OLDŘICH LOUDA

Paměti obce

VLASTIBOŘIC

Psáno roku 2001, 2003

Památce svých předků
a své rodné obci
věnuje autor

Elektronické vydání obce Vlastibořice, 2026. Text autora je ponechán beze změn.

Obsah

ÚVODEM

I. VLASTIBOŘICE

1. Poloha a název obce 10
2. Charakter okolní krajiny, kraj od Ještědu k Troskám 12
3. Slované v Čechách, kmen Charvátů, dosídlení kraje, germanizace 14
4. Založení Vlastibořic, život ve vsi od raného středověku 18
5. První historické zprávy o vsi 21
6. Statky v horním Pojizeří do r. 1618, některá drobná okolní zboží, sídla podle roku doložení, města 25
7. Panství Svijany, velkostatek Sychrov, zemědělské podnikání velkostatku, pozemkový majetek velkostatku Sychrov v r. 1903 33
8. Poddanství a nevolnictví, pozdvižení sedláků na Svijansku 40
9. Robota, robotní povinnosti poddaných, kolik se platilo desátku loukovskému faráři, Registra Urburny Panství Svijany Obnovený léta 1624, Kontrakt a protokol robotního patentu rychty Lastiborský, Robotovýkupní smlouva, výkup z roboty, kvitance 45
10. Místopis obce v díle Josefa Škody, přehled o velikosti a vývoji statků, Vlastibořice č. p. 1 – 39 57
11. Správa vsi v dobách předbřeznových 69
12. Správa obce po r. 1848, obec správní, některé zajímavosti ze života v obci, přehled obecních představitelů, obec farní, obec školní, list zachovací, jak se jindy učívalo, školní kroniky 71
13. Kanonická visitace, poměry ve farnosti v 19. století 98
14. Obecní účet a majetek 104
15. Pozemkový parcelní protokol obce Lastibořic z r. 1853, Vlastibořice v r. 1903, cesty v našem kraji, lesy, jména pomístní, některá příjmení a jejich význam 109
16. Jací naši předkové byli a jak žili 122
17. Nezbytné podmínky života, smrt člověka, poslední vůle, mešní nadace, celoroční modlení, úmrtní diagnózy zemřelých 125
18. Potrava a její zdroj, zemědělský inventář, hospodaření na půdě 130
19. Odívání 134
20. Venkovské stavby a bydlení 136
21. Soupis poddaných panství Svijanského z r. 1773, venkovská rodina, postavení ženy v rodině a ve společnosti, jak se za stara lidé brali, čeleď 140

22. Společenský, kulturní a náboženský život, křesťanství a církev římskokatolická, výpisy z knih kostelních 145
23. Politické poměry 156
24. Obec po roce 1918 a 1945, vlastnictví obce v r. 2000 159
25. Družstva a spolky v obci, jak vzniklo a pracovalo JZD, likvidace kulaků, akciová společnost AGRO RUBÍN 167
26. Přehled obyvatel jednotlivých domů v minulosti, seznam obytných domů a jejich vlastníků v r. 2000, abecední seznam obyvatel a vlastníků rekreačních objektů v r. 2000, č. p. 1 – 59 180
27. Život osadníků v archívních pramenech – nový zápis na vystavený barák, koupě chalupy, popuštění živnosti, přídavkové, vejměnek, zápis na živnost, odevzdací list na chalupu kruntovní, svadební úmluva, kontract koupě obecního gruntu, placení dluhů, kontribuční knížka, vybírání daní, zástoj, smlouva o mord, jazykové rozpory (Josef KVAČEK) 201
28. Války, které se od 15. století dotkly našeho kraje, některé zajímavosti o vojácích z krajských patentů z 1. poloviny 18. století, vojenská služba, spolupůsobení obce v záležitostech vojenských 218
29. Rok v naší vsi – sbírka starých zvyků, pověr, pranostik a pořekadel z Újezda Svijanského a okolí (Sebráno za pomoci školních dětí – František Venclů, řídící učitel) 227
30. Historický obrázek z našeho kraje, pěstování a zpracování lnu a konopí 237
31. Historie obce dětskýma očima, z vyprávění pamětníků, umělci z naší farnosti 247
32. Peníze, životní úroveň 257
33. Obec v létech 1951 – 2000, historie obce a blízkého okolí v datech, krátké shrnutí historie obce 261
34. Statistické údaje – některé staročeské míry a váhy, měna v Čechách, sčítání lidu, domů a bytů v r. 1991 282

II. SEDLÍŠŤKA

35. Název a vznik vsi 290
36. Ves Sedlíšťka v díle Josefa Škody (příl. 11), č. p. 1 – 18 292
37. Ves Sedlíšťka až do konce tisíciletí, č. p. 1-28 300
38. Soupis poddaných panství Svijanského z r. 1773 – Wesz Sedliszko 309
39. Některé zajímavosti z historie vsi – inventář, výměra osady, finanční hospodářství, sepsání dobytka, pomístní názvy, hasičský sbor, stručné dějiny osady podle Václava Roubíčka 311
40. Soupis všech domů a jejich posledních vlastníků (obyvatel), abecední seznam obyvatel a vlastníků rekreačních objektů koncem r. 2000, č. p. 1 – 28 315

III. JIVINA

41. Název a vznik vsi 317
42. Ves Jivina v díle Josefa Škody (příl. 10), č. p. 1 – 20 318
43. Ves Jivina až do konce tisíciletí, č. p 1 – 39 325
44. Soupis poddaných panství Svijanského z r. 1773 – Wesz Gywina 336
45. Některé zajímavosti z historie vsi – inventář, finanční hospodářství, sepsání dobytka, pomístní názvy, hasičský sbor 338

46. Soupis všech domů a jejich posledních vlastníků (obyvatel), abecední seznam obyvatel a vlastníků rekreačních objektů koncem r. 2000 341
47. Název a vznik vsi, čelední kniha farní obce Lastibořic – Slavíkov, ves Slavíkov až do konce tisíciletí, soupis domů a jejich vlastníků, některé zajímavosti z historie vsi 342

V. SLOVNÍČEK NĚKTERÝCH ZASTARALÝCH A CIZÍCH SLOV A SOUSLOVÍ

PŘÍLOHY

Úvodem

Vox audita perit, littera scripta manet
(Pomíjí slyšený hlas, trvá napsané slovo)

1997 Při vyhledávání pramenů k sepsání rodové kroniky jsem získal i mnoho informací o historii mé rodné obce Vlastibořic a rodné obci mé manželky Svijanském Újezdě, dlouho ale ležely v zásuvce psacího stolu v rukopisných poznámkách. Když mi v r. 1997 vnučka věnovala k mým osmdesátým narozeninám chytrý psací stroj – stolní počítač, rozhodnul jsem se, i přes pokročilý věk, nevyužité informace za pomoci počítače uspořádat, sepsat a zpřístupnit širšímu okruhu zájemců. Kroniky vedené na obou obcích se totiž po roce 1950 ztratily a seznámit se s historií obce nebylo proto snadné. Příčinou ztráty byla patrně snaha, něco z kronik a tím i z pamětí obce vymazat (vox audita perit).

1999 První disketu s názvem „Paměti obce Svijanský Újezd“ jsem předal v r. 1999 tamějšímu obecnímu úřadu, ten Paměti vydal knižně ještě v témž roce pod názvem „Kronika obce Svijanský Újezd“, bohužel bez mé konečné korektury.

1999 Druhou disketu s názvem „Příspěvek k historii obce – VLASTIBOŘICE za starodávna“ (86 stran textu a 23 listů příloh, týkající se pouze osady Vlastibořic) jsem předal obecnímu úřadu ve Vlastibořicích v červnu r. 1999. Při předání mi byly zapůjčeny „Paměti obce Vlastibořic“ o 360 stranách textu, sepsané v r. 1951 bývalým ředitelem měšťanské školy ve Vlastibořicích p. Josefem KVAČKEM (1901 – 1960), považované mnou též za ztracené. Tyto Paměti obsahují velké množství zajímavých údajů nejen o škole, pro kterou byly psány, ale o celé katastrální obci až do r. 1950, orientace v jejich obsahu je však obtížná. Proto jsem značnou část textu přepsal na počítači, nově uspořádal a přiřadil k výše uvedenému „Příspěvku“. Další informace jsem čerpal z regionální a odborné literatury. Pro nově vzniklý soubor jsem použil původní název z r. 1951 – **„Paměti obce Vlastibořic“** (dále jen Paměti), i když je to vlastně historie obce.

1950

Pro historii obce po roce 1950, kromě krátkého období 1980 – 1990 kdy byla spojena se střediskovou obcí Pěnčín, jsem žádné podklady nenašel, do obecního archivu jsem neměl možnost nahlédnout, byl v té době nepřístupný a po otevření archivu mi zdravotní stav již nedovolil jej navštěvovat. Úkolu se na moji žádost ujal p. Oldřich ANDĚL z čp. 52 žijící v Liberci, dostupné údaje, bohužel neúplné, vypsal a předal mi je počátkem r. 2003, kdy jsem teprve mohl Paměti dokončit.

1851

O poznání historie obce se nejvíce zasloužil samorostlý dějepisec našeho kraje, sedlák Josef ŠKODA (1851 – 1921) z nedalekých Radvanic, hospodařící na zemanském statku v Janovicích u Malčic, který z gruntovních knih z r. 1580, 1671 a 1734 vypsal posloupnost držitelů jednotlivých usedlostí téměř všech vesnic celého bývalého panství dubského, a až do r. 1848 doplnil tuto historii z pozemkových knih u okresního soudu v Českém Dubě a v Turnově, jakož i z výtahu urbáře panství svijanského, dále berní rolle z r. 1654 a tereziánského katastru, po vzoru „Místopisu města Turnova" od univerzitního profesora Dr. J. V. ŠIMÁKA, s nímž úzce spolupracoval.

1851

Další velkou zásluhu mají František ŠULC (1851 – 1926), rolník z Újezda Svijanského, původem z Vlastibořic čp. 1, který zachoval některé staré zápisy obce vlastibořické a p. Josef VOBORNÍK (1876 – 1955), vlastibořický děkan, který vedl vlastibořickou farní Pamětnici založenou již v r. 1789 a který řadu svých prací publikoval. V neposlední řadě nutno uvést již zmíněného Josefa KVAČKA, z něhož jak již uvedeno jsem značnou část textu převzal.

2000

V sestavených Pamětích jsem se snažil přiblížit dnešním obyvatelům život v obci v různých obdobích minulosti, jací byli, kde a jak žili jejich předkové, a zájemcům o rodopis usnadnit jejich pátrání. Obyvatele obce vždy živila půda, kterou od nepaměti obdělávali, žili v domech postupně v obci vystavěných. Na rozdíl od obyvatel, kteří se v obci v průběhu času neustále mění, domy jsou v obci pevně zakotveny, což umožňuje snáze sledovat jejich historii a tím i historii celé obce. Paměti jsou proto uspořádány podle popisných čísel domů, kterých bylo na katastrálním území obce vystavěno od konce prvního tisíciletí až do roku 2000 celkem 131. Z nich 12 zaniklo, ze zbylých 119 domů je dnes trvale obýváno jen 49 (41%), ostatních 70 (59%) pouze přechodně. Ve vlastní osadě Vlastibořicích bylo vystavěno celkem 59 domů, zaniklo 5, trvale je obýváno 21 (39%), přechodně 33 (61%). Pro snazší pochopení a názornost jsem připojil k disketě některé přílohy, zejména mapové.

Historie osady Sedlíštěk, Jiviny a Slavíkova je uvedena ve zkratce odděleně, historie osady Vlastibořic společně s katastrální obcí.

Při pročítání Pamětí je dobře si uvědomit pojem času, vlastně sledu času. Na rozdíl od prostoru, ve kterém žijeme a který se od doby třetihor již mnoho nezměnil a je trojrozměrný, čas má pouze jediný rozměr, plyne neustále od minulosti do budoucnosti, nedá se zastavit ani vrátit, zrychlit ani zpomalit. Platí zde Hérakleitovo: „In idem flumen bis non descendimus Nikdy nevstoupíš dvakrát do téže řeky" – zůstává

totiž jen jméno řeky, voda však již odtekla. Čas je s prostorem pevně spojen, a proto mluvíme o čtyřrozměrném časoprostoru. Čas nevidíme, ani nemůžeme uchopit, je to pojem abstraktní, definici času nemáme. Mně osobně pro zhmotnění tohoto pojmu slouží těžítko na psacím stole – odštěpek pískovcového balvanu s otisky dvou mlžů, který jsem našel při bourání hospodářských budov mé usedlosti čp. 29 ve Svijanském Újezdě v polovině minulého století. Stáří zkamenělých otisků bylo tehdy odhadnuto na sedmdesát milionů let. Dnes, kdy tyto řádky píši, jsou již o padesát let starší. Jak ten čas letí. Abych čtenáři usnadnil orientaci v tomto rozsáhlém časoprostoru, uvedl jsem ve 33. kapitole ve zkratce historii obce v datech.

Předpokládám, že Paměti si přečtou zejména starší čtenáři zajímající se již o vlastní budoucnost. Poznání budoucnosti není možné bez poznání minulosti. Pokud se najdou mladší čtenáři, jejichž budoucnost je ještě v nedohlednu, mohou se z Pamětí poučit a vyvarovat se mnohých chyb, neboť i zde platí staré úsloví: „Historia magistra vitae – Dějiny jsou učitelkou života."

Jsem si vědom, že se v textu, obsahujícím velké množství letopočtů, mohou vyskytnout chyby způsobené zejména chybným čtením starých, špatně čitelných pramenů i jejich chybným přepisem. Doufám, že se najdou čtenáři, kteří na ně upozorní, aby mohly být odstraněny a doplní Paměti o další údaje.

Závěrem bych chtěl poděkovat:

- mé manželce za to, že mi umožnila věnovat sepsání Pamětí tolik času,
- mé vnučce, která mi darovala k osmdesátým narozeninám starší stolní počítač a za tři léta na to již dokonalejší verzi,
- mému synovi za pomoc při napsání a vytištění Pamětí.

I.

VLASTIBOŘICE

1

1. Poloha a název obce

Místní obec Vlastibořice pozůstává ze čtyř osad: Vlastibořice, Jivina, Sedlíšťka, část osady Slavíkov a několika samot (příl. 13).

Osada Vlastibořice leží při silnici III. třídy č. 2793 napojující se na severu na silnici č. 2791 Radimovice – Nechálov, na jihu v Pěnčíně na silnici č. 2799 Svijanský Újezd – Čtveřín (příl. 7). Zeměpisné souřadnice kostela: 50° 37 07 s.z.š. a 15° 03 17 v.z.d. (odsunuto z mapy). Výška terénu Na příhonu 413,9 m (trigonometrický bod), u bílého křížku pod vsí 367,3 m, jižněji u sochy P. Marie na odbočce cesty do Padařovic 350,8 m. Nejnižší místo v katastru je na severu u Mohelky v Klamorně asi 280 m, na jihu v Padařovické rokli asi 300 m (příl. 16).

1850 Po správní stránce příslušela obec v rámci svijanského panství do kraje Boleslavského (circulus Boleslaviensis, příl. 6), od r. 1850 k politickému okresu Turnov – soudní a berní okres Český Dub, od r. 1960 kdy byl okres Turnov zrušen, přičleněna k území okresu Liberec. V r. 1980 začleněna do střediskové obce Pěnčín, od 1.1.1991 se stala opět samosprávnou obcí.

Osada Jivina leží při silnici III. třídy č. 2791 Radimovice – Nechálov, 1 km sv. Vlastibořic. Výška terénu dosahuje na Hrobce 412 m, ve vsi na odbočce cesty do Kotle 406,6 m, u trigonometrického bodu za hřbitovem 397,6 m, u Mohelky ve Slavíkově asi 292 m.

Osada Sedlíšťka leží při téže silnici č. 2791, asi 1,5 km sz. Vlastibořic. Výška terénu dosahuje u vodojemu nade vsí asi 387 m, u rybníka 380 m, v údolí Mohelky v Trávníčku asi 280 m.

Osada Slavíkov, část ležící na levém břehu Mohelky je při silnici č. 2771 z Radimovic do Trávníčku, asi 1,5 km severně Vlastibořic, výška u potoka asi 292 m.

1981

Podle sčítání lidu z r. 1981 byly zjištěny tyto počty obyvatel (v čitateli) a domů (ve jmenovateli): Jivina 69/22, Sedlíšťka 55/17, Slavíkov 2/1, Vlastibořice 151/56, celkem 277/96.

1656

Název obce. Jméno Vlastibořice odvozuje Dr. J. V. Šimák od jména osobního a to tzv. rodového – patronymického, značícího zpravidla čeleď – potomky praotcovy, nebo poddané něčí, končící na ici – Vlastibor – Vlastibořici. Lidové znění vsi (bydliště rodu) bylo Lastibořice (v Lastibořicích, do Lastibořic) a v tomto tvaru bylo převzato do němčiny – Lastiborschitz a počalo se s počátečním **L** psát i v českých textech. Ve svijanských registrech je ves na počátku uváděna jako Vlastibořice, od r. 1656 jen Lastibořice. K návratu k původnímu názvu Vlastibořice došlo až v r. 1903, na žádost a náklady obce.

2

2. Charakter okolní krajiny, kraj od Ještěda k Troskám

Krajina, ve které dnes žijeme, byla ve druhohorách, v období křídy, asi před sto miliony let, zaplavena mělkým mořem. Jako památka nám zde zůstaly zkamenělé otisky mlžů. Po ústupu moře usazená pískovcová tabule byla rozlámána horotvorným neklidem třetihor, severnější část (Železnobrodsko, Semilsko) byla vyzdvižena nad úroveň dna bývalého moře, jižní část poklesla. Tehdejší sopečná činnost zanechala v našem nejbližším okolí vyvřeliny čediče (návrší nad Vlastibořicemi, Hrobka na Jivině a v Kamení). Třetihory dokončily hrubou stavbu našeho kraje a další úpravu prováděla jen činnost vody, větru, sněhu a mrazu.

Největší řeka celé oblasti Jizera prodělala během třetihor a čtvrtohor několik změn svého toku. V určitém období tekla od Sytové (s. Jilemnice) k Labi a jím k jihovýchodu do Lanškrounského mořského zálivu, později od Turnova do povodí Cidliny, po poklesu středního Polabí změnila tok a protékala pod Vyskeřskou vrchovinou k Dolnímu Bousovu a Domousickou branou do povodí Mrliny. Tok Jizery pod Turnovem vznikl v dnešní podobě ve čtvrtohorách, kdy pronikla řeka do povodí Mohelky, do té doby samostatně odtékající k Labi, a prohloubila její údolí.

Dnes žijeme ve čtvrtohorách, které trvají jeden až dva miliony let. Za celou tu dobu se vystřídalo několik dob ledových a meziledových. Zalednění náš kraj nezasáhlo, zastavilo se na úpatí Ještěda. Reliéf terénu v naší obci se již v podstatě nezměnil, voda odtéká stále stejnou, nejkratší cestou k moři. Neustále se ale mění pokryv terénu. Původní divoký prales změnili zdejší osadníci v nynější kultivovanou krajinu.

Po stránce vodopisné patří naše krajina ke střednímu Pojizeří a povodí Severního moře (příl. 5). Jedním z největších pravobřežních přítoků Jizery je Mohelka, tvořící severní hranici naší obce. Pramení v Maršovicích na jz. svazích Černé Studnice ve

výšce 670 m. Odvodňuje 130 km2 území a po 39 kilometrech se vlévá u Mohelnice do Jizery, do které přivádí 1,82 m3/s vody. Má asymetrické povodí s pravostrannými přítoky, z nichž Oharka (délky 8,6 km) vtéká do Mohelky ve Slavíkově. Většina vody z katastru obce odtéká jihovýchodním směrem svahovými roklemi do Pěnčínské struhy, mající počátek pod Jivinou, odkud pokračuje přes Zásadu, Albrechtice, Pěnčín, Svijanský Újezd a Koryta, pod nimiž vtéká do Jizery.

Po stránce geomorfologické patří naše krajina do okrsku českodubské pahorkatiny v předpolí Ještědského hřbetu. Je součástí podcelku – Turnovské pahorkatiny, která náleží do celku Jičínské pahorkatiny a je součástí České tabule (příl. 5). Krajině dominuje na severu Ještěd s 92 m vysokou televizní věží tvaru rotačního hyperboloidu, na jihu vyčnívá nad obzorem známá silueta Trosek, charakteristická nejen pro náš kraj, ale pro celé Čechy, jako symbol české krajiny. Na východě se táhne mohutný Ještědsko-Kozákovský hřbet, v pozadí hřebeny Jizerských hor a Krkonoš, na západě spadá kraj pozvolna do Ralské pahorkatiny, z níž vyčnívají obě kupy Bezdězu a čepice Ralska. Při pohledu na Ještěd je dobře si uvědomit, že stojí na rozvodí Severního a Baltského moře (příl. 5), a severně od Ještěda až k moři již žádné pohoří není.

Krajina náleží k mírně teplé oblasti, která tvoří přechod mezi teplou oblastí dolního Pojizeří a chladnou v Krkonoších. Nadmořská výška spolu s členitým reliéfem však způsobují kontrasty na nevelké ploše. Významnou klimatickou hranicí je Ještědsko-Kozákovský hřbet, který je současně hranicí délky trvání sněhové pokrývky.

Kraj, který kolem sebe vidíme, je součástí Turnovska, Českodubska a Mnichovohradištska, pro přesnější vymezení jeho polohy by se hodil, podle výše uvedených dvou dominant, název **„Kraj od Ještěda k Troskám“.**

3

3. Slované v Čechách, kmen Charvátů, dosídlení kraje, germanizace

Stopy osídlení území našeho kraje podle archeologických nálezů sahají až do pozdní doby kamenné a počínající doby bronzové, ale o lidech, kteří zde od těch dob po dlouhá staletí žili, mnoho nevíme. V posledních pěti stoletích př. Kr. jsou v nejbližším okolí doložena sídliště Keltů v Letařovicích, Soběslavicích, ve Čtveříně a v Přepeřích, sídliště předchůdců Keltů z 6. 5.století v Příšovicích a v Turnově. Pohřebiště Germánů z 2. – 1. století byla objevena u Kobyl a Chocnějovic.

Naši slovanští prapředci přicházeli do Čech se svými stády a skrovným inventářem v raném středověku, od 6. století. Až do té doby chybí v soudobých písemných pramenech jakýkoli údaj o tom, odkud a kdy k nám přišli, přestože sem nějak přijít museli. Nepřicházeli do krajiny liduprázdné, kraj byl řídce osídlen potomky lidu popelnicových polí, jehož zbytky přežily keltské a germánské vpády, přežily celé období římského císařství i pohnutý věk stěhování národů.

Předpokládá se, že Slované žili v rodových společenstvech. Rod je souhrn krevních příbuzných pocházejících od jednoho mužského předka. Původní rodová vazba se s rozvojem zemědělství a dělbou práce začala rozpadat a měnit na vazbu teritoriální a česká společnost v 8. až 10. století byla sociálně již značně rozčleněná.

První slovanská sídla vznikala v našem kraji v úrodných rovinách při Jizeře a potocích Českého ráje. Slované se usazovali v místech starších lužických tvrzí, které rozšiřovali a zpevňovali, zároveň však budovali i jednoduché osady, o nichž však nic nevíme. Mohutné roubení staveb pokládané přímo na zem časem uhnilo nebo shořelo, takže nezbylo nic než úlomky tuhé, mnohde opálené mazanice, zbytky velkých hliněných zásobnic na obilí, trosky ohnišť z pískovcových kvádrů a kamenné žernovy otáčivých ručních mlýnků. Hospodářská stavení a chlévy neexistovaly, do-

bytek polovičního vzrůstu se pásl zpravidla v lese neboť i luk bylo málo, na noc byl zavírán do ohrad. Skromná políčka se nepodobala polím dnešním. Zasetým obilím a luštěninami prorůstalo křoví, z obilí vyčnívaly pařezy osekaných stromů. Nehnojená, primitivně obdělávaná pole poskytovala neuvěřitelně nízké výnosy, průměrný výnos polí byl asi trojnásobek výsevu, věčně hrozil hlad, zejména na jaře po spotřebování zásob.

Kmen Charvátů

S rostoucí lidnatostí početného charvátského kmene, který se v naší krajině připomíná po prvé ve staré listině z r. 973, vlastně opisu jejím z r. 1086, staré území nestačilo, přebytečné části rychle se množícího rodu byly nuceny odcházet z otcovských statků do vyšších poloh, kultivovat nové plochy dotud nezužitkované lesní půdy a na nich stavět další rodová sídla. Osady mívaly původně pouze tři až pět chat, časté byly samoty, s jednou či dvěma usedlostmi. Ještě v polovině 12. století pokrýval území Čech z 90% hustý prales, který měl bránit v přístupu do nitra země. Nebyl to ovšem prales neproniknutelný, byl složen z bukových a dubových porostů, přerušován místy více či méně úrodnými planinami a prostoupen množstvím bažin a mokřin. Lesy procházely komunikace, které se držely zejména vodních toků, sloužících i k orientaci v krajině. Za pouhých sto let se ve 12. století kulturní půda však téměř zdvojnásobila.

1086

Dosídlení kraje, germanizace

Zdejší kraj osídlený původně kmenem Charvátů ovládnul mocný rod Markvarticů, který k dosídlení kraje koncem 12. století založil a bohatě obdaroval cisterciácký klášter v Hradišti n. Jizerou. Bohatí cisterciáci klášterští, k nimž brzy přibyla komenda rytířů sv. Jana z Dubu, založili zprvu řadu nových ryze českých vsí v předhoří Ještědských a Jizerských hor, zejména v okolí Českého Dubu, Jablonce a Železného Brodu.

Mohutné lesní oblasti severních Čech byly kolonizovány poměrně pozdě, až ve druhé polovině 13. století a ve století 14., ale německým obyvatelstvem. Německá kolonizační záplava kromě výstavby nových sídlišť pohlcovala i dosavadní slovanská osídlení. Tak se v průběhu kolonizace utvářelo německé osídlení okrajových oblastí českého státu, později pojmenované jako Sudety. S kolonizací souviselo samozřejmě šíření německého jazyka a kultury.

Koncem 13. století měl náš kraj do hranice 500 m nadmořské výšky ráz kultivované země s hustotou osad příliš se neodlišující od dnešní. Od druhé poloviny 14. století již kolonizace stagnovala. Nadále vznikaly samoty se dvěma až třemi usedlostmi, zejména v 15. století, často mezi pustými osadami. Pro starší středověk jsou charakteristické malé nezpevněné osady rozptýlené po krajině.

Kolonizace pokračovala vlastně až do poloviny 20. století, bohužel byla spojena s germanizací kraje. Po nezdařeném stavovském povstání za války šmalkadské přešlo

1547

r. 1547 Podještědí jako konfiskát do rukou krále Ferdinanda I. a ten je r. 1552 daroval svému spolehlivému válečníkovi Janovi z Oppersdorfu. Ačkoli Oppersdorfové byli první německá vrchnost na Českodubsku byli si vědomi, že vládnou nad krajem ryze českým a správa města Českého Dubu byla česká. Dalšími držiteli panství byl rod Smiřických, po nich Albrecht z Valdštejna, který zde zaváděl tuhý válečný režim, protireformaci a německý jazyk. Na sklonku 17. století se na dubské radnici již úřadovalo německy.

Germanizace ve své nejnebezpečnější podobě přišla s reformami Josefa II. s potřebou sjednotit a centralizovat správu mnohonárodnostní habsburské říše. Germanizační tlak narůstal ještě hluboko v obrozeneckých časech, po celou dobu metternichovského režimu. Němčina byla oficiálním úředním jednacím jazykem.

1873 Od r. 1873 vyrůstala v Českém Dubě velká textilní továrna německého podnikatele Františka Schmitta, ve které bylo zaměstnáno 2000 lidí z města i širokého okolí. Továrník Schmitt, jeho nástupce Blaschke, prosazovali vedle svého příbuzného libereckého průmyslníka Liebiga poněmčování kraje, což se jim dařilo. V roce 1901 měl Český Dub 2715 obyvatel, z toho 1593 přiznávalo obcovací řeč německou a 1122 českou. První svobodné a neovlivněné volby po válce ukázaly však jinou skutečnost. Z 2129 voličů bylo 1398 Čechů a 731 Němců.

1938 Tragický podzim 1938 přinesl pak ránu nejtěžší. Po mnichovském diktátu bylo takřka celé české Podještědí i s městem přičleněno k Sudetům. Český Dub byl přejmenován na Aichu, jména ostatních obcí byla rovněž zkomolena.

1940 5. 10. 1940 schválil Hitler základní směrnice pro okupační politiku v Protektorátě. České země měly být plánovitě osídleny německým obyvatelstvem tak, aby souvislé české osídlení bylo narušováno a vzájemně oddělováno. Původní záměr předpokládal vytvoření asi pěti uzavřených německých osídlení na čáře mezi Mladou Boleslaví a Prahou. Byly navrženy dvě alternativy – národnostní most ze Sudet do Prahy přes Turnov, Mnichovo Hradiště, Mladou Boleslav, Lysou n. L. a Brandýs n. L., druhá alternativa, nejkratší cesta Mělník – Praha. V důsledku nesnází válečného hospodářství bylo v r. 1941 od těchto plánů upuštěno a plán uzavřeného osídlování byl nahrazen plánem „rozptýleného osídlování" – do každé české vesnice usídlit několik německých rodin. Tak vznikl „projekt Košátky", kde se někteří besarabští Němci po r. 1941 usídlili, brzy však byli přesunuti do Lodže, zůstalo jen 28 rodin. Dalším způsobem přípravy kolonizace bylo zřizování vojenských cvičišť, letišť, u nichž se předpokládalo, že budou wehrmachtem po krátké době opuštěna a do uvolněných oblastí se nastěhují kolonisté. A konečně posledním způsobem násilného uchvácení půdy představovala tzv. vnucená správa. Osídlování naráželo na značné potíže, etničtí Němci ze zahraničí byli méně kvalitní a žili téměř v naprosté izolaci od českého okolí. Přidělená půda činila v průměru 10% plochy v 298 obcích.

1945 V r. 1945 se Českodubsko stalo opět součástí okresu turnovského a občané německé národnosti byli odsunuti. Tím skončila tisíc let trvající epocha česko

německých vztahů na území Čech počínající zvaním kolonistů do země Přemyslovci a hrozící naším vystěhováním a likvidací po druhé světové válce, kdyby ji Německo vyhrálo.

4

4. Založení Vlastibořic, život ve vsi od raného středověku

O založení Vlastibořic na území kmene Charvátů patrně již před 10. stoletím, ještě před rozpadem rodového zřízení nic nevíme, z této doby se nám žádné písemné zprávy nezachovaly. V dalším proto uvádím moji představu, jak asi k založení vsi došlo.

Rozhodující podmínkou pro určení polohy nově zakládané vsi byl nevysychající pramínek pitné vody dosud vyvěrající v blízkosti dnešního čp. 30, který se stal spolu s později založeným rybníkem středem vsi. Po vyklučení a vyžďáření okolního pralesa bylo ve vsi postupně vystavěno šest statků, dnes čp. 1, 2, 3, 6, 8 a 10. Dále byly stavěny již jen chalupy a později baráky na návsi nebo zahradách statků. O místě výstavby rozhodovala zejména kvalita získávané půdy, která byla a dodnes je v různých částech vsi různá. Vzdělané pozemky se udržely při statcích mnohdy až do dnešní doby, odprodávány byly výjimečně při zadlužení gruntu.

Prvním a největším byl statek čp. 10, zřejmě sídlo stařešiny, přebudovaný v pozdním středověku na tvrz, kolébku vladyků z Vlastibořic. Byl zbudován na jihovýchodě v dolní části pozdější vsi. Další příhodná půda ke vzdělání byla v západní části, na které vznikly hned tři statky, dnes čp. 1, 2 a 3, původně to byl asi jediný statek. V severní části byl založen statek, dnes čp. 6, jehož půda již byla méně úrodná, ve východním stráňovitém terénu vzniknul velký statek, dnes čp. 8, později spojený s krčmou a kovárnou.

V průběhu času se grunty některých statků zmenšily a staly se z nich chalupy, naopak z některé chalupy se opět stal statek. Tak koncem 18. století jako statek jsou vedeny čp. 1, 6, 8 a 10, jako chalupa čp. 2 a 3. V polovině 20. století vedeny jako statek čp. 2, 6, 8 a 10, jako chalupa čp. 1 a 3.

Život ve vsi od raného středověku

První obyvatelé, pokrevní příbuzní, tvořili rod, v jehož čele stál stařešina, jenž vládnul neomezeně svým potomkům, až obyčejně do tří generací, tím byl vlastně jejich dědem. Zřízení rodové bylo základem i společného hospodaření polního. Na společném majetku všech rozhodovala vůle stařešiny, co a jak se má vzdělávati. Polních cest ani mezí nebylo, na místo určení se jezdilo přes pole. Oralo se rádlem (rataj = oráč), vláčelo branami, pěstovalo se žito, oves, pšenice, hrách i proso. Všechny potřeby hotovili si vesničané sami, podomácku.

Po zániku kmene Charvátů v 10. století se jediným vládnoucím kmenem v Čechách stali Přemyslovci, bývalá kmenová aristokracie byla zlikvidována. Současně s tím bylo zlikvidováno i pohanství a otroctví (na vesnici se otroci nevyskytovali), poddaní byli přivedeni ke křesťanství, staré zvyky však ještě dlouho přežívaly. Nejstarší soubor našich zákonů, tzv. břetislavská dekreta ukládají tvrdé tresty za přežívající pohanské pohřbívání mrtvých v lesích, na polích a kdekoli jinde než na křesťanských hřbitovech. Přísně bylo přikázáno světit neděle jako dny svátečního klidu, vyhlášena nerozlučitelnost manželských svazků. Byly stanoveny trestní sazby na vraždy, za nedovolené provozování krčmářství, za alkoholismus atd.

1000

Postupným vývojem, kdy pospolné hospodářství přestalo vyhovovat, zaniká společné vlastnictví půdy, společnost se začíná diferencovat podle velikosti držby půdy a začíná se uplatňovat princip dědičnosti. Rozpad rodové společnosti, přechod k rentě v úkonech a posléze k rentě v naturáliích způsobil, že již v 10. – 12. století existovaly majetkové rozdíly i mezi poddanými. Společnost se dělila podle majetku od bohatých až na chudé. Rodoví náčelníci se stávají elitou mezi obyvatelstvem a z jejich potomků vzniká okolo r. 1000 šlechta, která se rozdělila do dvou kategorií – na chudší zemany, vladyky či rytíře a bohatší – pány, vzniklé zpravidla z vojenské knížecí družiny.

Spolu s množícími se privilegii šlechtické vrstvy upadala druhá vrstva původně svobodného obyvatelstva početně mnohem silnější do závislosti na aristokracii, do nesvobody a poddanství. Proces znevolňování byl nejpozději v 11. století ukončen. Vlastibořice v té době, spolu s Jivinou a Třtím se stávají vladyctvím. Vladyka byl povinen hájit životy a majetek poddaných před neustálými útoky sousedů, poddaní mu za to platili prací. Každý obyvatel vsi byl podřízen kolektivnímu společenskému systému obce podle daných pravidel: dodržování mezí, parcel, cest aj.

Sociální struktura společnosti se v průběhu staletí vyvíjela a měnila, v každé době podle majetku. V revolučním husitském období se v českém království vyhranily čtyři stavy, z nich tři (vyšší šlechta, nižší šlechta, královská města) se dělily o politickou moc, zatímco duchovenstvo nemělo zastoupení na zemském sněmu. Kromě těchto čtyř stavů zde byli poddaní – obyvatelé měst, venkovský lid a chudina.

1627

V r. 1627 vydal král Ferdinand II. „Obnovené zřízení zemské“, které omezilo pravomoc sněmů, na sněm byl uveden duchovní stav, a přineslo podstatnou změnu ve šlechtické hierarchii. Do českých zemí byla přenesena říšská klasifikace. Od té doby

se šlechta dělila na rytíře, svobodné pány, hrabata a knížata či vévody. Šlechtické tituly byly u nás zrušeny v r. 1918.

5

5. První historické zprávy o vsi

Ves, původně bydliště rodu, má jméno po Vlastibořicích, čeledi Vlastiborově a patřila r. 1357 Slaviboru z Vlastibořic.

Roku **1357** – 27. října **Slavibor z Vlastibořic** (Slauiborij de Wlastiborzicz ad E in Osonicz) spolu s Petrem ze Semčic, Janem z Pečic a Kunšem z Ohnišťan svolili ke směně farářů v Osojnicích u Libáně a Ohnišťanech. Svědčí to, že vladykové vlastibořičtí mívali zboží v odlehlé krajině, které však, nevíme (knihy konfirmační I. 88). *1357*

V polovině 14. století se vladycká dcerka Anežka z Vlastibořic provdala za Ješka z Vartemberka na Děčíně a dostala se tak do panského stavu podle zásady, že „žena po muži se šlechtí". Bylo v tehdejší době nezvyklé, aby se panský synek oženil s vladyckou dcerkou. Patrně to byla bohatá nevěsta, jak můžeme soudit z výše uvedené poznámky, že vladykové vlastibořičtí mívali zboží v odlehlé krajině. Panstvo se rozdělovalo podle míry bohatství, či chudoby. Žili potomci slavných panských rodů, kterým nepatřil ani hrad, nejvýše drobná tvrz. Naopak např. držiteli hradu Frýdštejna, urozenému vladykovi Janu Dubeckému na Průhonicích patří v r. 1508 do vlastnictví 2 hrady, 2 tvrze, 7 dvorů, vesnice a platy poddaných. *1508*

Po smrti manžela prodala v r. 1379 Anežka dědictví své, které připadlo jí ve Vlastibořicích na dvoru s dvojím popluží, tvrzi s platem dvou kop a polnostech k tomu příslušných, v Jivině na dvoru a pozemcích s právem podacím při kostele sv. Kateřiny a majetek nějaký ve Třtí, za 49 kop Hanuši Pancíři ze Smojna a jeho dětem (pozůstatky desk zemských I. 457). *Smojno hrad na Zákupsku nebo v Horní Lužici, lokalizace nejistá*. *1379*

Se jménem Jan Pancíř ze Smojna, patrně příbuzným našeho Hanuše Pancíře, se setkáváme v historii v r. 1355 jako s loupeživým rytířem na hradu Žampachu. Jeden a týž zeman míval zboží na rozličných místech. Většina lidí urozených měnila svá jména a predikáty i několikrát v životě, brzy po tom, brzy po onom statku, podle toho jak *1355*

kterého zboží nabývala anebo je ztrácela a prodávala. Jmenovanému rytíři kdysi Karel IV. za vojenskou statečnost vložil na krk zlatý řetěz. Po dobytí hradu, sídla loupeživé bandy vedené Janem Pancířem, vložil mu král na krk oprátku a poručil ho vést na šibenici se slovy „Jak se tento řetěz liší od toho, který jsem mu věnoval předtím". *(Bohuslav Balbín – Krásy a bohatství České země.)*

1619 Rád bych se zmínil o potomcích uvedené Anežky z Vlastibořic v posledním, desátém pokolení: syn Adam zemřel asi již v dětském věku, druhý Ota Jindřich (Henrich) z Vartemberka, již jako vdovec, zorganizoval r. 1619 útěk Elišky Kateřiny Smiřické vězněné od r. 1608 na zámku Hrubá Skála, později na Kumburku, protože se zamilovala a přes odpor rodiny udržovala důvěrný styk s vesnickým kovářem. Aby se aféra utajila, kovář Jiřík Vagner a Eva, služka Elišky Kateřiny, si několik let pobyli ve vězení českodubského zámku.

1620 Eliška Kateřina slíbila Vartemberkovi, že se nejen za něho provdá, ale že budou spoluužívat polovinu statků Smiřických, což byl rozsáhlý majetek (příl. 3). Po svatbě se manželé usadili v Jičíně, odkud se pokusili ovládnout jak kumburské, tak českodubské a hruboskalské panství. Ota z Vartemberka byl však uvězněn, při jednání královské komise na jičínském zámku 1. února 1620 došlo k výbuchu střelného prachu ve sklepení, část zámku se zřítila a v jeho troskách zahynula Eliška Kateřina. Výbuch patrně způsobili opilí mušketýři, kteří měli střežit zámek a jeho majitelku. Životní příběh Elišky Kateřiny se nám ozývá ve staré kramářské písni „Vímť já jeden krásný zámek nedaleko Jičína".

Ota Jindřich z Vartemberka se stal po druhé vdovcem, ale práv na smiřický majetek se nevzdával. I když po porážce stavovského povstání přestoupil ke katolictví, nepodařilo se mu statky získat. Oženil se po třetí, žil na zámku v Markvarticích na Litoměřicku, kde byl i se svou ženou ubit svými poddanými, protože je nelítostně vykořisťoval a chtěl rychle přivést na katolickou víru. K jeho panství patřily i Přepeře a Malá Skála.

1631 Poslední mužský člen děčínské větve rodu Jan Jiří, kterému patřil Hrubý Rohozec, Zbiroh a Nový Zámek se aktivně účastnil protihabsburského povstání a proto byl odsouzen ke ztrátě celého majetku. Emigroval do Saska, kde zemřel v r. 1631. Jak složité náboženské poměry panovaly v jediné rodině. Oč složitější to bylo v celé společnosti, kde platila zásada „Quius regio, eius religio – čí vláda, toho i náboženství".

1393 Starý rod Pancířů seděl na tvrzi zdejší ještě několik let potom. S podivením je, že léta 1393 1397 nikoli Hanuš, nýbrž Ctibor Hrádek z Vlastibořic jako podací pán zdejšího kostela se vyskytuje a teprve v příčině té v létech 1398 – 1404 s Hanušem se setkáváme (kniha konfirmační V. 161, 279). Zdá se, že podací právo střídalo se mezi oběma rody. Některé právo měl při tom i pan Petr z Vartemberka, v květnu r. 1398 byl však pánem podacím již Hanuš sám.

1407 Další majitel vladyctví, kterého známe, Chval z Vlastibořic zemřel roku 1407 a Hanuš Pancíř prokázal, že má právo dědičné na jeho zboží. Tehdá a dvě léta potom

seděli tu Hanuš a Albert Pancířové, bratří, bezpochyby synové předešlého. Po nich následoval Bedřich /Fricek/, vladyka rodu neznámého, uvádí se jako slovutný pán seděním na Vlastibořicích /1417/. Nástupce jeho Václav Doubravec z Doubravan *(ves u Rožďalovic)* držel Vlastibořice k Frýdštejnu a zemřel r. 1424 bezdětek, pročež král Zikmund zboží odumřelé a na korunu spadlé daroval téhož roku dne 30. října, stoupenci svému víry katolické, Jankovi z Doubravan a Bohuši z Kováně. Onen se pak r. 1425, tento r. 1432 se jako pán podací kostela zdejšího vyskytuje (kn. konf. 219, IX 85,103). Tak se vysvětluje, že v době husitské udrželi se zde kněží katoličtí ještě léta 1435. Až do počátku 15. století byly Vlastibořice samostatným vladyctvím, jemuž podléhala Jivina s dvorem poplužním, Třtí, Vrchovina, dříve snad i Sedlejovice s Radostínem. Sedlíšťka byla patrně svobodným zemanstvím, na Vlastibořicích nezávislým.

Jak dlouho statek někdy Pancířův trval při Frýdštejně, byl-li vlastnictvím Bohuše z Kováně *(městys u Bělé p. B.)* a jeho potomků není známo (desky zemské kvartern bílý trhový VIII F 22, tamže 94 B 18). L. 1483 odumřel po bratřích Michalovi a Zdislavovi z Loučeně (*farní ves u Nymburka)* a vladyctví si vyprosil Felix z Valdštejna, syn Heníka z Valdštejna. Na počátku 16. století byly Vlastibořice již spojeny s panstvím rohozeckým a později, když bratři Wartemberští se dělili, se zbožím svijanským. *1483*

Tvrz se připomíná ještě v r. 1424, ale později zpustla. V r. 1483, když Vlastibořice připadly po vymření Loučenských z Kopidlna na krátkou dobu králi Vladislavu II., byla vlastibořická tvrz již pustá. Majitelé již na tvrzi nebydleli, ponechali ji osudu, chátrání a rozpadu. Zanikla, jako nápadně velké množství tvrzí ve východních Čechách koncem 15. a počátkem 16. století, většinou v důsledku hospodářsko-majetkových změn. Bydlení na tvrzi nebylo asi nijak pohodlné, pozůstávala zpravidla ze dvou až tří světnic a jizby s dřevěnými stěnami ohozenými mazanicí. Byla opatřena valy a hradbou, a využívala přirozených podmínek opevnění. *1424*

V „Soupisu památek historických a uměleckých v království českém – Politický okres turnovský“ od Dr. Šimáka najdeme o tvrzi následující údaje: „Tvrziště za statkem Melicharovým *(čp. 10)*; výsadek čtverhranný, příkře svažitý, dvaapůl až tři metry vysoký, nahoře plochý, nyní posázený stromy. Strana západní měří 14 m, jižní 12,50 m, východní je odkopána. Tu z východu tvrziště přechází hruškovitým návozem k ostatní půdě gruntu, jinak dokola obklopeno jest příkopem, na východ 20 m, na sever a jih 15 – 16 m širokým, k západu níží se mokřina, bývalý rybník. Na horní ploše tvrziště spatřují se na okraji základy zdí z lámaného pískovce, asi jeden až jeden a půl metru zšíři; v rohu jihozápadním základy stavení podélného, 7 m délky, asi 5 m šířky.“

Zbytky tvrze byly velmi pěkně zřetelny až do r. 1910, kdy dal majitel vyvýšeninu, na níž tvrz stávala, i valy rozkopati a zasypati příkop kolem tvrze. Dnes na tomto místě roste mohutný dub. *1910*

Vlastibořický kostel je v soupisu veden jako památka z doby přechodní románsko gotické, tudíž z doby Přemysla Otakara I. Kostel sv. Kateřiny se připomíná prvně *1344*

v r. 1344 v archidiakonátu boleslavském, dekanátu turnovském. V předhusitských Čechách a na Moravě existovala velmi hustá síť farních kostelů, bylo jich přes 3500. Z poslední doby románské jediný, i v detailech zachovaný, trvá kostel v Nudvojovicích, ve Vlastibořicích a Letařovicích jsou pouze torza.

6

6. Statky v horním Pojizeří do r. 1618, některá drobná okolní zboží, sídla podle roku doložení, města

Největší podíl pozemkové držby v našem kraji okolo r. 1400 (příl. 1), nedlouho před husitskými válkami, byl v rukou církve (Cisterciáci – Klášter Hradišťský, Křížovníci sv. Jana Dub) a panské šlechty (Frýdštejn – Bohuš z Kováně, Hrubý Rohozec – Jan z Michalovic).

Na obvodu těchto velkostatků se druží drobná vladyctví, dílem i manská, sloužící k velkým zbožím. Drobná šlechta sice převládá počtem rodů a rodin panstvo, svou pozemkovou držbou se však zdaleka nevyrovnala jeho významu. Držitelé tvrzí se často střídají, jejich majetek se drobí a přechází do rukou panstva. Tak jak se držba půdy vykrystalizovala, vytváří se i síť šlechtických sídel (příl. 5).

Některá drobná okolní zboží

1405

Albrechtice se po prvé připomínají v r. 1405. V r. 1412 je držel Petr Tista z Albrechtic (z Libšteina), jehož potomci tu žili po celé 15. století (Oldřich, Petr, Mikuláš a Bohuše v roce 1454). Počátkem 16. století drželi statek krátce Kolovratové, ale již r. 1520 prodal Purkart Novohradský z Kolovrat tvrz, která se tehdy připomíná po prvé, dvůr a ves Albrechtice Alšovi ze Sovince. Od jeho syna Jana je koupil v r. 1548 Kryštof Kyj z Bartlsdorfu. Kyjové (Kejové), kterým patřilo také několik drobných statků na Frýdlantsku, vlastnili albrechtický statek do r. 1628, kdy jej získal za 16 000 kop míšenských Albrecht z Valdštejna. Ke statku také patřily zcela vypálená tvrz a ves Albrechtice s dvorem, dále tvrz a ves Svojkov (Sychrov), dvůr v Příšovicích, vsi Zásada a Kamení a mlýny ve Slavíkově a Sedlejovicích. Protože Albrecht z Valdštejna uvedenou částku nezaplatil, zůstal statek jako frýdlantské léno Anně Marii z Kyjova.

Po její smrti připadly Albrechtice synům Jaroslavovi, Rudolfovi a Kryštofovi, kteří přišli o majetek v r. 1631, protože se přidali na stranu Sasů. V r. 1636 koupil statek císařský plukovník Daniel Beygott z Remerstadtu, po něm jej držel Petr František z Nymisu (+ 1688).

1669 Zadlužený albrechtický statek získal v r. 1669 Vincenc Lamotte z Frintropu a postavil zde malý barokní zámeček. V r. 1690 si Lamottové vystavěli zámek na nedalekém Sychrově, kam se přestěhovali. R. 1741 nastoupil František Inigo Lamotte z Frintropu, který již sídlil na Sychrově. Byl nucen nabyté statky rozprodávat, ježto vedl nezřízený život, jsa na něj zvyklý jako velitel pluku z vojny, Albrechtice si však ponechal.

1750 Lamottův zámek na Albrechticích zašel kolem r. 1750, pozemky dvora Albrechtice byly rozprodávány poddaným po r. 1820, kdy dvůr koupil kníže Karel Allain Rohan spolu se Sychrovem a Svijany.

1421 **Soběslavice** až do husitských válek patřily ke komendě sv. Jana v Mladé Boleslavi. R. 1421 je získal Hynek z Valdštejna a staly se součástí svijanského panství.

1363 **Letařovice**. Ves patřila ve 14. a 15. století křížovníkům svatomářským a od nich držena k panství Dubskému. Původní gotický kostel se připomíná již r. 1363, fara po r. 1623 zanikla. Po r. 1437 byly Letařovice zemanským sídlem. Kostel byl přestavěn barokně r. 1695. Na stropě je šedesát obrazů ze života a kultu sv. Jakuba, dílo lidového malíře z r. 1722.

1237 **Sezemice** původně dvě vsi Vladislavici neb Vadislavici a Sezemici, které se dostaly klášteru kladrubskému, hned při jeho založení, okolí pak jejich slulo Vladislavsko. R. 1237 prodal je Regner, opat, Havlovi Markvartici. Ve 14. století tu byl farní kostel, jehož podací náležela křížovníkům Svatomářským k Dubu. Pak se dostaly v držení světských pánů, drženy do r. 1565 k Rohozci a 1565 – 1850 ke Svijanům. Fara v 17. století zanikla.

1394 **Ves Čtveřín** od nepaměti rozdělena byla ve dvoje zboží. Na tvrzi seděl r. 1394 Jan Sobek odtudž, a po něm Přibek z Medonos, na jiném dvorci hospodařil r. 1398 Bohuslav, potom Jan Kyjata ze Zásady a rodu Čúchův, a po něm zase jiní vladykové čtveřínští. R. 1462 žil ještě Jan ze Čtveřína, r. 1516 Beneš. Celá ves s tvrzí ve válkách zpustlá dostala se Mikuláši z Valdštejna a ten ji prodal r. 1456 k panství Skalskému. R. 1608 tu bylo deset osedlých. Při Čtveříně stál dvůr Žlabecko, náležitý k panství Frýdštejnskému. Na něm seděli r. 1522 vládykové z Ostromíře, r. 1583 Rozenové z Ouhornu, platící jednu kopu ročně pánu. Potom přešlo na dvůr jméno vsi Čtveřína, dvůr rozprodán na grunty selské a ta část náležela k Dubu až do r. 1838.

1397 **Na dvoře v Lažanech** za císaře Karla IV. seděl Vaněk z Lažan. Po jeho smrti ves odumřela, i vyprosil si ji od krále Jan z Turgova, pán rohozecký. Ale brzy potom seděli zde panoši Kohótkové, kteří odtud i jméno si brali. Mikeš, čili Ničeк Kohótek z Lažan, na čas i Pěnčín držel, i Svojkov zmíněný, i platy na vsích okolních. Umřel r. 1397, i dědila po něm vdova Jitka, znovuprovdaná za Otu z Labúně. Po nich r. 1437

výprosy dostali Petr Tista a Jan z Mikovic. Dvůr připadl k Albrechticím. R. 1652 Jan Jeník z Gemsendorfu si ho osvojil, potom pán Svijanský. V Pěnčíně r. 1587 přebývali vládykové Rakvici z Černous.

Jeníšovice (Jenšovice) patřily od r. 1143 klášteru Strahovskému. Později se dostala ves ke klášteru Hradištskému, zejména mu patřila v r. 1367 až 1418, když tu byl farní kostel. Od r. 1420 ji držel Jan z Vartemberka v zástavě. Rychta Jeníšovická ponechána při zboží Hradištském i když velká část klášterství pozastavena. Když roku 1555 král Ferdinand Rohozec Adamovi z Vartemberka vrátil, ponechány Jeníšovice při něm. L. 1623 přestala tu fara, a kostel byl filiální ke Bzí. L. 1728 obnovena fara a l. 1744 kostel potud dřevěný, z kamene postaven. *1143*

Přepeře, farní ves již před r. 1353. Tehdá zde bylo asi šest vladyčích statků, které znenáhla srůstaly a skupovány byly, tak že r. 1394 patřila část a r. 1417 celá ves k Rohozci. Okolo l. 1534 držena část k Malé Skále, část k Rohozci, oboje v l. 1538 – 1575 k Rohozci. L. 1565 dostaly se s části Rohozecka Janovi z Vartemkerka za díl, ale zase připadly k Rohozci a po novém dělení l. 1613 ke Svijanům. V 17. století zanikla fara, l. 1789 zřízena tu lokálie a l. 1861 fara. *1353*

Všeň, farní ves, ve 13. století sídlo pp. ze Všeně z rodu Markvarticů a erbu lvice. L. 1318 měl ji jejich potomek Vykart z Polné. V l. 1356 – 1419 náležela ke hradu Kosti, v 16. století až do r. 1593 ke Hrubému Rohozci a v l. 1593 – 1850 ke Svijanům. Kostel v l. 1595 vystavěn a fara (1623 zaniklá) l. 1688 obnovena. *1318*

Loukov větší, farní ves, v níž byl farní kostel již ve 14. století. Loukov patříval ke statkům kláštera Hradiště. Císař Zikmund zastavil Loukov (1436) Bohuši z Kováně a držen odtud k Frýdštejnu. Hynek z Valdštejna postoupil jej l. 1475 Bedřichovi a Ojířovi z Očedělic. Později připojen zase ke Hradišti a předán l. 1559 k Rohozci, od něho přidělen l. 1565 ke Svijanům. L. 1610 kostel znovu stavěn a l. 1820 přidělána k němu hrobka. *1436*

Ves Loukovec, Loukov menší, se připomíná po prvé v r. 1215, kdy byla majetkem řádu Křížovníků sv. Jana v Praze. Patřila jim až do r. 1420 a držena k Dubu. Král Jiří jej odtrhl a zastavil asi l. 1470 Kryštofovi Šofovi z Helfenburka. Od jeho potomků dostal Loukovec okolo r. 1490 Petr Zvířetický z Vartemberka, ale prodal jej. R. 1504 dostal se Václavu Litovskému ze Svinař. Později seděli tu Berkové z Dubé (1541 Aleš, 1544 Kateřina, její syn Albrecht + 1578, tohoto syn Bohuchval, 1616 – 1636 Aleš). Od r. 1624 patřil ke knížectví frýdlantskému, l. 1636 darován Janovi Rudolfu z Bredova, jehož rod tu do r. 1700 seděl. Pak patřil Morzinům a l. 1725 koupem ke Svijanům. Kostel již ve 14. století farní, l. 1743 znovu vystavěn. *1215*

Samostatná drobná vladyctví trvala v Soběslavicích, Přepeřích, Všeni, Všelibicích, Chocnějovicích, Přibyslavicích, snad i v Budíkově, Dehtárech, Letařovicích, Bzovém, Havlovicích a Sedlíšťkách.

Rozhraničení mezi jednotlivými celky připomíná starší rozhraničení církevní, jak je známe ze XIV. století (příl. 4). Je to rozhraničení přirozené, běžící až na skrovné výjimky po vodách a horách, což bývalo ve staré době nejobyčejnější čarou pomezní.

V průběhu dalších asi 50 – 100 let drobná zboží zcela mizí, půda se zcelí v moci Zvířetických (příl. 2). V příloze 3 je znázorněn stav na počátku války třicetileté.

Sídla podle roku doložení

1057 **1057** Boseň (Bosnův dvůr).

1115 **1115** Sezemice (původně asi dvě vsi – Vladislavici a Sezemici), 1143 Jeníšovice (ves lidí Jeníšových), 1184 Mnichovo Hradiště (původně Hradiště, pro rozlišení přidáno Mnichové, tj. „mnichů" podle Kláštera Hradiště.)

1225 **1225** Březina (břízový porost), Koryta (označuje krajinu, v níž ves leží), Loukovec (menší Loukov), 1229 Český Dub (dříve zvaný Stará Světlá, okolo r. 1260 nazýván Nová Světlá, r. 1373 Dub, r. 1749 Aycha, r. 1790 Böhmisch Eiche), 1239 Kobyly (Kobylá) – ves Kobylů, Radvanice (ves lidí Radvanových), Sovenice (ves lidí Sovinových), 1272 Turnov (původně Trnov – trnový).

1318 **1318** Příšovice (ves lidí Příšových), Všeň (Všeňův dvůr), 1322 Daliměřice (pův. Dalemilice, ves lidí Dalemilových), Chocnějovice (ves lidí Chocnějových), Hrubý Rohozec (z rohoz sítina, rákos, pletivo z rákosu, ze slámy), 1323 Přepeře (od přeprati, přemoci nebo překonati v hádce), 1345 Svijany (pův. Sviňany, buď osada lidí Sviňových nebo se tam chovaly svině), 1352 Hlavice (asi podle vrchu „Hlavice"), Hodkovice **(**Liebenau – in der lieben Au, užívané od 14. století), Letařovice (ves lidí Letařových), Liberec (z něm. Reichenberg – Reichberk – Liberk), Loukov (Loukův dvůr), Mohelnice (podle říčky Mohelnice, dnes Mohelky), Nudvojovice (Nudivojovici, lidé Nudivojovi), Semily (osada semilů – lidé kteří jsou milí), **1357 Vlastibořice /Lastibořice/ ves lidí Vlastiborových,** Podolí (úval, údolí), 1360 Hrubá Skála (z app. skála; hrubý tj. velký), 1367 Sychrov (pův. Svojkov; dvůr Sychrov tj. Sychrův dvůr), 1371 Soběslavice (osada lidí Soběslavových), 1373 Havlovice (souvisí asi s Havlem Markvarticem), **1379 Jivina (jívový porost),** Třtí (od třtí rákos), 1383 Pěnčín (Penkův dvůr), 1385 Frýdštejn (souvisí se střhn. vride – mír, ochranný hrad), 1388 Doubí (od dubové porostliny), 1394 Čtveřín /Štveřín/ – Čtverův t. dvůr, 1397 Lažany (ves Lažanů tj. lidí usedlých na lánu).

1403 **1403** Doubrava (původně les), Žďár (místo kde byl vypálen les), Albrechtice (ves lidí Albrechtových), 1410 Modřišice (ves lidí Modřišových), Ploukonice (prv. tvar Načeplukonice – ves lidí Načeplukových), 1422 Malá Skála (název Skála příslušel původně hradu na strmé skále), 1436 Drahotice, Jirsko (označuje příslušnost k některému Jiří), Padařovice (pův. Podařovice, ves lidí Podařových), Střížovice (ves lidí Střížových), Svijanský Újezd (pův. Újezd pak Aujezd, Újezd u Svijan, Svijanský Újezd – stč. poznamenání kusu země pány, kteří jedouce okolo stanovili hranice újezdu), Vitanovice (ves lidí Vitanových).

1532

1532 Dařenice (pův. Mařenice podle kostela sv. Maří Magdaleny, od 17. století Dařenice), 1537 Bílá (lid. Bilej, pův. bílej potok – pramen), 1543 Mokrý /Mokrá/ asi Mokrý t. dvůr, Mokrá t. ves, Odolenovice (ves lidí Odolenových), Ohrazenice (ohrazená ves), Paceřice (ves lidí Paceřových), Radimovice (ves lidí Radimových), Radostín (od jména Radosta), Sedlejovice (ves lidí Sedlejových), **Sedlíšťka (z app. sedliště, místo kde se kdo usadil),** Zásada (místo, kde lovci čekají na zvěř, zasaditi mezníky), Žďárek (malý Žďár), 1547 Bohumileč (lid. Boumlč asi od Bohu milý), Březová (lid. Bzovej od bříza), Dehtáry (souvisí se žhnouti, páliti, hořeti), Hradčany (lid. Račana, pův. hrazené místo), Chvalčovice (pův. asi Chvaličovice, ves lidí Chvaličových), Libič (Libíkův dvůr), Loukovičky (malé Loukovice,ves lidí Loukových), Modlibohov (Modlibohův t. dvůr), Rozstání (od sl. rozstati – rozestupovati se), **Slavíkov (Slavíkův dvůr),** Trávníček (ves kde hojně tráva roste), Vorklebice (ves lidí Arklebových – z něm. Hartleb), 1548 Bohdánkov (Bohdánkův dvůr – od Bohdan), 1549 Malčice, ves lidí Malcových nebo Málkových), 1556 Sedlísko (z app. sedliště, místo kde se kdo usadil), 1590 Kocourov (Kocourův dvůr), 1592 Vrchovina (z app. vrchovina – vrchoviště, pramen).

1656

1656 Klamorna (vzniklo asi z Kramolna přesmykem r a l), 1699 Kamení (z kolekt. kamení).

1721

1721 Husa (pův. panská kovárna a hospoda „U divoké husy"), Červenice (z červenice, červená země), Močítka (z močidlo, demin. močidlko, místo kde se močil len), Podhora (ves pod horou), Zlatá Hvězda (pův. panská hospoda u silnice k Liberci).

Města

Pod vlivem panovníka Přemysla Otakara II. a s jeho svolením začali od druhé poloviny 13. věku Markvartici zakládat města při řekách a na křižovatkách důležitých obchodních stezek. V nich mohli poddaní okolních vsí prodávat své hospodářské přebytky a získávat tak peníze a nakupovat potřebné zboží, které si sami nevyrobili. Obyvatelé měst, poddaní krále nebo vrchnosti, se spravovali zvláštním svobodným právem. Základním pilířem městské obce byl „svobodný" městský řemeslník vyňatý z tíživých břemen venkovského poddaného, vyrábějící hlavně pro trh. Za plnoprávného měšťana se mohl považovat pouze ten, kdo ve městě vlastnil dům. V poddanských městech zakládaných vrchnostmi se řemesla ani obchod příliš nerozvinula, zdejší měšťané se museli spoléhat na zemědělskou produkci, byli zároveň rolníky. Ani větší královská města se nezříkala zemědělské výroby. Bohatí měšťané zakupovali vesnické statky i celé vesnice, i když z nich museli vrchnosti odvádět úroky.

Nejstarší historie okolních měst:

Mladá Boleslav

1130

Historický název Boleslav (od 17. století Mladý Boleslav, byl později změněn na ženský rod Mladá Boleslav), patřil dřevěnému hradu na vysokém skalním ostrohu při ústí Klenice do Jizery. Byl založen patrně Boleslavem II. koncem 10. století. První

věrohodná zpráva o mladoboleslavském hradě, který byl již tehdy střediskem rozsáhlého správního celku se datuje teprve k r. 1130. Knížecí úředníci odtud spravovali celou oblast až na sever k zemským hranicím (příl. 4). V souvislosti s hradem vzniklo jednak v podhradí, jednak na hradním návrší poddanské město, které se teprve r. 1600 vykoupilo z poddanství a stalo se městem královským. Ve městě byl řádový okrsek rytířů sv. Jana.

Mnichovo Hradiště

Leží na sever od Boleslavi proti toku Jizery, jak osídlování krajiny pokračovalo. Když v polovině 12. století Markvartici založili a bohatě obdarovali cisterciácký klášter Hradiště, brzy se ukázalo, že je nutné vytvořit pro nový celek hospodářské tržní středisko. Proto mniši založili někdy v polovině 13. století na planině jižně od vesnice Rybitví město, které se původně jmenovalo také Hradiště. Pro město brzy nestačil prostý název Hradiště, neboť bylo je třeba rozlišovat od mnoha Hradišť jiných. I bylo přidáno v latině slovo *monachorum* „mnichů" a v češtině buď slovo *Mnichové,* nebo *„nad Jizerou",* na které leží. Dnešní úřední název *Mnichovo Hradiště* je z doby nedávné a není správný. Městem se stalo až v 17. století, bylo povýšeno Valdštejnem, který soustředil do svých rukou celkem šedesátčtyři nových panství, vesměs na severu Čech. Frýdlantské vévodství bylo státem ve státě.

Turnov

1250

původně Trnov z trnový, po Mladé Boleslavi asi nejstarší město v Pojizeří, v širokém údolí při soutoku Stebenky a Libuňky s Jizerou. Byl založen kolem r. 1250 panem Havlem z Lemberka a Jaroslavem z Valdštejna nejspíše mezi panským hrádkem Hrušticí a vsí téhož jména, jež pak splynuly s městem, jeho vrchnost sídlívala na Hrubé Skále a na Hrubém Rohozci. Toto dvojpanství snížilo význam města na úroveň vesnice. Ve městě byl dominikánský klášter. L. 1424 dobyt od podobojích a klášter zničen., 1468 dobyt od křižáků německých a vypálen na dobro. Městečko obdrželo r. 1497 svobody a vyjednány mu trhy. 1538 skoro celé vyhořelo, 1643 znovu vypáleno. Za Albrechta z Valdštejna bylo načas opět spojeno a získalo tak některá městská práva. Má šťastnou polohu na řece, v krajině kde končí Podkrkonoší a začíná vstup do úrodné roviny zemědělské. Leží na staré stezce z Jičína do Liberce, na kterou se napojuje u Pyrámu stezka z Boleslavi (příl. 6). Ve městě kvetl obchod solní, pivovarnictví, soukenictví, sklářství, výroba obuvi zejména pro Valdštejnovu armádu, tak jako v sousedním Mnichově Hradišti. Ve válce třicetileté hynul, zbylo tu jen osm sousedů, kteří mohli platit kontribuci. Klášter františkánský založen v r. 1650. Od poloviny 17. století se zde brousí a řeží drahé kameny, od r. 1700 vzniká „kamenářství" tzv. „komposice", kameny napodobuje sklo.

Český Dub

Jeho základem se stal řádový dům (komenda) členů řádu sv. Jana z 13. století s později přistavěným kostelem, který je uváděn v r. 1291. Kolem kláštera přibývaly postupně domy, až vznikla osada a z ní později městečko, které bylo ve starších pramenech nazýváno Světlá. Toto označení se však nevžilo a proto se od konce 14. století uvádí původní jméno Dub. V zápise z r. 1580 v Knize Kšaftů se uvádí označení Dub pod Ještědem. Němečtí majitelé panství Bedřich a Jiří z Oppersdorfu v r. 1590 potvrdili Dubským výsady a užívání českého jazyka „ jak při kázání slova božího tak i při soudech, počtech, právních rozsuzování i jiných povinnostech". Do městského stavu byl Dub povýšen za Valdštejna. Název Český Dub se po prvé objevuje v obecních počtech z r. 1769. Město neleží ani na řece ani na stezce, vzniklo jako správní středisko dubského panství na úpatí Ještědu. *1291*

Liberec

se připomíná po prvé r. 1352 jako majetek pánů z Bíbrštejna, držitelů Frýdlantu. Název z německého Reichenberg – am rîchen berge = osada u bohaté hory. Reichenberg >Reichberk > Liberk; lokál v Liberce > v Liberku > v Liberci. R. 1360 měla svůj farní kostel. Chudičká osada, městečkem od r. 1454. Leží na soutoku Bílé a Černé Nisy a tedy patří již do povodí Baltského moře (příl. 5). *1352*

Ke vzrůstu obce přispělo na počátku 15. století soukenictví. R. 1577 dostalo město majestát na dva výroční trhy, erb městský a pečetění zeleným voskem. L. 1579 – 1587 postaven nový farní kostel. V r. 1634 kromě několika stavení město zcela vyhořelo. Rozkvět Liberce nastal na počátku 17. století, kdy na redernovských panstvích vzniklo několik nových sklářských hutí, rozkvět zastavila třicetiletá válka, po válce však došlo k prudkému rozmachu. Druhé období rozmachu prožil Liberec počátkem 19. století, v souvislosti s budováním textilních manufaktur a továren. R. 1856 dostal Liberec zvláštní obecní statut, čímž postaven na první místo po Praze. *1577*

Jablonec

V okolí města pramení Bílá Nisa protékající Libercem (příl. 5) dále na sever, a jako Nisa tvoří státní hranici mezi Německem a Polskem, vlévá se do Odry a s ní do Baltského moře. Prvotně jen ves, která byla okolo r. 1356 znovu založena i s kostelem. Ten r. 1356 byl povýšen na farní a odevzdán cyriakům u sv. Kříže v Praze. Ves patřívala kdysi k Malé Skále. V r. 1538 se připomíná jako pustá ves. V 16. století byl zalidněn německými osadníky, r. 1686 postaven kostel. Tak jako Liberec zažívá i Jablonec po třicetileté válce prudký rozmach pojizerského sklářství. Krása českého skla tzv. křišťálu dobyla si obliby v celé západní Evropě. Severočeské sklářství se soustředilo do pojmu „jablonecké zboží". Sklářství prodělalo v 19. století pohádkový rozvoj, ale docházelo k sezónním stagnacím a krizím, takže se střídaly doby bohatství a doby dělnické bídy a nezaměstnanosti. Nedávná bezvýznamná vesnice Jablonec nad Nisou *1356*

byla až r. 1808 povýšena na městečko, 1852 na město a udělen mu erb. V r. 1911 platilo samo toto město na daních tolik, jako celá provincie Bosna a Hercegovina.

Hodkovice

1384

Od 14. století vedle českého jména se uvádí i jméno německé Liebenau „ in der lieben Au“. Leží na staré zemské stezce z Turnova do Liberce (příl. 6) v místě, kde se Mohelka prodrala Ještědsko-Kozákovským hřbetem do širšího údolí. Od Hodkovic stezka prudce stoupala serpentinami na Záskalí a odtud bažinatým územím, zpevňovaným hatěmi, dnes zvaným Dlouhý Most, směrem na Liberec. V r. 1384 měly Hodkovice svůj kostel sv. Prokopa se správou duší, ve 14. století náležely pánům z Dražic, pak Janovi z Bibrštejna, od r. 1385 se staly příslušenstvím panství frýdštejnského, pak dubského. Kdy obdržely městské právo nelze prokázat, r. 1540 jsou uváděny jako městečko s pivovarem. Léta 1806 větší část městečka vyhořela, na město povýšeny r. 1808. Ve městě bylo šest továren na lněné zboží, pivovar a dva mlýny.

7

7. Panství Svijany, velkostatek Sychrov, zemědělské podnikání velkostatku, pozemkový majetek velkostatku Sychrov v r. 1903

Po zániku vladyctví vlastibořického (kpt. 6, příl. 1, 2 a 3) přešla ves Vlastibořice k Frýdštejnu, potom k Vranovu (Skály n. Jizerou), Hrubému Rohozci a po rozdělení vartemberského panství v r. 1565 k nově vzniklému panství Svijany, které zdědil Jaroslav z Vartemberka a postavil zde novou tvrz. Při tomto panství setrvala ves až do r. 1850 a proto se jím zabývám podrobněji.

1602 Jaroslav z Vartemberka zemřel r. 1602 a jeho vdova přinesla svijanské panství jako věno svému druhému manželu hraběti Jáchymu Ondřeji Šlikovi. Jeho aktivní účast na odboji z let 1618 – 1620 jej přivedla až na Staroměstské náměstí v Praze, kde byl s ostatními účastníky stavovského odboje 21. června 1621 popraven. Konfiskované panství, k němuž patřila i tvrz Svijany, půl města Turnova, čtyři dvory a 41 vsí v širokém okruhu až k dnešnímu Rychnovu získal v r. 1622 Albrecht z Valdštejna, který je udělil v léno svému příbuznému Maxmiliánovi z Valdštejna / + 1655 /, který vlastnil též panství Mnichovo Hradiště a Hrubou Skálu (příl. 3, kpt. 33).

1624 Podle „Registra Urburny Panství Svijany Obnovený léta 1624“ patřily k tomuto panství dvory: svijanský, přepeřský, nudvojovický, arnoštický, blatský, kurovodický a dařenský. Pivovar ve Svijanech vařil na vejstav na 30 sudů, na várku dával sladu pšeničného míry pražský 24 korců, pšenice na pivovar z obrody při dvořích dostatek bývá *(většina tržního obilí byla spotřebována pro výrobu piva);* chmele dává na várku dva korce dva věrtele, kteréhož z obrody na chmelnicích bývá dostatek. Krčem na tom panství k tomu pivovaru je 22.

Při dvoře svijanském jest lánův okolo 15, vysívá se na zimu míry pražský pšenice do 150 korců, žita do 100 korců, na jaro všelijakých do 180 korců, třetí zvůr k ouhorům zůstává. Dobytka chovati může: klisen tažných 16, krav dojných do 50, jalového dobytka do 40, hříbata přechovati 4, a z luk se nasbírá sena do 150 vozů, votavy do 100 vozů.

1000 Ovčíny jsou dva, totiž při dvoře svijanském a kurovodickém, v nichž se na zimu přechovat může přes 700 kusů a přes léto přepást do 1000 kusů.

Mlýny se pronajímaly: Podolský o pěti kolách moučných a jednom stupním. Odvádí se ročně pšenice míry pražský na 34 korce, žita na 325 korců, vykrmených vepřův 18.*(Další mlýny: přepeřský, žehrovský, březinský.)*

Pila jest na tom panství při mlejně podolském, na kteréžto se toliko k zámku, pivovaru, mlejnům a dvorům prkna řeží.

Cihelna jest jedna, v níž se toliko cihly k potřebám páliti dávají.

1107 Rybníky na kapry jsou tři, do nichž se dává násady na dvě teple (plodu tříletého) totiž: do Žďárskýho (velikost 190 jiter 557 sáhů) – 350 kop, do žabokrtského (108 jiter 1107 sáhů) 250 kop, do Žehrovského (72 jiter 1118 sáhů) – do 100 kop.

1656 Rybníky na „vejtah" do nichž se sází na „vejtah" plodu dvouletého přes jedno léto (Anno 1656 19/XII) totiž: Mokerský 70 (45), Všenský 40 (30), Polní 30 (20), Lacmbok 10, Malej Malechovský 15 (10), Novej 60 (40), Žíželovský 90 (30), Oběšenej 60, Návesní 15 (8), Doubský 15 (5). Summa všech rybníků vejtažních 10, sází se do nich plodu 405 kop.

Řeka Jizera začíná pod jezem mlejna „shořelého" u města Turnova ležícího a jdouce přes všechny grunty Svijanský vchází do gruntů Loukoveckých pod Stražkovem. Délka počítati se může za míli; nacházejí se v ní lipeni, parmy, kleňata, štiky, vokouny a drůbež.

Potokové jsou Rychnovský a Mohelka, tok jejich jest s oběma a místem s jedním břehem za třičtvrti míle.

Lesy jsou Hol, v němž se soudí na 30 tenat – 160 lečí, Příhrazy a Podolský – 16 lečí, Vostrá 15 lečí, Slavín – 3 leče, Hlubočice – 4 leče, Vidle – 1 leč, Blány – 7 lečí, Radelský 35 lečí, celkem 241 lečí.

Zahrady a štěpnice: při zámku Svijanském jest zahrada kořená jedna, kterážto jest pěkně všelijakými bylinami a rozličnými rostlinami vysázená.

Item: při zámku a dvoru Svijanském jsou štěpnice stromovím vysázené dvě, z nich když se ovoce obrodí bývá do 30 štrychů; třetí štěpnice se vysazuje. *Následuje popis zahrad u ostatních dvorů.*

Cla z mostu podolského a hráze žehrovské – 300 kop, z volejny pod zámkem Svijany – 15 kop, z krámu řeznického v Rychnově loje – 1 kámen, z krámu řeznického v Podolí loje – 4 kameny.

Z řeky Jizery za ryby pronajaté lidem poddaným 45 kop totiž: z Přepeř 12 a 1/2, Příšovic 8, Ploukonic 8, Břehů a Podolí 6 a 1/2, Loukova 10 kop.

Summa Summarum. Všech lidí usedlých na panství svijanském v nadepsaných vesnicích obzvlášť poznamenaných a z kterýchž se kontribuce a berní platy odvádějí:

s potahy 278, bez koní 86, učiní obojích v sumě	364 kop
kteryžto platí ouroku svatojirského	397 kop 54 gr 5 a 1/2 den
ouroku svatohavelského	397 kop 54 gr 5 a 1/2 den
v sumě	795 kop 49 gr 4 den.

Z mlejna březinského na míru pražskou žita 51 korců, vepře na sádlo 2.

Ovsa ouročního z vesnic 282 korců 3 věrtele 3 čtvrtce.

Roboty denní ve žních 2281 den, vorání záhonů v sumě 1275 záhonů, dříví nadělati 74 sáhy, slepic 747, kapounov 6, vajec 23 kop 19 kusů. (*z Register vypsány pouze některé údaje.)* *1275*

Velkostatek Sychrov

V r. 1820 koupil svijanské panství kníže Karel Alain Rohan a spojil je s nedalekým panstvím Sychrovem, ke kterému patřilo až do r. 1945. Byl to potomek jednoho z nejstarších a nejmocnějších francouzských rodů, jejichž rodokmen sahá až do 10. století, uprchlý z revoluční Francie, který získal v Rakousku inkolát (státní občanství) a stal se podmaršálkem rakouské armády. Postupně zakoupil v krátké době další statky, takže na jeho rakvi v rodinné hrobce na Loukově čteme: Carl Alain Gabriel Fürst von Rohan, Princ von Quémenée, Herzog zu Bouillon und Montbazon, k.k. Feldmarschall-Lieutenant, Ritter des gold. Vlieses und des Milit. Marie Theresiens Ordens, Herr auf Swigan und Laukowetz, Kurowoditz, Albrechtitz und Gillowey, auf Semil mit Jesseney, auf Lomnitz und Czista, auf Altaiche und Domaslawitz, geb. 18. Jänner 1764, gest. 24. April 1836. *1820*

Podle Palackého „Popisu království Českého – 1848“ patřily do majetku jeho syna, knížete z Rohan a Rochefortu, následující panství a statky (příl. 21): *1848*

Swijany, statek allod Rohozec a Jilowe. Majitel Kamill kníže z Rohan-Rochefort. *(obyvatelstvo německé = n., německo české = nč., česko německé = čn., české – bez označení). V dalším textu se setkáváme s německými názvy sídlišť, která se již dnes neužívají a jejich situování v krajině je obtížné. Pro usnadnění jsem zařadil výřez z mapy měřítka 1:75 000 s názvoslovím německým (příl. 14) a odpovídajícím názvoslovím českým (příl. 15).*

1. Swijany, 2. Laukow, 3. Aujezd, 4. Penčin, 5. Daubi, 6. Padařowice, 7. Střížowice, 8. Podolí, 9. Močidlky, 10. Sezemice, 11. Soběslawice, 12. Drahotice, **13. Jiwina, 14. Sedlišťky,** 15. Třtí, 16. Wrchowina, 17. Radostín, **18. Wlastibořice,** 19. Witanowice, 20. Kličnow nč., 21. Swatý kříž n., 22. Radlo n., 23. Přepeře, 24. Příšowice, 25. Wšeň, 26. Mokrá, 27. Plawkonice, 28. Břehy, 29. Žďár, 30. Daubrawa, 31. Žehrow, 32. Skokowy, 33. Příhraz, 34. Srbsko, 35. Kamenice (w kraji), 36. Laukowec, 37. Hubalow, 38. Koryto, 39. Sowenice, 40. Jablonec (český) n. *(u Vicmanova),* 41. Chlum n., 42. Prosíčka n., 43. Proseč n., 44. Nowý mlýn n., 45. Kostřice n., 46.

Kratzdorf n., 47. Wokna n., 48. Haide n., 49. Wolšina n. *(sv. Oken)*, 50. Březina, 51. Wolšina, 52. Sichrow, 53. Albrechtice, 54. Červenice, 55. Husa diwoká, 56. Kamení, 57. Rybnik, **58. Slawíkow,** 59. Zásada, 60. Kamenice horská, 61. Rohozec malý, 62. Mokřiny, 63. Wazowec, 64. Jílowé čn., 65. Pelikowice n., 66. Radoňowice, 67. Ridwaltice n., 68. Štěrbowina n., 69. Mohelka n., 70. Jestřebí n., 71. Bezděčín n., 72. Sestroňowice n., 73. Báborka n., 74. Auč, 75. Budy, 76. Dalešice n., 77. Jirsko, 78. Rychnow n. M. n., 79. Kopanina n., 80. Šiškowice (Čížkow) n., 81. Sedlejowice, 82. Štweřín, 83. Mlýn Pytlíkowký n., 84. Mohelnice.

It. částky wsí Chlístow, Hawlowice, Radimowice, Tráwníček, Maffersdorf, Ohrazenice, Pintschei, Maršowice, Kokonín /Kukan/, Wrkoslawice /Seidenschwanz/, u Laukowa dwůr poplužní Dařenice, u Jiwiny samota Kotel, u Wšeně wes Borčice / nyní dwůr poplužní/, u Žehrowa dwůr poplužní Arnoštice, u Koryt samota Křiwolačin, u Sowenic samota Sowinka, u Březiny dwůr poplužní Blaty, u Wolšiny dwůr poplužní Kurowodice.

Český Dub a Fridštein panstwí. Majitel Kamill kníže z Rohan – Rochefort.

1. Český Dub nč., 2. Osečná n., 3. Bělá (Bilay), 4. Bohumilice, 5. Březowá (Bzowé), 6. Chwalčowice, 7. Dechtary, 8. Janowice, 9. Sobotice sewerowých. Dubu, 10. Klamorna, 11. Daubí, 12. Kněžičky, 13. Laukowičky, 14. Letařowice, 15. Libič, 16. Podhora, 17. Radwanice, 18. Hradčany, 19. Rowné, 20. Wšelibice, 21. Smržow čn., 22. Wesce, 23. Wlčetín, 24. Worklebice, 25. Kunratice n., 26. Budichow, 27. Lesnow, 28. Benešowice, 29. Kobylá, 30. Sedlisko, 31. Petrašowice, 32. Kohautowice, 33. Kocaurow, 34. Bohdánkow, 35. Kaškowice, 36. Raudný, 37. Woděrady, 38. Křížky, 39. Záboří, 40. Borek, 41. Horky, 42. Slapy, 43. Ondříkowice, 44. Rakausy, 45. Pulečný n., 46. Jaworník n., 47. Záskalí n., 48. Žďárek (Scharing) n., 49. Buršín (Burschen) n., 50. Jeřmanice n., 51. Kohlstadt s. Radlo n., 52. Dlauhý most (Langenbruck) n., 53. Dörfel (Wesec) n., 54. Hodkowice (Liebenau) n., 55. Starý Dub, 56. Zábrdí (Saberth) n., 57. Wlachowé (Wlachey) n., 58. Chlistow, 59. Liské, 60. Malčice, 61. Hawlowice, 62. Trawniček, 63. Radimowice, 64. Fridštein, 65. Šimonowice (Schimsdorf) n., 66. Wratislawice (Maffersdorf) n., 67. Podjestřebí.

It. částky wsí Paseky, Budy, Jirsko, Štweřin, Dalešice, Kopanina, Rychnow, Skála (Kleinskal), Wranowý, Křížany, (Kriesdorf), Druzcow (Drausendorf).

Jeseny statek allod. Majitel Kamill kníže Rohan z Rochefort.

1. Jeseny, 2. Roztoky, 3. Helkowice, 4. Stanow, 5. Bohuňowsko; obywatelstwo české.

Semily panstwí allod. Majitel Kamill kníže Rohan z Rochefort.

1. Semily, 2. Podmoklice, 3. Bořikow-Bořkow, 4. Slané, 5. Lhota, 6. Komárow, 7. Chuchelná, 8. Bítauchow, 9. Spalow, 10. Benešow, 11. Příkré, 12. Boskow, 13. Jirkow, 14. Střewelna, 15. Radčice, 16. Horka weliká, 17. Horka malá, 18. Rybnice, 19. Laukowá, 20. Sytowé, 21. Ruprechtice, 22. Škodějow, 23. Příwlaky, 24. Wysoké, 25. Stará wes, 26. Tříč (Třtice), 27. Sklenařice, 28. Olešnice, 29. Hamr dolejní, 30.

Hamr hořejní, 31. Paseky, 32. Příchowice, 33. Šumburk čn., 34. Rejdice čn., 35. Polubný n.

U Bitauchowa samoty Močidlo a Rokliště , u Benešowa samota Hradiště; u Wysokého někdy hrad Nístějka; u Šumburku Popelnice a Swárow.

Mimo tyto statky náleží ještě palác w Praze 986-III a statek „Bluhnbach-Mayer" w Solnohradsku.

Zemědělské podnikání velkostatku bývalo rozděleno do dvorů, které byly samostatnými hospodářskými jednotkami. Každý dvůr vedl šafář, který měl 7 až 11 poddaných nastálo (jeden až dva čeledíni zvaní voláci jezdili s potahy, pasák bravu, dvě děvečky ke kravám, jedna k telatům, jedna k drůbeži, štěpař a. j.). Čeleď měla nárok na stravu, na obnošené šatstvo, ubytování v čeledníku a nepatrný plat. Šafářka měla na starosti mléčné hospodářství. Sezónně najímaní mlatci, obvykle nevolníci s robotními úlevami, pracovali v úkolu za jednu desetinu až jednu šestnáctinu výmlatků. Aby se klasy dobře vymlátily, na to dohlížel poklasný.

Početná stáda ovcí obstarával ovčák, v podstatě živnostník, pracoval obvykle za jednu sedminu přírůstku masa a vlny. Ovčáctví vyžaduje zkušenost, ovčín musí být suchý, prostorný, čistý, hnůj se nechává v ovčíně 2 – 4 měsíce. Pečlivé ošetření vyžadují ovce při plavení a střiži (plaví se proto, aby se odstranil prach, nečistoty a částečně tuk). Prvý den se ovce dvakrát až třikrát proženou vodou načež se zavrou do ovčína, aby se vlna zapařila; druhý den se provede vlastní praní, při čemž se ovce ve vodě potápějí a zkušenými lidmi vlna se tře. Vyplavená ovce přichází ke zkušenému ovčáku, který ovci prohlédne a dle potřeby dočistí. Praním ztrácí vlna 50 – 80% váhy. Za tři až čtyři dny, kdy již vlna bývá suchá, začíná střiž. Ovce se sváže na nohou, dobrý střihač ostříhá za den dvacet až třicet ovcí. Sestřižené rouno, jež tvoří celek, se třídí (podle místa na těle), žokuje a prodává. Ovce dlouhorouné se stříhají dvakrát (z jara a na podzim), krátkorouné jedenkrát do roka.

Další pracovníci přicházeli každodenně na robotu z vesnic patřících ke dvoru. Na každém dvoře bylo obydlí šafáře, mužský a ženský čeledník, dále stodoly, stáje, sýpky, a někde i pivovar, lihovar a další podniky. Panství obdělávalo obvykle jen asi jednu třetinu celkové rozlohy polí, pole jsou roztroušena po panství, vesměs jde o pole nejkvalitnější. Zbývající dvě třetiny polí pronajali dávní předci feudála či dřívější majitelé poddaným. Dvůr chová asi 10 20 krav pro mléko, několik desítek vepřů a zejména ovce, stovky ovcí, jeden až dva páry tažných volů nebo koní. Dvůr není vybaven ani povozy ani nářadím, na robotu se poddaní dostavují s vlastním vybavením. Panský šafář večer sedlákům oznámí, kam mají za úsvitu přijet a kolik se má dostavit robotězů. Feudálem placená čeleď vykonává jen ty práce, které nemají nárazový charakter (ovce, dobytek).

Služební platy se mi nepodařilo zjistit, uvádím platy na panství hruboskalském v létech 1789 1790, na panství svijanském byly asi podobné: *1789*

důchodní – 230 zl. rýn. + velký deputát; obroční – 230 zl; nadlesní – 160 zl; výběrčí – 70 zl; starý písař nad pivem – 104 zl; písař kancelářský – 50 zl; písař důchodní 45 zl; písař obroční 40 zl; vrátný 24 zl; mušketýr (4) – 24 zl; vodák – 6 zl; porybný – 16 zl; čeledín porybného (2) 8 zl; sládek – 60 zl; bednář 38 zl; polesný (5) – 24 zl; hlídač chmele 4 zl; robotný zedník 30 zl; kominík 24 zl; pacholek u koní – 9 zl.

1903 **Pozemkový majetek velkostatku Sychrov v r. 1903** podle adresáře a popisu politického okresu Turnovského leží ve 112 katastrálních obcích následujících soudních okresů: Turnov, Český Dub, Mnichovo Hradiště, Mimoň, Jablonné, Liberec, Jablonec, Tanvald, Vysoké n. J., Železný Brod, Semily, Lomnice n. P. a Jičín a obnáší dohromady 12 891 hektarů. Velkostatky výše uvedené mají o 200 hektarů více než celý soudní okres Český Dub.

Vzdělání půdy: výměra různých způsobů vzdělání jest následující: 19,58 ha plochy stavební, 1 835,45 ha rolí, 454,21 ha luk, 20,91 ha zahrad ovocných, 171,41 ha pastvin, 9 898,87 ha lesů, 69,92 ha rybníků, 420,65 ha tekoucích vod, cest a půdy neplodné.

Polní hospodářství dělí se na dvory: Svijany, Loukovec, Mohelnice, Dařenice, Kurovodice, Blata, Arnoštice, Borčice, Příšovice, Přepeře, Sychrov, Jílové, Starý Dub, Domoslavice, Javorník a Jesené.

K účelům doplňování chvalně známých ovocných sadů jest zřízena školka ve Svijanech, kde se nejušlechtilejší ovocné stromky pěstují.

1899 Z rybníků zasluhuje zmínku rybník „Žabakor“, původně Žabokrtský ve výměře 60 ha, který byl r. 1899 obnoven a kapří násadou v počtu 15 000 kusů osazen; po prvé byl vyloven v podzimu roku 1901.

Lesní hospodářství se dělí v následující revíry: Sychrov, Žehrov, Arnoštice-Svijany, Vokna, Český Dub, Ještěd, Jeřmanice, Rychnov, Frýdštejn, Lomnice-Doubravice, Tuhaň, Polubné, Buchberg, Paseky-Příchovice a Jesené.

Průmyslové závody na velkostatcích se nalézají následovní: a/ továrna na bramborový škrob a umělé klovatiny v Dařenicích; b/ pila na výrobu šindele v Lomnici; c/ pivovary ve Svijanech, Lomnici, Jeseném; d/ cihelna v Rádle a v Lomnici.

Zámky: Sychrov ve slohu romantické gotiky s parkem 25 ha a dančí oborou; lovčí hrádek „Obora“ ve švýcarském slohu pod horou Táborem u Lomnice. Zámky ve Svijanech, Českém Dubě, Lomnici a Jeseném neslouží víc původním účelům a jsou pronajaty.

Daně: daň pozemková obnáší 19 433 zl 97 kr. Daň domovní, třídní a činžovní 8 613 zl 81 kr. K tomu veškeré přirážky zemské, okresní, školní, obecní a obecní školní.

Patronátní kostely a fary: kostely farní – Loukov s rodinnou hrobkou, Všeň, Přepeře, Březina, Loukovec, Vlastibořice, Rychnov, Jablonec, Český Dub /děkanský a pohřební/, Hodkovice, Osečná, Světlá, Dlouhé Mosty, Jeřmanice, Lomnice, Boskov, Ruprechtice, Vysoké n. Jiz. a Příchovice. Filiální kostely v Sezemicích, Letařovicích

a na Rádle; zámecké kaple v Sychrově, Svijanech a Jeseném; kaple v Jílovém, Starém Dubě a Kohlstattu; poutnický kostel na hoře Tábor u Lomnice n. Popelkou.

Administrace panství na Sychrově: ředitelství lesů a velkostatků – 4 osoby; sekretariát 1 oso-ba ; důchod – 3 osoby; úřad patronátní – 1 osoba; stavební správa – 1 osoba; úřednictvo lesní správy – 18 osob; mimo to obstarává ochrannou službu 64 lesních hajných. Úřednictvo hospodářské a zřízenci závodů průmyslových – 5 osob.

8

8. Poddanství a nevolnictví, pozdvižení sedláků na Svijansku

Až do konce 12. století uplatňoval panovník právo na veškerou půdu i s lidmi na ní usedlými. Všichni obyvatelé země, jak šlechta, tak prostí rolníci, podléhali panovníkovým soudům a byli považováni za poddané knížete, avšak ke skutečným poddaným náleželi pouze ti, kteří knížeti platili daně. V postavení poddaných byly však veliké rozdíly, rozhodujícím kritériem bylo dědičné držení půdy. Teprve od r. 1189, v době hlubokého úpadku přemyslovského státu si šlechta vymohla privilegium. Podle statutu knížete Konráda Oty „všechna dědictví, jež svobodní muži čeští, jak velmoži, tak bojovníci, za časů vévody Konráda *(od r. 1092)* bez něčího odporu spravedlivě a pokojně až dosud měli ve svém držení, mají v dobré pohodě míru nadále podržet." Tím byl položen základ nejen hospodářské, ale i politické moci šlechty v zemi. Spolu s pozemkovou držbou si šlechta nad svými poddanými přisvojovala plnou kontrolu, včetně soudní. V této době se rovněž rozvíjí vrchnostenské soudnictví nad poddanými, často i hrdelní, které se marně snaží např. Karel IV. omezit, aby se tak zabránilo projevům svévole. V osnově zřízení zemského, kterou Karel IV. předložil sněmu, uznal, že „sice mají pánové nadále míti moc nad svými poddanými a jejich majetkem, že se jim však zapovídá, aby jim oči vypichovati, nosy uřezávati a ruce a nohy usekávati dávali."

Původně sedláci měli nejen osobní svobodu, ale i nepopěrné právo vlastnické. Ještě na počátku 15. století zřízení zemské chránilo obyvatelstvo proti úchvatům, uznávajíc jeho svobodu osobní a zaručujíc jeho majetek. V 16. století byli poddaní ještě do jisté míry chráněni zvyky a zákony; roboty nepříliš těžké nejsou zcela libovolné, sedláci se těší z jisté samosprávy, a soudy vesnické, třeba jsou jmenovány od vrchností, zachovávají jistou samostatnost.

Od poddaných vyžadovala vrchnost kromě dědičného pachtu a robot také slib člověčenství (slib věrnosti a poslušnosti). Nevolnické tendence v sociálním postavení lidu se počaly uplatňovat již dlouho před Bílou horou. Projevem nevolnictví se stalo úplné připoutání poddaných k půdě. Jedině připoutáním k půdě a likvidací zbytků osobních svobod bylo možné poddané donutit, aby vykonávali zvyšující se robotní povinnosti.

Podle „českého" práva byl grunt poddanému jenom propůjčen a nájem mohl být kdykoli vypovězen, fakticky však přecházel majetek z otce na syna. Stavení náleželo vrchnosti, vrchnost je musela vydržovat, vyhořelo-li, musela je postavit sama. Vrchnostenští úředníci dozírali na poddané hospodáře, zda si hledí statků, špatné a nedbalé napomínali a trestali. Sedlák mohl být zbaven gruntu jen pro těžké provinění nebo lehkomyslné hospodaření.

Podle pozdějšího „německého" emfyteutického práva zákupního byl grunt předán do dědičného nájmu, zakoupenému vrchnost pomáhala při stavbě. Vsi dříve dědičné a svobodné, se měnily, pro vrchnost přestávala být výhodná původní naturální daň, odváděná kdysi jako odměna svobodných obyvatel, členů rodu, svému volenému starostovi či vojvodovi za jeho ozbrojenou ochranu a postupně jako povinnost, když se vyvinula dědičná panská vrstva, jež tak přestala být první mezi rovnými a stala se vlastníky půdy i s poddanými.

1753

Časem rozdíly zmizely, grunty byly v zásadě nedělitelné, ale bylo dovoleno poddanému odprodati nebo zakoupiti kus pole nebo celou čtvrt od jiné usedlosti. Parcelace usedlostí byla částečně omezena vládními dekrety z r. 1753, 1771 a 1786, jimiž byl stanoven způsob dělení gruntů, aby nedocházelo k značné rozdrobenosti a tím k hospodářskému oslabení. Nový zákoník z r. 1811 dovolil poddaným pořizovati s majetkem svým svobodně.

1200

Války husitské velmi změnily společenský řád. Mizí stav drobných svobodníků (zemanů). Mnozí zahynuli ve válce, větší počet byl přiveden na mizinu. Po válce zůstal jen lid obecný poddaný, města a šlechta, která se dělila na pány a rytíře. Pánů, kteří vládli ohromným jměním, nebylo více než 250 rodů, rytířů asi 1200 rodů. Po husitských válkách se mnozí bojovníci nevrátili k mírovému životu, toulali se po kraji a znepokojovali kraj. Byly vydány přísné rozkazy, které by tyto dobrodruhy přivedly k práci a připoutaly k půdě. Nařízení, která původně čelila proti houfům psanců, byla brzy rozšířena na všechen lid. Nařízeními z r. 1472, 1478 a 1479 se počalo zavádět poddanství. Zákon z r. 1478 zakazuje sedlákům stěhovati se bez svolení pánů a zároveň dává šlechtě právo, aby mohla dát svým lidem rozkaz ku prodeji statků jež drží. Na základě tohoto zákona bylo založeno postavení českých sedláků až do revolučního roku 1848. Za tato čtyři století více než tři čtvrtiny českého obyvatelstva byly obráceny v poddanství. V té době byla zavedena do českého práva zásada, že „každý čeledín a člověk musí mít svého pána, není-li jim sám. Sedlákům je zakázáno přísně choditi na lovy, leč by to činili z rozkazu a prospěchu pánův a také obmezena svoboda

stěhování se poddaných, pokud by gruntů svých neosadili řádně a nevykázali se listy výhostnými," za jehož vydání musel poddaný zaplatit vysokou taxu.

UKÁZKA VÝHOSTNÉHO LISTU MIKULÁŠE ZDRAŽILA ZE SEDLEJOVIC /1581/

1581 „Já Albrecht Kej z Kejova a na Albrechticích známo činím...., že jsem k žádosti urozeného p. Martina Wintera, ouředníka na Dubě a Frydštejně, Kozlím a Hořením Hlohově, poddaného svého Martina Zdražila ze vsi Sedlejovic z poddanství a spravedlnosti, která by se mu na gruntech mých i mých bratří vyhlídati mohla, propustil a propouštím, a věru sobě ani potomkům mým a držitelům panství Albrechtického žádné moci ani práva nezůstavuje. Pro větší toho jistotu k tomuto listu zhostnímu s jistým mým vědomím jsem pečeť svou přitisknouti dal, jenž jest dán a psán na Albrechticích dne 20. Nov. 1581." /Reg. Dubská./

Pokud poddaný, odešlý z panství, neměl výhostný list, musel být hned vrácen původnímu pánu. Vrchnost vydávala výhostný list jen tehdy, když odcházející vyrovnal všechny závazky vůči vrchnosti a zajistil za sebe na opuštěném hospodářství vhodnou náhradu, která bude schopna platit předepsanou rentu. Propuštěný se mohl usídlit, kde chtěl. Odešel-li do města, stal se osobně svobodným, když se přestěhoval na panství jiné vrchnosti, zůstával mu poddanský status.

Třicetiletá válka přinesla celé střední Evropě nebývalé škody. Robotní povinnosti vzrůstaly, nevolníci museli vykonávat veškeré práce nezbytné k provozu panských dvorů a poskytovat i vlastní potahy a nářadí. Poddaní byli v té době připraveni o poslední zbytky své osobní svobody. Feudální závislost lidu na vrchnosti zesílila. Bez souhlasu vrchnosti se nesměl poddaný člověk oženit nebo vdát, musel mít k tomu povolení vrchnostenské kanceláře. Dopuštěno-li, aby poddaný závětí odkázal svůj statek, děje se to s podmínkou, že pán neztratí při tom ničeho, a že žádný odkaz nebude učiněn nikomu, kdo by nebydlel na jeho panství. Umře-li poddaný, vdovu jeho, chtěj nebo nechtěj, provdávají naspěch: běžíť o to, aby země nezůstala úhorem a aby platy nevzaly újmy. Děti nevolných poddaných se berou do služby ve dvorech nebo na zámku, kde zůstávají několik let a poměrné svobody nabývají teprve, když dospěly, aby se ujaly hospodářství na svém dílu a odváděly platy o sv. Havle a sv. Jiří. Tato pracovní povinnost trvala tři roky, mnohdy však až sedm let. Do učení nebo do škol mohou děti odcházet jen s povolením vrchnosti. Jestli by který z poddaných nějaké dítky měli, kteří by se hodili k literárnímu nebo jinému učení, ti mimo jiné v tom tak fedrováni býti mají, aby někdy potom k potřebám a službám panství též obrátiti mohli. Mluví se o tzv. druhém nevolnictví. Účinnou formou obrany nevolníků proti vrchnostem se stalo po třicetileté válce tajné opouštění gruntů a zbíhání na cizí panství a do ciziny.

1680 Císař Leopold r. 1680 prohlásil všechna předbělohorská privilegia za zrušená, napříště mají platit pouze, která byla udělena nebo potvrzena pobělohorskými vrchnostmi. Zároveň však vydal první robotní patent, který upravoval nejdůležitější povinnosti nevolníků proti vrchnosti.

Zakořeněná představa zlého drába nebo jiného panského pohůnka, který fyzickým násilím nutí poddané k práci „na panském", není úplně pravdivá. Samozřejmě, že šlechta měla příslušné úředníky a zřízence dohlížející na úsilí poddaných, ale ti zdaleka nemohli zvládnout vše. Poddaní nebyli k práci pro vrchnost patřičně motivováni, s výjimkou obavy z trestů, a tak se snažili tuto práci odbývat, jak jen mohli. Názor, že by většina panstva hleděla své poddané udřít, až k smrti není správný. Vlastník panství přece musel mít zájem na zachování pracovních sil lidí, kteří měli zabezpečovat jeho příjmy.

Situace poddaných nebyla stejná na všech panstvích. Po šťastném období Jana z Vartemberka jeho syn Adam většinu rozsáhlého panství ztratil, a po jeho smrti nastalo období rodinných sporů mezi jeho potomky. Ze tří manželství zanechal po sobě čtyři syny, všichni bez rozdílu byli svárliví a násilničtí, činili si škodu na majetku a týrali poddané jeden druhému.

1625

Nesmíme se však domnívat, že se poddaní nedovedli bránit, že to byli nějací beránci. Jak již bylo uvedeno, potomek Anežky z Vlastibořic Ota Jindřich byl r. 1625 v Markvarticích u Děčína zabit, protože své poddané týral a chtěl rychle přivést ke konverzi. I s vrchnostenskými úředníky a zřízenci dvorů si jistě poddaní dovedli poradit. Podle kroniky sousedního albrechtického panství se o jeho majiteli Lamotovi vypravuje, že „kdykoli šli pacholci jeho k muzice do hospody, měli přísně nařízeno, aby se v nastávající pranici vždy drželi, odpůrce své z hospody vytloukli. Nepodařilo by se jim to a dostali by sami rány, odměněni ještě druhého dne od pana Lamoty pikantní snídaní se španělskou troubou." Co tato odměna znamená, mi není známo, z uvedeného je však zřejmé, že venkovští chasníci se panských pacholků nebáli.

Neméně tíživé byly platební povinnosti narůstající zaváděním mimořádných poplatků, především stupňováním státní berně. Sedláky nejvíce ruinoval absolutistický stát, který na bedra poddaných naložil veškerou tíhu své režie. Kdysi ve 14. století platil poddaný daň státu, tzv. berni sotva jednou za 10 let, v 15. století jednou za 4 – 5 let. V 16. století s příchodem Habsburků požadoval stát každoročně 0,83 – 1,20% z odhadu majetku zvaného šacunk. Po třicetileté válce a dalších konfliktech začal stát poddané doslovně deptat. Teprve za Marie Terezie se těžká situace sedláků opět trochu zlepšila. V 17. a 18. století odváděl sedlák asi 73% svého hrubého výnosu státu formou kontribuce. K živobytí rodiny mu tehdy zbývalo asi 27% z toho, co vyrobil. Kromě toho ještě musil na robotu, vrchnosti platit úrok a církvi odvádět desátek. Vrchnost přispívala do státního rozpočtu pouze tzv. extraordinárními daněmi. Vedle kontribuce museli nevolníci přispívat ještě na zaopatřování rekrutů, vojenských koní, na ubytování vojska a přímo pak na vrchnostenský aparát, který měl správu kontribuce v rukou.

1776

Drobné plameny selských vzpour vyšlehovaly na různých místech. Vláda byla nucena přikročit k rozhodným opatřením a v r. 1776 provedla všeobecnou úpravu roboty. S touto reformou souvisela i raabizace – parcelace a pronájem dominikální /

panské/ půdy některých císařských a církevních statků bezzemkům a převod robot na peněžní důchod. Dekretem vrchnosti svijanské ze dne 4. 10. 1794 bylo povoleno poddaným přeměnit povinnou robotu na naturální rentu (kpt. 9).

1781 Dne 1.11.1781 vydal Josef II. patent o zrušení nevolnictví – tzv. tělesného poddanství neb člověčenství. Bylo nahrazeno mírnější formou feudální závislosti, tzv. poddanstvím. Poddaný už byl osobně svobodný a mohl rozhodovat o svých osobních záležitostech. Současně se zrušením nevolnictví byl vydán i patent o dědickém právu, který umožnil dělení nemovitostí. Drobení gruntů dalo obživu více rodinám, mělo však své meze, nesměla vznikat hospodářství menší než čtyřicet měřic. Ve stejném roce byl vydán i důležitý patent o náboženské toleranci. Celkem bylo vydáno v létech 1780 – 1790 šest tisíc dekretů. Robotní, naturální a peněžní závazky spojené s vlastnictvím nebo užíváním poddanské půdy zůstaly však beze změny a přetrvaly až do revoluce v r. 1848.

Po smrti Josefa II. byly mnohé reformy na nátlak vrchností odvolány. Mezi lidem se však šířila pověst, že císař zrušil robotu bez náhrady, a vrchnosti že lidu to utajily. Z těchto příčin došlo i v našem kraji ke vzpouře.

1794 O **pozdvižení sedláků na Svijansku** r. 1794 píše současník, kronikář Hybner, kostelník na Svijanech, že za jeho časů bylo pozdvižení na svijanském panství pro robotu. Vůdcem sedláků byl Lankeš z Příšovic a Picek z Mohelnice. Ovšem dlouho vzpoura netrvala. Přibyli husaři. Jak je sedláci zočili zahazovali zbraně /podavky a j./ a rozutekli se. Kdo byl chycen, byl pak na zámeckém „place“ na Svijanech holí vyplacen, podle slov písmáka Hybnera, „holí na řiť“.

1818 Vzpouru poddaných na panství Svijanském r. 1818 popsal Josef Tejnil, kaplan v Loukově, později působící ve Vlastibořicích:

1818 „Na počátku r. 1818, když poddaní tohoto panství Svijanského robotu (kteréžto břemeno již po dvacetpět roků dle smlouvy v penězích odváděli) nyní od jeho Jasnosti Františka Adama z Valdštejna – ač ředitelé panství neradili k tomuto kroku – vázáni byli konati, hned nespokojenost najevo počali dávati a práva svá u úřadu krajského hájiti počali, a tam, když byli odmrštěni, v Praze ochranu hledali. K těmto jmenovaným institucím odvolávali se jménem všech nespokojených poddaných Josef Zezula z obce Zásady č. 1 a jakýsi Kroupa z Březiny..... Výsledkem této vzpoury bylo, že 9. dubna 1818 ráno čtyřicetosm ozbrojených vojínů z Mladé Boleslavě do Svijan přišlo, ve vesnici Oujezdě a Březině umístěno, dnem i nocí nepoddajné poddané ukrutně stíhalo.... Než když 15. dubna pan krajský sám na Svijany s oddílem jezdců se dostavil a vůdce nespokojenců trestal, hned pokoj na celém panství našem nastal. Hlavní vůdce této rebélie, sedlák březinský Kroupa jat, do vězení mladoboleslavského za asistence dvanácti vojínů odveden a tam stižen byv nemocí oční, sotva propuštěn byl, s manželkou svou, vojíny zle ztýranou, skonali....“

9

9. Robota, robotní povinnosti poddaných, kolik se platilo desátku loukovskému faráři, Registra Urburny Panství Svijany Obnovený léta 1624, Kontrakt a protokol robotního patentu rychty Lastiborský, Robotovýkupní smlouva, výkup z roboty, kvitance

Slovo robota souvisí s praslovanským slovem rob i rab – otrok, poddaný i s německým slovem Arbeit – práce. Za feudalismu přešlo do našeho jazyka jako termín nucené práce. Povinnosti usedlých vůči vrchnosti za dědičně propachtovanou půdu byly stanoveny smlouvou podle velikosti pronajaté půdy a zahrnovaly ourok /pachtovné/, naturální dávky a roboty.

Důchod od poddaných – ourok byl pevně stanoven již od 13. století a vrchnost nemohla ourok zvyšovat. Ourok se platil vrchnosti v penězích dvakrát do roka, na sv. Jiří a sv. Havla (na jaře a na podzim). Naturální dávky, jejichž původ sahá daleko do minulosti (vejce, drůbež, povinnost vykrmit vepře, obilí ap.) byly odváděny příležitostně, např. k vánocům. V průběhu druhé poloviny 17. století byly tyto dávky přeměněny v peněžitý úrok, za pevně stanovenou úhradu.

Robotní povinnosti poddaných nebyly původně přesně definovány, byly konány podle potřeby vrchnosti a nebyly veliké. Rozsah robot se během historického vývoje měnil. Podle zákona z r. 1514 byl to jeden den v týdnu, v dalších stoletích se rozsah robot zvětšoval. Podle patentu z r. 1680 se nesmělo v neděli a ve svátek

1514

robotovat vůbec a kde nebyla robota přesně určena, nesměla trvat déle než tři dny v týdnu. Je možno ji rozdělit do několika skupin:

- roboty dvorské určené k zajištění potřebné potažní a ruční práce ve vrchnostenských dvorech /obdělávání a sklízení polí a luk /;
- roboty lesní, stavební, průmyslové /zajištění práce v průmyslových podnicích vrchnosti/, dopravní /daleké fůry /- vozy pohybující se po starých silnicích zapřažené dvěma až třema páry potahů;
- služby a roboty v „domácnosti“ vrchnosti při honech, strážní službě apod.;
- nucené práce poddanské mládeže ve dvorech. Služební doba trvala obvykle 2-3 roky, čeleď dostávala stravu a roční plat. Úplně volně disponovala vrchnost s poddanými sirotky.

Podle odměny za výkon roboty rozlišujeme tři skupiny: a/ robota bezplatná; b/ robota spojená s poskytnutím určitého množství stravy, příp. piva; c/ robota za peněžitou odměnu, příp. odměnu naturální. Jestliže zaměstnanci vrchnostenského hospodářství a poddaní z nejbližších vsí stačili potřebnou práci udělat, pak vzdálenějším vsím předepisovali peněžní částky (reluici).

1738 Rozlišována byla robota ruční a robota s potahem. Robota ruční měla trvati od slunce východu až do slunce západu avšak tak, že k polednímu odpočinku popřány měly být dvě hodiny. Robota s potahem neměla trvati déle než deset hodin, i s cestou na pole a z pole. Při ruční robotě člověk může vydržeti trochu déle než dobytek s potahem (robotní patent Karla VI. z r. 1738).

1775 Patentem z 13. srpna 1775 upravena robotní povinnost podle výměry kontribuce na základě vypsání z r. 1773. Nový robotní patent ponechal poddaným na vůli, chtějí-li vykonávat robotu dosavadní, nebo se podrobit robotě nové. I po vydání nového robotního patentu zůstal starý patent z r. 1738 v platnosti.

Robotní povinnosti byly pociťovány poddanými vždy velmi těžce a poddaní se často dostávali s vrchností do sporu. Atmosféru té doby nám přiblíží říkanka K. J. Erbena.

Jak se sedláci modlívali

Ti sedláci ubozí,
což oni se navozí
kamene -
křenene:
bodejž pány čert vezme!

Ten purkrabí parukář,
sám největší pletichář
bije nás
jako ras:
zasloužil by sám provaz.

A ten šelma nešťastný
ten šmaťhavý poklasný
pro ten klas
stíhá nás
zasloužil by sám provaz.

Šafář taškář vybraný,
od biřice vypraný,
sám co vzal
a prodal
nám rolníkům vinu dal.

Pane Bože veliký
smiluj se nad rolníky
přijmi je
do nebe -
a pány ať čert vezme.

Sedlák však ani v té nejhorší době v 18. století nevolníkem nebyl, osobně vůbec robotovat nemusil, povinnost roboty lpěla na gruntu, nikoli na osobě, zpravidla místo sebe posílal na robotu čeledína.

Dvorský dekret z března 1770 stanovil maximální robotní zatížení na tři dny v týdnu a zakazoval dělení oněch tří dnů na šest půldnů. *1770*

Zostřenější formou vykořisťování poddaného lidu než robota a naturální dávky a peněžní dávky bylo monopolní právo vrchnosti na výrobu některých produktů, především piva a kořalky a s tím spojené výhradní právo prodeje. Aby vrchnostenský pivovar měl zajištěn stálý odbyt, nařizovala vrchnost, kolik piva musí ves ročně odebrat.

Rubem vnucování vrchnostenských výrobků poddaným bylo předkupní právo vrchnosti při prodeji produktů poddanského hospodářství. Vrchnost měla i právo na výhradní prodej soli. Za to, že poddaní mohli kupovat sůl, kde chtěli, žádala vrchnost solní úrok.

Kromě dávek vrchnosti byli poddaní povinni platit daně /berně/ státu. Základní berní byla tzv. vojenská kontribuce, která byla v podstatě daní z poddanské půdy. Další výdaj tvořila tzv. daň na extra vydání. Berně se vztahovaly pravidlem i na obyvatelstvo neusedlé, tedy podruhy a baráčníky bez polí.

Církvi odevzdávali usedlí tzv. desátek. Původně to byla daň naturální ve výši jedné desetiny sklizně, z níž jedna čtvrtina patřila biskupovi, zbytek byl určen k udržování kostela, vydržování kněze a na almužny. Kromě toho byly církvi placeny tzv. štólové poplatky, které vyžadovali kněží od křtu, oddavek, pohřbu, apod.

Poddanské dávky stanovené ve 13. století vzhledem k poklesu kupní síly peněz / od 14. do 17. století nejméně šestinásobnému/ byly velmi mírné. Naproti tomu hodnota desátku odváděnému církvi v naturáliích, která ve druhé polovině 17. století

činila asi jednu třetinu poddanských platů v 19. století natolik stoupla, že sedlák odevzdával více faráři než gruntovní vrchnosti /ovšem bez roboty/, pokud desátek nebyl převeden na plat peněžní.

Kolik se platilo desátku loukovskému faráři:

1713 Loukovskému faráři dávala vrchnost: 9 měřic pšenice, 9 měřic žita, 9 měřic ječmene, 6 sudů 1 vědro 20 mázů piva, od kostela vlastiborského 183 zl, sezemského 50 zl (r. 1713). Osadníci odváděli před r. 1711 desátek ve snopech, ten změněn později na desátek v zrně, což se provedlo r. 1784. Celkem obdržel farář od vrchnosti a osadníků: 60 korců pšenice, 69 korců 2 čtvrtce a 3 záměry žita, 60 korců 1 čtvrtci a půl záměry ječmene a 9 korců ovsa.

Oč přišla vrchnost znehodnocením ouroku, již v 17. století získala zvýšenými robotami. Rozsah robot sedláka *(celého)* činil v průměru 156 dní potažních a 13 dní čeledních v jednom roce, u půl, čtvrt sedláků a chalupníků byl zpravidla úměrný velikosti pronajatých pozemků. Návesníci /domkáři nebo baráčníci/ měli povinnost odbejvati zpravidla 26, podruzi 13 dní roboty. Jaké robotní dávky měli předepsány poddaní Vlastibořic v 17. století udává výpis z knihy

1624

♦ REGISTRA URBURNY PANSTVÍ SVIJANY OBNOVENÝ LÉTA 1624 ♦

Podle urbáře panství Svijanského z r. 1624 bylo ve Vlastibořicích 8, na Jivině 4 a v Sedlíšťkách 4 usedlí. Pojem usedlý sloužil jako berní jednotka. Za usedlého se počítal sedlák, který na své usedlosti skutečně hospodařil (seděl) a byl schopen nejen obdělávat alespoň polovinu své usedlosti, nýbrž i konati robotní povinnosti s potahem. Čtyři chalupníci nebo osm domkařů (zahradníků) platilo za jednoho sedláka.

VES WLASTIBORZICZE (JOSEF VOBORNÍK)

Ourok udáván v kopách grošů, groších a jejich zlomcích (). Jméno v závorce= předchozí majitel.

hospodář (předchozí majitel), číslo popisné	*položka*	*výše*	*poznámka*
Martin Beneš	ouroku sv. jiřsk.	1k 4g -	
(vdova Zajíčkova)	ouroku sv. hav.	1k 4g -	
čp. 8	roboty dní	13	
	slepic	7	
	ovsa	1 korec 3 věrtele	
Jan Pelánek	ouroku sv. jiřsk.	- 53g 3	
(Pavel Halač)	ouroku sv. hav.	- 53g 3	
čp. 10	roboty dní	6	
	kapounův	6	
Pavel Hloušek	ouroku sv. jiřsk.	1k 4g -	
(Jan Zakouřil)	ouroku hav.	1k 4g -	

hospodář (předchozí majitel), číslo popisné	*položka*	*výše*	*poznámka*
čp. 1	roboty dní	12	
	slepic	7	
Jan Dalda	ouroku sv. jiřsk.	- 48g -	
(Matouš Heřman)	ouroku sv. hav.	- 48g -	
grunt pustej	roboty dní	13	
čp. 2	slepic	7	
Petr Heřman	ouroku sv. jiřsk.	- 43g -	
(Matěj Bouřil)	ouroku sv. hav.	- 43g -	
čp. 3	roboty dní	13	
	slepic	6	
Matěj Červa	ouroku sv. jiřsk.	- 41g 3 1	
(Adam Hloušek)	ouroku sv. hav.	- 41g 3 1	
čp. 6	roboty dní	13	
	slepic	7	
Adam Nyklův	ouroku sv. jiřsk.	- 45g -	
(Jiřík Šulc)	ouroku sv. hav.	- 45g -	
mlýn v Trávníčku	roboty dny	4	
čp. 39	slepice	1	
Jakub Macháček	ouroku sv. jiřsk.	- 7g -	Chalupa od čp. 3, od r. 1635
(Matěj Bouřil)	ouroku s. hav.	- 7g -	pustá
čp. 11	roboty dny	4	
	slepice	1	

Summa na v ty vsi osedlých s koňmi		6
	bez koní	2
	všech spolu	8
kteřížto platí úroku	svatojiřského	6 kop, 5 grošů, 6 1
	svatohavelského	6 kop, 5 grošů, 6 1
	učiní obojího ouroku	12 kop, 11 grošů, 6 ?
roboty ženní dní		76
slepic		36
kapounův		6
ovsa		1 korec 3 věrtele

Poznamenání lidí vesničných buďto na samých obcech aneb gruntu vrchnosti sedících, z nichž vrchnosti žádní poplatkové nevycházejí, toliko po dvou dnech a více roboty vykonávají, též něco slepic ouročních odvozují.

Michal Rektor chalupa na zádušním zbořena, roboty 2 dny, slepic 0 *(bydlel na faře).*

Jiřík Kapras na obci v nově vystavěné chalupě *(čp. 4),* roboty 2 dny, slepic 0.

Poznamenání chalup na selských statcích vystavených a odprodaných, v nich lidí obývajících, kteří vrchnosti toliko po dvou dnech roboty vykonávají, a žádných platů peněžních nedávají.

Jiřík Kovář (Pavel Škréta) na Benešově gruntu *(čp. 7),* roboty 2 dny.

1794 Dekretem vrchnosti svijanské z r. 1794 bylo povoleno přeměniti povinnou naturální robotu na peněžitý plat, což poddaní rychty lastibořické hned využili, jak o tom svědčí

1794

♦ KONTRAKT A PROTOKOL ROBOTNÍHO PATENTU RYCHTY LASTIBORSKÝ ♦

mezi ouřadem hospodářským panství Svijanského ze strany jedné a poddanými do rychty Lastiborský patřícíma, a to sice ves Lastibořice, Sedlisko a Jivina, ze strany druhé, který dne a roku níže psaného na tři pořád po sobě běžící léta, a sice začínaje od 1. měsíce ledna 1795 až do konce měsíce prosince roku 1797 dobrovolně umluven a k pevnému a nezměnitelnému sdržení uzavřen byl, totiž:

1. Na poníženou prosbu bylo poddaným dle vrchnostenského dekretu pod datum v Duxu 4. října 1794 povoleno a připuštěno jejich povinnou naturální robotu na peněžitý plat uvésti, a sice jak oni poddaní sami jednohlasitě žádali, podle kontribučenského platu rozvrhnouti nechali. Poněvadž ale vrchnost svý dvory se svým potahem zříditi dá, tak následovně tento určitý robotní plat odpracovati přestává. Což také

2. na ten způsob zřízeno a součtěno bylo, že za jeden každý potažní den jenom 14kr a za jeden každý čelední den 4kr k placení požádáno bylo, pročež na ten celý vejnos toho robotního platu na každý kontribučenský zlatý v prostřednosti 2 zlatý 8 krejcarů, pravím 2zl 8kr vypadá. Mimo toho

3. vrchnost k vzdělání svých polí, k přivážení dříví a k svožení obilí naturální dni k vybejvání sobě vymínila a vyjmula, které od toho platu již odražené jsou, následovně od poddaných in natura k vybejvání přijdou, a sice jeden celý sedlák má dle vlastního srozumění každoročně devět vymíněných potažních dní k vybejvání a čtyři pěší neb čelední dni v čas žních a takové na následující způsob:

od přivezení dvouch sáhův dříví a sice z revíru Wokenskýho z Hajdy aneb kterémkoliv místě tam by stálo, neb z revíru Rychnovskýho jeden sáh a ze Žehrovskýho jeden sáh, to jest dohromady dva sáhy dříví na Svijana za dva dni; od svezení 48 mandel obilí dva dni, včas jarního setí tři dni, včas podzimního setí dva dni. Činí devět dní.

Naproti tomu půlsedláci mají z těch všech dní jenom polovičku – totiž 4 a 1/2 dne potažní a v čas žních dva dni pěší; musejí ale vesměs všechny před šestou hodinou na polích pilně pracovati z rána až do slunce západu.

Za 4. Chalupníci platějí nápodobně jeden každý ruční den roboty po 7 kr, v prostřednosti ale na každý kontribučenský zlatý 2 zlatý 8kr a mají také spolu z každýho zlatýho kontribuce jeden den jejich vrchnosti v čas žních, též v senách a otavy

sekání skrze dostatečnou osobou vybejvati; kteréžto dni ale od hlavní sumy sražené a k platu přičtené nejsou.

Za 5. Naproti tomu menší chalupníci, kteří menší kontribuci platějí a podle vyměření robotního patentu z r. 1775 více naturálních dní k vybejvání mají, jsou na žádost ..... vyměření jejich robotních dní a kontribuce do ..... potaženi a ještě dle proporce naturální vyjmuté dni k vybejvání mají.

6. Domkáři nebo baráčníci, kteří 26 dní ročně robotujou, platějí mimo toho na každý zlatý kontribuce vypadajícího platu celoročně jménem robotního platu čtyři zlatý a mají k tomu dva dni v čas žních k vybejvání. Jakož také za

7. Oni, který 13 dní robotují, celoročně dva zlatý platějí a jeden den v čas žních k vybejvání mají; jakož také z onych kontribučenských gruntů, které od sedláků k užívání na sebe přitáhli, tolik, jak mnoho na takové ze zlatýho kontribuce vypadá, platiti budou, což i tak se vyrozumívá od těch 26 denních, jestli oni v urbáři kontribučenské grunty neměli.

8. Podruzi vesměs všechny můžou buď robotovati, anebo za jejich povinnný robotní dni ročně dva zlatý zaplatiti; musejí ale také v čas žních jeden den vykonávati.

9. Daleké fůry jsou sedláci zavázáni tak jako předešle vykonávati a vrchnost jim od míle a od koně 10kr platiti chce, avšak předce sedlák ne více než-li jedenkráte každoročně s jedním koněm k vybejvání dalekých pojížděk potahovaný nebude.

10. Všechny vesměs, jak vyjmuté a vyminěné dni naturální, které beztoho, jak již vpřed praveno, od peněžitého platu již odražené jsou, tak také daleké fůry musejí tenkráte, když se nařizují, vykonané a vybyté býti.

11. Kdyby vrchnost na jejich stavením a rybnících skrze oheň nebo vodu /čehož Bůh opatruj/ nějakou škodu trpěti měla, tehdy jsou společní poddaní povinni až do vystavění těch tolik potažních a ručních dní pracovati, jak mnoho zapotřebí při tom by bylo a za takový oný plat, jímž oni vrchnosti za každý den platějí, obdrží.

12. Tejkaje se robotního platu, tehdy se vrchnost s poddanými na to usnesla, že oni takový plat ročně ve čtyřech kvartálech, a sice každý čtvrt leta napřed tak, jak jindy obyčejně bylo, do důchodu odváděti mají.

13. Kdyby ale svým časem nějaká jiná změna od práva země vydána býti měla, tak tehdy tento kontrakt přestati má.

> *Následuje seznam poddaných seřazený podle čísel domů s údaji o výši kontribuce, roboty, výnosu robotního platu a vyjmutých naturálních potažních a ručních dnů. Pro zjednodušení převzato ze seznamu pouze číslo domu, jméno poddaného a výnos robotního platu (pro představu o velikosti usedlosti), hodnotové údaje uváděny s desetinou čárkou (před des. čárkou zlaté, za des. čárkou krejcary). Jména psaná tučně – sedlák, normálním písmem chalupník, kurzivou – návesník (baráčník).*

● **tučně** – sedlák ◐ normálním písmem – chalupník ○ *kurzivou* – návesník (baráčník)

VES LASTIBOŘICE

1.	●	**Jan Šulc**	19,16		
2.	◐	Jan Fanta	13,1	11.	◐ Matěj Adamů 5,50
3.	◐	Václav Jisl	7,0	12.	◐ Jan Primásek 5,30
4.	○	*Jan Šulc*	2,0	13.	○ *Václav Brožek* 2,0
5.	○	*Matěj Kettner*	2,6	14.	○ *Vojtěch Šulc* 2,0
6.	●	**Pavel Zakouřil**	23,31	15.	○ *Jan Zakouřil* 2,0
7.	○	*Václav Hataš*	2,1	16.	○ *Jan Čížek* 3,57
8.	●	**Jiří Pelant**	24,35	17.	○ *Václav Hartych* 2,0
9.	◐	škola	0	18.	◐ Jakub Jisl 7,0
10.	●	**Matěj Adamů**	62,4	19.	◐ Jan Jisl 7,0

VES SEDLISKO

1.	○	*Matěj Lupka*	4,9	10.	○ *Václav Procházka* 2,0
2.	○	*Matěj Fanta*	2,54	11.	◐ Václav Starý 7,16
3.	●	**Jiří Jisl**	32,14	12.	◐ Jan Janeček 5,30
4.	◐	Václav Machanský	13,37	13.	○ *Jan Machanský* 4,35
5.	○	*Václav Beran*	4,5	14.	◐ Jiří Fidlar 6,0
6.	●	**Václav Roubíček**	13,0	15.	○ *Franc Bubák* 2,0
7.	○	*Karel Sunek*	2,55	16.	● **Václav Roubíček** 13,0
8.	◐	Jan Roubíček	6,0	17.	● **Jan Roubíček** 13,0
9.	◐	Ferdinand Jisl	16,0		

VES TRÁVNÍČEK

14.	◐	Josef Hudec	13,14
15.	◐	Karel Jírů	10,51

VES JIVINA

1.	◐	Václav Odcházel	5,50	11.	○ *Václav Mareš* 5,50
2.	○	*Josef Mareš*	2,0	12.	○ *Jan Roubínek* 2,3
3.	○	*Jiří Roubínek*	2,55	13.	○ *Jan Primásek* 2,0
4.	○	*Jan Moc*	4,0	14.	○ *Václav Primásek* 4,7
5.	◐	Jiří Primásek	15,27	15.	○ *Václav Bučina* 2,0
6.	◐	Jan Šichta	14,46	16.	○ *Jiří Zajíček* 5,9
7.	◐	Jan Jisl	12,37	17.	○ *František Primásek* 4,7
8.	○	*Jakub Starý*	2,0	18.	○ *Václav Laurin* 2,0
9.	●	**Václav Zajíček**	45,10	19.	○ *Jan Odcházel* 2,0
10.	◐	Jan Beran	7,0		

Podruzi platějí za robotu celoročně 2 zlaté a k tomu v čas žní po jednom dni k vybejvání mají.

Že předstojící kontrakt ve všech článkách a v tom vysazení vejnosu a vypadajícího platu, též jiných vejminkách v naší přítomnosti po bedlivým povážením naším dobrovolně a nenuceně učiněný jest byl, a my v tom skrze tři léta setrvati chceme, to my s našima vlastníma podpisy jménem všech v tom kontraktu jmenovaných sousedův stvrzujeme. Jež se stalo v zámku Svijanským dne 9. prosince r. 1794.

L.S. Antonín Czufner správce m.p.

Josef Hirscher důchodní m.p. Matěj Adamů rychtář Lastiborský m.p.

Jiří Pelant končel m.p. Jiří Jizsl končel m.p

Václav Roubíček vejhozní +++

V r. 1820 prodali Valdštejnové panství Svijany podmaršálku rakouské armády knížeti Rohanovi. A již r. 1822 bylo veřejně úřadem svijanským vyhlášeno, že kníže pán dovolil, aby sedláci se mohli od roboty vykoupit. Výkupní cena činila 1000 zl za 156 potažních dní v roce. Tak v Sedlišťkách na živnosti čp. 18 k tomu došlo již v r. 1832, jak uvádí následující

1820

♦ ROBOTOVÝKUPNÍ SMLOUVA ♦

1832

Boleslavský kraj — Ves Sedlisko
Panství Svijan — Nro. Kons. 18

Dnes níže psaného dne a roku byla mezi Jeho Osvíceností, vysoce urozeným Pánem, panem Karlem Alain Gabrielem, knížetem z Rohanu, jakožto nynější vrchnosti panství Svijan z jedné, pak Wáclawem J i s l e m 1/0 sedlákem ze vsi Sedlisko Nr. Kons. 18 z druhé strany, následující robotovýkupní smlouva s vejhradou Ratifikace vysoce slavného cís. král. českého zeměřízení dobrovolně a dobře rozmyšleně k nezrušitelnému splnění uzavřená, a sice:

1. Osvobozuje Jeho Osvícenost vysoce urozený pán, pan Karel Alain Gabriel kníže z Rohanu, jako nynější vrchnost panství Svijan pro sebe a Jeho dědiče a všechny budoucí držitele panství Svijanského následovně na věčné časy Wáclawa J i s l a 1/0 sedláka ze vsi Sedlisko Nro. Kons. 18, od té, na živnosti posledního, dle potvrzeného robotního poznamenání od roku 1777 a dle té, na těch od té živnosti oddělených gruntů svržení robotní povinnosti vězící naturální roboty, která 78 tj. sedmdesátosm dvou spřežních potažních dní s koňmi, pak Šest a půl ručních dní každoročně vynášela, pro něho Wáclawa J i s l a a jeho dědiče a všechny budoucí držitele té 1/0 sedlské živnosti.

2. Naproti tomu, že on povinnen býti má, za to vyzdvižení té v předu poznamenané robotní povinnosti, tu, srozumitedlně umluvenou reluiční neb vejkupní částku pr. 481 zl. – kr. stříbra, pravím: Čtyři STA osmdesát jeden zlatý v stříbrné minci (v 10/20kr.) k rukoum vysoce knížecí vrchnosti aneb Jejího ustanoveného zástupce, v následujících lhutách bez všeho protivenství odváděti, a sice: závdavkem má položiti 3/10 dílu celé reluiční summy pr. 144 zl. 18 kr. stříbra a když on Wáclaw J i s l do dnešního dne již jednu peněz částku pr. 481 zl. – kr. stříbra pravím: Čtyři Sta osm desát jeden zlatý císařské měny pořádně zaplatil, tak se z toho odvodu v nejlepším práva způsobu tuto quittuje.

Týkaje se ostatku aboliční summy ujednané pr..... zlatých stříbra *(nevyplněno, ježto formule byla již zbytečná),* bude -------- zavázán, do sedmi let v stejných splátkách ročně ... zl. k rukoum panské knížecí vrchnosti, aneb jejího ustanoveného zástupce řádně odváděti, a ten pozůstávající rest v srovnalosti času a částky, s 5 ze sta až do zouplného zaplacení sourokovati.

3. Když Wáclaw J i s l celou částku do dnešního dne v hotovosti složil, tak také již od dneška od konání jeho předešlé povinnované naturální roboty, za osvobozeného pozorován býti má.

4. Bez ohledu na jeho osvobození od roboty, předce zavázán zůstává, všechny na všeobecnost se vztahující fůry a následovně všechny na sedlskou živnost Nr. Kons. 18 vylehati mohoucí Transporty, přípřeže (Vorspänne) a všechny jiné podobné břemena, ještě budoucně, jak dlouho trvati budou, neb znova se vypišou, s vlastním potahem a na jeho vlastní outraty vybejvati; naproti čemu za

5. Vrchnost panství Svijan zapravení té, z robotních užitku vyléhající a v vrchnostenském Extraordinarium obsažené daně, pro nynější čas, a jak dlouho taková trvati bude, na sebe přijímá, a se také k zaplacení ostatních, na robotní užitky se vztahujících poplatků zavazuje. Za 6. K provozování vrchnostenského hospodářství a pro jiné, při všelikých vrchnostenských rubrikách, potřebné potažní práce se sice žádné pomocné dni na straně poddaného nevyhrazujou; poněvadž ale pády se přihoditi mohou, kde samotné vrchnostenské potahové by postačitedlné nebyli, potřebné potažní práce bez cizí pomoci podniknouti, a v takových důležitých pádách k. p. při neodkladných vejstavách, zpracování rybničních hrází, jezu atd. vrchnost nevyhnutedlně cizí pomoc žádati by musela, tak v takových důležitých případnostech Wáclaw J i s l a všichni jeho následovníci v držení rustikální živnosti Nr. Kons. 18 ve vsi Sedlisko zavázaný zůstávají, se vrchnostenské žádosti podrobiti, a Jí s potřebnou potažní prací v tom způsobu nápomocné býti, že ta pomoc ročně Šest dvouspřežních potažních dní s koňmi, a sice od celé živnosti spolu i s těma od ní oddělenými gruntami převyšovati nesmí, a že se v čase nejdůležitějších rolních prací, jako setí a obilních žní, žádati nemá. Poněvadž tato jen poloviční sedlská živnost jest, tak na takové od této šestidenní povinnosti, jen tři dvouspřežní dni vypadají; ostatní ale na Nr. 3 Sedlisko.

Však ale za ty vyhražené a náležité vykonané potažní práce Wáclaw J i s l následující náhradu obdrží totiž: v dlouhých dnech od sv. Jiří do sv. Václava, za jeden dvouspřežní potažní den s koňmi 36kr stříbra, za jednospřežní potažní den s koňmi 24kr stříbra; v krátkých dnech, za jeden dvouspřežní den s koňmi 24kr stříbra, za jeden jednospřežní den s koňmi 16kr stříbra.

7. Vyhražuje sobě vrchnost zvláště to právo, od Wáclawa J i s l a a jeho následovníků v držení sedlské 1/0 živnosti Nr. Kons. 18 v čase držení honeb dostavení bezouplatných honců požádati moci; aby ale v tom bezouplatném dostavení honců držitelové té rustikální živnosti, ani nyní, ani v budoucích časech přetažený, a jím žádná příčina k stížnostem daná nebyla, tak vrchnost se tu co nejslavněji prohlašuje, že v jednom dnu, v kterým se honba drží, od něho Wáclawa J i s la nikdy více nežli jeden honec požádán, a také celoroční počet vykonáno býti majících honěčních dní nikdy šest dní převyšovati nemá; a kdyby vrchnost celý tak násobně vyléhající počet honěčních dní v jednom roce k honbě nepotřebovala, tak se práva odříká, v příštím

roce náhradou za ty nevypotřebované dni žádati aneb honce k nějaké jiné práci nežli k honbě potřebovati.

8. Kdyby Wáclaw J i s l nebo jeho následovníci v živnosti ty v druhém článku přítomné smlouvy ujednané lhůty ku placení vyléhající roboto-reluiční částky řádně nedodrželi, tak sobě knížecí vrchnost pro ten pád vejslovně vyhražuje, že naproti jemu neb jeho následovníkům v živnosti, kdyby on nebo oni ty lhůty nedodrželi a po vyjíti 14 dnů po závěrce každého roku s placením ráty v restu zůstaly, všechny vrchnosti v takovýmto pádu dle zemských pravidel dovolené dohánějící a nutící prostředky nastoupiti a skrze takové ta v restu zůstalá částka k rukoum vrchnosti s pozorováním pravidelných předpisů odbývána býti má.

9. Kdyby Wáclawa J i s l a neb jeho následovníci v živnosti v běhu těch k vyplácení robotní reluice určených sedm let neštěstí, buďto skrze oheň, krupobití nebo povodeň potkalo, takže by dle předběžného vyšetření skutečně vstavu nebyli v tom samém roce svou lhůtovní částku složiti, tak v takovém pádu lhůty k skládce těch termínů o jeden rok prodlouženy býti mají.

10. Nemá přítomná s Wáclawem J i s l e m uzavřená robotní aboliční smlouva na tom až dosaváde mezi gruntovní vrchností panství Svijan a ním Wáclawem J i s l e m pozůstávajícím závazkem poddanosti nic měniti, nýbrž ten závazek budoucně tak, jak posaváde v své celé síle a podstatě pozůstati má.

K potvrzení toho obě smluvní strany nadstojící robotovejkupní smlouvu nejenom vlastnoručně podepsali, a dvou svědků k spolupodpisu, jim však k neškodnému dožádaly, nýbrž Wáclaw Jisl se spokojil, by přítomná smlouva po jejím předchozím potvrzení od strany vysoce slavného cís. král. zeměřízení ku pojištění obouch smluvujících stran, tu kde náleží, do kněh gruntovních panství Svijanského vtělená, a u jeho sedlské 1/0 živnosti pod Nr. Kons. 18 ve vsi Sedlisko gruntoknihovně vyznamenána byla.
Jež se stalo v Svijanech dne 30. listopadu 1832

Charles Prince ROHAN — Wáclaw J I S L
Jan V. TROMBARS, svědek — Antonín BÁRTA, svědek

L.S/ Oberamt der Herrschaft Swijan /
Vorstehender Robothablösungsvertrag wird in Folge der K.K.Gubernial-Verordnung vom 20.März 1828 Zahl 9 388 seinem vollem Inhalte nach bestättigt.
K.K. Kreisamt Jungbunclau am 23ten Mai 1843 Nro Exh. 5128
L.S. – K.K. Kreisamt Jungbunzlau. Podpis nečitelný.

Výkup z roboty

1848

Robota i veškerá pravomoc vrchností nad poddanými byla zrušena zákonem ze dne 7. září 1848 u podruhů a domkářů bez náhrady, u chalupníků a sedláků za náhradu, kterou stanovily k tomu cíli zřízené okresní vyvazovací komise. Výkupu z roboty předcházela tzv. raabizace schválená v r. 1777. Podstatou této reformy

bylo rozdělení (pronajmutí) půdy vrchnostenských dvorů mezi poddané a převedení roboty na peněžitý plat – reluice roboty. Ve Vlastibořicích k tomu došlo v r. 1795.

Větší zemědělci sjednávali výkup z roboty každý zvlášť, drobnější domkáři sjednávali pak výkup na společném listu najednou.

1876

♦ KVITANCE ♦

Poněvadž L O U D A Václav držitel čp. 3 v Zásadě v berničním okresu Česko-Dubském se prokázal, že kapitál 27zl 40kr, t.j. dvacetsedm zlatých 40 kr konv. mince, který za zrušení povinnosti k panství Svijanskému pro vyvazovací fond v Čechách na této držebnosti pojištěn jest, docela zaplatil, tedy se o tom tato hlavní odříkací kvitance dává s tím doložením, že, pokud se vyvazovacího fondu dotýče, žádné překážky není, aby ten zaplacený vyvazovací kapitál byl knihovně vymazán.
Od zemského výboru království Českého.
V Praze, dne 11. května 1876

LS
Výbor zemský království Českého.

Nejvyšší maršálek:
Podpis nečitelný

1849

Další povinnosti poddaných obsahoval výkaz naturálních dávek, prací, pak ouroků peněžitých a laudemií *(dávek vybíraných od vrchnosti při zcizování poddanských statků),* kteréžto práce a dávky pocházejíce ze smluv emfiteutních neb z jiných smluv o rozdělení vlastnictví podle § 5 patentu od 4. března 1849 zrušiti se mají způsobem výkupným. Byly to držebnosti obecních gruntů, domků a zahrádek a ve Vlastibořicích ve dvou případech laudemií (u č.d. 14 a 26).

10

10. Místopis obce v díle Josefa Škody, přehled o velikosti a vývoji statků, Vlastibořice č. p. 1 – 39

Nejstarší zprávy o obci jsem náhodou objevil na vlastibořické faře, kde jsem v r. 1986 našel rukopis již zmíněného Josefa Škody, který jsem si opsal a nyní doslovně uvádím.

Ves Vlastibořice

Přepsal v měsíci červnu 1913 Josef Škoda v Janovicích. *1913*

ČÍSLO DOMOVNÍ 1 – VLASTNÍK JAN HLOUŠEK

Léta 1588 koupil **Pavel Hlouškův** *(primas)* statek od dědka Jana Hlouška za 79 kop. Přídavek: koně 3, vozy okovaný 2, svině staré 3, prasata 3, slepic s kohoutem 16. Výměnek Jan Hloušek síti do dobré roli 2 věrtele žita, 2 věrtele ovsa a vydati má jemu Pavel letošního setí 2 záhony ozimné a 2 záhony jarní pšenice. Při zápisu byli Pavel Pelánek, Matěj Hloušek a Martin Bílý. *1588*

Léta 1628 koupil **Jiřík Hloušek** (*viz čp. 6)* statek od Pavla otce svého za 150 kop. Přídavek: klisny tažný 2, jalovička roční, svině 2, hus 2, na zimu setého žita po 6 korcích, pšenice po 2 věrtelích. Výměnek žita 1 korec, pšenice věrtel, hráchu 2 čtvrtce, ječmene věrtel, ovsa věrtel. Umřel Jiřík Hloušek leta 1632. Zůstala Maryána vdova, Kateřina dcera. *1628*

Léta 1636 ujal **Jan Zakouřil** *(viz čp. 6)* tento statek vzav sobě Maryánu vdovu *(Hlouškovu)* za manželku, za 80 kop. Při tomto statku je 24 korců roli. Seje se na podzim 8 korců, na jaro 3 korce. Jsou 2 koně, 3 krávy, jalovýho a 2 svině. *1636*

1685 Léta 1685 koupil **Jiřík Zakouřil** za 96 kop. Voly tažny 2 a jiné. Jan a Jakub Zakouřilové v Pěnčíně spravedlivého nápadu, jenž jim tu patří prodali k záduší Vlastiborskému za 8 kop hotových peněz.

1692 Léta 1692 koupil **Krištof Šulc** *(viz čp. 39)* za 90 kop. Přídavek klisna 1 a jiné.

1762 Léta 1762 koupil **Jan Šulc** statek malý za 222 kop. Jest při statku: poli 11 jiter 696 sáhů, luk 2 jitra 726 sáhů, lesů 11 jiter 1207 sáhů, tříletá lada u příhonu 4 jitra. Jména poloh: na poustce, u korejtka *(celkem29j 1029s).*

Povinnosti kontrybuce 9 zl 2 kr, extra vydání 18 kr. Úrok sv. jiřský 1 zl 7 kr, svatohavelský 2 zl 2 kr. Práce tažní – robota párem koňmi celoročně 78 dnu. Loukovskému faráři desátku 26 kr.

1803 Léta 1803 ujal **František Šulc** živnost tuto za 450 zl.

1844 Léta 1844 ujal **František Šulc** za 1200 zl. (S*yn Josef nar. 1851 se přiženil do Újezda, statek prodal, lesní parcely si však ponechal, ze statku se stala chalupa.)*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 2 – VLASTNÍK JIŘÍK KVAPIL

1594 Léta 1594 koupil **Gabryel FIBIGER** statek od Jiříka Kvapila za 72 kop. Svršky: klisny 2, hříbě roční, slepic s kohoutem 5 a jiné. Stalo se za času Václava Houžvičky ouředníka na Svijanech.

1615 Léta 1615 koupil **Václav Bartoněk** statek tento od Gabryela Fibigera a tento ujal statek od Václava Bartoňka ve Střížovicích a přidal 155 kop.

1616 Léta 1616 koupil **Petr Bartoněk** s povolením urozeného Pana Jáchyma Šlika z Holejče hraběte z Basounu a na Svijanech za 160 kop.

1622 Léta 1622 koupil **Ján Dalda** ze vsi Sebeslavic za 218 kop. Závdavkem dal 100 kop. Svršky: koně 2, tele letošní, slepic starých 2, kuřat 8, díž, necky a jiné.

1629 Léta 1629 koupil **Matouš Heřman** statek od Jána Daldy za 130 kop. Svršky: klisna 1, svině roční a jiné.

1654 **Léta 1654 statek Heřmanovský pustý**. Rolí 24 korců.

1654 Léta 1654 koupil **Pavel Roubíček** tuto živnost za 42 kop, kteréž peníze všechny vrchnosti připadnou po Matouši Heřmanovi sběhlém.

Jan Dalda ?

1681 Léta 1681 koupil **Pavel Roubíček mladší** za 40 kop. Závdavkem 3 kopy. Každoroční termíny po 2 kopách.

1721 Léta 1721 koupil **Karel Roubíček** za 100 kop. Svršky: valach, vůl tažní, roubík, klamry a jiné. Bratři: Jakub (*viz čp. 6 Sedlíštka)*, Pavel, Jiřík.

1753 Léta 1753 koupil **Jan Fanta** *(viz čp. 3)* statek tento od tchýně vdovy po Karlu Roubíčkovi za 190 kop.

1789 Léta 1789 koupil **Jan Fanta** statek od otce za 380 kop. Jest to jedna šestina statku. Poli 11 jiter, lada tříletá 1 jitro 860 sáhů a sice na makovci. Lada šestiletá na kamenci. Jména: nad dolcem, dle průhonu, u strže *(12 jiter 860 sáhů).* Povinnost: dani 6 zl 6

kr. Extra vydání 12 kr. Úrok jirský 37 kr., havelský 1 zl 16 kr. Faráři desátku 26 kr. *Ze statku se stala chalupa.*

Léta 1824 koupil **Jan Fanta** tuto jednu šestinu po zemřelém otci za 1000 zl. *1824*

Léta 1872 koupil **Petr a Anna Fanta** za 2200 zl. (*Dcera Marie se provdala za Josefa Melichara z čp. 10.)* *1872*

♦ Číslo domovní 3

Léta 1587 koupil **Jan Hořák** od Šimona Zemanova za 45 kop. *1587*

Léta 1596 koupil **Jiřík Macháčkův** za 30 kop. *1596*

Léta 1600 koupil **Jan Kvajzer** za 36 kop. *1600*

Léta 1604 koupil **Jiřík Loda** z Dobré Vody s povolením paní Anny Kateřiny z Vartemberku a ze Smiřic statek od Jana Kvajzera a Jan Kvajzer ujal statek v Dobré Vodě s tím, že jest sobě každý svoje svršky pobral a Jiřík Loda 21 kop doplatil. *1604*

Léta 1605 koupil **Petr Heřman** *(viz čp. 2)* grunt od Jiříka Lody za 35 kop. *1605*

Léta 1631 koupil **Jan Heřman syn** *(rychtář)* za 90 kop. *1631*

Léta 1639 koupil **Václav Fanta za 20 kop.** *1639*

Léta 1651 koupil **Matěj Macháč za 12 kop.** Jinak **Matěj Bouřil.** Jest při statku 18 korců roli. Seje se na zimu 4 korce, na jaro 4 korce, jest 1 kůň, 4 krávy, 2 jalovýho. *1651*

Léta 1681 koupil **Václav Macháč** za 30 kop. *1681*

Léta 1686 koupil **Václav Maruška** statek ten za 70 kop. *1686*

Léta 1704 koupil **Jiřík Janeček** z nařízení pana hejtmana od Václava Marušky grunt tento za 170 kop. Dluhy na nevybytou robotu 10 zl 17 kr, nájem z vola 1 zl 17 kr, Janu Jislovi krčmáři *(čp. 8)* za pivo 3 zl. *1704*

Léta 1719 koupil **Pavel Jistl** *(viz čp. 8)* tuto živnost za 75 kop. Poli 15 korců jménem u zavadilky, v borku, v novinách, u božích muk a na kamenici. *1719*

Léta 1759 koupil **Václav Jisl** tuto živnost od otce Pavla za 96 kop. *Měl tři syny – Václava, Jakuba a Jana.* Léta 1773 koupil Ondřej Lupka ze Sedlíštěk od Václava Jisla kus špatné půdy 1 korec 2 věrtele jménem na borku za 24 kop. Má platiti na extra vydání na měsíc 5 kr. Má platiti flajškrajcer (*asi daň z masného krámu)* a víhaufšlah *(asi daň z porážky dobytka)* ročně 4 kr, vrchnosti dvojího ouroku 12 kr, faráři ročně desátku 3 kr. *1759*

Koncem 18. století byl statek rozdělem: Jakubovi vystavěna chalupa čp. 18, Janovi chalupa čp. 19 a nejstarší Václav léta 1792 koupil polovic selské živnosti po svém otci Václavu Jislovi za 100 zl. Jest to chalupa prostřední. Polí 1 jitro 262 sáhů, lada tříletá jménem na novině a na kamenci 3 jitra 711 sáhu, lada šestiletá jsou na borku *(4 jitra 973 sáhů).* Dani 1 zl 51 kr, extra vydání 3 kr. Úrok jirský 13 kr, havelský 26 kr. Roboty ruční práce celoročně 43 dnů. Faráři desátek 8 kr. Léta 1805 odprodal Václav Jisl k vůli veliké drahotě kus role tříletého lada pro 4 korce jménem na novinách Ferdinandu Jírovi ze Sedlíštěk za 200 zl. Léta 1806 stal se šacuňk na tuto chalupu: Stavení 100 zl, chlév 26 zl, pozemky 160 zl. *1792*

1826 Léta 1826 koupil **Jan Jisl** za 238 zl.

1848 Léta 1848 koupil **Josef Adam a Anna roz. Jislová** za 238 zl.

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 4

1624 *Léta 1624 Jiřík Kapras na obci v nově vystavěné chalupě, roboty 2 dny.*

1709 Léta 1709 koupil **Václav Šulc** (*asi z čp. 1)* chalupu návesní od Adama Kopanského za 8 kop.

1740 Léta 1740 koupil **Jan Šulc** za 20 kop.

1766 Léta 1766 koupil **Jan Šulc** za 40 zl. Daní 10 kr, extra vydání 17 kr, ruční roboty 13 dní.

1802 Léta 1802 koupil **Matěj Šulc** od Jana Šulce za 60 zl.

1806 Léta 1806 koupil **Josef Šulc**, bratr, za 60 zl.

1836 Léta 1836 koupil **Josef Šulc** za 90 zl.

1870 Léta 1870 koupil Josef Šulc tuto chalupnickou usedlost za 200 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 5 – VLASTNÍK KRIŠTOF ŠULC STARŠÍ (*Z ČP. 1, VIZ KPT. 27, NOVÝ ZÁPIS NA VYSTAVĚNÝ BARÁK).*

1730 Léta 1730 koupil **Krištof Šulc mladší** chalupu návesní za 4 kopy, hospodaří **Josef Moc.**

1790 Léta 1790 koupil **Matěj Kettner** zeť, chalupu po Josefu Mocovi, který bez zápisu hospodařil, za 25 kop. Daní 27 kr, roboty ruční 13 dní.

1826 Léta 1826 koupil **František Hudec** krejčí, vzav sobě Kateřinu Kettnerovou za manželku, za 38 zl.

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 6

1591 Léta 1591 koupil **Martin Beneš** statek od máteře Kateřiny za 42 kop. Svršky: koně 4, kráva, svině staré 2, slepic s kohoutem 7. Výměnek: pšenice 2 věrtele, předivo síti po 2 záhonech, 1 záhon zelí saditi, vaření 2 kusy.

1600 Léta 1600 na den mistra Jana z Husynce a mistra Jeronýma Pražského dědicův českých koupil **Matěj Musylův** z Jiviny tento statek za 120 kop. Svršky: kůň, klisna, slepic s kohoutem 5, kuřat 6.

1611 Léta 1611 koupil **Matěj Červa, zeť**, tento statek od Matěje Musyla za 75 kop. Výměnek : 1 korec žita, věrtel pšenice, věrtel ječmene, věrtel hráchu. Matěj Musyl sám na svém obroce může prase a slepici chovati.

1628 Léta 1628 koupil **Pavel Pelant** *(viz čp. 8)* statek od Matěje Červy za 260 kop.

1631 Léta 1631 koupil **Jiřík Šlechta** ze vsi Štveřína od Pavla Pelanta za 235 kop. Svršky: klisna tažná, tele roční, prasat 5, slepic 5. Stal se zápis ten v přítomnosti hejtmana panství Svijanského Václava Koníčka Příšovskýho, Jana Nohynka, Ondřeje Vlka, Jana Patočky, Jakuba Zemana, Jiříka Jistla konšelův a Jana Heřmana rychtáře rychty Vlastiborské *(čp. 3).*

1636 Léta 1636 koupil **Pavel Musyl** tento statek po Jiřím Šlechtovi **za 40 kop.**

Léta 1644 koupil **Adam Hloušek** *(asi z čp. 1)* **tento grunt pustý za 30 kop**. Ročně po 3 kopách. Jest u toho statku 21 korcu roli. Z nich se seje na ozim 6 korců, na jaro 4 korce, ostatní jsou lada. Jsou 2 koně, 2 krávy, 3 jalovýho dobytka. *1644*

Léta 1657 ujal **Blažej Hloušek** statek od otce Adama za 5 kop, které ještě otec dopláceti měl. *1657*

Léta 1672 koupil **Václav Zakouřil** *(asi z čp. 1)* za 100 kop. *1672*

Léta 1706 koupil **Karel Zakouřil** za 152 kop. Pozemky: v novinách, u příhonu, za humny v jahodinci 16 korců. *1706*

Léta 1755 ujal **Pavel Zakouřil** za 152 kop. *1755*

Léta 1762 ujal **Václav Krsek** statek po Pavlu Zakouřilovi za 216 kop. *1762*

Léta 1786 ujal **Pavel Zakouřil** za 252 kop. Výměnek mimo jiné: hrušku václavku a moučnici. Jest to čtvrt statku. Roli 13 jiter, tříletá lada 4 jitra 1380 sáhů, luka nad hlubočinou 4 jitra 248 sáhů, pastvina na jahodinci, lesa 4 jitra *(celkem 25 jiter 1628 sáhů);* daní 11 zl 4 kr, extra vydání 23 kr, ouroku jiřského 45 kr, havelského 1 zl 32 kr, roboty ročně 156 dní, desátek 26 kr. *1786*

Léta 1825 koupil **Václav Zakouřil** za 1024 zl. *1825*

Léta 1842 koupil **Josef Zakouřil** za 1300 zl. *1842*

Léta 1868 koupila **Rosalie Zakouřilova** provdaná **Bartošova** za 3100 zl. *Rod Zakouřilů – Bartošů – Kozderků sedí na statku přes 300 let.* *1868*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 7

Léta 1624 Jiřík Kovář, chalupa na Benešově gruntě (čp. 8), roboty 2 dny. *1624*

Jana Pelanta chalupa na obci v r. 1701 postavena *(asi po válce obnovena).* *1701*

Léta 1743 koupil **Jakub Hataš**. *1743*

Léta 1777 koupil **Václav Hataš**. Daní 10 kr, roboty 13 dnů. *1777*

Léta 1800 koupil **Václav Hataš** od otce barák za 120 zl. *1800*

Léta 1831 koupil **Florian Hataš** tento barák. *1831*

Léta 1836 koupil **Jiří Hudec** za 410 zl. *1836*

Léta 1842 koupil **Josef Hudec** za 231 zl. *1842*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 8

Léta 1585 ve čtvrtek po smrtelné neděli vyhledalo se ve starých registrách purkrechtních, že koupil **Jiřík Drobný** tento statek za 108 kop grošův, z kteréhožto vykladení vyzdvihl Jan Trousyl 40 kop, k záduší Vlastiborskému dáno 5 kop, a Dorota Vrtílkova vyzdvihla na spravedlnost 2 kopy. *1585*

Léta 1599 koupil **Trojan Krejčí,** syn Blažeje Zlámanýho ze vsi Příšovic, grunt vyšacovaný od práva rychty Loukovské, Příšovské a Oujezdské, z jistého poručení Jaroslava z Vartemberka, grunt a krčmu ve vsi Vlastibořicích i s kovárnou, kromě lesa a luk, po někdy Jiříku Drobným, za 216 kop. Závdavek 110 kop. Termíny po 6 kopách. Přídavek: kůň, jalovice, kráva, telata 2, svině, roční vepř, prasata, slepic 7. *1599*

1602 Léta 1602 koupil **Martin Beneš** grunt, krčmu s kovárnou s vyplacenými rolemi nad rybníkem od Trojana Krejčího za 144 kop. Přídavkové: koně 4, kráva dojná 1, jalového 4, svinského 5, hus 1, slepic s kohoutem 5, nádoby drobné k šenku náležité. Žita je ve snopech 5 kop, pšenice 2 kopy, ječmene 2 kopy, ovsa 4 kopy, hráchu 2 vozy. Stalo se za ouřadu Jeremiáše Strádala v přítomnosti Jana Patočky z Vrchoviny, Gabriela Fibigera z Vlastibořic a konšelův rychty Vlastiborské.

1607 Léta 1607 Trojan Krejčí z Hodkovic prodal svou spravedlnost 22 a půl kopy k záduší Loukovskému za hotových 97 kop v přítomnosti Mikuláše Pavlasa, Jiříka Fanty, Martina Petříkova konšelův, a Václava Sobotky rychtáře Loukovského. Léta 1624 Martin Beneš z Vlastibořic přistoupivše k registrům purkrechtním v přítomnosti Pavla Hlouška primasa rychty vlastiborské, Jiříka Kolbaby a Jana Kozderky z Příšovic přiznání učinil, že jest od statku svého kus roli vorné, slovem Křídlo vedle příhonu ležící, prodal Matěji Červovi za 20 kop.

1629 Léta 1629 s povolením Maxmiliána hraběte Valdštýna koupil **Jakub Louthan** ze vsi Radimovic z panství dubského propuštěný, statek Martina Beneše za 200 kop. Přídavek: kůň, krávy 2, telata letošní 2, svině soupraší 1, slepic s kohoutem 6, žita 6 mandel, ječmena 2 mandele, ovsa 2 kopy, semena lněného čvrtce, žita na zimu setého 3 korce 3 věrtele, pšenice 2 věrtele, vůz okovaný o třech kolách, šnejdr hrubý, latovniky 3, motyčka tesařská. Stal se zápis ten v přítomnosti Jana Nohynka, Mikuláše Janečka, Jana Patočky, Ondřeje Vlka, Václava Fanty konšelův.

1648 Léta 1648 koupil **Tomáš Zajíček grunt pustý a zbořený** po Jakubu Louthanovi za 40 kop. Závdavek 6 kop. Ročně po 3 kopách. Pšenice na zimu seté po 3 věrtelích a 3 čtvrtcích, žita setého 12 kop.

1653 Léta 1653 koupil **Martin Kovář** statek po otčímovi Tomáši Zajíčkovi s podmínkou, aby statek doplatil.

1673 Léta 1673 koupil **Jan Jistl** *(viz čp. 3)* tento statek za 50 kop. Závdavek 6 kop.

1714 Léta 1714 koupil **Jan Pelant** *(viz čp. 7)* statek od Jana Jistla za 135 kop. Přídavek: rasešky k prsku a jiné. Dluhy: rychtáři na rekruty, za sůl 3 kopy 23 grošů, děvečce služby za rok 3 kopy 7 grošů. Pozemku 23 korců, jménem na kamenici, na tobolce, na pasece.

1743 Léta 1743 koupil **Jan Pelant** *(viz čp. 6)* statek od otce Jana Pelanta za 135 kop. Výměnek: hrušku na červenici, třešni na žákovště.

1773 Léta 1773 koupil **Jiří Pelant** tento statek za 210 kop. Přídavek: na ozim vyseté pšenice 1 korec, žita 10 korců. Na jaro ječmene korec, ovsa 8 korců. Výměnek: pro bandory 1 záhon /mimo jiné/. Léta 1776 odešel z této živnosti Václav Pelant za ustanoveného šafáře ve dvoře pana Jiříka Neubera, vrchního panství Klášterského. Polí orných jest při statku 16 jiter 1391 sáhů jménem na tobolce, za hájem, u meze, na dlouhých, za humny, na karbanovště. Tříletých lad je 5 jiter 1513 sáhu, čtyřletá lada jsou u louky 656 sáhu, luk je 2 jitra 767 sáhu, pastvin pod průhonem 3 jitra 360 sáhu a lesa je 2 jitra 1204 sáhy *(31jiter 1127 sáhů)*. Daní 11 zl 31 kr, extra vydání 24

kr, úrok jirský 1 zl 7 kr, havelský 2 zl 14 kr. Roboty tažné práce koňmi párem 1 den týdně, ruční práce 78 dní ročně. Faráři Loukovskému desátku 26 kr ročně.

(?) ***Josef Jisl.*** *Statek stával u samého hřbitova pod čp. 7, na nynějším místě byl postaven Josefem Jíslem. „Stavěl Ťukal z Pěnčína", jak bylo psáno na prkně ve štítě. Vdova po Josefu Jíslovi se provdala za Jana Bláhu z Bílého, který byl strýcem zemřelého Josefa Jísla.*

Léta 1825 koupil **Jan Bláha** tento statek za 1809 zlatých, *vzal si vdovu po Josefu Jislovi.* *1825*

Léta 1854 koupila dcera Jana Bláhy **Kateřina** s manželem **Václavem Jírou** z Dehtar za 2100 zl. *1854*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 9 – MICHAL REKTOR.

Léta 1624 – Škola zbořena, Michal Rektor na zádušním sedící, roboty 2 dny. *1624*

Léta 1626 – Škola. Chalupa na zádušním zbořena. *1626*

Další údaje doplnil autor Pamětí.

Léta 1644 – v zádušních účtech kostela vlastibořického se připomíná kantor užívající roli zádušní. *1644*

Léta 1654 – podle generální visitace panství svijanského uváděna škola jako „místo rektorský" tj. místo bez stavby. *Vyučovalo se nejdříve v obecní lázni, kterou již tehdy ves měla, později na neosazené faře až do r. 1783.* *1654*

Léta 1771 – očíslování domů. Ve Vlastibořicích bylo 12 čísel. *Škola, která byla v budově fary měla číslo 9.* *1771*

Léta 1777 – v urbáři svijanském uváděna škola na kostelním gruntě (*škola byla podřízena faře, patronát nad farou i školou měla vrchnost).* *1777*

Léta 1783 – vystavěna nová *dřevěná* budova školy o jedné místnosti s komorou, bez kuchyně a spižírny, se šindelovou střechou, *asi na místě zničené původní školy.* *1783*

Léta 1789 – do budovy nové školy se nastěhoval lokálista nově zřízené lokálie, učitel se musel vrátit do budovy staré školy *(tj. fary)* hrozící sesutím. Vyučovalo se v nové škole. *1789*

Léta 1790 – pro lokálistu zhotoven v nové škole oddělený sklep krytý došky, stará škola opravena pro obydlí učitele, přesto hrozila sesutím. Lokálista bydlel ve škole až do r. 1796, kdy byla vystavěna nová farní budova, která dostala popisné číslo 23. *1790*

Léta 1820 – *dřevěná* budova školy z r. 1783 zbořena, stavěna škola *z kamene* s odděleným příbytkem učitele. *1820*

Léta 1821, 13. září škola vysvěcena, vrchnost, která školu vystavěla, předala klíč školy učiteli. Pod patronátem vrchnosti zůstala škola až do r. 1864. *1821*

Léta 1878 – budova školy z r. 1820 zbořena, přikročeno ke stavbě školy nové, na základech školy zbořené. Vyučovalo se v čp. 19, učitel bydlil v čp. 10. Škola vysvěcena koncem r. 1878. K bytu učitele patřilo i užívání školního chléva a stodoly. *1878*

1920 Léta 1920 – stodola při škole byla zbourána, budova školy i vedlejší budovy ohozeny zelenou omítkou.

1935 Léta 1935 – přestavba a přístavba školy nákladem asi 233 000 Kč.

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 10 – VLASTNÍK PAVEL PELÁNEK

1594 Léta 1594 koupil **Ján Pelánek** statek zúplna zaplacený od otce svého Pavla Pelánka za 115 kop. Přídavky: klisny 2, krávy 2, jalovice roční, ovce, vozy pod železem 2. Výměnek má Pavel Pelánek: pšenice 14 záhonův, žita jedny honečky, každého roku 7 věrtel žita, 2 věrtele pšenice, 7 věrtel ovsa, věrtel ječmene, věrtel hráchu, věrtel pohaniny, 3 záhony pro lněné semeno, 2 záhony pro zelí, 2 záhony pro mrkev a cibuli.

1627 Léta 1627 koupil **Martin Pelánek** statek od vdovy po Jánu Pelánkovi celkem za 400 kop. Svršky: koně 2, krávy dojné 2, telata 4, ovce a jehňata 3, svinského 6 kusův, slepic s kohoutem 11 kusů. Závdavek 100 kop. Stal se zápis ten při soudě rychty Vlastiborské, který držán byl v Podolí. Robota: úrok jirský 53 grošů, úrok havelský 53 grošů, roboty na panském 6 dnů a 6 kapounů.

1655 Léta 1655 koupil **Pavel Halač** tento statek **za 60 kop**.

1666 Léta 1666 koupil **Jan Halač** za 120 kop. Jest při statku jabloň míšenská a slíva sedmihradská.

1704 Léta 1704 koupil **Jiří Adamů** *(viz čp. 11)* statek ten za 400 kop.

1728 Léta 1728 koupil **Jan Adamů** živnost po otci Jiřím za 350 kop. Pozemky: pod rybníkem, pod sádkou, v březím a na karbanovště.

1760 Léta 1760 koupil **Matěj Adamů** tento celý statek po zemřelém Janu Adamovi za 466 zl 40 kr. Poli je 34 jiter jménem rybnik, na vidli, pod dráhou. Tříletá lada 7 jiter 1053 sáhů. Zahrady u stavení 3 jitra 914 sáhů, v hlubočině 1 jitro. Luk 3 jitra 811 sáhů ; lesů 28 jiter 1353 sáhy. Celek 78 jiter 931 sáhů. Daní 29 zl 5 kr. Extra vydání 1 zl. Úrok jirský 1 zl 37 kr, havelský 3 zl 22 kr. Koňské roboty ročně 156 dnů. Ruční práce celoročně 13 dnů. Faráři desátek 26 kr. *(Byl to největší statek ve vsi, 156 korců.)*

1802 Léta 1802 koupil **Matěj Adam** polovici této živnosti za 900 zl. *(druhá polovina viz čp. 25).*

1840 Léta 1840 koupil **Petr Adam** za 1620 zl.

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 11

1624 *Léta 1624 uváděna v Registrech panství Svijanského chalupa malá Jakuba Macháčka. Dále viz čp. 4 v Sedlištkách).*

1703 Léta 1703 vystavěl *(asi obnovil)* **Jan Maruška** chalupu na pozemku od Jana Halače *(čp. 10).*

1728 Léta 1728 koupil **Jan Šimůnek** chalupu za 62 kop.

1740 Léta 1740 koupil **Jan Adam** *(viz čp. 10)* od Jana Šimůnka za 102 kop.

1760 Léta 1760 koupil **Matěj Adamů** po zemřelém otci Janovi za 119 zl. Pozemku 3 a půl jitra. Daní 1 zl 22 kr. Extra vydání 2 kr. Úrok jirský 12 kr, úrok svatohavelský 24 kr. Roboty ruční celoročně 13 dnů.

Léta 1802 koupil **Václav Adamů** za 300 zl. *1802*
Léta 1846 koupil **Václav Adamů za 1000 zl.** *1846*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 12 - VLASTNÍK VÁCLAV POŘÁDNÝ *(SAMOTA KOREJTKO, VIZ ČP. 16).*

Léta 1720 koupil Jiřík Tomka chalupu od Václava Pořádnýho za 38 kop *(asi postavena již před r. 1700).* *1720*
Léta 1759 koupil **Jan Tomka** za 40 kop. *1759*
Léta 1779 koupil **Jan Primásek** z Jiviny za 93 kop *(daní platí 52 krejcarů, ruční roboty 52 dní).* *1779*
Léta 1836 koupil **Václav Primásek.** *1836*
Léta 1845 koupil **Josef Beran.** *1845*
Domy vystavěné po očíslování (1771) *1771*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 13

Léta 1794 koupil **František Brožek** domek na obci od otce Františka. Daní 10 kr. Roboty ruční 13 dnů ročně. *1794*
Léta 1817 koupil **Václav Vinš** tento barák. *1817*
Léta 1826 koupil **Jan Adam** za 320 zl. C. M. *1826*
Léta 1836 koupil **Jan Adam** za 140 zl. *1836*
Léta 1871 koupil **Čeněk Adam.** *1871*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 14 - VOJTĚCH ŠULC POSTAVIL NOVOU CHALUPU NA OBCI.

Léta 1792 koupil **Jan Šulc** chalupu od otce. Daní 10 kr. Roboty ruční 13 dnů ročně. *1792*
Léta 1820 koupil **Jan Šulc** od otce Jana Šulce. *1820*
Léta 1827 koupil Josef Zakouřil za 100 zl. Léta 1841 koupil pozemek 7 jiter 800 sáhů od Václava Adama č. 25. *1827*
Léta 1863 koupil **Hynek Strnad.** *1863*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 15

Léta 1794 postavil **Jan Zakouřil** domek na obci. *(Daní platí 10 krejcarů, roboty ruční 13 dnů ročně).* *1794*
Léta 1813 ujal **Jan Zakouřil**. *1813*
Léta 1844 ujal **Jan Zakouřil.** *1844*

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 16 *(SAMOTA NA KOREJTU, VIZ ČP. 12)*

Léta 1771 koupil **Václav Čížek** kus špatné půdy od Jana Šulce. *1771*
Léta 1794 koupil **Jan Čížek** postavenou chalupu. Daní 54 kr. Extra vydání 4 kr. Roboty 13 dní. *1794*
Léta 1817 koupil **Ferdinand Čížek** za 330 zl chalupu gruntovní. *1817*

1846 Léta 1846 koupil **Václav Čížek.**

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 17

1790 Léta 1790 koupil **Václav Hartich** domek na obci od Matěje Adama *(čp. 10)* za 200 zl. Daní platí 12 kr. Extra vydání 2 kr. Roboty ruční 13 dnů nebo za ni 2 zl 10 kr platiti.

1810 Léta 1810 koupil **Jan Hartich za 450 zl.**

1848 Léta 1848 koupil **Václav Hartich** za 250 zl.

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 18 *(VYČLENĚNO Z ČP. 3)*

1789 Léta 1789 ujal **Jakub Jisl** chalupu prostřední po Václavu Jislovi za 88 zl. Pole 3 jitra 952 sáhy. Pětiletá lada na novině 2 jitra 1200 sáhů. Daní 1 zl 51 kr. Extra vydání 3 kr. Úrok jirský 13 kr, havelský 26 kr. Roboty ruční 43 a půl dne.

1813 Léta 1813 ujal **Václav Jisl** za 400 zl.

1870 Léta 1870 ujal **Václav Jisl** za 1000 zl.

♦ ČÍSLO DOMOVNÍ 19 (*ŽIVNOST VZNIKLA ROZDĚLENÍM ČP. 18*).

1792 Léta 1792 ujal **Jan Jisl** chalupu po Václavu Jislovi za 106 zl.

1816 Léta 1816 ujal **Václav Jisl za 300 zl.**

1827 Léta 1827 ujal **Jan Šulc** za 960 zl. Léta 1843 koupil pozemek 4 jitra od čísla 25 ve Vlastibořicích.

1848 Léta 1848 ujal **František Šulc** za 1500 zl. *R. 1852 chalupa prodána v dražbě.*

♦ ČÍSLO DOMU 25 (*ŽIVNOST VZNIKLA ROZDĚLENÍM ČP. 10*).

1812 Léta 1812 ujal Jan Adam, polovici živnosti od otce Matěje Adama z čp. 10 za 900 zlatých.

1832 Léta 1832 ujal Václav Adamův živnost od otce Jana Adama.

1841 *Léta 1841 odkoupil Josef Zakouřil z čp. 14 od čp. 25 pozemek 7 jiter 800 sáhů.*

1843 *Léta 1843 odkoupil Jan Šulc z čp. 19 od čp. 25 pozemek 4 jitra.*

1843 Léta 1843 ujal Jan Adam tento statek od otce Václava za 5200 zlatých. Léta 1843 koupil Jan Jansa, knížecí tajemník v Sychrově kus zahrady od Jana Adama 386 sáhů za 50 zlatých hotových pro rozšíření hřbitova při kostele vlastibořickém.

♦ ČÍSLO DOMU 39, HORNÍ MLÝN V TRÁVNÍČKU *(ČP. BYLO PŘIDĚLENO POZDĚJI.)*

Vlastník: Hável – mlynář.

1612 Léta 1612 koupil Adam Nyklův od Hávla, jinak Havlíka mlýn v Trávníčku. Svršky: pila k řezání prken se dvěma klamry a pilníkem, hřeb, sochor železný, palice, voškrdy, šnejdr velký, kotel pro vaření šatův (?) – za 105 kop. (Oškrd = ostré ocelové kladivo na nakřesávání – ostření kamenů pro mlýnské stroje a šrotovníky.)

1636 Léta 1636 koupil Danych Táborský mlejn, vzav sobě vdovu Annu za manželku, za 140 kop.

Léta 1643 koupil Jiřík Šolc tento mlejn za **85 kop.** *1643*

Léta 1684 koupil mlejn Michal Šulc za 150 kop. Podíly mají: Michal, Jan, Adam, Václav, Krištof. *1684*

Léta 1684 koupil Šimon Čížek tento mlýn po Michali Šulcovi za 180 kop. Závdavek 10 kop. Termíny po 5 kopách. Přídavek: žita 20 mandel, ječmene 3 mandele, ovsa 2 mandele. Žita na ozim setého 4 korce, voli tažní 2, krávy 2, kozy 2, prasata 2. *1684*

Pro pamět: Václav Jistle ze Sedlíštěk léta 1712 Šimonu Čížkovi, mlynáři, dovolil skrze svůj grunt mlejnskou struhu s tou výjimkou, aby se od vody témuž nic nestalo a voda gruntu škodu neudělala, a za to mlynář postoupil Jislovi kousek dvora, kterýž sám mlynář plotem ohražovati má. Dále z haltýře vodu na louku a také do svého haltýře Václav Jistl svobodně přiváděti právo míti bude. *1712*

Léta 1734 koupil Jan Čížek živnost tuto a mlejn s jedním složením za 300 kop. *1734*

Léta 1767 koupil Jan Čížek živnost tuto a mlejn za 520 kop. *1767*

Léta 1770 přiženil se Karel Jírův z Dehtár, panství Českodubské, jenž výhostem do poddanství na panství Svijanské propuštěn jest, k Alžbětě, vdově po nebožtíku Janu Čížkovi a ujal mlýn za 520 kop. Pozemků jest 16 jiter. Daní 5 zlatých 5 krejcarů, extra vydání 10 krejcarů, úrok jiřský 35 krejcarů, havelský 1 zlatý 8 krejcarů, ruční roboty 104 dní ročně, desátku faráři 26 krejcarů. *1770*

Léta 1831 ujal Václav Jírův tento mlýn od otce Karla Jíry za 1800 zlatých. Povinnosti: činže ročně 7 zlatých, z vody 2 zlaté 15 krejcarů, za vepře 2 zlaté, za indiána (krocana) 45 krejcarů, obilí smíšeného 10 měřic. *1831*

Léta 1859 ujal Jan Jíra tento mlýn po bratru Václavovi za 3000 zlatých. Odkaz hlavní: vlastibořickému chrámu 400 zlatých na mše a fundace. *1859*

Léta 1862 koupil Jiřík Beran tento mlýn od Jana Jíry za 3500 zlatých. *1862*

Zde zápisy Josefa Škody končí, pokračování o obyvatelích domů v kpt. 26.

Přehled o velikosti a vývoji statků

Číslo popisné	1	2	3	6	8	10
Rok doložení koupě statku	1588	1594	1587	1591	1591	1594
Zaplaceno kop grošů	79	72	45	42	108	115
Počet koní (klisen)	3	2	1	4	4	2
Roboty léta 1624 dní	12	13	11	13	13	6
Úrok jiřský kop, grošů	1k 4g	48g	43g	41g	1k 4g	53g
Korců polí kol r. 1650	24	24	18	21		
Seje se na podzim korců	8		4	6	4	
Seje se na jaro korců	3		4	4		
Další údaje z 2. poloviny 18. století						
Při statku polí jiter (zaokr.)	29	12			19	50
Při statku lesa jiter (zaokr.)	12				3	29
Platí daní zlatých, krejc.	9,2	6,6	1,51	11,4	11,31	29,5
Úrok jiřský zlatých, krejc.	1,7	0,37	0,13	0,45	1,07	1,37
Úrok havelský zlatých, krejc.	2,2	1,16	0,26	1,32	2,14	3,22
Práce párem koní dní	78			156	52	156
Práce ruční dní	-		43	-	78	13
Desátek faráři krejcarů	26	26	8	26	26	26

Robotní plat r. 1795 zlatých	19,6	13,1	7,0	23,31	24,35	62,4

Pozn. Výše robot neodpovídala vždy velikosti gruntu.

11

11. Správa vsi v dobách předbřeznových

Správa vsi pozůstávala v dobách dřívějších, totiž předbřeznových, z rychtáře, dvou konšelů a dvou výhozných, patrně výborů (podle německého výrazu Ausschuss), pak „obecního“ jakožto správce obecního majetku. Jako nejnižší činitel v obci byl tzv. „mladší“ nebo „přidaný“. Ve Vlastibořicích jich bylo více: pro Vlastibořice a jiné osady do rychty Vlastibořické náležející.

Rychtářové bývali dosazováni od vrchnosti na jeden rok, obyčejně s dohodnutím se úřadu se sousedy, kteří se v ustanovený den na úřad ve svijanském zámku dostavili, rychtář pak zvolil sobě zase konšely. Při tom dostalo se rychtáři a konšelům napomenutí v příčině zastávání úřadu, též obdržel odznak jeho úřední moci (právo rychtářské) – ze řemínků spletenou žílu, již při složení úřadu vracel. Také skládal přísahu asi takto: „Přísahám, že tento ouřad mně svěřený chci věrně, pravě stále vésti a v něm bohatým i chudým, domácím i přespolním práva i spravedlnosti dopomáhati, povinnosti, roboty a platy milostivé vrchnosti náležející časně a pilně upomínati a zouplna do důchodu odváděti a toho jinak nečiniti, pro přízeň ani pro jaké dary a jiné vymyšlené věci. Tak mně pomáhej Bůh!“

Rychtář a konšelé byli výkonným orgánem vrchnostenského úřadu. Rychtář musel docházet každou sobotu do Svijan na úřední řízení, přejímati nařízení úřadu vrchnostenského, doma dbáti pořádku. Všechny kupní a postupní smlouvy konaly se buď na obci nebo na ouřadě za přítomnosti rychtáře a konšelů. Dále bylo povinností rychtářů chrániti v obci víru a dobrý mrav, působiti k tomu, aby lidé chodili do kostela, vystupovati proti všelikým neřádům a je trestati, jako lání, nestydaté a nevážné mluvení, netrpěti postranních schůzek, vybírati daně, péči míti aby se šlo včas na robotu, sepisovati sirotky, dbáti aby se jim křivda nečinila, ochotně vyhověti jsou-li o pomoc požádáni. Menší věci soudili a rozhodovali rychtáři sami, jako když někdo žaluje o dluh, rovnati pře sousedů z pohanění, zorání mezí aj. Zato byli v úctě

1831

a vážnosti a jejich slova bylo uposlechnuto, takže při rvačce bylo rychtáři zapotřebí „rychtářské právo“ v bílém šátku jako hrozbu ukázati a již se rváči upokojili. V obecním vyúčtování za rok 1831 se vyskytuje položka – správa obecního arestu a hned příští rok položka – na sloup (patrně pranýř). To svědčí o trestní pravomoci rychtáře. Pranýřem bývali trestáni drobní zloději, jejich přechovávači a překupníci, nactiutrhači a zejména pak pachatelé mravnostních deliktů. Bylo to místo hanby, kterého se nesměl bezúhonný člověk ani dotknout.

V jistých dobách několikrát za rok odbýval se v Podolí rychtářský soud za přítomnosti úředníka a mohly se rozličné záležitosti, jako smlouvy, placení a jiné věci projednávati. Častěji se konaly obecní hromady, kde rychtář sděloval pokyny vrchnostenské kanceláře.

Od 15. století nastoupilo společné ručení za správně a včas vykonanou robotu, odvádění dávek a zemských berní. Jinou povinností bylo dbát o mezníky. K zjišťování neporušenosti mezníků se konaly nejčastěji o sv. Jiří obchůzky hranic. Významnou povinností celé obce bylo společné ručení vesničanů za bezpečnost celého území a chování každého občana obce. Ještě v 16. století byla obec povinna nahradit škodu, jestliže poškozený prokázal, že na učiněný pokřik sousedé zločince dostatečně nehonili. V každém stavení až do 17. století byla alespoň nějaká zbraň. Vesničan mohl být v sousední vesnici stavován pro dluhy, které tam měl některý z jeho sousedů, a zadržován, dokud dlužník nezaplatil.

Konšelé zastupovali v nepřítomnosti rychtáře a těšili se též vážnosti sousedů. Vždy však bylo dbát na předpisy vydané od vrchnosti, aby se zachovávaly a ty bývaly na různých panstvích různé. Pocty (připití) nesměl rychtář od nikoho přijímati. Dále byli zproštěni roboty a měli právo čepovati pivo a kořalku, arciť z vrchnostenského pivovaru a vinopalny. Na panství Svijanském bylo 36 rychet (obcí). Když byl některý rychtář u vrchního úředníka oblíben, byl v úřadě třeba 20 až 30 let. Býval také jeden nebo dva jmenováni „vrchními rychtáři“ nebo „prymasové“ a to jeden Čech a jeden Němec. Za svou námahu požíval rychtář jistou peněžitou odměnu (za promeškaný čas, spotřebovaný papír, inkoust, světlo, případně ztrátu na penězích při vybírání kontribuce).

Pokud se podařilo zjistit, byli ve vsi tito rychtáři:

1624 1624 – Pavel Hloušek 1631 – Jan Heřman 1633 – Jan Louthan

1790 Po válce třicetileté až do r. 1790 ves neměla rychtu, v r. 1773 byla součástí rychty sebeslavské.

Následovali rychtáři:

1790 1790 – Matěj Adamů 1803 Matěj Adam 1824 – Matěj Adam

1832 1832 – 1848 Jan Bláha.

12

12. Správa obce po r. 1848, obec správní, některé zajímavosti ze života v obci, přehled obecních představitelů, obec farní, obec školní, list zachovací, jak se jindy učívalo, školní kroniky

Po památném revolučním roce 1848 zmizely vrchnostenské úřady a zmizeli mušketýři. Co o tomto roce píše venkovský písmák Josef Dlask, rolník z nedalekých Dolánek u Turnova ve své kronice: „ V roce 1848 panovala planeta Saturnus neb Smrtonoš; a byl ten rok strašlivý, všichni lidé byli poděšeni, bylo mnoho strachu a lží a žádné bázně; neb jak lidé jen o konštituci, o svobodě zaslechli a knížky s patentem sobě koupili, tak hned od té doby, totiž od měsíce března 1848 žádný na robotu nejel a nešel. Kdežto měla robota ještě trvat až do r. 1849, tak se tento rok celý změnil a žádný se nic nebál, a hned skoro napořád všechny zajíce sedláci na svých polích pobili; neb na jednom rameni nesl sedlák na pole motyku a na druhém flintu – jedním slovem: žádná bázeň jako dřív byla!“

1849

Vystrašení panští úředníci většinou neměli odvahu zasáhnout. Vesničané si osobovali právo i na činnosti, které byly po věky výsostnými privilegii šlechty. Nejoblíbenější byly konstituční hony. Co bylo do včerejška těžce stíhaným pytláctvím, stalo se nyní lidovou veselicí. Když po slavném březnovém příslibu konstituce následoval hned v zápětí, 28. března, císařský patent, který rušil robotní povinnosti „za přiměřenou náhradu“, mysleli si vesničané, že toto je už vlastně ona zázračná konstituce. Výnos sice oznamoval zrušení robotních povinností, avšak až do budoucna, totiž „nejdéle do roka, tj. 31. března 1849“. Nešlo tedy o okamžité zrušení robot.

Obec správní

♦ ♦ ♦

1849 Po vydání oktrojované ústavy ze dne 17. března 1849 byl vydán provizorní obecní zákon, podle něhož ze vsi se stala obec spravovaná a zastupovaná obecním představenstvem, obecním výborem se starostou v čele, což vstoupilo v život v r. 1850. Stávající farní obvody měly být zachovány, dosavadní panství neměla být roztrhána do různých okresů. Vlastibořice náležely do okresu Dub Český.

1785 V uvedeném zákoně pojem „obec" je nerozlučně vázán k těmto třem podmínkám: a) území, b) osobám, které na tomto území žijí, c) řádu, podle kterého se tyto osoby spravují. Území nynější obce bylo stanoveno již měřením Josefinského katastru z r. 1785. V obci se rozeznávali:

1. příslušníci obce, kteří mají v obci právo domovské,

2. společníci obce, kteří nemají v obci právo domovské, v obci drží dům nebo pozemek nebo v obci bydlí a platí daně.

Všichni ostatní v obci slovou přespolní.

Obecní příslušnost nebo-li domovské právo nabývají děti narozením, ženské vdaním a jiné osoby výslovným přijetím ve svazek domovský příslušnosti obecní. Domovské právo umožňuje občanu „nepřetržitě se v domovské obci zdržovati a zchudl-li by, zaopatření žádati". Domovská obec jest položena za základ potřebné organisace státu. Obec je jediným pojítkem mezi rodinou a státní správou, žádná osoba do dvou obcí zároveň příslušeti nesmí, státní správa, kdykoli to potřebuje, každého v této přihrádce najíti má a také najde.

Důležitou částí tohoto zákona je částka o povinnosti obcí „opatřovati chudé", dávati jim výživu potřebnou a poskytnouti jim opatření v případě nemoci a pečovat o vychování chudých dětí. Zaopatřování starých a práce neschopných lidí, pokud nebyli uznáni za chudé, ukládala společnost rodině a toto se na venkově řešilo formou tzv. výměnku.

Některé zajímavosti ze života v obci

♦ ♦ ♦

Mravní kvality příslušníků zdejší obce nebyly vždy čisté, jak již nese sociální postavení všech lidí té doby. Jsou posíláni sem na svou domovskou obec postrkem a obec vlastibořická rovněž vypovídá nepohodlné cizí příslušníky. Se strkancem šel i tzv. „Postrkovací list". Antonín Hataš z Lastibořic byl policejním ředitelstvím v Praze odevzdán postrkem podle vypsané „postrktní cesty" přes Brandeis, Benátky, Horku, Čejetičky, Mladou Boleslav, Kosmonosy, Hradišť, Turnov do Vlastibořic, bez pout, od statného průvodce doprovozen.

Drobní zdejší živnostníci nemohli asi platit daně, které byly předepisovány značně vysoké, proto přichází udání na zaplacení trestní povinnosti Františku Šiftovi z Jiviny

za provozování řemesla tkalcovského; obecnímu představenému nařízeno, aby kováři a ševcovi ve Vlasti-bořicích bylo odebráno náčiní a zavřena dílna.

Obecní honitba byla pronajímána obyčejně knížeti Rohanovi. K jeho udání bylo nařízeno obecnímu představenému, aby odebral pušky pytlákům Janu Fantovi z Lastibořic a Václavu Smorádkovi z Červenice.

V pozdější době domáhali se honebního práva i vlastníci půdy, jak zřejmo z dokladu

„VISVĚDČENI“

(Ukázka tehdejšího úředního jazyka, téměř nám nesrozumitelná.)

Na oustní žádost p. Františka Šulce, majitele usedlosti čís. d. 1 v Lastibořicích okresu Českodubského, jeho v pádu vedení neb umnělosti v provozování honu na zvěř zkoušeti; bil on na tuto žádost od nížepodepsaného na téhož provozování obzvláštné vědomosti skrzevá jemu od níže podhotoveného dne oustně otásky skoušen; dle kterého jest nížepodhotovený přesvědčen, že on přes té nevyhnutelné umnělosti a provozování neb vikonávání z honu na zvěř i dle také zákona téhož – provozování, sobě uschromáždil, a dle kterému jemu toto visvědčení k jeho lepšímu se uděluje.

V Turnově dne 2. dubna 1869. *1869*

Josef Kabeš, panský Polesný, přísežný zeměměřič.“

Za Bachova režimu nařídily úřady zapisování všech noclehářů v hostincích. Ve *1853*
Vlastibořicích byla „Kniha pro zapsání všech noclehujících cizinců“ u hospodského Matěje Adama v Lastibořicích od 1. července r. 1853. Počet noclehujících v r. 1854 činil 42, v r. 1855 jich bylo 36, v roce 1856 zaznamenáno jest pouze 10 noclehujících, ač prohlídka knih vykonána t.r. dvacetpětkrát obecním představeným a dvakrát úředníkem z okresního hejtmanství a třikrát četnickou stanicí. V dalších létech bylo noclehářů i prohlídek méně, takže jistě nebyly zaznamenány všechny a v r. 1861 ustaly úplně. Byly později nahrazeny ohlašovacími listy.

Rok 1848 byl značným převratem nejen v osobním a hospodářském osvobození *1848*
poddaných, ale i v administrativním řízení uplatňovaly se nyní vesměs prvky dosud málo užívané. Tak na drobnější dluhy bývaly nyní vesměs sepisovány kvitance na úředním blanketu s tříkrejcarovým vytlačeným kolkem, s jehož zakoupením zaplacena byla současně i příslušná úřední dávka a takto vybavený úřední dokument, podepsaný kromě toho dvěma svědky, mohl býti přiložen k „vymazání“ z gruntovních knih, které rovněž přešly z panských úřadů na úřady státní. Také ve Vlastibořicích v obecním archivu jsou doklady o tomto úřadování: František Šulc, vejměník na: 1./ 11 flor. 36 krejc. a 2./ 2 zlaté ve stříbře od Josefa Adama, chalupníka z Lastibořic č.d. 3, dne 6. dubna 1848. Dále Petr Adam z Lastibořic čís. p. 10 žádá slavný c.k. okresní soud v Českém Dubě o gruntoknihovní vtělení a vyznamenání sedmi kvitancí k vejmazu zaplacených v nich uvedených částek a krav při majetnosti čís. p. 10 v Lastibořicích, což mu bylo částečně příznivě vyřízeno, a částečně „odmrštěno“, dne 16. srpna 1850.

1866 Drobní majitelé chalup byli značně prodluženi a k záchraně svého majetku uzavírali výpůjčky mezi sebou. Dokladem toho jsou mnohé dluhopisy s dosti tíživými podmínkami. Tak manželé Josef a Anna Adamovi vypůjčují si 60 zlatých rakouské měny od Václava Jísla z Lastibořic čís. p. 18 na 5% úrok 5 zlatých ze sta se čtvrtletní výpovědí, v zástavu dávají celou svou chalupu č.p. 3 v Lastibořicích, povolují provtělení do pozemkových knih. Dluhopis podepsán byl jimi a dvěma svědky dne 4. února 1866.

Ač rakouská vláda se snažila velmi úsilovně zaváděti všude úřadování německé, přece musela v mnohých případech vydávati úřední listiny české, zejména ve věcech daňových, poplatkových, majetkových i správních.

1855 Tak dekret od c.k. okresního soudu v Českém Dubě ustanovuje ouředně Josefa Adama z Lastibořic č.d. 3 jakožto poručníka Josefa, nemanželského dne 14. listopadu 1855 narozeného v Smachovicích č. 2 sina Kateřiny Jísl, chalupnické dcery z Lastibořic č. 19. Jako poručníka bylo jeho povinností, aby sirotka k šlechetnosti, k bázni boží a ctnosti vedl, z něho dle stavu jeho pořádného občana vychoval, jej před soudem a mimo soudu zastával, jmění jeho věrně a pilně spravoval a ve všem se dle předpisu zákona choval. Dekret vydaný byl v Českém Dubě 30. října 1856, tisk blanketu český latinkou, ruční písmo kurentem v českém jazyce.

1869 V r. 1869 přešla obec do politického okresu Turnov, soudní okres zůstal v Českém Dubě.

1920 Československá republika převzala rakouský právní řád i organizaci veřejné správy. Zákon č.126/1920 Sb. předpokládal zrušení zemí a vytvoření 14 žup v českých zemích, župní zřízení se však neuskutečnilo. Obecní zřízení zůstalo v platnosti po celou dobu první republiky, bylo však doplněno četnými novelami. Zákonem č.125/1925 Sb. došlo ke zřízení zemských úřadů a okresních úřadů.

1938 Mnichovskou dohodou z r. 1938 převážná část libereckého kraje byla odtržena a vytvořena tzv. Sudetská župa. Mnichovským diktátem získalo Německo 28 345 km2 území s 3 615 833 obyvateli, z nich bylo 2 806 638 Němců a 719 127 Čechů. K tomu je třeba přičíst 40 000 lidí (včetně 30 000 Čechů) kteří byli do Německa přesunuti v souladu s protokolem z 20. 11. 1938 opravujícím s konečnou platností hranice.

1945 Po skončení 2. světové války v r. 1945 byly obnoveny správní okresy podle stavu z 29. 9. 1939 (příl. 17).

1948 Po únoru 1948 bylo zrušeno zemské a vytvořeno krajské zřízení (19 krajů) zákonem 280/1948 Sb. Majetek obcí byl znárodněn, obce ztratily právní subjektivitu a samosprávné postavení. Národní výbory hospodařily se státním majetkem, jejich rozpočty se staly součástí státního rozpočtu. Změnou územní organizace v r. 1960 bylo dosaženo snížení počtu krajů, okresů a obcí, jejich slučováním a vytvářením střediskových obcí (od 1. 4. 1960 jen 10 krajů a 108 okresů). Obec v té době přešla do okresu Liberec. Federativním uspořádáním republiky od 1. 1. 1969 vzrostl počet okresů na 113.

1989 Po listopadu 1989 ústavní zákon 294/1990 Sb. prohlásil obce za základ místní samosprávy. Ta se opět ustavila jako samostatná, od státu oddělená část veřejné správy, s vlastním majetkem a hospodářstvím. V r. 1990 byly zrušeny Krajské národní výbory, nikoli však kraje, jako jednotky územního dělení státu.

1900 Něco ze zápisů obecního zastupitelstva po r. 1900 (archiv Liberec, Moskevská).

1902 1902 – sazba za vymetání komínů (jedno čistění):

komíny prolézací (široké) a/ otevřené 8 hal, b/ zavřené (šperované) – 10 hal; komíny úzké (cylindrické) – 10 hal.

1901 Rozpočet obce za rok 1901 – příjem 660K 36h, vydání 644K 91h. K uhrazení rozpočtu usnešeno vybírati obecní přirážku ve výši 25% přímých daní.

1904 1904 – příjem za rok 1903 – 579K 60h, vydání 580K 78h, polním hlídačem ustanoven Josef Beran z Vlastibořic.

1913 1913 – žádost mlýnského družstva pro Sedlíšťky, aby vozová cesta ze Sedlíštěk do Trávníčku byla prohlášena za veřejnou.

1914 1914 – zavedení elektrické energie do okresu Česko-Dubského – povoluje se vedení po obecních a veřejných cestách.

1915 1915 – následkem rekvírování zásob nastal v obci nedostatek potravin. Usneseno vykonat revizi, jaké jsou zásoby v obci.

1916 1916 – čten přípis okresního výboru v Českém Dubě o vypsání V. válečné půjčky: „Bylo by zbytečné dokazovat nutnost upisování. Zájem státu vyžaduje napětí všech sil. Nechť práce naše doma se rovná slavným výkonům v poli. Naše vojsko ať v ofensivě, ať v defensivě koná divy udatnosti. Hleďme se mu pokud nám možno vyrovnati v pracích udržujících stát a armádu.“ Na válečnou půjčku usneseno upsat 1000K.

1918 1918 – usneseno, by se přesně vykonávaly hlídky po osadách.

1919 1919 – usneseno, aby maximální ceny byly vyvěšeny ve všech obchodech, tři členy obecní rady vyslat do mlýna ve Slavíkově, aby byla mleta lepší aprovisační mouka. Starosta p. Šámal uvítal ty, kteří se šťastně vrátili z války. Žádost obce Jivinské o propuštění ze svazku katastrální obce doporučena. Podána žádost o připojení katastrální obce Vlastibořice ze soudního okresu Český Dub do okresu Turnovského (špatné spojení s Českým Dubem).

1824 Protokol o předání obecního úřadu – I. Účetnictví a/ školní, b/ obecní, c/ chudinské, d/ obecní jmění v papírech. – II. Předání knih a tiskopisů: Kniha účtů obecních, Tiskopisy, Pokladniční kniha chudinská, Parcelní protokol a katastrální mapy, Kniha příslušníků a kniha cizinců, Místopis království Českého (2 knihy), Matriky (2 knihy), Kniha účtů obce Vlastibořic od r. 1824, Kontribučenské knihy (4 exempl.), Zákoníky od r. 1849 do r. 1918, Kniha zemřelých a Kniha o vydávání domovských listů, Jednací protokol, Psí značky. Starožitnosti: právo rychtářské, okovy a svítilna.

Zastupitelstvo odstupující: František Šámal starosta, Václav Beran, Josef Jiránek, Jiří Mráz, Josef Lauryn. Zastupitelstvo nové: Josef Lauryn starosta, Jiří Mráz, Josef

Šifta, Josef Helebrant, Josef Jiránek, Josef Bernard, Josef Mizera, František Enge, František Porš, František Hanzl, Alois Kaše.

Tělocvičná jednota Sokol se chce připojit ke školní obci a projednat stavbu nové školní budovy s tělocvičnou.

1921 1921 – Jiří Mráz upouští od odtržení Jiviny od katastrální obce Vlastibořic. Hlavní příčinou odtržení bylo jednání starosty Františka Šámala, který byl příčinou upsání velkých obnosů válečných půjček Rakousku a jeho loyální chování. Josef Jiránek, František Hanzl a Jan Helebrant na rozloučení trvají.

1923 1923 – Žádost okresní politické správy v Turnově, aby obec věnovala nějakou dobrovolnou částku na opravu kostela, se zamítá z důvodu: 1/ kostel je spravován patronátním úřadem na Sychrově, který k jeho udržování užívá lesy ke kostelu patřící. Užitek jejich ze stálého kácení jest jistě větší, než vyžadují opravy kostela. 2/ polovina občanů zdejších vystoupila z církve římskokatolické, buď jsou bez vyznání, nebo přestoupili k církvi československé. Těmto se spoluužívání kostela nedovolilo, mají dveře kostela při každé příležitosti, při pohřbech atd. uzavřeny, tudíž když nemají na kostel právo ho spoluužívat, nemají též povinnost na něj přispívati.

Obecní zastupitelstvo odmítlo spravit cestu ve Slavíkově. Odůvodnění: náklad na správy cest od nepamětných dob si nesou osady samy, není-li úhrada peněžitá, provede se oprava cest tzv. láskováním, by občanstvo bylo ušetřeno výloh peněžitých.

1926 1926 – předání funkce starosty Josefa Šifty, soupis věcí. Kniha obecní kroniky je u kronikáře Aloise Kaše. Náměstek starosty vzpomíná zemřelého Františka Šámala, který byl plných 32 let nepřetržitě starostou. Starostenství nastoupil Jan Šulc.

Přehled obecních představitelů:

1849 1849 – František Šulc, obecní představený
1853 1853 – Petr Adam, představený
1859 1859 – Jan Bradáč, představený
1867 1867 – Josef Adam, starosta, Vlastibořice čp. 3
1880 1880 – Florián Čubrda, starosta, Sedlíšťka čp. 11
1883 1883 – Josef Adam, starosta, Vlastibořice čp. 3
1889 1889 – František Šámal, starosta, Vlastibořice čp. 4
1919 1919 – Josef Lauryn, starosta čp. 28
1923 1923 – Josef Šifta, starosta, Jivina čp. 5
1926 1926 – Jan Šulc, starosta, Vlastibořice čp. 26 až do r. 1945
1945 Představitelé obce po r. 1945:
1945 1945 – Jaroslav Jiránek Jivina, starosta, později předseda MNV
1954 1954 – Václav Linhart Vlastibořice, předseda
1957 1957 – Karel Škoda Jivina, předseda
1965 1965 – Josef Muller Jivina, předseda
1971 1971 – Jaroslav Bretšnajdr Jivina, předseda

1980 – 1990 obec byla součástí střediskové obce Pěnčín *1980*
1991 Jan Mareš Sedlíšťka, starosta *1991*

Obec farní

♦ ♦ ♦

Kostely a fary byly obvykle zakládány při sídle feudála jeho nákladem. Feudál je také sám osazoval duchovními, jejichž životní potřeby zajišťoval jednak různými dotacemi a nadáními, jednak tím, že jim zajišťoval určitý příjem – desátek a štolu od svých poddaných. Ve 14. a 15. století obsahovalo turnovské děkanství tyto fary a kostely: Turnov, Hruštice, Přáslavice, Přepeře, Nudvojovice, Semily, Loukovou, Železný Brod, Bzí, Božkov, Roprachtice, Vysoký, Olešnou, Držkov, Jablonec, Hodkovice, Rychnov, Jenišovice, Loukovec, Sezemice, Letařovice, Chocnějovice a Vlastibořice.

Síť kostelů (příl. 5) budovala církev tak, aby farníci neměli do kostela dál než *1789*
hodinu chůze, na vyvýšených, zdaleka viditelných místech. Zřejmě proto padla volba na Vlastibořice, sídlo vladyky. Sousední kostely jsou dnes v Letařovicích, Hodkovicích, Jeníšovicích, Přepeřích, na Všeni a Loukově. Ježto kostel loukovský jest větší a výstavnější, blíž Svijanům – středu panství, má výnosnější půdu, byla z nátlaku farářů loukovských část obročí kostela vlastibořického (kostelní lesy u Vlastibořic) převedena do užívání faráři loukovskému, čímž církevní, hospodářský a i politický význam Vlastibořic převzal Loukov, zvláště když chudší fara vlastibořická byla znovu osazena až r. 1789. Tím také je možno vysvětlit, že Vlastibořice po válce třicetileté byly zatlačeny během doby tak daleko, že neměly ani samostatné rychty.

Kostel nemá věže, zvony visí na dřevěné zvonici, jejíž stáří je určeno dvakrát – *1671*
nahoře při zvonech do trámu vyryto jest 1671, v přízemí v trámoví rudou hlinkou se zachovalo: „Jan Roby.... mladssi z Letarzovicz 1671." S tímto nápisem souhlasí záznam v registrech zádušních počtů z r. 1671, kde při „Vydání" na str. 788 čteme: „Janovi mladšímu Robynkovi, který s dvoumi tovaryši zvonici s frescy a šrouby vyzdvihl a zase vazbu pod zvony přitvrzoval, ano i co nového zapotřebí bylo, k tomu zhotovil a novým šindelem střechu zase pobil." Z toho je zřejmé, že hlavní dubové trámy zvonice r. 1671 již tu stály. Již na počátku zádušních účtů k r. 1632 činí se v inventáři zmínka o zvonici.

Ze starých register počtův záduší přepeřského, v účtu za rok 1648 – 1650 (str. *1648*
456) se dovídáme o přelévání zvonu vlastibořického. „Příjem: Na předělání zvonu zádušního od osadních lidí pomoc učiněna níže psaným způsobem: Z rychty Lastiborský z 15 osedlejch po 38 gr. 4d. = 9k. 38gr. 4d. Item ze 3 podruhův 33gr. 3d. Z rychty Oujezdský 19 osedlejch po 38gr. 4d. = 12k. 12gr. 6d. a od 4 podruhův 41gr. 1d. Z gruntu Pajkotovského (tj. z Beygottova statku Albrechtic) 3k. 25g. 5d. Z panství Dubskýho (tj. z Radimovic) 2k. 11g. 1d. K tomu více od Adama Bubeníčka pomoci přijato 25 g. 5d. Summa 29k. 8gr. 4d. (míš.)."

Dále je při kostele zděná barokní márnice z 18. století.

1393 Ze starých pamětí je známo, že kostel vlastibořický byl již ve XIV. století farním; známa je i řada plebánů, kteří si fary vyměňovali se souhlasem kollatorů (kpt. 1). Nejstarší známý plebán Albert r. 1393 postoupil faru knězi Hankovi, plebánu na předměstí města Žatce. L. 1398 záměnou dostal se do Vlastibořic kněz Jan a hned Martin. L. 1402 kněz Petr a hned Jan, 1409 Havel, 1409 Jan Rudil řečený Knoblauch z Hoensteinu, 1417 Petr, 1424 Václav, pak Urban, 1425 Jan z Kováně, 1432 Valentin z Kováně. V dobách husitských obyvatelé zdejšího kraje dlouho vzdorovali přijetí reformačních prvků do svého života, již i proto, že i zdejší feudálové byli silně konzervativní a spojovali se s nepřáteli husitů. Katolickými zůstaly i Hodkovice, Jenišovice, Přepeře, Všeň, Loukov i Sezemice. Pouze na Hradišťsku a Dubsku, kde trvalo panství Jana Čapka ze Sán, husitství převládlo. Teprve mravní převaha husitství nad katolicismem přivedla zdejší obyvatelstvo k husitství, a toto přilnutí bylo tak houževnaté, že jen násilně přivedla protireformace obyvatelstvo krajiny zpět ke katolicismu. Některé rodiny z řad poddaných opustily pro víru vlast (1653 Havel Vorklebský, Sedlíšťka č. 6). Za protireformace byly zničeny všechny písemné památky, které upomínaly na husitství.

V průběhu husitské revoluce se katolická církevní správa fakticky rozpadla. Členové pražské kapituly sídlili v Žitavě a mnohé fary v Čechách zůstaly neobsazeny, do války třicetileté byl kostel jen občas osazen farářem. Největší část církevního majetku získala šlechta, bez ohledu zda katolická či kališnická. Řím se nakonec s českými poměry smířil, kališníci tvořili téměř autonomní národní církev, trpěli však nedostatkem duchovenstva. Obě strany uzavřely v předbělohorských Čechách náboženský status quo, obě strany, ať rytíř, pán, církevní feudál, všichni však utiskovali poddaného. Většina českého obyvatelstva, včetně šlechty, přijala husitský program – čtyři artikuly, za svůj. Později se pro husity uznávající kompaktáta vžilo označení kališníci – utrakvisté.

1610 Na konci utrakvismu vedl zdejší správu duchovní kněz podobojí Jan Capitiny – do r. 1610, Jan Kampanus, spisovatel církevní – do r. 1617 a po něm Benjamin Eustachius, kaplan v Mladé Boleslavi. Ve farnosti dubské v 17. věku bylo za doby předbělohorské kněžími řádně osazeno pět far: v městě Dubě, v městečkách Hodkovicích a Osečné, ve vsích Vlastibořicích a v Dlouhém Mostě.

1629 Vleklé náboženské spory mezi nekatolickými stavy a katolickým panovníkem byly definitivně rozhodnuty Bílou horou a třicetiletou válkou ve prospěch panovníka a v průběhu 17. století byla uskutečněna v naší zemi restaurace katolicismu. V povstání na valdštejnských panstvích v okolí Turnova a Rovenska proti protireformačnímu násilí byl rozhořčeným lidem zabit jezuita z jičínské koleje páter Matěj Burnatius (1629).

1766 Nepřízní věků kostel zpustnul, proto r. 1766 podroben byl značnější opravě, léta 1825 nákladem knížete Rohana přestavěn. Přestavba provedena v celku i v částech, opěrné pilíře zůstaly. Zůstaly pískovcové epitafy ve zdi kněžiště ze XVI. století Jana

šlechtice Keye a jeho manželky ze sousedního albrechtického statku, jež oba v týž den, v pátek po sv. Bartoloměji l. 1580 zemřeli; pak jejich vnoučat, zemřelých léta 1616 a 1617. (Na vladyctví albrechtickém nebylo chrámu, i jednali si páni pohřbívání ve sklípcích kostela blízkého sousedství ve Vlastibořicích.)

1792 Po zřízení lokálie byl r. 1792 postaven nový oltář prací kosmonosského sochaře Martina Jelínka, oltářní obraz sv. Kateřiny byl zrestaurován štafírem turnovským Vojtěchem Hníkem /1798/. R. 1801 pořízen i pobočni oltář Matky boží, r. 1803 i oba oltáře v presbytáři sv. Jana Nepomuckého /vlevo/ a sv. Jana Křtitele /vpravo/ týmž Jelínkem kosmonosským. I kazatelna byla ve stavu velmi chatrném, proto r. 1801 zhotovena nová. Varhany byly také staré z r. 1744, proto opraveny a přidán nový pedál prací Josefa Gottwalda ze Lhoty u Semil, syna původního zhotovitele varhan.

1792 Novou lokálii navštívil l. 1792 biskup litoměřický Ferdinand ze Schulsteinu, pověstný germanizátor. Školní i náboženská zkouška se konala v domě tehdejšího rychtáře Matěje Adamova, neboť škola, ve které bylo vykázáno místo lokálistovi, byla ve stavu velice bídném. Výsledek této návštěvy byl, že se vystavěla lokálie nákladem náboženského fondu (586 zl) a z vikariátu turnovského byla lokálie přidělena ve vikariát liberecký (l.1796).

1795 Jan Helebrant rychtář soběslavský věnoval zvonek k sakristii /1795/, velkou casuli věnovala již r. 1727 hraběnka Markéta Valdštejnská, červenou casuli Kateřina, vdova po Jiřím Neumanovi v Radimovicích r. 1784.

1806 Poměr k farnosti loukovské upraven l. 1806 tak, aby lokálie vlastibořická jménem štoly odváděla ročně 12 zlatých. R. 1825 byl kostel přestavěn a opatřen novým kalichem, ornátem, dvěma svícny, k čemuž osadníci svou hřivnou přispěli. Patron kostela kníže Rohan věnoval nové oltáře ozdobené novými sochami: sv. Václava /vpravo/, sv. Prokopa /vlevo/, sv. Barbory a Tekly, rovněž oltáře v presbytáři a pobočni P. Marie a čtrnácti sv. pomocníků. Kněžna Berta darovala ornát a pluviál; z peněz záduší opatřen nový obraz na oltář sv. Kateřiny, což biskup E. Milde r. 1830 při své visitaci posvětil. R. 1832 Jiří Mařan v Soběslavicích opatřil křížovou cestu, r. 1845 kněžna Adelaida věnovala hedvábné červené mešní roucho. R. 1852 opravena kazatelna, r. 1856 opravován kostel a ozdoben sanktusovou vížkou přenesenou z kaple na zámku sychrovském. Opatřeny nové obrazy na bočních oltářích P. Marie a Pána Ježíše Korunovaného. R. 1869 zhotoveny nové varhany prací Josefa Predigera na Albertsdorfu.

1856 Roku 1856 vlastnila vlastibořická fara v celku 688 čtver. sáhů pozemků s čistým výnosem 3 zlaté 48 krejc., kostel 23 jiter 1465 čtver. sáhů pozemků (z toho 23 jiter 443 čtver. sáhů vysokých lesů), s čistým výnosem 101 zlatých 15 krejcarů.

1661 Neznámo kdy se kostel stal filiálním pod správou farářů loukovských (1661?). Léta 1789 podle nařízení Josefa II. zřízena tu lokálie. Prvním knězem lokálistou se stal Řehoř Alexius, kněz řádu sv. Augustina v Šopce u Mělníka, když klášter tento byl zrušen. Další kněží lokálisté: Josef Tejnil z Mladé Boleslavi od r. 1822, který

založil farní kroniku, Josef Šolc sobotecký od r. 1828, Josef Nečásek od r. 1831, Josef Sedláček turnovský od r. 1850.

1866 L. 1866 lokálie povýšena na faru. Prvním farářem byl Josef Hruška působící zde do r. 1869, dalšími František Manžel do r. 1874, Josef Holý 1877, Josef Kovář 1889, Josef Beránek z Koryt 1890, František Jína 1904, Petr Kouble z Boskova 1907, Karel Samšiňák 1918, Josef Voborník 1939, Emil Bruna 1944, František Půlpán do r. 1950 a po něm Josef Augst z Vratislavic. V létech 1959 – 1967 hlášen na faře Šurina Vincent (Slovák), v létech 1967 1970 Josef Zlámal. Po tomto období nebyla fara osazena, duchovní správu vedli faráři z Hodkovic a Českého Dubu – Antonín Zlámal, Antonín Hladký, Leopold Paseka, Jiří Sucharda, Jaroslav Gajdošík, Josef Faltýnek a ..... Piroh.

1903 K farní osadě Vlastibořice náležely obce /1903/: Vlastibořice 246 katolíků, Albrechtice 132 k., Červenice 79 k., Jivina 165 k., Kamení 49 k., Padařovice 162 k., Radimovice 181 k. a 2 židé, Rybník 22 k., Soběslavice 288 k., Sedlíšťka 138 k., Slavíkov 11 k., Střížovice 122 k., Trávníček 10 k., Tří 16 k., Zásada 84 k., Husa 168 k., Sychrov 111 k., 9 evangelíků a 2 židé.

Obec školní

♦ ♦ ♦

1580 Založení školy není přesně známo, ale vzhledem ke starobylosti zdejšího kostela sv. Kateřiny možno soudit, že se tak stalo v dobách, kdy byly první školy při kostelích – farách zakládány. V gruntovní knize z r. 1580 je v r. 1626 záznam: „Škola. Chalupa na zádušním zbořena.“ Musela tudíž škola existovat již před tímto letopočtem.

1644 V registrech počtů zádušních, které byly založeny pro kostel vlastibořický a jiné potřeby jsou zaznamenány na str. 450 z r. 1644 zádušní účty, v nichž připomíná se kantor užívající roli zádušní. R. 1650 na str. 457 je psáno, že za okno do „lázně“, kde se děti učí, bylo vydáno 36 grošů *(budova školy byla zbořená).*

1652 V zádušních účtech (archiv patronátního úřadu v Sychrově) připomíná se „kantor lastibořický“ z r. 1652 a opětně 1656. R. 1658 (str. 470) uvádí se, že od udělání žlábku při konírně ve škole a za stolici do kostela bylo dohromady vydáno na penězích 2 kopy a 6 grošů.

1666 V loukovské matrice č. 16 na str. 8 jsem našel zápis : pokřtěna jest dcera jménem Magdalena otce Václava Vlašimského, t.č. kantora Lastiborského (4. 8. 1666).

1666 V archivu turnovském se zachoval **list zachovací** Pavla, syna Václava Vlašimského, kantora lastibořického z 13. 1. 1666 /J. V. Šimák – Ze školských pamětí str. 63/:

1666 „My starší a konšelé rychty Lastibořické, službu naši vzkazujíc, známo činíme etc..., že jest před nás předstoupil poctivý muž Václav Vlašimský, kantor náš, nás za to svorně žádaje, abychom jemu jeho poctivé snětí manželského i *(o)* dobrém, chvalitebném chování vysvědčení dali. Jakožto žádost slušnou býti seznavše a toho povědomi jsouce, že jest v stav sv. manželstva vstoupil s Marií, dcerou slovutného

muže Jeremiáše Šírera z Waldheimu obyvatele ve vsi Zlaté Olešnici a knězem pořádným vedle řádu církve sv. katolické jsou potvrzeni a za poctivé manžely vyhlášeni, z lože poctivého manželského Pavla, syna svého, ukazatele tohoto listu, jsou zplodili a vždycky dobře, poctivě, šlechetně se zachovali; ničeho toho což by k újmě dobrého jména a poctivosti jich býti mohlo, se nenachází. K V. Mstem a Vám se přimlouvajíce, služebně žádáme, že Pavla, syna jejich, ukazatele tohoto listu za člověka řádně na tento svět zplozeného míti ráčila, a budete pro naše volné odsloužení a odměnu. Jehož je datum ve vsi Lastibořicích, dne 13 Januari, Anno 1666.

A nemaje, oni svrchupsaní konšelé rychty Lastibořické pro lepší toho důvěření tohoto listu čím upečetiti, dožádali mne se podepsaného, abych jej na místo jejich svým sekrytem přirozeným, kterého v potřebách svých užívám, sobě i dědicům svým beze škody, upečetil a v něm se na místě jejich svou vlastní rukou podepsal. Což k žádosti jejich tak činím a jej svou pečetí za pravý a pořádný zapečeťuji a v něm se svou vlastní rukou podepisuji.

Jan Jeník Zásadský z Genzendorfu

Tento list poctivému mládenci Pavlovi Vlašimskému přináležející."

PEČEŤ

Jak se jindy učívalo – Alois Kaše, Vlastivěda 1924 *1924*

Návštěva školy nebývala povinná (v zimě chodilo dětí více, aby doma nezlobily). Učitel vedl si záznam dětí všech a do školy chodících. Vybíral od nich plat (sobotáles = v sobotu , srovnej s dělníkem) neboť služba buď nebyla žádná, nebo nepatrná. Míval všelijaké příjmy jiné novoročné, koledy. Hlavním jeho příjmem byly svatby, pohřby, při nichž zpíval cantare – kantor. Co dělaly děti, když učitel byl na pohřbu, na svatbě? Měly prázdno. Hrával na kruchtě v kostele i v hospodě při muzikách. Obyčejně byl kapelníkem. Mnohý učitel provozoval řemeslo, aby sebe i rodinu uživil. Také chodil do školy pan inspektor? Učitelovým inspektorem byl farář, vikář, biskup. Také tenkrát učitel trestal? Metla ve škole byla doma. Ale hodní žáci byli odměňováni, učitel je zapsal do zlaté knihy, nehodné do knihy černé.

Na konci doby josefinské bylo na svijanském panství devět škol: v Březině, Jablonci *(zvaném Českém, okr. Česká Lípa*), v Lastibořicích, v Loukově, na Loukovci, v Přepeřích, na Radle, v Rychnově n. Mohelkou a na Všeni.

Počet všech dětí vlastibořické lokálie: chlapci 77, dívky 47, z těch chodilo do školy *1870*
18 chlapců a 9 dívek, ostatní pro velkou vzdálenost do školy nechodily (konec 18. století). Do školy se chodilo od šesti do dvánácti let, osmiletá školní docházka byla zavedena až v r. 1870.

Podle výkazu o vlastibořické triviální škole z r. 1830 patřila škola do kraje Boleslav- *1830*
ského, panství Svijany, libereckého vikariátu a lokálie Lastiborschitz (Vlastibořice).

Představeným jejím byl Josef Nečásek lokálista, tj. místní kaplan, neboť fara nebyla tehdy ještě samostatnou, ale lokálií fary loukovské.

Přiškolené osady: Vlastibořice, Sedlíšťka, Jivina, Kamení, Zásada, Albrechtice, Červenice, Slavíkov, Rybník a Sychrov, Radimovice, Husa, Vitanovice, Soběslavice, Padeřavice, Střížovice.

Školní docházka	**chlapců**	**dívek**	**celkem**
Školou povinných dětí 6-9 letých	109	114	223
Úlevy dětí 10-12 letých	91	87	178
K opak. cvičením povinno docházet	54	58	112
Osvobozeno	41	51	91

Bylo tudíž v kolatuře vlastibořické celkem 604 dětí ve věku od 6 do 16 let. Všechny děti byly jazyka českého. Vyučování v opakovacích hodinách dělo se každou neděli a svátek od jedné do tří hodin odpoledne. Děvčata a chlapci vyučovali se současně, dohromady. Školní vyučování bývalo při opakovacích hodinách velmi pilně navštěvováno, praví se ve zprávě, ač nezdá se to pravděpodobným. Populace, jak zřejmo z výkazu, byla v té době velmi značná.

Jména a příjmení učitelů: Josef Dolenský, 52 let, František Bárta pomocník (praeceptor), 30 let, školní dozorce Jan Bláha, 49 let. Učitel byl před patnácti lety ustanoven a je přihlášen k pensijnímu ústavu. Vyučovací katalog a školské zákony jsou ve škole veřejně vyvěšeny. Úřední spisy, školní inventář a skříně pro úřední spisy a knihy pro chudé žáky jsou skutečně poruce, praví se ve visitačním výkazu.

Příjmy učitelstva:

na školném 35 zlatých 20 krejc.

od vrchnosti 2 krychlové sáhy dřeva pro školní učebny

Jiné příjmy v hotovosti:

na pohřbech a koledách	13 zlatých 20 krejc.
z kostelní pokladny na služném přidáno	40 zlatých 48 krejc.

v naturáliích:

z kostelního lesa 4 krychlové sáhy měkkého dřeva pro školní místnosti učitele, kteří mzdu učitelů z vlastních prostředků musí platit.

Z 1 jitra 1533 čtverečních sáhů kostelního pole v peněžní částce činí	4 zlaté 30 krejc.
ze 711 sáhů špatného pole	1 zlatý 30 krejc.
louka špatná	1 zlatý 30 krejc.
4 čtverečné sáhy zahrady	- 6 krejc.
Příjmy učitele celkem	97 zlatých – krejc.

1821 Učitelský pomocník dostává mzdu od učitele. Školní budova byla vystavěna před devíti lety, tj. r. 1821. Ostatní náležitosti se dějí podle školních předpisů. Vydržování školy náleží vrchnosti. Školní patron Karel Allain Gabriel, kníže z Rohanů. Vrchnost

je táž /Rohanové/. Vrchním ve Svijanech je František Spengler a v Českém Dubě Jan Steifcler.

Nutné potřebné dřevo je od vysoké vrchnosti pro prostrannou učebnu právě před čtyřmi lety přislíbeno, ale dosud dodáno nebylo.

Podepsáni: Josef Nečásek lokálista, Josef Dolenský učitel místní, a Jan Bláha místní školní dozorce.

1856 V r. 1856 patřilo škole 3 jitra 56 čtverečných sáhů pozemků v 8 dílech s čistým výnosem 20 zlatých 42 krejcarů.

Školní kroniky

1945 Mnoho zajímavých informací o obci možno čerpat i ze školních kronik, bohužel se však všechny nedochovaly. Podrobně jsou v nich popsány zejména události v obci v r. 1945.

Pamětní kniha dvoutřídní obecné školy ve Vlastibořicích (1877 – 1938)

♦ ♦ ♦

1877 Školní rok 1877-78. Patnáctého dne měsíce září 1877 započal školní rok slavnými službami božími. Po vykonané pobožnosti vrátily se dítky do školy, kde důstojný p. farář Josef Holý u přítomnosti místní školní rady a učitelů Františka Vícha na odpočinku, Josefa Bradáče nově ustanoveného, v dojemné řeči poukázal na velké zásluhy o školu stařičkého učitele Františka Vícha a vyzval pak shromážděné dítky, by se s ním rozloučily a povstáním jemu své díky a úctu projevily. Na to pak nově ustanovený učitel Josef Bradáč byl místní radou školní v úřad svůj uveden.

Členové místní rady školní byli: Důst. p. farář Josef Holý, p. Josef Adam z Vlastibořic předsedou, Jan Bradáč ze Sedlíštěk, Petr Zajíček z Jiviny, František Beran z Kamení, Václav Šaral z Červenice, Josef Hobelant ze Střížovic, Josef Helebrant z Vitanovic.

Přiškoleny byly tyto obce: Vlastibořice, Sedlíštky, Jivina co katastrální obec Vlastibořická, Kamení, Červenice, Albrechtice, Zásada co katastrální obec Kamenská, Střížovice, Padeřavice Horní a Dolní co část katastrální obce Soběslavské, Vitanovice co část katastrální obce Pěnčínské. Částečně přiškoleny byly obce: Trávníček, Slavíkov.

1877 Školou povinných dítek bylo 269, které brzy na to do dvou tříd rozděleny byly. Byloť totiž následovně stanoveno: Veleslavná c. k. zemská rada školní vynesením ze dne 5. dubna 1877 č. 6483 povolila, aby dosavadní jednotřídní škola obecná ve Vlastibořicích od 1. ledna 1878 o druhou třídu rozšířena byla. Místní školní rada však majíc na zřeteli prospěch mládeže, postarala se ihned o místnost a všechno potřebné náčiní školní, jakož i uhradila sama podučiteli služné za čas od 1. října 1877 až do 1. ledna 1878.

Počátkem tedy měsíce října předsevzato bylo rozdělení dítek do dvou tříd, a sice pro I. třídu 106, pro II. třídu 163 ustanoveno jich bylo. Místnost ve školní budově určena byla pro třídu druhou, najatá místnost v čp. 25 pro třídu prvou, kdež toho času vyučoval František Kracek, výpomocný podučitel.

Brzy na to odškolena byla obec Vitanovská a přidělena jest ku škole Pěnčínské. Stalo se tak ku přání tamních občanů, kteří ve své žádosti za odškolení vzdálenost a neschůdné cesty ku Vlastibořicům co hlavní důvod podali.

1878 Ve školní budově vyučováno toliko do konce měsíce března 1878 a to za příčinou bourání a budování nové školy na témž místě. Vyučováno tedy v pronajaté místnosti čp. 19 a za byt pro řídícího učitele vyhlédnuta byla místnost v čp. 10.

1878 Na počátku měsíce dubna 1878 rozbořena byla stará budova školní, na jejížto základech, jak dříve již usnešeno bylo, zbudována býti měla nová – avšak tu shledáno, že základy jsou nepostačitelné – a protož po úředním vyšetřování přikročeno ku založení nových a pevných základů. V případu tom ozvaly se hlasy některých občanů přiškolených, aby tedy základy ty rozšířeny byly, by tím budova získala prostornějších místností, druzí občané však, ale nesouhlasili, obávajíce se značnějších pronákladů. V rozepři této ustanoveno, by místní školní rada ve své řádné schůzi spolu s technickým znakem (? znalcem) o věci se náležitě smluvila a pak dle svého dobrozdání v stavbě pokračovala. Ve schůzi místní rady školní přišlo konečně k hlasování, zdali základy rozšířeny býti mají čili nic. Většina členů byla proti rozšíření základů, jelikož obávala se domluvy a vyhrůžek strany odporné. V menšině, která hlasovala, pro rozšíření byli František Beran starosta v Kamení a řídící učitel Josef Bradáč. Za to však řídící učitel utrpěl veliké příkoří. Hned na to po oné osudné schůzi, totiž dne 24. dubna o osmé hodině večer, házeno bylo ze msty kameny do oken jeho bytu, tak že nejen on, ale i celá jeho rodina v nebezpečí života byla. – Hrůzná byla tentokráte noc! – Pachatel zlého činu dopaden nebyl. Bože odpustiž jemu!

Devátého dne měsíce července odbývána byla zkouška z náboženství u přítomnosti veledůstojného p. vikáře Františka Šimona z Liberce. Dvacátéhošestého měsíce července vykonána byla inspekce školní velectěným c. k. okresním inspektorem školním p. p. Tomášem Kazbundou z Jičína. Posledním dnem měsíce července ukončeno bylo školní vyučování tím způsobem důstojným, že dítky shromáždily se ve školní místnosti odkudž vedeny byly svými učiteli do kostela ku pobožnostem poděkovacím.

Osmnáctého dne měsíce srpna v den Nejvyšších narozenin jeho c. k. Apoštolského Veličenstva přítomna byla mládež školní slavných služeb božích. Vykonány zde modlitby, aby Všemohoucí obdařiti ráčil dary svých milostí nejvznešenějšího milovaného panovníka našeho.

Další krátké výpisy:

1878 1878/9 – Ku konci měsíce září 1878 nová školní budova dostavěna a slavnostně vysvěcena. Školou povinných dítek 221 (115+106). V měsíci květnu poctila školu

návštěvou Její Jasnost paní kněžna Adela z Rohanů na Sichrově a darovala škole tři kříže – pro každou třídu jeden.

1879/80 – Dne 6. 3. odebral se k věčnému spánku zasloužilý a horlivý učitel František Vích, stár 80 roků, při zdejší škole působil přes 50 let. Odškoleny byly Dolní Padeřavice k Soběslavicům. *1879*

1880/1 – Na místo podučitele Františka Kracka definitivně ustanoven František Farský. Na počest sňatku J. cís. Výsosti, kor. prince Rudolfa s princeznou Štěpánkou byly dne 10. května 1881 zasazeny školní mládeží dvě lipky k soše Jana Nepomuckého uprostřed vsi. *1880*

1881/2 – Školní rok začal 15. září. Po vykonání pobožnosti za dar osvícení Ducha Svatého přednesena mládeži školní pravidla jakož i ponaučení, jak také mimo školu chovati se má. Dítek 238 (128+110). *1881*

1882/3 – 26. 12. uspořádána jesličková hra Pastuškové, v čp. 26. *1882*

1883/4 – Vynesením slavné c. k. okresní rady školní v Turnově ustanoveno bylo správcům škol, aby navštěvování hospod a tanečních zábav školní mládeži co nejpřísněji zakázali. Vynesením veleslavné c. k. zemské rady školní ustanoveno, aby posavadní dvoutřídní obecná škola rozšířena byla o třetí třídu, a sice dnem 1. ledna 1885. Vynesením ministerstva duchovních záležitostí a vyučování ustanoveno, by děti naváděny nebyly, aby učitelům k novému roku dary nedávaly. *1883*

1884/5 – Dítek 218 (116+102), od 1. října (81+71+66), ustanoven byl učitel Vincenc Plíva, od 1. 1. 1886 povoleno vyučování ručním pracím. *1884*

1885/6 – Za příčinou úmrtí p. Josefa Helebranta správce školy v Soběslavicích přeložen p. František Farský na školu soběslavickou jako zatímní správce. Na uprázdněné místo přeložen František Rataj. *1885*

1886/7 – Zatímní industriální učitelka p. Marie Bradáčová ustanovena po zkouškách pro zdejší školu jako definitivní. *1886*

1887/8 – Dítek 217 (66+77+74). Ve třetí třídě polodenní vyučování ježto je místo jen pro 45 dětí. V době prázdnin 3. třída rozšířena o místnost bytu podučitele. Vincenc Plíva od 1.9. 88 přeložen do Přepeř, místo něho nastoupil Hynek Tesař. *1887*

1888/9 – Dítek 231 (62+79+90). Zatímní podučitel Ignác Tesař přeložen do Modřic, místo něho ustanoven Eugen Šonský. Dnem 1.8.1889 farář vlastibořický důst. p. P. Josef Kovář ustanoven farářem ve Všeni. V poměru ku škole zanechal zde během uplynulých jedenácti let velmi neblahých památek, neboť byl úhlavním nepřítelem školství a tudíž i učitelstva. *1888*

1889/90 – Od velikonočních svátků počínaje, navštěvuje školní mládež za dozoru svých učitelů každodenně služby Boží, které počínají o půl osmé hodině ranní. Náboženské výkony na obecných i měšťanských školách jsou povinné. Dne 17. června výlet mládeže za průvodu kapely p. Hendrycha k č. 38 ve Vlastibořicích. Mládež podělena koláči, uzenkami; deklamace, zpěvy, prostocviky, hry. Žactvo zazpívalo pochod „Zpěvem k srdci – srdcem k vlasti“ s průvodem orchestru; pochod ten složil a *1889*

mládeži školy Vlastibořické věnoval p. Ladislav Bradáč, absolvovaný chovanec varhanické školy (syn p. řídícího učitele).

1890 1890/91 – Ku žádosti místní rady školní osvobozeno od jarní a letní návštěvy školní 35 dětí a to od 1. 5. do konce října. Učitel p. Eugen Šonský přeložen na školu v Soběslavicích, místo něho ustanoven p. Stanislav Smutný.

1891 1891/2 – Učitel p. Stanislav Smutný přeložen do Přáslavic, na jeho místo ustanoven jeho bratr Jaroslav Smutný.

1892 1892/3 – Počet dětí 67+61+83, od jarní a letní docházky osvobozeno 41 dětí.

1893 1893/4 – 15. července školní výlet do blízkého lesa Vidlí, po odpoledních bohoslužbách, s kapelou. Deklamace obsahu vlasteneckého, náboženského i žertovného, písně národní i vlastenecké, dívky předvedly hry, chlapci prostocviky a pochody. V přestávkách podělena mládež chlebem, uzenkami, pivem a koláči. Půl hektolitru piva laskavě daroval *(patrně hudebníkům)* p. Jan Holub, sládek v Malém Rohozci. Po šesté hodině večer seřadily se dítky ve čtyřstup a při hudbě nastal pochod všech přítomných k budově školní. Zde provolali všichni účastníci třikráte slávu Jejich Veličenstvům a Nejvyšší panovnické rodině. Na závěrek zapěna Rakouská národní hymna.

1894 1894/5 – Počet žactva 60+58+88, osvobozeno 27 dětí. Dnem 13. července ukončeno bylo vyučování školní poděkovací bohoslužbou. Po mši sv. zapěna celá „Hymna rakouská“. Na to shromáždila se mládež školní ve svých třídách školní budovy, kdež jí vydány zprávy školní a dána jí pokynutí, jak se v době prázdnin chovati má.

1895 1895/6 – Počet žactva 55+54+101, od jarní a letní docházky osvobozeno 34 dětí.

1896 1896/7 – Počet žactva 45+58+88. Není pamětníka v okolí našem, který by býval svědkem takové katastrofy, jaká stihla krajinu Poještědskou odpoledne dne 3. měsíce července 1897. Zlodatné a děsné jako himalajské pohoří nakupené zkázonosné mraky, z nichž celé odpoledne vycházel strašlivý rachot a dunění se o páté hodině odpolední počaly srážeti a za krátko mohutné blesky, provázené v zápětí hromovými údery osvěcovaly elektrickým svitem celou krajinu, při čemž do mrazu schlazené páry vodní jako vlny mořské u samé země se kupily. K šesté hodině nastal cyklon větrový a hrůzyplné krupobití skoro hodinu trvavší.

Účinky a následky této krupobitné a orkánické pohromy jsou srdcervoucí. Lány polí jež před málo hodinami skýtaly slibné naděje na hojnou a požehnanou sklizeň, jak obilí, tak i jiných plodin hospodářských, podobají se poušti. Vše zničeno a rozdupáno jak pod kopyty koní vojsk nepřátelských. Ubohý zemědělec stírá s bolem nevýslovným slzu z oka svého, jest zničen a nešťasten a táže se v nitru svém. Jak uživím sebe a rodinu svoji? Pane Bože smiluj se nade mnou! Účinky vichřice nemožno popsat. Celé stromy z kořene vyvráceny, ovoce se stromů sráženo, větve okleštěny. Spousty krup a příval vod obrátily nadějnou úrodu v bezcennou slámu.

1897/8 – Počet žactva 42+53+87, osvobozeno 38 dětí. Učitel František Rataj dnem 1.1.1898 nastoupil v Příšovicích, na uprázdněné místo nastoupil opět p. Hynek Tesař. *1897*

1898/9 – Dosavadní podučitel Jaroslav Smutný přeložen do Paceřic, místo něho ustanoven Hynek Matějka. *1898*

1899/1900 – Počet žactva 49+42+78, osvobozeno 29 dětí. *1899*

1900/1 – Učitel Hynek Matějka přeložen do Dehtár, místo něho ustanoven Antonín Fanta. *1900*

1901/2 – Učitel Antonín Fanta přeložen na školu v Přáslavicích, místo něho ustanoven Alois Kaše. *1901*

1902/3 – Počet žactva 58+42+68. Sbor učitelský s ochotníky sehrál divadelní kus „Zmatek nad zmatek“. Výnosu použito k založení „Polévkového ústavu pro chudé žactvo“. *1902*

1903/4 – Zavedena nová úleva v docházce žáků osm let do školy chodícím – 30 půldnů v době jarních prací a 30 půldnů v době podzimní. *1903*

1904/5 – Počet žactva 54+53+71, úleva 18 dětí po 50+50 půldnech. Dne 15. až 17. 6. výlet do král. hlavního města Prahy s mládeží okresu českodubského. Za nemocného řídícího učitele Josefa Bradáče ustanoven výpomocný učitel František Hendrych. *1904*

1905/6 – Počet dítek 48+47+70, toho 6 mateřského jazyka německého („handlem“ za české děti chodící do německých škol). Dnem 30.11.1905 přeložen řídící učitel Josef Bradáč na trvalý odpočinek, řídícím učitelem jmenován 1.6.1906 František Farský, učitel František Hendrych přeložen do Krčkovic. *1905*

1906/7 – Dítek 177, z toho 14 mateřského jazyka německého. Dne 1. listopadu započal zimní běh na pokračovací škole hospodářské. Vyučováno dvakrát týdně ve středu od jedné do čtyř a v neděli po službách Božích od deseti do jedné. Dnem 10. 2. 1907 přeložen Hynek Tesař do Vodalnovic a František Venclů z Vodalnovic do Vlastibořic. Dne 12. června poučná vycházka na Hrubou Skálu a Trosky. Cesta tam vykonána pěšky, zpět vlakem a povozy. Uskutečněny dvě besedy s rodiči. Během roku vykonali žáci třikrát svatou zpověď, přijavše vždy nejsvětější svátost oltářní. *1906*

1907/8 – Výnosem z 10. 9. 1907 povolena středa feriálním dnem. Učitel Hynek Tesař ustanoven do Vodalnovic. Dne 27. 4. 1908 slavnost stromková – zasazeny dva koulovité javory před školou, dvě lípy u Bílého kříže a pět jabloní u mlékárny (šedesáté narozeniny Frant. Josefa I.). Dne 9. 6. 1907 vycházka na Frýdštějn, Kopaninu a okolí Maloskalského. Učitel František Venclů přeložen do Bílé, na jeho místo ustanovena Olga Svobodová z Rovenska. *1907*

1908/9 – Počet dětí 37+46+77, z toho 14 mateřského jazyka německého. Úlevu pro podzimní dobu mělo 30 dětí o 30 půldnech. Od 1. 9. ustanoven učitelem Josef Bednář, Olga Svobodová přeložena do Turnova. Dne 12. července celodenní poučná vycházka do Příhraz, na Mužský a Valečov. *1908*

1909 1909/10 – Domovní čísla 1 a 2 ze Slavíkova, 31 a 32 ze Třtí a čp. 16 z Jiviny (Skuhrova) byla odškolena počátkem školního roku 1909 ke škole dehtárské.

1910 1910/11 – Slavnost vánočního stromku s vánoční nadílkou se konala 26. 12. Dne 8. července vycházka na šesti povozech na Ještěd.

1911 1911/12 – Dne 19. 9. svaté biřmování Jeho biskupskou Milostí. U hřbitovních vrat uvítán byl arcipastýř jménem školní mládeže žačkou III. třídy Kateřinou Vyhlasovou. Dne 2. prosince dětský den na památku historicky významné události nastoupení Jeho Císařského a Královského Veličenstva na trůn. Dne 1.3. nastoupil Josef Bednář na Frýdštejně, místo něho nastoupil Jan Bedrna. 27. června vycházka na zříceniny hradu Frýdštejna, 29. června na Valdštýn, Hrubou Skálu a Trosky. 7. července divadelní představení „Honza v zakletém zámku".

1912 Zde školní kronika končí. Údaje z let 1912 – 1939 jsem nenašel, doplnil je v r. 2002 p. Oldřich Anděl, zachované prameny jsou však neúplné.

1912 Školní rok 1912/13

Podle třídní knihy bylo v týdnu od 30. 9. do 5. 10. vyučováno: náboženství; čtení a učení pamětné – zajíc, hlemýžď; mluvnice – slabiky krátké a dlouhé; pravopis – předmět, přísudek, rozbor; sloh – úkol z naší školy; počty a nauka o měřících tvarech – sčítání zlomků obyčejných o nestejných jmenovatelích; přírodopis – živočichové našich rybníků; přírodozpyt – vzduch, vlastnosti, važitelnost, stlačitelnost, tlakoměr; zeměpis – království české, 5 dílů světa; dějepis – opakování českých dějin až do 14. století; kreslení – pokračování; zpěv – Svatý Václave; tělocvik – cviky prostné.

1913 1913/14 – V režii A. Kašeho sehrána Kvapilova „Princezna Pampeliška". Do světové války muselo rukovat z Vlastibořic 24, Sedlíštěk 15, Jiviny 25, Slavíkova 1, celkem 65 mužů.

1921 V dubnu 1921sehrána žáky za režie A. Kašeho divadelní hra zdejšího rodáka Kamila Zahajského „V ochraně krále hor".

1924 Počty žáků ve školním roce: 1924/25 – 97; 1926/27 – 75, 1927/28 – 77, 1928/29 – 77, nastoupila učitelka Jarmila Tesařová; v rámci oslav desátého výročí vzniku Československé republiky sehrána divadelní hra se zpěvy „Ospaleček"; 1929/30 – 91, uspořádán dětský den; 1930/31 – 105, zřízena trojtřídní škola, čímž opět nastal normální stav. Učitelé: 1. tř. Josef Jarý, 2. tř. Alois Kaše řídící učitel, 3. tř. M. Horáčková; 1931/32 – 103; 1932/33 – 110. I. třída se zúčastnila výletu do zoologické zahrady v Liberci, prohlédla si přehradu, krematorium a postup práce na lanové dráze u Dolního Hanychova na Ještěd; 1934/35 – 101; 1935/36 – 98; 1936/37 – 98, údaje za další dvě léta chybí. V červnu r. 1937 za režie p. učitele Kasky sehrána veršovaná hra Jana Petrase „Janošík"; 1939/40 – 118 žáků. Za penzionovaného řídícího učitele Kašeho ustanoven ve školním roce 1938/39 Josef Jarý.

1938 V prosinci r. 1938 uvolnila škola budovu nově vzniklé škole měšťanské, vyučovalo se v čp. 26 (hospoda), čp. 53 (kampelička) a čp. 25 (u Bobků).

Pamětní kniha – (1940 – 1946)

♦ ♦ ♦

1940

Dnem 1. září 1940 se stala škola po 55 letech školou dvoutřídní, zapsáno celkem 67 dětí, řídící učitel Josef Jarý. Od 1. 2. 1941 se stala němčina ve 3. postupném ročníku povinným předmětem. O árijském původu musel předložit svobodný učitel 8, ženatý 17 dokladů. Poněvadž čítanky byly ze školy vyřazeny, zakoupeny pro žáky 1. třídy „Broučci", 2. třídy „Babička". Půjčování knih ze žákovské knihovny bylo zakázáno, rovněž učitelská knihovna byla nepřístupná. Při ukončení školního roku žactvo upozorněno na následky nepředložených činů rušících klid nebo dokonce projevů Velkoněmecké říši nepřátelských.

Školní rok 1941/2

1941

1941

Zapsáno 51 dětí. Vánoční prázdniny trvaly od 22. 12. 1941 do 3. 3. l942 z důvodů šetření palivem. Žáci dostávali domácí úkoly, pro něž si jednou týdně přicházeli. Podle nařízení ministra školství Emanuela Moravce všechny vyřazené knihy, obrazy a mapy, které byly zapečetěny, byly předány k rozdrcení.

Školní rok 1942/3

1942

Zapsáno 57 žáků. Všechny časopisy které škola odebírala byly zastaveny, zůstal pouze „Mladý svět", který nahrazoval čítanku. Mimo to odebírali žáci časopis „Wir lernen deutsch". Zimní školní prázdniny prodlouženy, vyučovalo se až do 15. června.

Školní rok 1943/4

1943

Zapsáno 56 žáků. Za sběr kostí bylo škole přiděleno 45 kusů mýdla, které bylo zaplaceno z výnosu sběru a rozděleno žákům. Zavedena šestistupňová klasifikace, vyučovalo se jen do 15. června.

Školní rok 1944/5

1944

1945

Po vánocích byla škole zabavena zásoba uhlí, vyučování zastaveno a žákům vydávány jednou týdně úkoly. Dne 14. 3. 1945 byla škola zabrána vojenskou správou pro umístění 256 příslušníků vojska. Mužstvo bylo ubytováno ve škole, poddůstojníci a důstojníci v soukromých bytech. Důstojníci a poddůstojníci byli Němci, mužstvo ruští zajatci, vesměs z Kavkazu. Chování zajatců bylo dobré a u obyvatel byli oblíbeni. Byl to pracovní oddíl stavějící v obci a okolí silniční zátarasy. Vystěhovali se 8. dubna do Všelibic.

Vyučování začalo až 11. dubna a přerušeno bylo opět 5. května, kdy začal národní odboj, na škole vyvěšena československá vlajka, odstraněno německočeské označení školy a ze tříd obrazy Hitlera a prezidenta Protektorátu Háchy.

Již v noci ze 3. na 4. května odzbrojili partyzáni z Vlastibořic, Střížovic a Vitanovic pod vedením poručíka O. Loudy (z čp. 50) dvacetpět německých vojáků ubytovaných v Pěnčíně a 125 ruských příslušníků pracovního oddílu převedli k partyzánům do lesů u Olešnice. Jest ke cti naší školy, že odzbrojování se činně účastnila bývalá učitelka zdejší školy Marie Jará, dcera řídícího učitele. Ač mnozí zdejší občané byli

velmi rozhorleni počínáním těchto partyzánů z důvodu, že akce je předčasná, ukázalo se v několika dnech, že čin provedli v pravý čas.

1942 Sestra Marie Jaré – Blažena Jará (která po r. 1942 byla praktikantkou na zdejší škole, pak i na škole měšťanské a v r. 1943-45 na obecné škole v Olešnici) pracovala v podzemním hnutí velitele oblasti Sever (Krystal) u mjr. Karla Cermana. Již v měsíci březnu, kdy byl ruský pracovní oddíl ubytován ve škole ve Vlastibořicích, převedla do lesů u Olešnice dva Rusy. Ač byla tehdy věc Němci vyšetřována a mnoho Rusů vědělo, kdo útěk zprostředkoval, nic se neprozradilo. Kromě ruských, převedla jmenovaná k partyzánům také dva belgické zajatce. Za tuto činnost jí bylo vydáno partyzánské osvědčení.

8. a 9. května byli schytáni v okolních lesích příslušníci SS, skupina Estonců, mezi nimi i jedna žena. Od 11. do 22. května ubytováno ve škole čs. vojsko, aby vyčistilo lesy od Němců.

Vyučování bylo opět zahájeno 23. května; 24. května, kdy byl do obce přestěhován ruský lazaret, místnost 1. třídy v Kampeličce byla zabrána pro operační sál. Po náležitém vyčistění započalo se v místnosti vyučovat opět 4. června.

1945 Školní rok 1945/6

1946 Protože se mnoho žáků přestěhovalo do pohraničí nebo odešlo do jiných škol, přihlásilo se jenom 39 žáků (30 chlapců a 9 dívek), dosavadní dvoutřídní škola byla změněna na jednotřídní. Vyučovalo se v budově Kampeličky. Od 26. 11. bylo po celou zimu pro nedostatek uhlí vyučováno pouze v pondělí a ve čtvrtek. Pravidelné vyučování začalo od 4. 3. 1946. Během roku se počet žáků dále zmenšil na 28.

2002 Další údaje chybí, doplnil je v r. 2002 p. Oldřich Anděl.

1946 Počty zapsaných žáků v létech 1946/47 – 25; 1947/48 – 25; 1948/49 – 29; 1949/50 – 30; 1950/51 – 35; 1951/52 – 45. V r. 1951 byla při škole zřízena opět druhá třída – ředitelka Růžena Kvačková, první třída – učitelka Beranová. Koncem školního roku sehráli žáci divadelní hru „ Kašpárek dvorním lékařem“.

Školní rok:

1952 1952/53, zapsáno 51 žáků z toho 23 dívek, učitelky Beranová, ředitelka Kvačková.

1953 1953/54- 54 žáků, učitelky zůstávají.

1954 1954/55 – 56 žáků, učitelka Krausová, ředitelka Kvačková.

1955 1955/56 – 50 žáků, učitelky zůstávají, obě třídy v 1. poschodí.

1956 1956/57 – 47 žáků, učitelé Jiránková, Kvaček, ředitelka Kvačková.

1957 1957/58 – 43 žáků, učitelka Václava Kobrlová, ředitelka Růžena Kvačková. Rozhodnutím školského odboru ONV učitelka Jiránková přeložena do Pěnčína, ředitelka Kvačková po dvacetiletém působení přeložena na mateřskou školu v Turnově.

1958 1958/59 – 38 žáků, učitelka E. Tomsová, ředitelka V. Kobrlová. Zemřel dlouholetý řídící učitel Alois Kaše.

1959 1959/60 – 32 žáků, učitelka Dlasková, ředitelka V. Kobrlová.

1960 1960/61 – 34 žáků, učitelé se nezměnili.

1961/62 – 37 žáků, učitelka L. Nováková (?), ředitelka V. Kobrlová, Václava Válková. *1961*

1962/63 – 39 žáků, učitelka Hellerová, ředitelka Václava Válková, která odešla na mateřskou dovolenou, místo ní ustanovena Jadwiga Mašková. *1962*

1963/64 – 38 žáků, učitelé se nemění. *1963*

1964/65 – 35 žáků, učitelka i ředitelka zůstávají. V tomto roce provedena nová instalace elektrického vedení a vody do všech tříd, též úplně vybavena školní jídelna. V přízemí vybudována mateřská školka včetně sociálního zařízení. *1964*

1965/66 – 35 žáků, učitelka Hellerová, ředitelka J. Mašková, až do roku 1973. *1965*

1966/67 – 40 žáků, dokončena autobusová čekárna u školy. *1966*

1967/68 – 37 žáků, v obci nové osvětlení. *1967*

1968/69 – 35 žáků, z toho 14 chlapců a 21 dívek. *1968*

1969/70 – 31 žáků, začátek přestavby hostince čp. 26. *1969*

1970/71 – 34 žáků. *1970*

1971/72 – 35 žáků. *1971*

1972/73 – 33 žáků. *1972*

1973/74 – 29 žáků, učitelem Josef Kubát, ředitelka Hellerová až do r. 1977. *1973*

1974/75 – 30 žáků. *1974*

1975/76 – 29 žáků. *1975*

1976/77 – 20 žáků. V tomto roce zrušena 2. třída, v 1. třídě vyučuje ředitelka Hellerová, učitel Kubát narukoval. Ředitelka přeložena na základní školu Příkrý – Semily. *1976*

1977/78- 12 žáků (4 chlapci, 8 dívek), ředitelem po návratu z vojny Josef Kubát. V jednotřídce 4 oddělení, 5. ročník na Nechálově. *1977*

1978/79 – 11 žáků, ředitel Josef Kubát. *1978*

1979/80 a 1980/81 zápisy chybí, 30 června 1981 byla škola téměř po 400 letech trvání zrušena. *1979*

I následující výpis ze zápisů Místní školní rady (MŠR) pořídil v r. 2002 p. Oldřich Anděl. *2002*

20. 6. 1897 – projednáno usnesení o přístavbě záchodů (o prázdninách) za 406 zl. *1897*

27. 12. 97 – projednán rozpočet na rok 1898, i tehdy zápasili se schodkem. *1898*

10. 7. 1902 – Alois Kaše učitel v Přáslavicích žádá o místo definitivní na zdejší 3. třídě. *1902*

27. 3. 05 – projednána za účasti inspektora docházka žáků – navštěvují školu jen v zimě, kdežto v jarních a podzimních měsících mají tzv. „úlevy“. Podrobeno kritice. Žáci se vracejí do školy „zdivočelí“ a bez kázně a zapomněli mnoho z učení. Navrhuje se úlevy zrušit.

11. 12. 05 – projednávána nedbalá docházka.

20. 12. 14 – projednán návrh, aby MŠR převzala inventář rozpuštěného Sokola – přijato.

29. 12. 18 – zřízení ČSR bez další zmínky.

1920 13. 12. 19 – sestaven školní rozpočet na rok 1920, opět schodek za minulý rok, členem MŠR je i farář Josef Voborník.

11. 7. 20 – projednána oprava školní budovy.

2. 3. 21 – slavnostní složení slibu členy MŠR Československé republice.

8. 5. 21 – projednán pronájem školních pozemků a trávy „na školském".

30. 8. 21 – mimořádná schůze MŠR k úmrtí říd. učitele Jos. Bradáče, působil na škole 30 let.

27. 11. 21 – OŠV přípisem povoluje bohoslužby církve československé v budově školy, pokud tím neutrpí vyučování. Úklid školy převzala pí Tomášková, má k užívání 1 korec louky.

28. 05. 22 – řídící učitel František Farský odchází do penze.

29. 6. 22 – MŠR se usnáší jednomyslně, aby učitel Kaše byl schválen jako řídící učitel.

1922 15. 8. 22 – schválen rozpočet na rok 1922 s obecní přirážkou 100%.

11. 2. 22 – na uprázdněné místo definitivního učitele doporučena žádost Jos. Jarého ze Ktové.

29. 6. 24 – projednáno přijetí a školné Němců a poplatek z nich 75 Kč.

3. 2. 25 – Jednáno s předsedou Kampeličky Jos. Hobelantem ze Střížovic a okresním školním inspektorem o zřízení obvodu měšťanské školy za účasti přilehlých obcí, všeobecný souhlas.

4. 2. 25 – na základě výše uvedeného jednání usneseno podat žádost o měšťanskou školu ve Vlastibořicích. Okresní školní správa určila obvod (46 osad) – na schůzi účastníků obvodu emocionální zápor.

9. 2. 25 – Do místní školní rady zvoleni Alois Kaše, Josef Jarý.

1926 6. 9. 25 – projednán rozpočet na rok 1926 a po schválení usneseno zakoupit do jedné třídy nové lavice.

30. 5. 27 – definitivu na škole získala z osmi žadatelů M. Horáčková učitelka v Hlavici.

1. 7. 27 – předseda MŠR Alois Kaše převzal školní kroniku.

9. 12. 28 – projednáno zakoupení lavic pro 2. třídu.

1930 8. 9. 29 – sestaven rozpočet na školní rok 1930, příjem 1643 Kč, vydání 9007Kč. Nekrytý schodek rozepsán na daních přiškoleným obcím.

18. 9. 29 – Za členy okresního školního výboru zvoleni A. Kaše, J. Jarý, členové MŠR Jan Šulc Vlastibořice, Jaroslav Jiránek Jivina, Václav Louda Kamení, Josef Roubínek Albrechtice.

12. 1. 30 – usneseno zavést el. proud do školy, provede firma Ulrich Nové Město za 950 Kč.

13. 7. 30 – rodičům žáků doporučeno posílat děti do sokolského cvičení.

12. 10. 30 – na základě doporučení MŠO ustaveno při škole rodičovské sdružení.

20. 11. 30 – předseda MŠR dává v úvahu prodej budovy zdejší školy Kampeličce, která chce stavět novou budovu, a výstavbu nové školy.

7. 12. 30 – za široké účasti přiškolených obcí a osad projednáván prodej budovy školy Kampeličce a výstavba školy nové. Přibližný rozpočet 450 000 Kč, předpokládaná úhrada za starou budovu školy 120 000Kč, zemská subvence 10% – 45 000Kč, ministerstvo zdravotnictví na tělocvičnu 30 000Kč, Sokol na totéž 40 000Kč, celkem 235 000Kč. Vlastibořice by zaplatily 122 000Kč, Kamení 77 000Kč, Střížovice 24 000Kč. Za novou školu se přimlouval starosta Kampeličky Josef Hobelant. Nastal boj mezi delegáty, při hlasování bylo odevzdáno 49 hlasů pro, 94 proti, 2 lístky prázdné.

7. 9. 31 – zakoupeny do tříd nová kamna.

24. 6. 32 – projednán pronájem školních pozemků.

13. 3. 33 – projednáno nebezpečí rozšíření záškrtu u dětí, návrh očkování.

27. 9. 34 – projednán protest obce Kamení proti rozpočtu – obec je zadlužena stavbou silnice.

8. 5. 35 – říd. učitel A. Kaše na zdravotní dovolené, místo něho Josefa Vlachová z Prahy. MŠR vypsala soutěž na přestavbu školy, při nabídkovém řízení přijat návrh stavitele Josefa Hlavatého z Radimovic s celkovým nákladem 159 079 Kč. Rozpočet přesahoval finanční možnosti školy, jednalo se proto o škrtech – stanoveny na 27 079 Kč. Kampelička darovala na výstavbu 10 000 Kč. Řemeslnické práce byly zadány místním řemeslníkům, stavební dozor vykonávala MŠR (Jan Šulc, Josef Melichar, Josef Adam a Josef Jarý z Vlastibořic, Václav Louda z Kamení). Se stavbou započato 16. 6. 1935. *1935*

25. 8. 35 – projednány další záležitosti – zavážení hřiště, fasáda, požární zajištění.

1. 9. 35 – OŠV požádán o kolaudaci, od stavebního odboru a okresního školního odboru došlo povolení k užívání školy.

15. 10. 35 – na 28. 10. svolána schůze rodičovského sdružení k prohlídce školy.

16. 4. 36 – říd. učitel A. Kaše na zdravotní dovolené, místo něho Marta Ovsíková z Merklína.

15. 8. 38 – projednána dražba školních pozemků a žádost Vojenského zeměpisného ústavu k vůli vyměřování (zřízení trigonom. bodu a výstavba věže) – ubytování vojáků ve škole.

Pokud se dalo zjistit, sestavil jsem následující přehled řídících učitelů působících na škole:

1624 – Michal rektor, asi 1664 – 1670 Václav Vlašimský, 1674 – 1695 Timotheus Vlašimský, ? asi Rudolf Plánický, 1721 – 1728 asi Jan Jiří Czedrych, 1730 – 1739 Václav Knaut, 1740 1756 Ernest Thadeus Pauer (Bauer), ludirektor, snad 1756 – 1774 Ambrož Czée ludimagister, 1758 a 1790 Jakub Jisl, ludimagistr, 1761 – 1766 Jan Vlašimský, ludirektor, 1767 – 1815 Antonín Pachman (Bachman), ludimagistr, 1817 – 1832 Josef Dolenský školní učitel, 1832 – 1876 František *1624*

Vích, 1877 – 1905 Josef Bradáč, 1906 – 1922 František Farský, 1922 – 1939 Alois Kaše, 1939 – 1945 Josef Jarý, 1945 – 1946 Marta Ježková, 1946 – 1958 Růžena Kvačková, 1958 – 1962 Kobrlová, 1962 – 1963 Václava Válková, Jadwiga Mašková, 1963 – 1973 Jadwiga Mašková, 1973 – 1977 Hellerová, 1977 – 1981 Josef Kubát.

Pamětní kniha měšťanské školy ve Vlastibořicích 1938 – 1949

♦ ♦ ♦

1938 Škola vznikla přemístěním části české měšťanské školy z Hodkovic, kde se pravidelně vyučovalo až do 30. 9. 1938. Vyučování ve Vlastibořicích zahájeno 1. 12. 1938. Ředitelem školy byl jmenován Josef Kvaček, dosavadní ředitel měšťanské školy v Chrastavě. Umístění školy: I. II. a III. ročník ve školní budově ve Vlastibořicích, IV. ročník na Jivině v hostinci u Kotků, tělocvična – sál u Šulců ve Vlastibořicích.

1939 Podle stavu z 19. 2. 1939 docházelo do školy 143 žáků ze širokého okolí. Od 1. 9. 1939 zřízena při I. ročníku pobočka umístěná ve světnici u Bobků (čp. 25), třída I/b v hostinci u Šulců.

1941 Ve školním roce 1941/42 umístěna I. třída v budově Kampeličky (čp. 53), II/a u Bobků, II/b u Šulců, III. a IV. třída ve školní budově, IV/a na Jivině v hostinci u Kotků.

1942 V r. 1942 vypsána soutěž na stavbu nové školy pod Kampeličkou, došlo 36 návrhů. Výstavba se neuskutečnila, ve válečných létech pro to nebyly podmínky.

1943 V r. 1943 při archeologickém výzkumu kraje se podařilo odb. učiteli Františku Loudovi odkrýt stopy dvou sídlišť z pozdní doby kamenné (Soběslavice, Vlastibořice), laténské pohřebiště v Letařovicích a rozsáhlé staroslovanské hradiště na Klamorně u Chvalčovic (některé snímky nálezů bohužel ze školní kroniky zmizely).

1944 Ve školním roce 1944/5 se počet žáků zvýšil na 161 (z měst, z obavy před bombardováním). Dochází k povolávání nejstarších žáků i učitelů k pracovnímu nasazení, žactvo ohlášeno povinně ke vstupu do Kuratoria pro výchovu mládeže. Škole bylo určeno ušití 60 párů bačkor pro potřebné rodiny. Dětem vydávána potvrzení o potřebě k zakoupení různých částí oděvu. Od vánočních prázdnin vyučování bylo pro nedostatek uhlí omezeno, žactvu vydávány jednou týdně úkoly. V březnu se ředitel školy musel účastnit na vykopání valu kolem Turnova.

1945 Dne 14. března 1945 byla školní budova zabrána německou vojenskou správou pro pracovní oddíl ruských zajatců, většinou z Kavkazu, v počtu 256 mužů. Pracovní oddíl stavěl v místě a okolí protitankové uzávěry. Styk obyvatel s Rusy byl přátelský, obec byla udržována ve vzorné čistotě a pořádku.

Vyučování začalo až 11. dubna, po odchodu oddílu. Dětem vydány nové legitimace s fotografiemi, neboť cestou do školy i ze školy byly stále kontrolovány. Vzhledem k blížící se frontě nacvičován ve škole protiletecký poplach.

Květnová revoluce začala ve Vlastibořicích již dne 3. května. Odbojová skupina – Oldřich Louda, býv. poručík čs. armády z Vlastibořic, Marie Jará učitelka zdejší

školy, Ota Louda klempíř a František Ťukal rolník, oba ze Střížovic, odzbrojili večer 3. května výše uvedený pracovní oddíl, který v té době byl ubytován v Pěnčíně. Ruští zajatci se zásobou potravin byli odesláni do lesů k Olešnici k posílení partyzánského hnutí, odzbrojení Němci museli být propuštěni, poněvadž v blízkém okolí byly německé posádky s moderní bojovou technikou. Svoji bojeschopnost prokázali Němci ještě dne 5. května, kdy došlo v Příšovicích k pokusu o odzbrojení německého transportu. Němci do protiakce nasadili tanky i letadla. Bojového střetnutí s nacisty se zúčastnila i řada osob, které se náhodně dostaly do bojového prostoru. V boji s přesilou zahynulo 13 bojovníků (nejvíce z Pěnčína) a 5 jich bylo zraněno. Nacisté zajali 12 občanů jako rukojmí a 10 z nich odvezli do České Lípy. Teprve po dvou dnech se zadržení vrátili domů. Mezi padlými byl i účastník pěnčínské akce František Ťukal ze Střížovic.

5. května byl v Radimovicích zastřelen z vlaku prchajících Němců O. Sobotka, zaměstnanec hospodářského družstva v Radimovicích. Těžce zraněn byl v Radimovicích téhož dne Ladislav Lauryn z Kamení a Václav Mareš z Červenice.

8. května poručík Louda ve funkci velitele letiště na Vrchovině s osmi muži odzbrojili po krátké honičce na Jivině šest Němců, odebrali jim koně, které si rozebrali okolní rolníci. Od 8. května se přivádělo z okolních lesů denně mnoho Němců, kteří byli odváděni do sběrného tábora v Turnově.

Dne 10. května projeli Vlastibořicemi první ruští vojáci a byli nadšeně vítáni. Téhož dne byla v turnovském okrese vyhlášena mobilizace.

12. května přijela do Vlastibořic rota naší armády, aby vyčistila okolní lesy od prchajících Němců. Působila zde do 22. května.

Od 24. května byla třída u Šulců zabrána pro ruský lazaret, uvolněna byla 1. června.

1945 Ve školním roce 1945/6 byla jednotřídní obecná škola přemístěna do budovy Kampeličky a celou školní budovu užívala měšťanská škola. Pro nedostatek uhlí se v době od 26. 1. 1945 do 1. 3. 1946 vyučovalo pouze dvakrát v týdnu po celý den.

1946 Ve školním roce 1946/7 byla mimořádně tuhá a dlouhá zima, meteorologové tvrdili, že je to nejdelší zima za posledních 500 let. Teprve před 1. dubnem začal sníh rychle tát, takže od 1. dubna mohla být do obce zavedena nově zřízená autobusová linka z Turnova (třikrát denně).

1947 Na počátku školního roku 1947/8 panovalo trvalé sucho, podzim byl velmi teplý. To způsobilo nedostatek potravin, zvláště píce.

1948 Ve školním roce 1948/9 mizí podle nového školského zákona škola měšťanská a místo ní nastupuje škola střední (II. stupeň) pro všechny děti bez rozdílu do věku 15 let. Všechny třídy byly umístěny v budově školy. V zápisech se objevují nové rubriky jako: žákovská organizace, úderky, soutěže, bodování, brigády, okresní konference žákovských organizací aj. Velmi tuhá zima a zejména sněhová bouře, která trvala od 28. února do 3. března 1949, způsobila velké závěje, takže do 8. března nejezdil

do obce autobus. Největší síly dosáhla bouře 2. března, do školy přišli pouze žáci z Vlastibořic. Ke konci školního roku při konaném zápisu kleslo velmi hluboko zápisové číslo a to vinou obcí Pěnčína, Radimovic a Radostína. V obvodu školy bylo 75 žáků, k zápisu se dostavilo pouze 47 žáků, ostatní se neprávem přihlásili do škol v Turnově nebo v Hodkovicích. Po zdlouhavých jednáních rozhodla komise při OŠV v Turnově školu uzavřít. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno ONV v Turnově přípisem z 15.8.1949. Tím skončila funkce bývalé měšťanské, později střední školy ve Vlastibořicích, která za svého jedenáctiletého trvání vychovala řadu dobrých občanů a dobře splnila své poslání.

2002 Další údaje o měšťanské škole poskytl v r. 2002 Oldřich Anděl:

1938 Po mnichovské dohodě, útěkem českého obyvatelstva z okupovaného pohraničí, přibylo i ve zdejší obci mnoho nových školních dětí. Za této situace odjeli předseda místní školní rady (MŠR) se starostou obce do Prahy na ministerstvo školství a osvěty (MŠO) a s jeho povolením se do obce přestěhovala část měšťanské školy ze zabraných Hodkovic (druhá část přemístěna do Jeníšovic). První, druhý a třetí ročník byl umístěn v uvolněných místnostech školy obecné, čtvrtý ročník na sále hospody u Kotků na Jivině. Tak dosavadní snaha MŠR a mnoha pokrokových občanů ve zdejší obci i okolí byla shodou okolností náhle uskutečněna a Vlastibořice se staly sídlem měšťanské školy. Po přípravných pracích bylo vyučování zahájeno 1. prosince 1938.

Bývalý ředitel měšťanské školy v Hodkovicích Josef Kameník však naší škole nepřál (nedorozumění s místními činiteli) a odvolal dokonce na konci 1. pololetí učitelstvo do Jeníšovic. Obec musela znovu intervenovat na MŠO za ponechání školy v místě, což se podařilo, m. j. i zásluhou Dr. Staška z odboru menšinových škol, a odborného přednosty Dr. Klučiny, rodáka českodubského. Škola zůstala v obci v plném rozsahu. Administrativním ředitelem byl Josef Kameník, pedagogickým ředitelem byl jmenován Josef Kvaček, bývalý ředitel měšťanské školy v Chrastavě.

Učitelský sbor: Josef Brzák, prof. – čeština, počty; Václav Mencl – čeština a dějepis; Blažena Pácaltová – kreslení; Jan Juliš – přírodopis, -zpyt, po skončení 1. pololetí odvolán do Jeníšovic; Olga Zagnerová (?) – němčina, po skončení 1. pololetí odvolána do Jeníšovic; Josef Kalous – kreslení; Rudolf Veverka- čeština, dějepis; Hana Ženíšková – němčina; Božena Nováková- učitelka domácích nauk; Zdeněk Fibrich – přírodopis, – zpyt; František Louda dějepis, kreslení.

1939 Doposud místní školní rada byla jen pro školu obecnou, ale snažila se vyjít vstříc i škole měšťanské. Co úsilí muselo být vynaloženo, aby byla zabezpečena řádná funkce školy včetně zabezpečení naturálního. V květnu 1939 bylo ustaveno rodičovské sdružení, aby všechny zúčastněné obce v něm měly své zastoupení. Výnosem MŠO ze 17. 10. 1939 byla stanovena měšťanská škola ve Vlastibořicích jako veřejná. Měla celkem pět tříd. Místní školní rada byla reorganizována vzhledem k rozšíření o měšťanskou školu. Předsedou zvolen Jar. Jiránek z Jiviny, místopředsedou Josef Kvaček ředitel, pokladníkem Josef Jarý řídící učitel.

1940

5. 9. 39 – projednáno sestavení rozpočtu na rok 1940 a přiškolení obcí Kamení, Soběslavice a Radostín.

26. 10. 39 – OŠV oznamuje ustanovení učitelů Františka Loudy a Zdeňka Fibricha na zdejší měšťanské škole. Penzionován řídící učitel A. Kaše, místo něho ustanoven Josef Jarý. Pro zajištění chodu školy přivezen nábytek i z okolních škol a 143 q uhlí. Podána žádost o zavedení jednotné školní docházky. Bude zavedena elektřina do třídy v čp. 25 (u Bobků).

8. 1. 40 – do nové MŠR zvoleni: zástupci škol – Josef Jarý říd. učitel obecné školy, Miroslava Janků učitelka obecné školy, Josef Kvaček ředitel měšť. školy, Zdeněk Fibrich odb. učitel měšť. školy. Zástupci školní obce: Jan Šulc, František Vyhlas Vlastibořice, Josef Brož Sedlíštky, Jaroslav Jiránek Jivina, Jan Lauryn Kamení, Václav Louda Albrechtice, Josef Šaral Kamení, Jan Jíra Střížovice.

23. 5. 40 – Kampelička darovala škole 5 000Kč, Sokol daruje škole lavice pro dvě třídy.

13

13. Kanonická visitace, poměry ve farnosti v 19. století

Kanonická visitace (Josef Voborník) – Patentbuch na farním úřadě ve Vlastibořicích, str. 73. Tato biskupská visitace pro Vlastibořice a Přepeře se konala v Jenišovicích dne 1. července 1821. Text je překlad z latiny na otázky kanonickou visitací biskupskou předložené, na něž odpovídá Josef Tejnil, místní kaplan obvodu vlastibořického, v patronátu Svijanském desátý rok působící:

I. Zákony ve věcech církevních tak i posledními listinami na jaře (vernalibus) předepsané, úplně (omnimode) se zachovávají.

II.a/ Komisař patrona kostela své povinnosti dostáti slíbil.

b/ Budova kostelní stojí na místě velmi vlhkém, proto oltáře, lavice a všechen vnitřní nábytek (reculae) v krátkém čase puchří a všechno nářadí (suppelex) posvátné v brzku úplně hyne. Dlažba z větší části je zničena a polámané zpuchřelé lavice potřebují nutně veliké opravy.

Střecha malé věže uprostřed na kostele stojící, také zpuchřelá, potřebuje opravy, jakož i střecha velké věže, a ze tří velkých zvonů nejmenší je prasklý, k obyčejnému (communem) zvonění upotřebiti se nemůže.

Hřbitov ohrazen je kamennou zdí, ale dřevěnou ohradou (sepe), která jest však také z největší části dole zpuchřelá.

1820 Budova staré školy minulého roku (1820) úplně jest zbořena (budova z r. 1783 ?), nová však dodnes ještě zcela nedohotovena, obývati se nemůže, proto školní mládež v domě zdejšího rolníka Jana Adama šesti malými dětmi vlastními obdařeného, a všechnu práci domácí v téže jedné světnici své konajícího, s velikou roztržitostí mysli tohoto roku vyučovati jsme nuceni. I učitel (ludimagistr) vlastního obydlí nyní zbaven, po celé osadě se svými domácími a nábytkem (reculis) tu a tam ubytovati se musí.

K vytápění velké světnice školní a odděleného příbytku učitelova – což obojí nyní z kamene postaveno jest a jednoduchými okny opatřeno, přispívá p. tit. pan patron z lesů panství zdejšího pouze dva sáhy měkkého dříví a čtyři sáhy poukazuje (assignat) ročně, avšak po šest teprve uplynulých let, učitelovi z lesa mého kostela, kteréžto čtyři sáhy kdysi a odedávna z lesů panských také spravedlivě přijímal. K nejmírnějšímu vytopení těchto dvou kamenných světnic jest potřebí nejméně deset nebo dvanáct sáhů.

Budova mé lokálie znovuzbudovaná byla na místě příliš vlhkém před třemi léty, *1818*
ale tak nízko, že nová podlaha ve světnicích při zdech tu a tam již jest zpuchřelá (lokálie z r. 1818 ?) a všechen můj nábytek v nich postavený také brzy zpuchří (reculae). Nad těmito dvěma novými světnicemi (přístavba ke staré faře z r. 1796 ?) schází .....komín ? (assaratum) a proto se nemohou vytápěti a jsem nucen skoro po celý rok...(fridiga saltem aura crasste = grass a sante?) obývati světnici své čeledi, kdež se nemohu ani náležitě studiím věnovati, ani po práci duchovní si oddechnouti. Tato má lokálie postrádá také sklep (fornice), či klenuté komory pro uschování mléka, brambor a jiných pokrmů nejvýše potřebné, což nyní v komoře neklenuté a v zimě všem mrazům přístupné vždy úplně se zničí a hyne. Chlév pro mé krávy, tu a tam zpuchřelý, a farní stodola na spadnutí, potřebují velké a rychlé opravy. V ní jsme nuceni já, a učitel místní, postrádaje vlastní stodoly, uložiti, ač velmi těsně, plodiny polní a luční.

c/ Roucha a nádoby posvátné kostela lokálního v dřívějších létech příliš roztrhaná a sešlá, nyní však z větší části obnovené, jsou nyní pěkná (nitida), zachovalá (integra) a skoro již postačují.

d/ Kostelní pokladna (cassa) s trojím klíčem jest na Svijanech v pokladně panské, opatrována a spravována duchovním P. Ferd. Langgoffem, mužem svědomitým a osvědčeným, který účty kostelní ročně řádně skládá, od důst. p. pl. tit. vikáře jsou řádně prohlíženy a ode mne a od něho prohlédnuté podepsány. Listiny nadační a obligační chovají se bezpečně v pokladně kostelní a ve zvláštní knize farní jsou také přesně zapsány.

e/ Inventář kostelní z r. 1785, teprve r. 1789 zpracovaný nalezl jsem v archivu *1785*
lokálie zdejší ihned při svém příchodu na lokálii a nově sepsal, jakož i inventář lokálie, který však před tím zde nebyl.

f/ Jistina tohoto kostela dosahuje 1.458 zlatých 35 a 1/2 krejcaru a uložena jest na úrok u kostelního patrona a jeho poddaných svijanských, pojištěna je obligacemi a knihami nadačními.

g/ Role má kostel lokální na dvou místech položeny, z nichž část menší učitel místní má na pomoc živobytí vykázanou, druhá pak část, větší, na úroky jest pronajata. Les má také ve dvojím položení, jehož v celku je 23 jiter 965 sáhů a v něm ročně na zvětšení kapitálu kostelního a k zapravení kostelních královských daní a výloh, totiž na víno, svíce a jiné dříví přebytečné, mně a osadníkům mým se prodává za běžnou cenu. Kromě čtyř sáhů dříví měkkého, které z těchto kostelních lesů učitel

místní béře, poukazují se také, – pod jakou však záminkou nevím – v těchto lesích kostela zádušního, ročně čtyři sáhy dříví učiteli loukovskému, na témž sice patronátě přisluhujícímu, který však žádné služby kostelu zdejšímu, který vlastním místním kantorem či učitelem opatřen jest, nekoná a bez porušení jeho práva konati se neopovažuje a kteréžto čtyři sáhy dříví také tomuto učiteli loukovskému, kdysi a ode dávna podle zákonů císařských z lesů panství Svijanského byly vydávány.

h/ Podle zbožné vůle zakladatelů na podporu a živobytí béřu z pokladny náboženského fondu ročně 300 zlatých ve stříbře za něž 137 mší sv. ročně, a z pokladny kostela lokálního 2 zlaté 20 krejcarů v.v., za něž pět mší ročně čísti jsem povinnen. Jinak žádných příspěvků ku pomoci nemám.

III. a/ Ježto byl odstraněn ze zámecké kaple na Sychrově, přivtělené k mé farnosti kněz, a ostatní kostely v této krajině ode mne příliš vzdáleny jsou, velké služby boží o 10 hodinách po celý téměř rok konati musím, mimo zasvěcené dny, kdy v sousedních kostelích filiálních, Letařovicích a Sezemicích služby boží se konají a proto

b/ Každou neděli a svátek káži a při ranní někdy mši předepsaný výklad evangelia nebo epištoly konám.

c/ Vyjma svátky (Sabaoth), pouť, posvěcení chrámu a hlavní slavnosti, kdy v choru zpěváci při mších figurálních, avšak bez hudby rozpustilé a nečisté hrají, zpívá lid osadní po celý rok při službách božích zbožné písně.

d/ Zda poddaní včas služeb božích do kanceláře jsou voláni nevím a návštěvu hospody zdejší a jiná pohoršení včas služeb božích zcela odstraniti se snažím.

IV. Zbožné nadace na úmysl zakladatelů náboženství a soukromníků plniti dosud nikdy jsem neopominul, jak kniha mší, ročně ode mne sloužených a v ní poznamenaných dokazuje a svědčí, kteréžto mše nadační na zvláštním archu v sakristii jsem zaznamenal.

1817 R. 1817 odkázal umírající Jan Helebrant, rolník a rychtář ze vsi Soběslavic na zbožnou nadaci za duši svou a své zemřelé manželky 238 zlatých 48 krejcarů, kteryžto peněžitý obnos již před mnohými léty jistému domkaři Josefu Fibrichovi ze vsi Podolí na úrok zapůjčil, než dodnes ani peníze tyto do pokladny kostela místního neodvedeny, ani fundace nezřízena, tím méně listinu její mohl jsem pořídíti, což však právník (iurisperitus) panství v krátké době pořídíti slíbil, požádán ode mne tímto dopisem.

V. a/ Školu, pokud zaopatřování nemocných nebo jiné vážnější a neodkladné úkony posvátné mi nezabraňují, navštěvuji každodenně, mládež v svatém náboženství vyučuje, k povznesení zbožnosti a vštěpování křesťanských ctností, po katechesi biblické děje na slušných obrazech mnou pořízených dětem ukazuji; a k ušlechtění jejich mravů přes dvacet písní mravoučného obsahu při různých pracech domácích lidu venkovského jsem zpívati naučil. V osadách okrsku svého každou neděli a svátek, vyjma hlavní svátky (Sabaoth), katechese konám.

b/ Učitel místní příkladem některých obyvatelů zdejších pití oddaných již zpočátku sveden, následkem opominutí dohledu na něho pití v minulých létech si poněkud navykl, ihned však při mém příchodu na lokálii, bratrsky a vlídně požádán, aby se této nepravosti vystříhal, napomenut při kterékoliv příležitosti, nyní již těmto zhoubným spolkům všemožně vyhnouti se snaží. Jsa si vědom vyučování dítek v Lastibořicích, Soběslavicích a Radostíně, pomocníka, tzv. praeceptora školního Františka VÍCHA, muže schopného, zbožného a velmi pilného ku pomoci sobě opatřil, jehož z vlastních také, ač slabých příjmů a plodin živí a ročně platí. Mládež obojího pohlaví od 12. roku věku, dokud nedosáhne 16. ho nejen o nedělích, ale také i všech svátcích, kromě (Sabaoth), pouti, posvícení, nyní také v domě sedlském podle zákona se vyučuje.

c/ Ústav chudých dosud v obvodu není. Žebráci domácí od svých zámožnějších sousedů jsou živeni a podporováni. I nejjasnější kníže /pl. tit./ pan Karel z Rohanů na panství svém nynějším, již v prvním roce svého příchodu 1.000 zlatých všem chudým svým poddaným jako almužnu rozděliti ráčil, vyjma dary peněžité, které jsem zvlášť na vlastní přímluvu, jako jeho duchovní správce (ordinarius) místní .....pastýř, jak pro zdejší mládež svoji školní, tak pro chudé osadníky své, od něho s radostí obdržel.

K tomu přistupuje také almužna 140 zlatých 55 krejcarů od mých osadníků v těchto dvou letech minulých k potřebě místního kostela sebraná – mimo plátno, látku to lidově „Filosch" zvanou a jiná prostěradla od nich samých opatřená – za něž úplně zničené nádobí a roztrhaná roucha mého kostela opravená a nově zřízena jsou, jakož i almužna různým potřebným cizím chudým, vysokým nařízením předepsaná, od osadního lidu sebrána, přes 67 zlatých činící, jakž kvitance kanceláře panské na Svijanech, v archivu místním chovaná, svědčí.

VI. a/ Mravy lidu osadního jsou prostnost mysli, bohabojnost či horlivá zbožnost.

b/ u některých tu a tam, ač nemnohých, opilství příležitostně panuje, kterážto neřest v době oplývající bankocetlemi pravděpodobně šířiti se počala, zvláště u povozníků, či obilních obchodníků, domácí práce se štítících a jí odvyklých.

c/ na vyplenění těchto nepravostí a zachování spasitelné kázně a povznesení křesťanské ctnosti, zákony nejvyššími bylo by třeba poručiti, aby o poutích, posvíceních a trzích, svatbách, pohřbech, zvláště pak ve dnech, kdy novorozeňata se křtí, celé společnosti či shromáždění přátel, díti se nemohly, a úřady politické nad podobným pijáckým stolováním co nejpřísněji bděly.

d/ aby vojáci k další službě ještě dosti schopní a způsobilí po dvanáctileté vojně od vojska nikterak nebyli propouštěni, ale tak dlouho vlasti sloužili, dokud při síle fysické jsou, poněvadž tito tuláci nečinnosti, prostopášnosti, obžerství, zahálce zvyklí jsou a nevinnou dosud mládež i dospělé svým příkladem pohoršují a svádí.

e/ Podezřelý v náboženství a veřejný rušitel mravů ve farnosti jest bohudíky pouze jediný, ve vsi Slavíkově č. 3, vdovec, domkář a hospodský František Jirák, který před několika lety již z krádeže podezřelý byl, po výroku soudním marně a nadarmo potre-

stán, ode mne pro pohoršlivé souložnictví u úřadu panského obžalován a j., načež souložnici svoji ihned odstraniv, soukromně mravy své nikterak nepolepšil, jinou nevěstku velmi rozkřičenou do své domácí lotrovské peleše přijal, služby boží nikdy neb velmi zřídka v roce o svátcích a nedělích navštěvuje, služebnou prací veřejně je znesvěcuje, velikonoční zpověď a přijímání nejen sám nekoná, ale svou čeleď domácí z toho zráží a celé farní osadě mé nesčíslnými nepravostmi svými pohoršení dává převeliké.

f/ Od církve katolické nikdo veřejně podle mého vědomí neodpadl a v lůno církve také nikdo se nevrátil, neboť farní osadníci všichni náboženství katolické vyznávají.

g/ Světští správcové hospodářství farnosti mé na Sychrově přivtělení povinnosti své plní. O nedělích a svátcích kázání a slavné oběti mše sv. v kostele mém lokálním pro přeobtížnou cestu ze Sychrova do Vlastibořic zřídka sice a s náležitou pobožností obcují a kostely spíše vzdálenější a cizí – jeníšovický totiž, turnovský a hodkovický pro snažší k němu cestu navštěvují a tam také

h/ konají svátostnou zpověď a přijímání velikonoční. O jejich neposlušnosti vůči církevním přikázáním nemám vědomosti.

i/ Ostaně mne, cokoliv pro dobro obecné chci podniknouti, všemožně podporují.

k/ Konečně nejvyššího velekněze diecéze nejponíženější prosbou žádám o nejmilostivější přímluvu u zemské správy (gubernium), kdyžtě jsem kostelu svému v čase tak krátkém, totiž ve dvou létech neúnavnou svojí péčí a velmi úmornou a namáhavou starostlivostí za nynějšího nedostatku peněz všeobecně panujícího, tolik překrásných rouch a nádob a potřebných na mnohých místech kostela mého oprav obstaral a opatřil, jakož i Bohu, církvi boží a spáse osadníků pilně sloužiti se snažím, aby všeho dříví k vytápění všech třech světnic domácích úplně postrádajícímu, z lesa mého kostela lokálního, který má dosti dříví, ročně alespoň deset sáhů dříví měkkého palivového a pět sáhů pařezů, se svolením gubernia a konsistoře zdarma bylo poukázáno, kteréžto dříví, nevyhnutelně potřebné po vyčerpání již v těchto dvou letech dědictví svého po matce (matriomonio) a 300 zlatých důchodu svého ročního dále si opatřovati a kupovati již nemohu.

1821 Dáno ve Vlastibořicích dne 29. června 1821.

Josef Tejnil, místní kaplan.

Poměry ve farnosti v 19. století

Pročítáme-li farní matriky, poznáme, že vše nebylo tak růžové. Jest zřejmo, že náboženství nemělo na veřejnou mravnost mnoho vlivu. Vyskytují se případy vdavek 12 letých děvčat (Vlastibořice č. 1), vdavek 13 letých je více, na 13 a 14 letech byly již matkami. Svatby, kdy manžel je o více než 20 let starší se rovněž často vyskytovaly (Třtí č. 1, Vlastibořice č. 15). Vlastibořice č. 17 – první manželka o 14 let starší, druhá o 19 let mladší, atd. Případy, kdy manželka je více, než o 10 let starší byly též časté.

Nemanželské děti byly téměř v každém druhém, třetím domě, kopulace bývala často až po narození dítěte. Nemanželské děti vdov se dvěma – čtyřmi manželskými dětmi, po smrti muže, se rovněž vyskytovaly. Jsou i případy narození dětí ve vysokém stáří rodičů (Vlastibořice č. 1 – otci 67 let při narození syna). Rozháraný rodinný život nacházíme v č. 8 – syn násilník zavřen, dva členové rodiny s nemanželskými dětmi, v č. 20 dvě ze sester mají 5 nemanželských dětí. Tyto případy se nevyskytují jen ve farnosti zdejší, ale i ve farnostech okolních, jak bychom se mohli přesvědčit v matrikách okolních far. (Příčiny tak značného počtu nemanželských dětí mohly být různé, např. že otec dítěte byl na vojně a nesměl se ženit, nebo vrchnost nedala ke sňatku povolení.)

14

14. Obecní účet a majetek

Finanční hospodářství ve Vlastibořicích dálo se podle osad. Vyúčtování neslo název „Obecní pořádnost“. Úvod zněl: Slavnému úřadu Svijanskému se správa dává z rychty Lastibořické na rok 1824, jak mnoho příjmů a vydání se vynachází:

Obec Lastibořická: příjmy 4 fl 45 kr, vydání 5 fl 17 kr, – rest 32 kr.

Obec Jivinská: příjmy 5 fl 30 kr, vydání 5 fl 31 a 1/2 kr – rest 1 a 1/2 kr.

Obec Sedlíšťská: příjmy 2 fl 48 kr, vydání 2 fl, – 48 kr.

Summa: příjmy 12 fl 15 kr, vydání 13 fl 36 a 1/2 kr, – rest 1 fl 20 a 1/2 kr. Příjmy byly vesměs z obecních baráků. Vydání všude na contribuci a extra vydání, na správu studnice na obci (Vlastibořice), mostku (Jivina), obecnímu za službu (Jivina), po 1 fl na mši svatou „za staré předkové “ (Vlastibořice, Jivina) a na milosrdný do Prahy.

V dalších létech se finanční částky příliš neliší.

1831 V roce 1831 vyskytují se v příjmech částky z polí, luk a obecních gruntů, vedle dávek z obecních baráků. Resty se přenášejí na další rok. Ve vydání jsou vedle obecního, též konšelům za službu, za nářadí k hašení, správy studní a správu obecního arestu.

1832 V roce 1832 podle písma nastupuje nový rychtář a ve vydáních jsou nové položky – na sloup *(pranýř? Pranýř, středověký sloup hanby, k němuž byli za veřejného posměchu připoutáváni provinilci lehčího kalibru, třeba klevetnice, nevěstky, rváči. K výbavě pranýře patřila železná pouta, někdy i zvonek),* dále rychtářovi na papír a inkoust, visitační outraty (náboženská zkouška dětí).

1833 V roce 1833 běžná vydání: kontribuce a extra vydání zůstávají, na mše a visitace rovněž, taktéž konšelům a obecním zůstávají jejich odměny, jen nový rychtář Bláha si podstatně zvyšuje položky na papír a inkoust, ale nejsou prováděny ani ty nejmenší investice pro osady, ani udržování běžných věcí.

V roce 1834 vykazují nové položky ve Vlastibořicích na opravu voznice a nový žebřík k ohni, na Jivině se stavěla obecní studna. *1834*

V roce 1835 pořádnost sepsána byla následovně: *1835*

Lastibořice: příjem 9 fl 52 kr, vydání 8 fl 29 kr, zůstatek 1 fl 23 kr.

Jivina: příjem 14 fl – kr, vydání 28 fl 20 kr, dluh 14 fl 20 kr.

Sedlísska: příjem 6 fl 19 kr, vydání 8 fl 43 kr, dluh 2 fl 24 kr. Rychtář Bláha se jeví jako velmi šetrný, nechtěl aby vydání přestupovalo příjmy.

V roce 1835 nezakoupeno ani neopraveno ničeho ve všech osadách. V dalších čtyřech létech nejsou již vykazovány jednotlivé osady ve vyúčtování každá zvlášť, nýbrž celá obec dohromady. Kromě prvého roku končí všechny položky poměrně velkým dluhem, aniž bylo vykázáno, zač byl dluh udělán. *1835*

V některých dalších létech nejsou obecní účty vůbec vedeny, nebo se ztratily, až v r. 1851 jsou příjmy a výdaje zaznamenány dodatečně od r. 1849. *1851*

Obecní hospodářství v r. 1851/52 nezaznamenává žádného pokroku v podnikání či opravách, kromě menšího vydání na silnici. *1851*

R. 1851 byl sepsán majetek obcí rychty Lastibořické s názvem inventář, majetek byl rozvržen podle osad: *1851*

Lastibořice:

1. Louka v Hlubočici, č. top. 150 – 525 čtv. sáhů
2. Kopanina z býv. lesa č. top. 185 – 1j 500 č.s. – 78 fl, -- kr *(pol. 1+2)*
3. Soukromé jistiny: jistina Matěje Adama, která ode dne 28. srpna r. 1850 na jeho domě č. 26, *1850*
podle zápisného listu ode dne 30. května 1844 *1844*

vložená, 5ti ze sta úrokovaná per	100	fl,	--	kr		
4. Hotové peníze: v hotovosti stříbrných	30	fl,	1 a 1/2	kr		
5. Potřebnosti a náčiní: dva velké háky k hašení ohně	3	fl,	--	kr		
6. dva veliké žebříky	3	fl,	--	kr		
7. dvě voznice	4	fl,	--	kr		
8. dvanáct košíků	3	fl,	30	kr		
9. jedna plechová svítilna	1	fl,	30	kr		
10. jedna plechová trouba k ponocování					46	kr
Summa	223	fl,	46	kr		

Aby se zabránilo hromadným požárům, bylo stanoveno detailními předpisy, jaké pomůcky k hašení požáru musí být připraveny.

Roku 1856 a v následujících létech měla obec Lastibořice podle výtahu z návrhu vyměřovacího a vyceňovacího pro obecný katastr týkající se gruntovní držebnosti: *1856*

polí 1094 čtverečních sáhů, pastvin 1 jitro 310 čtver. sáhů v 5 parcelách, většinou na Příhoně, jakožto dobytčím výhoně (treiba), *1094*

neplodné půdy 15 jiter 1306 čtver. sáhů /veřejné cesty do okolních vsí a na pole, dále náves – Místní plac a Kalužina (návesní rybníček před školou) ve výměře 88 čtv. sáhů. *1306*

1110 Celkem 17 jiter 1110 čtver. sáhů v 28 dílech nedílného zákonitého gruntu s celkovým čistým výnosem 2 zlaté 17 krejcarů.

1899 Pro porovnání, majetek obce v r. 1899:

- výměra obecních pozemků 14j 200 čtv. s.	1 977	zl	50	kr
- cena budov a hasičské kůlny	800	zl		
- cenných papírů a vkladů	525	zl		
- obecní inventář a hasičské nářadí	1 350	zl		
- obecní dluhy činí		150	zl	
dohromady	3 502	zl	50	kr

1854 V roce 1854 objevují se již ve vyúčtování ve vydáních investiční a udržovací náklady, jako domovní čísla, na silnici, vožení kamene, na most do Slavíkova, zvonění, obecní žebřík, na studni.

1855 Ve vyúčtování z r. 1855 objevují se již častěji položky jako: vydržování silnice, na opravu školy, obecní struha, trám k obecnímu mostku, školné na chudé děti ap.

1856 V roce 1856 je vyúčtování již podrobnější : správy cest, kámen na cestu, dříví pro školu, ovocná školka, správa studně, správa lávky, most ku hřbitovu, školní plat za chudé děti, udržování silnic, mast pro nemocné. Osada Vlastibořice dává 100 fl na státní půjčky, Jivina 25 fl na tytéž půjčky. Vyúčtování:

Lastibořice: př. 244 fl 47 a 1/2 kr, vyd. 161 fl 38 a 1/4 kr.

Sedlíšťka: př. 48 fl 6 a 3/4 kr, vyd. 20 fl 18 a 3/4kr.

Jivina: př. 183 fl 26 a 1/2 kr, vyd. 46 fl 20 a 1/2kr.

Podobná vydání byla i v dalších létech.

1859 V roce 1859 byla zavedena v bývalém Rakousku nová měna, 1 zlatý měl 100 krejcarů, zatímco dosavadní měna, 1 florentin měl 60 krejcarů. Florentin rovnal se zlatému a krejcary byly přepočítávány. Ve složení rozpočtu nedochází ke změnám, v dalších létech se jeví podobný obraz: žádné investice, jen udržovací náklady, spíše nežádoucí skládání peněz a šetření poplatníků, kteří byli nemilosrdně vyssáváni státními daněmi a dávkami, aniž byli se strany rakouského státu nějak podporováni, jako tomu bylo v obcích německých, které tím zkvétaly na úkor krajin českých.

1866 Vyúčtování z r. 1866:

Lastibořice: příjem 155 zl 20 a 1/2 kr, vydání 19 zl 48 kr.

Sedlíška: příjem 92 zl 96 kr, vydání 33 zl 61 a 1/2 kr.

Jivina: příjem 306 zl 28 kr, vydání 43 zl 35 kr.

1868 Zůstatek obce Lastibořic za rok 1868 činil 140 zl. Zůstatek za rok 1870 a 1871 v částce 40 zl byl upotřeben na opravy cest. Zůstatek peněz osady Jiviny za rok 1868 činil 199 zl 75 kr. Těchto peněz bylo použito v letech 1872 až 1879 na různá vydání v osadě Jivině. Vyúčtování jich dělo se dodatečně, takže asi obecní účty nebyly řádně vedeny, jak svědčí poznámka, že starosta František Šulc při odevzdání místního představenstva „úplně zaznamenané částky zapravil“.

Do **chudé pokladny** vybíráno bylo za povolení tanečních zábav, za ohlašovací listy, za domovské listy, dary a. j. V r. 1850 vybráno bylo podle neúplného seznamu 4 fl 55 kr, v r. 1851 vybráno bylo 11 fl 12 kr, v r. 1852 vybráno 8 fl 16 kr, v r. 1853 podle neúplného seznamu 3 fl 45 kr. *(Obsah pokladny ústavu chudých se nesměl míchat s obsahem pokladny obecní.)* *1850*

V létech 1869 – 1870 vymáhá starosta obce vlastibořické soudním řízením u okresního soudu v Železném Brodě, jménem „chudé kasy" zdejší obce, částku 300 zlatých ve stříbře, neb 515 zlatých rakouské měny od Františka Kopala, vlastníka usedlosti č. 10 v Malé Horce. Částka tato byla mu v r. 1843 z panství Svijanského zapůjčena a po dlouhém jednání v r. 1871 zdejší obci byla vyplacena. *1869*

Péče o obecní chudé nebyla vždy náležitě poskytována, jak dosvědčuje případ udělení podpory Marii Krskové bydlící v Janovsi v okrese roudnickém. Obecní zastupitelstvo se usnáší v r. 1902 poskytnouti jí každoroční příspěvek v částce 10 K. V případě, že by jí nepostačoval má přesídliti do své domovské obce, kde bude stravována po číslech. *1902*

Příjmy a vydání v r. 1875: *1875*

Lastibořice: příjem 52 zl 27 kr, vydání 96 zl 37 a 1/2 kr.

Jivina: příjem 66 zl 6 a 1/2 kr, vydání 50 zl 16 a 1/2 kr.

Sedlíška: příjem 55 zl 35 kr, vydání 49 zl 27 kr.

Příjmy byly za nájemné z pozemků osad, štěpy ze školky, za nános z vyklizeného rybníka, úroky ze státní půjčky a ze zvěře. Vydání bylo hlavně za opravy cest, placení školného za chudé děti, vyhazování sněhu, poplatkový ekvivalent, požární a církevní vydání (na mše), a odměny za obecní práce.

V r. 1878 byl obecní rozpočet stanoven pro celou katastrální obec a činil 179 zl 85 kr vydání a 100 zl 44 kr příjmů. Rozdíl se uhradil přirážkami k dani výdělkové, gruntovní, z příjmů a činžovní. Vydání týkala se hlavně – služného 18 zl, udržování a úpravy komunikací 109 zl 21 kr, a chudinství 52 zl 64 kr. *1878*

Zápisy z následujících dvaceti čtyř let v Pamětích J. Kvačka chybí (asi se ztratily, týkají se starostování F. Šámala).

1901 – rozpočet vykazoval na příjmech 660,36 K, vydání 649,91 K. (od r. 1900 měna vykazována v korunách a haléřích). *1901*

1902 - příjmy 738,48 K, vydání 764,36 K, schodek usneseno zařadit do rozpočtu na příští rok. Rozpočet nevykazoval žádných příjmů, doklady o vydáních těchto let chybí. *1902*

1904 – příjmy 572,43 K, vydání 572,85 K. *1904*

1905 – rozpočet byl hrazen 22% přirážkou. Pro rok 1905 ustanoveni byli tři polní hlídači s právem nositi dvouhlavňovou ručnici, a to pro každou osadu jeden. *1905*

1906 opětně uzávěrka rozpočtu za rok 1905 a stanovení za rok 1906 přirážkou 23%. Obsazení místa školního posluhy, jenž obstarával vytápění tříd. Příjmy 578,36 K, vydání 621,33 K. *1906*

1907 1907 – příjmy 656,52 K, vydání 636,10 K, školní rozpočet 641,95 k uhrazení 14% školní přirážkou.

1908 1908 – rozpočet 675,25 K, vydání 611,58 K.

1909 1909 – rozpočet 665,22 K, vydání 617,09 K.

1910 1910 – rozpočet 719,45 K, vydání 629,71 K

1911 1911 – rozpočet 699,40 K, vydání 726,60 K.

1912 1912 – rozpočet 717,96 K, vydání 686,45 K.

1913 1913 – rozpočet 722,03 K.

1914 1914 – rozpočet 718,27 K.

1915 1915 – rozpočet 781,29 K.

1916 1916 – rozpočet 836,64 K, válečná půjčka 1000 K.

1917 1917 – oprava cesty – silnice ze Sedlíštěk k mlýnu v Trávníčku, obecní přirážky zvýšeny na 80%.

1918 1918 – rozpočet 854,25 K.

1919 1919 – příjem 1136,80 Kč, vydání 1261,44 Kč, chudinský fond 771,91 Kč příjmů a 376,60 Kč vydání.

1920 1920 – údaje chybí.

1921 1921 – příjmy 6584,41 Kč, výdaje 6201,98 Kč.

1922 1922 – příjem 12150,92 Kč vydání 10793,14 Kč, chudinská pokladna vykazovala příjem 2575,19 Kč a vydání 2061,32 Kč.

1923 1923 – příjem 11125,64 Kč, vydání 8513,54 Kč, chudinský fond 2158,20 Kč příjmů a 1234,10 vydání.

1924 1924 – příjem 16606,25 Kč, vydání 8955,18 Kč (s přebytkem počítáno jako reservou pro elektrizaci). Chudinský fond – příjmy 4191,95 Kč, výdaje 680 Kč.

1925 1925 a 1926 údaje chybí.

1927 1927 – rozpočet byl stanoven potřebou 11213,34 Kč, úhradou 7345,05 Kč a schodek v částce 3868,29 Kč rozvržen byl na osady: Jivinu 1170,28 Kč, Sedlíšťky 1019,29 Kč a Vlastibořice 1654,73 Kč. Údaje o rozpočtech z dalších let chybí.

15

15. Pozemkový parcelní protokol obce Lastibořic z r. 1853, Vlastibořice v r. 1903, cesty v našem kraji, lesy, jména pomístní, některá příjmení a jejich význam

Nejstarší informace o zástavbě ve vsi se nám dochovaly z konce 16. století před třicetiletou válkou v zápisech Josefa ŠKODY (kpt. 10). V uvedené době měla ves kostel, faru, školu, lázeň a šest sídel (dnes čp. 10, 8, 6, 1, 2 a 3).

Kostel z počátku 13. století v jv. části obce byl asi zděný, všechny ostatní stavby dřevěné, kryté došky. V blízkosti kostela stála fara, škola, vedle u rybníka lázeň, pod farou v jižní části vsi statek čp. 10, nejstarší stavení, součást pozdější tvrze, těsně nad kostelem krčma a kovárna (statek čp. 8), v severní části vsi čp. 6, v západní čp. 1, 2 a 3.

Při číslování domů v r. 1771 bylo ve vsi 12 popisných čísel, postupně kromě již uvedených, přibyly chalupy čp. 11, 4, 12, 5, a 7. *1771*

Mnoho podrobných informací o obci se nám zachovalo z r. 1853 v parcelním protokole **(**Grund Parcellen Protoccol der Gemeinde Lastiborzicz) – písemném elaborátu ke katastrální mapě z r. 1843 – příloha 8 a 9, jehož překlad uvádím. Originál je psán německy, překlad je nedokonalý, odborné výrazy jsem přeložil někdy snad chybně, neměl jsem potřebný slovník. *1853*

Pozemkový parcelní protokol obce Lastibořic

♦ ♦ ♦

Názvy: Místní plac, Hromovsko, U zvonice, Za humny, Pofska *(správně Poustka*), Dolce, Píska, Na Koretku *(správně Na Korejtku*), Příhon, Průhon, Močidla.

1571 Součet všech pozemkových parcel je 954 jiter 1571 čtverečních sáhů *(549,558 ha),* k tomu stavební parcely 7j 209s *(4,036 ha),* areál celé obce 962j 180s *(553,602 ha),* čistý roční výnos 4550 florinů 42 krejcarů.

Podepsáni: Jan Bláha radní, Václav Raubíček radní, Jan Bradáč výbor.

1843 **Název:** Duplicat Bauparzellen Protocoll der Gemeinde Lastiborzicz böhmisch Lastibořic mit den Ortschaften Giwina, Sedlisko, Trawniczek und Slawikow in Bunzlauer Kreis, Steuerbezirk Böhm. Aicha – 1843. *(Duplikát protokolu stavebních parcel obce Lastiborzicz česky Lastibořic s osadami Jivina Sedlisko Trávníček a Slavíkov v Boleslavském kraji, berní okres Český Dub – 1843.)*

1032 **Tabelární přehled:** role 509j 880s, louky 57j 186s, zahrady 12j 1032s, pastviny 39j 1172s, stavby 6j 1263s, celkem 925j 591s; cesty 30j 1887s, vodstvo 5j 237s, pustiny 0j 1252s, stavby nezdaněné 0j 113s, celkem 36j 1189s; úhrnem 962j 180s.

Topografická poloha: Vlastibořice náležely dříve k panství Svijany, Boleslavského kraje. Od města Českého Dubu jsou vzdáleny 1 a půl míle.

Terén: Obec leží na levém břehu Mohelky, která tvoří severní hranici katastru, odkud terén příkře stoupá a dále se rozprostírá jižním směrem z části jako náhorní rovina, z části svažující se pahorkatina.

Podnebí: vzhledem k vysoké podhorské poloze je podnebí pro zemědělství nepříznivé.

1843 **Rozloha území:** podle výsledku katastrálního měření z r. 1843 obnáší území této obce 962 jiter 180 sáhů.

Součásti obce: katastrální obec pozůstává z větší části z uzavřených osad Lastibořice, Giwina, Sedlisko, Trawniczek a Slawikow.

Vzdálenost nejodlehlejších obdělávaných polí od obce Vlastibořic je půl hodiny cesty.

Poloha jednotlivých druhů kultur: zahrady jsou bezprostředně u obytných domů, louky jsou hlavně při Mohelce a potom několik parcel v blízkosti osad, roztroušené mezi poli, orná půda vesměs kolem sídel, převládající lesní porost na severní a jižní hranici obce. Pastviny jsou roztroušeny po celé obci.

Okresní soud je v Českém Dubě.

Obecní úřad je v obci.

Fara se nalézá a sice jako lokálie ve Vlastibořicích.

Škola pro osady obce je ve Vlastibořicích a je to filiální, resp. triviální škola.

Pamětihodnosti ani historické památky v obci nejsou.

Hranice: na severu s Chvalčovicemi, Radostínem, Radimovicemi, na východě s Radimovicemi, Kamením, na jihu s Pěnčínem, Soběslavicemi, na západě s Hradčanami a Soběslavicemi *(příl 8).*

1850 **Obyvatelstvo:** Podle výsledku sčítání v r. 1850 pozůstává obyvatelstvo z 247 mužů, 266 žen, dohromady 513, rodin 132, počet domů 75, zemědělců 118, řemeslníků 9, obojích 3, žádných z obou 2.

Strava obyvatel: Obvyklá strava hospodářů a příslušníků hospodářství pozůstává zpravidla z mléka, chleba, polévky, brambor, hrubých moučných jídel, jahel, prosa, zelí, krup, sýra a pro přilepšení o nedělích a svátcích a zvláštních příležitostech masa a lepších moučných jídel z bílé mouky. Čeládka a nádeníci se stravují stejně jako hospodář. Jako nápoj se zpravidla pije voda, výjimečně pivo a pálenka.

Čeládka je u větších hospodářů, kteří se zde jmenují půlsedláci, průměrně u nich slouží jeden čeledín a jedna děvečka.

Stavy dobytka: 1850: koní 20, volů 6, krávy 74; 1853 : koní 23, volů 2, krav 91, jalovic 32, koz 10. *1850*

Plemena dobytka: Koně jsou silnějšího českého chovu a jsou částečně odchováni od hřebců domácího původu, částečně cizího sousedního chovu nakupováni na dobytčích trzích. Hovězí dobytek je domácího chovu, silné plemeno bílohnědé barvy a dobře se hodí k hospodářským účelům. Kozy jsou druhem obyčejné domácí kozy, střední velikosti.

Píce dobytka: Koně – oves, seno, sláma, v menších hospodářstvích se též pase; hovězí dobytek – seno, otava, v zimě též jetel, sláma, odpad ze stodoly, v létě zelené krmení, na podzim se pase, na přilepšenou šrot, občas i sůl. Kozy se z větší části jen pasou a v zimě se krmí senem.

Využití dobytka: Koně se užívají k zemědělským pracím, z části v povoznictví. Hovězí dobytek se pěstuje k chovu, přebytečný se odprodává na maso, lůj, pro kůži, zbylý se chová pro mléko k vlastní spotřebě, k výrobě másla, sýrů, které se z části spotřebují, z části prodají. Volů a z části i krav se užívá jako tažných zvířat, nepostradatelný v hospodářství je dobytčí hnůj. Půlsedlák vlastní zpravidla 2 koně, 3 krávy, 1 jalovici.

Drůbež: pěstování drůbeže ve vsi je nepatrné.

Řeky, potoky: potok Mohelka tvoří severní a severovýchodní hranici katastru, přechází do obce Hradčany. Jsou na něm dva mlýny, každý o dvou mlýnských kolech.

Silnice a cesty: v obci je pouze několik cest, které vedou do okolních osad a jsou většinou ve špatném stavu.

Tržiště: nejbližší trh je v Hodkovicích a v Turnově. Vzdálenost do Hodkovic je půl míle, do Turnova jedna a půl míle, z toho půl míle po špatné cestě, zbytek po císařské silnici /Chaussee/. Trhy v Hodkovicích jsou každý čtvrtek, v Turnově každou středu a sobotu.

Hlavní produkty: v obci se pěstují tyto produkty:

- na orné půdě a/ ve větší míře ozimní žito, oves, brambory, jetel; b/ v menší míře zimní pšenice, ječmen, zelí, len,
- na loukách a pastvinách sladká tráva,
- v zahradách zelenina, koření, ovoce,
- v lesích smrky a borovice.

Stav půdních kultur: půda je obdělávána obvyklým trojstranným systémem, velmi pilně, prostředně hnojena, pastviny jsou ponechávány pouze přírodě.

Vzájemný poměr jednotlivých kultur: zahrady stačí sotva pokrýt domácí potřebu ovoce, les postačuje potřebě dříví v obci.

Poměr stavu dobytka k počtu obsluhy a velikosti hospodářství: stav je dostatečný.

Zemědělský inventář: k zemědělským pracím se užívá obvykle tento inventář: čtyřkolový okovaný vůz valník s možností ustrojení dalších částí – žebřin, košin, korby, prken /zástav/ pro různé účely; pluh se železnou radlicí, ruchadlo, nákolesnik, rádlo, plužní kolečka, lehké i těžké brány většinou se železnými hřeby, rýč, lopata, motyka, vidle, podavky na seno, obilní i travní kosa, srp, dřevěný cep, mlýnek na obilí, vějička, koníček, řešeta všech druhů, dřevěné nebo železné hnojní vidle, dřevěné hrábě, trakař, kolečko, nosítka na hnůj.

Setí a sklizeň: na zimu se seje zpravidla od půli září do půli října, na jaro mezi půlí dubna a května, sklizeň ozimů je od počátku jařin do poloviny srpna. Senoseč je v červenci, otavy jsou v září.

Kvalita plodin: dobrá – žito, oves; střední – brambory, jetel, pšenice; špatná – zelí, len.

Přebytek nebo nedostatek plodin: v selských hospodářstvích je přebytek žita a ovsa, nedostává se lnu. Přebytky se prodávají kromě na trzích též obchodníkům s obilím.

Vlastnictví usedlostí: v obci se vyskytují usedlosti nedělitelné a volně prodejné. Jako nedělitelných je v obci 17 půlsedláků s 20 – 28 jitry pozemků, 30 chalupníků s 5 – 20 jitry a 27 domkařů. Kromě uvedených přichází v úvahu fara.

Obydlí, stav: obytné budovy patřící k hospodářství jsou většinou dřevěné, jejich stav je průměrný. Ze 75 domů této katastrální obce je 7 zděných, 68 dřevěných, všechny přízemní, 13 pokryto šindelem, 62 došky, jeden pojištěn u společnosti terstské a jeden u české.

Průmyslové podniky: v katastrální obci takové podniky nejsou.

1500 **Řemesla:** 2 mlynáři, každý s jedním mlecím zařízením na svrchní vodu, ročně platí daň ze mletí 1500 měřic obilí; 1 pekař, 1 šenkýř, 2 koláři, 2 kováři, 1 obchod smíšeným zbožím.

1853 16. prosince 1853

1843 Kopie všech listů mapy stabilního katastru Vlastibořic z r. 1843 v měř. 1:2880 (upravené do formátu A4) jsou v příloze č. 8 i se zmenšenou kopií celého katastru. Ve stabilním katastru byly pozemky rozděleny na pozemky dani podrobené a pozemky daně prosté; prvními byly role, louky, vinice, pastviny a lesy a druhými pak pozemky hospodářsky nepoužitelné, neplodné, skály, veřejné silnice a cesty, řeky, průplavy a hřbitovy. Výměra byla udávána v jitrech a sázích a čistý výnos ve zlatých a krejcarech. Do map byly dokreslovány změny nastalé po r. 1843.

Vývoj hospodářských poměrů a zejména úpravy daně pozemkové si vyžádaly rozsáhlejší úpravy map, které nazýváme reambulací katastru. Úkolem reambulace bylo zejména:

a) jednorázové doplnění elaborátu měřického i písemného katastrálními změnami, nastalými od doby původního měření a

b) provedení nového tzv. všeobecného vcenění a vtřídění pozemků.

1891 Zvláštní mapy vyhotoveny nebyly, pouze pro potřeby úřadů bylo provedeno rozmnožení reprodukcí map stabilního katastru. Reambulace rozdělila půdu hospodářsky obdělávanou na pozemky zemědělsky užívané a pozemky, které jsou sice schopny zemědělského zpracování, ale jsou tomuto úmyslu odňaty a věnovány jiným účelům (hliniště, pískoviště, sklady různých materiálů apod.); takové pozemky byly nazývány parifikáty. Při této úpravě byly zastavěné plochy a nádvoří pojaty mezi plochy nepodléhající dani pozemkové. Kopie těchto listů map reambulovaného katastru Vlastibořic z r. 1891 v měř. 1:2880, upravené do formátu A3, jsou rovněž v příloze č. 8.

Zákonem o evidenci katastru, pro zajištění stálého souhlasu mezi skutečným stavem v přírodě a evidencí pozemkového katastru musí být mapy neustále doplňovány. Originály map se zakreslenými změnami jsou uloženy na katastrálním úřadě.

1903 **Vlastibořice v r. 1903** podle adresáře politického okresu turnovského (uvedeny pouze některé údaje).

Obec rozložena na mírné vyvýšenině postupující k Ještědu a sklánějící se k Jizeře. Domky z části zděné a z části dřevěné, rozloženy směrem od jihu k severozápadu, obklopují malou náves se sochou sv. Jana Nepomuckého. V obci blíže školy malý rybník.

Podnebí studenější, větry západní převládají.

1100 Ovocné stromoví: jabloní asi 800, hrušní 450, švestek 1100, třešní 150. Hospodářské plodiny: pšenice i oves.

1900 K obci náležejí osady: Jivina, Sedlíštky; k Vlastibořicům náležejí samoty Korejtko a Kotel, k Jivině Horka a Skuhrov, k Sedlíštkům Klučka a Příhon. Obyvatelů dle sčítání z r. 1900 550, domů 103.

Starosta: Šámal František ve Vlastibořicích čp. 4, radní Šulc Jan ve Vlastibořicích čp. 26, Bernat Josef v Jivině čp. 19, Vajs František v Sedlíšťkách čp. 18.

Pošta a dráha: Sychrov.

Větší rolníci: Melichar Josef č. 10 – výměry 55 korců, Mráz Jiří Jivina – 70 korců, Brož Josef Sedlíšťka – 71 korců, Vajs František Sedlíšťka – 58 korců.

Mlýn Františka Berana, lom (čedičový) Josefa Vyhlasa.

Živnostníci: hostinský Šulc Jan; kupci: Knebl Jos., Adam Fr.; kovář: Fuchs Ludvík; koláři: Adam Čeněk, Picek Jos.; krejčí: Kešner Fr.; řezník: Šulc Jan; truhláři: Louda Fr., Nejedlo Fr.; malíř: Skála Jos.; faktor: Mlejnek Fr.; prodej tabáku: Melicharová Anna.

V Sedlíšťkách: mlynář Hudec Fr.; hostinský a prodej tabáku: Adam Fr.; obuvník: Lauryn Florián; kramářství: Fantová Anna; faktoři: Mach Fr. a Starý Jos.

V Jivině: obuvník Hudec Jos.; prodej tabáku: Šifta Jos.; kramářství a výčep piva: Beran Jos., Primásková Kateřina.

Spolky: Místní odbor Národní Jednoty Severočeské, předseda Čubrda Josef, Sbor dobrovolných hasičů, předseda Šámal František, Záložní a spořitelní spolek systému Reiffeisenova.

Cesty v našem kraji

♦ ♦ ♦

Cesty po kterých dnes chodíme prošlapali a vyjezdili lidé před staletími, od obydlí k polím, od jedné vesnice ke druhé, podle potoků a řek i přes hory. Byly to zprvu jen úzké, málo schůdné chodníčky a pěšiny. Vozů se začalo ve větším měřítku používat teprve ve 12. století. To ovšem předpokládalo rozšíření a vyztužení starých stezek, vedených obvykle nejkratším směrem přes kopce i doliny. Zbytky těchto cest můžeme v přírodě objevit ještě dnes, mnohé dnešní komunikace sledují jejich průběh.

1720 V 18. století byly již Čechy protkány sítí významných silnic. Zvlášť dobře je komunikační síť znázorněna na Müllerově mapě Čech z r. 1720 (příl. 6). Je na ní zakreslena i cesta z Jičína přes Turnov, „Pyrám“, Ohrazenice, Hodkovice, Záskalí, Dlouhý Most do Liberce a odtud přes Frýdlant do Zhořelce. Z Ohrazenic je odbočka na Mnichovo Hradiště, Trenčín, Mladou Boleslav a dále do Prahy. V Trenčíně odbočuje cesta severním směrem na Žitavu.

Až do poloviny 18. století, kdy došlo k rozsáhlé úpravě silnic, dají se přirovnat tehdejší i velmi frekventované silnice k dnešním polním cestám. V době dešťů se proměnily v moře bláta a cestování bylo nesmírně obtížné.

1877 Podíváme-li se na starou katastrální mapu obce, překvapí nás množství zakreslených cest. Platila zásada, že každý pozemek má být z cesty přístupný. Cesty proto představovaly velkou plochu katastru, ve Vlastibořicích to bylo cca 6% veškeré plochy obce. Při tom byly zakresleny pouze cesty vozové /koleje/. Kromě nich bylo v obci plno pěšin vedoucích od jednotlivých domů nejkratším směrem k obecní studni, domy nebývaly oploceny. Několik málo cest vedoucích do sousedních osad bývalo vesměs ve špatném stavu. Čteme o tom i v zápisu pamětní knihy školy z r. 1877/88, kdy byla odškolena obec Vitanovská „ku přání tamních občanů, kteří ve své žádosti za odškolení, vzdálenost a neschůdnost cesty ku Vlastibořicům co hlavní důvod uvedli.“ Z většiny našich osad se vyjíždělo po staletí ve stejných místech, podle rozdělení polí.

V 19. století byly silnice rozděleny do čtyř kategorií, podle toho kdo je stavěl a udržoval: a/ silnice erární (císařské), b/ zemské, c/ okresní, d/ obecní. Sledovaly obyčejně nejkratší směr a mnohdy překonávaly prudká stoupání, kde bylo zapotřebí přípřeže.

1813

Císařská silnice Poděbradsko – Turnovská byla dostavěna v r. 1813, Liberecká od Mnichova Hradiště k Hodkovicům (v úseku od Podolí k Pyrámu stavěna za přispění poddaných), dostavěna v r. 1815. Obě sloužily vojenským účelům, široké 9,5 m, aby stačily pro pochod dvou trup vedle sebe. Most u Loukova, kde před tím jen lávky byly, L.P. 1830 19. Marci ledy most roztloukly a docela zkazily. Převáželo se na lodi až do r. 1834, kdy obec loukovská nový most postavila.

Okresní silnice, jak je vidíme na příloze č. 7, byly vesměs stavěny až koncem 19. a počátkem 20. století. Trasy stanoveny tak, aby „během času docílilo se všestranné spojení". Vlastibořice leží bohužel daleko od hlavních silničních tahů, což se nepříznivě projevuje v dalším vývoji obce.

Materiál na stavbu silnic se těžil v nejbližších pískovcových lomech /štět/, povrch silnic byl pokryt čedičem, který se dovážel z lomů na návrších od Vlastibořic na jihovýchod. Po vytěžení čediče (černého kamene) zůstaly v zemi velké jámy, které byly postupně zasypávány většinou odpadem, a dnes je již nenajdeme.

Obecní silnice představovaly cesty polní, lesní a cesty vedoucí do sousedních osad a byly buď zpevněné, nebo nezpevněné. Stavěla je a udržovala každá osada sama. Aby se ušetřily náklady, mělo každé popisné číslo určen rozsah prací, které muselo bezplatně na cestě vykonat. Pracovat zadarmo se u nás říkalo „láskovat". Nejužívanější byly cesty vedoucí k panským dvorům, kudy se jezdilo na robotu. Do svijanského dvora se z Vlastibořic patrně jezdilo přes Padařavice a Kordovku. Některé statky měly na robotu daleko. Tak např. k panství Kost patřící velký statek (146 korců) Libenských v Havlovicích měl na robotu přes dvě míle cesty, chalupník z Malčic u Českého Dubu to měl ještě dále.

K převratným změnám ve stavu cest došlo až ve druhé polovině 20. století v důsledku kolektivizace zemědělství a zcelování pozemků, kdy velký počet polních cest z krajiny zmizel, rekonstruovány byly zejména silnice I. třídy a nově stavěna dálnice (příl. 7).

Lesy

♦ ♦ ♦

V pradávných dobách pokrývaly rozsáhlé hvozdy většinu naší vlasti. Čím více přibývalo lidí a osad, tím rychleji ubývalo lesů, lidé byli nuceni na vhodných místech lesy kácet i ohněm hubit. Památka na tyto doby se nám zachovala ve jménu sousední osady Klůčky. S lesem souvisí, i když si to dnes již neuvědomujeme, i některé názvy jako např. Doubí, Dub, Klokočí, Lísky, Olešnice, Osečná, Podhájí, Proseč, Smržovka, Vazovec, Zásada, Žďár a jiné.

1624

V pradávných dobách neměly lesy valné ceny. Les i lov v něm byl původně svobodný a každý si z lesa, který patřil k tzv. občinám, bral co, potřeboval. Koncem 15. století byly v některých oblastech lesy ještě plné zajíců, srn, jelenů, kanců, rysů, lišek, medvědů, ale i bobrů, divokých holubů, tetřevů, jeřábků i vlků. Ještě v polovině 16.

století se konal v bezdězských lesích lov na medvědy. Později se lesy stejně jako půda staly majetkem panovníků, kteří je později rozdávali za různé služby a zásluhy určitým jednotlivcům, zvláště šlechtě, klášterům, městům ap., a ti je pak pronajímali poddaným, takže vedle lesů královských povstaly lesy obecní, panské, církevní, městské a selské. Při panství Svijany se uvádí v r. 1624 celkem 241 lečí lesa (cca 4370ha).

1950 Po r. 1950 přešly postupně všechny lesy do správy státních lesů, po r. 1989 byly lesy, podobně jako zemědělská půda vráceny původním majitelům, pokud o to požádali. Současná držba lesů je značně roztříštěná.

Jména pomístní určují jednoznačně situačně určité místo, udržují se po staletí a význam některých z nich si dnes již nedovedeme vysvětlit. Jsou to názvy polních tratí, lesů a jejich částí, cest ap. V mapách kreslených německými kartografy jsou některá jména zkomolena. V dalším jsem uvedl abecední seznam některých pomístních jmen, případně jejich význam, od kdy jsou doložena a ke které živnosti pozemky náležely.

1719 Borek, V borku – 1719 – č. 3, malý borový les.

Bouřilovsko – asi od bouře.

1719 Boží muka, U božích muk – 1719 – č. 3, místo kde stojí kříž.

1728 Březí, V březí – 1728 – č. 10, místo porostlé břízami.

1714 Červenice – 1714 – č. 8, druh půdy.

1776 Dlouhý hona, Na dlouhých /honech/ – 1776 – č. 8, jistý kus pole podle tvaru.

1789 Dolec, Nad dolcem – 1789 – č. 2, od důl.

1760 Dráha, Pod drahou – 1760 – č. 10, cesta, kterou se honil dobytek na pastvu, aby neškodil polím.

Dub, U dubu – podle stromu.

1776 Háj, Za hájem – 1776 – č. 8, poloha pole.

1728 Haltýř, Malý haltýř – 1728 – č. 10, nádrž na zadržování vody.

1760 Hlubočice, Hlubočina – 1760 – č. 10, strmá lesní stráň severně Vlastibořic spadající prudce do údolí Mohelky.

1786 Hrba, Na hrbách – 1786 – č. 6, hrbolatý terén.

Hromovsko – místo kde se často ozývá hrom.

Hrubá skála – velká skála.

1706 Humna, Za humny – 1706 – č. 6, původně místo za stodolou, kde se mlátilo obilí, později pozemky za stodolou.

1706 Jahodinec, V jahodinci – 1706 – č. 6, místo kde rostly jahody.

1789 Kamenec, Na kamenci – 1789 – č. 2, kamenitá půda.

1719 Kamenice, Na kamenici – 1719 – č. 3, kamenitá půda.

1728 Karbanovsko, Na karbanovště (stč. 6. pád) – 1728 – č 10., stč. karbovati – dělati vruby, nebo od hazardní karetní hry.

Kněžsko, Malý kněžsko – církevní les.

1762 Korejtko, chybně Koretko – 1762 – č. 1, od korýtka pro napájení dobytka.

1624 Křídlo – 1624 – č. 8 podle polohy pozemku.

Kříž, U křížku. Ve Vlastibořicích bylo 6 křížů: 1/ jižně Vlastibořic u silnice kříž „Bílý“ mezi dvěma lipkami. 2/ jižněji, také u silnice kříž „Černý“, nahrazený dnes sochou p. Marie. 3/ u hřbitovních vrat misijní kříž v železné zahrádce, po stranách rostou dva mohutné kaštany. 4/ severně od Vlastibořic křížek pod vzrostlou lípou. 5/ u silnice na Nechálov (pod trigonom. bodem), mezi dvěma kaštany, na místě starého sešlého kříže, postavený r. 1858. 6/ v lese Ve vidlích postavený r. 1909, přenesený sem sousedy ze hřbitova. *1858*

Křovice – cesta zarostlá křovím nad čp. 6.

Lipka, U lipky – lípa zasazená u kříže severně od vsi.

Makovec, Na makovci – 1721 – č. 2, asi od slova mák. *1721*

Močidla – místo kde se močil len.

Mrázovsko – les náležící rodu Mrázů.

Novina, V novinách – 1706 – č. 6, nově vzdělaný pozemek. *1706*

Paseka, Na pasece – 1714 – č. 8, vykácený les. *1714*

Pelantice – lesní cesta Hlubočicí, od OJ Pelant.

Pod zadním – 1760 – č. 10, podle polohy. *1760*

Poustka, (nesprávně Poufska i Poška) – 1762 – č. 1, od pustý, ladem ležící. *1762*

Průhon, Dle průhonu – 1776 – č. 8, pozemek, po němž byl honěn dobytek. *1776*

Příhon, U příhona – 1624 – č. 8, pustina, průhon. *1624*

Rovina, V rovinách – 1719 – č. 3, rovinatý terén. *1719*

Rybník, Pod rybníkem – 1728 – č. 10, pozemky pod rybníkem. *1728*

Sádka, Pod sádkou – 1728 – č. 10, nádrž na ryby. *1728*

Strž, U strže – 1789 – č. 2, terénní útvar. *1789*

U Jána – kamenná socha z 18. století mezi dvěma lipami na návsi, před čp. 50 přenesená sem z Turnova.

Svodnice – 1760 – č. 10, pozemek, na který se sváděla voda. *1760*

Tobolka, Na tobolce – 1714 – č. 8, podle tvaru. *1714*

Vidle, Na vidli, Ve vidlích – 1760 – č. 10, podle hospodářského nářadí. *1760*

Zavadilka, U zavadilky – 1719 – č. 3, od stč. zavaditi, tj. obtížiti dluhem. *1719*

Zvonice, U zvonice – dřevěná věž se zvony.

Žákovsko, Na žákovště (stč. 6. pád) – 1714 – č. 8, školní pozemek. *1714*

Žlábek, U žlábku – dřevěný žlábek rozváděl vodu z Haltýře na louky.

Některá příjmení a jejich význam

♦ ♦ ♦

Naše příjmení vznikala v průběhu téměř tisíciletého období, ze kterého máme k dispozici historické materiály. Ještě v 18. století bývaly seznamy osob uspořádávány podle křestních jmen. Soubor křestních (též rodných nebo osobních) jmen nebyl veliký, jejich majitelé se často rozlišovali rozličnými domácími podobami svého jména, označením otce, řídčeji matky či manželky, podle usedlosti, zaměstnání, původu *1780*

z různých míst, podle fyzických a duševních vlastností, charakteristických slovních obratů, narážek na různé příhody apod. Vývoj společnosti a zdokonalování veřejné správy vyžadovaly přesnou evidenci osob. Dědičnost a neměnnost příjmení byla u nás uzákoněna v r. 1780. Tehdy také dostali svá příjmení bezzemci a čeleď.

Českých příjmení je více než čtyřicet tisíc. Významu některých příjmení již dnes nerozumíme, některá možno vyložit více způsoby, podle toho kde vznikla. Mimo českých se v obci vyskytuje mnoho příjmení cizího původu, zejména německých, význam některých se mi nepodařilo zjistit. Německých příjmení je v češtině více než českých příjmení v němčině.

V následujícím seznamu jsou uvedena příjmení vyskytující se v obci koncem dvacátého století.

Vysvětlivky zkratek: OJ – osobní jméno, MJ – místní jméno, A – apelativum (jméno obecné)

Příjmení Význam

Adam – starozákonní osobní jméno /OJ/ – stvořený ze země
Adensam – původ nejasný
Altman – asi z německého alt – starý, Mann – muž
Anděl – podle domovního znamení nebo podle erbu
Balázs – z maďarštiny
Bárta – z Bartoloměj, z aramej. OJ – oráč
Bassy – snad z italštiny
Beksa – snad z OJ Bedřich, Benedikt; z německého Bäcker – pekař
Beneš – z OJ Benedikt
Beran – podle příslušnosti k církvi, podle domácího zvířete
Bernard – stněm. OJ Bernhard: bero – medvěd, hart – tvrdý
Bittner – asi z německého bitter – hořký
Bretšnajdr – asi z německého Brett – prkno, schneiden – řezati
Brož – z OJ Bronislav nebo z Ambrož – nesmrtelný
Brzobohatý – z A brzy bohatý, složený tvar
Bukovan – původ nejasný
Burda – staročeské A burda – hřmotný, silný, tělnatý člověk
Buřil – snad z OJ Burian
Buschek – asi z Bušek, staročeské OJ Budivoj, Budislav, Bohuslav
Carda – A carda – chytrák, veselý člověk
Čermák – lidový název ptáka rehka
Černý – z přídavného jména černý
Čihař – kdo chytá ptáky na čihadle
Čubrda – z německého Schubert
Dědek – z A děd – stařec

Dítě – z A dítě
Drobník – z přídavného jména drobný
Faltys – z Valentin (F za V vlivem němč.) – kypící zdravím
Fiala – z názvu květiny
Filip – OJ z řeckého Filos hippos – milovník koní
Frydrych – střhn. OJ: fridu – mír, ochrana, rich – vládce
Gillern – zkr. Ägilius = Jiljí; A gülle = louže
Glázr – z německého A Glaser = sklář, sklenář
Gleich – z německého A rameno vah; zednický termín glajcha
Hanzl – OJ Johanes, zdrobn. Hans, česky Jan
Havelka – z OJ Gallus – obyvatel Galie
Havlín – z OJ Gallus – obyvatel Galie
Hartych – snad z německého přídavného jména hart – tvrdý, silný, statečný
Hladký – z přídavného jména hladký
Hobelant – dříve Haberlant, snad z bavorského Haber – oves
Holub – z názvu ptáka
Horák – obyvatel z hor
Hujer – z německého nářečí A Häuer – havíř
Chleborád – složený tvar
Jaroš – z OJ Jaroslav
Jelínek – zdrobnělina z A jelen
Ježek – patrně za Ješek z OJ Jan
Jíra – z OJ Jiří, z řeckého geórgos – rolník
Jiránek – z OJ Jiří, z řeckého geórgos – rolník
Jirman – z německého OJ Germar: ger – oštěp, mar – slavný
Jiroš – z Jíra, domácká podoba Jiří
Jírů – z Jíra
Jiřík – zdrobnělina z Jiří
Jisl – snad z německého Johanes, česky Jan
Jošt – z keltského OJ Jodok – bojovník
Kavka – z názvu ptáka
Kellar – ze střhn. A kellaere – sklepmistr
Klícha – z OJ Kliment, z latinského Clemens – vlídný, laskavý
Kodeš – z řeckého Nikodémus – vítězství lidu
Kozderka – kdo dře, tj. stahuje kozy – podřadný řezník
Kratochvíl – z A kratochvíle
Krčil – ze slovesa krčiti se
Krsek – z A krs – zakrnělý strom, patrně i člověk
Kvapil – ze slovesa kvapit
Laur – z latinského OJ Laurentius – Vavřinec

Laurin – z Laurentius – Vavřinec, též A laurin – trpaslík
Ledabyl – složený tvar
Lehocký – z MJ Lehovec
Lhota – z MJ Lhota
Lhoták – obyvatel Lhoty
Linhart – česká podoba OJ Leonhart
Linka – zdrobnělina z A lina – čára; počešť. A Linke – levice
Los – z OJ Niklos, německá nářeční podoba OJ Mikuláš
Louda – z loudati se, původní význam toulati se – tulák
Macoun – z OJ Matěj
Mach – odvozeno z OJ Mařík, Matěj, Martin
May – (Máj) z německého nářečí OJ Bartolomäus
Mareš – z latinského OJ Menz, toto z OJ Cle – mens
Michálko – zdrobnělina z Michal, z hebrejského Michael – jako bůh
Mikulášek – zdrobnělina z Mikuláš
Mizera – stč. A mizera – bída, ubožák, darebák
Mráz – z A mráz – atmosférický jev
Müller – z německého A Müller – mlynář
Nebuželský – snad z přídavného jména nebohý; z MJ Nebušice
Němeček – zdrobnělina z Němec, přistěhovalec z německých krajin
Nerad – z adj. nerad
Novotný – staré přídavné jméno novotný – nový
Pabišta – snad z Pavel, latinsky Paulus – malý
Pavlů – z OJ Pavel
Polák – z MJ podle národnosti
Pokorný – z přídavného jména pokorný
Porš – snad z poněmčeného OJ Boreš
Pražák – z MJ Praha
Primásek – zdrobnělina z primas – první konšel
Průša – snad z OJ Prokop – pohotový
Pudil – snad z OJ Leo – pold
Resl – z německého nářečí Resse – stočený svazek lnu
Roubíček – z A roubík – kolík k vázání snopů
Rösler – asi od německého Rössel – koníček
Sedláček – mladý hospodář, kterému otec předal předčasně živnost, aby nemusel jít na vojnu
Simek – snad z německého Simon, hebr. OJ Simhón – naslouchající
Skřivánek – z názvu ptáka
Sluka – z názvu ptáka
Soukup – A soukup – překupník, dohazovač, svědek

Stárel – z A stárek
Suk – z A suk
Šámal – příčestí slovesa šámat/se/ – šourat se, vléci se
Šedivec – z přídavného jména šedivý
Šifta – A šifta – násada, pažba
Šittner – asi z německého A Schütte – pošití střechy došky, doškař
Štrbavý – význam nejasný
Šulc – kdo dohlíží na plnění povinností k vrchnosti
Šumbera – z MJ Šumberk, Šumperk
Švec – z A švec
Thoř – ze jména zvířete
Tomášek – zdrobnělina z Tomáš, OJ z aramejského theómá – dvojče
Tomsa – zdrobnělina z Tomáš
Třešňák – z A třešně
Ťukal – z příčestí slovesa ťukat
Urban – OJ z latinského urbanus – městský, uhlazený
Vágner – z německého A Wagner – kolář
Valenta – z OJ Valentin
Vavřich – z OJ Vavřinec, lat. Laurentius
Vondrák – OJ Ondřej, řecky Andreas – statný, odvážný
Vorlíček – zdrobnělina z A orel
Vyhlas – asi od výheň, kovárna, kovář
Zajíček – zdrobnělina ze zajíc
Zámorský – původ nejasný
Zeman – drobný šlechtic, svobodný majitel statku
Ziegler – německého A Ziegler – cihlář
Zima – z A zima
Zrůst – stč. A zrost – vzrůst, prospěch

Kromě uvedených příjmení vyskytujících se v obci koncem tisíciletí nalézáme v matrikách i v archivu obce mnoho dalších, která zanikla. Nejrozšířenějším v obci bylo příjmení Adam, v polovině 19. století se vyskytuje současně v 10 domech: v čp. 10 žilo 5 generací, čp. 11 5 generací, čp. 25 – 3 generace, čp. 13 – 3 generace, čp. 3 – 3 generace, čp. 26 2 generace, čp. 27 – 1 generace, čp. 15 – 2 generace, čp. 38 – 2 generace a čp. 14 1 generace. Jakými přídomky nebo přízvisky se tito Matějové, Janové, Petrové, Václavové, Josefové rozlišovali, dnes již nezjistíme, bylo by to zajímavé, lidová tvořivost je vynalézavá. V polovině 20. století žily v obci tři rodiny Melicharů: v čp. 10 Josef Melichar řečený Dolení, v čp. 2 Stanislav Melichar řečený Hoření (podle polohy statku ve vsi) a v čp. 7 Jaroslav Melichar zvaný Klempíř (podle povolání). Dalším, spíše žertovným rozlišením uvedených třech mužů byla jména: Josmel, Stanmel a Jarmel.

16

16. Jací naši předkové byli a jak žili

Jací naši předkové byli, jaký byl tělesný vzhled a vlastnosti prvních osadníků, o tom nic nevíme. Snad kromě jiné úpravy vlasů a vousů a rozdílnosti oděvu se od nás po tělesné stránce v ničem nelišili. V dlouhém vývoji lidského rodu tisíc let nic neznamená. Dnes víme, že znaky a vlastnosti lidí se zákonitě přenášejí z jedné generace na druhou, každý organismus dědí své chromozómy a geny od svých rodičů, potomci vždy dostanou jeden shodný chromozóm od matky i otce. Počet předků, od kterých jsme mohli své vlastnosti zdědit, roste v jednotlivých generacích do minulosti geometrickou řadou. Ve druhé generaci jsou to 2 osoby, v desáté generaci 512 osob, ve dvacáté generaci již teoreticky 524 288 osob. Tak jako jsou rozdílní lidé dnes, museli být rozdílní i kdysi, každý člověk je jiný, v tomto ohledu se od nás v ničem nelišili.

V čem se ale lišili, byla jednak řeč, která by nám dnes byla těžko srozumitelná, ale zejména psychický život, jejich pohled na život a na svět byl jiný. Základní princip duchovního života představovala víra, nejdříve ve více bohů, později v jediného. Žít v souladu s Bohem znamenalo dosáhnout smyslu a cíle individuálního života, jímž bylo spasení vlastní duše.

Křesťanské náboženství předpokládalo kromě víry v samotného Boha i víru v existenci hlavního protivníka božího úsilí – ďábla. Strach před posmrtným životem způsoboval, že hlavním smyslem lidského konání byla spása duše. Představy o světě odpovídaly učení bible. Historie lidstva začíná Adamem, jehož stvořil Bůh a směřuje k poslednímu soudu, po němž dojde k nastolení božího království. Převládala představa, že individuální lidský čas sice ubíhá, ale že svět i světový řád stvořený a řízený Bohem nepodléhá změnám, trvá z věčnosti do věčnosti, směřuje k poslednímu soudu a rozplyne se ve věčnosti.

Dnes máme o vzniku člověka jinou představu. V říši živočišné je člověk pevně zakotven, zařazujeme ho do podříše mnohobuněčných, kmene strunatců, podkmene

obratlovců, třídy savců, podtřídy živorodých, nadtřídy plancetálů, řádu nehetnatců a konečně čeledi lidí.

Lidský rod se neustále obnovuje přirozenou biologickou reprodukcí zahrnující rození generací nových a završování životního cyklu generací starších. Tento cyklus trvá v průměru 25 let. Nová generace přejímá od starší jen to, co je nepostradatelné pro její další existenci a rozvoj, zatímco potlačuje to, co již zastaralo a ztratilo proto smysl. Vyjdeme-li od založení vsi, vystřídalo se ve Vlastibořicích na 50 generací.

Jak naši předkové žili, o tom vypráví téměř všechny kapitoly těchto Pamětí. Pročítáme-li je, zjišťujeme, že čím dále do minulosti byl jejich život těžší a tvrdší, výnosy hospodaření bývaly neuvěřitelně nízké, lidé museli vynakládat více práce, aby uživili svoji rodinu. O děti nebývala v rodinách nouze, i když panovala velká úmrtnost dětí. I děti musely pracovat buď doma při hospodářství, v chudších rodinách jako čeleď na statcích nebo panských dvorech. Nejtěžší život měli sirotci, se kterými disponovalo panství. Život starých lidí nebyl též snadný, zejména v případě, kdy jejich nástupce, kterému předali živnost, předčasně zemřel a snacha se nově provdala. I když sjednaný výměnek pamatoval téměř na všechno, docházelo k mnoha střetům, které dovedly vejměníkům život ve stáří ztrpčit. Kromě své rodiny musel venkovský poddaný živit i svoji vrchnost světskou i duchovní.

1771

Ještě v roce 1771 při kritické neúrodě panoval v českých zemích poslední hladomor, kdy jedna desetina obyvatel země vymřela. I když hladomory pominuly, situace na vsi se příliš nezlepšila, v chudých rodinách býval hlad častým hostem. Z vyprávění pamětníků jsem se dozvěděl, že trpívali hladem, když na jaře došel chléb a ani brambory již nebyly. Stálou hrozbou byly i nakažlivé dětské nemoci, proti kterým ještě nebylo léků.

1774

Ku zlepšení života venkovských poddaných dochází až ve druhé polovině 18. století. Urbariální patent z dubna r. 1774 stanovil, aby do půl roku uzavřely vrchnosti se svými poddanými nové dohody o výši povinností, zejména roboty a určoval její maximální hranici na tři dny v týdnu. Následující patent o zrušení nevolnictví z listopadu r. 1781 se zabýval hlavně lidskou stránkou postavení poddaných, jeho osobní důstojností. Každoročně až do r. 1787 byl znovu vydáván zvláštní Josefův dekret, kterým se zakazovalo, aby rolník svému pánovi nebo vrchnostenským úředníkům líbal ruku nebo se před nimi hluboce skláněl.

1781

Až do zrušení nevolnictví v r. 1781 byli poddaní do značné míry závislí na libovůli svých pánů a podléhali též jejich pravomoci soudní (soud 1. instance). Tělesné trestání poddaných holí a karabáčem bylo vrchnostem zakázáno s předstihem již v měsíci září téhož roku. Rovněž tak nemajetné vrstvy obyvatel měly možnost hledat obživu jinde.

1848

Ke zrušení poddanství a feudálních povinností rolnictva spolu se zrušením církevního desátku a panské jurisdikce nad poddanými došlo až v památném roce

1848. Na svijanském panství se poddaní mohli vykupovat z roboty, i když s určitými výhradami již od r. 1822.

Pokud jsou zprávy, jídali naši předkové chléb, hrách, maso, sýr, kaše a ovoce, k tomu připíjeli od nepaměti pivo. Z vaření na předním místě byl a po věky zůstával hrách, dále jáhly, kroupy, semenec. Od konce 15. věku byla česká kuchyně již velmi rozmanitá. Pokud jde o oděv našich předků, některé formy oblečení přetrvaly staletí. Rovněž některé dřevěné roubené stavby se dochovaly až do dnešních dnů.

Typickým rysem držby půdy od 13. až do 18. století byla nedělitelnost jednotlivých gruntů. To znamenalo, že počet statků a větších chalup ve vsi byl v podstatě stálý, zatímco držitelů drobných půdních přídělů neustále přibývalo. Možnost samostatně hospodařit na půdě se dostalo jen málokomu.

Od nepaměti život lidí ovlivňovaly kromě náboženství i války vedené často v jeho jménu. Nejvíce škod ve vsi je doloženo z války třicetileté, kdy mnozí hospodáři své poničené grunty opouštěli.

Společnost od nepaměti byla majetkově silně diferencovaná, dělila se na bohaté a chudé. Jsou to pojmy relativní. Poddaný sedlák sedící „na zaplaceným" byl vůči venkovské chudině bohatý, avšak chudý ve srovnání s pánem vlastnícím třeba stovky vesnic a tisíce poddaných. Můžeme však též zjistit, že např. zbohatlý poddaný měšťan žil lépe než jeho zchudlá vrchnost. Jisté je, že bohatším se žilo lépe než chudším.

1951

Až do poloviny 20. století se na středověkém způsobu hospodaření na půdě a životě venkovské společnosti mnoho nezměnilo. Revoluční změny nastaly až po roce 1951, kdy bylo ve Vlastibořicích založeno Jednotné zemědělské družstvo (JZD). Mizí skupina sedláků a čeledi, chalupníků – kravičkářů, likvidována byla téměř všechna řemesla. Vzniká nová skupina osob – členové JZD, lidově zvaní jézéďáci. Revolučních změn doznává též zemědělský inventář, práci lidí nahrazují stroje, potřeba lidské práce ubývá. Lidé se stěhují za prací do měst, vesnice se začíná vylidňovat, objevuje se nový termín – chalupáři, vlastnící ve vsi obytný dům – chalupu k rekreačnímu obývání. Jejich zásluhou byly mnohé neobývané domy zachráněny před zchátráním a zbouráním. Dalším novým termínem jsou chataři, kteří si ve vsi vystavěli rekreační chaty. Rekreační objekty jsou využívány většinou pouze o víkendech a zejména o školních prázdninách.

1989

Po převratném roce 1989 a zániku sloučeného zemědělského družstva v roce 1993 již nikdo v obci nezačal samostatně hospodařit, zemědělská půda byla většinou pronajata nově vzniklé akciové společnosti RUBÍN se sídlem ve Svijanském Újezdě. Tím ztratila obec charakter obce zemědělské, který měla po více než tisíc let. Je schopna přežít další tisíciletí?

17

17. Nezbytné podmínky života, smrt člověka, poslední vůle, mešní nadace, celoroční modlení, úmrtní diagnózy zemřelých

Ke svému životu člověk v podstatě potřebuje: 1. vzduch, 2. vodu, 3. potravu, 4. oděv, 5. střechu nad hlavou.

Nejdůležitějším z tohoto výčtu je **vzduch.** Život člověka začíná prvním vdechnutím a končí posledním vydechnutím, je tedy vymezen počtem dechů. Bez vzduchu není schopen člověk přežít ani krátkou dobu. Se slovem vzduch úzce souvisí slovo duše. Člověk svým působením ničí vzduch již od doby, kdy počal využívat oheň, dnes i na vesnici se znečisťování atmosféry zvyšuje, což má za následek řadu nepříznivých jevů, od zvýšené koroze, přes vlivy na vegetaci, živočichy i lidské zdraví, až po vážné důsledky možných klimatických změn. Na rozdíl od ostatních věcí potřebných k životu je vzduch prozatím zdarma a není mu věnována patřičná pozornost.

Stejně jako vzduch je pro život člověka nezbytná **voda.** Život vzešel z vody a voda tvoří podstatnou část lidského těla (65 – 70% hmotnosti rostlinných i živočišných tkání) a po odumření organismů je uvolňována do prostředí. Stává se součástí hydrologického koloběhu, postupně dospěje do řek, odteče do moře, z něhož se opět vypaří a ve formě srážek spadne. Průměrná doba setrvání vody v ovzduší je okolo devíti dní. Hydrologický koloběh je nejmohutnější ze všech přirozených cyklů planety. Motorem, který tento koloběh pohání je sluneční záření. Na zemi existuje voda ve třech skupenstvích – plynném, kapalném a tuhém. Bez vody nedokáže člověk též dlouho přežít. Všimněme si jedné zvláštnosti vody – každá kapka vody, pokud jí

v tom nezabráníme, si bezpečně najde nejkratší cestu k moři, které se přesto nikdy nepřeplní.

Důležitou podmínkou pro založení vsi byl zdroj zdravé pitné vody a tekoucí voda pro zřízení mlýna. Obě tyto podmínky byly pro Vlastibořice splněny. Nevysychající pramen vody vyvěral zde jistě již ve třetihorách, kdy se vytvořil nynější reliéf terénu. Voda z pramene a níže položeného rybníka napájela později příkop zbudovaný na ochranu tvrze a zanikala v močálu pod tvrzí.

1786 O rybníku máme zprávu z r. 1786 – Gemeinfischteich – obecný rybný 435 kroků po obvodu 3 a půl vídeňských střevíců hloubky, který má 4 vídeňské střevíce vysokou hráz a stejně i širokou. Rozkládal se asi v místech, kde stojí přístavba školní budovy, zabíral větší část parcely čp. 13 a hráz jeho byla těsně za nynější farskou stodolou. I na protější straně zůstal zbytek této hráze, a ostatní bylo zastavěno čp. 42 a čp. 20. Cesta ze vsi západním směrem vedla tehdy nad čp. 13 a byla současně severní hrází, později se užívala cesta pod rybníkem, V rybníku byl vodní pramen, takže nevysychal, ale zanášel se bahnem, a musel být často čištěn. Jako děti jsme se v něm v létě koupaly a v zimě na něm bruslily. V době velkých veder v roce 1921 vozili vodu z rybníka obyvatelé Sedlíštěk a Střížovic. Postupně byl rybník zmenšován ze všech stran, a v r. 1953 zavezen. Další dva rybníky byly v 18. století za vsí při cestě směrem do Kamení, hráz jednoho z nich je ještě dnes patrna. Až do poloviny 20. století se zachovala pod školou vodní nádrž, zvaná „haltýř“, původně asi sádky na ryby. Kromě návesního rybníka měl každý statek vlastní louži na zachycování dešťové vody pro napájení dobytka (příl. 8). Při domech bývaly studny, ne příliš hluboké, ve školním sklepě, asi dva schody pod úrovní dvora byla studánka, ze které jsme pili přímo ústy z lehu na břiše.

1971 Obecní studna byla zřízena na již zmíněném prameni u čp. 30. Po 1. světové válce byl do některých domků zaváděn samospádový vodovod, po 2. světové válce se v r. 1971 obec napojila na vodovod skupinový.

Obec má i tekoucí vodu – při severní hranici potok Mohelku, na kterém bývala řada mlýnů. Sedlíšťka využívala mlýn v Trávníku dolením, Vlastibořice mlýn v Trávníčku hořením, který byl po 1. světové válce přeměněn na brusírnu skla, Jivina měla mlýn ve Slavíkově, který kdysi patřil ke statku albrechtickému, tak jako mlýn v Sedlejovicích. Blízkost mlýna byla pro osadníky velkou výhodou, obilí se do mlýna donášelo.

Smrt člověka

♦ ♦ ♦

Nezbytnou součástí života je smrt, kdy se nevratně zastaví důležité životní funkce. Strach ze smrti, myšlenky na záhrobí, na život posmrtný asi trvale doprovázel člověka ve všech dobách. Toho využívala církev líčením hrůz Posledního soudu s obsáhlým popisem či s obrazy pekelných muk a učila „jak dobře umříti“. „Dobré umírání“ nese s sebou klid, trpělivost, přijetí svátosti posledního pomazání se zpovědí – nelze

však zapomínat i rozdělení pozůstalosti, zbožné odkazy a uspořádání dělby majetku. Poučení „memento mori“ (pamatuj na smrt) je známé již z raného středověku.

V domě smutku se nad mrtvolou modlí příbuzní, po výkropu knězem mrtvola vložena na máry a nesena na hřbitov a vložena do hrobu. Rakví se u nás počalo používat asi od 16. století. Po pohřbu následovala v domě zesnulého hostina – snad starobylá předkřesťanská zvyklost. Průměrný věk člověka v 15. století byl třicet let.

Hřbitov – krchov obepíná kostel, je obehnán zdí, aby se zabránilo vstupu dobytka, hroby nejsou ještě pokryty náhrobky ani kříži. Hroby se postupně ruší a kosti nebožtíků se přechovávají v kostnicích, kde trouchnivějí. V době, kdy nebyla fara osazena, pohřbívali se mrtví v Loukově. Po znovuzřízení fary byl hřbitov rozšířen.

Zachovaná listina **poslední vůle** uvedené Anny Ťukalové *(z rodinného archivu):*

Ve jménu Boha otce i syna i ducha svatého!

Jsouc já nížepsaná Anna Ťukalová, spoludržitelkyně usedlosti čp. 29 v Újezdě Svijanském při úplném požívání všech smyslů a při dobré paměti, vyslovuji svou poslední vůli a nařizuji jak následuje:

1. Pohřeb můj budiž slušný.

2. Za jediného dědice mého veškerého jmění ustanovuji svého manžela Jana Ťukala kterýž mne po celé trvání našeho manželství vždy upřímně miloval a se mnou vždy vlídně nakládal, též mně vždy věrně sloužil.

3. Můj otec Jan Janku obdrží povinný díl na hotovosti, aniž by měl nároky na některé do pozůstalosti náležité věci.

4. Na fundaci na mše svaté, za mne sloužiti se mající, ustanovuji k chrámu Páně v Loukově částku per. 100 zl. r. č. /jedno sto zlatých rak. čísla/ a buďtež z úroků po všechny věky budoucí ročně slouženy čtyry mše svaté.

Jiného nemám ničehož nařizovati a doufám, že moje poslední vůle tato bude úplně šetřena i od dědice, tak slavného soudu. Na důkaz toho všeho jsem tuto listinu sama vlastní rukou podepsala a i tři nezávadné svědky k spolupodpisu dožádala.

V Újezdě Svijanském dne 1. ledna 1874. *1874*

Ve vlastibořické nadační knize z r. 1839 (Lastibořitzer Stiftungsbuch verfast im Jahre 1839) jsem objevil **mešní nadaci** Jana Helebranta, držitele rolnického statku čís. 6 v Sebeslavicích, téhož času představeného obce Sebeslavic. Jmenovaný umínil sobě mešní nadaci za své zemřelé rodiče, totiž manžele Jana a Annu Helebrant při chrámu Páně Lastibořickém pořídíti, ku kterému účelu dle protokolu od 7. ledna 1862 u patronátního úřadu na Svijanech převzatého státní dluhopisy od 26. června 1854 obětoval a sice 100 zlatých konvenční mince. Z vypadávajících ročních úroků pr. 5 zl. conw. mince neb 5 zl. 25 kr. rak. čísla mají počínajíc od r. 1862 v chrámu Páně Lastibořickém dvě tiché mše svaté za spasení duší rodičů Jana a otce Jana Helebranta dne 1. Června a druhá dne 5. Prosince / na den úmrtí Anny Helebrantovy/ a kdyby tito určení dni na neděli aneb zasvěcený svátek padli, ten druhý den sloužené býti, a za ty samé obdrží: *1839*

1. Duchovní pastýř pro 1zl 75d za jednu – tedy za 2 tiché mše svaté	3zl	50d r. č.
2. chrám páně Lastibořický po 52 a 1/2 d	1zl	5d r. č.
3. kostelník po 31 a 1/2d		63d r. č.
4. ministrant po 3 a 1/2d		7d r. č.
Úhrnem	5zl	25d r. č.

1921 *Následuje ještě celá strana textu upřesňující zřízenou nadaci, a dodatek z r. 1921 redukující nadační závazky na dvě tiché mše během pěti let, poněvaž úroky z nadační jistiny nepostačují.*

Některé další nadační listiny:

Václav Jisl Sedlíštky č. 18	400 fl – 1846
Franz Jirák Slavíkov *(veřejný rušitel mravů ve farnosti, viz kpt. 13)*	100 fl – 1854
Anna Odcházel Jivina č. 1	40 fl – 1858
Václav Jíra mlynář z Trávníčku č. 15	400 zl – 1877
Dorota Maršova, svobodná, Jivina č. 3	50 zl – 1885
František Šámal chalupník Vlastibořice č. 4	100 zl – 1890
Kateřina Andělova Vlastibořice č. 33	200 zl – 1891

1907 Méně zámožní předpláceli modlení za duše zemřelých příbuzných jednoroční částkou. Objevil jsem „cedulku“ s názvem „Celoroční modlení“ obsahující seznam osob a datum předplacené mše. V roce 1907 to bylo 32 položek, v roce 1908 celkem 46 položek. Pro zajímavost uvádím prvních 10 položek:

CELOROČNÍ MODLENÍ

1. Za živé i zemřelé členy knížecí rodiny z Rohanů
2. Za všechny ++ kněze a učitele, kteří ve zdejší vsi farní působili
3. Za všechny živé i + dobrodince zdejšího chrámu Páně

4. za + Jana Helebranta a manželku (ze Soběslavic)	1/6 08
5. za Josefa Kopala, manželku, bratra, oboje rodiče	2/1 08
6. za Doktora Josefa Kopala a sestru Františku	19/3 08
7. za Františka Šulce a manželku Annu (z Vlastibořic)	1/9 08
8. za Kamila a Anastazii Melicharovy (z Vlastibořic)	měsíčně mši svatou
9. za Petra Fantu a manželku (z Padeřovic)	19/12 07
10. za Josefa Roubínka a dceru Annu (z Husy)	30/9 07

1859 Někteří věřící si zajišťovali po smrti slušný pohřeb a mši svatou i zápisem v knihovní vložce (viz vložka č. 5 Vlastibořice, zápis z 8. 4. 1859):

1859 „čl. 1. Podle trhové smlouvy ze 7. dubna 1859 vkládá se zástavní právo za pohledávání Kateřiny Čížkové v sumě dvanáct zlatých 60 krejcarů stříbra na pohřeb.

čl. 2. Vkládá se zástavní právo za pohledání Kateřiny Čížkové v sumě čtyry zlatých 20 krejcarů stříbra na mše svaté.

Úmrtní diagnózy zemřelých v obcích farnosti Loukov v létech 1784 – 1792

♦ ♦ ♦

Z KNIHY ZEMŘELÝCH V MATRICE „LOUKOV 4“ – SOA PRAHA, HORSKÁ 7

„Zapsané nemoci a smrti pád“	Přibližně odpovídající dnešní název
na bolest hlavy /63 let/	mrtvice mozková
na boule, od boule	skrofulóza, krtice, tuberkulóza krčních uzlin
na božec, od božce	viz psotník
na brandt /51 let/	zánět, oheň, snět
na červenou /56 let/	červenka /onemocnění přenosné z vepřů/
na dušnost	selhání srdce, plicní onemocnění
od fleků	tyf skvrnitý
na hlavnice	tyfus, hlavnička /začíná bolením hlavy/
na horkost, horká nemoc	tyfus
od horký zimnice	tyfus
od kamene /84 let/	selhání ledvin
od kašle	zápal plic
po malým /36 letá žena/	horečka omladnic /infekční onemocnění/
od namožení /56 let, 63 let/	infarkt myokardu
od neštovic	infekční onemocnění
na opuchlinu v krku	záškrt
od osejpky, na vosejpky	spalničky /nemoc provázená vyrážkou/
na otok /63, 81, 72 let/	selhání srdce, selhání ledvin
od ourazu	úraz neidentifikován
od padoucí nemoce, paducina	epilepsie /padoucnice/
na palčivou zimnici /51 let/	tyfus
na píchání, píchání v bocích /48 let/	/zápal plic, zánět pohrudnice/
na podagra /77 let/	dna /sůl v kloubech/
od psotníku /na božec/	křečové onemocnění hlavně u dětí
od raka	rakovina /zhoubné bujení tkáně/
na souchotiny	tuberkulóza
na spuchlinu, od spuchlotiny /98 let/	sešlost věková s otokem
od šlaku /73 let/, šlakem poražena /44 let/	mrtvice srdeční
od trapné nemoci	hemeroidy
upadla do vody /71 let/, utopený /2 letý/	smrt utopením
na vodnatelnost	chorobné nahromadění vody v tělních dutinách
od zimnice	infekce /obecně/
žloutnice	zánět jater

18

18. Potrava a její zdroj, zemědělský inventář, hospodaření na půdě

O stravě lidové kuchyně až do 16. století nevíme téměř nic, kromě některých zachovaných názvů. Ve stravě převažovala vedle chleba pečeného v peci vařená jídla „vaření“, která se připravovala na otevřených ohništích nebo v černých kuchyních. „Vaření“ znamenalo kašovité pokrmy (kaše z mouky, krupice, prosa, pohanky, ovsa, konopného semene). V časech neúrody a hladomoru, v době mléčného dozrávání zrn trhají lidé klasy a praží je v ohni. Získává se tak „pražma“, jež se suší nebo se z ní vaří kaše. Maso bývalo jídlem sezonním, v zimních měsících kdy se nekazilo a církevní rok dopřával hojnost jídla i zábavy, kdy se redukovala stáda, protože hospodáři neměli dostatek píce. Posty stanovenými církví, kterých bylo 186 až 192 v jednom roce, bylo zakázáno požívat maso, a až do r. 1491 i vejce, sýry, mléko a máslo. Z různých druhů zeleniny se nejvíce používalo zelí, protože se dalo nejsnáze konzervovat kysáním, běžná byla i cibule. Nejrozšířenějším nápojem bylo pivo, „tekutý chléb“. Ve starším období se vařilo podomácku, od počátku 14. století převažovalo městské, klášterní, pak vrchnostenské. Pivo bývalo hutnější, používalo se i při přípravě polévek a omáček. Vedle sirupů hlavním sladidlem býval med. Brambory se objevily na jídelníčku až v druhé polovině 18. století a podstatně přispěly k zajištění výživy nejširších vrstev. Výnos brambor byl proti obilí čtyřnásobný, éra hladomorů tím skončila.

Strava až do 50. let 20. století byla skromná, na statcích se maso jedlo ve čtvrtek a v neděli, jinak moučná a bramborová jídla, dolky, lívance, kynuté knedlíky, chlupaté knedlíky, nudle, fleky, rýžovník, bramborové placky; omáčky – cibulová, koprová, rajská. K snídani býval drobený chleba, k večeři kyselo a brambory. Na menších hospodářstvích bývala strava chudší, na přípravu oběda v poledne po návratu z pole

zbývalo málo času. Revoluční změnou ve stravování bylo zřízení závodní kuchyně v jednotném zemědělském družstvu.

Svým životem byli osadníci odkázáni na půdu – zdroj obživy. Způsob hospodaření prvních osadníků se příliš nelišil od středověkého i novověkého způsobu života na venkově, neboť se jen pomalu rozvíjel, byl konzervativní.

1827

Sedlák měl skromný **zemědělský inventář.** K nářadí patřil primitivní hák, mnohdy se samorostlými klečemi, nazývaný podle své podoby; jím se půda neobracela, nýbrž jen kypřila – hakovala. Jindy se mluví o pluhu s železem, o pluhu s krajidlem, s dvojím železem ap. Je míněn staročeský pluh, jehož podstatné části, úzký silný plaz, kolmo na tento upevněná slupice, kleče i hřídel a šikmo od slupice ke klečím směřující odhrnovačka (odháňka), byly vesměs dřevěné; tolilo radlice (zvaná železo) v podobě polovičního rýče (u pluhů klopících na jednu stranu) nebo rýče celého (u pluhů na obě strany klopících) vpředu nasazená, byla železná. Oráč nosil za pasem sekyrku, kterou potřeboval k zarážení klínů v hřídeli u krajidla a slupice, jímž mohl řídit hloubku orby. Železným hrotem otky musel často seškrabovat zem, jež se lepila mezi plaz a odvalovou desku a ztěžovala pohyb oradla. Otka bývala nasazena na dřevěné násadě, kterou držel oráč v ruce. Jako tažná síla převažují v 16. století koně. Soudobé obrázky orby představují nám vedle oráče i pacholka se dvěma i třemi koňmi. Ruchadlo, vynález bratranců Veverků, se objevuje až před r. 1827. Orba s vyhnutou či vyklenutou radlicí byla kvalitnější, vyžadovala méně tažné síly. Ruchadlo ornici obracelo opravdu dokonale, kypřilo ji, zaorávalo hnůj a zaklápělo plevel.

Jsou jmenována i plužní kolečka, dřevěné brány nabité dřevěnými nebo železnými hřeby, kterými se rozmělňovaly hroudy a odstraňoval podoraný plevel. Pole přes několikeré vláčení bývala značně zaplevelena. Až do 15. století se obilí žalo srpem (menší ztráta zrna), požaté obilí svázané ve snopech se na poli dosušovalo stavěním do panáků.

K nejcennějšímu příslušenství hospodářství náležel vůz. Ještě v 16. století to býval většinou jeden a mnohdy ještě bez rejdu. Konstrukční základ vozu tvořily náprava, rozvory, líšně, voj a nejdražší kola, z nichž byl sestaven valník, který se dal ustrojit přidáním dalších částí: žebřin, košin, korby, prken (zástav), pro různé účely. Rozvora – dřevěná tyč spojující přední nápravu se zadní umožňovala měnit délku vozu. Nástavné části se k nápravě upevňovaly oporami – líšněmi. Rozeznáváme vozy „pod železem“, t.j. okované na rozdíl od neokovaných, zcela dřevěných, které měly i dřevěné nápravy a sluly „dřevěňáky“. V hospodářském inventáři se objevuje i trakař. Mazadla na vozy vyráběli po domácku kočvarové (kolomazníci).

K obvyklému hospodářskému inventáři náležela i stoupa, ve které si hospodáři připravovali kroupy z ječmene. Předchůdkyní řezačky na píci byla „řezací stolice s kosířem“ – dřevěný truhlík na podstavci, na jehož konci se sláma smačkla šlápnutím na páku a uřízla kosou opatřenou rukojetí.

Veškerou obilní sklizeň mlátili tehdá ručně (cepy), proto trval výmlat mnohem déle než nyní – zpravidla do jara a nebyly řídké případy, že zbytek nevymláceného obilí zarovnán novou sklizní. Ve dvorech mlátívali zpravidla na dvou mlatech o desíti až dvanácti mlatcích po šest až osm měsíců (od září nebo října do konce března nebo dubna). Mlatci dostávali jistý díl vymláceného obilí, podle toho jak sklizeň sypala. Při „zdviži" (po vyčistění obilí) náležela jim třináctá, někdy desátá nebo osmá měřice, kterýž fakt označoval „vrubař" (poklasný) zářezem (vrubem) na prkénku; po čase, když obilí in natura rozdělil, vruby seřízl. Vrubaři byli přísežní vrchnostenští zřízenci, kteří hlídajíce v létě panská pole a luka, dozírali na podzim a v zimě na správné mlácení a řádné odvádění omlatu na sýpky.

Nepřekvapuje, že při primitivním způsobu **hospodaření na půdě** obdělávali sedláci sotva dvě třetiny orné půdy patřící ke statku, ponechávajíce zbývající třetinu střídavě ladem (úhorem), spásali ji dobytkem. K tomu je nutil i nedostatek hnojiva; přirozená výrobnost půdy zvyšována výhradně mrvou chlévskou.

Nejbližší záhumenicové části půdních parcel byly vyhrazeny pěstování zahradních rostlin a sadům; tvořily zahrady a zahrádky při staveních usedlosti, někdy ohrazené ploty, aby se uchránily škod, které způsobovala divoká i domácí zvířata. Konopí, len, luštěniny (čočka, hrách, bob), řepa, zelí, mák se pěstovaly na zahradách, další zelenina a koření (cibule, česnek, mrkev, ředkev, dýně, tykev) na zahrádkách.

1849 Na rozdíl od individuální držby polí se u pastvin až do 18. století udrželo společné vlastnictví celých vesnických obcí i starý název „občina". K pastvišti vedl z návsi široký obecní průhon. Venkovskou chudinu značně poškodilo obecní nařízení z r. 1849, které ji zbavilo práva užívat obecních pozemků.

Každá obec měla svého pastýře – slouhu, pasoucího namnoze ve společném stádě nejen dobytek hovězí a ovce, nýbrž i vepře. Hovězí dobytek se většinu roku pásl na úhorech a na obecních pastvinách, vepřový dobytek hlavně v lese. Pokud se týče chovu skotu, pěstovány ušlechtilé jeho druhy pouze ve dvorech; skot selský byl malého vzrůstu a drobných kostí, hospodáři chovali ho poměrně málo, ježto pěstování pícnin (jetele, vojtěšky) nebylo valně rozšířeno a dobytek odkázán v létě pouze na nedostatečnou pastvu a na trávu natrhanou v obilí. V zimě ho krmili navlhčenou řezankou s příměskem plev, úhrabků a syrových bramborových slupek horkou vodou spařených; na noc přidávali ovesnou nebo ječnou slámu. Při nedostatku jadrné píce se zkrmovaly i slaměné došky se střech, dobytek často přes zimu zeslábl a nemoha sám vstát, býval zdvihán.

Jako tažné síly se užívalo v hospodářství volských potahů, z části i krav, od konce 14. století převládli ve větších hospodářstvích koně, jízdní koně se většinou nechovali.

K závažnějším proměnám dochází v zemědělství až od 18. století intenzivnějším využíváním půdy, snižováním úhoru a zaváděním zlepšených osevních postupů, přechod od úhorového hospodářství k tzv. střídavé soustavě (např. čtyřletý cyklus –

pícnina – ozim – okopanina – jař). Začalo se s pěstováním jetele, vojtěšky, kukuřice, řepy, lnu, hlavně však brambor.

Koncem 19. století se zrychlil proces mechanizace zemědělských prací, rostlo používání přirozených i umělých hnojiv, do výroby pronikaly u větších sedláků moderní šlechtitelské a plemenářské metody. Rozšíření zemědělské produkce bylo spojeno s rozvojem zemědělského družstevnictví, jehož úkolem bylo zajistit rolníkům příznivější výrobní, odbytové a úvěrové podmínky.

Zásadní změnu v hospodaření na půdě přinesla padesátá léta 20. století po nástupu diktatury proletariátu, kdy došlo k likvidaci soukromého vlastnictví půdy a bylo vytvořeno Jednotné zemědělské družstvo, a tak z vesnice mizí kategorie sedláků, chalupníků a čeledi, existující od doby založení vsi ve středověku. Zároveň s tím končí i středověký způsob užívání krav k tahu (zákaz tahati s kravami) a nedlouho na to se přestává v zemědělství používat i koní. K revolučním změnám dochází i v hospodářském inventáři.

1989

Svržení diktatury proletariátu v r. 1989 již na způsobu hospodaření na půdě mnoho nezměnilo, samostatně na půdě ve vsi dnes již téměř nikdo nehospodaří.

19

19. Odívání

Hlavním smyslem odívání bylo ochránit tělo člověka před zimou. Péče o oděv patřila od nepaměti v rodině ženě a proto jistě vždy, tak jako dnes, dalším smyslem zejména ženského odívání bylo zkrášlit tělo. V průběhu věků dochází v odívání k mnohým změnám, kromě původního pracovního oblečení vzniká mnoho jiných druhů. V následujícím pojednání si budu všímat většinou pouze vesnického pracovního oblečení.

Charakter práce na poli vyžadoval hrubé a trvanlivé materiály vlastní nebo místní výroby plátno, kůži. Získaný materiál se na tělo ovinoval, přehazoval, podhrnoval, svazoval a později se sešíval. Střih byl jednoduchý, zbytečně se z látky nevystřihovalo, většinou se jen trhala a pokud možno se sešívaly různě sestavené rovné pruhy tkanin. O vzhledu oděvů si můžeme udělat představu z ilustrací starých knih.

1340 Tradičním neměnným pracovním oděvem venkovanů byla prostá tuniková sukně ke krku s dlouhými rukávy, v pase přepásaná, dosahující ke kolenům (Velislavova bible kol r. 1340). Zhotovovala se z hrubého sukna – šerka nebo z hrubého plátna – kytle, kytlice. V mrazech se oblékal hrubý ovčí kožich, na hlavu se kladl slamák, plstěný klobouk nebo zakulacená čepice. V nepohodě navlékl muž přes hlavu kuklu. Nejběžnější součástí obleku byla plachetka pokládaná ženami přes hlavu a ramena, muži ji zavazovali na pravém rameni, aby pravá ruka zůstala volná.

Od 13. století muži oblékají při práci kromě sukně ještě nohavice, připevněné k pasu řemínky, u kotníků se zužující a zastrkávané do bot. Mnohem častěji mívali muži nohy i chodidla obtočeny kusy kůže nebo tkaniny. Kalhoty nahoře spojené se u nás objevují teprve v 16. století.

V 15. století se mužské sukně začínají vpředu, od shora až dolů zapínat. Je to způsobeno tím, že sukně se stává, stejně jako u žen svrchní součástí oděvu a pod ní se začíná nosit dosavadní sukně jako košile. Nově zavedená košile si však často pone-

chává – a to hlavně při práci starou funkci dosavadní sukně a je často stále jen jedinou součástkou oděvu. Košile i sukně byly volné a oblékaly se přes hlavu.

V létě chodili venkované bosi, z obuvi byly běžné lýčené střevíce, jednoduché krpce z kusu kůže a dřeváky.

Ke změnám dochází jen zvolna, mnohé formy oblečení přetrvaly staletí. Vlasy sahají mužům pod uši, za něž jsou sčesány, temeno hlavy kryje polokulovitá čepice.

Oblečení žen v dlouhé sukni a plachetce je u vdaných doplněno zavitím hlavy zakrývající celou hlavu i s čelem až nad oči a krk, svobodné ženy chodí prostovlasé (symbol nevinnosti).

Od poloviny 16. století zdomácněla v pracovním oblečení zástěra, od pasu dolů, stejná pro muže i ženy.

1614

V 16. a 17. století se dosavadní ženská sukně ve své dolní části rozšířila a nařasila se do pasu, kdežto nahoře se zúžila a změnila v těsný živůtek, oblékaný přes košili s rukávy. V mužském oblečení došlo též k zásadním změnám. Dosavadní dlouhé nohavice ustupují a místo nich se začínají nosit krátké kalhoty pod kolena a zvlášť oblékat punčochy. Tyto kalhoty se šily ze skopových nebo kozích kůží nebo různých druhů suken. Na obrázku z r. 1614 má zámožný sedlák na sobě široké žluté koženky sahající po kolena, kabát jednoduchého střihu bez límce, se šosy přes boky, na nohách látkové punčochy a vysoké boty s přehrnutým okrajem, na hlavě čepici s kožešinovým lemem, ozdobenou kohoutími pery. Na ženských postavách vidíme řasnaté sukně se živůtkem oblékaným přes košili, která mívá buď dlouhé, nebo krátké rukávy. Na hlavě šátek, uvázaný v týle, pod ním vlasy spletené do copů a upevněné k hlavě. Nově zaváděné kabáty, ať krátké nebo dlouhé se postupně stávají rázovitým znakem některých krajových typů mužského oblečení známých z 18. a 19. století.

Od konce 18. století nacházíme v mužském pracovním oblečení košili prostého střihu z rovného pruhu přehnutého plátna s rovnými rukávy, zavazovanou pod krkem tkaničkou, kalhoty s užšími nohavicemi v pase stažené navléknutou tkaničkou, případně provazem, vestu zapínanou vpředu řadou knoflíků, kožich krátký nebo dlouhý z ovčích kůží. Stoupající životní úroveň po zrušení nevolnictví soustředila pozornost i na oblečení sváteční.

20

20. Venkovské stavby a bydlení

O vzhledu starých rodových dědin nemáme jasnou představu. Nebyly to patrně pravidelné osady, nýbrž mohutné roubené dvorce, v jejichž blízkosti se rozrůstala menší sídla pro rodiny, které již neměly v otcovském domě místo. Tyto chaty daly později – po změnách společenského, právního a majetkového zřízení – svůj základ k vesnici, která se změnila ze sídliště rovnoprávných členů jediného rodu v osadu poddané čeledi. Majitel této čeledi, vladyka, sídlil patrně ve starém rodovém statku nebo v tvrzi, zbudované na jeho místě.

Podle popisu staveb z 15. století měl tehdejší dům dýmovou jizbu s otevřeným ohništěm a pecí. Při zatápění se jizba zaplnila dýmem, který stoupal ke stropu, odkud unikal podstropními otvory nebo otevřenými dveřmi do síně. Polozastropenou síní se dostával do podstřeší a našel cestu ven zvláštním dýmovým otvorem. Strop i stěny jizby byly pokryty vrstvou sazí a dehtu.

K dvouprostorovému domu – jizba a síň – se postupně připojila komora, která srostla s domem v nedílný celek. Za komorou se připojoval chlév, a to buď přímo, nebo v pravém úhlu – háku. Poněvadž komora bránila přímému vstupu ze síně do chléva, přecházelo se po zápraží krytém střechou vysunutou až nad jeho okraj.

Ke vzniku světnice došlo v 16. století tím způsobem, že pec začali stavět obráceně, čelním otvorem do síně, kde bylo i ohniště a černá kuchyň, nad černou kuchyní byl vzklenut mohutný komín ve tvaru obráceného trychtýře. Komín nebýval vždy jen zděný, a proto bylo nutno hlídat plameny, aby se nedostaly do komína a pronikly až ke střeše a způsobily požár. Až do 19. století lidé svítili dřevěnými loučemi upevněnými v dřevěném skřipci, pod skřipec dávali putnu s vodou, aby odpadávající uhlíky nic nezapálily, pro odvádění dýmu stavěli primitivní odvaděč, tzv. kozub. Tmavý, roztokem volské krve napuštěný vysoký strop dýmné jizby se po změně systému vytápění snížil o dva až tři trámy a bílil se vápnem, stejně jako stěny. Světnici obvykle vyhřívala

kachlová kamna, která se přistavovala k peci, nad kamny byly zavěšeny různé věšáky určené k odkládání nádob, nářadí a k sušení oděvů. Ve stěnách domu byla řada otvorů sloužících k větrání a odvádění páry a dýmu, okna byla rozložena tak, aby světlo bylo přiváděno zejména na stůl ve světnici. Původně byla okna malá, jednak pro nedostatek skla, jednak aby neunikalo v zimě teplo. Strop z kulatiny – povalů byl od 18. století nahrazován podélně štípanými kuláči, nebo širokými prkny kladenými „na sraz". Na povalový strop byla nanášena lepenice (jíl s plevami). Střechy jsou neseny zpravidla krokvemi zpevněnými v horní třetině vodorovným trámem zvaným hambalek (z něm. Hahnbalken – trám na kterém hřadoval kohout). Byly kryty došky, šindelem, později tvrdou krytinou. Podlahu nahrazovala zvláštním způsobem udusaná hlína.

Od počátku 18. století se počínají v našem kraji objevovat i statky patrové. Jejich roubené patro o sílu trámu přesahuje úroveň stěn přízemí a je neseno sloupy přistavenými těsně k těmto stěnám. Celému systému této sloupové konstrukce se říká podstávka. V patře byly zřizovány tzv. parádní světnice a podkrovní komory s pavlačí nad vchodem do domu. Sloužily jednak ku spaní, ukládání textilií, různých plodin, jako sýpka; pavlač umožňovala vstup do komor a sušil se na ní len, cibule aj.

Vodorovné spáry mezi trámy vyplněné mazanicí a obílené, vyřezávaná podstávka, dveře, okna a bohatě zdobený štít, zvaný lomenice, svědčí o výtvarném citu našich předků. Tesařští mistři jako Václav Bartoš z Trávníčku, Fanta ze Svijan, Pekařové z Ohrazenic aj. vytvořili díla, která nemají ve výzdobě středoevropských štítů obdoby. Podle Jana Prouska architekt Ant. Wiehl byl pro projekt „České chalupy" na Všeobecné zemské výstavě v Praze inspirován Loudovou chalupou ze samoty Benátek v údolí potoka Stebénky na katastru města Turnova.

Od poloviny 19. století se v lidovém stavitelství stále více uplatňují pálené cihly, u starší zděné výstavby však převažoval jako stavební materiál kámen, cihlami jen doplňovaný. Ve druhé polovině 19. století dům kamenný pomalu ustupuje domu cihlovému. Roubené chalupy byly často obezdívány v případech, kdy trámy uhnily.

Z hospodářských staveb byla nejvýznamnější stavbou vždy sýpka, v našem kraji nazývaná špejchar. Často byl špejchar spojen se sklepem, které se u nás začaly stavět až v době, kdy se rozšířilo pěstování brambor. Špejchary se stavěly zpravidla zděné, takže v mnoha případech přetrvaly dřevěné obytné domy. Naši předkové věnovali větší péči úrodě a dobytku než bydlení vlastní rodiny.

Chlévy pro hovězí dobytek a maštale pro koně se teprve od 18. století budovaly prostornější, na konci 19. století se již všude přistavovaly k domu a byly zděné s klenutými stropy. Chlévy mají podlahu z přitesaných trámů, pískovcový žlab na vodu a jesle na seno.

Podle chléva byla kamenná násep, hnojiště hned před dveřmi do chléva, vedle krytá jímka na močůvku. Na chlév nebo špejchar se někdy váží dřevěné kůlny, prasečí chlívky, dřevník, králikárny a další.

Celému dvoru vévodí svou mohutností dřevěná stodola a uzavírá ho v zadní části a současně ho svým průjezdem spojuje se záhumením a polem. Důležitým místem stodoly byl mlat, na kterém se ručně, pomocí cepů mlátilo obilí. Prostor vedle mlatu se nazývá přístodůlek, nad mlatem a přístodůlky se nazývá patro a nad patrem hambalky. Všude tam až pod střechu se ukládaly snopy obilí, když se přivezlo z pole; po vymlácení v zimě se na totéž místo ukládala sláma, do přístěnků plevy. Na mlatě stával vůz, fukar, řezačka na píci a různé nářadí.

Za dvorem bývala zahrada nebo sad, kde stávala sušírna na ovoce. Poněvadž při sušení často docházelo k požárům, byly sušírny stavěny vždy opodál ostatních budov. Téměř u každého statku byla louže, mnohde i dvě, k zachycování dešťové vody.

Bydlení

Podobně jako máme málo zpráv o vzhledu nejstarších obydlí, mnoho nevíme o jejich zařízení a způsobu bydlení. Vybavení polozemnic bylo prosté, – hliněné nebo dřevěné lavice, které sloužily k více účelům, a police. Lavice byly nízké, aby obyvatele neobtěžoval kouř udržující se u stropu. Mnoho se asi nezměnilo v roubených stavbách, pokud kouř nebyl odváděn komínem a začouzená jizba se nezměnila ve vybílenou světnici.

Tak, jako se liší bohatý selský statek od chalupnické usedlosti, lišilo se i bydlení. Zatím co v prostorném statku mohla každá ze tří generací spávat samostatně a kromě světnice pro společné stolování byl ještě pokoj pro hosty, početná rodina chalupníka nebo bezzemka žila zpravidla v jediné místnosti, kde pracovali, vařili, spali, měli tam drůbež a v zimě i mláďata domácích zvířat po narození. Bývalo běžné, že v jedné světnici žily i dvě rodiny a třetí v malé komůrce.

Čeledín na statku spával zpravidla v maštali, děvečky na komorách, nádeníci měli své místo ve stodole nebo na seníku, žebráci, kterých tehdy chodívalo mnoho od vesnice k vesnici, spávali po chlévech. Postupem doby se ubytování čeledi lepšilo.

Nábytek jizby byl prostý z přírodního dřeva a nebylo ho mnoho; lavice podél stěn a pece, stůl, police, různé truhly a několik nízkých stoliček bez opěradel. Postele nebývaly, až později se stavěla jedna pro hospodáře a hospodyni. Na širokých lavicích se spalo, pracovalo a často i stolovalo. Od poloviny 19. století jsou doloženy i židle ke stolu, který býval nejčastěji dubový nebo javorový, s trnoží a truhlíkem, židle rovněž dubové, s vyřezávanými lenochy.

Nádobí bylo v kredenci, blízko vstupu do světnice, hrnce a nádobí k vaření stály na ohništi v černé kuchyni. Mísy byly velkých rozměrů, neboť se jedlo obyčejně jen z jedné. Vedle dveří visela kropenka se svěcenou vodou.

Podlahy ve světnici v zámožnějších usedlostech se od 19. století dláždily, později dělaly z prken, v ostatních prostorách domu zůstávala nadále jen hliněná zem.

V síni byla umístěna skříňka s potravinami a různé nářadí. Komora byla tmavá místnost a sloužila nejen k uskladnění některých potravin, ale stál tu i nábytek / truhly, skříň/ a postel s peřinami.

Hygienické poměry byly na velmi nízkém stupni. Budkovité záchody z prken se začaly budovat u hnojiště až koncem první poloviny 19. století, takže tento komfort je velmi mladý.

Prašné a nečisté prostředí, ve kterém se venkované pohybovali, bylo semeništěm drobného hmyzu (blechy, vši), který sužoval každého. Bylo nutno se proto mýt a pečlivě česat vousy a vlasy. Lidé se myli doma u štoudví, kádí a škopků, u rybníka nebo v lázni, kde mohli smýt nečistotu a zápach ze svých těl. Ruce a obličej se myl studenou vodou, bez mýdla, které sloužilo jen ku praní šatstva. Mýdlo se vařilo z loje, z popele a louhu, až do 17. století podomácku.

21

21. Soupis poddaných panství Svijanského z r. 1773, venkovská rodina, postavení ženy v rodině a ve společnosti, jak se za stara lidé brali, čeleď

Soupis poddaných panství Svijanského z r. 1773 (viz níže) dělí poddané na sedláky, chalupníky a návesníky, podruhy, vdovy a sirotky. Poddaní se tu vypočítávají jmenovitě podle rodin a osad, jichž několik tvoří vždy rychtu. U každého osadníka příslušného do vsi je uveden jeho věk, příbuzenský poměr a nezdržuje-li se v obci i místo jeho pobytu. V seznamu jsou též uvedeni zemřelí v době od sestavení předešlého seznamu. Bohužel ještě nejsou uvedena popisná čísla domů, ve kterých poddaní žili. Soupis si též všímá svobodných matek. Svobodné matky a jejich děti patřily k nejnižší společenské vrstvě, nemanželský původ neblaze poznamenal dítě a jeho matku na celý život.

Tereziánský robotní patent dělil poddané do jedenácti majetkových tříd:

1. bezzemci (podruzi) – neplatí žádnou kontribuci, konají 13 dní pěší (ruční) roboty,

2. domkáři (návesníci) – neplatí kontribuci, 26 dní roboty do roka,

3. pěší robotíři (chalupníci) – daňové zatížení pod 9 zlatých a 30 krejcarů se dělili do devíti tříd,

4. sedláci museli třikrát týdně poskytnout dvouspřeží (9. třída), trojspřeží (10. třída), nebo dvě dvouspřeží (11. třída).

Kritériem rozlišení poddaných mezi nimi byla jednak rozloha půdy (sedlák držel více než 1/4 lánu, chalupník od 1/8 do 1/4 lánu, příslušníci ostatních kategorií drželi méně než 1/8 lánu nebo neměli pozemek). Chalupník měl postavenou chalupu buď

na zahradě některého gruntu nebo na obci, návesník měl barák na obci, neměl pozemky, chovaný dobytek pásl na obecních pastvinách a živil z obecního lesa. Podruzi nevlastnili ani pozemky ani dům, sloužili buď u sedláků, nebo v panském dvoře. Poslední kategorie – vdovy a sirotci byli lidé žijící osamoceně, mimo rodinu, o které se nikdo nemohl starat. Děti, které ztratily rodiče, patřily vrchnosti, která pečovala o sirotčí peníze a vedla jejich evidenci. V dětství žily zpravidla u příbuzných, když povyrostly, sloužily ve dvorech a v dospělém věku byli muži odváděni k vojsku. Pokud nebyli zdraví, nebo ve stáří, obyčejně žebrali.

WESZ LASTIBORČZICZE

Jan Pelant 62 sedlák, žena Kateřina 59, děti: Jiří /škrtnut/ 34 ženatý, Matěj 22 Recrout, Alžběta 21 *(čp. 8)*

Jan Ssultz 37 sedlák, žena Anna 36, děti: Anna 10, Václav 8, Jan 6, Kateřina 5, Maria 2 *(čp. 1)*

Jan Fanta 45 sedlák, žena Kateřina 43, děti: Kateřina 19, Jan 16 *(čp. 2)*

Matěj Adamů 30 sedlák, žena Dorota 30, děti: Franc 9, Anna 7, Václav 5 /umřel/, Lidmila 2 *(čp. 10)*

Václav Gyszl 41 sedlák, žena Anna 36, děti: Jan 13, Jakub 11, Anna 9, Kateřina 6, Václav 2 *(čp. 3)*

Václav Krsek 39 sedlák, žena Mandelina 46, děti: Václav 21, Jan 19 u Roubíčka, Pavel 11 /všichni tři/ po Pavlu Zakouřilovi, Jiří 9 *(čp. 6)*

Jan Machanský /zemřel/ 52 chalupník hrubý, žena Dorota 56, děti: Dorota 19

Jiří Fidler 42 chalupník, žena Kateřina 40, děti: Jan 15, Kateřina 14, Anna 9, Václav 6, Maria 5

Jan Ssultz /zemřel/ 59 chalupník, žena Anna 58, děti: Kateřina 34 v Arnoštickým dvoře, Vojtěch 23, Maria 15

Jan Fidler 73, děti: Mandelina 32

Jan Ssultz 46, žena Anna 58, děti: Jan 22, Josef 21 u Pěnčínskýho Tomsy, Anna 20, Marie 12

Jan Tomka 36, žena Kateřina 41, děti: Maria 9, Kateřina 2

Podruzi:

Josef Haszek 73 /zemřel/, Dorota 65, děti: Václav 31 unwissend *(nezvěstný)*, Dorota 28 /zemřela/

Jan Zakouřil 59 /zemřel/

Jan Ssultz 56, žena Kateřina /zemřela/ 51, děti: Kateřina 18, Maria 13, Jan 9

Josef Mocz 52, žena Dorota 49, děti: Kateřina 18, Filip 16, Anna 14 /zemřela/, Marie 11, Lidmila 8

Václav Pelant 38, žena Dorota 34, děti: Jan 12

Jan Ssultz 30, žena Lidmila 33, děti: Kateřina 6, Anna 5

Jan Zakouřil 35, žena Dorota, děti: Václav 6, Kateřina 2

Václav Hataš 30, žena Mandalena 29, děti: Maria u prsou 1 rok stará

Vdovy a sirotci:

Po Adamu Šulcovi děti: Jiří 35, Václav 32, Jakub 30, všichni Recroutten

Po Václavu Haszkovi žena Dorota 65 /zemřela/, děti: Václav 31, Dorota 18

Po Janu Zakouřilovi vdova Dorota 56, děti: Václav 15, Dorota 4

Po Václavu Zakouřilovi dcera Kateřina 32

Po Janu Pelantovi syn Jiří 54 na vojně

Po Václavu Šulcovi dcera Kateřina 68 /zemřela/

Po Karlu Zakouřilovi děti: Jiří 57 Recroutt, Mandalena 55 pro sebe

Po Václavu Zakouřilovi syn Pavel 66 Recroutt

Po Václavu Bouřilovi děti: Mandalena 56 bettelt *(žebrá)* zemřela, Václav 59 beim Preyszen *(u Prusů?),* Šimon 46 Recroutt

Po Václavu Roubíčkovi syn Jiří 69 Recroutt

Po Jiřím Fidlerovi syn Jiří 70 na vojně, Václav 64 na vojně

Po Janu Adamovi vdova Kateřina /zemřela/, děti: Lidmila 16 let

Po Jiřím Tomkovi děti: Kateřina 41 neduživá

Po Jiřím Šulcovi vdova Dorota /škrtnuta/ 51 umřela

Po Jakubu Burjánkovým vdova Kateřina 55

Ve Vlastibořicích bylo 95 obyvatel, z nich 40 mužů a 55 žen. Nepřítomní: mimo panství 1 + 0, jinde na Svijansku 2 + 1, na vojně 3 + 0, rekrutů 8, nezvěstný 1, mrtví (od posledního seznamu) 5 + 8, celkem 29 lidí, z toho 20 mužů a 9 žen. *Kromě uvedených 95 obyvatel žil ve vsi nezjištěný malý počet čeládky z okolních vsí sloužící u sedláků.*

Po vzniku obecního zřízení mizí skupina vdov a sirotků neboť doživotní vojenská služba byla zkrácena na 10 let a podle vydaného zákona o právu domovském je povinností obce „opatřovati chudé“, dávati jim výživu potřebnou a poskytovati jim pomoc. Rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi však zůstávají. Rozdíl mezi sedlákem a chalupníkem byl stejně veliký jako mezi bohatým pánem (šlechticem), který vlastnil desítky vsí, a chudým zemanem, který třeba neměl ani koně. Řevnivost mezi sedláky a chalupníky se nám ozývá v mnohých dochovaných říkánkách a popěvcích.

K. J. Erben: Sedlák a chalupník

Sedlák je šelma velká,
zamazal chalupníka;
pak si zas pomyslil,
jak by ho očistil,
vhodil ho do rybníka.

Sedlák boží stvoření,
šelma od narození:
před kněžem kleká
před pánem heká,
v hospodě se opije,
chalupníky vybije.

Venkovskou rodinu tvořili zpravidla kromě rodičů, dětí, případně prarodičů i někteří další pokrevní příbuzní, neboť grunty byly v zásadě nedělitelné, a čeleď, která na gruntě sloužila. Kritériem příslušnosti k rodině bylo společné stravování.

Hlavou rodiny, který odpovídal za všechno a za všechny byl muž. Muž odpovídal i za chování všech členů rodiny (za hubatou ženu byl trestán pokutou nebo i šatlavou muž). Ženatí mívali vážnější postaveni, což se projevovalo i v oslovení. Svobodným se zpravidla tykalo, bez ohledu na věk, a říkalo se jim křestním jménem. Sedláci tykali nejen své čeledi, ale i domkářům a podruhům.

Postavení ženy v rodině a ve společnosti

♦ ♦ ♦

bylo jednoznačně podřízené. V katolickém náboženství, jakmile vznikl názor, že Kristus přišel na svět, aby lidstvo vykoupil od prvotního hříchu, žena upadla v neúctu, neboť prý svedla Adama a je studnicí všeho zla a hříchu. Církev se zřejmě bála ostrého jazyka žen, již bible přikazuje ženám na shromáždění mlčet. Chtějí li se o něčem poučit, ať se doma zeptají svých mužů. Nesluší se, aby žena mluvila na shromáždění. Z nenávisti k ženě a plození se zrodily názory o panenství a neposkvrněném početí Marie. Teprve později bylo ženám lahoděno mariánským kultem a mariánskými pobožnostmi.

Žena neměla jakékoli právní nároky vůči statku. Pojištěním ženiných práv bylo pouze věno, které přinesla a obvěnění, které jí po svatbě připsal ženich. Jedině tehdy přiženil-li se muž na statek, mohla jeho žena spolurozhodovat. Nikdy však veřejně vystupovat, pokud šlo o právo rodinné, věcné a obligační. Nebudila by respekt. Zlom ve vývoji manželského práva nastal až v r. 1783 vydáním manželského patentu, který prohlásil manželství za smlouvu. *1783*

Ženě již od vzniku párové rodiny připadala péče o děti a dům, jídlo a oděv, ale jak se žertovně říká, je krkem který hlavou rodiny otáčí. Co říkají stará rčení o ženách (překlad z latiny): U ženy je počátek hříchů – Poslušností vládne muži žena počestná – Kde se scházejí ženy, narůstají řeči *(Báby se schází, drby rozchází)* – Žena ať ve ve shromáždění mlčí *(Nový zákon, 1. Korintským 14,34)* - Žádná žena ať nevěří mužovým přísahám – Žena je vždy proměnlivá a vrtkavá – Nikdo se neraduje z pomsty více než žena – Žena je původce činu *(Cherchez la femme – za vším hledej ženu!).*

F. L. Čelakovský (Přísloví napoví) – Ženské dílo a ženská řeč nemá nikdy konce – Kdo nemá, s kým by se vadil, pojmi sobě ženu – Ženský pláč, babí hněv, psí kulhání nemá dlouhého trvání.

Z těchto namátkou vybraných a historií prověřených rčení vyplývá, že úloha ženy v rodině i ve společnosti nebyla vždy jednoznačně podřízená, spíše naopak.

Jak se za stara lidé brali (z vyprávění Mil. Vajse)

♦ ♦ ♦

„Tetička Kordovská pochází z Račan. Měli dvanáct korců a měla dostat dva tisíce zlatých. Jí se líbil Floriček Maršů ze Sebeslavic, ale její otec nechtěl, že mají málo. Zajímal se o ni jeden ze Sezemic. Šel s ní a chtěl se od ní dozvědět, co dostane; měli

čtyřicet korců chalupu. Když mu řekla, že dva tisíce, řekl že, je to škoda, že nemá aspoň tři tisíce. Ale že ví o kamarádovi, který by si ji vzal. Ona řekla, že už ženicha má, že se bude brzy vdávat. To na Kordovce se líbilo jejímu tatínkovi, že to bylo třicet korců. A tam se provdala."

Čeleď

♦ ♦ ♦

1821 Nezanedbatelnou část obyvatel, kterou využívali pro práci sedláci a větší chalupníci, tvořila na vsi čeleď. Byli to zpravidla mladší lidé, mnohdy ještě děti, žili a stravovali se u hospodáře, u kterého sloužili. O věku některých čeledínů se dovídáme z oznámení pana faráře věřícím z r. 1821: „kteréžkoli děti neb služební čeledínové od 8 až do 15 let staré...."

1866 Jak vypadal život čeledi ještě ve 2. polovině 19. století, o tom nám mnohé napoví „Čelední řád pro království české" z r. 1866. Několik krátkých ukázek:

§ 10. Čeledín povinen jest hospodáře svého poslušen a jemu věren býti, uctivě se k němu chovati, pravdu mluviti a vůbec pilným, opatrným, pořádným a čistotným býti. On se ke všem osobám, jenž přináležejí k rodině hospodářově slušně chovati, s ostatní čeledí dobře se snášeti a všeho haštěření, klevetění a pomlouvání pána svého, rodiny jeho se zdržovati. Čeledín má domácí pořádek, hospodářem ustanovený, bedlivě zachovávati a jeho rozkazy, napomenutí a domluvy uctivě, skromně vyslechnouti.

§ 12. Bez povolení hospodářova není čeledínovi z hospodářova domu odcházeti a přes čas povolený někde se zdržovati. Proti zápovědi hospodářově nemá čeledín nikoho na návštěvu přijímati a jest mu přísným trestem zakázáno, bez povolení hospodářova někoho přes noc přechovávati.

§ 14. Čeledín nesmí bez vědomí a dovolení hospodáře svého svůj oděv, prádlo a jiné věci schovávati mimo dům, v němž slouží, a musí dopustiti, kdyby mu pán truhlu, kufr nebo jiné schránky v jeho a jednoho svědka přítomnosti prohledal.

§ 16. Když čeledín uváže se ve službu, stane se společníkem domácím a přijde pod zvláštní dohled hospodářův. Hospodář má jej vésti k tomu, aby v domě i mimo dům mravně a slušně se choval, a má ho přidržovati, aby navštěvoval služby Boží v neděli a ve svátek a nedělní opakovací hodinky zákonem nařízené.

Kromě čeledi patřili do kategorie zemědělského dělnictva deputátníci s rodinami, kteří pracovali za mzdu a deputát, jehož součástí byl i deputátní byt, a dále příležitostní dělníci pracující za denní plat, docházející do práce denně.

22

22. Společenský, kulturní a náboženský život, křesťanství a církev římskokatolická, výpisy z knih kostelních

Část volného času si uspořádal člověk individuálně v rámci své rodiny, jistý vymezený úsek zaujímal společenský a kulturní život. V něm si velkou úlohu osobovala církev, která jednak stanovila dny volna, neděle a svátky, kdy se sluší rozjímati o věcech víry, jednak vyplňovala část volného času náboženským obřadem.

Většina společenských zábav, spojených někdy s domácím zaměstnáním (přástky, dračky ap.) se uskutečňovala v zimním období, kdy ustaly polní práce. Pozůstatky různých pohanských zvyků probíhaly v souladu s cykly přírody a života, církev proti nim marně bojovala a nezbylo než přizpůsobit liturgii: vánoce nahradily slavnosti slunovratu, velikonoce odpovídají jarnímu vítání jara, při obou svátcích se koledovalo, za koledování příslušel koledníkům dar, o který prosí. Sotva odbyty koledy vánoční nastal masopust (od Tří králů, jimiž končí doba vánoční do Popeleční středy, jíž začíná velikonoční půst). Jak nám dosvědčují zejména výtky mravokárců, byl masopust již od 14. století nejveselejším a nejrozmařilejším obdobím v roce. Hodováním, pitím, tancem a rozpustilými hrami si naši předkové vynahrazovali postní odříkání, které následovalo po masopustě.

Tak jak konec žní se oslavoval dožínkami a podzimní čas po skončení sklizně posvícením (oslava posvěcení chrámu Páně) s různými dozvuky, vrcholil masopust posledními třemi dny, kdy se slavnostně pochovával. Po posvícení následovalo zlaté pondělí, což je název pondělní taneční zábavy, kterou posvícení vrcholilo, i když třeba trvalo tři dny a pak se za týden konaly dozvuky. Patřilo k dobrému tónu zvát a oplácet

návštěvy přespolních přátel. Tam, kde okolní posvícení na sebe navazovala, lidé pro samé radovánky neměli čas na práci. Proto vydal císař Josef II. v úmluvě s církví nařízení, všechna posvícení konat na sv. Havla, tzv. císařské, třetí říjnovou neděli. Lid si však své posvícení nedal vzít, a proto se mnohde slavila posvícení obě.

Pouť na rozdíl od posvícení se konala na oslavu svatého (patrona), jemuž byl zasvěcen kostel /kaple/, oslavy ale byly kratší.

Kromě společenských svátků se slavily i svátky soukromé jako narozeniny, jmeniny, abrahámoviny a různé ty – desátiny od padesáti nahoru. Sem patří i námluvy, zásnuby, oddavky, křtiny a dokonce i pohřeb. Řád těchto tří posledních církev pevně stanovila, ostatní zvyklosti doprovázející tyto obřady byly vždy spojovány s hodováním a veselím.

O kulturním životě našich předků v době středověku nic nevíme. Teprve z archivních záznamů se dovídáme, že v létech národního probuzení panoval ve Vlastibořicích čilý ruch. Díky paní Růženě Kvačkové zachovalo se nám dosti zpráv alespoň o ochotnickém divadle.

Náboženský život

♦ ♦ ♦

Náboženství ovlivňovalo život vesničanů již od doby založení vsi. Zprvu uctívali bohy pohanské, pak jediného, křesťanského. Dnes není možné pochopit ono niterné středověké zaujetí, s nadějemi vzhlížející k nadpřirozenému, božskému, mocnému. Když člověk nemohl ovládnout vnější síly přírody, aspoň v duchu se přimkl k síle o níž věřil, že je ještě mohutnější. Být dobře s bohy, to dávalo lidem víru v život.

Církev myšlenkově pronikala do všech vrstev společnosti. Šířilo se učení o „trojím lidu“ odůvodňující vládu jedněch nad druhými. Poddaní mají pracovat, šlechta má chránit společnost a duchovenstvo bdít nad správou obou skupin. Církevní aparát pronikal do poslední chalupy. Bez kněze nemohlo být pokřtěno novorozeně, bez církevního posvěcení se každé soužití muže a ženy jevilo hříšným, bez pohřbu na posvěcené půdě byl ohrožen posmrtný život zemřelého. Mimořádně významné místo zaujala teze o svátosti oltářní. Pouze při mši ve „svatém přijímání“, když přijal tělo samotného Krista, mohl se věřící spojit s Bohem a doufat ve spasení. Jelikož tento akt se mohl dít jen za přispění kněze, vzrůstala váha duchovenstva jako nezbytného prostředníka mezi prostým křesťanem a Bohem. Odrazilo se to ve výsadním společenském postavení duchovních osob.

1899

Náboženská výchova byla zavedena již na školách (kpt. 12). V rodinném archivu se mi zachovala učebnice biblického dějepisu Starého i Nového Zákona pro školy obecné z r. 1899 pro dítky 6 až 12 leté. Kniha má 216 stran a 98 kapitol, je to výklad bible z hlediska římsko katolické církve, od čtvrtého tisíciletí před Kristem až do poloviny prvního století po Kristu. V přídavku knihy se dítky dovídají, že „ona jedna, svatá, katolická a apoštolská Církev, kteráž, byvši na skále Petrově založena, pod

ochranou Ježíše Krista a opatrováním Ducha svatého nyní již osmnácte věků pevně stojí, a přese všechny nájezdy pekelných mocností trvati bude až do skonání světa. Byla sice pronásledována, ale krev mučenníků stávala se semenem nových křesťanů. Po bouři dával jí Bůh a opět jí dá vítězství. Blahoslavený tedy, kdo s ní jsa spojen, s ní v Ježíše, požehnaného Syna Božího, věří, v něj doufá, a jemu všelikerými dobrými skutky slouží. Až Pán opět přijde, s mocí velikou a velebností, uzná jej za svého a uvede s sebou do života věčného. Tam bude patřiti tváří v tvář Páně, jenž počátek i konec, na trůně velebnosti jeho, se všemi svatými bude pak jemu se kořiti a jej chváliti a velebiti na věky věkův."

Povinné vyučování náboženství trvalo až do konce 1. světové války, dítky byly ze znalostí náboženství zkoušeny. Podobně jako mládež byl vyučován a vychováván, stále veden a opravován i člověk dospělý. Vedle desatera Božích přikázání musel dodržovat i pět závazných církevních přikázání: l. světiti zasvěcené svátky; 2. v neděli a ve svátky slyšeti celou mši; 3. posty zachovávati; 4. jednou do roka se zpovídati; 5. v zapovězený čas nedržeti svatebního veselí. Církev požadovala, aby i ten nejposlednější příslušník venkovské chudiny se každoročně vykázal potvrzením (cedulkou) o vykonané zpovědi.

1918

Vliv církve silně zasahoval do občanského i soukromého života lidu, církev se podílela i na politické moci státu a počátkem 20. století vstupuje i do politického boje. Za 1. světové války reakční charakter politického klerikalismu v našich zemích vrcholí, čeští klerikálové podporovali válečnou politiku rakouskou až do poslední chvíle před zánikem Rakouska. Polní mše a žehnání zbraním uprostřed jatek světové války k popularitě církve a jejich představitelů také příliš nepřispěly. Proto mezi hesly „Pryč s válkou", „Za národní svobodu", „Pryč s trůny" se ozývá v té době neméně populární heslo „Pryč od Říma". Katolická církev pádem habsburské monarchie ztratila hlavní mocenskou oporu. Již v listopadu 1918 byl vydán výnos, kterým byla zrušena povinná náboženská výchova na školách, povinná účast žáků a učitelů na bohoslužbách, z tříd byly odstraněny náboženské symboly – krucifixy. Politické působení církve ve veřejném životě bylo značně omezeno, byla uzákoněna reforma manželského práva a usnadněna možnost vystoupení z církve, v důsledku čehož ztratila církev ř. k. i ve Vlastibořicích mnoho věřících. Hospodářská moc církve však zůstala téměř nedotčena, z téměř 60 000 ha zemědělské a 240 000 ha veškeré církevní půdy, která propadla zákonem o pozemkové reformě, téměř 85% zůstalo v rukou různých církevních institucí. V období 1945 – 1948 církev tento majetek ztrácí (108 souborů v průměrné výměře 2 468 ha, z toho 34 000 ha olomoucké arcibiskupství, 15 000 ha strahovský klášter).

1948

Po únoru 1948, kdy se ve státě ujímá moci diktatura proletariátu, dochází k omezování církví. Od r. 1949 dozíral stát na majetek církví a náboženských společností, kterých bylo státem devatenáct povoleno. V Československu nebyla církev odloučena od státu, stát hospodářsky zabezpečoval činnost církví.

1989 Po svržení komunistické vlády v listopadu 1989 se obnovila náboženská svoboda a všechny násilné zásahy státu do vnitřního vývoje církví byly odstraněny. Svobodně a bez omezení začaly pracovat řeholní řády a kongregace. Všechny diecéze dostaly své biskupy, koncem května 1993 zřídil papež Jan Pavel II. nové sufragánní biskupství v Plzni a současně byly nově upraveny hranice ostatních českých diecézí. Území České republiky pokrývají dvě církevní provincie – česká a moravská (1. Arcibiskupství pražské, 2. biskupství českobudějovické, 3. královéhradecké, 4. litoměřické, 5. plzeňské, 6. arcibiskupství olomoucké, 7. biskupství brněnské, 8. ostravsko-opavské.)

1989 Nevyřešeny dosud zůstaly majetkoprávní vztahy a ekonomické zabezpečení církve. Církev ř.k. i přesto že dnes ovlivňuje v České republice již jen malou část společnosti (málokdo z těch hlásících se ke katolické církvi dnes dodržuje jednu z pěti závazných církevních přikázání jednou do roka se zpovídati), činí si po roce 1989 restituční nároky neúměrné jejímu postavení a vlivu. Vlčí dravost s jakou se o majetky uchází, odradila mnohého z věřících a způsobila pokles její prestiže. Společnost dnes očekává od církve snad jen jedinou prospěšnou aktivitu – činnost sociální a charitativní.

Poněvadž většina čtenářů těchto Pamětí, tak i jako já, se již náboženství na škole neučili, těžko mohou chápat život našich předků, s náboženstvím tak úzce spjatý. Abych jim toto pochopení usnadnil, přečetl jsem nejen výše uvedenou učebnici biblického dějepisu, ale seznámil jsem se i s některou další náboženskou literaturou, neboť není dobře číst pouze jedinou knihu, a v kostce uvádím, co považuji za důležité. Možná, že se v něčem mýlím, neomylným ve věcech církevních je pouze papež.

Křesťanství a církev římskokatolická

♦ ♦ ♦

Krátce po ukřižování Ježíše z Nazaretu, židovského kazatele a léčitele (asi r. 30) se v řecko římském světě objevilo nové náboženství, které navždy změnilo tento svět. Stoupenci Ježíšovi (hebrejsky Jošua) věřili, že to je Kristus čili Mesiáš, božský spasitel a vykupitel lidstva, který po své smrti vstal z mrtvých a byl vyvýšen k Bohu, svému otci. Slovo Kristus je řeckým překladem hebrejského *mašiach* (mesiáš), či Bohem pomazaný. Stalo se součástí Ježíšova jména – Ježíš Kristus a jeho následovníci se nazývali „křesťany“. Z tohoto hnutí vznikla křesťanská víra, největší světové náboženství s téměř dvěma miliardami vyznavačů skoro ve všech zemích. Dnes existují na čtyři stovky křesťanských skupin, z nichž hlavní jsou římskokatolictví, pravoslaví a protestantství.

K rozdělení církve na pravoslavnou (východní) mluvící řecky a římskokatolickou (západní) mluvící latinsky došlo v polovině 11. století. Rozpor spočíval ve složitých věroučných rozdílech, ale zejména v otázce poddanství římským papežům. Obě církve se exkomunikovaly navzájem a již nikdy nespojily. Protestantství pochází z 16.

století, má mnoho odnoží, všichni odmítají autoritu papeže a přiznávají primární autoritu Bibli.

K centrálním bodům římsko-katolické tradice patří víra v Trojici, posvátné tajemství Otce, Syna a Ducha svatého, trojjediného Boha. Křesťanské náboženství přejímá názor, že lidé mají nesmrtelnou duši, která po smrti přijde buď do nebe, pekla, očistce nebo předpeklí.

Termín nebe se vztahuje na oblast nad oblaky, kde sídlí Bůh, kde pobývají věřící v blízkosti Boha. Nepřátelství s Bohem vede ke stavu zatracení v pekle, v naprosté temnotě, jemuž vládne ďábel či satan a jeho andělé. Předpeklí je klidný stav, místo pro nepokřtěná nemluvňata. Očistec je místo, kde budou po smrti trpět jistý čas duše, které nebyly ani odsouzeny, ani zbaveny hříšnosti a budou se očisťovat od hříchu (kteří si svátostí pokání nevyprosili u Boha odpuštění).

Církev rozeznává sedm druhů svátostí:

Křest je branou věčného života, působí smytí dědičného hříchu a znovunarození. Křest nelze opakovat.

Biřmování se uděluje pokřtěnému na prahu dospělosti, k posílení zvláštními dary Ducha svatého a k utužení svazku s církví.

Svátost smíření – zvěstování Božího milosrdenství provinilému člověku a jeho smíření s Bohem i církví (osobní zpověď, pokání, rozhřešení). Kajícník je zbaven trestů věčných, ne však časných. Trest je možno prominout formou odpustků. Církev učila, že každý hřích, který člověk nevyznal a nesplatil na zemi, bude muset vyznat a splatit po smrti v očistci.

Svátost pomazání nemocných (poslední pomazání) – pomazání olejem na čele a rukou. Církev tyto osoby svěřuje Kristu přímluvnou modlitbou.

Svátost svěcení (osobám mužského pohlaví) – k vykonávání úřadu kněžského a biskupského.

Svátost manželství si udělují snoubenci navzájem v přítomnosti kněze a dvou svědků. Tuto svátost nemůže rozloučit žádná pozemská instance, jen ve výjimečných případech.

Eucharistie – přijímání, součást každé řádné bohoslužby formou mše. Materií svátosti je pšeničný chléb a víno. Konsekrace obou živlů nastává při recitaci slov ustanovení (verba testamenti), které může vyslovit pouze řádně ustanovený kněz (biskup).

1545

Skoro čtyřista let od tridentského koncilu (1545 – 1563) až do druhého Vatikánského koncilu (1963) se katolictví uzavíralo každé změně, všechno Vatikán odmítal jako vzpouru proti Bohu. Evangelijnímu kvasu se tím však neubránil. Musel se vzdát papežské tiáry (koruny) jako výrazu autority papeže nad všemi korunovanými hlavami. Papež Jan XXIII. prohlásil za poslání církve ve světě službu a ne panování. Svoboda svědomí byla konečně i katolickou církví uznána proti staletým tvrzením,

že je jí Bohem svěřena povinnost nutit heretiky k spáse tím, že vymýtí jejich hereze a časným trestem jim zachrání věčný život.

Církev, aby zabránila likvidaci sama sebe, obrátila se radikální kritikou proti své vlastní minulosti, zřekla se metafyziky a odmítla dřívější apriorní pravdy, zdůrazňuje „materialismus bible", přenesla v etice svůj hlavní důraz z poměru k Bohu na poměr k člověku, poslání křesťana a církve být tu pro druhé a ne pro sebe. Hledal-li kdysi člověk Boha a pokoj duše, je nyní všechen jeho duchovní hlad obrácen k pronikání do přírodních tajemství. Smrt přijímá člověk jako osvobození z bezmocného stáří, netrpí hrůzou před smrtí, jeho úzkost se týká jenom bolestného umírání, nehrozí se života za hranicemi smrti.

Pro představu, jak vypadal náboženský život osadníků a jaké poměry ve farnosti existovaly, pořídil jsem výpisy z **Knih kostelních ohlášek vejročních na všechny neděle a svátky**, které se zachovaly na faře ve Vlastibořicích.

Kniha 1 – za léta 1819/1830

♦ ♦ ♦

Na předsádce knihy napsáno: Rejstříky velikonoční zpovědní ať rychtářové zdejší brzy vyhotovené do farního domu odvedou, a kdožkoli z osadníků zdejších zpověď velikonoční vykoná, ať se ve zdejší kapli od kostelníka v těchto rejstříkách zaznamenati nechá. (*Církev si vedla záznamy o obyvatelích a jejich účasti na zpovědi, ke které museli chodit alespoň jedenkrát v roce.)*

1819 Str. 1, 2: Ohláška na první neděli postní roku 1819. Ohlašuje se L.W.! *(Láskám Vašim),* že dnes na odpoledne ve dvě hodiny bude ve zdejším chrámu Páně litanije s požehnáním, pak bude následovati cvičení křesťanské o svatém náboženství katolickém, ke kterému se sejdou obyvatelé Lastibořský, ze Sedlíštěk, z Korejtka, z Jiviny, z Kotle, z Trávníčku, ze Slavíkova a ze Stráňova se svou malou i dospělou chasou**.**

Aby se zdejší osadníci v zasvěcené svátky a neděle pro vzdálenost cesty do cizích kostelů na služby Boží snadněji vypořádat mohli, bude již od dneška za tejden ve zdejším chrámu Páně ranní mše svatá s vejkladem v hodinu sedmou; v půlsedmý dá se znamení s hrubým zvonem, v sedm hodin bude se zvoniti s malým, a pak se půjde hned k oltáři.

Na hrubý polední služby Boží se bude zvoniti ponejprv v hodinu devátou s hrubým zvonem, aby se lid k svaté zpovědi časně sejíti mohl; v 10 hodin bude se vždycky se všemi zvony sezváněti a v čtvrt na jedenáctou s malým zvonkem dá se znamení, po kterémžto hned služby Boží se začnou. Aby zdejší nábožní osadníci alespoň skrze tento kající čas postní i také ve všední dny mši svatou slyšeti mohli a domácí práce své nezanedbali, bude ranní mše svatá každého dne v hodinu sedmou, ležby nějaký pohřeb, neb jiná důležitá povinnost duchovní nějakou překážku v tom někdy způsobila.

Od dneška přes tejden bude cvičení křesťanské v Sebeslavské obci pro všechnu malou a dospělou chasu a obyvatele Sebeslavský a Padeřavský po druhé hodině po polednich.

Str. 3: v zdejší škole bude od dvou hodin až do čtyř opakovací cvičení pro dospělejší chasu ke zdejší škole přivtělenou, která ve všední dny do školy již nepřichází, a ještě přes 10 let stará není.

1820 Rok 1820, str. 49: Tento týden, a sice již zejtra nastane cvičení pro veškerou mládež obojího pohlaví, která ještě 14 let stará není, a velikonoční zpověď vykonati má; žádají se proto všichni rodiče a hospodáři, aby chasu a děti své hned zejtra v hodinu osmou ranní s obuvem a potravou na poledne dětem potřebnou do zdejšího chrámu Páně odeslali, protože cvičení ráno a na poledne se držeti bude.

1821 Rok 1821, str. 83: Ve tři hodiny bude cvičení křesťanské ve Vitanovicích**;** tamnějších obyvatelů s koňma zaopatřených laskavě žádám, aby příležitost pro mě záhy a časně odeslali, bych přinucen nebyl, k největší žalosti své, k pohoršení celé mé osady, některých zpurných a v náboženství vlažných a nepříkladných veřejně zahanbiti a k této velmi lehlé povinnosti právnými žaloby a trestem je přinutiti. Str. 95: Ohlašuje se LW! že válka s Neapolitanií skončena a všeobecný pokoj učiněn jest. Str. 97: Též se ohlašuje LW! dle dvorního a guberniálního nařízení nejvyššího, aby jeden každý poddaný, jenž na cizí panství, třebas s povolením vrchnostenského úřadu se odebral, a nyní tam bydlí, žádali na témž cizím panství déle a pokojně přebývati, aby se u svého vrchnostenského slav. ouřadu, kde zrozen byl, aneb ku kterému poddaný jest, o nové povolení, aneb o tak nazvaný pas nový v těchto nastávajících čtyřech nedělích ohlásil a tímto novým pasem tam, kde přebývati nebo vandrovati chce, se prokázal, jinak sice starým předešlým pasem při všeobecném vyzdvižení u cís. král. vojenské Reservy po těchto příštích čtyřech nedělích všudy a na všech cizích místech za cizí panství k vojenskému stavu hned odveden bude. Str. 102: k této mši sv. zítřejší sejdou se tedy všichni biřmovanci, čistě umytí, učesaní a ustrojení s potřebnou biřmovací cedulkou, jakož i kmotrové a kmotry jejich požádaní a všichni rychtářové zdejší osady Lastibořické, jakož i konšel Vitanovský, aby při nábožném procesí, v kterém hned po skonční této mše sv. všichni biřmovanci do Jeníšovic dva a dva půjdou, aby tyto právní osoby k uchování pořádku při tomto procesí školním učitelům nápomocni byli a v tom pořádku až do Jeníšovického kostela veškeren zástup dovedli, kdež nejprve držené bude kázání, pak mše, po které pán biskup svatost sv. biřmování bude udělovati. Str. 109: očkování proti neštovicím - bez cedulky nikdo nebude připuštěn ani k řemeslu ani ke stavu manželskému. Str. 114: v příští čtvrtek tento tihoden bude se zde konat slavnost svěcení zdejší školy *(13.9.1821);* po hodině totiž devátý půjde Pan vikář s shromážděným k této slavnosti duchovenstvem do zdejší školy s procesím z farního stavení zdejšího; ve školní pak světnici budou se od duchovenstva předepsané k posvěcení nového domova tohoto žalmy a modlitby a ceremonie konat; pak bude ve zdejším chrámu Páně v tento čtvrtek přiměřené k této slavnosti kázání držané; napotom

bude následovati zpívaná mše; pak odevzdá zdejší vrchnost aneb zplnomocněný Její Pan komisař zde, školní klíče učiteli školnímu; a konečně slavný díkuzpěv „Tě Bože chválíme“ tuto slavnost skončí. Str. 117: Uspořádání školní docházky: menší děti, které ještě žádnou domácí práci zastat nemohou – posílat ráno i odpoledne. Děti, které k pasení dobytka potřebují posílat od jedné do tří. Kdo by při tomto snadnějším uspořádání děti do školy neposílal, bude udán vrchnostenskému úřadu a tam tělesným trestem **a** pokutou peněžitou kárán. Str. 124: Od zejtřka *(3.12.1821)* počne zdejší školní spomocník již v Sebeslavicích mládež cvičiti; žádají se proto poznovu všichni rodiče, aby dětí svých ke škole přivtělených pilně a každodenně posílali.

1822 Rok 1822, str. 144: Apoštolský list papeže Pia VII. o vyobcování karbonářů z církve katolické. Další zápisy jsou těžko čitelné.

Kniha IV (1855 – 1867)

♦ ♦ ♦

Str. 134: neděle 23. po sv. Duchu. Příští středu přistojí Jeho Ap. Veličenstvo odpoledne do knížecího zámku Sychrov kdež přenocuje. Ve středu ve dvě hodiny odpoledne shromáždí se školní mládež, též i opakovanci ve škole a pak vedeny budou na Sychrov k uvítání Jeho Veličenstva. Str. 145: Nejsvětější trojice... Příští úterý připadá památka posvěcení sv. kříže misiou**,** kterýž to den a i v následující neděli na to mohou získat věřící plnomocných odpustků, když v nadřečený úterek anebo neděli následující svátost pokání a oltářní přijmou a na úmysl sv. Otčenáš v kostele nebo venku u sv. kříže 5 Otč. a 5 zdrávas M. a 1 věřím B. nábožně se pomodlí. Tu samou příští neděli, což se ještě ohlásí, konán bude ve zdejším chrámu Páně průvod ke sv. kříži.

Kniha IVa – ohlášky snoubenců 1860 – 1907

♦ ♦ ♦

1894 Str. 282, rok 1894 ad 9 – Jeho královská výsost Don Carlos z Bourbonů, vévoda Madridský, syn Jeho Královské Výsosti Jana z Bourbonů infanta španělského, katolík a vdovec, narozený v Lublani 30. března 1848, t.č. bytem v Sychrově, s nevěstou s Její Jasností Princeznou Marií Berthou z Rohanů, dcerou Jeho Jasnosti prince Arthura z Rohanů, prince z Qeémenée, z Rochefortu a Montbazon atd., svobodnou, katoličkou, narozenou v Teplicích dne 21. května 1860 t.č. bytem v Sychrově....

Kniha 5 – ohlášky svátků a služeb božích 1868 – 1894

♦ ♦ ♦

1878 str. 166: Neděle (slavnost sv. Václava) 1878. Odpoledne ve dvě hod. bude litanie s požehnáním. Zítra slaví se zde památka posvěcení chrámu P. V 9 hodin se povede procesí k nově vystavěné škole a která se posvětí, pak budou služby Boží v kostele a po nich Te Deum laudamus. Str. 177: 30. březen 1879. S velikou radostí ohlašuji

také L.V., že brzy po velikonocích bude se konat Posvátná missie v chrámu Páně v Loukově, kam zdejší osada před 90 lety náležela. Upozorňuji a vybízím vás, by jste se na této missii zúčastnili, správu svou Boží i velikonoční i milostivého léta vykonali *(každý věřící měl možnost dosáhnout úplného odpuštění všech hříchů – vykonat zpověď a nějaký milosrdný čin a položit na oltář kostela určitou částku peněz)* a také hroby svých dávných předků navštívili. Str. 219 – neděle IV. Adventní, 19. prosince 1880. Odpoledne ve dvě hodiny křesťanské cvičení, pak litanie s požehnáním. Ve čtvrtek bude poslední Roráte, v pátek připadá církevní památka prarodičů našich Adama a Evy, spolu štědrý den. Na ten den ukládá církev újmu a zdrženlivost od masitých pokrmů. V 11 hod. v noci se bude všemi zvony sezvánět a ve 12 hod. bude půlnoční mše sv. zpívaná. V sobotu připadá Hod Boží Vánoční /vide/; v 8 hodin bude druhá mše sv., v 10 hod. se začnou hrubé Služby Boží. Jelikož Jeho Jasnost Pán Camill z Rohanů dnes koná velevýznamnou památku – 80 leté narozeniny své, bude nynější mše sv. Pánu Bohu obětována na úmysl Jeho knížecí Jasnosti a za Terezii Červovou z Padeřavic....str. 238: 11. září 1881... V roce 1681 dne 21. září bylo založeno biskupství naší diecéze v Litoměřicích, letos tedy 200 let od toho. Veledůležitá to památka pro nás. Vždyť biskupský kostel v Litoměřicích jest chrám celé diecéze, z něhož tolik milostí božích se prýští. Tam obětuje nejmilostivější pán biskup tak často oběť mše sv. za spásu duší svých věřících; tam světí se kameny do oltářů a náčiní kostelní; tam vysvěcují se kněží, světí se oleje, jichž se při udílení svátosti křtu, biřmování a posledního pomazání užívá ... str. 266: Nový rok čili Obřezání Páně v pondělí 1883... V pátek po mši sv. se bude světit tříkrálová voda a věřící se žádají, by se od oltáře až k hlavním dveřím ve dvou řadách postavili a každý za svou nádobou stál... Str. 316: 12. dubna 1885 – Jest žádoucno, aby dítky školy Sebeslavické v neděli a ve svátky přicházely na služby Boží do zdejšího chrámu Páně; a nejen žádoucno, ale i nevyhnutelně potřebno, neboť nenaučí-li se dítě kostel navštěvovat, odrostlý člověk se tomu nenaučí. Pročež ať k tomu účelu dítky padeřavské se shromáždí v Padeřavicích a dítky Sebeslavské ve škole Sebeslavské a pospolitě budou sem přicházet v neděli a ve svátky na služby Boží .... strana 340: 11. dubna 1886 – Na milodary sv. Otci sebralo se minulou neděli 2 zl a 4 kr a zasláno 6 zlatých.

1888

Bolestně, nemilá se musí dotknout rozprávka dvou mužů na cestě do kostela – to raději si dám čtvrtku, a druhý – kdo jej slyšel, dá mi za pravdu, taková věc se nedá opakovat. A to vše ještě k tomu na cestě do kostela, ano u blíže stánku Božího. Str. 389, 29. července 1888 – Mše sv. budou tento týden Pánu Bohu obětovány: budoucí neděli za kněze církevního Václava Třebízského, bývalého českého spisovatele na čtyřletou památku jeho úmrtí – na žádost čtenářsko hospodářské besedy padeřavské. Str. 391, 29. července 1888 – ohlášení procesí do chrámu Páně Letařovského se povede k Vorklebicům, nazpět k Trávníčku. Cestou se bude zpívat osm písní a modlit slavný růženec. Str. 397, 4. listopadu 1888 – tento týden vykoná mládež škole odrostlá až do 18 let správu Boží: v pondělí Padeřavice, Střížovice, Sedlišek, Kamení – v úterý

Albrechtice, Červenice, Sebeslavice, Rybník, Trávníček, Vitanovice ve středu Lastibořice, Jivina, Zásada. Str. 406, neděle po II. Devítníku: O.L.V. že v měsíci květnu bohda zavítá do naší osady nejdůst. pan biskup litoměřický, aby přisluhoval svátosti biřmování. Jelikož každý biřmovanec nějaké jméno svaté si zvoliti má, budu vám dnes a budoucí neděli jména některých svatých a světic Božích předčítati. Další příprava bude pozůstávat v tom, že budou přicházet do jistých vesnic, kam se dostaví z ostatních vesnic, aby se k sv. biřmování zapsati dali. Tak budou dnes po Božím požehnání u vdovy Jírovy ve Střížovicích zapisovat biřmovance z Vitanovic a ze Střížovic, kam se tedy biřmovanci z Vitanovic a Střížovic dostaví. V pondělí dopoledne okolo 10 hodin u souseda Jana Fanty v Sebeslavicích se sejdou biřmovanci z veškerých Sebeslavic a z celých Padeřavic, aby se dali zapsat. V úterý dopoledne dají se zapsat u souseda Floriána Roubíčka v Sedliškách – z Jiviny, ze Sedliště, Trávníčku, Tří a Slavíkova, a ve středu odpoledne u obecního starosty v Kamení – z Červenice, Albrechtic, Zásady a Kamení, ve čtvrtek odpoledne u zdejšího starosty – z celých Lastibořic. Připomíná se, že školáctvo se bude zapisovat ve školách. Starostové obecní, výborové, rodiče, hospodářové se snažně žádají, aby k ustanovenému pořádku přísně přidržovali a pak na křesťanská cvičení do kostela posílali. Věřící, by si zapamatovali ustanovený pořádek a tu od kněze, vyjma nutnou potřebu – od kněze něco nepožadovali. Kdo se dá zapsat, musí udat: 1/ své jméno a příjmení, 2/ stav – obydlí, č. d. rodičů, 3/ jméno biřmovací, 4/ jméno, stav, bydliště, č. d. kmotra nebo kmotry a to zřetelně vyjádřit čili vypovědět *(dále je podrobně popsáno, jak uvítat biskupa a průběh biřmování).* Str. 416, 2. června 1889 – O.L.V. že 6. t.m. bude nejdůstojnější pan biskup světit kapli v Havlovicích ; pročež se v ten den, totiž budoucí čtvrtek povede z našeho kostela v 6 hod. ráno tam procesí cestou... Str. 443, 1890, nedělě X. po sv. Duchu. Dnes je vysvěcen dp. Bohumír Helebrant ze Soběslavic a budoucí neděli 3/8 hodlá ve zdejším chrámu Páně první slavnostní mši sloužiti. Str. 500 ...1893 ... mimo to bude za příčinou slavnostního odevzdání stříbrného kříže s korunou, jímž velect. p. starosta v Soběslavicích od Jeho Veličenstva vyznamenán byl...

ORDO DIVINORUM IN ECCLESIA VLASTBOŘICENSI AB ANNO 1895

1898

Str. 13, neděle 10. po sv. Duchu : Budoucí neděli počnou za příčinou oslavy založení spolku vojenských vysloužilců v Kamení a okolí slavné služby Boží v 11 hod. jež za příčinou oslavy narozenin jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. se ukončejí s předepsanou pobožností a s Te Deum. Str. 71, 1898, neděle 2. po sv. Duchu. V úterý oslavuje národ československý a s ním veškeří Slované stoleté narozeniny největšího syna našeho národa v 19. století Františka Palackého. Str. 118 – 1900: Členové spolku sv. Růžence se vyzývají, aby po celý měsíc říjen před službami Božími se modlili sv. Růženec na úmysl sv. Otce, aby na přímluvu Rodičky Boží nastal obrat k lepšímu v poměrech církevních a společenských. Str. 170, 1903 neděle 3. po sv. Duchu: Budoucí neděli koná župní jednota Poještědská svůj jedenáctý výroční sjezd ve Vlastibořicích, zároveň s oslavou 25 leté památky založení místního sboru. Str.

379 – 1. 12. 1912: z nařízení biskupského bude se konat ve zdejším chrámu Páně tzv. pobožnost čtyřicetihodinová – po čtyřicet hodin má býti vystavena na oltáři v monstranci Nejsvětější Svátost Oltářní k veřejnému uctívání – bude to ve čtvrtek, v pátek, v sobotu, v neděli a v pondělí, vždy po osmi hodinách od 7 ráno do 4 odpoledne.

OHLÁŠKA SVÁTKŮ A SLUŽEB BOŽÍCH OD 28. 9. 1919 AŽ DO 26. 5. 1920

1920

Str. 7: Sv. Petra a Pavla 29.6.1920 ... ve 3 hod. slavnost posvěcení nového zvonu ve Střížovicích. Str. 12: 1.5.1921 – příští neděli bude posvěcen zdejší duchovní správou nový hřbitov na Jivině. 7.8.1921 – dárky pro hladovějící Rusko /dnes, v neděli a pondělí/. 8.6.1922 slavnostní posvěcení nové kaple ve Chvalčovicích se bude konati 25. 6. 1922. Str. 62: 13.11. 1927 odpoledne o jedné hodině započne svěcení nových zvonů ve Vlastibořicích. Str. 73: 26.5.1929 – Příští neděli mše sv. ráno o 8. hod. o 10. hod. svěcení kapličky sv. Václava a sochy sv. Jana Nepomuckého v Soběslavicích. Str. 112: 16.7.1933 příští neděli odpol. posvěcení hřbitova v Soběslavicích. 12.11.1933: oprava varhan dokončena 6.11.1933. Str. 170: 19.9.1937 – v úterý od 12 hod. budou zvonit hrany v době, kdy v Praze bude se ubírat pohřební průvod s ostatky zvěčnělého p. presidenta Osvoboditele. Zápisy z dalších let nebyly nalezeny.

23

23. Politické poměry

Od počátku ústavního života jsme měli jen jednu politickou stranu a to stranu Národní, která stála jednotně na státoprávním požadavku, aby země koruny české se staly státem federativně spojeným s rakouskou říší. Poněvadž politika starších konzervativních vůdců této strany nevedla k očekávanému výsledku, ustavila se v r. 1874 samostatná strana mladých zástupců zvaná „mladočeši". Ještě v r. 1890 vyjednávala staročeská reprezentace o vyrovnání s českými Němci (38% obyvatel Čech). Výsledkem byla dohoda, jejímž článkům se dostalo názvu „punktace". Obě strany učinily ústupky, německé území mělo zůstat jednojazyčným, avšak němčina měla být úřední řečí i v čistě českých oblastech.

O dalším vývoji politické situace se mnohé dovídáme z výtahu článku Jana Hobelanta, rolníka ve Střížovicích - Začátky sdružování českých zemědělců na Českodubsku a založení *(agrární)* organizace v Soběslavicích:

1880 V době mého mládí neměli jsme příležitosti, abychom dorostovou činností vychovali se v pracovníky strany. V létech 1880 – 90 bylo v okrese několik jen jednot sokolských, které mimo tělocvik pěstovaly hlavně národní cítění, zpěv a jiné ušlechtilé zábavy. Jedna z prvních byla v Českém Dubě, později v Pasekách. My, v jižní části okresu, byli jsme členy Sokola v Újezdě Svijanském, který jsme pomáhali budovati v roce 1892.

1885 V roce 1885 až 1895 vyvíjela vzdělávací, zpěvní a zábavnou činnost čtenářsko-hospodářská besídka „Třebízský" v Padařovicích za předsednictví pana Mráze a neúnavného jednatele, zesnulého př. Čubrdy. Dále to byl odbor Národní jednoty severočeské ve Vlastibořicích, který vzorně veden byl jednatelem p. učitelem Ratajem. V roce 1893 ustavili jsme s družkami a přáteli taneční kroužek v Letařovicích, kdež nacvičovali jsme národní tance. Tam jsme zpívali, recitovali, vypravovali dojmy i pohádky. Doby ty jistě nám všem zůstávají tou nejlepší vzpomínkou na zašlé mládí.

V době mého jinošství byla vedoucí stranou politickou českého národa jak v našem okrese, tak v celých Čechách a na Moravě strana staročeská, s nezapomenutelným vůdcem JUDr. Fr. Lad. Riegrem v čele, který před dvacetipěti léty opustil na vždy svůj milovaný národ, zanechav mu závěť nad jiné významnou, a který dočkal se černého nevděku, neboť v době neblahých vídeňských punktací, záští politické šlo tak daleko, že z té doby nejlepší syn národa nazván byl fanatickým svým odpůrcem „zrádcem národa".

Příštími volbami po neblahých punktacích mohutněla strana „mladočeská", využivší tzv. drobečkovou politiku staročechů. Jako strana opoziční šla do nových voleb na radu říšskou s frázemi, bombasty, hesly a sliby neuskutečnitelnými. Účastníkům schůze zdálo se jistým, že snad otřesou rakušáckými vídeňskými vládami. Řečnické výkony tehdejších kandidátů a pozdějších poslanců dr. Herolda a dalších uchvacovaly a strhovaly četné návštěvníky jejich veřejných politických schůzí a táborů lidu. Jako mladík, se zesnulým př. K. Nejedlem, navštěvovali jsme pilně tyto mladočeské schůze a tábory lidu v Turnově, Českém Dubě, Mnichovo Hradišti, Újezdě, Mladé Boleslavi, na Mužském a Kozákově.

V mladickém zápalu a nadšení nenechali jsme si v širokém okolí snad jediné ujíti, abychom se jí nezúčastnili. „Národní politika" jako jediný deník, na venkově odebíraný, vypovězena a nahrazena „Národními Listy", které často přinášely censurou vybílené sloupce, a takováto radikálnost se zamlouvala zvláště mladým rozpáleným hlavám. Pamatuji se, že v době předvolební přijel kočárem k zesnulému otci p. Klofáč, tehdy ještě z redakce Národních Listů, aby u otce, který byl dle tehdejšího kuriálního práva volitelem, agitoval při volbách do zemského sněmu pro zesnulého zemského poslance Bernarda z Podolí a zjišťoval adresy ostatních volitelů, zejména vlivnějších, u nichž osobně agitoval. Za náš volební okres byl před Bernardem poslancem na sněmu zemském zesnulý František Hartl se Sedlejovic, který byl současně okresním starostou českodubským.

1896

Jak rychle strana rostla, tak také upadala. V r. 1896 bylo založeno „Sdružení českých zemědělců" s předsedou Stanislavem Kubrem z Kněževse, jako strana stavovská, v rámci politické strany svobodomyslné. Toto sdružení splynulo později s českou stranou agrární, když naši zástupci seznali, že v klubu poslanců svobodomyslných jim nemožno setrvati; utvořili vlastní stranu politicko-agrární a usnesli se za tuto v r. 1907 samostatně kandidovati.

V dalším je líčeno založení místní organizace české strany agrární v Soběslavicích. Tím líčení Jana Hobelanta končí.

2000

Ve čtyřech volebních obdobích meziválečného dvacetiletí bylo v parlamentu ČSR zastoupeno celkem 23 politických stran. Tradičně nejsilnější z nich byla Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu (agrární). Ovládnutím Pozemkového úřadu získali agrárníci kontrolu nad prováděním pozemkové reformy a nebylo proto obtížné získat sympatie značné části venkovského obyvatelstva. Důsledkem pozem-

kové reformy byla však značná zadluženost rolnictva. Ovládnutím a rozvíjením zemědělského výrobního i nákupního družstevnictví dostali venkov prakticky do svého područí. Při první pozemkové reformě bylo vytvořeno přes 2000 tzv. zbytkových statků zhruba po 100 hektarech. Bývalým šlechticům zůstalo z půdy podléhající záboru celé dvě třetiny, katolické církvi však skoro 85%.

1943 Po mnichovském diktátu se dosavadní strany rozpustily a sloučily v pouhé dvě – Strana národní jednoty, jejíž tón udávali agrárníci a Národní strana práce, většinou sociální demokraté; krajní pravice byla organizována ve „Vlajce". Volby se nikdy nekonaly. Po zřízení Protektorátu bylo ustaveno tzv. Národní souručenství, členství v něm bylo prakticky pro všechny povinné. V r. 1943 bylo změněno v organizaci s úkoly převážně kulturními a výchovnými.

Po skončení 2. světové války přešla moc v celé zemi do rukou revolučních národních výborů a vlády Národní fronty, kterou tvořily tyto strany: Komunistická strana Československa, Čs. soc. demokracie, Čs. strana nár. socialistická a Čs. strana lidová. Součástí Národní fronty byly i celonárodní organizace, jejichž vznik KSČ prosadila: Revoluční odborové hnutí (ROH), Jednotný svaz českých zemědělců (JSČZ), Svaz přátel SSSR, Svaz bojovníků za svobodu, Svaz české mládeže aj. Všechny tyto organizace byly do značné míry vedeny nebo ovlivňovány komunisty.

1948 Po únoru 1948 byla vytvořena vláda obrozené Národní fronty, v červnu téhož roku došlo ke sloučení Čs. soc. demokracie s KSČ. Ve volbách do Národního shromáždění v květnu 1948 již byla pouze jedna jednotná kandidátka Národní fronty. Všechny změny, ke kterým v důsledku Února došlo ve státním a společenském zřízení, ve svém souhrnu znamenaly, že lidově demokratická moc přerostla v diktaturu proletariátu.

1989 Za konec diktatury proletariátu možno považovat 17. listopad 1989, den výročí popravy devíti českých studentů a uzavření vysokých škol, kdy byla brutálně rozehnána demonstrace studentů. Následující stávka studentů a divadel zahájila tzv. něžnou, též sametovou revoluci. Pod tlakem opozice byl nucen prezident Gustav Husák odstoupit a ve vládě, kterou jmenoval, získali převahu nekomunisté a prezidentem byl v prosinci r. 1989 zvolen Václav Havel.

24

24. Obec po roce 1918 a 1945, vlastnictví obce v r. 2000

Den Národního osvobození dne 28. října 1918 zastihl obec v dosti značném napětí vnitřním. V prvé řadě přicházely na řadu otázky sociální, ale byly pozvolna zatlačovány do pozadí záležitostmi hospodářskými. Vládu v obci převzal obecní výbor, jehož členy byli: Jiří Mráz jako předseda, Karel Prajzler jako jednatel, Josef Beran, Václav Zajíček, Zdeněk Hanzl, Václav Jíra, Josef Fanta a starosta František Šámal, jenž byl místopředsedou. Po osadách byly z počátku vykonávány přísně hlídky a sbory dobrovolných hasičů konaly hlídky na sychrovském nádraží. V dalších schůzích byly projednávány hlavně otázky zásobovací. Obyvatelstvo se při nich rozdělovalo na samozásobitele a nesamozásobitele, jímž věnována byla v prvních dobách vytvořenou hospodářskou radou obzvláštní péče.

Jednání v hospodářské radě bývalo dosti vzrušené a jest asi obrazem rozrušení v celé obci a vzájemné nedůvěry, jež byla výsledkem tzv. keťasování vyskytujícího se v mnohých případech i ve zdejší obci, neboť každý prodej byl kontrolován. I semílání mouky bylo pod kontrolou. Snaha předsedy Mráze, aby staří členové zůstali v hospodářské radě, byla zamítnuta a sám předseda Mráz nebyl právě oblíbeným jejím členem, zejména u zástupců dělnické třídy, neboť jako statkář nebyl přívržencem jejich názorů. Sám pak stál v příkré opozici proti starostovi Šámalovi, pro jeho jednání při upisování válečných půjček.

Další značný osten třídních rozporů byl v tom, že někteří selští synkové byli osvobozeni od vojenské služby za války, kdežto druzí – chudší, byli v poli až do konce války, zatím co doma zůstavší „keťasovali“, za vysoké ceny prodávali „pod rukou“ na černém trhu, své potravinové výrobky, a bohatli.

1919 **1919** – usneseno, aby maximální ceny byly vyvěšeny ve všech obchodech, tři členy obecní rady vyslat do mlýna ve Slavíkově, aby byla mleta lepší aprovisační mouka. Starosta p. Šámal uvítal ty, kteří se šťastně vrátili z války. Schválen rozpočet za léta 1916 – 1918 a chudinská pokladna za ta léta. Žádost obce Jivinské o propuštění ze svazku obce Vlastibořic doporučena. Podána žádost o připojení katastrální obce Vlastibořic ze soudního okresu Český Dub do okresu Turnov (špatné spojení).

Protokol o předání obecního úřadu:

♦ ♦ ♦

I. Účetnictví: a) školní, b) obecní, c) chudinské, d) obecní jmění v papírech.

1824 II. Předání knih a tiskopisů: kniha účtů obecních, tiskopisy, pokladniční kniha chudinská, parcelní protokol a katastrální mapy, kniha příslušníků a kniha cizinců, místopis Království českého (2 knihy), matriky (2 knihy), kniha účtů obce Vlastibořic od r. 1824, kontribučenské knihy (4 exempl.), zákoníky od r. 1849 do r. 1918, kniha zemřelých a kniha o vydávání domovských listů, jednací protokol, psí značky, starožitnosti: právo rychtářské, okovy, svítilna.

Zastupitelstvo odstupující: František Šámal starosta, Václav Beran, Josef Jiránek, Jiří Mráz, Josef Lauryn. Zastupitelstvo nové: Josef Lauryn starosta, Jiří Mráz, Josef Šifta, Josef Helebrant, Josef Jiránek, Josef Bernard, Josef Mizera, František Enge, František Porš, František Hanzl a Alois Kaše.

1920 **1920** – v létech 1920 – 1922 projednávána i ve zdejší obci parcelace půdy, aby ukojen byl „hlad po půdě" jevící se po celé republice. Přihlásilo se celkem 34 zájemců o louky ve Slavíkově. Podle zpráv pamětníků panovala ve zdejší obci i v obcích v okolí tichá nevraživost. Větší rolníci sledovali cíl skoupiti malá drobná zemědělská hospodářství, pole jejich připojiti ku svým, tím své statky zvětšovat. Tím činili závislými sociálně slabé občany na sobě hospodářsky, čímž získávali laciné pracovní síly.

1921 **1921** – Jiří Mráz upouští od odtržení Jiviny od katastrální obce Vlastibořic. Hlavní příčinou odtržení bylo jednání starosty Františka Šámala, který byl příčinou upsání velkých obnosů válečných půjček Rakousku, a jeho loajální chování k monarchii.

1922 **1922** – Usneseno provést prohlídku lesa, zda obec má zájem o příděl lesa od svijanského panství a zvolen zástupce poradního sboru pro příděl půdy od velkostatku Svijany.

1923 **1923** – Výzva okresní politické správy v Turnově, aby obec věnovala nějakou dobrovolnou částku na opravu kostela, se zamítá z důvodu:

1. kostel je spravován patronátním úřadem na Sychrově, který k jeho udržování užívá lesy ke kostelu patřící. Užitek jejich za stálého kácení jest jistě větší, než vyžadují opravy kostela.

2. polovina občanů zdejších vystoupila z církve římskokatolické, buď jsou bez vyznání, nebo přestoupili k církvi československé. Těmto se spoluužívání kostela

nedovolilo, mají dveře kostela při každé příležitosti, při pohřbech, atd. uzavřeny, tudíž když nemají na kostel právo ho spoluužívat, nemají též povinnost na něj přispívati.

Obecní zastupitelstvo odmítá opravit cestu ve Slavíkově. Odůvodnění: Náklad na správy cest od nepamětných dob si nesou osady samy, není-li úhrada peněžitá, provede se oprava cest tzv. láskováním, by občanstvo bylo ušetřeno výloh peněžitých.

V tomto roce byla též pořízena obecní kronika, do níž se měly všechny důležité události zaznamenávati. Kronikářem obce byl zvolen řídící učitel Alois Kaše. Dříve však, než zapíše kterýkoli zápis do kroniky, musí být text prozkoumán a schválen.

1924

1924 – Ku konci roku započalo první jednání o elektrisaci obce, obec přistupuje za člena zdejší Kampeličky. Spor s patronátem kostela se zostřil, okresní politické správě sděleno, že patronátního majetku je dosti a Sychrov může výdaje spojené s kostelem a hřbitovem hraditi sám. ROHAN sám nemohl se dlouho odloučiti od svých feudálních zvyků a těžko se vpravoval do nových poměrů. Služebnictvem svým dával se titulovati stále slovy „Jasnosti" a „Kníže", na zámku Sychrově mluvilo se a úřadovalo německy. Jeho odpor proti novému zřízení projevoval se v opozici všude tam, kde mu bylo možno. Tím obyvatelstvu zdejšímu zůstal cizím.

Stavební ruch v obci stagnoval, zejména pro nedostatek stavebních míst a z důvodů konkurenčních, čímž obec ztrácela na významu.

1925

1925 – Pro elektrisaci obce bylo ustanoveno družstvo, podíl družstva byl stanoven 100 Kč pro domek do 0,5 hektaru půdy, na každý hektar polí bez lesa též jeden podíl po 100 Kč.

1926

1926 – Úmrtí bývalého starosty Františka Šámala, který 32 let vedl osudy obce, uctěno bylo zastupitelstvem obce vzpomínkou. Ježto v tomto roce bylo katastrofální mokro, žádá obec berní správu v Turnově o odpis daní.

1927

1927 – v tomto roce byly ze sbírek provedených v celé farnosti zakoupeny dva nové zvony za náhradu těch, které staré Rakousko zrekvirovalo pro své válečné účely. Při této příležitosti napsal básník a spisovatel Bohdan KAMINSKÝ rodák z Husy – pravým jménem BUŠEK (Husa patří do kolatury kostelíka vlastibořického) báseň, jež byla uveřejněna v denních listech. Z prostředků osady Sedlíštěk zakoupen byl i nový zvonek pro zvoničku osady před statkem Josefa Brože čp. 18.

Některé stavby v obci jsou zachyceny na zachovaných pohlednicích v příloze č. 22.

1928

Informace z dalších let nebyly k dispozici, za léta 1928 – 50 je doplnil v r. 2002 ze zápisů schůzí obecní rady, sociální komise a schůzí MNV v archivu obce Oldřich Anděl.

Zápisy ze schůzí obecní rady

♦ ♦ ♦

Členové: Jan Šulc starosta obce, František Porš Vlastibořice; Jaroslav Jiránek, Jos. Fiedler Jivina; Josef Brož, Václav Roubíček Sedlíštky.

1928 5. 10. 1928 – projednán rozpočet na rok 1929, schodek činí 11 049 Kč. Na krytí schodku usneseno: přirážka 86% k dani činžovní a 200% k ostatním daním.

5. 10. 29 – schodek rozpočtu za osady cca 10 000 Kč.

19. 1. 31 – proveden soupis hospodářských zvířat v obci.

30. 3. 33 – ve škole vypukla spála, přijata opatření, dezinfekce školy.

7. 3. 34 – při odvodech branců bude věnován určitý obnos Masarykově lize proti tuberkulóze.

23. 12. 34 – schodek rozpočtu cca 10 000 Kč, bude hrazen obecními přirážkami.

22. 1. 35 – Kampelička nabídla obecné škole půjčku na přestavbu školy ve výši 42 762 Kč na 2% úrok a 27 let.

20. 10. 35 – rozpočet obce opět vykazuje schodek cca 10 000 Kč.

30. 4. 36 – zubní technik Adam z Turnova žádá o povolení vykonávat zubařskou praxi v čp. 26.

6. 1. 38 – okresní úřad zasílá přípis k táboření cikánů – místo táboření určuje starosta obce.

23. 6. 38 – z příkazu notářství v Příšovicích proveden odhad čp. 47 ve Vlastibořicích (31 080), provedli Jos. Brož a Jos. Fiedler.

1960 20. 8. 38 – první schůze po volbách. Noví členové: Jar. Kobrle, Jos. Adam, Jar. Jiránek; ze starých zůstává Jos. Brož, starosta Jan Šulc. Rozpočet opět se schodkem 10 000 Kč. Na osady připadá podle poměru daní: Vlastibořice 5 395, na Sedlíštka 1960, na Jivinu 2 200 Kč. Bere se na vědomí přítomnost vojáků triangulačního oddělení – ubytováni ve škole.

27. 9. 38 – stanoveny úřední hodiny na obci, každý den od 19,00 hodin, pravidelné schůze obecní rady každou neděli od 10,00 hodin. Bere se na vědomí slintavka a kulhavka v čp. 2, bude nahlášeno okresnímu úřadu.

2. 10. 38 – bere se na vědomí přípis okr. úřadu ohledně vyživovacího příspěvku v době branné pohotovosti státu. Třináct uprchlíků z pohraničí ubytovaných po domech a u p. faráře Voborníka bude stravováno po číslech, v Sedlíštkách a na Jivině po dvou, ve Vlastibořicích po třech.

16. 10. 38 – jednáno o měšťanské škole. Místní školní rada (MŠR) vyzvána k zaujetí stanoviska. Plk. Karnold odkazuje obci 8500 Kč, z výnosu bude obec udržovati hroby rodiny Karnoldovy na zdejším hřbitově.

29. 12. 38 – v záležitosti náhrady za vojsko v mobilizaci povolávají se poškození k projednání na obecní úřad. Projednává se udržení měšťanské školy ve Vlastibořicích, nedoporučuje se stavba školy.

8. 3. 39 – projednán oběžník okresního úřadu o obecních tajemnících. Konstatuje se, že obec nemá vlastních zaměstnanců a veškerou agendu vyřizuje starosta – hostinský Jan Šulc, je stále doma. Je občanům i úřadům kdykoliv k dispozici. Obec má v současnosti celkem 509 obyvatel a 116 domů. Je většinou zemědělská ve výměře

550 hektarů, v pozemkové třídě 7 až 8. Dále jednáno o měšťanské škole, předseda MŠR vyzván, aby do schůze MŠR svolal i zástupce z jiných obcí.

13. 4. 39 – za přítomnosti členů obecní rady, ředitele měšťanské školy Jos. Kvačka a řídícího učitele Josefa Jarého projednáno podání žádosti okresnímu výboru v záležitosti výstavby měšťanské školy. Pro urychlení vyslat Jos. Brože osobně, který pak požádá o rychlé předání žádosti zemské školní radě v Praze.

16. 5. 39 – obec Kamení žádá svolání všech zastupitelů okolních obcí ve věci zřízení měšťanské školy a jednání o společném nákladu a úhradě.

10. 1. 40 – projednáno přezkoušení hranic katastru.

4. 2. 41 – okresním úřadem přidělen obci tajemník Otakar Pírko k zapracování v zásobovací agendě.

20. 9. 41 – projednán rozpočet, poprvé schodek nad 10 000 – 15 000Kč.

16. 1. 42 – čten přípis okresního úřadu – „Pokyny pro odevzdání zvonů".

10. 1. 43 a 27. 1. 44 – schodek rozpočtu opět přes 10 000, bude uhrazen obecní přirážkou, částka není uvedena.

Dále zápisy nejsou, až 27. 6. 47 předloženy účty předsedou finanční komise J. Šulcem za rok 45 – 46, včetně uzávěrek. Komise MNV doporučuje ke schválení.

Zápisy sociální komise 1933 – 1938

♦ ♦ ♦

Komise se zabývala hlavně rozdělováním poukázek po deseti korunách nezaměstnaným, kterých bývalo v době hospodářské krize v obci až patnáct. Byly pořádány i sbírky potravin. Podle zápisu z 20. 11. 33 bylo komisí rozděleno 60 kg žita, 90 kg žitné mouky, 25 kg pšeničné mouky, 2 kg másla a 4 kg tvarohu. Na měsíc prosinec 33 okresní úřad přidělil obci 47 poukázek po deseti korunách, v dalších měsících čtyřicet až padesát poukázek. Komise se znovu zasazuje o podporu pro Marii Adamovou a Marii Thořovou.

1935 V roce 1935 proti požadavku 53 poukázek zaslal okresní úřad jen 23, podáno odvolání. Opakovala se též sbírka potravin pro nezaměstnané. Sebráno bylo 50 kg sádla, 20 kg brambor a 95 kg mouky.

1936 V roce 1936 bylo registrováno 11 nezaměstnaných. Rozděleno bylo celkem 64 poukázek a získáno 80 poukázek na chléb, cukr a 12 půllitrů mléka pro děti (jen jednorázově). Sbírku pro nezaměstnané provedli učitelé Jarý a Kaše. Proti požadavkům obce byla okresním úřadem přidělována jen polovina poukázek.

1937 V roce 1937 získáno 40 poukázek měsíčně.

1938 V roce 1938 klesl počet nezaměstnaných na polovinu, tj. pět osob.

1938 Komise pracovala podle směrnic Ministerstva sociální péče a zasedala ve složení: Jan Šulc starosta obce, Alois Kaše – člen finanční komise, František Porš, Václav Honzejk, všichni z Vlastibořic; Josef Roubíček ze Sedlíštěk; Josef Fiedler, Jaroslav

Kobrle a Václav Preisler, všichni z Jiviny. Zápisy jsou dobře vedené řídícím učitelem Kašem a končí 27. 3. 1938.

Obec po roce 1945

♦ ♦ ♦

Zápisy ze schůzí MNV 1946 – 1950

♦ ♦ ♦

13. 1. 46 – projednáno združstevnění všech lesů po Němcích a kolaborantech. Obci předepsán kontingent přemístění hovězího dobytka na Slovensko – jedna kráva a jedna jalovice a zástavní tři kusy – býci a voli. Návrh, aby se to zajistilo ve statku Josefa Vyhlasa, který se stěhuje do pohraničí a dobytek rozprodává. Na obec připadá dodávka 68 000 kusů vajec. Překontrolováno hospodaření, podle pokladního deníku přebytek 11 114 Kč.

27. 1. 46 – Pamětní kniha zabavená Němci předána A. Kašemu. Od ONV došly směrnice o odsunu Němců. Od ministerstva vnitra došlo anonymní udání na Josefa Kvačka a projednáno. Zamítnuto všemi hlasy. Podepsáni členové zastupitelstva obce: Picek Jaroslav, Bulíř Jaroslav, Hobelant Jan ze Sedlíštěk, Melichar Josef, Šifta Jan Jivina, Mareš Jan Sedlíštky, Porš Kamil, Melichar Stanislav, Anděl František Vlastibořice, Jiránek Jaroslav starosta Jivina.

22. 2. 46 – přečteny směrnice jak čelit sabotáži Němců. Nově ustavená soc. demokracie v obci žádá paritní zastoupení v MNV. Navrženi čtyři členové: Kvaček, Glázr Vlastibořice, Porš Jivina, Jíra Václav Sedlíštky, schváleno.

8. 3. 46 – na schůzi koordinačního výboru jednotlivé politické strany zastupovali: KSČ – Picek Jaroslav, Adam Václav Vlastibořice; nár. soc. – Melichar Josef, Porš Kamil Vlastibořice; soc. dem. – Kvaček Josef, Kaše Alois Vlastibořice; lidovou – Půlpán František farář, Rakouš Václav kostelník Vlastibořice.

15. 3. 46 – ustavující schůze nového vedení MNV. Ustanovena volební komise.

24. 3. 46 – jednání o udržení zdejší měšťanské školy, referuje M. Thoř, učitel.

16. 6. 46 – výsledek voleb do ÚNS 26. 5. 46, v obci: KSČ – 127, nár. soc. 107, lidová strana 49, soc. dem. 22 hlasů.

9. 11. 46 – ONV oznamuje vytvoření nového katastru Velký Sychrov z přilehlých obcí a připojení obce Kamení a osady Zásady k našemu katastru.

2. 12. 46 – projednána povinnost obce dodat 15 vagonů chlebového obilí.

21. 5. 47 – projednán návrh rozpočtu. Za odstěhovavšího se Jaroslava Picka povolává KSČ do obecního zastupitelstva Jaroslava Loudu.

11. 7. 47 – podána ONV stížnost na stav silnice Jivina – Radimovice a žádost o zřízení sněhových zábran u silnice.

1. 9. 47 – opět se ujal řízení měšťanské školy Josef Kvaček. Udání na něho podepsali členové MŠR V. Louda z Kamení a Jos. Jarý řídící učitel. Za J. Kvačka se postavili

občané z obce i z okolí a jeho chování za Protektorátu dosvědčili svými podpisy i ve svědeckých výpovědích. Konečné posouzení celého jeho případu se projevilo jako následek osobního nepřátelství.

1943

Z odbojové činnosti J. Kvačka ve skupině plk. Vernera z Liberce: Zapojeni byli Jaroslav Picek, Jos. Hnízdil, Jos. Tomášek a St. Melichar z Vlastibořic, dále Jar. Jiránek z Jiviny, Jos. Brož ze Sedlíštěk, Rud. Hrdina mlynář z Trávníčku, Jos. Dlask ze Slavíkova a Václav Červa z Bílé. Spojení se udrželo až do r. 1943, kdy byla zatčena učitelka Louthanová z Turnova, umučená v koncentračním táboře. Jan Šulc starosta ve Vlastibořicích jí vydal falešnou policejní přihlášku k pobytu v obci. Skupina organizovala úkryt vojenského materiálu – pušky a vojenské stejnokroje u Bradáčů ve Střížovicích, odtud přemístěny do Kamení k legionáři Šaralovi a nakonec ukryty v podkroví kapličky v Kamení. Těsně před revolucí byly zbraně rozebrány zdejším obyvatelstvem a použity k odzbrojování Němců.

7. 12. 47 – projednána úprava rybníka u školy, rozpočet nákladů zajistí M. Thoř.

21. 1. 48 – volba nové knihovní rady, předáno A. Kašovi.

23. 2. 48 – na požádání zástupců KSČ svolána zvláštní schůze, předseda MNV žádá o vysvětlení. St. Hanzl (KSČ) vysvětluje současnou situaci a žádá jinostraníky o vyjádření, zda budou spolupracovat s MNV, jestliže jim jejich strany dají příkaz ke složení funkce. Příslušníci nár. soc. a lidovců se rozhodli vykonávat funkci dále, dokud nedojde úřední nařízení z ONV. Předseda MNV pak vybízí k další společné práci. Návrh na zaslání rezoluce vládě podpořilo jen pět členů KSČ, ostatní nehlasovali s tím, že demise ministrů nebyla schválena prezidentem.

2. 3. 48 – na zasedání MNV se dostavilo z 15 členů obec. zastupitelstva 13, nepřítomni Jos. Voborník a Jos. Glázr. Předseda předal dopis ONV o spolupráci MNV s místním akčním výborem NF a odvolání členů MNV. Stanislav Hanzl přečetl složení MAVNF.

24. 3. 48 – Přikročeno k novým volbám do MNV. Předsedou znovu Jaroslav Jiránek. Podána žádost o konfiskát patronátního lesa a jeho převedení na obec.

26. 4. 48 – jednáno o dodávkách zemědělců a splnění dodávek masa, vajec, mléka a drůbeže.

5. 8. 48 – schválena výstavba nové hasičské zbrojnice za čp. 20, podána zpráva o opravě rybníka, vytvořena protipožární a žňová komise.

1948

Dnem 1. 10. 1948 ředitel Kvaček opět odvolán akčním výborem NF a správou školy pověřen Josef Knop.

17. 8. 49 – přemístěn žňový útulek ze školy do Kampeličky.

4. 11. 49 – ve věci zesměšňování členů MNV postupovat co nejpřísněji a brát k odpovědnosti.

21. 11. 49 – projednáno nahlášení zájemce o majetek osídlence čp. 8 Fr. Vyhlase Pozemkovému fondu.

1950

18. 12. 49 – oznámeno ONV zřízení nového matričního úřadu pro vyjmenované obce ve Vlastibořicích. Matrikářem schválen Mir. Třešňák. Komisařem pro sčítání lidu v r. 1950 určen Stanislav Melichar. MNV vyzývá k třídnímu postupu při určování dodávek na rok 1950.

24. 2. 50 – projednán přípis KNV k uzavírání závazků na počest 8. výročí 25. února. Konstatováno, že všichni zemědělci splnili dodávky na 100%.

25. 3. 50 – Podle provedeného sčítání lidu v obci, je zde 99 zemědělských závodů, 5021 ovocných stromů, 148 vepřů, 25 koní, 391 ks skotu. Činných osob v zemědělství je 140.

14. 5. 50 – slavnostní schůze MNV a NF, podpisování mírových archů, dvojice chodí po domech a zdůrazňují povinnost archy podepsat.

17. 6. 50 – Stanislav Hanzl vysvětluje, proč jsou MNV reorganizovány, přečteno nové složení MNV. Tímto datem končí zápisy v knize označené červenou tužkou 46/50. Podepsán Rudolf Hrdina. Další pokračování v kapitole 33.

Vlastnictví obce v r. 2000

♦ ♦ ♦

V r. 2000 vlastnila obec následující stavby a pozemky	**m2**
čp. 26, 9, 15, 53, Jivina kaple, Jivina kaple na hřbitově	2 305
5 stavebních parcel bez stavby (jen pozemek)	149
orná půda	2 427
zahrada	5 545
louka	12 668
les	392 059
vodní plocha – močál	2 113
vodní nádrž umělá	2 407
ostatní plocha	8 163
neplodná půda	364
komunikace	64 803
Celkem	493 003

25

25. Družstva a spolky v obci, jak vzniklo a pracovalo JZD, likvidace kulaků, akciová společnost AGRO RUBÍN

Zemědělské družstevnictví má na našem venkově dlouhou tradici. Začalo spolky spořitelními a úvěrovými a teprve na jejich základě rozšiřovalo své ostatní funkce. Z družstev neúvěrových největšího významu nabyla sdružení pro nákup potřeb pro selské domácnosti a hospodářství a pro prodej a zpracování produktů hospodářství. Nemalého významu nabyla též družstva vodovodní a elektrárenská.

Členství v družstvech bylo dobrovolné, zemědělcům přinášelo řadu výhod, a proto organizovanost byla vysoká. Družstva z větší části fungovala i za Protektorátu, kdy bylo zavedeno centrální regulování zemědělství, výkup zemědělských produktů byl monopolizován v tzv. tržních svazech.

V souvislosti s družstvy nutno se zmínit o **kontribučních obilních sýpkách,** *1788* které bylo nařízeno zřizovat patentem z r. 1788 pro případ neúrody. Každý hospodář měl ve třech letech složiti do sýpky tolik obilí, co potřeboval k jednoročnímu osevu, aby se mohlo půjčovati těm, kterým se nedostávalo. Na panství svijanském stalo se složení obilí až v létech 1816 – 17 pouze na jednu lhůtu z předpisu. V létech kolem r. 1840 byly vystavěny v různých částech panství obilní sýpky nové, ježto staré již chátraly, nebo vůbec nebyly. Vlastibořice byly přiděleny do obvodu obilní sýpky u Padařovic.

Když zásoby obilí na sýpce se tak rozmnožily, že přesahovaly potřebu, přebytek se prodal a utržené peníze se propůjčovaly poddaným, na dostatečnou jistotu, pod úroky.

1888 V létech 1888 – 89 byly kontribučenské sýpky zrušeny a rozdělením podle samosprávných okresů vznikaly z nich **okresní hospodářské záložny.** Tak okresní hospodářská záložna v Turnově vstoupila v život dne 1. února 1889 a o něco dříve se ustavila i okresní hospodářská záložna v Českém Dubě. Z let 1870 – 75 se zachoval „seznam údův kontribučenských sýpek".

Ukázka zápisu: Ves Lastibořice

1. Číslo domu 1. Šulc, žita 2 korce 2 čtvrtce, ječmene 10 čtvrtcí, ovsa 1 korec a 3/4, na penězích 22 zlatých 97 krejcarů, podíl nynější 1 zlatý 7 krejcarů.

2. a další.....

13. Obec, žita 1 čtvrtci, ječmene 3/4 čtvrtce, ovsa 1 čtvrtci, na penězích 90 krejcarů, podíl nynější 81 krejcarů.

Úhrn osady Lastibořice na penězích 186 zlatých 51 a 1/2 krejcarů, podíly nynější 162 zlaté 56,7 krejcarů.

Kampelička (převzato z ročenky Kampeličky)

♦ ♦ ♦

Na tehdejší poměry bylo založení „Spořitelního a záložního spolku pro farní osadu vlastibořickou" pravým dobrodiním kraje. Usuzováno, že obec Vlastibořice je od Českého Dubu, Turnova a Hodkovic dosti vzdálena a že zde budou příznivé podmínky pro založení Kampeličky, ježto docházení do peněžních ústavů výše uvedených měst činí značné potíže, ztrátu času a hotové výlohy. Německá městská spořitelna hodkovická zapouštěla svou úvěrovou činností kořeny do celého nynějšího obvodu zdejší Kampeličky. Byla úvěrem levnější a při povolování úvěru povolnější / záměrně podporovaná německá expanse/. Vkladatelé z našeho okolí měli smutné zkušenosti z let osmdesátých s občanskou záložnou v Turnově, která po zhroucení je připravila o úspory.

1897 Při prvním úřadování dne 3. ledna 1897 v místnosti Františka Šámala, k účelu tomu zdarma propůjčené, kde úřadovalo se plných 25 let za nízký nájem, čtyři roky úřadovalo se v místnosti hostince Jana Šulce a od r. 1924 ve vlastním domě čp. 21 až do konce r. 1930, kdy domek prodán. V r. 1897 čítal spolek 79 členů. Co zde bylo mravenčí píle, nežli z počátečních 9 650 zlatých vkladů vystoupily v r. 1937 na 7 175 840 Kč, a nežli z počátečního stavu zápůjček 12 372 zlatých bylo možno povoliti 3 292 314 Kč zápůjček.

1926 Rozvoji Kampeličky přispěly i hromadné objednávky zboží pro členy. Do r. 1926 objednáno 81 vagonů uhlí, 46 vagonů slámy, 10 vagonů sena, 6 vagonů kukuřice, 3 vagony melasového krmiva, 5 vagonů hnojivového vápna, 3 vagony hnojiva, 80 q seťového obilí, 40 q hrachu a vikve, oleje a mazadla v úhrnné ceně 398 744 Kč.

1928 Pro své členy zakoupila Kampelička třídič na čištění seťového obilí, 8 jetelových secích strojků, které byly dány k použití do jednotlivých osad spolku. Zřízena byla společná váha vozová na nádraží v Sychrově. V r. 1928 zřídila telefonní stanici

v hostinci Jana Šulce. Dále umožnila stavbu skupinového vodovodu pro Sedlíšťka, Padařovice, Soběslavice, Střížovice, Vitanovice a Kordovku, jakož i stavbu vodovodu v Albrechticích, stavbu silnice Dehtáry Chvalčovice a mnoho dalších veřejně prospěšných akcí. V r. 1931 postaven pro Kampeličku ve Vlastibořicích nový dům za 249 033, 56 Kč.

1896 Z činovníků Kampeličky dlužno uvést: starosty jejími byli – František Šámal z Vlastibořic v letech 1896 – 1906, Josef Hobelant ze Střížovic 1906 – 1922, Jan Hobelant ze Střížovic od r. 1922 – 1945 a Josef Lauryn z Vlastibořic od r. 1945.

Mlékárna

♦ ♦ ♦

1903 Mlékařské družstvo ve Vlastibořicích, zapsané společenstvo s ručením obmezeným. Mlékárna vystavěna v r. 1903. Členů 40, členské podíly po 10 K. Náklad na stavbu činil 3.688,51 K, náklad na strojní zařízení 5.946,03 K, celkem 9.634,54 K. Zemská subvence činila 2.780,96 K, nezúročitelná půjčka 1.100 K, podpora celkem 3.880,96 K. Výroba másla v předválečných letech v kilogramech: 1907 – 4 701, 1909 – 6 774, 1911 – 8 556, 1914 10 452 kg.

1925 Z činnosti družstva za rok 1925: Mléka dodáno 155 308 litrů při průměrné tučnosti 3,9%. Za mléko zaplaceno 180 091,60 Kč, z toho přespolní dovezli nebo donesli 69 218 litrů. Másla vyrobeno 6 665,75 kg po 30 Kč. Průměrná spotřeba na 1 kg másla byla 22,75 l mléka. Z dodaného mléka si brali členové 80% zpět v podobě mléka odstředěného, z neodebraného odstředěného mléka vyrobeno 2 267,75 kg tvarohu po 4 Kč. Plnotučného mléka bylo prodáno 3 749, 5 l po 1,50 Kč, smetany 35 l po 16 Kč. Členové zpeněžili 1 litr mléka průměrně za 1, 38 Kč + 80% mléka odstředěného plus dividenda z čistého zisku. Za jednotku tuku se platilo 30 haléřů.

Družstevní mlýn v Sedlíšťkách

♦ ♦ ♦

1912 V r. 1912 koupilo 17 občanů – původní členové – od Václava Berana čp. 14 v Sedlíšťkách (Trávníčku) mlýn se 33 korci pozemků za 33 555 K, podíly po 100 K. Převzaté zařízení: stolice 300 x 400 mm, špičák d = 90 cm. V roce 1913 pořízeno v ceně 25 000 Kč: turbína Francisova 18 HP, stolice 100 x 650 mm, francouzský kámen 110 cm, loupačka, 2 cylindry vysévací, ssavka na čistění krupice, tažný cilindr, míchačka a přístavba. Toto strojní zařízení bylo v r. 1925 zlepšeno nákladem 130 000 Kč. Počet členů se zvětšil z 84 v roce 1912 na 298 v r. 1927. Družstvo pro své členy též nakupovalo hromadně uhlí, petrolej, mýdla, mazadla, oleje, vápno, kukuřici aj.

1922 Při mlýně je p i l a : 1 plech, zdvih 37 cm, šířka rámu 1 m. V roce 1922 byla zřízena druhá turbína o výkonu 9,8 HP, která vytlačuje vodu z pramene 300 m vzdáleného do vodojemu v Sedlíšťkách. Kolmý výtlak 120 m, délka potrubí od pumpy k vodojemu 500 m. Turbína vytlačí za 5 hodin 784 hl, vodojem pojme 1000 hl.

Družstevní mlýn ve Třtí

♦ ♦ ♦

Mlýn tento sice není v katastru obce Vlastibořic, nýbrž patří do správní obce Radostín, avšak z Vlastibořic a Jiviny je dosti obyvatel jeho členy a při rajonování obvodů mlýnů byly obě tyto osady přičleněny mlecími výkazy do mlýna ve Třtí. Dlouholetým předsedou družstva tohoto mlýna byl Josef Melichar rolník z Vlastibořic čp. 10.

1912 Mlýn byl zakoupen v r. 1912 za 57 567 K s 10 korci luk a 20 korci lesa. Opravy, jež družstvo podniklo ihned po odkoupení objektu, činily 11 095,23 K. Od semletí 1 q žita se platilo 40 haléřů, od 1 q pšenice 50 haléřů.

1921 V roce 1921 byl mlýn opatřen novými stroji. Má asi 12 HP vodní síly. Pohon: Bánkiho turbína, naftový motor. Ročně semílalo se as 50 vagonů obilí a 10 vagonů šrotu. Členů na konci roku 1925 bylo 240.

Spolky v obci

♦ ♦ ♦

1878 Nejstarším známým spolkem v obci je patrně **hasičský sbor.** R. 1878 podal tehdejší starosta obce Kamení František BERAN návrh, aby byl zřízen pro Vlastibořice, Soběslavice a Kamení sbor dobrovolných hasičů. Myšlenka tato se ujala a v r. 1879 dne 22. června byly stanovy schváleny a hasičský sbor ustaven. Velitelem sboru byl tehdá František Beran starosta obce Kamení, náměstkem jeho byl Josef Kozderka ze Střížovic, jednatelem Josef Krejčí ze Soběslavic, pokladníkem Josef Adam z Vlastibořic. Sbor čítal 35 členů, od r. 1880 byl velitelem Josef Kozderka ze Střížovic a od r. 1897 Josef Beran z Vlastibořic. Do r. 1903 čítal sbor nejvíce členů r. 1896, a sice 69 členů. Zařazen byl do Poještědské župy hasičské se sídlem v Českém Dubě, která konala ve Vlastibořicích svůj 11. sjezd dne 28. června r. 1913 na oslavu 25. výročí založení sboru.

KNIHA PŘÍJMŮ A VYDÁNÍ

Příjem r. 1879	zl	kr	Vydání r. 1879	zl	kr
vklady činných údů	56	60	placeno za knoflíky Kacovi	38	
příspěvky za měsíc červen	4	50	za pásy provazárně v Turnově	5	17
obdržený příspěvek od občanů při schůzi na jmeniny J. Adama	22		šňůry, pásky a 14 párů plamínků	*3*	*22*
Mohelský ze Střížovic při pohřbu manželky 4. 2. 79	10	30	přesky 60 kusů		75
vybráno od Cecilie a J. Adama	3	96	za kůži	3	
vybráno o hasičském bále	17	88	za kůži	2	45
měsíční splátka 22. února	5	90	za třapec	4	95
při pohřbu p. učitele Vícha	2		za poukázky	4	95
od požáru v Soběslavicích	10		závdavek klempíři na čáky	15	
vybráno 9. 5. od údů spolku	29		krejčímu Janu Brožovi	8	20
od pohřbu J. Matouška, Vitanovice	3	25	od cesty poslům		33
celoroční příspěvky	41	70	pás Františku Adamovi	2	20
			za plamínky 22 pásů	3	30

			poslovi od cesty		50
			klempířovi	16	
			Kacovi za plátna	15	
			za spolkové knihy	7	60
			závdavek na sekyrky k Č. Dubu	5	
Úhrnem	181	59	Úhrnem	136	

Některé údaje z dalších let:

1880 – za práci sedlářskou do Českého Dubu – 5 zl, za hornu z Turnova koupenou – 5 zl 30 kr, hudebníkům o Božím těle – 40 kr. *1880*

1882 – na valné hromadě shledáno, že hasičský sbor spojených obcí Vlastibořice, Kamení a Soběslavice má dosud dluh 29 zl 18 kr. Zapsal: Jos. Bradáč t. č. předseda, Fr. Farský jednatel, Jos. Kozderka velitel, Václ. Zakouřil člen výboru. *1882*

1883 – příjmy: od J. V. císaře Františka Josefa I. – 80 zl; od pohřbu ředitele *(velkostatku Sychrov)* Pruvota – 10 zl; od P. Josefa Kováře za stání u Božího hrobu – 2 zl; od pohřbu továrníka Schmitta v Českém Dubě – 30 zl. Po valné hromadě 16. prosince 1883 zapsáno již jmění 85 zlatých 73 kr. *1883*

1884 – vydání: na dvoukolovou stříkačku – 60 zl; za zhotovení žebříku Jos. Roubíčkovi ze Sedlíštěk – 3 zl; za látku na hasičské kroje – 60 zl; za okování žebříku – 3 zl. *1884*

1886 – předplatné na časopis Český hasič – 3 zl 20 kr; pojistné Ústřední hasičské jednotě – 4 zl 50 kr. *1886*

1887 – příspěvek od obce – 10 zlatých. *1887*

1888 – od Jeho Knížecí Osvícenosti Kamila z Rohanů – 30 zl; dar obce Vlastibořic na stříkačku – 50 zl. Při revisi účtů celkové jmění činilo 417 zl 20 kr. *1888*

1890 – jmění po příjmech činilo 522 zl 78 kr; vydání – na novou stříkačku dal sbor 300 zlatých. *1890*

1891 – poslední splátka na stříkačku – 190 zlatých. *1891*

1892 – obec Vlastibořice darovala na poslední splátku 180 zlatých. *1892*

1893 – čistý přebytek z plesu 29 zl 80 kr; příjem od Zemské hasičské jednoty – 60 zlatých. *1893*

1894 – jmění činilo 101 zl 32 kr. *1894*

1895 – velitel nadále Jos. Kozderka, předseda Jos. Hobelant, zástupce Jos. Beran. *1895*

1897 – příspěvek od České hasičské jednoty – 50 zl; čistý výnos z plesu 16 zl 90 kr. *1897*

1900 – jmění 198 K 4 hal. *1900*

1907 – jmění 149 K 87 h, velitelem Jos. Beran. *1907*

1908 – předsedou sboru Frant. Šámal, jednatelem Jos. Mizera. *1908*

1911 – jmění 91 K, vydání škole 90 K; Jos Bartoš podvelitel. *1911*

1914 – jmění žádné. Za válečná léta v pokladně žádná změna. *1914*

1918 – příjem od p. faráře Voborníka – 10 Kč; dar od pohřbu Jana Šulce 50 Kč. *1918*

1971 V dalších létech, až do r. 1971, do kdy jsou zápisy vedeny, se jmění pohybovalo ve výši okolo dvou až třech tisíc korun. Výjimku činí rok 1936, kdy je zaznamenána nová stříkačka v celkové ceně 24 000Kč.

Divadelní ochotnický spolek (text jsem převzal z kroniky střediskové obce Pěnčín)

♦ ♦ ♦

1880 Divadlo ve Vlastibořicích se hraje od r. 1880. Byla to většinou vánoční představení, z jejich výtěžku a z darů byl vydržován od r. 1905 polévkový ústav pro chudou mládež s počtem 40 porcí. V této souvislosti je zmiňován jako dárce besední kroužek „Jarost". Prvním zapáleným ochotníkem byl kamenský starosta František Beran, který nacvičil a sám i hrál hru Mlynář a jeho dítě. Hrálo se v hostinci u Adamů na primitivním dřevěném jevišti s dřevěnou oponou Víta Matouška. Divadlo se těšilo velké oblibě. Her se zúčastnili i ochotníci ze sousedních obcí. Představení pořádal Sokol a hasiči. Režie se ujali např. Josef Bernat švec, učitelé zdejší školy a jejich manželky – řídící učitel Alois Kaše, M. Kašová, R. Smutná aj.

Hry z této doby: Paličova dcera, Lucerna, Perly panny Serafinky, Na letním bytě, Tulácká dobrodružství. Z vydělaných peněz se kupovaly kulisy, nová definitivní opona a pro školu šicí stroj. Jeviště se stavělo na sále ode dveří do šenkovny. Prkna sbitá do desek se pokládala na dřevěné kozy. I osvětlení bylo primitivní, ale hrálo se.

1959 V r. 1959 se hrála hra – Poslední muž, v režii Anny Gleichové, která dojížděla z Prahy do Vlastibořic na letní byt. Od r. 1963 je vedoucí souboru Růžena Kvačková, učitelka v důchodu, zanícená divadelnice tak, že jí byl udělen zlatý odznak J. K. Tyla.

1963 V režii Anny Gleichové se dále hrály tyto hry: Svatba sňatkového podvodníka (1963), Milion za úsměv, Pension Belveder. Kromě toho se nacvičovaly estrády pro JZD – Vesele do žní. Po r. 1967 se hraje – Na letním bytě, Červený mlýn, Ta naše písnička česká a Zemský ráj to na pohled. Stále v režii A. Gleichové. Herci: B. Brožová, manželé Bretšnajdrovi, V. Linhart, K. Müller, L. Hartych, V. Jisl, M. Třešňák, E. Thořová, V. Mareš. V r. 1970 získal soubor nového režiséra Jar. Jiráska z Liberce, který pracoval v divadle F. X. Šaldy. Soubor se rozrostl o celou řadu mladých tváří. Od r. 1970 probíhala přestavba vlastibořického divadla. Akci navrhl a řídil Mir. Třešňák, člen divadelního kroužku. ONV přispěl částkou 400 000 Kčs. Stavba se prováděla v akci Z, hybnou silou celé akce bylo Jednotné zemědělské družstvo. Velkou zásluhu na tom měl tehdejší předseda JZD J. Beksa. V r. 1973 – 24. listopadu byl sál slavnostně otevřen a předán veřejnosti. V r. 1974 sehráli již ochotníci hru A. Jiráska Vojnarka a zároveň žádali ONV, aby jejich soubor mohl nésti jméno „Divadelní soubor Aloise Jiráska". Požadavku bylo vyhověno a při představení bylo toto jmenování vedoucí kroužku R. Kvačkové předáno. S místními ochotníky si ve Vojnarce zahrál i Petr Bradáč z Radimovic. Souboru zůstal věrný a přivedl s sebou i svou ženu a bratra Pavla. Se hrou Vojnarka se vlastibořičtí zúčastnili přehlídky

amatérských souborů libereckého okresu. V r. 1975 se hraje Lucerna se dvěma herci z Turnova – M. Hakenem a J. Hellerem (režie), mezi novými jsou učitel Jos. Kabát, Jana Bradáčová, Z. Kozderka a M. Tomášek. Hru Meridián režíroval M. Třešňák, v r. 1976 Muziky, muziky režíruje opět Jar. Jirásko. Do souboru je získána Marta Bělonožníková s manželem, který souboru dělá velmi pěknou scénu.

1976

Vedoucí souboru je od r. 1976 Božena Brožová, Růžena Kvačková je kronikářkou souboru. V r. 1977 se hraje Šrámkovo Léto, v r. 1978 Muziky, muziky a Podskalák. Na ochotnické soutěži ve Frýdlantě předvedli hru Případ chirurga Platona Krečela a umístili se na druhém místě. Blanka Linhartová získala odměnu za pěkný mladý herecký výkon. Na II. krajské přehlídce ve Frýdlantě sehráli Perly panny Serafinky. Hra byla velmi kladně přijata publikem, méně porotou. Oceněna byla zvyšující se úroveň souboru. Od r. 1980 se ujímá režie Marta Bělonožníková, scénu připravuje M. Bělonožník. V r. 1980 jsou uvedeny hry: Daň zrání, Nepožádáš manželku bližního svého, opět s novými tvářemi – Jar. Johnová a Pavel Mizera z Pěnčína. Ke dni dětí nacvičili pohádku Hloupý Honza, se kterou se zúčastnili Hradeckého podzimu a získali diplom za pěkné provedení. Ke 40. výročí úmrtí K. Hašlera se opět hrají Hašlerky – devětkrát opakováno. Od r. 1981 se tu pořádají divadelní bály. V r. 1982 nacvičili manželé Bělonožníkovi Českou besedu jako předtančení a vystoupili s ní i při otevření Kulturního domu v Pěnčíně. V květnu a červnu 1982 se hraje Když kapela začne hrát a soubor se zúčastní krajské přehlídky ve Frýdlantě. Marta Bělonožníková byla odměněna za svůj pěkný herecký výkon. Dne 2. září 1982 zemřel režisér souboru Jar. Jirásko. V režii Marty Bělonožníkové soubor uvedl velmi pěknou hru M. Stonise – Sem padají hvězdy a v lednu 1983 se připravovala pohádka Sůl nad zlato.

Odbor Národní jednoty severočeské

♦ ♦ ♦

je zmiňován koncem 19. století, o jeho působení v obci jsem bližší zprávy nenašel.

Tělocvičná jednota Sokol

♦ ♦ ♦

1913

byla založena v obci až v r. 1913 a od svého vzniku vyvíjela bohatou, jak tělovýchovnou tak kulturní a společenskou činnost. Důvodem tak pozdního založení asi bylo, že Vlastibořice byly farní obcí a fara založení Sokola jistě nepodporovala, spíše brzdila. V nedaleké obci Újezdě u Svijan byla jednota založena již r. 1892.

1915

Při založení jednoty přihlásilo se za členy 69 mužů a 13 žen, celkem 82 členů. Cvičilo se na sále „U Šulců“. Členstvo se rekrutovalo nejen z Vlastibořic a jejich osad, ale i z osad sousedních obcí Kamení, Soběslavice, i v menší míře z dalších okolních obcí. Ve svém vývoji zastihly jednotu doby, kdy stála značně na výši, i doby kdy její činnost ochabovala. Největší překážkou jejího rozvoje bylo, že nemohla si postaviti samostatný stánek k rozvinutí svého tělocvičného a kulturního působení. Přes to

však, jak je zřejmo ze zpráv o obci, škole a jiných korporací, zúčastnila se téměř každého kulturního i veřejného vystoupení v obci i okolí a větších podniků okresních i krajových, majících celonárodní význam. Rovněž každoročně pořádal Sokol řadu vlastních podniků a účastnil se podniků okrskových. Posledně byl zařazen do IV. okrsku sokolské župy Ještědské a na čas byly Vlastibořice i středem okrsku v době, kdy bratr Josef Kvaček byl starostou okrsku. Župní i krajové podniky obesílala jednota vždy dosti početně, rovněž i Všesokolské slety v Praze. V r. 1915 době I. světové války byl po prvé rozpuštěn, neboť činnost Sokola nemohla být k prospěchu rakousko uherské monarchii a v této době měl 74 mužů a 13 žen, celkem 87 členů. Po I. světové válce nedosáhl toho počtu členů, jako měl před válkou, ježto se v okolí založilo několik nových jednot sokolských, kamž přestoupila řada vzdálenějších členů. Kromě toho byly v místě některé nesrovnalosti, které rušivě zasahovaly i do života sokolského a dosti dlouho se vlekly. Jednota měla roku

1919	29 mužů	5 žen	1928	59 mužů	16 žen
1920	41 mužů	7 žen	1930	47 mužů	12 žen
1921	42 mužů	7 žen	1933	39 mužů	9 žen
1922	78 mužů	20 žen	1939	34 mužů	12 žen
1926	74 mužů	18 žen	1940	45 mužů	9 žen

1941 Roku 1941 byla jednota po druhé rozpuštěna nacisty.

Autorem dalších výpisů ze sokolské kroniky je p. Oldřich Anděl:

1945 Po osvobození v roce 1945 Sokol počal opět pracovat. Činovníci zvolení na valné hromadě 19. 7. 1945: Starosta – A. Kaše, místostarosta – Jos. Melichar, jednatel Jos. Lauryn, vzdělavatel – Jos. Kvaček, pokladník – Jan Šulc, náčelník Jar. Louda, náčelnice Jarmila Nýdrlová, Bož. Helebrantová, matrikář – Mil. Thoř, knihovník – Jos. Bernard, Jos. Tomášek, zdravotník – Jar. Bulíř, hospodář – Boh. Švára, zástupci do župy – Jos. Kubáček, Jos. Kvaček, A. Kaše, revizoři účtů – Jos. Kubáček, Václav Mareš. Konstatováno, že z původních 82 členů při založení jednoty v r. 1913 zůstalo deset členů. Pravidelně cvičily ženy, dorostenky a žáci na sále i na školním hřišti.

1946 1946 – je vybírána daň: člen 30, dorost 12, žactvo 6 Kč k úhradě nákladů všesokolského sletu. Br. starosta kriticky hodnotí činnost některých bratří a povzbuzuje členstvo slovy: „Konejme všichni poctivě svoji práci.“ Sepsán inventář divadelních rekvizit a zařízení jeviště.

1947 1947 – Okrskový starosta br. Kvaček oznamuje, že bylo jednotě přiřčeno konání okrskového sletu na den 8. června 1947. Pozemek pro cvičiště poskytl Stan. Melichar za čp. 2 (není snadné v obci nalézt pozemek na rovině), zajištění sletu si vyžádalo mnoho úsilí. Hodnocení sletu br. starostou: „Autobus přivezl 70 cvičenců z Jeníšovic, přijíždějí z Příšovic, Ohrazenic. Od 8 do 11 hodin probíhá secvičování, členstvo odchází do šaten ve škole. Ve 13,30 začíná řazení průvodu na silnici k Pěnčínu. Přichází i hasičský sbor z Jiviny a další hosté. Ve 14 hod. vyjde průvod, v čele náčelník Jar. Louda. Státní vlajku nese dorostenec Mir. Hajlek, čestnou stráž tvoří dva dorostenci a

čtyři dorostenky. Za ní skupina dětí v národních krojích. Uprostřed průvodu kapela a za ní prapor jeníšovické jednoty a zástupci župního předsednictva se starostou Fatorem. Z tribuny vítá účastníky proslovem jménem MNV Jar. Jiránek, pak starosta místní jednoty A. Kaše a okrskový starosta Jos. Kvaček. Na seřadišti začíná nástup žactva a dalších cvičenců, následují cvičení prostná i cvičení na nářadí. Program trvá až do 17 hodin, poslední vystupují ženy."

Ve své zprávě o okrskovém cvičení píše A. Kaše: Kéž by náš slet vedle materiálního zisku přinesl i užitek morální. A dále píše, že je ještě mnoho mladých mužů a žen, kteří stojí mimo sokolské řady a těch, kteří jsou sice matrikovými členy, ale nezúčastňují se cvičení. Končí přáním, aby rodiče viděli v Sokole nejen tělocvik, ale i výchovu a posílali do tělocvičny nejen svoje děti – školáky, ale i dospělé syny a dcery.

Dále je podrobně uvedeno vyúčtování sletu, který příjmy 65 043 Kč a vydáním 32 601 Kč skončil ziskem 32 442 Kč. *(Bylo to patrně poslední sokolské cvičení, resp. velká společenská akce v obci.)*

1948

1948 – Počátkem roku proběhly volby, ve složení funkcionářů se mnoho nezměnilo. Koncem února sehrána dramatickým odborem hra Olgy Scheinpflugové „Okénko" za režie M. Kašové.

1. 3. 48 jednáno o výstavbě sokolovny na pozemku Jos. Berana a Jos. Melichara. Odhadnutý náklad 700 000 Kč.

5. 4. 48 – Schůze akčního výboru TJ Sokol. Přečteny pokyny ze Sokolského věstníku o akčních výborech. Župě bude odeslán dopis, že není třeba „použití očistných prostředků".

26. 4. 48 – Br. starosta nabádá všechny, kteří se zúčastní XI. sletu , aby se chovali ukázněně po cestě i při pobytu v Praze.

19. 8. 48 – účelem schůze je ustavení komise, která by posoudila případné provinění sokolských členů. Podle prohlášení náčelníka Jar. Loudy zachovali se účastníci sletu vůči vedení státu slušně. Místní akční výbor proti žádnému členu Sokola nezakročil.

4. 9. 48 – Starosta A. Kaše vzpomněl úmrtí T. G. Masaryka a E. Beneše a také nejstaršího člena Sokola br. Fr. Mlejnka.

14. 11. 48 – Župa žádá oznámení o výsledku čistky – u nás negativní. Konstatováno, že počet cvičenců se po XI. sletu radikálně zmenšil.

19. 12. 48 – Došel přípis jednotám, aby se nekonaly valné hromady – až po reorganizaci vedení Sokola a vyjití nových stanov.

1949 – jen jeden zápis.

1949

7. 3. 50 – Starosta A. Kaše žádá, aby byl zbaven funkce starosty, rezignace přijata. Na návrh Jar. Loudy byl za dlouholetou záslužnou činnost jmenován čestným starostou. Nová kandidátka schválena ve složení: starosta – Jar. Louda, náměstek – K. Porš, jednatel – M. Bulířová, náčelník – L. Kozderka, náčelnice – L. Adamová, vzdělavatel

– R. Kvačková, hospodář – Bohumil Švára, zdravotník – B. Brožová, pokladník – Jan Šulc, členové výboru V. Mareš, Vlast. Jiránek.

1951 1951 – usneseno uspořádat „Sokolský den“ a „pochod míru“.

1952 1952 – kandidátka na nové činitele a funkcionáře jednoty musí být předložena místnímu akčnímu výboru NF. Uspořádána sokolská veselice. Dalších deset roků nejsou žádné zápisy o činnosti.

Jednota měla v roce

1945	62 mužů	33 žen	6 dorostenců	22 dorostenek
1946	58 mužů	24 žen	10 dorostenců	16 dorostenek
1947	59 mužů	22 žen	15 dorostenců	21 dorostenek
1948	57 mužů	31 žen	18 dorostenců	20 dorostenek

13. 4. 62 – zápis o ustavující schůzi, přítomno 17 členů. Schůzi zahájil Jar. Louda, navržen nový výbor: předseda – Jar. Louda, jednatel – Jar. Pinkavová, hospodář – Vrat. Jisl, náčelník Jiří Sluka, náčelnice – Věra Duchková, vedoucí turistiky – Venuše Melicharová, vedoucí atletiky – Mir. Tomášek. V dalších schůzích výzvy ke členům, aby konečně začali cvičit.

1963 1963 – konstatováno, že ve vsi se v tělovýchově těžko pracuje.

1964 1964 – Jar. Louda pro mnoho jiných funkcí nemůže dále zastávat funkci starosty Sokola, novým předsedou Vrat. Jisl, tajemník Jar. Pinkavová, hospodář – Hana Beranová, metodik Jiří Sluka, Věra Švecová, revizní komise – Věra Sluková, Jar. Louda.

1966 1966 – zvolen nový výbor, nikdo nechce přijmout žádnou funkci, předsedou Jar. Macounová.

1967 1967 – necvičí ani muži ani žactvo, pouze devět žen.

1968 1968 – projednána pomoc při dokončení hřiště.

1969 1969 – kovová konstrukce pro hrazdu a kruhy na hřišti zbourána, sloužila 30 let.

1970 1970 – zakoupené míče na kopanou a odbíjenou zničeny, diskuse o zdejší mládeži.

1971 1971 – Jar. Macounová rezignuje na funkci předsedkyně, za ni Jana Glosová.

1972 1972 – uskutečněn maškarní ples.

1974 1974 – cvičí pouze ženy, muži ne, nácvik na spartakiádu.

1975 1975 – spartakiáda, závody v běhu na lyžích, maškarní ples.

1976 1976 – ženy cvičí pravidelně každou středu, muži každé druhé pondělí. Ustaven nový výbor: Kv. Lhoták – předseda, Mir. Tomášek – hospodář, St. Marešová – zdravotník, Jar. Pinkavová tajemník, Lad. Kozderka – náčelník, Jar. Pinkavová – náčelnice.

1977 1977 – uspořádán ples, lyžařské závody a táborák u chaty.

1978 1978 – táborák v Sedlíšťkách za přítomnosti 18 členů, schůze ve formě besedy.

1979 1979 – cvičí muži, ženy i děti, ty za vedení J. Kubáta.

1980 1980 – lyžařské závody, výlet na Hubertku, posvícenská zábava.

1981 1981 – účast na úpravě hřbitova, maškarní ples, výlet na Šetřilovsko a do Prahy. Zde na str. 204 zápisy místní sokolské kroniky končí.

Jak vzniklo a pracovalo JZD Vlastibořice – M. Bulířová

♦ ♦ ♦

1951

Dne 3. ledna 1951 bylo založeno Jednotné zemědělské družstvo ve Vlastibořicích. V zemědělství byl nedostatek pracovních sil, po záboru v pohraničí a po odsunu Němců se stala situace kritickou, větší hospodářství zůstala bez pracovních sil. Do vesnice začaly jezdit brigády ze závodů. Národní výbor měl zajistit žně a celou sklizeň. V r. 1950 se začalo s prací ve skupinách a činily se přípravy na založení družstva. Po usilovném přesvědčování se přihlásilo 20 členů se 45 ha půdy. V přípravném výboru družstva byli: Marie Bulířová, Josef Beran, Jan Šulc, Stanislav Hanzl, Anna Reslová, Václav Starý a Růžena Kvačková. Družstvo mělo hospodařit podle I. typu, organizovaly se společné práce. Družstvo převzalo traktor 15 HP, který v té době byl přidělen Národním výborem. Později dostali další traktor ze Strojní traktorové stanice a mlátičku „šestadvacítku". Bylo vyhlášeno sloučení stávajících družstev. Na př. kdo byl členem elektrárenského družstva a do určené doby nepodal odhlášku, automaticky se stal členem JZD.

Po tomto sloučení se stav rozrostl na 55 členů. Dále se připravoval přechod na II. typ a prováděla se HTÚP *(hospodářsko technická úprava půdy).* Ve společných honech bylo tehdá 100 ha orné půdy a práci pomáhala zvládnout STS *(strojní traktorová stanice),* která měla silnější traktory. Na polích se pracovalo společně, ale živočišnou výrobu měl každý doma.

1952

V r. 1952 adaptací stodoly zřízen společný vepřín (v čp. 27). Od 1. 4. 1953 se hospodařilo již podle III. typu, byl sveden dobytek, se stavbou kravína se započalo v listopadu 1954. Všichni musili chodit na brigády, pracovalo se o sobotách a nedělích, brigády zajišťovaly i polní práce.

1954

V r. 1954 byla hodnota pracovní jednotky 7 Kčs, na naturálie se vydávalo 2 kg chlebového a 0,80 kg krmného obilí a 0,50 kg brambor. Dojivost byla 1075 litrů na krávu. V té době hospodařilo družstvo na 213 ha. Výsledky hospodaření nebyly dobré. Výše pracovní jednotky byla kolísavá, pracovalo se i za 5 Kčs a mnozí z družstva odešli a začali hospodařit soukromě. V r. 1955 se situace poněkud zlepšila, pracovní jednotka byla již 12 Kčs, naturální odměny byly sníženy až v r. 1961.

1959

V r. 1959 přišli do družstva další lidi a JZD hospodařilo na výměře 293 ha. Do funkce předsedy nastoupil s. Tomáš. Stavěla se kolna a dokončovala salaš. V r. 1960 se podmínky hospodaření zlepšily, byly upraveny ceny zemědělských výrobků, mechanizační prostředky byly předány družstvu, takže práci bylo možno lépe organizovat. Výroba se pozvolna zvyšovala, průměrný výnos obilovin byl 21q, pracovní jednotka v r. 1962 stoupla na 19 Kčs, nebyly však dostatečně dotovány fondy a proto v r. 1963 klesla odměna na 17 Kčs.

1966

V r. 1966 do funkce předsedy družstva nastoupil s. Jiří Beksa, výroba dostala vzestupnou tendenci, odměny se pomalu zvyšovaly ale tak, že se vždy pamatovalo na dotaci všech fondů.

1974 Dnes *(v r. 1974)* se hospodaří již ve velkých celcích, využívá se moderní mechanizace a technika a prohlubuje se specializace.

JZD VLASTIBOŘICE (PŘEVZATO Z KRONIKY STŘEDISKOVÉ OBCE PĚNČÍN)

1951 Jednotné zemědělské družstvo bylo ve Vlastibořicích založeno v r. 1951. Začala výstavba nového kravína pro 100 kusů a v r. 1954 je dobytek sveden (104 kusy). V r. 1955/56 se na Jivině vystavěla drůbežárna za 90 000 Kčs; v Kamení se stavěl kravín, ve Střížovicích pokusná stanice ovocnářská. V r. 1956/57 se na Sedlíšťkách vybudovala kachní farma, v r. 1958 se ve Vlastibořicích staví salaš pro mladý skot a odchovna prasat. Za 10 let trvání má JZD základní prostředky v hodnotě 3 845 727 Kčs. První léta společného hospodaření provázela celá řada těžkostí. Výnosy na polích byly nízké, ale postupně si lidé přivykli novému způsobu práce a hodnota pracovní jednotky stoupla (v r. 1960 – 18 Kčs + naturálie). V r. 1962 bylo pracovnici v živočišné výrobě Marii Hartychové uděleno vyznamenání „Za vynikající práci".

1951 Předsedkyní JZD od r. 1951 do r. 1959 byla Marie BULÍŘOVÁ. Zastávala funkci předsedkyně VO KSČ, byla členkou OV KSČ a KV KSČ. Za dobrou práci v Krajském byru KSČ byla pozvána k prezidentu republiky. Od r. 1959 pracovala v JZD jako ekonomka. Dovedla s lidmi vždy otevřeně a srdečně promluvit, získat si jejich důvěru. Ve stranické práci uměla zaujmout své jasné stanovisko. K 9. květnu 1975 přijala vyznamenání „Za vynikající práci". V současné době je členkou rady MNV v Pěnčíně a aktivně pracuje v občanském výboru ve Vlastibořicích.

1966 10. února 1966 byl zvolen předsedou JZD Jiří BEKSA, který do té doby působil ve Václavicích. V r. 1970 obdržel za svou dlouholetou obětavou práci v JZD vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu". K 1.1.1975 byla sloučena okolní JZD v jeden celek – Jednotné zemědělské družstvo Vítězný únor Pěnčín, nositel vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu".

1989 Několik čísel o hospodaření tohoto sloučeného družstva v r. 1989, nedlouho před jeho rozpadem (kronika obce Svijanský Újezd).

1989 V roce 1989 hospodařilo družstvo na výměře 2464 ha zemědělské půdy, z toho 1972 ha půdy orné. Ve své hlavní činnosti, zemědělské prvovýrobě, vyprodukovalo výrobků a masa celkem za 70 720 tis Kčs (28 690 Kčs na 1 ha z. p.), výnosy obilovin činily 5,82 tun z hektaru.

Činnost družstva zajišťovalo v průměru 471 pracovníků, z toho 442 trvale činných s průměrnou odměnou 2941 Kčs měsíčně. Družstvo vytvořilo na 1 hektar z. p. 2018 Kčs zisku, spolu s dotacemi 2501 Kčs zdrojů.

Stav skotu 2311 ks, z toho 800 krav, užitkovost dojnic 3449 litrů, průměrná denní dojivost 9,45 litrů, do mlékárny v Příšovicích dodáno 2 889 050 litrů. Narodilo se 885 telat, Masnému průmyslu Liberec dodáno 806 t masa.

Stav prasat 3448 ks, z toho prasnic 281 ks, narodilo se 6095 selat, Masnému průmyslu v Jablonci dodáno 377 t vepřového masa.

Přidružená výroba – celková tržba 15 401 132 Kčs, z toho:

- úsek umělých hmot, sítotisk 8 499 141 Kčs,
- úsek vakuovýroby Svijanský Újezd 2 467 040 Kčs,
- úsek dřevovýroby Soběslavice 1 941 714 Kčs,
- úsek manip. desek pro jesle a vyhřívacích podlážek pro selata Střížovice 1 100 000 Kčs,
- úsek Vlastibořice – výrobky pro Fotochemu Hradec Králové 1 015 000 Kčs,
- úsek kovovýroby (ženy z rostlinné výroby v době vegetačního klidu) 378 000 Kč.

V závodním stravování se stravovalo 74,7% členů z celkového počtu 722 členů. Obědy se rozvážely do všech provozů a co nejblíže k bydlištím důchodců, člen zaplatil za oběd 5 Kčs.

Družstvo je vybaveno potřebnou moderní zemědělskou technikou, celkový výkon motorů traktorů je 4 000,9 kW, užitková hmotnost nákladních automobilů 163 tun. Využívána je i závlaha z Jizery, zejména pro pěstování zeleniny.

1920

Se združstevněním zemědělství je spojena i jedna smutná stránka historie naší obce **likvidace kulaků.** Ve Vlastibořicích byl do této kategorie zařazen sedlák Arnošt TOMSA (n. 1920), Sedlíšťka čp. 18, statek 29,5 ha**,** o který rázem přišel. Byl odsouzen k pokutě 20 000 Kčs a devíti měsícům odnětí svobody. Po návratu z trestu byl okamžitě povolán na vojenské cvičení k pracovním jednotkám, kde strávil dalších šest měsíců v dolech v Ostravě a Handlové. S manželkou, ačkoli se z hlediska tehdejších zákonů ničím neprovinila, bylo zacházeno jako s člověkem, který pozbyl základních lidských práv. Zatím co byl manžel uvězněn, byla v měsíci únoru 1953 s jedním děckem sedmiměsíčním a jedním osmnáctiměsíčním, na otevřeném nákladním autě vystěhována do Bruntálu. Osobní majetek rodiny byl sepsán, větší část rozprodána v dražbě, na kterou měli přístup pouze členové místní organizace KSČ. Jména těch, kteří zabavené věci vykoupili, zůstala dlouhou dobu v paměti obce zachována, ale jak zní motto Pamětí – Vox audita perit – pomíjí slyšený hlas.

1989

Po převratném roce 1989 nastala v zemědělství zcela nová situace. Ze zákona vznikla družstvům povinnost vrátit vlastníkům, pokud o to požádají, pozemky a příslušný majetek který do družstva vnesli. Tím vyvstal vážný problém, kdo bude obdělávat pozemky v obci. Mnoho původních vlastníků již nežilo nebo byli přestárlí, jejich dědicové sami hospodařit nechtěli, ani neměli čím. Tehdy vznikla myšlenka na založení akciové společnosti. K tomu došlo na ustavující valné hromadě 4. července 1993, nově vzniklá **akciová společnost A G R O R U B Í N** se sídlem ve Svijanském Újezdě převzala do obhospodařování prakticky veškerou půdu bývalého Jednotného zemědělského družstva v obci.

26

26. Přehled obyvatel jednotlivých domů v minulosti, seznam obytných domů a jejich vlastníků v r. 2000, abecední seznam obyvatel a vlastníků rekreačních objektů v r. 2000, č. p. 1 – 59

POZNÁMKA K ELEKTRONICKÉMU VYDÁNÍ: *Údaje o vlastnících a obyvatelích domů k roku 2000 jsou v elektronickém vydání vynechány z důvodu ochrany osobních údajů žijících osob. Úplný text je uložen na obecním úřadě.*

Přehled obyvatel navazuje na údaje kpt. 10 – Místopis obce v díle Josefa Škody. Seznam jsem sestavil z Knihy sepsání věřících osady Lastibořické L. P. 1858 a z Osadní knihy (čelednice) z r. 1885. Z důvodu úspory místa byl uspořádán heslovitě, tučným písmem odlišeny manželky a hned za nimi již standardním písmem jejich děti. Letopočet znamená rok narození (úmrtí), někteří se dospělého věku nedožili. Zkratka illeg. neb lapsa značí dítě nemanželské, cop sňatek, legit. – po sňatku dítě legitimováno.

2000 Novější data až do konce století psaná kurzivou, byla sepsána paní Polákovou, sekretářkou obecního úřadu a mnou doplněna podle informací získaných od pamětníků a nejsou úplná ani zcela přesná. Údaje o vlastnictví domů v r. 2000 jsou v některých případech zastaralé. Za doplnění seznamu, které si vyžádalo značného úsilí, patří paní Polákové poděkování.

ČÍSLO DOMU 1

František Šulc 1805, manželka **Anna** Šulcová ze Střížovic 1813, syn Josef 1851 ženat v Újezdě. (autor kapitoly 31.) *1805*

Kateřina Šulcová vdova 1792, Václav 1810 ženat v Hodkovicích, Františka 1827 provdaná Šmíd. *1792*

Šmíd Jan ze Sedlovic 1825, m. **Františka** odtud 1827, d. Anna 1853 illeg., Marie 1864. *1825*

Beran Josef z Kamení 1867, m. **Kateřina** Hudcova z Trávníčku 1868, d. Anna 1890, Josef 1892, Marie 1895, Růžena 1897, František 1900, Kateřina 1902. *1867*

Beran Josef 1892 – 1972, chalupník a povozník, m. **Anna** roz. Andělová 1891, d. Josef 1923 1982, Anna 1929. *1892*

Beran Josef 1923 svobodný. Chalupa nebyla udržována, krov se zřítil. V r. 1983 po smrti Josefa prodala jeho sestra Anna usedlost Petru a Blance Vlčkovým z Liberce a ti ji prodali ing. Zimovi z Turnova, V r. 1991-2 si postavili na zahradě pod čp. 42 Josef Šrumfa s manželkou rekreační domek, který v r. 1996, po smrti jmenovaného prodala jeho vdova manželům Pacákovým. Domek nebyl dosud zkolaudován, má prozatímní číslo UL. *1923*

ČÍSLO DOMU 2 *(VIZ ČP. 10 A 21)*

Přestavba domu a hospodářských budov v r. 1884. *1884*

Léta 1896 ujali usedlost Josef Melichar 1871-1918 z čp. 10 (utopil se v haltýři) a **Marie,** dcera Petra Fanty, d. Josef 1900-1967 (zdědil čp. 10), Stanislav 1906-1964. *1896*

Stanislav 1906-*1964, sedlák,* m. **Anna** Holinová *1909 – 1990 Červenice.* ***Dcery*** *Stanislava 1932 provdána za Jana Mareše Sedlíštka 27, Venuše 1937. V roce 1974 prodala Anna Melicharová dům dceři Venuši a Bronislavu Skřivánkovým. Dcera Eva 1972 a Fr. Rortín.* *1906*

V r. 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

ČÍSLO DOMU 3

Josef Adam 1826, m. **Anna** Jislová odtud 1830, d. Marie Stará 1848 Příšovice, Josef 1852, Anna 1855, Václav 1861 – 1885, Jan 1863, Jiří 1872. *1826*

Josef Adam 1852 – 1917, m. **Terezie** Fantová ze Tří 1861, d. Josef 1896, Václav 1902. *1852*

Josef Adam 1896 – 1966 chalupník, m. ***Kateřina*** *1895 – 1970 roz. Havlová z Kobyl. Dcera Libuše provdána za Václava Pecinu do Havlovic čp. 6. Syn Libor Pecina, kterého vychovávali po smrti matky děda s babičkou ve Vlastibořicích, zemřel tragicky na vojně. V roce 1972 prodal Václav Pecina dům manželům ing. arch. Evženu 1932 a arch. Evě Simkovým z Prahy. Trvale není hlášen nikdo. Nynější stavení vystavěno v r. 1850.* *1896*

V r. 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

♦ ČÍSLO DOMU 4

1811 Josef Šulc 1811 – 1882 *(asi z čp. 1)*, m. **Alžběta** Bernatova z Vitanovic 1809.

1854 František Šámal z Rovně 1854, dlouholetý starosta obce, m. **Marie** Pickova z Pěnčína 1855, bezdětní.

1896 Josef Šámal synovec, chalupník, m. **Marie** Hlavatá z Albrechtic 1896 – *1974,* dc. Miroslava 1924. *Po smrti manžela žila M. Šámalová nějaký čas s Eduardem Šemberkem 1901- 1967.*

1918 František Havelka 1918 z Loukova, m. **Miroslava** 1924 odtud*, dc. Eva v Rokytnici, Dagmar v Hodkovicích, Miroslava v Semilech.*

♦ ČÍSLO DOMU 5 – ZBOURÁNO, STÁLO MEZI ČP. 29 A 46

1830 Václav Hudec 1830 – 1884 syn Františka, m. **Josefa** roz. Odcházel z Jiviny, d. Josef 1855, Josefa Lanková 1861 ve Třtí.

- Podle trhové smlouvy ze 7. dubna 1859 vkládá se zástavní právo na pohledání Kateřiny Čížkové (dříve Hudcové, roz. Kettnerové) v sumě dvanáct zlatých 60 kr stříbra na pohřeb.
- Vkládá se zástavní právo na pohledání Kateřiny Čížkovy v sumě čtyry zlatých 20 kr stříbra na mše svaté.
- Vkládá se výměnek dle postávky III smlouvy pro Kateřinu Čížkovou *(snad v čp. 30).*

1885 V r. 1885 vkládá se právo vlastnické Josefu Hudcovi (1855).

1889 V r. 1889 kupují domek František Louda 1856-1931 truhlář a **Alžběta** Fantová 1856 ze Soběslavic čp. 23, d. Anna Engová v čp. 46, později v Ploukonicích, František 1885 natěrač v čp. 50, Josef v čp. 46, Kamil 1895 zemřel jako vojín na španělskou chřipku, Kateřina Fišerová v Liberci. V domku bydlel i Petr Louda 1859, m. **Marie** Vondráková z Rokytnice, syn Vincenc, krejčí v Pěnčíně.

1925 Od r. 1925 Louda Josef 1891 obchodník s ovocem, **Růžena** Košková z Kamení, d. Jaroslav 1921, Libuše Laurinová v Hodkovicích.

1945 V domě přechodně bydleli manželé Švárovi, než si postavili čp. 54, po nich Hozákovi kteří v r. 1945 odešli do pohraničí a krátce na to byl domek zbourán.

♦ ČÍSLO DOMU 6

1837 František Bartoš 1837, **Rozalie** Zakouřilová – vdova Roubíčková 1839 – 1884, d.: Marie 1868, Adolf 1873, Anna 1875, Františka 1877. II. žena **Marie** Mlejnková – vdova Laurin Albrechtice 1845 – 1917.

1873 Bartoš Adolf 1873, m. **Anna** Škodová 1874 z Vlčetína, d. Eva Flanderková 1896 Újezd, Marie 1900 zde, Adolf 1910 v Praze. *Vyhořelo, zapáleno bleskem v r. 1917, původní budovy stály v blízkosti čp. 29.*

1896 Ladislav Kozderka 1896 – *1974* z Pěnčína, sedlák, m. **Marie** 1900 – 1983 odtud, syn Ladislav *1926.*

Ladislav 1926, m. ***Miluše*** *Štancíková z Podhory 1931, d. Ladislav 1953 Turnov, Zbyněk 1954 Turnov, Luboš 1961 Pěnčín.* *1926*

♦ ČÍSLO DOMU 7

Terezie Hudcova vdova 1804 – 1862, d. Josef 1837 doma, Jan 1840, Anna Retr Jivina 1831, Kateřina 1834. *1804*

Josef Hudec 1837, m. **Anna** 1836 roz. Rulc z Albrechtic, Josef 1862. *1837*

Josef Hudec 1862, m. **Anna** Havlová 1866 z Českého Dubu, Anna 1885. *1862*

Jaroslav Melichar 1887 z Padařovic klempíř, m. **Barbora** Havelkova z Hradčan 1891- *1975, d. Marie Poršová 1910, Anna Tomášková 1914, Vlasta Duchková, Lidmila /zemřela v dětství/.* *1887*

Po útěku ze Sudet bydlela v domě rodina Šilhánova, p. Šilhán organizovaný komunista byl Němci popraven.

Josef Duchek mlynář *1918 – 1985,* m. **Vlasta** odtud, *dcery Věra 1942 zde, Eva 1945 bydlí v Rovensku.* *1918*

Karel Švec 1941, m. ***Věra*** *1942 – 1990 odtud, d. Petr 1966 Radimovice, Jaroslav 1975.* *1941*

Domek zdědil Jaroslav 1975 (svobodný, pekař) a v r. 2000 jej prodal. *1975*

♦ ČÍSLO DOMU 8

Brož Václav půl láník v Sedlisku 1854, **Anna** Jírová 1859 odtud, d. Václav 1881, Anna 1885**.** *1854*

Vyhlas Josef z Čisté 1863 – 1916, m. **Anna** 1859 (vdova po V. Brožovi odtud), Marie 1893, František 1896, Kateřina Loudová 1900 Pěnčín. *1863*

Vyhlas František 1896 sedlák, m. **Ludmila** Mizerová 1901 – 1981 z č. 19, *d.* Josef, Vlastimil. *Živnost zdědil syn Josef, který odešel do pohraničí / Habartic/. Jako nájemci hospodařili na statku po vystěhování z Kuřivod Burešovi, později si zakoupili usedlost v Krčkovicích u Vyskře. V r. 1985 prodal Josef Vyhlas budovy ing. Jaroslavu Šedivcovi, objekt je využíván k rekreaci.* *1896*

♦ ČÍSLO DOMU 9 – UČITELÉ BYDLÍCÍ V BUDOVĚ ŠKOLY

František Vích 1799 – 1880, m. **Anna** roz. Laurynova od Rybníka 1803 – 1879, d.: Josef 1824, Ignác 1831, František 1834 učitel v Brodě, Vincenc 1839 kupec Liberec, Antonie 1836 v Kamení, Josefa 1850 v Zásadě. *1799*

Josef Vích 1824 – 1877, m. **Anna**, roz. Helebrantova ze Soběslavic 1829, d.: Josef 1859, Vincenc 1861, Karel 1863, Anna 1865, Vilém 1866. *1824*

Ignác Vích 1831, m. **Anna** roz. Bernatova z Vitanovic 1829, d. Anna 1857, Antonín 1859. *1831*

Bradáč Josef 1847, m. **Marie** Pohořská 1851, d. Ladislav 1870, Růžena 1872, Berta 1873, Otakar 1874, Růžena 1878, Marie Anna 1880, Anna 1884**.** *1847*

1896 *Údaje za další období nutno doplnit. – p. řídící Farský, Josef Jarý 1896 – 1996 bydlel v létech 1922 – 1945, učitel Konečný, učitelka Janků, školník Josef Tomášek v létech 1945 – 1962 a další.*

♦ ČÍSLO DOMU 10 – NEJSTARŠÍ STATEK VE VSI, POZŮSTATEK TVRZE

1817 Petr Adam 1817 koupil v r. 1840 od otce Matěje tuto polovinu statku za 1620 zlatých *(druhá polovina viz čp. 25),* m. **Kateřina** 1811 roz. Kobosil Pěnčín, děti: Josefka Fantová 1837 Vitanovice, Anna 1838, Josef 1840 v čp. 14, Kateřina 1841, Marie 1843, Václav 1847 ženat u Studnic, Františka Zakouřilová 1849 Albrechtice, Antonie Pavelková 1850 Albrechtice.

Od Petra Adama koupil tuto půl statku Svoboda z Líšného, od něho Jiří Beran z Trávníčku a po něm

1871 Melichar Josef z Bohdánkova, m. **Anna** Marušková z Potrosovic, Josef *1871-1918* řečený „Souček" *(přiženil se do čp. 2),* Kamil 1875 studující filosofie, zemřel svobodný.

1900 Melichar Josef 1900 – 1967 vnuk z čp. 2 sedlák, m. **Anna** Šulcová – 1897 – 1989 z č. 26, dcera Věra 1924.

1915 Thoř Miloš učitel z Pěnčína 1915, m. **Věra** odtud 1924, *dcera Věra 1946 žije v Praze, Jana 1948 a Eva 1949 v Liberci.*

♦ ČÍSLO DOMU 11

1821 Václav Adam 1821, m. **Anna** Víchová z Lastibořic 1825 – 1885, Josef 1847, Václav 1849, František 1852, Karel 1857, Anna, vdova Moc 1861, Josefa 1866.

1845 Zde žili František Honzejk z Podtrosovic 1845, m. **Františka** roz. Kozderkova z Pěnčína 1846, František 1868, Josef 1869, Anna 1871, Rudolf 1873, Josefa 1875. Václav 1877, Františka 1879, Rudolf 1882.

1848 Adam Josef z Vitanovic, m. Strnadová **Anna** 1848 z č. 14, Josef 1871 – 1917, Anna 1875, Josefa 1885, Albína 1888.

1892 *František Opl 1892 – 1970 chalupník a zedník, m.* ***Albína*** *1888 odtud, bezdětní. Chalupu zdědil bratr*

1903 *Josef Opl 1903 – 1976 z čp. 12 na Korejtku.*

1988 Číslo domu 12, *od r. 1988 evidenční číslo 9 -* na Korejtku. *Stará živnost z počátku 18. století. Další domy v obci byly stavěny až koncem 18. století.*

1807 Josef Beran 1807 – 1878, m. **Marie** Košková z Jiviny 1821, Terezie Junek 1845 ve Střížovicích, Josef 1847, Anna vdaná Pabišta, Kateřina Diršmíd 1857.

1847 Beran Josef 1847, m. **Marie** Mrázová z Pěnčína 1853, Josef 1878, Kateřina 1880.

1844 Junek František mlynářský 1844, m. **Terezie** Beran z Lastibořic 1845, František 1867, Kateřina 1870, Emilie 1872, Rudolf ve Střížovicích 1879, Václav ve Vitanovicích 1881.

1859 Opl Josef ze Soběslavic 1859, m. **Barbora** Naumanová z Bohumlče 1868, d. Josefa 1888, František 1892, Josef 1903.

Opl Josef 1903 – *1976* chalupník, m. **Alžběta** 1905, *d. Josef 1928 emigroval do Kanady, Miroslav v Záhřebu na M., Jaroslav 1950-1994 v Liberci se doma oběsil.* *1903*

ČÍSLO DOMU 13 DOMEK NA OBCI

Čeněk Adam kolář 1848, m. **Josefa** Kneblova ze Sezemic, d. Marie 1871, Anna 1872, Josefa 1878. *1848*

Knebl Josef kupec, m. **Josefa** Adamová z č. 26, d. Jaroslav 1875, Josef 1880. *1875*

Bernard Josef obuvník 1882, m. **Marie** 1887 – *1966 Kovářová,* bezdětní. *1882*

Po smrti Marie Bernardové její sestra Anna z čp. 34 prodala v r. 1966 domek Josefu Tomáškovi 1910 – 1969 a jeho manželce Anně 1914 – 1998 roz. Melicharové z čp. 7. Trvale není hlášen nikdo. *1966*

ČÍSLO DOMU 14 CHALUPA NA OBCI, ZBOŘENO

Hynek Strnad 1817, m. **Anna** 1822, dc. Anna 1848 (čp.11). *1817*

Josef Adam z Vitanovic 1840, m. **Anna** roz. Strnad 1848, d. Marie 1869, Josef 1871, Anna 1875, Josefa 1885 (viz čp. 11). *1840*

Fanta Vincenc ze Soběslavic 1859, m. **Anna** Tvrzníková z Vesce 1861, Josef 1886, Anna 1888, Josefa 1889, Marie 1892, Růžena 1895, Jaroslav 1898, Anastázie 1901, Emilie 190? . *1859*

Šemberk František chalupník a obuvník 1890 – *1964,* m. **Anna** Fantová odtud 1888 – *1958, dc. Jaroslava 1927.* *1890*

Václav Linhart 1923 – 1986 z Libáně, m. ***Jaroslava*** *odtud, d. Jaroslav 1952, Blanka 1958.* *1923*

V roce 1950 stavení zbouráno, přestěhovali se do čp. 21, později do čp. 53. *1950*

ČÍSLO DOMU 15, DOMEK NA OBCI

Jan Adam z Českého Dubu 1815 chlp., I. m. **Františka** roz. Odcházel, d. Jan 1845, Anna 1846, František 1852, Josef 1855, Josefa 1859, II. m. Josefa 1835**.** *1815*

Adam František 1852 klempíř, m. **Anna** Plíhal z Honzoba 1858, d. Marie 1879, Anna 1881, Karel 1883, 7 dětí zemřelo. Druhá žena **Marie** Bělíková z Koryt 1861, d. Zdenka 1893, Božena 1903. *1852*

Retr Karel obchodník z Červenice, m. **Zdenka** 1893 – *1977* odtud, Stanislav 1923 – 1973. *1893*

Patrová část stavení byla přistavěna v r. 1915. V domě byl obchod se smíšeným zbožím, pekárna, stáčírna piva, výroba limonád, pražírna žita. Později budovu zabrala prodejna potravin Jednota a posléze dům koupila obec a postupně v něm zřídila pět bytových jednotek a prodejnu potravin. V domě se vystřídali: *1915*

– *ze starších nájemníků to byli p. říd. uč. Farský, vdova po Karlu Adamovi Josefa 1887 trafikantka s dětmi Josefem, Marií a Václavem, Kubáček Josef 1881 kominík s manželkou Františkou 1881, bezdětní, Beranová Blažena 1904 – 1981 ze*

mlýna, Roubíčková Marie 1904 – 1985, Horák Miroslav 1956, Kobera Jiří 1962, Čadilová Anna 1907.

– *pozdější nájemníci viz abecední seznam obyvatel.*

ČÍSLO DOMU 16 *NA KOREJTKU, NA POZEMKU OD ČP. 1* – ZBOŘENO

1828 Václav Čížek 1828 – 1847, m. **Alžběta** Zakouřilová 1828 z č. 6, dc. Anna 1846,

1825 II. manžel František Štěpán z Račan 1825 – 1861, děti: František 1848, Josef 1851, Jan 1853, Václav 1855, Florián 1857, Barbora 1859, Marie illeg. 1863.

1813 III. manžel Jan Hobelant vdovec 1813, d. Vincenc 1865.

1797 Anna Čížková vejměnice 1797 – 1859,

1817 František Čížek krejčí 1817 – 1883, m. **Františka** Bartošova z Račan 1826, d. Josef 1845, František 1847, Václav 1851, Jan 1853, Anna 1856, Kateřina a Petr dvojčata 1859.

1830 Josef Čížek krejčí odtud 1830, m. **Kateřina** Svobodová 1816, d. Anna 1856, Marie 1865.

1835 Horáček Josef z Jirska 1835, m. **Anna** Čížková z Lastibořic 1846, d. Františka 1866, Josef 1868, Václav 1877, Anna 1879.

1877 Horáček Václav 1877 chalupník, m. **Marie** Bartošová z Radvánic 1878, d. Josef 1900, Marie 1905, Václav 1906.

Horáčková Anna vejměnice.

ČÍSLO DOMU 17 *(NA POZEMKU OD ČP. 10)*

1818 Vácslav Hartih 1818, m. **Anna** Adam 1847 z č. 27, d. Anna 1868, Vácslav 1869, Marie 1872.

1869 Václav Hartych 1869, I. m. **Anna** Hatašová 1870 – 1900, II. m. **Marie** Laurinová z Kamení, sestra spolumajitele automobilky Laurin Klement, syn Václav 1903.

1903 Václav Hartych 1903 – *1979 chalupník, zvoník a hrobník,* m. **Marie** Laurynová 1912 – *1990 z Kobyl, d. ing. Václav Hartych 1936 Česká Třebová, Miloslava Šulcová 1936 Turnov, Ladislav Hartych 1940 Liberec.*

ČÍSLO DOMU 18 *(OD ČP. 3)*

1815 Václav Jisl 1815, m. **Terezie** Bláhová z Račan, cop. 1871, d. Marie 1874, Anna 1878.

1858 Rakouš Josef z Malého Rohozce 1858, m. **Marie** odtud 1874, Josef 1894 utopil se po 1. světové válce v Dunaji jako voják, Marie 1896, Václav 1905.

1905 Václav Rakouš 1905 – *1986* chalupník a kostelník, m. Marie 1907 *roz. Pelantová 1907 – 1993 bezdětní a sestra Rakoušová Marie 1896 – 1985, svobodná. Domek zdědil synovec Pavlů Vladimír Příšovice.* V roce 2000 vlastnictví nezměněno.

ČÍSLO DOMU 19 *(OD ČP. 18)*

1852 Chalupa byla prodána v dražbě, koupil ji 27. 12. 1852 Václav Mizera. Bývalý majitel František Šulc, bednář, si ponechal zahradu a na ní si postavil čp. 32.

Václav Mizera Smržov 1804 – 1884, m. **Anna** Jagr z Kněžiček 1808, d. Václav 1834, Kateřina 1837, Anna 1840 (blbá), Terezie Hnízdil 1854. *1804*

Václav Mizera 1834, m. **Anna** Dostrašil Vodelnovice 1835, d. Marie 1861, Anna 1865, Josef 1866, František 1870, Anna 1874. *1834*

Josef Mizera 1866 chalupník, m. **Marie** Šimůnková ze Soběslavic 1877, Marie 1899, Ludmila 1901. *Ludmila provdána za Františka Vyhlase z čp. 8, Marie 1899 – 1981 svobodná, viz kpt. 31. Po její smrti dědí synovec Vlastimil Vyhlas 1929 s manželkou Blankou, žijí v Českém Dubě.* *1866*

V roce 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

♦ ČÍSLO DOMU 20, *NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 7, PŮVODNĚ KOVÁRNA*

Od r. 1869 František Šulc kovář 1804, m. **Alžběta** 1818, d. Marie lapsa 1837, Anna 1839, Josef 1844, Jan 1846. *1869*

Kateřina dc. Anny 1867, Jan syn Anny 1889, Anna dc. Marie 1859, Antonín syn Marie 1865, Kamil syn Marie 1867. *1867*

Kateřina Šulcová 1810 -1867. *1810*

Anna Šulcová 1808, d. Jan 1834 illeg., Anna 1837 illeg. *1808*

Dorota Šulcová 1829, d. Jan 1849 illeg., Kateřina 1853 – 1866 illeg. *1829*

Jan Šulc kovář 1846, m. **Žofie** Vela z Červenice 1846, dc. Anna 1869**.** *1846*

Od r. 1906 Picek Josef 1876 chalupník a kolář z Újezda, m. **Anna** Marešová Pěnčín 1878, Jaroslav 1902, Josef 1904. *1906*

Od r, 1925 Picek Jaroslav 1902, m. ***Anna*** *roz. Koštejnová 1905 – 1983. Syn Vladislav 1929 a m.* ***Drahomíra*** *1932, roz. Jíslová ze Soběslavic po smrti matky stavení prodávají a stěhují se do Železného Brodu.* *1925*

Noví majitelé ing. Milan a Jaroslava Navrátilovi z Liberce.

Další majitel Josef 1953 a ***Květoslava*** *1954 Bittnerovi Vlastibořice čp. 56, trvale hlášena Hana Mikulová 1977 roz. Bittnerová, žije v Německu, do obce dojíždí.* *1953*

V roce 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

♦ ČÍSLO DOMU 21, *VIZ ČP. 2, ZBOURÁNO*

Petr Melichar z Bohdánkova 1826, m. **Anna** Foulová 1831, dc. Kateřina 1858. Knihovní zápis v r. 1854. *1826*

Skála Josef 1857, m. **Kateřina** odtud 1858, d. Camill legit. 1879, Josef 1882, Anna 1884. *1857*

Josef Skála 1882 chalupník, manželka německé národnosti, d. Ing. Miloslav asi 1910 – 1940, Rudolf asi 1912, postavili si dům v Radimovicích, později ve Skokovách, žili v Praze. *1882*

V domku byla trafika a loterní sběrna. V létech 1924 – 1930 vlastnila domek Kampelička, která jej prodala v r. 1930 Marii Melicharové z čp. 2. Po její smrti bydleli v domku manželé Linhartovi až do r. 1960, kdy se přestěhovali do nové Kampeličky. *1924*

1966 *Dědička čp. 21 Anna Melicharová z čp. 2 dostala v r. 1966 povolení ke zbourání a parcelu i s nově postavenou garáží prodala sousedům Duchkovým z čp. 7, celou zahradu až ke hřbitovu manželům Hartychovým z čp. 17.*

♦ ČÍSLO DOMU 22 (V KOTLI)

1808 Jan Červa 1808 – 1884, m. **Anna** Čížková 1813 – 1871, František 1842.

1842 Červa František 1842, m. **Anna** Kolomazníková z Albrechtic 1837, *dc. Anna 1868*. Knihovní zápis v r. 1877.

1807 Alžběta Krsková vdova 1807, František syn její illeg. 1843.

1878 Beran Václav 1878, m. **Anna** 1871, d. Václav 1903, Anežka 1903.

1932 *Od r. 1932 Beran Václav 1903 chalupník a zedník, m.* ***Anežka*** *1903 roz. Horáčková, dcera Hana 1926 provdaná Benešová v Liberci.*

♦ ČÍSLO DOMU 23 – FARA

1771 Budova fary postavena asi současně s kostelem na místě dnešní fary na zádušním pozemku. Po válkách husitských nemáme o faře zpráv, od druhé poloviny 17. století byla užívána jako škola a byt rodiny učitele a v r. 1771 při číslování domů asi dostala čp. 9. V té době byla již tato budova značně zchátralá, a proto byla v r. 1783 pro školu vystavěna nová budova, na kterou asi bylo přeneseno popisné číslo 9.

1789 V r. 1789 byla fara opět osazena lokálistou (viz kpt. 12 a 13), který však odmítnul ve zchátralé budově fary bydlet, nastěhoval se do budovy nové školy, a školní učitel musil zpět na faru.

1795 Léta 1795 činěny přípravy pro stavbu lokálie, ale pro válku tureckou a obnovenou válku galskou (francouzkou) stavba zaražena. Po značném zdržení byla v r. 1796 vystavěna na místě zbourané staré fary (užívané jako škola) a dostala popisné číslo 23. Stavba fary stála 586 zlatých rýnských 47 a 1/2 krejcaru, stavba před třinácti letech postavené školy 173 zlatých rýnských. Léta 1797 péčí lokálisty postavena stáj pro krávy a lokálie plotem ohrazena.

1792 Faráři: Josef Sedláček naroz. r. 1792 , Jan Hruška 1812, František Manžel, Josef Holý 1818, Josef Kovář 1826, Josef Beránek 1842, František Jína 1847, Petr Kouble 1860, Karel Samšiňák 1865, Josef Voborník 1876 pozdější děkan, Emil Brůna, František Půlpán.

1959 *V létech 1959 – 1967 hlášen Šurina Vincent 1929, v létech 1967 – 1970 Josef Zlámal 1915, později dojížděli faráři z Hodkovic a Českého Dubu – Antonín Hladký, Leopold Paseka, Jiří Sucharda, Jaroslav Gajdošík, Josef Faltýnek, ... Piroh.*

1911 Fara neosazena, trvale hlášen prof. Karel Máj 1911-2000.

♦ ČÍSLO DOMU 24, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 5 – NA KOREJTKU

1795 František Odcházel 1795 – 1865, m. **Kateřina** 1800 – 1861, d. Antonín 1834, Kateřina 1836, *Josef 1839,* Josefa 1841.

Antonín Odcházel 1834, m. **Anna** 1827. Knihovní zápis v r. 1860. Dalšími vlastníky byli Václav a Marie Horáčkovi od r. 1911. *1834*

Josef Odcházel 1839, m. **Kateřina** Moc z Jiviny 1835, d. Josef 1867, Vincenc 1870, Antonín 1872. *1839*

Červa Josef krejčí z Liska, m. **Kateřina** odtud 1836, Alžběta, Kateřina 1861, Anna 1864. *1836*

Adam Josef z Vitanovic, m. **Anna** Strnad z č. 14, Marie 1869. *1869*

Šemberk Květoslav 1860 chalupník, m. **Božena** 1898 vlastnila domek od r. 1924, *dcera Květoslava.* *1860*

Spolumajitelka Bartošová Josefa 1893 – 1971, roz. Šemberková. *1893*

*V roce 1941 koupili Dobroslav a **Květoslava** Machovi z Krčoví (Červenice č. 6) a ti v r. 1983 darovali synovi Dobroslavu 1946 z Liberce.* *1941*

V r. 2000 vlastník nezměněn. *2000*

♦ ČÍSLO DOMU 25 *(VYČLENĚNO Z ČP. 10, VYSTAVĚNO ASI 1823)*

Jan Kovář 1816 chlp., m. **Marie** 1827, d. Anna 1845, Václav 1847, Marie 1854, Josefa 1863 lapsa dítě Albert 1884. *1816*

František Richtr chlp. z Roudnýho, m. **Anna** Krsek z Vohrazenic 1842, František 1863, Josef 1864, + Karel 1866, Anna 1867, Karel 1869, Marie 1871, + Adolf 1873, Josef 1874, Adolf 1876. *1842*

Anna Adamová vejměnice 1780. *1780*

Janeček Jan ze Sedlíštěk krejčí (asi podruh), m. **Helena** Volák z Havlovic, Marie 1866. *1866*

Od r. 1878 **Ferdinand Porš** chlp. z Chvalčovic, m. **Františka** Červová z Dehtár, Marie, František, Jan 1877, Josef 1883. *1878*

František Louda *truhlář* (asi podruh), ze Zásady č. 3 – 1824, I. mžl. **Marie** Loudová z Vodalnovic č. 45, dc. Anna Laurin 1850 Albrechtice č. 23, II. mžl. **Kateřina** Neumanová Radimovice č. 9, d. Marie 1853, František 1856, Josefa 1858, Petr *1859 (viz čp. 27 a čp. 5).* *1824*

Od r. 1902 **Josef Porš** 1883 – 1923 (zemřel na souchotiny), m. **Marie** 1870. *1902*

Od r. 1910 **Václav Bobek** chalupník a m. **Marie** vdova Poršová odtud, bezdětní. *1910*

Od r. 1943 **František Vajs** a m. **Marie**, bydleli v Praze. *1943*

Marie Vajsová zemřela 1984 – schovanka Irena Bobková Praha. *1984*

Irena Bobková zemřela 1985 – Eva Svobodová. *1985*

*V létech 1958 – 1993 bydleli v domě Robert Pinkava 1932 s manželkou **Jaruškou** 1931, děti Robert 1956 a Jaroslava 1960. Odstěhovali se do Radimovic čp. 85.* *1958*

Živnost vznikla vydělením z čp. 10 Matěje Adama v r. 1802, noví majitelé – Adamové se rozlišovali přídomkem – Zákostelecký, podle polohy živnosti za kostelem. Na chalupě se udržely jen tři generace Adamů. *1802*

V době Protektorátu a krátce na to byla v budově školní třída.

♦ ČÍSLO DOMU 26 *(VIZ ČP. 10, VYSTAVĚNO ASI 1845)*

1812 Matěj Adam řezník 1812, m. **Kateřina** 1820, Jan 1837, Kateřina 1841, Josef 1843, Václav 1845, Vincenc 1847, Anna 1849, Marie 1852, František 1854, Josefa 1858, Anna dc. Kateřiny 1862, Čeněk syn Kateřiny 1865.

1865 Od r. 1865 Jan Adam řezník 1837, I. mžl. **Anna** Jírová ze Sedlíštěk 1844, II. mžl. **Josefa** Jírová ze Střížovic 1862. Dcery Eva 1883 a Marie 1885, nezletilé, vlastnily dům od r. 1887.

1860 Jan Šulc řezník 1860, m. **Josefa** vdova Adam zde 1862, Jan 1894, Anna 1897 provd. Melicharová v čp. 10, 4 děti zemřely.

1919 Od r. 1919 Jan Šulc řezník a hostinský 1894 – *1967,* m. **Marie** *roz. Dušková* 1896 *– 1976, d. Vlasta Čapková, Venuše 1927 – 1935.*

1922 *Taneční sál v budově sloužil jako tělocvična Sokola i jako divadlo. V létech 1922 – 1926 úřadovala v jedné místnosti Kampelička, za starostenství Jana Šulce zde byl obecní úřad a v r. 1928 zde byl zaveden telefon. V době Protektorátu a krátce na to v budově školní třída a školní tělocvična.*

1961 *V roce 1961 bezúplatné odnětí, z hostince se stává kulturní dům, který byl v létech 1970 1973 přestavěn a zřízen v něm byt pro učitele. V roce 1994 v rámci restitucí zakoupil budovu od dcer Vlasty Čapkové obecní úřad.*

1975 *V létech 1975 – 1982 v domě bydlí Kubátovi, od r. 1983 Karel a Hana Sudovi.*

♦ ČÍSLO DOMU 27 *(ASI OD ČP. 10)*

1818 Adam Josef kolář 1818, m. **Barbora** Adamova vdova 1824, Josef 1844, Anna 1847. v domě bydlelo několik nájemníků.

1830 Jan Šulc podruh 1830, m. **Anna** 1830 – 1866, Kateřina 1851, Josefa 1854, Anna 1856, Petr 1859, Jan 1861, Marie 1863.

1804 František Richtr podruh 1804, m. **Kateřina** Odcházelová 1805, Kateřina 1833, Václav 1838, Josef 1845.

1856 Louda František nájemník 1856, **m. Alžběta** Fantová 1856, Anna 1883, František 1885, Václav 1887.

1867 Od r. 1867 **Václav Hartih** a m. **Anna.**

1870 Jíra Josef 1870 chalupník a řezník, m. **Marie** Hartychová 1872, knihovní zápis 1903, bezdětní.

1939 R. 1939 zdědil Bulíř Jaroslav 1914 synovec Jírův, m. **Marie** Vondráková roz. Fibrychová 1918 – 1990, bezdětní. *Po rozvodu domek připadnul manželce, která jej v r. 1984 prodala synovci Jaroslavu Vondrákovi 1939 a jeho manželce* ***Haně*** *1940. Dcera Lenka 1978. Trvale hlášena Lenka Vondráková.*

♦ ČÍSLO DOMU 28

1811 Václav Laurin 1811 – 1876, m. **Kateřina** Černá z Lažan 1818 – 1873, Václav 1842, Anna 1848.

Od r. 1869 Václav Laurin 1842, m. **Anna** Hendrich ze Střížovic 1844, Josef 1870, Vincenc 1878, Václav 1881, Barbora 1883, 4 děti zemřely. *1869*

Od r. 1897 Josef Laurin 1870 chalupník, I. mžl. **Josefa** Janečková 1866 – 1903, Marie 1898, Anastázie 1899, Anna 1901, II. mžl. **Alžběta** Černá z Lažan 1880, Josefa 1905, Františka, Božena, Lidmila. *1897*

Od r. 1927 Josef Glasr 1902 chalupník, m. **Josefa** odtud 1905 – *1992, d. Jaroslav bydlí v Liberci, Miroslav bydlí v Paceřicích. Dům zdědil syn Jaroslav. Trvale hlášen není nikdo.* *1927*

V r. 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

♦ ČÍSLO DOMU 29

Jan Šulc 1821, m. **Anna** Tomáš Sedlovice 1823, Anna 1852. *1821*

Od r. 1879 Porš Josef z Trávníčku 1854, m. **Anna** odtud 1852, Marie 1878, Josef 1880, František 1881, Anna 1883, Václav 1885. *1879*

Od r. 1903 Porš František 1881 chalupník a muzikant, m. **Anna** Fantová z Padařovic č. 13, 1882 – *1968,* syn Kamil 1909. *1903*

Od r. 1935 Porš Kamil 1909 – *1975,* m. **Marie** Melicharová 1910 – *1985 z čp. 7, syn Vratislav, dc. Dagmar provdaná Ťukalová, její synové Jiří 1960, Václav 1967.* *1935*

♦ ČÍSLO DOMU 30

František Čížek 1815 – 1876, m. **Kateřina** Kettnerova vdova Hudec 1807 – 1885 *(z čp. 5),* Josef 1834, Františka 1836, Alžběta 1839, Jan 1842, Kateřina 1847, Josef syn Františky 1858, Josefa dcera Alžběty 1859. *1815*

Josef Hudec podruh, m. **Anna** 1843. *1843*

František Hudec 1842 *podruh,* m. **Anna** 1843, Kateřina 1864, Josef 1868. *1842*

Jan Čížek 1842 – 1884 *podruh z č. 5,* m. **Františka** Poršova z Hradčan, *Anna 1876,* Marie 1880. *1842*

Od r. 1876 František Čížek 1844 *odtud, baráčník,* m. **Anna** Fidlar ze Sedlíštěk, *Kateřina 1863,* Josef 1867, Anna 1880, první dvě děti zemřely. *1876*

Maruška Václav z Radvanic, m. **Kateřina** odtud 1847, Marie 1870. *1847*

Josef Čížek 1868, m. **Marie** 1867. *1868*

Od r. 1901 Josef Sunek a **Anna.** *1901*

Od r. 1926 Josef Pytloun a **Ida** *(malý syn se utopil v místním rybníku).* *1926*

Od r. 1930 Lauryn Josef 1870 *z čp. 28 chalupník,* m. **Alžběta** 1880. *V r. 1965 prodala Josefa Glázrová, roz. Laurynová z čp. 28 Štefanu, Josefu a Anně Šímovým (čp. 37).* *1930*

Karel Švec 1908 – 1973 a Anna Švecová, roz. Zárubová 1912- 1995. Při koupi domu v r. 1972 tento připsali na syna Karla 1941 a Věru Švecovou 1942 z čp. 7. Trvale hlášen Švec Karel. *1908*

♦ ČÍSLO DOMU 31 - ZBOURÁNO

1824 Dům vystavěl Matěj Adam z čp. 10 na pozemku odkoupeném od obce v r. 1824 (viz kpt. 27), původně asi jako vejměnek ke statku. Dům měl výhodnou polohu, přímo proti vchodu do kostela a byl pronajímán místním kupcům i jiným nájemníkům.

1870 V r. 1870 majitelem Josef Melichar a **Anna**, v r. 1927 Josef Melichar mladší.

V domě bydleli:

1824 Josef Zahajský z Nové Paky 1824, m. **Anna** Baš z Prahy 1844, Josef 1862, Camill 1864 (viz čp. 40).

1912 Josef Knebl (č. 13) kupec – obchod se smíšeným zbožím (oběsil se r. 1912). Ve dvacátých létech bydleli v domě tři nájemníci: Beran František 1900 z č. 1 kupec, František Louda 1885 natěrač z čp. 5 a sedlář Bažant, od r. 1934 do r. 1951 Lauryn Josef obchodník 1914 ze Zásady, m. **Jaroslava** Jiránková z Jiviny 1922. *Dům zbourán v r. 1961.*

♦ ČÍSLO DOMU 32

Chalupu postavil František Šulc, kostelník, na zahradě své chalupy čp. 19.

1796 Jan Šulc vejměník 1796 – 1875, m. **Kateřina** 1797 – 1868, František 1827, Jan 1830.

1827 František Šulc 1827, m. **Anna** 1828, d. Františka 1850, Josef 1858 – 1881.

1878 R. 1878 Františka Koudelková – substituce pro nezletilého Josefa Šulce.

1885 1885 František Holman, 1887 Anna Šulcová.

1903 Od r. 1903 Josef Košek 1878 chalupník a povozník, m. **Marie** Koudelková 1877, František 1902, Josef 1906.

1906 Košek Josef 1906, m. **Božena** Košková z Kamení, *dc. Alena, provd. Bažantová v Kamení.*

1962 *V r. 1962 prodali Alena a Oldřich Bažantovi z Kamení manželům Ludvíku 1910 – 1970 a Marii Nagyové, roz. Turkové 1907 – 1975. Domek zdědila dcera Marie Hartychová, roz. Nagyová, žijí s manželem v Liberci.*

2000 V r. 1000 vlastnictví nezměněno.

♦ ČÍSLO DOMU 33

1862 Vystavěl r. 1862 sedlák Jan Fanta z čp. 2.

1816 Mohelský František 1816 – 1879, m. **Kateřina** 1815. *Sedlák Mohelský ze Střížovic vyhrál v loterii 1000 zl. šajnů, dal svůj statek synovci z Vitanovic a koupil tuto chalupu.*

1864 Zakouřil Josef z Přepeř, m. **Anna** Adam z Padařovic, dc. Anna 1864.

1875 Od r. 1875 Fanta František, m. **Kateřina** Adamova, d. Jan 1868 v Březině, Pavel 1877 (viz čp. 26 a 10).

R. 1880 Anděl Jan z Vohrazenic (Jeníšovic čp. 95), m. **Kateřina** Kobosil, d. František, Václav 1856, Josefa. Dům zakoupen pro syna Václava, který se vrátil z války v Bosně. *1880*

Od r. 1881 Anděl Václav 1856 chalupník a tesař, m. **Marie** Čížek z Pěnčína 1855, Josef 1882, František 1894, Františka 1895, Václav 1899. *1881*

Od r. 1925 Sluka Jindřich 1896 z Janova Dolu, m. **Františka** 1895-1932 *odtud (utopila se ve studni), II. manželka ..... syn Jiří 1936.* *1925*

Sluka Jiří 1936, m. ***Věra*** *roz. Macounová 1939. d. Jiří 1959 v Sedlejovicích, Zdeněk 1960, Petr 1965 – 1984 (zabil se na motocyklu).* *1936*

Sluka Zdeněk 1960, m. ***Ladislava*** *1961, d. Radek 1982, Jana 1984.* *1960*

♦ ČÍSLO DOMU 34

Kovář Jan 1816, m. **Marie** Rozkovec z Javorníka 1827, Anna 1845, Václav 1847, Marie 1854, lapsa Josefa 1863, její syn Albert 1884. *1816*

Od r. 1885 Kovář Václav ze Starého Dubu 1847, m. **Marie** Čížek ze Sedlíštěk 1865, Marie 1887 provdaná Bernardová v čp. 13, Anna 1893, Václav 1898 zemřel v 28 létech. II. manžel Honzejk Antonín z Vitanovic, švagr. *1885*

Bernat Josef chalupník a zedník, m. Anna 1893 – 1978 odtud, d. Anna 1922, Marie 1923 svobodná v Mnichově Hradišti, Josef 1927 cukrář v Jablonci, Blažena 1929. *1893*

Květoslav Lhoták 1927 – 1984, m. ***Blažena*** *1929 odtud.* *1927*

♦ ČÍSLO DOMU 35

Kvapil Antonín 1830 – 1877, m. ....., dc. Marie Kozáková 1852. *1830*

Od r. 1876 Vích Ignác 1831 krejčí, m. **Anna** Bernatova 1829 (viz č. 9), d. Anna 1856, Antonie 1860. *1876*

Resl Václav z Českého Dubu 1859 hajný, m. **Anna** Víchová 1856, Marie 1885, Anna 1887, Josef, II. mžl. **Antonie** Víchová 1860, dc. Františka 1893, III. mžl. **Anna** Adamová, ovdovělá Mocová z Vlastibořic 1861, Růžena 1897, Václav 1899, Jaroslav 1900, František 1903, Eva 1905. *1859*

Od r. 1927 František Resl 1903 – 1965 chalupník a zaměstnanec mlékárny, m. ***Anna*** *roz. Drozenová 1911- 1986, syn Jaroslav.* *1927*

Jaroslav Resl Ing. CSc., m. ***Marie*** *Hobelantová ze Sedlíštěk č. 15, žijí v Praze.*

Domek koupil Miloslav Jaroš z Prahy k rekreaci.

♦ ČÍSLO DOMU 36

Od r. 1876 Mlejnek Josef z Doubravice, m. **Anna** roz. Mlejnek z Mašova, František 1873, Marie 1876, Josef, Františka. *1876*

Od r. 1900 Mlejnek František 1873 chalupník, m. **Anna** Adamová 1881 z čp. 15 zaměstnaná v mlékárně, Miroslav (blázen), Václav 1902 získal zbytkový statek v *1900*

Habrovanech, Marie 1904, Jan 1906, Anna 1907. Další vlastníci: 1924 Václav 1902. Anna 1907.

1947 *Domek zdědil v r. 1947 nezletilý syn Anny 1907 – Libor Vágner, žije v Ústí n. L.*

♦ ČÍSLO DOMU 37 *ASI OD ČP. 19*

1876 Od r. 1876 Hnízdil Josef ze Sedlovic 1849, m. **Terezie** Mizera 1854 z čp. 19, Josef 1876, František 1879.

1904 Od r. 1904 Hnízdil Josef 1876 chalupník, zedník, brusič jabloneckého skla a faktor, m. **Marie** Hanzlová ze Soběslavic 1881, d. *Marie 1904, Jaroslav 1906 se ve 14 letech utopil v Hodkovicích.*

1904 *Marie 1904 provd. Kellarová žila v Čáslavi, d. Jaroslav, Olga.*

1988 *Jaroslav, akademický malíř, žil v Čáslavi, nejvíce však tvořil na chalupě ve Vlastibořicích, kde v r. 1988 zemřel. Měl nesmírně rád přírodu, skály, stromy. Na chalupu dojížděl později i jeho vnuk a dvě vnučky, které zpívaly ve zdejším kostele.*

♦ ČÍSLO DOMU 38 *(ASI OD ČP. 11)*

1821 Adam Václav 1821, m. **Anežka** Vích 1825, viz č. p. 11.

1870 Léta 1870 knihovní zápis na Annu Adamovu.

1854 Adam Josef 1854, m. **Barbora** Šimůnek Sezemice 1853, František 1880.

1884 Léta 1884 knihovní zápis na Adama Josefa a Barboru.

1857 Moc František z Lesnova 1857, m. **Anna** Adamová odtud 1861, Marie 1883, Anna 1885.

1897 Léta 1897 knihovní zápis na Františka Nejedlu a Marii.

1923 Léta 1923 knihovní zápis Kateřina Hendrychová, Václav Hendrych chalupník.

1946 Léta 1946 knihovní zápis Starý Václav 1908, m. **Božena** Hendrychová 1911, Václava 1936.

1962 *Od r. 1962 František Beran 1935, m.* ***Václava*** *1936 – 1990 odtud, d. František 1963, Václav 1965.*

1965 *Václav Beran 1965, m.* ***Ladislava*** *1963, dcera Hana 1989.*

♦ ČÍSLO DOMU 39 (NOVÉ), *NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 2* - HOŘENÍ MLÝN

Další vlastníci mlýna:

1912 Od r. 1912 Václav Beran 1878 chalupník a mlynář, m. **Marie** *roz. Rozkovcová 1884 – 1972.*

1898 Antonín Beran chalupník, kuchař a cukrář 1898 – 1973, m. **Blažena** Tomášková z Vlastibořic 1904, *syn Antonín. Po smrti rodičů prodal v r. 1975 Antonín Beran žijící v Bratislavě mlýn manželům Losovým z Prahy, kteří stavbu značným nákladem opravili a udržují jako státem chráněnou památku.*

♦ ČÍSLO DOMU 40 – *NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 8, ASI OD ČP. 10 (26)*

1867 Od r. 1867 Zahajský Josef z Nové Paky 1824, m. **Anna** Bašová 1844, Josef 1862, Camill 1864 (viz čp. 31).

Léta 1889 knihovně připsána jedna polovina Josefu Kneblovi (manželka Josefa Adamová z čp. 26), druhá polovina Janu Šulcovi z čp. 26). Nájemníci v domě: *1889*

Louda Josef krejčí 1866, m. **Marie** Fantová z Vitanovic 1865, Václav 1889, Adolf 1891, Karel 1893 (dal se přejet vlakem u Sychrova 1912), přesídlili do Kamení, postavili si dům „Na nádavku“. *1866*

Louda Jan klempíř 1869, m. **Anna** Adamová z Lastibořic č. 13, Marie 1896, přesídlili do Střížovic. *1869*

Thořová Marie 1887 – 1978 s matkou. Další vlastníci užívají domek jako letní byt: *1887*

1911 polovinu Josefa Knebla dostala Josefa Kneblová, 1921 polovinu Jana Šulce Josefa Šulcová 1862. V r. 1941 dostává polovinu Josefy Kneblové její dcera Růžena Johnová, v r. 1948 z poloviny Josefy Šulcové dostává 1/4 její vnuk Josef Jakubec, 1/4 vnučka Libuše Herynková. Léta 1950 vkládá se právo vlastnické na polovinu Růženě Johnové, připsanou manželům Jaroslavu a Marii Bulířovým (čp. 27). Léta 1953 na polovici připsanou manželům Bulířovým se vkládá právo vlastnické Josefu Jakubcovi a Marii Jakubcové (u čp. 27 zůstalo kus zahrady). *1911*

V r. 1977 zdědily domek dcery Jakubcových, Eva a Hana, které žijí v Praze. *1977*

Tomáš Pečený a Eva v r. 1988 kupní smlouvou, sestra Kolářová Hana v r. 1988 darováním. *1988*

Dcera Hany Kolářové Helena provdaná Zajíčková.

♦ ČÍSLO DOMU 41 – *KLŮČKY, ASI OD ČP. 3*

Od r. 1889 Maruška František mlynářský 1853, m. **Josefa** Krejbichová z Padařovic 1856, 3 děti zemřely. *1889*

Primásek Vendelín z Jiviny 1877, m. **Kristina** Marušková z Padařovic 1876, Anna 1903, Kristina 1905, nejsou knihovně zapsáni. *1877*

Léta 1932 knihovní zápis Josefa Marušková, 1933 František Maruška a Marie Jislová. *1932*

Jisl Václav 1904 – *1971,* m. Marie*, synové Jaroslav a Vratislav. V r. 1972 prodal Vratislav Jisl manželům Jaroslavu a Libuši Kvapilovým.* *1904*

♦ ČÍSLO DOMU 42 – KOVÁRNA

Fuchs František z Husy 1839 – 1907. *1839*

Od r. 1893 Fuchs Ludvík 1868, m. **Anna** Roubíčková ze Sedlíštěk 1874, Josef 1897, Marie 1898 – *přesídlili do Turnova*. *1893*

Bartoš Václav a m. **Anna** od r. 1911. *1911*

Tomášek Václav kovář 1881, m. **Kateřina** 1883 – 1975 od r. 1917; d. Blažena Beranová v čp. 39, Václav v Praze, Lidmila ve Dvoře Králové, Josef v č. 13. *1881*

V r. 1971 od Kateřiny vnuk Miroslav 1938 a Libuše 1939 Tomáškovi. *1971*

V r. 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

ČÍSLO DOMU 43

1903 Od r. 1903 Kešner František krejčí a muzikant 1870, m. **Josefa** 1875, *syn Václav učitel v Praze, druhý syn se zastřelil na vojně v 1. světové válce.*

1951 Léta 1951 Václav Kešner, žil v Praze a Mladé Boleslavi.

1962 *Od r. 1962 Marie Boháčková vdova 1912 – 2000, druhý manžel Václav Šulc z Jiviny 1919 1970. V roce 1966 – 68 bydlí též Ječný František 1920 – 1980 nesvéprávný bratr Marie Boháčkové a Františka 1893 – 1968, matka Marie Boháčkové.*

Po smrti matky majitelem syn Stanislav Boháček Děčín, od něho koupil dům Jan Dvořák z Modřišic.

ČÍSLO DOMU 44

1939 Rolnicko mlékařské družstvo pro Vlastibořice a okolí. V budově byla zřízena družstevní mlékárna, která byla v provozu až do r. 1939. Budovu koupili a přestavěli k obývání manželé ing. Václav 1941 a Ludmila Zámorských z Přívor u Všetat. Trvale není hlášen nikdo.

2000 V r. 2000 vlastnictví nezměněno.

ČÍSLO DOMU 45

1905 *Údajně vystavěno vojenským vysloužilcem, synem Matěje Adama z čp. 26 v r. 1905 na pozemku od čp. 33.*

Najman František a Marie rozená Voborníková.

1876 Josef Voborník farář 1876 *daroval v r. 1982 domek synovci Josefu Kopeckému v Praze. V domě žila Kateřina Beranová 1902 -1977 (svobodná), v roce 1968 Nevyhoštěná Marie, roz. Lišková. Po smrti Josefa Kopeckého r. 1992 zdědila dcera Irena Průšová z Roztok u Prahy.*

2000 V r. 2000 vlastnictví nezměněno.

ČÍSLO DOMU 46

1883 Enge Josef truhlář a obchodník ovocem a zeleninou, m. **Anna** Loudová 1883 z č. 5, dc. Blažena, tři děti zemřely. Dům vystavěn na zahradě č. 5 Františka Loudy. Domek koupil bratr Anny

1891 Louda Josef 1891, m. **Růžena** Košková z Kamení 1898 – *1985 (viz čp. 5), Jaroslav, Libuše.*

1921 Louda Jaroslav 1921, m. **Libuše** Richtrová ze Žďárku 1930, d. Jaroslava Šikolová 1952 Turnov, Vladimír 1953 Česká Lípa, Jana Brzobohatá 1958 Jablonec n. N.

Dům zdědila dcera Jana.

2000 V r. 2000 vlastnictví nezměněno.

ČÍSLO DOMU 47

1912 *Vystavěno v r. 1912 Josefem Andělem na pozemku od čp. 33 a prodáno v 1. světové válce.*

Bradáč Josef 1847 řídící učitel, m. **Marie** Pohořelá 1851, d. Ladislav 1870, + Růžena 1872, Berta Svobodová 1873, Otakar 1874 hudební skladatel, Růžena Smutná 1878, Marie Kašová 1880, Anna Tesařová 1884. Všechny dcery byly provdány za učitele. *1847*

V r. 1964 prodaly Růžena Mrázová z Paceřic, Jarmila Tesařová z Vlastibořic č. 49, Růžena Řezníčková z Pomezí, Milada Bradáčová Rokycany Anně Svobodové, dceři Berty Svobodové. *1964*

Po Anně Svobodové 1899 – 1984 zdědil její manžel Štefan Šimo. V r. 1985 dům vysoudil MUDr. Miloš Halama Turnov. *1899*

Pozdější *majitel Richard Buschek Liberec.*

♦ ČÍSLO DOMU 48

Původní majitel Čeněk Mareš.

Mareš Josef holič 1894 – *1965,* m. **Růžena** 1895 – *1977, roz. Špísová, z Újezda, dc. Marie. V domě se vystřídalo několik nájemníků – rodina Františka Loudy, Karla Adama, Františka Anděla, Paříkovi (přesídlili do Vitanovic). Dům zdědila dcera Marie s manželem Josefem Richtrem, kteří v r. 1983 dům prodali manželům Josefu 1943 a Jaroslavě 1943 Michálkovým z Aše. Trvale hlášena Jaroslava Michálková.* *1894*

V r. 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

♦ ČÍSLO DOMU 49

Kaše Alois řídící učitel 1879, m. **Marie** Bradáčová *z čp. 47. Domek zdědila spolu s několika sestřenicemi neteř Jarmila Tesařová 1906 – 1992 učitelka, svobodná, v domě žila i její matka Tesařová Anna, roz. Bradáčová. Po smrti Jarmily koupili domek* *1879*

ing. Bořivoj 1948 a ***Zuzana*** *1949 Pražákovi z Prahy.* *1948*

V r. 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

♦ ČÍSLO DOMU 50

Louda František natěrač 1885 – 1954, m. **Marie** 1889 – 1975 roz. Teplíková z Odolenovic, d. Marie Gillernová 1912 Liberec, ing. Oldřich Louda v Praze, autor těchto Pamětí. V domě žilo mnoho nájemníků, zejména v době Protektorátu po útěku z pohraničí a po otevření měšťanské školy mnoho učitelů. Někteří z nich: rodina pí. učitelky Horáčkové, učitel Kaska, rodina Pacltova a Konečných z pohraničí, sestry Kunigrovy po vystěhování kulaků, rodina učitele Loudy, učitelka Augustinová, učitel Randák. Jedna místnost sloužila jako ubytovna řidičů autobusové linky Turnov – Vlastibořice, na letní byt měli celoročně pronajaty místnosti p. lékárník Gleich, který si později v obci vystavěl rekreační chatu a generál Martinský, oba z Prahy. Dlouhou dobu žila v domě rodina ředitele měšťanské školy Josefa Kvačka, z níž zejména paní Růžena Kvačková se bohatě zapsala do historie obce. V domě byl i obchod se střižním zbožím a prodej lahvového piva. Dům byl postaven ve dvou etapách, jižní obytná část *1885*

v r. 1923, severní část – dílna se dvěma místnostmi v poschodí v r. 1928. Po smrti R. Kvačkové není dům trvale obýván.

ČÍSLO DOMU 51

1882 Anděl Josef zedník 1882 – *1965*, m. **Anna** 1891 – *1969 roz. Poršová z Pěnčína*, synové Josef 1919 v Pěnčíně, Václav *1921 – 1983*.

1921 *Václav 1921 – 1983, m.* ***Marie*** *roz. Hoberlantová 1919 – 1985 z Pěnčína, syn Václav 1952, dům prodal.*

ČÍSLO DOMU 52

1894 Na pozemku od čp. 33 vystavěl František Anděl 1894 – 1967 vyučený zámečník, topič v mlékárně a později domácký brusič jabloneckého skla, m. **Anna** roz. Šelemberková ze Soběslavic čp. 45, *1894-1936, syn Oldřich 1926, bydlí v Liberci. II. mžl.* **Růžena** 1902 – *1993 roz. Šťastná, vdova Čapková z Doubravice s dcerou Danou.*

ČÍSLO DOMU 53

1931 Kampelička. *Budovu vystavěl v r. 1931 Záložní a spořitelní spolek pro farní osadu Vlastibořickou. V době Protektorátu a krátce na to v budově byla školní třída. V domě bydleli:*

vdova po říd. učiteli R. Smutná, Anna Tesařová, rodina ředitele měšťanské školy J. Kvačka.

1898 *od r. 53 Fanta Jaroslav 1898 – 1992 malíř pokojů, m.* ***Emilie*** *1907 – 1981 roz. Hujerová ze Soběslavic (viz č. 14 a 19), syn Jaroslav 1930.*

1954 *od r. 1954 Dobromil 1927 a* ***Jaroslava*** *1933 Macounovi.*

1960 *od r. 1960 Václav a* ***Jaroslava*** *1927 Linhartovi, syn Jaroslav 1952, dcera Blanka 1958.*

ČÍSLO DOMU 54

1903 Švára Bohumil truhlář z Příšovic 1903 – *1976*, m. **Marie** Adamová *1910 – 1989, dc. Jitka.*

1925 *Josef Drahoňovský 1925 – 1991, m.* ***Jitka*** *1931 – 1986 odtud, dc. Jitka 1954.*

1954 *Jan Ledabyl 1954 z Jičína, m.* ***Jitka*** *1954, syn Jan 1979, dcera Renata, žijí v Jičíně.*

1939 *Domek s truhlářskou dílnou vystavěn v r. 1939.*

ČÍSLO DOMU 55

V domě 6 bytů, viz abecední seznam obyvatel.

ČÍSLO DOMU 56

V domě 6 bytů, viz abecední seznam obyvatel.

ČÍSLO DOMU 57

V domě 6 bytů, viz abecední seznam obyvatel.

ČÍSLO DOMU 58

Jiří Beksa 1922 – 1983, m. ***Marie*** *1928 ze ze Sedlíštěk čp. 18, kam se přistěhovali z Václavic v r. 1976, d. Jiří 1948, Miroslav 1950 a Ladislav 1953.* 1922

Ladislav Beksa 1953, m. ***Hana*** *1963 roz. Vondráková, již vdaná Kavková, d. Tomáš Kavka 1984, Jana Beksová 1994.* 1953

ČÍSLO DOMU 59 NA POZEMKU OD ČP. 48

Dvougenerační dům. V domě hlášena Hana Stárková 1947, Martin Šámal 1966, m. ***Jarmila*** *Michálková 1966, dc. Jarmila 1996.* 1947

ČÍSLO DOMU UL

Nezkolaudovaný domek z r. 1985 pod čp. 42, viz čp. 1. 1985

Rekreační chata ev. č. 1

Chata vystavěna v r. 1959, v r. 1963 přístavba, v r. 1971 a 1980 další přístavby. 1959

Seznam obytných domů a jejich vlastníků v r. 2000

Stavby v jednotlivých osadách obce jsou opatřeny čísly z hlediska:

a/ času kdy vznikly – popisná čísla (pouze domy obytné) – příl. 9,10,11,12,

b/ prostoru kde se v obci nacházejí – parcelní čísla.

c/ využití bytového fondu – evidenční čísla.

d/ vlastnictví – čísla vložek pozemkové knihy (v tomto seznamu nejsou uvedena).

Nejužívanějšími jsou čísla popisná. U nejstarší zástavby značí tento údaj rok, kdy byl dům prvně doložen. Domy doložené v 16. století byly postaveny několik století před tím, v době po založení vsi. Po třicetileté válce v 17. století a téměř za celé 18. století žádné nové stavby ve vsi nepřibyly. S výstavbou bylo započato až po roce 1789, zřízení lokálie. U novější zástavby koncem 18. a počátkem 19. století se rok výstavby nepodařilo zjistit. Stavby vyššího pořadového čísla by měly být novější než stavby ostatních nižších čísel, ale z různých příčin tomu tak vždy není. Letopočty psané kurzivou značí, že rok vzniku domu nebyl přesně zjištěn, je to pouhý odhad. Řádky psané v seznamu kurzivou značí domy zbořené, řádky psané tučně domy v r. 2000 trvale obývané. 1789

Pro zákres a zápis pozemků do pozemkového katastru a do veřejných knih byly veškeré parcely označeny parcelními čísly a to jak pro parcely stavební (zastavěné plochy a nádvoří), tak pro parcely pozemkové (všechny ostatní parcely), dvěma vzestupnými řadami číslic počínajíc číslem 1. Parcelním číslem a názvem katastrálního území je pozemek v rámci celého státu polohově určen.

Nově zavedená evidenční čísla, která měla odlišit domy vyřazené z bytového fondu, evidenci staveb nešťastně zkomplikovala, a způsobují potíže při historickém pátrání.

POZNÁMKA K ELEKTRONICKÉMU VYDÁNÍ: *Zde následuje přehled vystavěných domů s uvedením vlastníků k roku 2000 – vynechán z důvodu ochrany osobních údajů.*

Stavby bez čísla popisného, s číslem stavebním

Č. st. 1 – Kostel sv. Kateřiny, kamenný, asi z počátku 13. století. Nynější úprava kostela je z 18. století.

Č. st. 3 – Zvonice ze starých dubových trámů krytá šindelem na hřbitově ze 17. století.

1771 Č. st. 2 – Kostnice na hřbitově na způsob apsidové kapličky s kostmi zemřelých na mor r. 1771.

Požární zbrojnice za čp. 20 přemístěná sem od rybníka. *Seznam je neúplný.*

POZNÁMKA K ELEKTRONICKÉMU VYDÁNÍ: *Zde následuje abecední seznam obyvatel a vlastníků rekreačních objektů v roce 2000 – vynechán z důvodu ochrany osobních údajů.*

27

27. Život osadníků v archívních pramenech – nový zápis na vystavený barák, koupě chalupy, popuštění živnosti, přídavkové, vejměnek, zápis na živnost, odevzdací list na chalupu kruntovní, svadební úmluva, kontract kaupě obecního gruntu, placení dluhů, kontribuční knížka, vybírání daní, zástoj, smlouva o mord, jazykové rozpory (Josef KVAČEK)

V muzeu českodubském jsou zachovány některé zápisy obce vlastibořické, darované tam učitelem a rolníkem Adolfem HYBNEREM z Újezda Svijanského. Jsou to prameny k sepsání rodinné kroniky rolníka Františka ŠULCE z Újezda Svijanského, původem z Vlastibořic čp. 1, tchána Hybnerova. Zápisy jsou charakteristickou ukázkou své doby, ať již po stránce administrativy tehdejší doby, gramatiky (pravopis byl zachován k vůli porozumění pouze z části), či ukazují bídný život tehdejšího venkovského lidu. Nejstarší z nich je:

♦ **NOVÝ ZÁPIS NA VYSTAVENÝ BARÁK** *(Č. 5)* **NA GRUNTĚ KRIŠTOFA ŠULCE STARŠÍHO A NYNÍ ADAMA SYNA JEHO** *(Č. 1):* ♦

Krištof Šulc mladší ujal kousek zahrady „Nad studnicí“ pro 2 věrtele od svého otce Krištofa staršího za 4 kopy.

Závdavku složit povinen bude 1 kopu

od čehož každoročně za pomoci držiteli gruntu daně skládati povinen bude totiž

ouroků po	24	groších
starý kontribuce	36	grošů
Summa	1	kopa.

Třema termíny skládati bude po 1 kopě.

Při učiněném zápise Krištof mladší Šulc položil otci svému Krištofovi závdavku 1 kopu. Zůstává vše otci patřící 3 kopy.

Datum zápisu na ??..... dne 4. prosince A n o 1730.

Léta 1731 Krištof mladší Šulc položil otci svému 1 kopu.

Zůstane doplatit 2 kopy

Léta 1732 Krištof mladší Šulc položil otci svému 1 kopu

Zůstane doplatit 1 kopa

Léta 1733 Krištof mladší Šulc položil otci svému 1 kopu

Zůstane doplatit o a tak má z a p l a c e n o.

Další ukázkou tehdejšího úřadování jakož i sociálního postavení sedláků v této době je:

1734

♦ **WEJPIS Z KNIHY GRUNTOWNÍ OBCE LASTIBOŘIC OD ROKU 1734 NA LISTU 94 P:W Č. 5** ♦

(KOUPĚ CHALUPY)

Matěj KETTNER

Léta Páně 1790 dne 2. měsíce lystopadu s dowolením auřadu hospodářského a dobrowolním poraunáním mezi dědicema po nebožtíkowy Jozefowi Mocowi, který tuto chalupu od Chrištofa mladýho Šulce zakaupil, wšak ale bez zápysu hospodařil, a kterych dědicůw kupujicí Matěj Kettner jednu dceru sobě za manželku pojal a tuto chalupu se wšim právem a přislušenstwym tak, jak za starodáwna w swem sedění byla y s patřícý zahrádkau pro 2 wěrtele „Nad studnicej“ na sebe přijal za summu hlawní trhowau dwaceti pěti zlatých rejnských na dědičné časy pro manželku a potomky swé to jest 25 zlatých 17 krejcaru.

Powinnosti z tej chalupy ku gruntu Christofa Šulce na kontribucy a auroky každoročně po 1 florentinu připláceti, též pěší roboty buďto wykonáwat, aneb za ni platiti powinen bude.

Záwdawek na předešlou sumu trhowou kupující položý totiž:

do důchodu starý dluh	5	flor	17	kr
Mariy za držitele gruntu prowdanej	3	flor	30	kr
z jejího podílu na mše sw. za rodiče			30	kr
Činí záwdawek	9	flor	17	kr

Gruntowní peníze ročníma termíny po 2 florentinech skládati powinen bude totiž:

Kateřině, dceři za Wáclawa Fantu prowdanej	3	flor	30	kr
Anně, dceři nezaopatřenej	5	flor	30	kr
Ludmile též	5	flor	30	kr
a na mše swatý za rodiče	1	flor	--	kr
Činí gruntowních	16	flor	--	kr

A poněwadž ještě dwě dcery: Anna a Ludmila nezaopatřené se zde wynacházejí, kdyby k zaopatření nepřišly, aneb nemocej stížené byly w té chalupě swau schránku míti mají až do jejich smrti.

Jenž se stalo při práwě obce Lastibořickej roku a dne swrchu psaného.

Josef Ulrich w.r. direktor — Matěj Adam w. r. rychtář
Jiří Jísl w. r. končel — Jan Pelant w. r. končel
Matěj Kettner w. r. kupující — Jan Šulc w. r. postupující

Předávání selských živností na dědice dálo se zápisy, z nichž často vysvítalo i zatížení dluhové, se kterým se sedlák úsilovnou prací rval po celý život a zadlužený jej předal svému nástupci, nemoha dostáti nárokům na něho kladeným. Jak ubohé bylo vybavení statku a bídná životní úroveň selského lidu vysvítá ze:

♦ ZÁPIS Z RYCHTY SEBESLAVSKÝ A ZE VSI LASTIBOŘICE JANA ŠULCE ROKU 1761. DO KNIHY GRUNTOVNÍ VLOŽENO NA LISTU 25 *(POPUŠTĚNÍ ŽIVNOSTI)* ♦

1761

Jan Šulc

Pochválen buď Ježíš Kristus!

Roku 1761, dne 28. prosince v rychtě Sebeslavský a ve vsi Lastibořicích stala se dobrovolná smlouva mezi osobami těmito strany jedné. Pozůstalá vdova po nebožtíkovi Adamovi Šulcovi popouští, aneb zaprodává živnost, aneb statek malý, který po svém manželovi poručenost měla, se vším s příslušenstvím s povinnosti Janovi, synu svému, za sumu hlavní 222 kop -- kr.

Dluhové se vynacházejí v tyto do počtu rychtáře:	24	kop	59	kr		
za zadržely starý dluhy:	172	kop	--	kr	54	grošů
k záduší loukovskému pod intres:	8	kop	--	kr	4	groše
item intres z nich:					29	grošů

Auroky a ty svrchu psané sumy spláceti povinen bude po 6 kopách.

Přídavkové se vynacházej v této: stavení domovní z maurumy 1 kus, přes dvůr maštel a chlév a řezárna 1 kus, stodola pro vobilí 1 kus, stůl ve světnici 1, trouba v kamnech 1, sekyra kladní 1, širočina 1 ku potřebě mezi všechny děti patřiti bude, ruční sekyrka 1, šnejdr 1, pila na voblouku špatná 1, pilka ruční 1, kosy trávní 2, bidle podávací 1, bidle pro mrvu nákladní 1, kopáč k tahání mrvy 1, vidlice k prsku 1, motyka kopací 1, díž k pečení chleba 1 a k ní 8 vošatek, stolice řezací s kosířem 1, truhla moučná 1, kut pro vodu 1, necky 2, medenec v kamnech železný 1, hovado koňský k tahu 1, 2 kusy hovězího dobytka, jalovičku dvouletou 1, roční tele 1, vůz pod železem kovaný špatný 1, pluh i s železi a potřebami 1, brány řebikama nabitý 1, slepic s kohoutem 8 kusů.

Rolí vynachází se při ty živnosti pod kontribucí pro 34 strychy; vobilí: sláma žitná 2 mandele, ječmena 1 mandel, lněného semena 2 věrtele, na zimu vyseto pšenice 2 věrtele, žita po 10 strychách a z toho ozimního osení vyměňuje sebe *(sobě)* mateř s dětmi každý čtvrtý snop.

Vejměnek sobě dělá mateř v tomto: byt ve světnici až do smrti a na peci ořití *(ohřáti se),* kdy se i živobytí ji bude, krávu na hospodářovým vobroce zůstávati j bude, chleba každého pečení 1 bochník, slepice 2 chovat, pro len 1 záhon, pro zelí 1 záhon, a to tu, kde sám hospodář síti a sázeti bude, k stolu s hospodářem jíti až do smrti mateře, slívy 3 Na zdolince, v Černý louži štěp smolinkový v duhu 1, planou hrušku 1, v poli klínu třešni přední 1, komoru s 1 jarmarou pro svou schránku.

Po Adamovi Šulcovi nápadníci j budou v tito: co pozůstane s ty svrchu psané summy, jim, těm neopatřeným patřiti j bude:

Dorota, neteř ..... 8 kop	Anna, dcera, neopatřená ..... 8 kop
Jiřík, syn na vojně..... 8 kop	Kateřina, dcera opatřená
Václav, syn neopatřenej ..... 8 kop	Dorota, dcera opatřená
Jakub, syn neopatřenej ..... 8 kop	Jan, syn, opatřený – hospodaří.

Stalo se v přítomnosti práva: Jan Thoř, primas

Matěj Adamů, v. r. rychtář — Pavel Jísl, v. r. končel
Jan Pelant, v. r. končel — Václav Fanta, v. r. rychtář vrchní

Tento zápis mocí auřadu svého potvrzuje vrchnostenský auřad Svijany dne 9. ledna 1762.

..... Pabstmann, v. r. direktor

1803 Hospodářský a sociální stav selského lidu se zvolna lepšil, jak možno usuzovat podle zápisu z r. 1803.

1803

Panství Svijan — Ves Lastiborziecze

Nro domu 1ní

Léta Páně 1803, dne 6. mniesýce Rzigna s povolením slavného auřadu hospodářského panství Svijanského stala se dobrovolná smlouva mezi Janem Schulzem, jakožto prodávajícím ze strany jedné a Františkem Šulcem, synem jeho, jakožto kupujícím ze strany druhé, kteráž následovním způsobem uzavřena jest. Totiž:

Ujal a koupil František Szulz živnost sedlskou ve vsi Lastibořicích pod Nrem Consig. 1 stojící od otce svého Jana Šulce se všema k ní přináležejícíma gruntamy tak, jak kdy předešle držena a užívána bila, k svému vlastnímu užívání a vládnutí jak pro sebe, pro manželku a všechny své potomky na dědičné časy za sumu hlavní trhovou čtyři sta padesát zlatých rejnských, to jest 450 florentinů.

Povinnosti z té živnosti a gruntu každoročně k vybejvání a k vyplacení jsou následovní; totiž: císařské královské kontribuce a extra vydání podle založení vrchnosti Subrepartice.

Gruntovní milostivé vrchnosti roboty potažní s párem koňma ročně 78 dní, aneb za takovou do vůle milostivé vrchnosti na penězích platiti 19 flor. 16 a 1/2 kr. a k tomu ešče ve vykázaném čase 4 a 1/2 dne potažní a v čas žních 2 dni ruční práci zu natura konati.

Výše stálého gruntovního auroku při sv. Jiří	1 flor.	7	krejc.
Výše stálého gruntovního auroku do sv. Havla	2 flor.	12 a 1/2 kr.	

Desátku panu faráři do Loukova ročně dávati tolik, jak mnoho patří.

Z á v d a v k u na tu předcházející hlavní summu kupující hned při učiněném zápisu v hotovosti položí: totiž

do důchodu na dluh důchodenský 10 flor. -- krejc.

za starý neliquidirovaný kontribučenský rest

do kasy kontribuční	81 flor.	--	krejc.
summa závdavků	91 flor.	--	krejc.

Zůstává tedy ještě dokládati, které ročníma termínama po 18 florentinech skládati bude 359 florentinů, které podle rozdělení otce patřiti budou:

na sirotčí kapitál	26 flor.	8	krejc.
Janovy, synu, vejbavy	30 flor.	--	krejc.
Item jemu podílu (co do roku 1805 zemřel)	16 flor.	--	krejc.
Václavovi, synu, vejbavy	30 flor.	--	krejc.
Item jemu podílu	16 flor.	--	krejc.
Anně, dceři, již provdané podílu	16 flor.	--	krejc.
Marii, dceři, již provdané podílu	16 flor.	--	krejc.
Vítovi, synu, na vojně vejbavy	30 flor.	--	krejc.
též jemu podílu	16 flor.	--	krejc.
Dorotě, dceři, již provdanej	16 flor.	--	krejc.

Ostatní zůstává prodávajícímu otci

Janovi Šulcovy k jeho disposici	100	flor.	5	krejc.
Summa gruntovních peněz	359	flor.	--	krejc.

Přídavkové k této živnosti se zanechávají tito: stůl ve světnici 1, židlice 1, medenec v kamnech 1, trouba plechová 1, sekera kladní 1, malá 1, motika široká 1, auská 1, lopata kovaná 1, pila na oblouku 1, malá 1, vosnák 1, dláto 1, nebozez 1, stolice s kosířem 1, díž k pečení chleba 1, vošatek k ní 8, dobitka koňského: klisny tažný 2, chomouty s celým příslušenstvím 2, vůz s železem kovaný 1, fasuněk 1, žebřiny 1, řetěz hrubý 1, malý 1, pluh s železi 1, brány s hřebikami nabité 1, trakař 1; dobitka hovězího: kráva dojná 1, jalovice tažné 2; z toho, kdyby se syn Vít z vojny navrátil, jednu krávu hospodář jemu povinen dáti bude. Kdyby pak ale on se nenavrátil, tedy ta kráva mezi všechny ostatní děti patřiti bude. Více – řašata 2, viertel 1, slepic s kohoutem 10 kusů. Obilí na zimu zaseto: pšenice 1 strych, žita 10 strychů, na chleba přidává odstupující 15 strychů a z toho ozimného osetí otec sobě 4ty snop vymiňuje.

Vejměnek prodávající sobě a své manželce dělá následující: byt ve světnici při jednom teple a světle až do smrti, dle libosti na peci se ohřejt, v troubě a v prsku péci a vařiti. Medenec malej 1, komoru v síni 1, nad schody místo pro trochu obilí. Na chleba obilí setého: pšenice 1 strych, žita 6 strychů, ječmene 2 strychy, hrachu 2 viertele, to vše ročně. Záhonů: pro zelí 1, pro len 2, pro brambory 2 tam, kde hospodář síti a sázeti bude pro sebe. Krávu na hospodářovém obroce držeti 1 kus, v prostřed mezi hospodářovým stát a stejným obrokem krmit. Vajec ročně 2 kopy, každý měsíc bochník chleba – dobře vypečeného, ze zahrady ze všech stromů čtvrtý díl ovoce. Kousek palouku na Paustce od pěšiny při poli. Šaty při hospodářových vyprat, v hospodářovy peci chleba napéct při hospodářovém pečení a hospodář vejměníkovi každoročně 2 sáhy dřeva povinen dáti bude. Konečně postupující otec ještě dvě neb tři léta hospodařiti sobě vymiňuje.

Paměť. Poněvadž ještě pozůstávají Václav syn a Kateřina dcera, oba nezaopatřený, těm hospodář jednu komoru před síní vystaví a takovou až do jejich opatření užívati budou; kdyby ale se opatřili, tehdy ta komora zase hospodářovi připadne.

Jenž se stalo při právě obce Lastibořické, roku a dne v předu psaného, u přítomnosti níže podepsaných.

Matěj Adamů, v. r. rychtář
Jiří Jísl, v. r. končel
Jan Fridrich, v. r. končel

Jan Šulc, v. r. otec, prodávající
Franc Šulc, v. r. syn, kupující

Předstojící při právě podle dobrovolné smlouvy zřízený zápis moci na sobě nesoucího ouřadu vrchnostenského se tuto stvrzuje a do knihy gruntovní tu, kde náleží, vtěliti se povoluje.

Osíglováno na kanceláři v zámku Svijanském dne 31. července roku 1807.

L.S. Jan Maňásek, v. r. správce
Vtěleno v knize gruntovní obce Lastibořické na listě 2 s. r.
Fridrich Jan, v. r. kancelářský

V obecním archivu se zachoval

1810

♦ ODEVZDACÍ LIST JANA GISZLA NA CHALUPU KRUNTOVNÍ N. CONSC. 3: ♦

V srovnalosti té po Václavu Giszlovi, chalupníku z Lastibořic, který dne 14. listopadu 1810 bez pořízení poslední vůle zesnul – pod datum 14. září 1826 sub N. 2 x h 722 vyhotovení oumrtní pořádnosti se na základu toho od plnoletých dětí a zde vkračujících dědiců, totiž dcery Anny, syna Jana a Matěje jménem svým vlastním, pak od Alžběty ovdovělý Giszlovy, jakožto mateřský poručnice a Václava Giszla, jakožto spoluporučníka jménem neplnoletých dětí Alžběty a Františka a od nadřečené vdovy taky jménem vlastním při oumrtní pořádnosti vejhradou ..... práva a inventáře k otcovské resp. manželské pozůstalosti zanechaného a dědičného prohlášení – ta do té chalupy patřící v Lastibořicích pod N.C. 3 ležící chalupa se zahrádkou a následujícíma polma:

N. T.	**Pole**:	**jiter**	**sáhů**	N. T.	**Zahrada**	**jiter**	**sáhů**
46	Na pasece	3	375	11	U stavení		330
48	Na cestu		1352				

Lada tříletý

52	Na dolci		242		**Luka**		
158	Na kamení		1046	40	Na pasece		1080
161	Zdeť	1	985	45	K dolcím	1	520
140	Na borku		468	160	U kamení		338

Lesy v summě 3 jitra 1058 sáhů, jak s těma v inventáři dto 4. 9. 1826 N. E. 721 poznamenanýma površkama, s vším právem a břemenem, jak ji předešlí držitelové a posledně Václav Giszl užíval, neb lépe užívati mohl, plnoletýmu spoludědicovi Janovi k jeho neobmezené vlastnosti a svobodnému vládnutí tuto právně odevzdává a připisuje v šacovní ceně pr 238 florentinů 18 krejcarů císařské měny, pravím dvěstě třicet osm zlatých 18 krejcarů cís. měny.

Tejkaje se zapravení šacovní ceny, tak nastupující závdavkem položí: kapitál do kasy zádušní svijanský pr 75 flor. 23 krejcarů 10 den., který se zde jedině k vyúčtování ceny v stříbrné minci vysazuje v částce pr.....30 florentinů 9 krejcarů mimo ouroku, jak daleko zasedělý jest:

bratru Matějovi podíl pr 49 florentinů 36 krejcarů

právní taxy	6	florentinů	37	krejcarů
Summa závdavku	86	florentinů	22	krejcarů

Těch ještě vybejvajících 151 florentinů 56 krejcarů císařské měny vejrunkem ročně po 15 floren. cís. měny následujícím skládati bude a sice:

Václavu Gizslovi do Sedlíštěk z hotové půjčky	48	florentinů	--	krejcarů
Františku Šulcovi do Lastibořic	11	florentinů	36	krejcarů
Matějovi Černýmu do Sebeslavic	2	florentiny	24	krejcarů
Václavu Černýmu do Padařovic	2	florentiny	--	krejcarů
Slukovi do Českého Dubu hořenímu			56	krejcarů
Slukovi do Českého Dubu dolenímu			24	krejcarů
Alžbětě Hobelantový do Doubrav	3	florentiny	12	krejcarů
Holubovi do Záskalí	2	florentiny	--	krejcarů
sestře Anně podílu	17	florentinů	51	krejcarů
bratru Františkovi podílu na vejbavu	27	florentiny	51	krejcarů
mateři Alžbětě	17	florentinů	51	krejcarů
Činí cenu pr	238	florentinů	18	kr.c.m.

Kdežto se však připomíná, že kdyby někdo z věřitelů pozůstalosti na svý peníze tak dlouho až by vejrunkama k vyplacení přišel čekati nechtěl, nastupující hospodář zavázán bejti má ty dluhy na každé požádání věřiteli složiti.

Mimo vyplacení ceny té – tak ještě nastupující povinen bude z toho ohledu, že se jemu jedna kráva bezouplatně přidala, svým sestrám Anně a Alžbětě, a sice každý jednu mladou krávu vychovat a jim, když potřebovat budou, bezouplatně vydat. Též podobně bude nastupující hospodář zavázán, z té příčiny, že se jemu nevymlácené obilí beze všeho splacení nechává a přepouští, svý mateři Alžbětě v příštím roku 1827 čtvrtý snop z celého sklizuňku na místě obilního vejminku vydati, naproti čemuž zase mateř zavázána býti chce, jak ozimní tak také jarní osení zaopatřit. Dálej bude povinnost nastupujícího všechny na té chalupě vybývající cís. král. daně a vrchnostenské povinnosti tak, jak tenkráte pozůstávají, neb budoucně by rozvržené býti mohly, vždy náležitě vybejvati a sice:.

císařské královské kontribuce	1	flor.	51	kr.	3	d
na extra vydání	1	flor.	34 a 1/2	kr.		
Milostivé vrchnosti ouroku sv. Jiří	1	flor.	13	kr.		
sv. Havla;	1	flor.	26	kr.	2	d

Ruční práce celoročně 43 a 1/2 dne. Loukovskému panu faráři 8 kr.

Vejminek se na ty chalupě následující vyhrazuje a sice pro vdovu a resp. mateři Alžbětě: svobodný byt při hospodářovým světle a teple, jedna komora v síni, na peci svobodně se ohřát, z kamnovce teplé vody nabrat, při hospodářovým dříví potřebné jídlo uvařit neb upíct a šaty vyprat. Obilí sutého ročně 1/4 strychu pšenice, 1 a 1/2 strichu žita, 1/2 strichu ječmene, 4 korce bramborů, 1 wiedro zelí, 30 kusů vajec, 8 liber másla, 2 libry sejra, od sv. Jiří až do sv. Václava denně 2 žejdlíky mléka, 10 liber třeného lenu a ze zahrádky čtvrtý díl ovoce. Nezaopatřeným dětem Matějovi,

Anně, Alžbětě a Františkovi za svobodný byt při hospodářovým světle a teple až do jejich zaopatření, neb kdyby k zaopatření nepřišly, až do jejich smrti, pojištěný.

Konečně se povoluje by přítomný odezdávající list k dosáhnutí práva knihovně vlastnosti tu, kde náleží, do knihy kruntovní vtělen byl. Od sídelního práva panství Svijan dne 20. prosince 1826.

L.S. Wenzl Anton Nečzaseck, m. p. justiziär

Vtělen v kruntovní knize Lastibořické od r. 1762, Nr. 9. folio 27 p.v. et 28 a vyřízeno na předešlém listě dne 14. února 1827.

Muttich, m. p. listovní

V obecním archivu se dále zachovala zajímavá svatební smlouva z r. 1826 (psaná kurentem), jež zní: *1826*

♦ SVADEBNÍ ÚMLUVA ♦

Boleslavský kraj — (šestikrejcarové kulaté razítko) — Obec Lastibořice
Panství Svijan — No domu 3

Dnes, na konci psaného dne a roku, byla mezi Janem JISLEM z Lastibořitz, jakožto ženichem ze strany jedné – pak Ludmilou ŽÁKOVOU, v zastaupení jejího bratra Františka ŽÁKA z Podolí, jakožto nevěstou ze strany druhé následující svadební smlouva, kteráž však po vykonaném kněžském spojení svou vížící platnost míti má, dobrovolně a uvážlivě uzavřená, to sice:

1./ Přislibujau sobě tito nastávající manželé neproměnitedlnou manželskou věrnost, lásku a upřímnost.

2./ Obdrží nevěsta od jejího bratra Františka Žáka následující přínos, který se ženichovi hned po církevním spojení a neb v určitým čase k vlastnosti odevzdá, totiž :

jednu dojnou krávu, dle stavu slušné šatstvo, peřiny, šest svazků vytřeného lnu, truhlářské a bednářské nádobí, pak na hotovosti peněz stříbrné měny 20 florentinů, píšu: dvacet zlatých ve stříbře.

3./ By nevěsta z ohledu toho zde psaného přínosu postačitedlně pojištěná byla a její budoucí zaopatření dosáhla, tak ženich Jan Jisl, jí nevěstě své vlastní v Lastibořicích pod No Č. 3 ležící gruntovní chalupě s příslušenstvím za protivěno klade a jest spokojen, by přítomná svadební úmluva k dosáhutí práva a přínosu nevěsty, tu kde náleží vtělena a knihogruntovně vyznamenaná byla.

4./ Kdyby nevěsta ženichovi bez zanechání tělesných dědiců z přítomného manželstva předemřela, pak ten její přínos ženichovi k vlastnosti připadne. Naproti tomu zase – za

5./ Kdyby ženich jí nevěstě buď na krátce, neb na dlouze bez ponechání dětí z téhož manželství předemřít měl, tak nevěstě ta jeho v Lastibořicích pod No Č. 3 ležící chalupa s příslušenstvím k její pravé vlastnosti připadnauti má a kdyby po ženichovi děti týmž manželstvem splozené pozůstaly, tak ona ze vší té pozůstalosti s těma dětma stejný dětinský podíl vzíti a na té chalupě až do vzrůstu neb schopnosti gruntovního dědice hospodařiti práva míti má, kdežto se jí pak při odstaupení dlužný vejminek vyhradí.

Ku potvrzení toho obě strany a společně i přítomní dožádaní svědkové přítomnau svadební vznešeností vlastnoručně a s tím vejslovným doložením podepsali by takové také tu, kde náleží vtělená a vyznamenaná byla.

Jež se stalo v Lastibořicích dne 14. září 1826.

Matěj Adam, /v.r./ rychtář — Jan Jisl,/v.r./ ženich
Jan Adam,/ v.r./ konšel — +++ Alžběta Jislová, matka
Franz Šulc, /v.r./ svědek — +++ Lidmila Žákova, nevěsta

Franz Žák, /v.r./ bratr

Současně svadební smlouva je převzata k soudu a k zapsání v gruntovních knihách na příslušném místě vyznačena a tím povolena.

Z místního soudu panství svijanského dne 28. prosince 1826.

L. S. Podpis nečitelný, vrchní úředník

Vloženo do knihy smluv a poznamenáno ve vlastibořické gruntovní knize z r. 1762 čís. 9, fol. 27.

Charakteristický doklad této doby je i následující kupní smlouva:

1824

♦ KONTRACT KAUPĚ ♦

Boleslavský kraj — (kulaté vytlačené — Rychta a obec
Panství Svijan — úřední razítko) — Lastibořice

Matěje Adama na od obce Lastibořické zakoupeného kus gruntu pro 288 kvadratních kročejů pod Nrem Top. sine ležícího k vystavení domku *(čp. 31).*

Ku konci psaného dne a roku byl mezi sousedami obce Lastibořické, jakožto prodávajícími z jedné a pak Matějem Adamů též z Lastibořic No Cons. 10 jakožto kupujícím z strany druhé následovní kontrakt kaupě k pevnému a nezrušitedlnému držení uzavřen a sice:

1./ Zaprodává a mocí tohoto zápisu již skutečně prodala předřečená Lastibořická obec s povolením vysokého a veleslavného cís. král. gubernium dato 17. czervence 1824 No 31.206 a podle povolení slavného cís. král. krajského úřadu dato v Mladé Boleslavi dne 13. srpna t. r. Nro 6.764 Matěji Adamů a pro jeho dědice, neb

následovníky na budoucí věčné časy kus pozemku obecního pod Nrem Top. sine ležícího gruntu per 24 kroky v délce a 12 kroků v šířce, to jest per 288 kvadratických kročejů za usnešenou zákupní cenu per 8 zlatých cís. měny, pravím: osm zlatých na stříbře, kteraužto peněz částku Matěj Adamů při uzavření tohoto kontraktu s 8 fl.c.m. k rukoum obecní kasy Lastibořické náležitě na hotovosti položil a se na příjem peněz těchto v nejlepším práv způsobu tuto a tímto kvituje.

2./ Matěj Adamů a jeho budoucí následovníci v vladařství toho zakaupeného obecního gruntu per 288 kvadratních kročejů, resp. toho na tom samým k vystavění přicházejícího domku bude zavázán:

a./ všechny jakékoliv jméno míti mohaucí cís. král. daně a poplatky pak na tento zakaupený grunt, neb ten k vystavění předsevzatý domek a.t.d. vylehati budau, vždy pořádně zapravovati.

b./ Gruntovní vrchnosti místo vykonávání naturální roboty 2 fl., pravím dva zlatý v stříbrné minci do svijanského důchodu, dle dekretu dato Svijan dne 15. září 1824 – jakož také činže z masného krámu dle dekretu Msti Sychrov dne 7. ledna 1823, místo Nra cons. 10 – 4 flor., píši čtyry zlatý cís. měny, pospolu šest zlatých v stříbrné minci do důchodu Svijanského každoročně platiti.

c./ Jménem stálé činže do obecní kasy lastibořické každoročně 30 krejcarů to jest třicet krejcarů na stříbře a

d./ v pádu odevzdání toho často zmíněného zakaupeného obecního gruntu, resp. toho, na tomto gruntě k postavení přicházejícího domku na děti neb přátele krevní (příbuzní ve vzestupné a sestupné linii) 2% – pct. – a na cizí pak stranu přátele (příbuzní v pobočné linii) 5% pct. a jménem laudemia též k rukaum obecní kasy lastibořické zapravovati.

e./ Cesty spravovati, poselství a jiné, vše obecní povinnosti stejné a s ostatníma domkářema lastibořickýma vykonávati.

3./ Jest kupující Matěj Adam zavázán, taxy vyhotovení a vtělení tohoto zápisu z vlastního spořádati.

K lepšímu potvrzení všeho toho, byl přítomný kontrakt kaupi nejen od zástupců obce lastibořické v jménu ostatních sausedů, nýbrž i také od kupujícího a dvau k spolupodpisu jim však bezeškodného, dožádaných hodnověrných svědků podhotovené a ta žádost konaná by ten samý u vrchního auřadu panství Svijan přijat, potvrzen a do knih gruntovních vtěliti a vyznamenati povolen byl.

Jenž se stalo v Lastibořicích dne 16. září 1824.

Jan Adamů,/v.r./ končel
Franz Šulc,/v.r./ vobecní

Matěj Adam,/v.r./ kupující
Mikuláš Patz,/v.r./ dožádaný svědek

Jan Bláha,/v.r./ svědek

Vzhledem k výše uvedenému byl vysokým guberniálním nařízením ze dne 14. května č. 31.206 tento kupní kontrakt potvrzen.

Boleslavský c.k. krajský úřad v Mladé Boleslavi dne 17. října 1824. L. S. Nečitelný podpis

Současný kupní kontrakt byl potvrzen a ke knihovnímu vložení povolen.

Z vrchního úřadu panství Svijanského dne 17. listopadu 1824.

L. S. Podpis nečitelný, vrchní justiciár

Zapsáno u soudu v pozemkové knize lastibořické fol. 79 dne 17. listopadu 1824 mnou, Václavem Žikešem, vrchním úřední kanceláře.

Spis je psán česky, kurentem, zadní úřední doložky jsou německy, kurentem.

1794

Placení dluhů bylo dlouhodobé a zatěžovalo neúnosně všechny poddané, takže po stálém placení po řadu let býval dluh stále týž, ba ještě větší, jak o tom svědčí Weitah z gruntovní knihy obce lastibořské /z let 1794 - 1804/, neb zápis Václava JÍSLA *(čp.3)*. Podle šacuňku se praví, že do r. 1794 bylo na živnosti 61 flor 40 a 3/4 kr dluhu a to: do důchodu starého dluhu 8 zlatých a 1/4kr, na starou kontribuci 10 zl 21kr, Václavu Zakouřilovi do Vlastibořic 1 zl 15 a 1/2 kr, Kateřině po Václavu Zakouřilovi 2 zlaté, Janu Janečkovi na Vrchovině 30 kr, Václavu Krskovi do Vlastibořic 28 a 1/2 kr, Václavu, synu po Janu Zakouřilovi 3 zl 30 kr, Dorotě, dceři po Janu Zakouřilovi 3 zl 30 kr, Jiřímu Čepkovi do Sedlíštěk 1 zl 30 kr, Jakubu Růtovi do Hodkovic 2 zl, Václavu Matějkovi 20 kr, Jiřímu Šulcovi do Sebeslavic 1 zlatý, Jakubu, synu po Václavu Jíslovi 5 zl 27 kr, Alžbětě, dceři po Václavu Jíslovi 2 zl 43 a 1/2 kr, též jí na svatbu a šaty 5 zl, Anně, Matěji a po ní Alžbětě 13 zl 31 kr. Stavovského kapitálu mimo hlavní summy 17 zl. Summa 61 zl 40 a 3/4 kr. Na to zaplatil během let 1794 1804 47 zl 48 kr. Zbývá ještě doplatit 13 zl 52 kr. – Jak stojí vyznamenáno: Dluh do sirotčí pokladny 30 fl, další dluh do sirotčí pokladny 20 fl, na kterýžto dluh vyznamenáno je 17 fl 39 kr, následovně zůstává rest do sirotčí kasy 2 fl 21 kr. Nepovědomému nápadníkovi, nebo nepojištěnému 14 fl 8 kr. Srovnává se s gruntovní knihou dluhem 60 fl 21 kr.- Dále vyznamenán jest dluh per 70 fl do zádušní kasy patřící. Pak leží obligace na 170 fl od Václava Jísla ze Sedlíštěk – co na tu sumu zaplaceno jest, neví se. Zadlužení Jíslovo bylo tak neúnosné, že byl nucen odprodati pole k zaplacení dluhů jak zřejmo z dokladu. Dle gruntovní knihy obce lastibořické na listu 271 zdruhé strany koupil Ferdinand Jírů ze Sedlíštěk od gruntu Václava Jísla z Vlastibořic Nro cons. 3, roku 1805, dne 16. června kus tříletého lada pod topografickým číslem 156 pro 2 jitra za hotovost 200 zlatých rejnských proti nadřečeným povinnostem:

celoroční kontribuce dle vrchnostenské subrepartice	--	fl	30	kr
ouroku svatojirského	--	fl	2	kr

ouroku svatohavelského	--	fl	3	kr
roboty 13 a 1/2 dne pěšky do vůle vrchnosti činí za ni	2	fl	--	kr
desátku panu faráři loukovskému ročně	--	fl	2	kr,

které povinnosti od živnosti Václava Jísla z Lastibořic se od Nra 3 odrážejí a Ferdinandovi Jírů do Sedlíštěk k Nru 9 se přirážejí. Podepsán: Patz, registrátor

1820

Po letech 1820 vniká i k nám pod vlivem Velké revoluce francouzské nový způsob úřadování převzatý z obchodních praktik západoevropských. Na výpůjčky byly vydávány obligace a na splacený dluh kvitance. Ve vlastibořickém archivu je několik takových dokladů. Po jejich předložení byly tyto dluhopisy i kvitance zaznamenány nebo vymazány v gruntovní knize u místního soudu ve Svijanech.

1859

♦ DLUŽNÍ UPSÁNÍ *(RODINNÝ ARCHIV, FARNÍ JENÍŠOVICKÁ KNIHA)* ♦

mocy kteréhož já Nížepodhotovený Ján Laurin solidně vyznávám zvláště tu, kde toho potřeba káže, že mně na mou žádost spolek náboženského růžence B. P. M. a nejsvětějšího srdce P. Ježíše v Jenšovicích 45 fl. stř. neb 47f 25 kr. r. č. k mé potřebě zapůjčil, kterýžto příjem v nejlepším práv způsobu tuto kvytuji a spolu se zavazuji ten kapitál 45 fl stř. neb 47f 25 kr. r. č. a 5 % zourokovati a ten ourok částečně vel. P. faráři Jenšovskému odváděti by na dobrý oumysl nadejmenovanému spolku mše sv. ohlášena a na oltáře sv. P. M. v jenšovském chr. P. obětovány byly.

K pojištění téhož kapitálu a z něho vypadajícího ouroku do speciální hypotéky mou v Jenšovicích sedlskou živnost pod č. p. 11 upisuji s kterou se jednota náboženského růžence co věřitelkyně v pádu nezaplacení kapitálu a ouroku hojiti může a jsem spokojen, by toto dlužní upsání na mé autraty do knih vtěleno a vyznamenáno bylo.

Na důkaz toho můj a dvou svědků vlastnoruční podpisi. Jenž se stalo v Jenšovicích dne 1. června 1859.

Ján Laurin dlužník — František ..... svědek — Anton Tokan svědek

1754

Dokladem toho, jak vybírána byla kontribuce, na tehdejší dobu poměrně značné finanční zatížení, je **Kontribuční knížka**. Sloužila k předpisům daní rozvržených na měsíce, počínaje měsícem listopadem a konče říjnem roku následujícího. Byla tištěna kurentem. Obsah prvního listu zachované knížky: „Knížka kontribuční ku potřebě vdovy Šulcovy ze vsi Lastibořic, co onen jak na Militari – Ordinarie, tak na extra – ordinační vydání ročně platiti povinen bude, počínaje od roku 1754.“ Jednotlivé strany označené nápisy: Nynější Contribuent – wdowa Šulcowa – jest ..... osedlý a má dle nejwejš nowé auřadlní a to na wyhotowené wrchnostliwé Sub – Repartice za rok 1755, militární rok odwádět, totiž:

povinnost	fl	kr	dl		odvod	fl	kr	dl
		47	-	-	16. listopadu	2	47	-

extra a pro prosinec	2	47	-	-	20. prosince	2	47	-
leden a únor 1755	2	23	-	-	10. ledna	1	23	3
březen	1	23	3		15. února	1	23	3
duben	1	23	3		8. března	1	23	3
květen	1	23	3		26. dubna	1	23	3
červen	1	23	3		25. května	1	23	3
červenec	1	23	3		30. srpna	1	23	3
srpen	1	23	3		6. září	1	23	3
září	1	23	3		8. listopadu	1	23	3
říjen	1	23	3		Summa	18	42	-

1848 Od r. 1848 rychtář vlastibořický vybíral daně z celé katastrální obce pro berní úřad v Českém Dubě. Podle odevzdávání peněz zapisoval jednotlivé drobné částky do knihy kontribučenské. V těchto knížkách zaznamenával i přijaté desátky pro faráře. Vlastibořická kniha měla název: „Kniha kontrybučenská pro rychtu Lastibořickou bude míti swau platnost od r. 1849 až do roku 1850, – jenž se stalo v Lastibořicích dne 11. září 1849 pro France Šulce – rychtáře." V knize byli zaznamenáni všichni majitelé nemovitostí platící daně. Kromě toho byli vlastníky pozemků patřících do katastru obce vlastibořické také občané jiných katastrálních obcí: Červenice, Zásada, Oujezd, Loukov (vikář – farská pole). Dále patřila k celku pole obecní z Lastibořic, Sedlíštěk, Jiviny, kostelní pole a pole knížete Rohana.

1852 Pro stanovení gruntovní daně i domovní třídní daně vypsány byly berničním úřadem v Českém Dubě v r. 1852 všem majitelům nemovitostí výtahy, v nichž stanovena jest i třída domovní daně, ve Vlastibořicích většinou XII a XI, značně vysoká.

1868 Dokladem přemrštěného vybírání daní a dávek záměrně rakouskou vládou v českých obcích prováděné, jest „Rozvržení c.k. daní i zvláštních výloh, na každého jediného poplatníka v katastrální obci Lastibořice v správním roku 1868 vycházejících", potvrzeného c.k. okresním úřadem v Českém Dubě dne 30. července 1868:

druh daně	**zlatých**	**krejcarů**
stará Josefinská daň	4.550	42
nynější pozemná daň	1.119	36
podomná daň	83	6
výdělková	55	65
válečné přirážky: zemské	191	8
gruntovní	254	84
domovní	62	30
obchodní	50	61
jiné	171	89
v summě	6.539	21

1878 Osadní jmění spravovaly si osady samy a to jak obecní cesty, tak i pozemky, které bývaly pronajímány dražbou. V obecním archivu se zachoval Protokol sepsaný od starostenstva obce Vlastibořic dne 28. července 1878.

1878

♦ ZÁSTOJ ♦

Jest na dnešní den ustanovena dražba na pronájem pozemků obci patřících, které na šest po sobě běžících roků a sice od sklizeného obilí neb jiného druhu osevku od roku 1878 až do sklizunku 1884, pod následujícími výminkami:

Bude každý nájemník jednotlivého dílu povinen nájemní činži na rok napřed, t.j. vždy k novému roku k rukám místního pana starosty odváděti a to tím jistěji, an by místní pan starosta s usnesením výboru místního mohl nájem tento zrušiti, a v pádu že by nájemník neplatil má obecní výbor právo, osevek jakýkoliv, až do zaplacení sobě v zástavu vzíti.

Zeměpanské daně a jiné dávky a přirážky, zapraví sobě správa ze svého.

Za škodu jakýmkoliv způsobem neb živlem způsobenou, nemá nájemník práva žádati na obci jakési náhrady, však povinen jest pronajatý a poškozený pozemek na své výlohy opět v předešlý stav uvésti.

Bude nájemník povinen najatý pozemek řádně dle v zemi obyčejného způsobu zdělávati a nejméně každé tři roky dokonale pohnojiti.

Výlohy s pronajmutím spojené nesou nájemníci ze svého, poměrně vyšší nájemní činži.

Po vyjití nájmu, totiž: po sklizunku roku 1884 bude nájemník povinen pozemky v tom stavu samém obci navrátiti, v jakém při pronajímání shledány byly. Kdyby se však stalo, že by slavný výbor okresní českodubský na pozemkách těchto kamenný lom nalezl, jest nájemník ten povinen pozemek ten ihned odstoupiti, leda že by nájemník zaseto měl, tu má nájemník na náhradu práva, ne však od obce.

V pádu úmrtí nájemníka, přechází právo nájemní na jeho dědice s obou stran.

V pádu nedodržení jedné kterékoliv z těchto výminek, má obec jako pronajímající strana právo, by pozemek nájemníkovi odňala a na jeho výlohy opět ve veřejné dražbě pronajala a nestržilo-li by se tolik, zač pozemek ten ponejprv pronajat byl, jest prvnější nájemník povinen ze svého nahraditi.

Nájemníci výminky tyto přijali a na důkaz toho protokol tento vlastnoručně podepsali: Václav Hudec Vlastibořice č. 5 za částku nájmu 5 zlatých 85 krejc., František Čížek Vlastibořice č. 30 za částku nájmu 6 zlatých 15 krejc., Jan Adam Vlastibořice č. 26 za částku nájmu 7 zlatých 25 krejcaru. Když nic jiného k pronájmu nebylo k projednání, byl protokol tento ukončen a všestranně podepsán. Dne 28. července 1878, František Šulc místní starosta. Potvrzuje obecní úřad ve Vlastibořicích dne 8. února 1879, Josef Adam starosta.

SMLOUVA O MORD

V kronice obce Svijanský Újezd u čísla domu 3 (str. 54) se nám zachovala smlouva týkající se osadníků z Oujezda i Vlastibořic (Sedlíštěk) dokládající, jak se koncem 16. století řešily některé trestní činy:

1595

„Léta 1595 v pátek v památný den sv. Mikuláše stala se Smlouva o mord mezi Matějem Havlovým a Annou pozůstalou vdovou po nebožtíku Václavu Dubovým a již manželkou Mikuláše Benešova z Vlastibořic v Sedlíštkách. Stala se jest smlouva celá a dokonalá mezi Matějem Havlovým a Annou, vdovou po Václavu Dubovým a to taková: Jakož jest dotčený Matěj Havluv majíce v službě za pohaněče Jana, syna nebožtíka Jana Dubovýho léta 1595 na podzim v setí, když mu pohonil, votkou k němu lehkovážně vyhodivše, jej za ucho trefil, až ho tu hned nenáležitě do smrti zabil. Za kterýžto vykonaný mord nad týmž pacholetem Anně máteři, jako pro vyživení vyplatiti má dvacet kop grošu, počnouc léta 1596 vždy na Martina po jedné kopě. Kdyby se Anně vidělo, to což by nedobrala, komukoliv, buď z přátel nebo cizýmu odkázati může. Kdyby to žádnému neodkázala, po smrti její, cožbykoliv neodebraného zůstávalo, vše aby na nejbližší přátele její připadlo. Kdyby Matěje Pan Buh neuchoval, aby dědicové a budoucí jeho platiti povinni byli. Která strana by smlouvu tu při nejmenším zdvihati chtěla, aby ta strana strestána a k jeho Milosti Pána ruce dvacet kop grošu propadnouti má. Stalo se v přítomnosti: Jiříka Pelanta, Šimona Koutníka, obou z Oujezda a Šimona Bloudila z Vitanovic, Po druhé straně: Havel Volkrebský, Jan Zeman ze Sedlíštěk, Martin Beneš z Vlastibořic.“

Ukázka písma psaného a tištěného viz příloha 18 a 19. Ještě na počátku 19. století se místo i psalo j, místo j – g, místo v – w, místo ou – au, po c, s, z následovalo vždy tvrdé y (chlapcy běhali bosý).

Jazykové rozpory. Ač rakouská vláda se snažila velmi úsilovně zaváděti všude úřadování německé, přece musela v mnohých případech vydávati úřední listiny české, zejména ve věcech daňových, poplatkových i majetkových. Pro ně byly blankety dvojjazyčné, samozřejmě, že na prvním místě v jazyce německém a vyplňování jich bylo podle potřeby, komu byly určeny, t.j. úřadům německy a lidu česky. Úředníci na státních úřadech byli většinou Němci, proto také stylistické vyplňování jest otrockým překladem z němčiny. I čeští úředníci procházeli asi německým předběžným vzděláním, jak zřejmo ze slohové výplně tiskopisů. Toliko tiskopisy, jež byly určeny výhradně obecnému lidu, byly vydávány česky, i když jejich čeština neodpovídá duchu českého jazyka.

1860

Po pádu Bachova absolutismu v r. 1860 počal se český národ domáhat svých práv proti protěžovaným občanům německé národnosti. Obecní zastupitelstvo se počalo zajímat nejen o věci místní, patriotické, ale i o záležitosti celonárodní, jak o tom svědčí protokol ze schůze obecního zastupitelstva z 22. února r. 1899: uvažujíce, že vojenské úřady v době poslední urazily náš jazyk a tím i nás, kteří jazyk svůj co posvátný ctíme, nařízením, že synové naši povinni jsou hlásiti se při shromážděních kontrolních cizím slovem „hier“ jakoby jazyk náš byl jazykem nižším jazyka německého, uvažujíce dále, že úřady vojenské obcím okresů ryze českých dopisují německy, že posílají do obcí

ryze českých důstojníky jazyka úředního v obci neznalé, kteří předkládají německé tiskopisy, uvažujíce, že četníci stále předkládají německé tiskopisy ku potvrzení úřadům starostenským, dále uvažujíce, že dosud státní úřady v četných krajinách nechovají se dle zákona a tak jako úřadové státní v krajinách smíšených, prohlašujeme že: Nestrpíme dráždění jazyka českého, jazyka našeho při shromážděních kontrolních a odepřeme při nich svého spolupůsobení, když náš jazyk bude urážen, a když synové naši budou nuceni hlásiti se cizím a nám i jim nesrozumitelným jazykem. Nebudeme přijímati německých tiskopisů od úřadů vojenských a vůbec všech státních úřadů, zásadně je odmítáme, atd. Ve volných návrzích usneseno jednomyslně: panu Františku Šámalovi, co starostovi obce vlastibořické se ukládá, aby ve smyslu dnešního usnesení se přesně řídil.

1900

Ve schůzi 29. července 1900 usnáší se obecní zastupitelstvo: proto, že německé samosprávné úřady nepřijímají, aniž vyřizují české dopisy, nebudou se od dotyčných obcí opačně přijímati a vyřizovati dopisy německé a dotyční obchodníci, kteří provádějí obchod do Čech, budou bojkotováni a nebude od nich ničeho kupováno.

28

28. Války, které se od 15. století dotkly našeho kraje, některé zajímavosti o vojácích z krajských patentů z 1. poloviny 18. století, vojenská služba, spolupůsobení obce v záležitostech vojenských

Války, často vedené ve jménu náboženství, od nepaměti přinášely našemu kraji mnoho utrpení. V dalším uvádím pouze některé z nich.

1420 Již 30. dubna r. 1420 husité táhnoucí z východních Čech na pomoc ohrožené Praze, nejspíše na popud Valečovských, kteří se k nim potom hlásili, dobyli a spálili cisterciácký klášter Hradištský, jen slabě chráněný posádkou bezdězskou, a snad i městečko Hradiště, poddané klášteru. Co o tom říká kronika blízké obce Hlavice: „Dne 30. dubna 1420 rozkacená zloba lidu přivalila se k Hradišti. Mniši uprchli, odnesše co se dalo narychlo pobrati. Slabá posádka podlehla útoku, klášter vydrancován a vzplál požárem. Do večera z krásné svatyně a mnišských příbytků zelo jen očazené kouřící rumiště."

1423 Řádu cisterciáckému zbylo pak jen kus panství na východě, Jenišovice a Rychnovsko, kdež opat r. 1423 podával ještě kněze ke kostelu do Rychnova a měl kněze Filipa v Jenišovicích. Vlastní zboží Hradištské již 28. září 1420 zapsal král Zikmund Janu z Ralska a též zboží rytířů sv. Jana v Dubě, ač tu komenda jejich dále zůstávala, ovšem pod jeho panstvím. Oběma ústavům tím byla zadána smrtelná rána, ale moc katolická v našich končinách jen posílena a lid panský bojoval odtud dál proti kališníkům.

1424 Počátkem března r. 1424 padl do Žižkových rukou Turnov, majetek dvou mocných nepřátel husitského hnutí, pana Oty z Bergova, který byl spojencem katolického lužického Šestiměstí a Jana z Vartemberka. Turnov husité obsadili někdy mezi 8. až 13. březnem. Víme jen tolik, že Žižka přitáhl od Smidar a že „mnichy v klášteře turnovském spálil". Voje táborské nešetřily vždy prostých sedláků více než pánů, všichni byli pro ně nepřátelé boží a válka, která měla potlačit nerovnost a nespravedlnost, naopak přispěla k soustředění rozsáhlých území v rukou několika pánů. Velcí feudálové zcelovali svá panství a vytvářeli velká dominia (příl. 1, 2).

1425 Zakrátko dobyli husité i hrad Valdštejn, který Žižka svěřil svým věrným spojencům, bratřím Bartošovi a Bernardovi z Valečova. O rok později (1425) spálili husité komendu rytířů sv. Jana v Dubě a ještě v červenci toho roku oblehli hrad Rotštejn a spálili ho. Od těch dob je v ssutinách.

Tenkrát bašta strany královské a římské v severním Boleslavsku velmi byla již nahlodána a nejistá. V moci katolické se držely jen ještě Bezděz, Ralsko a Lemberk, Rohozec, Frýdštejn i Nové Skály n. Jiz., Zbiroh, Trosky, Skála i Kost.

1430 Po roce 1430 se stala krajina severních Čech nejen nástupištěm husitských spanilých jízd a výprav proti Lužičanům, ale též cílem útoků lužických žoldnéřů. V Českém Dubu se usadil r. 1427 husitský hejtman Jan Čapek ze Sán, který se odtud vypravil s vojskem až k Baltskému moři (1433).

1433 V r. 1433 se slabá už katolická država zmenšila ještě více. Dne 3. srpna oblehl Čapek s jiným hejtmanem bratrstva sirotčího Otíkem z Lozy Frýdštejn a Pecku a ve čtyrech nedělích Frýdštejn vyleželi, Pecka se vzdala až v únoru 1434. Jediné Trosky ostaly nedobyty.

1424 Po smrti Jana Žižky 11. října 1424 jeho orebský svaz se přejmenoval na sirotky a velení polního vojska táborů a sirotků se ujal Prokop Holý zvaný Velký. V bitvě u Lipan 30. května 1434 byla jeho vojska poražena spojenými vojsky umírněných husitů a katolíků a Prop Holý padl. Vedle špatné vojenské taktiky sehrál svou vážnou roli i předčasný útěk táborského hejtmamna Čapka ze Sán, kterého známe z Dubu.

1468 Ani po skončení husitských válek nezavládl v našem kraji klid a mír. V r. 1468 vpadli Lužičané v síle 8000 mužů přes Jablonné a Český Dub k Turnovu. Zde se jim postavily do cesty slabší české oddíly, vedené Jindřichem z Michalovic, které stály ve vozové hradbě na jižním břehu Jizery nedaleko Turnova. Dne 2. června přitáhli Lužičané na severní břeh Jizery proti českému vojsku. Pokusili se o útok na českou vozovou hradbu, ale byli s velkými ztrátami odraženi. Pak se soustředili jen na plenění krajiny, spálili všechno, co jim přišlo do cesty, zpustošili všechny vesnice až k Mnichovu Hradišti, i město Dub, Hradiště a Kněžmost lehly popelem. Byla to odveta za útok krále Jiřího z Poděbrad na severní panství v okolí Žitavy, která jej neuznávala. České vojsko bylo posíleno obyvatelstvem kraje, rozhořčeným řáděním Lužičanů. Jeho síly vzrostly a bylo schopno akce. Češi prokopali hráze rybníků, nejspíše Žabokrtského, Žehrovského a Žďárského a rozlitá voda způsobila zmatek v lužickém vojsku, které se

dalo na kvapný ústup. Než se stáhlo na území Lužice, přišlo o celou kořist a utrpělo velké ztráty.

1469 R. 1469 se vypravili Lužičané opět do Čech, aby osvobodili hrady spojeneckých pánů, zejména Hrubou Skálu a Kost, z obléhání královským vojskem. Tehdy pronikli údolím Nisy až pod Kopaninu. Když se však doslechli, že české vojsko je nablízku, rychle obrátili zpět k Žitavě. To byly poslední dvě velké akce proti husitům, pak zavládl na dlouhou dobu klid.

1634 Ve třicetileté válce, po násilné smrti vévody frýdlantského Albrechta z Valdštejna v r. 1634, náš kraj, dosud ušetřený hrůz války, klesl na úroveň ostatních českých panství, vyssávaných kořistnickou vrchností, vylidňovaných bezohlednou katolickou reformací a drcených nesčetnými bitvami, vojenskými pochody, ubytováními a kontribucemi. Nebylo takřka roku, aby se tudy nepřevalila nějaká soldateska, ať císařská, švédská nebo saská. Pro bezbranný lid na vesnici to pokaždé znamenalo stejné nebezpečí kontribucí, výpalného, loupeží, ohňů a vražd. Něco ze svědectví účastníka třicetileté války: „Vesnice byla přepadena a bylo uloupeno vše, co žoldnéřům padlo do rukou. Žoldnéři při tom bili sedláky, znásilňovali jejich ženy, dcery a děvečky, když si to sedláci nechtěli dát líbit nebo se osmělili proti některému z lupičů se bránit... byli pobiti ...nebo jejich dům zapálen.“

Žoldnéři během tažení většinou žili v rodinách se svými ženami a dětmi. Žena vařila, pekla a prala. Spolu s dětmi vozila z místa na místo nejen nádobí, ale i kořist. Když obsadili žoldnéři vesnici, vnikly ženy i děti do vesnických stavení, z truhel které tam nalezly, vybraly šatstvo, ložní prádlo i nádobí. Nacpaly vše do pytlů a naložily na své vozy. Když žoldnéři opouštěli vypleněnou vesnici, posadily se ženy, děti a děvky na pytle, které byly naloženy na vozech, a táhly dál. To byl běžný obraz žoldnéřské armády.

1639 K nejhroznějším válečným událostem náležely vpády švédských generálů Banéra, Pfuhla, Torstensona a Richmonda v létech 1639 až 1646. V dubnu 1643 překročili Švédové znovu české hranice, táhli přes Liberec a Hodkovice k Loukovci, kam hlavní stan přibyl 25. dubna, kde se Torstenson zdržel až do 12. května, kdy přesídlil do Hradiště Mnichova. Z dopisu Tomáše Bůny, purkrabího na Kosti: „jest se báti, aby se nestalo na Kosti jako s Turnovem, kteréhož tři díly vyhořelo, nebo s Hradištěm, jež kromě zámku a kostela shořelo všechno (19. května), při tom i vesnic mnoho, jakož i městečko Kněžnin Most. Švédové rybníků mnoho okolo slovili, ale naše ještě chvála Pánu Bohu v cele zůstávají, nežli na obilí pasením, žitím a sekáním se veliké škody činí a nám též veliké pohrůžky následují, takže u velikých nebezpečenství zůstáváme...“

1641 Ku konci května 1641 podnikli Švédové daleký „štráf“ až k Českému Dubu a Turnovu a obě města donutili ke kontribuci.

1644 Rok 1644 byl v Čechách létem pokoje, bohatá úroda v r. 1645 sklizena, ale naplněné stodoly se staly zásobárnou Švédů, kteří se znovu objevili v naší krajině a

vymáhali kontribuci a výpalné. Sedláci opouštěli své grunty a skrývali se s rodinami a dobytkem po lesích, jen aby platiti nemuseli.

1645 Dne 6. března 1645 došlo u Jankova k nejkrvavějšímu střetnutí třicetileté války na našem území, ba i k jedné z největších bitev této vojny vůbec. Císařský generál Götz byl poražen. Dochovalo se úsloví: „Dopadneš jako Kec (Götz) u Jankova."

1646 Dne 16. března 1646 vyplundrovali Švédové Turnov, brzy potom se usídlili v Českém Dubu. Ani v r. 1647 se vojenská situace nezměnila, Švédové sice nebyli tak blízko, ale drželi stále Frýdlant a Grábštejn a do Čech zajížděli vymáhat kontribuce. Dne 4. března jedna švédská partaj pobrala na svijanském panství přes 80 kusů dobytka. Kromě kontribucí švédských museli platit poddaní i kontribuci císařskou.

1648 Odchod švédských pluků v prosinci r. 1648 (po míru vestfálském) neznamenal ještě, že útrapám války je již konec. Ještě v říjnu 1649 ubíral se boleslavským krajem ze země s posledními Švédy generál Wittenberg.

1654 Podle statistiky ztrát obyvatelstva v důsledku třicetileté války bylo v r. 1654 na panství Svijany celkem 445 domů, z toho 353 domů obývaných a 92 neobývaných nebo zničených. Podíl neobývaných a zničených domů činí tedy na tomto panství 20%. Situace na okolních panstvích: Hrubá Skála 8%, Mnichovo Hradiště 17%, Liberec 7%, Kost 13%, Jílové 20%, Malý Rohozec 10%, Semily 8%, Malá Skála 4%, Loukovec 18%.

1744 Další války, které se dotkly našeho kraje, byly druhá válka slezská (1744-1745). V srpnu r. 1744 se valila přes Hrádek, Frýdlant, Liberec a Turnov směrem ku Praze silná pruská armáda. Během 14 dní byla Praha Prušáky dobyta, avšak již koncem listopadu musela pruská vojska české území opustit.

1757 Za třináct let poté, v dubnu 1757 pochodovaly touž cestou v tzv. sedmileté válce pruské sbory znovu směrem na Prahu (bitva u Liberce 21. 4. 1757). Dík skvělé strategii rakouských maršálů Trauna a Dauna se podařilo pruské armády vždy během několika měsíců vyhnat z Čech. Tehdy ožívaly severočeské silnice pochodovými formacemi a vozatajstvem nepřátelských pluků, které prchaly ze země, sužovány nedostatkem potravy a nájezdy husarských a pandurských jezdců. Po vítězství Rakušanů u Kolína (18. července 1757) se přenesly boje na území Slezska, kde rakouská armáda utrpěla naprostou porážku. Z osmdesátitisícové rakouské armády se vrátilo do Čech jen asi 17 000 mužů.

1778 V r. 1778 vtrhl Fridrich II. se svou armádou ze Slezska znovu do Čech. Do čela rakouského vojska se postavil sám císař Josef a rozhodl se vést obrannou válku v oblasti kolem Mnichova Hradiště, Jaroměře, Smiřic a Kuksu. V celé válce došlo jen k několika spíše epizodním srážkám. Zato však byla opět pustošena země a Prusové pobrali a vyjedli všechny zásoby. Lidé nazvali tuto válku bramborovou, protože prý všechny zásoby brambor vyhladovělí Prusové snědli.

Války napoleonské se našemu kraji téměř vyhnuly, přesto jimi naši předkové trpěli. Museli platit daně na několik let předem na čež obdrželi jako náhradu bonifi-

kace ve státních úpisech. Mnoho synků bylo odvedeno na vojnu, mnozí se nevrátili. Z Pamětí obce Svijanského Újezda se dovídáme:

čp. 9 – Jiří Picek, všech jeho pět synů se z napoleonských válek nevrátilo.

čp. 20 – Učitel Václav Havle odveden ke granátníkům a po dvaceti měsíční službě ve Francii na přímluvu se vrchnostenského úřadu z vojny propuštěn.

čp. 24 – Bratr Václava Pelanta zahynul v napoleonských válkách.

čp. 26 – Jiřík Picek propuštěn z vojny aby převzal statek, jeho bratr Matěj ve válkách zahynul.

Můj rod se dostal do Vlastibořic tak, že můj prapraděd převzal chalupu čp. 3 v Zásadě po svém švagrovi, který se z napoleonských válek také nevrátil.

1866 Válka prusko – rakouská v r. 1866. Pruská armáda zvítězila nad rakousko – saskými vojsky 26. června u Kuřích Vod, příštího dne u Podolí a 29. června u Jičína. K rozhodující bitvě došlo 3. července 1866 u Sadové (u Hradce Králové) ve které se střetlo na obou stranách na 440 000 mužů, ve které byli Rakušané poraženi. Rakouské dělostřelectvo se hrdinně bránilo a až do posledních chvil zůstávalo ve svých postaveních a zabránilo tak úplné katastrofě rakouské armády. Jako památka na tuto bitvu se nám zachovala píseň o kanonýru Jabůrkovi.

1866 Co o této válce píše Václav Havle, učitel v Újezdě: Roku 1866 potkala nás opět válka s Pruskem, na kterouž se toto několik let připravovalo. Vláda naše dovolila nepříteli velké množství obilí, koňského i hovězího dobytka, prachu a olova v naší zemi skoupiti a odvážeti. Než ale najednou s mnoha stran, bez odporu překročili Prušáci naše hranice a přirazivše až k Sychrovu, potkali se s malým odporem, odkudž až k Podolí přistěhovali se. Tu bylo vojska našeho málo a nepřátelství hned počalo o sedm a půl hodině večer dne 26. června. Boj byl tuhý, naši ač jich bylo malý počet, přece přinutili nepřítele k couvnutí od Podolského mostu vždy k Příšovicům. Po třetí však hodině ráno muselo vojsko naše přesile nepřátelské podlehnouti. Prušáků padlo 700 mužů, aby ale počet mrtvých od nás poznán nebyl, odvezli jich velký počet hned v noci. V Podolí na zahradě Františka Žáka, hostinského, jest našich pochováno 110 a Prušáků 23; mezi těmito také oberst Drikatský, pruský Polák.

1900 Druhého dne po této bitvě rozložili se táborem u Loukova, odkudž jich k nám přišlo 23 kyrysníků a 2 důstojníci, jeden z nich šlechtic jménem z Ditrichů, pocházející z Čech. Musela jim obec dáti: 4 kusy krav, mnoho ovsa, chleba, másla, vajec, sena, něco žita, kafé a cukru, což na penězích činilo pro 1900 zlatých. Za tyto reqvizice nám vláda velmi málo udělila, ač od Pruska tyto požadavky úplně zaplacené obdržela. Zase důkaz spravedlnosti naší vlády....

1866 Podle pamětní knihy školy radostínské a vyprávění pamětníků byl Sychrov s okolím svědkem srážek předních stráží a vojů, ústupu vojska rakouského k Turnovu a Podolí, postupu Prusů a okupace. Zámek hostil vysoké osobnosti vojenské, nejdříve rakouské, pak pruské, byl sídlem pruského generálního štábu a také pruského krále. Následuje zaznamenání válečných událostí radostínským učitelem Josefem Kouble.

Osamělé kříže a neznatelné opuštěné rovy na křižovatkách aneb u polních cest u Hodkovic, Jílového, Hvězdy, Čtveřína aj. připomínají pomíjennost všeho – i krátkého utrpení lidu na Sychrovsku v r. 1866.

Po prohrané válce s Pruskem nastalo půlstoletí mírového vývoje trvající až do vypuknutí 1. světové války, přerušené jen rakousko-uherskou okupací Bosny a Hercegoviny v r. 1878. *1878*

Některé zajímavosti o vojácích z krajských patentů z 1. poloviny 18. století

♦ ♦ ♦

1702, 26. září – Na zemském sněmu rokováno o novém požadavku císařově na 15 000 no-váčků; z těch připadalo na Čechy 4896 mužů, stavové mají se postarati o ošetřování a oděv, jenž je mušketýrům předepsán. Boleslavský kraj má postaviti 355 nováčků, takže na 12 osadníků vždy jeden muž připadne. *1702*

1702, 16. června – Nařízení z Vídně o oděvu mušketýrů: kabát z pevného bělavého sukna, podšívaný, s cínovými knoflíky, kamizola téže jakosti a dobré kalhoty s plátěnou podšívkou z téhož sukna jako kabát, dvé ponožek a střevíců ze silné juchtoviny s dvojí podrážkou, 2 košile, 2 barevné šátky kolem krku, klobouk s páskou a uvnitř s páskou potní, pásy pro pobočí zbraň ze silné žluté kůže jelení či býčí a pro nábojnici, nábojnice z červené či černé kůže, pobočí zbraň /bajonet/ zdéli malého loveckého nože, dobrý tlumok, malou sekerku a dvé řemenů kolenních z černé či červené kůže. *1702*

1709, 8. prosince – Nových koní kyrysnických povoleno 1306 a dragounských 653, při čemž buď odvedeno za sedlo a postroj každého koně napřed 10 zlatých. *1709*

1716, 17. října – Nedoplatky na mimořádné výdaje vojenské buďte v říjnu vybrány; jinak se počne začátkem listopadu se zabavováním statků. *1716*

1719, 3. listopadu – Nebuď trpěno potulování vysloužilých vojáků a žebráků. *1719*

1720, 29. října – Potulují se náhončí, kteří mladým lidem na ruku 150 zlatých závdavkem nabízejí a je k vojsku cizích mocností odvádějí; náhončí ti, i jejich svedené oběti, buďte zadrženi. *1720*

1726, 20. listopadu – Do čtrnácti dnů pošlete seznamy vysloužilců, jejich žen a dětí do 12 let tam bydlících; udejte: a/ zda rodina vysloužilcova zcela jest odkázána na žebrání; b/ zdali když zapověděno tuláctví byla dobrovolně přijata v opatrování a může-li dělati lehčí práci; c/ zda vysloužilec pro svou neduživost nebo na své vlastní přání byl propuštěn ze služby vojenské. Nedostatečné zprávy budou vráceny a pokárány. *1726*

1737, 14. prosince – s odvodem nováčků bude pokračováno až do konce února 1738, aby byly pluky doplněny dříve, než válka započne; odvedeni budou všichni darmošlapové a ti, kteří před r. 1734 před odvodem se ustranili. *1737*

Vojenská služba

♦ ♦ ♦

Poněvadž vojenská služba byla mým životním povoláním, věnoval jsem její historii více pozornosti.

Vojenská služba – daň z krve od nepaměti patřila k první povinnosti člověka ke společnosti a představitel světské moci nikdy tuto povinnost poddaných nepřenesl na jiného, i když je někomu daroval se všemi ostatními povinnostmi. Základem vojenské moci a administrativního řízení státu byla původně družina knížete, který družinu živil, šatil a vyzbrojoval. Družinu doplňovala zemská hotovost skládající se ze svobodného obyvatelstva, které bylo povinno dostavit se na výzvu panovníka, a po válce se hotovost rozešla. Výzvou k mobilizaci byla spletená houžev – starobylý válečný symbol, putující Čechami a Moravou.

Ve 12. století se postavení šlechty upevnilo, postupně se zmocnila veškerého politického vlivu ve státě a stala se vládnoucí silou, měla svoje družiny. Své družiny měla v té době i vrchnost církevní.

Od 14. století dochází k výrazné změně v doplňování vojska, vedle zemské hotovosti dochází k najímání žoldnéřů bojujících za žold. Svolání zemské hotovosti vyžadoval panovník od stavů, výši hotovosti stanovoval případ od případu sněm, zpravidla podle majetku nebo počtu poddaných. Vojáci byli ubytováni po panstvích a obyčejně rozlosováni po vsích a městech, žádných kasáren nebylo. Pokud se neválčilo, vraceli se příslušníci hotovosti domů.

1918 Po třicetileté válce byla rozpuštěna pouze část armády, zbytek vytvořil základ stálé armády, která přetrvala až do r. 1918.

Dalším zdrojem vojenské síly se stává domobrana, která se neomezovala jen na obranu zemských hranic, ale její pluky se zúčastnily různých válek. Doplňování se provádělo verbováním, přihlášení bylo „dobrovolné“, vrchnost dávala odvádět do armády poddané, kterých se chtěla zbavit.

1769 R. 1769 byly pluky očíslovány, vojenská služba byla stále doživotní.

1781 Od r. 1781 dochází ke konskripčnímu doplňování armády, místo verbování se prováděly odvody. Na základě stanovených kontingentů rekrutů vrchnostenské úřady určily osoby, které měly být odvedeny, kdo byl shledán schopným byl zanesen do seznamu rekrutů na neurčité dovolené a pak podle potřeby odveden. Z vojenské služby bylo možné se vykoupit za 300 zlatých. Do konce 19. století nemusel nejstarší syn, který měl převzít hospodářství, nastoupit vojenskou službu.

1800 R. 1800 zrušeny v armádě copy. Délka copů se kontrolovala měřidlem.

1802 R. 1802 byla doživotní vojenská služba zrušena a stanoveno 10 let služby u pěchoty, 12 let u jezdectva a 14 let u dělostřelectva a ženijních útvarů.

1808 V r. 1808 zřízena zeměbrana /Landwehr/ a armádní zálohy. Do zeměbrany zařazeni všichni muži od 18 do 45 let věku, kteří nesloužili v armádě aktivně. Zeměbranci

se měli sejít u své fary a cvičit každou neděli v četě nebo poločetě, jednou za rok v setnině a jednou za rok ve výcvikových táborech po dobu tří týdnů.

1858 Zrušení vrchnostenského zřízení přineslo značné změny i v doplňování vojsk. R. 1858 zavedena všeobecná branná povinnost, četné vrstvy obyvatelstva však byly osvobozeny. Odvodní povinnost trvala od 20. do 27. roku, služební povinnost 8 let presenční řadové služby a 2 roky v záloze. Činná služba byla střídána v míru dlouhodobou dovolenou, značná část pěšáků odcházela na dovolenou již po osmitýdenním výcviku.

Po porážce ve válce s Pruskem trvala presenční služba 3 roky, 7 roků záloha v armádě a 2 roky v zeměbraně.

1912 R. 1912 zavedena dvouletá základní služba, u speciálních druhů tříletá, u námořnictva čtyřletá.

1938 Prvními ozbrojenými jednotkami nové republiky byly sokolské oddíly, základem nové armády se staly útvary zahraničního československého vojska. V r. 1938 měla republika celkem čtyři armády. Po rozbití republiky a zřízení Protektorátu v r. 1939 byla armáda zlikvidována, výzbroj, výstroj i pohraniční opevnění zabrala německá armáda, vládě Protektorátu byl ponechán pouze malý kontingent vládního vojska.

1945 Po osvobození Československa v r. 1945 byla armáda nově zřízena a stala se součástí vojsk Varšavské smlouvy. Tento vojenskopolitický svazek byl založen 14. května 1955 a byl budován a organizován podle vzoru armády SSSR a jeho charakter a způsob použití odpovídal politickým a vojenským ambicím tehdejšího Sovětského svazu. Mírovou armádu tvořilo velitelství dvou vojenských okruhů se svými svazky, útvary a zařízeními, 1. a 4. armáda, 10. letecká armáda, Velitelství protivzdušné obrany státu, Štáb civilní obrany, speciální svazky a útvary, vojenské školy a další zařízení. Celkové plánované počty osob – 220 000, z toho 149 000 vojáků základní služby, 4500 tanků, 4900 obrněných vozidel, 3400 dělových systémů ráže 100 mm a výše, 687 letadel. Hlavní bojovou sílu armády tvořilo 15 vševojskových divizí, 2 letecké divize, 2 divize protivzdušné obrany, dělostřelecká divize, raketové a protiletadlové svazky a útvary.

1992 Po rozdělení ČSFR na dva samostatné státy byla v r. 1992 rozdělena i federální armáda a vznikla tak armáda ČR, která představovala 2/3 bývalé federální armády. Od r. 1993 byla postupně transformována, v rámci transformace snížen počet vojáků na 65 000, nadbytečná bojová technika zlikvidována, počet zbraní snížen na 957 tanků, 1367 obrněných vozidel, 767 dělostřeleckých systémů ráže 100 mm a výše, 226 bojových letounů, 36 úderných vrtulníků a 194 ostatních letadel.

Armáda úzce spolupracuje s Organizací spojených národů /OSN/, Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě /OBSE/, rozvíjí intenzivní spolupráci s NATO a usiluje o začlenění do jejich struktur. Vývoj spěje k výstavbě poloprofesionální až profesionální armády.

Spolupůsobení obce v záležitostech vojenských bylo rozsáhlé. Povinností obce bylo všechny „povinníky“ zdržující se v obci chovat ve stálém přehledu a přivádět

je k odvodu, vést evidenci stálých dovolenců a záložního mužstva a spolupůsobit při odvodu koní k vojenským účelům.

Odvodu předcházelo tzv. losování, ke kterému doprovázel určené mladíky zástupce obce, který musel dbát o to, aby „povinníci byli jen málo opilí" a následoval-li losování ihned odvod, „aby byli čistě umyti". Podle čísla vytaženého při losování byl povinník zařazen buď ke stálému vojsku, do zemské obrany nebo do náhradní zálohy.

1849

Při různých pohybech vojska, nejčastěji při cvičeních, bývali vojáci ubytováni po vesnicích a spali po stodolách po několik dní, než odpochodovali. Tak v r. 1849 dne 26. listopadu přišlo do Vlastibořic 35 mužů, dne 4. prosince 1849 přišlo 60 mužů a 8. prosince odpochodovali. Dne 11. července 1850 přišlo 133 mužů a byli rozděleni rychtářem Františkem Šulcem: 39 mužů do Vlastibořic, 56 mužů do Sedlíštěk, 38 mužů na Jivinu, na dobu 14 dní. Na to dostal starosta 32 zlaté 28 krejcarů za ubytování. Odtud odešli vojáci do Petrašovic, k čemuž musela obec zdejší dát tři dvoukoňské povozy jako přípřež k přestěhování vojska. Dne 27. července 1852 připochodovalo 53 mužů, z nichž 16 mužů zůstalo ve Vlastibořicích, 22 v Sedlíšťkách a 14 na Jivině. Starostové obcí musili pořídit a míti k disposici stálý seznam míst v obci, kde mohlo by se ihned ubytovati kdykoliv vojsko. V r. 1879 vykázala obec Vlastibořice, že může ubytovati 121 mužů od šikovatele dolů a 28 koní normálního ubytování a pro prozatímní ubytování 204 mužů a 41 koní. Toto přidělení rozvrženo: Lastibořice 47 /96/ mužů a 10 /14/ koní. Sedlíšťka 34 /58/ mužů a 9 /12/ koní, Jivina 33 /55/ mužů a 6 /10/ koní, Slavíkov 5 /4/ muže a 3/5/ koní, Trávníček 2 muže. V těchto letech byla věnována i větší péče chovu koní ze strany státu. Ne tak pro prospěch obyvatelstva, jako spíše pro odvody k účelům vojenským. V letech 1873 a 1874 bylo podle výkazu koní a soumarů v obci Lastibořicích oznámených a klasifikovaných úhrnem 4 valaši a 6 kobyl, dohromady 10 koní.

Chovatel	1873	1874
Šulc František, Lastibořice č. 1	1 valach	1 valach
Bartoš František, Lastibořice č. 6	1 valach	1 valach
Jíra Václav, Sedlíšťka č. 9	1 kobyla	1 kobyla
Bradáč Jan, Sedlíšťka č. 18	2 kobyly	2 kobyly
Zajíček Petr, Jivina č. 9	2 kobyly	2 kobyly
Beran František, Jivina č. 10	-	1 kobyla
Šifta Jan Jivina, č. 7	1 valach	-
Hudec František, Trávníček č. 14	1 valach	1 valach
Beran Antonín, Trávníček č. 15	1 valach	1 valach

Téměř každoročně se konal ve Vlastibořicích k účelům vojenským i chovatelským svod klisen ze širokého okolí, což je důkazem, že úřady považovaly Vlastibořice za střed okolí.

29

29. Rok v naší vsi – sbírka starých zvyků, pověr, pranostik a pořekadel z Újezda Svijanského a okolí (Sebráno za pomoci školních dětí – František Venclů, řídící učitel)

I. Od kolébky do hrobu

Narození dítěte: Mají-li malému dítěti lézti zuby, dávají mu ku hraní klíč, aby si je otevřelo. Kdo mu najde první zub, má dostati na nové šaty. Když matka na dítěti něco zašívá, říká mu, aby hodně mluvilo, by nezašila jeho paměti. Děti v máji rády zmoknou, i hlavy si odkrývají, aby hodně rostly. Když v květnu hřmí, zdvihají něco hodně těžkého, aby byly silné.

O svatbách: Týden před svatbou zvali mládenci na koních na svatbu. O svatbě jeli ženich, družba, mládenci a družičky pro nevěstu, která byla ukryta v komoře. Družba a mládenci měli dlouhé řeči k rodičům a družičce, nežli jim ji tato vydala. Pak šli s nevěstou do světnice, kde říkal družba opět dlouhou řeč. Pak dali rodiče snoubencům požehnání a svatebníci jeli na vozech s hudbou do kostela. Po oddavkách byla hostina, při níž se vybíraly peníze na kuchařku, hospodyňku a na kolébku. Tyto se odevzdaly nevěstě. Během hostiny se hojně „připíjelo“. Večer bývala obyčejně muzika, o půlnoci začalo „čepení“ nevěsty. Družičky si vzaly nevěstu, ozdobenou věnečkem, mezi sebe. Starosvatby, vdané ženy, snažily se nevěstě strhnouti věnec s hlavy. Když

se jim to podařilo, daly nevěstě na hlavu čepec a na něj věneček. Nevěstu vzaly mezi sebe.

Pořekadla o těle lidském: Překročíš-li někoho, jenž leží na zemi, neporoste. Podmeteme-li někoho svobodného, dlouho se nevdá nebo neožení. Má-li někdo dlouhé prsty, prý krade. Když někomu zní v levém uše, mluví někdo o něm pravdu, když v pravém, lež. Když svědí levé oko, něco neradi uvidíme, když pravé, rádi. Svědí-li levá dlaň, budeme brát peníze, když pravá, očekávej, že budeš brzy vydávati. Cuká-li ti myšička okem, něco nerad uvidíš. Svědí-li někoho záda, bude bit. Myje-li se kočka před tebou a podívá se na tebe, očekávej „výplatu". Svrbí-li nos, přibude přátel. Myje-li se noha o nohu, potom prý lidé nepřežijí. Má-li někdo na nehtech bílé skvrny, „kvete mu štěstí". Kdo má hodně záděr na rukou, tomu lidé nepřejí. Kdo je bit koštětem, ať člověk či zvíře, bude stále hubený. Když někdo kýchne, ptávají se: „Copak sis myslil?" Prý se to vyplní. Povídá-li někdo něco a kýchne, říkají lidé: „Vidíš, je to pravda!" Líná „huba", holé neštěstí. Drzé čelo je lepší než poplužní dvůr.

Štěstí a neštěstí ve snu: Zdá-li se o houbách, čeká rodinu neštěstí, když o čápech nebo cvrčcích, budeme mít s někým mrzutosti a soudy, když se zdá o prasatech, buďme rádi, očekává nás nějaké štěstí. Sen o penězích přináší nouzi.

Pořekadla o štěstí a neštěstí:

Narodil se na šťastné planetě. Má z pekla štěstí. Má za ušima. Zametá-li se večer, odmetají se prý peníze a štěstí. Oblékne-li se bluza na ruby, je to prý štěstí. Rozhází-li někdo sůl, bude mrzutost. Rozbije-li se zrcadlo, je sedm let neštěstí. Zabodnou-li se nůžky do země, znamená to neštěstí. Rovněž není dobře, zastaví-li se v noci náhle hodiny.

Starost, mrzutost a radost ve snu: Zdá-li se o vších a dětech – starost, zdá-li se o růžích, třešních, barvách červených a růžových – radost. Nedobrý je sen o vejcích, znamená klepy. Když se zdá o penězích, čekejme mrzutost nebo nouzi. Sen o květech neznamená nic dobrého. Zdá-li se o ohni, přijdou prý brzy zloději, když máme sen o zlodějích, dejme pozor na oheň. Radostný je sen o dlouhých vlasech. Když se ti zdá o vlaku, dostaneš brzy dopis. Co se zdá z pátku na sobotu, prý se brzy vyplní. Kdo se ráno hned po vstaní podívá do okna, zapomene sen.

Před cestou: Když se jde na delší cestu, má se vykročiti pravou nohou, aby cesta byla šťastná. Zapomeneš-li něco doma, nevracej se, abys neměl potom na cestě neštěstí. Na počátku cesty hleď, abys nepotkal nejprve starou ženu, cesta by byla nešťastná. Přeběhne-li zajíc nebo kočka přes cestu, není to rozhodně k dobrému. Pátku se říká nešťastný den. Když se zdá o blechách, máme před sebou dalekou cestu.

Nemoc a smrt ve snu: Zdá-li se někomu o kalné vodě, čekejme nemoc. Rovněž sen o mase nebo koláčích znamená nemoc. Když vidíme ve snu splašené koně, někdo z přátel brzy zemře. Viděti ve snu bílou barvu není nic dobrého – smutek; zato zelená barva znamená radost. Máchati ve snu bílé prádlo – smrt. Kopati pařezy – rovněž

smrt. Lidé jsou rádi, zdá-li se jim o pohřbu. To půjdou brzy na svatbu. Horší je, když se zdá o svatbě. To půjdeme na pohřeb.

Předzvěsti smrti: Má-li někdo zemříti, padají obrazy a chomouty se stěn, hodiny se náhle zastavují, nádobí v polici zašramotí, okna zarachotí. Po příčině toho se obyčejně marně pátrá. Houká-li sýček u stavení, někdo z něho brzy umře. Také pes vyje před smrtí někoho ze stavení nebo známého.

Před pohřbem a o něm: Když někdo umírá, nemá se zakřiknouti. Když zvonek smutně zní a někdo v té době stůně, prý si smrt proň brzy přijde. Jdou-li lidé o pohřbu „rozcouraně", prý brzy zase někdo umře.

Různé pověry: Kdy přijdou hosté – když se zabodnou nůžky, nůž nebo pero s držátkem do podlady, když se koláče při pečení převrátí, když létají jiskry z kamen, když se „škytá", někdo vzpomíná.

II. Význačné dni v roce

♦ ♦ ♦

O posvícení: Naše posvícení je o Martině. Říká se: Na svatého Martina kouřívá se z komína. O svatém Martině husa nejpěkněji zpívá. O posvícení sedlák si výská, na žádnou robotu sobě nestýská. Chodí-li husa o Martině po ledě, půjde o vánocích po blátě. Svatý Martin přijíždívá na bílém koni.

Na Svijanech házejí posvícení do Jizery (je poslední), v Bakově je chytí. O posvícení všecko to voní, tak jako v hapatyce. Na všechny strany tlukou koření, dělají jitrnice.

V pondělí po posvícení se stínal kohout. Chytili ho, dali do košíku a chodili s muzikou po vsi. Pak šli na veliké prostranství za vesnici. Tam přivázali kohouta na bidlo, načež lidé se zavázanýma očima pokoušeli se ho stíti. Velmi se jim diváci nasmáli, když mávali mečem vedle. Kdo jej konečně sťal, musel jej zaplatit a ještě přispěti na muziku. V hostinci dali kohouta uvařit. Po jídle opět vesele tancovali.

O Barboře: Za dřívějších dob těšily se děti po dlouhou dobu na Barboru. Barbora mívala sněhobílé šaty, vlasy volně dolů splývající, přes obličej nějakou roušku, aby nebyla k poznání, na hlavě korunku, na čele hvězdu. Jak vstoupila do světnice, hned se ptala na prospěch dětí ve škole, na poslušnost doma a konečně na to, zda se dítky řádně modlí. Hodné dostaly ořechy, jablka, sušené ovoce, marcipán a mnohé jiné věci, neposlušné důtklivé napomenutí, několik šlehů a jen nějaký oříšek a jablko. Kam Barbora nepřišla, tam zavěšovaly děti na okna nebo mezi ně punčochy, aby jim do nich nadělila. Hodní tam ráno našli četné dárky, neposlušné kousky uhlí, slupky, syrové brambory a i metlu.

Na Štědrý den: Děti vybíhaly dříve časně ráno na zahradu, třásly stromečkem a říkaly: Stromečku vstávej, ovoce dávej, je Štědrý den. Pes dostával kus česneku, aby byl hodně zlý. Podobně dělává se i kohoutovi, aby statečně hájil svého stáda. Slepice

dostávají žráti do obruče nebo do kruhu stočeného provazu, aby nezanášely. Děti se po celý den postívají, aby viděly „zlaté prasátko".

O štědrovečerní večeři: Je-li na Štědrý večer na nebi mnoho hvězd, mají hospodyně radost, že jim slepice nanesou hodně vajec. Hospodyně se bojí o Štědrém večeru první ve vsi rozsvítiti, aby se ve stavení nedržely blechy. Před večeří si každý podstrčí pod svůj talíř peníze, aby je měl po celý rok. K večeři zasedají lidé nejraději v sudém počtu, aby do roka nikdo z nich neodcházel. Při večeři se rozkrajují jablka. Kdo má hvězdičku, bude prý dlouho živ, kdo křížek, do roka umře.

Po štědrovečerní večeři: Děti rozlévají olovo a pak je rychle vlejí do mísy vody. Podle podoby toho, co se utvoří, soudívají, čím budou. Dívky chodí před dům poslouchati, na které straně štěká pes. Tam se dostanou. Dívka, která se chce vdávati, běží ven a potmě nabere z hranice náruč dříví. Doma polínka spočítá. Je-li jich sudý počet, vdá se toho roku, při lichém počtu zůstane svobodna.

O vánocích: Když jsou tmavé Hody, jsou světlé stodoly. Zelené vánoce, bílé velikonoce. Lepší vánoce třeskuté než tekuté. Světlé Hody, tmavé stodoly. Podle pohody v jednotlivých dnech vánočních soudívá se na počasí celého příštího roku a to tak, že povětrnost 25. prosince věští počasí na leden, povětrnost 26. prosince ohlašuje, jaký bude měsíc únor atd. Je-li na Nový rok hezky, bude tak i o žních.

Na Nový rok: Lidé neradi ten den kam chodí a peníze si vypůjčují, ježto by měli po celý rok „rozběháno" a byli by bez peněz. Nedobře je o tom dni také peníze vydávati. Bylo by tak až do příštího Nového roku. Hospodář má ten den vyjeti sám okolo pole s potahem, aby hodně sklidil a nic se mu neztratilo.

Jak se den prodlužuje: Na Boží narození o bleší převalení, na Nový rok o slepičí krok, na Tři krále o skok dále, na Hromnice o hodinu více.

O Hromnicích: Na Hromnice musí skřivánek vrznout, kdyby měl zmrznout. Přijdou Hromnice, konec sanice. Hromnice – půl krajíce, půl píce.

Dříve mívali v každém stavení svíčku – hromničku. Tu rozsvěcovali, když se blížila bouře, jí „obnášeli" též umírajícího a dělali hromničkou nad ním kříž. Jakmile nemocný zemřel, otvírali okna, aby duše mohla odletěti. O Hromnicích nemá se nic šíti. Kdo tak přece činí, vydává se v nebezpečí, že do něho hrom praští.

O maškarádách: Do nedávna chodili o masopustním pondělí neb úterý vesnici od vesnice maškarádi. Napřed pobíhal „blázen" s bičem, honíval děti i dospělé. Za ním vodili čerta a huňatého medvěda. Ti měli na sobě zpravidla obrácené kožichy. Pak si vážně vykračoval „doktor" s cylindrem na hlavě, s sebou nosil stoličku a v brašně kovářské kleště na trhání zubů. Jiný muž byl ustrojen za „bábu". Ta mívala na hlavě rozsivku, na sobě roztrhané hadry, na zádech bezedný koš, z něhož čouhala povřísla. Na rukou nosila dítě z hadrů. V této společnosti nikdy nechyběl „žid", jenž všechno kupoval a zase nabízel ke koupi, např. děravé bačkory apod. Kde co měli v troubě nebo v almaře, všechno vymetl a chutnější věci i snědl. Běda hospodyni, která neuklidila včas buchty nebo maso z trouby nebo nezamkla dobře almary. Nikdy nechyběli

tři nebo čtyři mládenci s kytičkami na kloboucích. Když tak kolik vsí prochodili, šli do hospody, kde byla muzika.

O svatém Matěji: Na svatého Matěje pije skřivan z koleje. Svatý Matěj mosty boří nebo staví. Nenajde-li Matějova pila, najde Josefova širočina.

O velikonocích: O Květné neděli dávají se v kostele světiti kočičky a vrbové pruty. O Velké neděli se roznášejí a zastrkávají do ozimného obilí. Do žita se dávají obyčejně ratolesti jívové, do pšenic vrbové. Zbylé pruty se zastrkují za obrazy ve světnici. Když děti přijdou v tento den se svěcenými kočičkami z kostela domů, mají tři spolknouti, aby je v krku nebolelo. Na Zelený čtvrtek jídají děti i dospělí „jidáška", chléb s medem, jímž si potírají někde nohy a ruce, aby jich včeličky nepoštípaly. Toho dne ozvou se místo zvonění klapačky a řehtačky. Na Velký pátek hospodyně vynáší peřiny a dělá čistotu v domě, aby se ve stavení blechy nedržely. Na Velký pátek nemá se o ničem jednati, to prý jde nazpátek. Když se zpívají o Velkém pátku v kostele pašije, otvírají se prý zemské poklady. Pašijová housata prý ráda chcípají. O svátcích velikonočních plétávají děti pomlázky a malují kraslice. Chudší chodívají do zámožnějších míst koledovat. Za odměnu dostávají vajíčka, perníkové věci nebo peníze. O velikonočním pondělí našlehává hospodář čeládce pomlázkou, aby byla čerstvá. Z téhož důvodu se též členové rodiny vzájemně polévají vodou.

O svatém Jiří: O svatém Jiří vylézají z děr hadi a štíři. Co do svatého Jiří vyroste, má se palicí do země zatlouci. O svatém Jiří má prý se vrána v žitě skrýti. Kolik dní před Jiřím je bouřka, tolik dní po něm bude zima. Jiří a Marek, mrazem nás zalek. Brambory mají se sázeti v Markově týdnu.

O čarodějnicích: Ten den se světnice vykropila svěcenou vodou, aby čarodějnice neměly do světnice přístupu. Na hnůj před chlév se stavěly „máje", zastrkávalo trní, dávaly brány, pohrabáč z pece (žebro) a koště na vymetání pece – tyto poslední křížem přes sebe, čímž se zamezil čarodějnicím přístup do chléva, kde by kravám učarovaly a tyto by přestaly dojiti. Již z večera lidé hledí zahnati čarodějnice střílením nebo bouchánim dvěma prkny o sebe. Večer se zapaluje oheň, děti běhají s rozpálenými košťaty a vyhazují je do výše, aby čarodějnice dostaly strach a utekly. Když oheň dohořívá, malí i velcí jej přeskakují, aby čarodějnice neměly k nim moci.

Zakukala žežulička... Uslyší-li lidé z jara po prvé kukačku, zatřesou rychle kapsou, aby měli hodně peněz. Lidé chtějí na kukačce věděti, jak dlouho budou živi. Kolikrát prý zakuká, když se jí zeptají, tolik let tu ještě budou.

III. Rok ve statku a chaloupce

♦ ♦ ♦

Jaký bude rok: Je-li teplý leden, z korce bude mandel jeden. V lednu-li roste tráva, neúroda se očekává. V lednu mráz, těší nás, v lednu voda – věčná škoda. Je-li teplo v lednu – sahá bída ke dnu. Skončí-li únor severem, žita mnoho s polí seberem. Bouřky v březnu znamenají úrodný rok. V březnu prach a v dubnu bláto je rolníkovi

nad zlato. Březen suchý, duben mokrý, květen větrný, pytle obilím a sudy vínem naplní. Duben suchý, rolník hluchý. Duben chladný a deštivý, úroda nás navštíví. Hodně-li duben větrem duje, stodola se naplňuje. Když záhy trn rozkvétá, záhy žito vymetá. V máji nemá ovčákovi oschnouti hůl. Studený máj, v stodolách ráj. V červnu deštivo a chladno, způsobí rok neúrodný snadno. Červen studený, sedlák krčí rameny. Prší-li na svatého Víta, bývá špatná sklizeň žita. Je-li stoklasa, uživí se sedlák i chasa, je-li metlice, neuživí se ani slepice.

Kdy síti obilí: Když je měsíc v úplňku, má se síti „kulaté" obilí. Když jde měsíc do úplňku, nesejme mák, nebyly by makovice plné. Když je „dvojí" světlo, nemá se síti pšenice, by nebyla snětivá. Brambory se nemají sázeti na „střelce". Na svatého Maurice, nesej pšenice, nebo se ti urodí samá metlice. Havlovo žito, Urbanův oves, vyhánějí sedláky za ves. Na Urbanův den, pospěš síti len.

Úroda ovoce: Na květnou neděli se nemají péci buchty, aby se květy nezapekly. Mnoho květů, málo ovoce. Suchý březen, mokrý máj, bude humno jako ráj. Když stromy odkvetou v jednom měsíci, bude hojně ovoce. Studený máj, v zahradách ráj.

O dobytku: Když se jde s dobytkem na trh, má se mu nechati překročiti koště, aby ho nikdo neuhranul. Z téhož důvodu uvazuje se mu na rohy nebo k řetězu něco červeného. Když se líhnou malá housata, nemá nikdo u nich dělati rámusu (ničím bouchat), aby se nezalekla. Roj květnový za fůru sena stojí. Červnová rojení, nestojí za zvonění.

U jídla: Když se drobí chleba do jídla ve společné míse, mají všichni začíti jísti najednou a má drobiti pouze jeden. Neboť praví svatý Job: „Čtyři jezte, pátý drob!" Praví svatý Florián: „Kdo nečeká, ten je krobián". Když se zkrajuje chléb, mají se udělati na hoření kůrce tři křížky, aby ho neubývalo. Lidé se varují, aby chléb byl obrácen krájeným k oknu; přivolává se bída do stavení. Kdo se nesrovnává s chlebem, nesrovnává se s lidmi. O bouřce má se prý chléb zabaliti do bílého prostěradla, aby do stavení neuhodilo. Z téhož důvodu nemá se o bouřce vůbec jísti.

Selská přísloví od nás: Lépe na souvrati se dohodnouti, než uprostřed pole se souditi. Draho prodávati není hřích, ale špatně měřiti. Takové pole dobře rodí, po němž hospodář chodí. Dobrý hospodář více prodá nežli koupí. Oči hospodářovy střehou domu. Jez chleba, pij vodu, nepřijdeš na chudobu. Lépe státi za svým snopem, než za cizím mandelem. Kdyby nebylo oráče, nebylo by boháče. Láska k poli krmí voly, tučný vůl krmí stůl.

Jaké bude počasí? Jest-li se u nás na jaře „slepinská" voda (dokud nebyl v Újezdě vodovod) dotáhla až pod stráň k Mocovům, býval suchý rok. Když rostou houby na hnoji, očekávejme déšť. Je-li hodně sněhu, bude hodně úrody. Mnoho sněhu, málo vody. Prší-li na svátek „Sedmi bratří", prší pak po celých sedm týdnů. Medardova kápě, čtyřicet dní kape. Prší-li na den Panny Marie navštívení, po čtyřicet dní na to bez deště není. Jaké je počasí v pátek, takové bude i příští neděli. Rozprší-li se kol jedenácté hodiny, bude pršet po celý den. Ranní déšť, ženský pláč. Je-li nápadně

slyšeti jízdu vlaku z Podolí, dlouho hezky nebude. Slyšíme-li u nás sezemské nebo loukovecké zvony zvonit, bude jistě pršeti.

Předpovídání počasí u nás podle oblohy: Jest-li při západu slunce povstane z mračen „stěna“, bude pršeti týž den nebo zrána. Když je při západu slunce západ červený, bude pršeti. Říká se: „Západ hoří, východ hasí.“ Po velkém větru pršívá. Když fouká silný vítr, říká se, že se někdo oběsil. „Táhne-li“ slunce vodu, bude pršeti. Má-li měsíc kolo, nebude dlouho hezky, do tří dnů čekejme déšť. Při změnách měsíce (hlavně při úplňku) měnívá se i počasí. Vystoupí-li mlha vzhůru, bude pršeti, klesne-li k zemi, bude hezky. Kouří-li lesy, nebude ještě stálé počasí. Když padá kouř k zemi, čekejme déšť. Fouká-li vítr od Turnova, bude stálé počasí.

Předpovídání počasí u nás podle zvířat: Když se v zimě táhnou ptáci ke stavení, čekejme chumelenici. Jdou-li slepice brzy do kurníku, nebudeme na déšť dlouho čekati. Utíkají-li slepice před deštěm, nebude dlouhý. Zato, chodí-li v dešti venku, tak hned pršeti nepřestane. Smrdí-li pes neb pase-li se, buďme ujištěni, že bude brzy pršeti. Lítají-li vlašťovky vysoko ve vzduchu, nebojme se deště. Hůře je, létají-li při zemi. Když mravenci vylézají z úkrytů, je před deštěm.

Za bouřky: Odkud jde první bouřka, odtamtud půjdou toho roku i ostatní. (U nás nejhorší bouřky chodívají od Střížovic.) V máji hřímoty nedělají trampoty. Když uslyší člověk první bouřku, má honem něco těžkého zdvihati, aby byl silný. Je-li první bouřka hodně brzy z jara, lidé se radují, že budou mít hodně peněz. Vytáhnou měšec nebo tobolku a třesou jimi.

O kroupách: Když měly padati kroupy, lidé zvonívali nebo na něco tloukli, aby je zahnali. Jakmile počnou kroupy padati, mají se honem tři sníst, tak prý přestanou padati. Padají-li kroupy, nemá se svítiti, to prý by padaly více a větší.

O žních ve stodole: První snop o žních má hospodář sám svázati a donésti do stodoly. Nemá při tom mluviti, aby myši obilí nesežraly. Jindy první snop, který se s vozu sundá, má hospodář rozházeti po přístodůlku, aby obilí hodně sypalo.

Kterak cepy mluví: Jedním cepem: Kŕáp, kŕáp, jeden chlap. Dvěma: Duci, duci, ve dvojici, nebo: Puc, pac, puc, pac; nebo pojď sem, pojď sem; Třemi cepy: Přes kapsu, přes kapsu; Čtyřmi: Přes tu kapsu, přes tu kapsu; nebo : Snop na patře, shoď ho bratře! nebo: Měl pole, role, dům. Pěti: Jen to Vašku řež, ať je to vidět! Šesti: Selka peče buchty, selka peče buchty. Osmi: Selka peče buchty s mákem, selka peče buchty s mákem. Dvanácti: Hop Káčo, přes bláto, nechoď tam, stříká to.

O obžínkách. Když za dřívějších dob jeli s poslední fůrou obilí s pole, udělali z obilí a květin velkou kytici a vylezli si všichni na fůru. Když přijížděli k vratům, začali zpívati: „Panímámo zlatá, otevřte nám vrata, vezeme vám obilíčko ze samého zlata.“ Pak postavili doprostřed dvora snopek obilí, ověnčený a ozdobený květinami. Kolem něho tancovali, k čemuž jim muzikanti hráli. Když se stmívalo, vzali snopek a šli s ním v průvodu na sál. Tam jej postavili uprostřed a až do rána kolem něho

tancovali. Který sedlák dával při tom nejvíce nalévati pivo, tomu prý v příštím roce nejdříve uzrálo obilí.

IV. Zaříkávání nemocí

♦ ♦ ♦

Proti uřknutí: „Ve jménu Pána Ježíše Krista! Kdo tě uhranul na tvém zdraví? Jestli tě uřkla žena vlasatá, pomoc ti od toho Trojice svatá, jestli tě uřkla panna, pomoc ti od toho svatá Anna, jestli tě uřknul muž vlasatý, pomoc ti od toho Duch svatý, jestli tě uřknul mládenec, pomoc ti od toho svatý Vavřinec."

Aby osoba s uhrančivýma očima neuřkla člověka, má tento míti při sobě něco červeného. Dívá-li se na nás osoba, o níž se nám zdá, že má „pichlavé" oči a mohla by nás uřknout, dívejme se za hovoru s ní na svoje nehty. Tak nás „neuřkne". Aby nás nikdo neuřkl, nechoďme ráno ven neumytí.

Když zvíře dostalo „ourok", říkalo se: „Dvě oči ti uškodily, tři božské osoby tě pozdravte! K tomu nám dopomáhej Bůh Otec, Syn a Duch svatý!" Takto se říkalo dvakrát, teprve po třetí se mělo říci „Amen".

Podobně **s**e zaříkávaly koňské krtice, oční neštovice, nátka**,** ječné zrno, lyšej aj.

Proti mzím: Žena odměří si tři lžíce vody a modlí se nad tím. Potom tou vodou umyje nemocnému spánky, v lokti, pod koleny a rohy stolu. Nato se voda opět měří. Když se jí opět naměří tři lžíce, říkají, že dotyčný mze nemá. Jindy měřívaly ženy mze nítěmi. Za takovou službu nemá nemocný děkovat ani platit. To by zaříkávání nemoci neprospělo.

Proti nátní kosti: Udělala-li se na ruce boule, které říkali „nátní kost", některá stará žena při ubývání měsíce stírala rosu s okna a při tom říkala: „Samo jsi vyrostlo, samo sejdi!"

Proti bradavicím: Měl-li někdo na rukou nebo jinde bradavice, pozbyl jich takto. Když začaly zvonit hrany a on nevěděl, komu to zvoní, měl chytiti podšívku, otírati jí bradavice a přitom říkati: „Zvoní, zvoní hranu, a já nevím komu. Bradavice jděte s ruky dolů!" Do rána se prý obyčejně ztratily. Také bradavice zmizely, když se potíraly nalezeným vraním pérem nebo kostí. Tyto věci se však nesměly vzíti do holé ruky.

Kterak se dělávaly křenové placky: Křen se oloupal, rozstrouhal, přidala se lžička žitné mouky a trochu octa nebo kvasu. Z toho se udělala placka. Zabalila se do organtýnu a přiložila při zápalu na prsa neb na nohy. Někdy se dávala na holé tělo (bez organtýnu). Tím je to ovšem lepší, ale naskočí velké puchýře.

Kterak se dělala lněná kašička: Nejprve se dají lnová semena do mléka povařiti. Potom se přidá trochu heřmánku a másla, aby byla kašička jemnější. Když je dosti povařená, dá se ztuhnouti. Potom se přikládá na bolák, jenž se pak rychle „sbírá".

V. Pořekadla o jednotlivývh měsících

♦ ♦ ♦

1. Leden. V lednu mráz, těší nás, v lednu voda, věčná škoda. Přibývá dne, přibývá i zimy. Je-li teplý leden, s korce bude mandel jeden. Roste-li v lednu tráva, neúroda se očekává. Jaký leden, takový červen. Jména Ježíš, ke kamnům nejblíž.

2. Únor. Co si únor zazelená, březen si to hájí, co si duben zazelená, květen mu to spálí. Svatá Dorota, bývá na sníh bohata. Když únor vodu spustí, v led mu ji březen zhustí. Únor bílý, pole sílí. Teplo v únoru, zima v září. Skončí-li únor severem, žita mnoho seberem.

3. Březen. V březnu vítr z břízy fouká. Březen bez vody, duben bez trávy. Suchý březen, mokrý máj, bude humno jako ráj. V březnu prach a v dubnu bláto, jest rolníkovi nad zlato. Březen – za kamna vlezem, duben – ještě tam budem, až přijde máj – poženeme kozy v háj. Březen suchý, duben mokrý, květen větrný, pytle obilím a sudy vínem naplní. Na svatého Řehoře čáp letí přes moře, ledy plují do moře, žába hubu otevře, líný sedlák, který neoře. Kolik mlh v březnu, tolik deštů v červnu.

4. Duben. Sníh dubnový jako mrva pohnojí. Hodně-li v dubnu vítr duje, stodola se naplňuje. Duben suchý, rolník hluchý. Duben chladný a deštivý, úroda nás navštíví.

5. Květen. Když máj vláhy nedá, červen se předá. Studený máj, v zahradách ráj a v poli háj. V máji hřímoty nedělají trampoty. Do svatého Ducha nesvlékej kožucha, po svatém Duše zůstaň v kožuše. V máji nemá ovčákovi oschnouti hůl. Svatba v máji volá máry. Jestliže v máji neprší, tedy to červen převrší. Když se v máji ozve hrom, chyť kámen nebo strom! Na Urbánkův den, pospěš síti len! Havlovo žito, Urbanův oves, vyhánějí sedláka za ves.

6. Červen. Červen studený, sedlák krčí rameny. Mokrý červen kazí celý rok. Prší-li na svatého Víta, bývá špatná sklizeň žita. Když dne ubývá, horka přibývá.

7. Červenec. Svatý Prokop, kořen podkop. Svatá Markéta hodí srp do žita. Zapláče-li Markéta, bude dešťů do syta. Ženci na pole, včely s pole. Když kvetou boby, je nouze o chleby, když kvete mák, již není tak. Prší-li na Maří Magdalenu, vyrostou prý mandele. Co do svatého Jakuba dopoledne odkvete, to do Havla uzraje. Jak teplý svatý Jakub, tak studené příští vánoce. Svatá Anna, chladna z rána.

8. Srpen. Počátkem srpna studený vítr ze strnisk fouká. Je-li v prvních dnech srpna horko, zůstane zima dlouho bílá. Mlhy na loukách a potocích zvěstují stálé pěkné počasí. Je-li počasí na Vavřince pěkné, můžeš se těšit na pěkné podletí. Na svatého Vavřince jdou oříšky do věnce. Na svatého Vavřince čtyři řípy do hrnce. Na svatého Bartoloměje sedlák žito seje. Bartoloměj svatý, odpoledne krátí. Čeho červenec a srpen neuvaří, toho září neusmaží.

9. Září. O svatém Jiljí jdou jeleni k říji. Po panny Marii narození, vlašťoviček rozloučení. Jasné-li počasí v podletí, vítr a zima přiletí. Po hojných deštích v září, osení zimní se podaří. Podzim na strakaté kobyle jezdí. Je-li na podzim hodně trnek, bude

příštího roku hodně žit. Po svatém Matouši, čepici na uši. Na svatého Matouše, kdo nemá chleba, ať nekouše. Na svatého Maurice nesej pšenice, nebo se ti urodí samá metlice. Na svatého Václava, každá pláňka dozrává. Svatý Michal, všechno s pole spíchal. Padají-li před svatým Michalem žaludy, nastane brzká zima.

10. Říjen. Po teplém září, zle se říjen tváří. Teplý říjen, studený únor. Říjen-li blýská, zima pak plíská. Je-li vrána nablízku, je nejvyšší čas k setí. V říjnu mráz a větry, leden, únor teplý. Divoké husy na odletu, konec babímu létu. Když se na podzim dlouho pase dobytek, příštího roku se brzy pásti nebude. Když dlouho listí nepadne, tuhá zima se přikrade. Svatý Havel do zelí zajel. Sucho-li na svatého Havla, sucho i v příštím roce. Na svatého Lukáše, hojnost chleba i kaše. Šimona, Judy, zima je všudy.

11. Listopad. Hřmí-li v listopadu, bude úrodný rok. Kvetou-li v listopadu znovu stromy, potrvá zima až do května. Prší-li na den Dušiček, oplakávají duše v očistci své hříchy. Jaké počasí na svatou Kateřinu, takové v nejbližším lednu. Přihrnou-li se mrazy s Kateřinou, hleď se opatřiti peřinou. Na svatou Kateřinu, schováme se pod peřinu. Sníh na svatého Ondřeje, žitu velmi prospěje.

12. Prosinec. Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží. Na svatou Barboru, sáně na dvoru. Po svaté Baruši, střez nosu i uši. Prší-li o svatém Mikuláši nebo padá sníh, bude příštího roku hodně hrachu. Lucie noci upije a dne nepřidá.

30

30. Historický obrázek z našeho kraje, pěstování a zpracování lnu a konopí

Autor obrázku patrně Petr Matoušek, nar. 1867 v Horních Padařovicích. Opsáno z kroniky rodu Hobelantů ze Střížovic čp. 11.

Historický obrázek z našeho kraje

Vysoké břehy dolin za Jizerou od pravěku dávaly úrody našim předkům. Na širokých lánech nad stokem Jizery a Mohelky rod Sovinicův vzdělával role svá a kde táhla se znamení, tu čeleď Sezemova mezovala, a za nimi k půlnoci nad lesným úžlabím pod Topolinou statný rod Radovanův. Sovinici ještě za prvních dob křesťanských své mrtvé za vsí pálili a popel jejich v ozdobných nádobách v matku zemi kladli, přikládajíce milé ozdoby i zbraně bronzové nebožtíkům po starém zvyku, až zrostlo pole jejich v rozlehlé žároviště. A všichni rodové, a s nimi Drahotovo plémě, Chocnějovo i Soběslavovo, Vitanovo, Střížovo a Padeřavovo táhlo do boje, kdykoli vzešel hlas jeho zboží. A po sta letech a několika, černí mniši počali rodům poroučeti. Založilť kníže Vladislav I. r. 1115 klášter v Kladrubech a daroval mu s rozsáhlým zbožím i újezd Sezemický, ze čtyř stran vsí Sovinic, Sezemic, Radovanic (nyní Radvanic) a Kobyl, kde kobyly klášterní pásávali. Avšak daleké zboží benediktiny netěšilo – r. 1237 opat Regner směnil je za bližší s panem Havlem potom z Lemberka. Drahotice podnikly vládu církevní komendy rytířů sv. Jana a sv. Víta pod Mladou Boleslaví, i Soběslavice poddány témuž řádu.... a z této doby spadá líčení mistra kováře ve Třtí o nejstarších dějinách Střížovic a Soběslavic roku 1199. *1115*

Bylo to na počátku roku 1160 na konci měsíce februara. Černá mračna jako zlí duchové rejdila v prostoře pozemské a ostrý vítr ledový v přestávkách se studeným deštěm šlehal nemilosrdně tváře jezdců, kteří ubírali se od městečka Hradiště nad Jizerou po rozsáhlém údolí k Turnovu po dosti neschůdné cestě. Jezdci jak se zdá *1160*

velmi pospíchali, ačkoliv na nich velké utrmácení po dlouhé cestě znáti bylo. Dva jezdci jeli vpředu pilně spolu rozmlouvající o událostech předešlého roku. Každému skvěl se po levé straně opatrně zavěšený štít a to jednomu s bílým polem a druhému s modrým polem. Oba měli štíty zahalené pláštěm a proto nebylo znáti, jaké erby nebo znaky na štítě jsou. Avšak dle rozmluvy znáti jest, že přicházejí z bitvy, která léta Páně 1159 řádila na jihu v Lombardii s Medulány.

Oba jezdci byli statné postavy ve stáří as 50 let, ale nicméně řídí oře své jako junáci dvacítiletí. Nyní přijeli blízko k oné řece, která se po boku jejich vinula. Zde okamžik zastavše, čekali, až je druzí dohoní, což když se stalo, beze všeho zdráhání všichni vstoupili do vody ledové a vesele přešli na druhý břeh, kde stálo několik domků, Podol nazvaných. Odtud vystupovali dosti příkrou stráni severozápadní na návrší, kde stála tvrzka Svijan. Tu požádali pána tvrze, aby jim a jejich koním poskytl nějaké občerstvení, což se jim v plné míře dostalo. Když se posilnili, poděkovali pánu tvrze a odjížděli na sever.

Aj, jakou radostí zářily obličeje těch, když spatřili v dáli v lese vystupovati kouř, kde bydleli jejich milí, které minulého roku opustivše, do neznámých krajin s vojskem královským odešli a nyní opět vidí ty chaty, jak z lesa na ně vesele vyzírají. A což teprve obyvatelé těch chat, jakou radost budou míti, až spatří opět svého pána Bernarda Soběslavice a ostatní své milé. Ve veselém hovoru jim cesta ubíhala a jezdci octli se nenadále v oupadlině Oujezd zvané, kde se celá tlupa zastavila, a také rozdělila: menší tlupa vedena Odolenem Střížovicem se odebrala vpravo směrem severním, větší, jíž byl vůdcem Bernard Soběslavic, mířila vlevo směrem západo-severním. Nyní nastalo loučení. Svalovité ruce tiskli si vroucně, slibujíce si přátelství, tam dlel druh druhu v náručí s díkem, že jej byl v nemoci ošetřoval, onde opět nemohli se rozejít dva druzi, kteří k sobě ve válce přilnuli co bratři, ale nejdéle se loučil Bernard s Odolenem, opět a opět přátelství si slibujíce. Konečně ještě jeden stisk ruky a již klusala každá tlupa kvapně dále. Když Bernardova tlupa ujela na rovinu, tu spatřila, kterak Odolen vesele se svými chvátal ku své dědině Střížovicům – i promluvil Bernard ku svému lidu s velikou vroucností: opět tedy spatřujeme místo ono, kde my skoro všichni zrozeni jsme, kde i má matka, ubohá, odpočívá a kde delší čas náš někdejší kníže český, můj otec kníže Soběslav dlel. Každého z nás čeká někdo s toužeností, protož pospěšme, bychom své drahé co nejdříve spatřili. A skutečně bylo již viděti tu a tam mezi stromy mihati se postavy, a když přijížděli k vísce, tu bylo hned vše na nohou; kdo jen mohl, vyšel v ústrety svým bojovníkům, kteří svým milým rozdávali všelijaké věci, které ve válce ukořistili. I starý Islue druh někdy knížete Soběslava ještě přišel přivítati svého svěřence, veda za ruku svá vnoučata, základ rodu Islovců.

Bernardovi vyšla vstříc i manželka, dcera jakéhosi Pelanta, žena velmi ušlechtilá, držíc na ruce pacholátko narozené za nepřítomnosti Bernarda. Aj, s jakým chvatem celoval svého pacholíka, nemoha pohledu na něj se nasytiti.

1109

Po mnoho času bylo vypravováno o tomto tažení a zase uhostila se nad dědinkou Soběslavovou – Soběslavicemi spokojenost. Dědinku Soběslavice nazval již kníže Soběslav, když sem zabloudil; byl rok 1109 časně z jara někde na konci měsíce aprýle, když malý zástup jezdců a pěších zastavil se v pustině, lesem kol dokola obklíčené. Přední z jezdců byl kníže Soběslav, syn knížete Vratislava (zemřel 14. januára 1092) a jeho třetí manželky Svatavy, dcery krále polského Kazimíra. Proč zabloudil až do končin severních do pustin ještě málo obydlených? Rodinné nesváry přiměly jej, by uchýlil se na samotu a tam čekal příležitostného okamžiku anebo šťastné náhody, by on povolán byl na trůn otce svého. Bratři jeho: Břetislav, Bořivoj a Vladislav, téměř všichni vypořádali se na trůně a zbýval tu nejmladší – Soběslav.

Za časů krále Vladislava zabloudil Soběslav na svých cestách, pronásledován, až do těchto končin a oblíbil sobě místo, které uprostřed lesů a hluboké rokliny se nalézá. I kázal kus po kuse vymítit a chaty na způsob stavěti, při čemž mu nápomocni byli jeho věrní druzi: Petr Střížkovic a druh Islue, kterého již otec Vratislav z francké země ssebou přivezl. Pro sebe kázal vystavěti chatu z velikých klád složenou, která sloužila mu za obydlí a skrýši před útokem vlků a medvědů, jichž hojnost veliká v těchto končinách byla. Zde zažil kněžic Soběslav takové chvíle, které řadil do nejrozkošnějších svého života.

V nedaleké tvrzi, kde obýval nepatrný kněžic Vlastibor, měl krásnou dceru jménem Bernardina, kterou Soběslav na svých vycházkách po lovu často vídal, ačkoli ji otec její střežil jako oko v hlavě, přece ji často zastihl u doleního rybníka tvrzi a ač mluviti s ní, nikdy se mu nepodařilo, přece ji vroucně miloval a přemýšlel, jakým způsobem by se jí mohl zmocniti. K tomu mu byli nápomocni jeho věrní druzi: Střížka a Islue. Po dlouhém přemýšlení a uvažování zosnovali plán, o jehož provedení nepochybovali. Přímá cesta z chaty Soběslavovy na tvrz Vlastibor vedla přes tři hluboké rokliny, počítaje v to i onu pod chatou Soběslavovou, v nichž se mnoho dravé zvěře, vlků a medvědů zdržovalo. Vyzvěděl též Soběslav, že Bernardina chodí každodenně na lov s velkým průvodem, obyčejně též s průvodem otcovým, ale vždy v jinou stranu. Proto bylo těžko zmocniti se jí, o únos se pokusiti a konečně uvažoval, jestli i ona jej miluje a mohla milovati, by tak nebylo vše marno. Ale v tom ubezpečil jej zase Islue, který tvrdil, jak toužebně se za ním dívala, kdykoli jel kolem. Kdyby byl chtěl své postavení vyzraditi před otcem Bernardiným, nebylo by mu ovšem třeba těchto příprav ke lsti a únosu. Bylo to měsíce juni, kdy měl přijíti jeho plán k vyvedení. Celkem měl svého lidu dvacet mužů a třináct žen, nepočítaje děti. Jednoho rána byla chata jeho brzy na nohou a z vůkolních stavení přicházeli muži a ženy tiše pro rozkaz svého pána.

Bylo ještě šero, když se tlupa jezdců asi pět a ostatních počtem asi dvacet osob pěších hnula po stráni dolů přes roklinu na rovinu, na kterouž když přišli dali se jezdci oklikami vlevo, a pěšci rovně ke tvrzi opatrně se ubírali. Přešedše druhou roklinu, vystoupili na rovinu asi pět set kroků obnášející, která se končí zase sráznou strání do

úzké a hluboké kotliny, kde se zástup na okamžik zastavil a přijímal od Islua rozkazy a sice: dvěma ženám bylo uloženo jíti do nejhlubšího křoví a nejhlubší rokle a tam na dané znamení volat o pomoc proti vlkům a strašně naříkat. Druzí se opatrně v lese ukryli. Islue vyšel až na pokraj a se svým sokolím zrakem sledoval každé hnutí v tvrzi. Konečně zazněl vřesk trub a z brány vyjelo as čtrnáct mužů čítající průvod, mezi nimiž nalézala se Bernardina, kterou bylo po dlouhé říze poznati. S radostí poznal, že míří přímo proti němu. Již byly hlasy k rozeznání a tu a tam zasvištěl šíp po prchajícím ptáku, kteří v hojném počtu se zdržovali na lukách a rybnících tvrze. Lovci blížili se pomalu ke kotlině, kde doufali vypuditi nějakého vlka v jeho brlohu, když tu najednou z kotliny ozve se volání o pomoc. Nářek byl ustavičně děsnější, jakoby již vlci o kořist se tahali.

Celá tlupa jezdců tvrze Vlastiboř běžela chvatem, jednak ze zvědavosti jednak ze soucitu, k místu odkud křik zaznával, nevšímaje si Bernardiny, která oře svého nemohla utišiti. I lekaje se děsného křiku a strašného chvatu ostatních, Bernardina ocitla se náhle samotná s bujným a nepokojným koněm, ale jen na okamžik, neb náhle vedle ní stál ten, jehož tak často kolem vídala jeti.

V prvním okamžiku se lekla, ale zase pocítila rozkoš, jakoby sen její měl býti vyplněn. Tu požádal kněžic Bernardinu, zda-li by ho následovala, že si ji zamiloval, ale proti vůli její odvésti ji nechce. Ona však po krátkém rozmyšlení vjela po jeho bok a rychle ujížděli oklikami, až dosáhli svého cíle, chaty Soběslavovy. Zde teprve v bezpečnosti nechala Bernardina proud svých citů volně plynouti a celovala miláčka svého slibujíc mu, že půjde s ním třeba do krajin neznámých. Za chvíli přicházeli lidé Soběslavovi a vypravovali, že vše dobře provedeno bylo. Nyní že všady hledají Bernardinu, že slyšeti je vřava trvale, ba i bratr Vlastiborův jakýsi Alprecht, pán nedaleké tvrze hledání se zúčastnil, což ovšem zůstalo bez výsledků.

Lidé Vlastiborovi až do chat Soběslavových přišli a zde se ptali, jestli Bernardina sem nezabloudila a vypravovali, jak otec její zoufale naříká. Soběslav staral se všemožně o každé pohodlí krásné Bernardiny a každému jejímu přání s radostí vyhověl. Jen když se ptala po jeho původu, tu zamračila se pěkná tvář jeho a srovnav si své dlouhé kadeře, rychle políbil Bernardinu v čelo a kvapně odešel.

1110 Roku 1110 (někde ku konci téhož roku) byli obyvatelé chat Soběslavových záhy z rána na nohou a odevšad zaznával veselý hlahol zvuků lidských a co bylo příčinou toho? – Náš dobrý pán obdařen jest synem od krásné Bernardiny- pokřtěn byl u kněze Padařov, kterého měl při sobě Vlastiboř. I vychováno bylo pachole a vydáno co dítě jisté služebnici, by se vše neprozradilo a dáno mu jméno Bernard. Krásná Bernardina od toho času churavěla a když se střídalo léto s jarem léta Páně 1111, tu zhoubná smrt uchvátila ji od malého Bernarda a Soběslav pohřbil ji na rovinku prostírající se nad jeho chatou, s velkým žalem. Když Soběslav Bernardinu pochoval, již jej nic nevázalo v jeho samotě a on zatoužil po životě slávy knížecí. Proto od onoho času shledáváme se s ním již v kronikách, že tu a tam vystoupil na veřejnost.

1111

Léta Páně 1111 v měsíci decembri vyhledala stará matka Vladislavova a Soběslavova, Svatava, své syny a sice Soběslava napadla v Boleslavi a do Prahy s ním pospíchala, kde svým přičiněním smíření mezi bratry uskutečnila a Vladislav postoupil Soběslavovi krajinu žateckou k užívání. Mezitím časem pojal za manželku Nevu, dceru krále uherského Štěpána. Na svého levobočka Bernarda nezapomněl a hned při svém odchodu svěřil jej svému druhu Petru Střížkovi. Témuž Petru Střížkovi se narodil také chlapeček a nazván jest Odolen. Petr svědomitě se svým synáčkem Bernarda ošetřoval a starý Islue cvičil později pacholíky v umění válečném střílet z luku a zacházeti s oštěpem. Když léta Páně 1125 Soběslav učiněn knížetem, dal krajinu zdejší na žádost svého druha Islue k užívání svému levobočku Bernardovi. Někdy asi v tom čase stěhoval se Střížka i se svou rodinou a lidem svým do rokliny směrem jihovýchodním přes místo kde žil kněz Padařov co poustevník a místo to jmenuje se až do dneška Padařovice – kněz Padařov dříve býval u Vlastibora a ten na rovině založil dědinku, Střížovice později nazvanou.

1158

Ať byli druhové Bernard a Odolen nyní od sebe odloučeni, přece se scházeli a léta jim plynula v samé rozkoši a spokojenosti: přišel rok 1158, který měl na věky zaznamenati jména našich věrných druhů. Již na počátku toho roku vše se chystalo na výpravu Mediolánských (proti Milánu). Český kníže Vladislav II. jenž nastoupil po smrti Soběslava, byl vybídnut římským císařem Fridrichem I., by mu také ku pomoci přispěl. Kníže Vladislav sháněl vojsko po celých Čechách a po vší říši své. Bernard i Odolen přidali se se svým lidem k vojsku, které spěšně táhlo přes Alpy a sněhové hory do Lombardie a dostalo se až k Brescii, kde se utábořilo, aby vyčkalo další posily. Po doplnění stavu na sto tisíc bojovníků vyrazilo vojsko proti Milánu a rozložilo se asi míli doleji při řece Addy, blíže vsi Korneliano řečené, a tu na výborných polích se usadivše odpočívali sobě Čechové, jídla, pití sobě přejíce. Však nicméně zaznamenati, že tuto ležíce Milánským málo budou moci uškoditi, a sklizovali jen posměch nepřátel. Proto se mnozí snažně o to pokoušeli, jak by mohli řeku přejíti, ale pro hlubokost a prudkost vody nikoli nemohli toto učiniti.

1153

Bylo to právě o poledni dne 23. července 1153, že dva smělí bojovníci čeští Bernard Soběslav a Odolen Střížovic, hledajíce marně brodu v řece, vskočili ještě s třetím bojovníkem, nějakým Pelatou přímo do bouřných vln, chtějíce řeku přeplouti. Však když do prostředních proudů se dostali, tak prudce jimi vlny zmítaly, že dívající se za nimi Čechové viděli je potáceti se brzy pod koňmi, brzy nad nimi; nicméně dostali se šťastně na druhý břeh, kdežto třetí, snad že slabšího koně měl, neb méně srdnatosti ukázal, v polovici proudu nazpět se obrátil. I strhl se radostný pokřik v českém ležení na břehu, a když to králi Vladislavovi oznámeno, který právě s bratrem svým Děpoltem u biskupa Daniela při tabuli seděl, tu hned stůl s jídly překotiv, na bubny udeřiti a celé vojsko do šiku svolati kázal, volaje: „jak tito dva, tak může tisícero jiných přepraviti se!“ Král sám první do řeky skočil a hned za ním všichni ostatní až do posledního, kteří tu v ležení při králi byli. Šťastně se jádro vojska

dostalo na druhý břeh a stanuli na druhém břehu ve znamenité moci, prorazivši první obrannou čáru Milánských na místě, kde se tito takového pokusu nejméně nadáli. (Vylíčení tohoto přebrodění potvrzuje kronikář Vincenc, pozdější kanovník pražský, který co kaplan biskupa Daniela spolu byl na tomto tažení 23. až 25. července 1158 – viz Českomoravská kronika K. Vl. Zap sv. 1 str, 301, II. sloup.).

Syn Petra Střížka a levoboček Soběslava po vítězné bitvě vyznamenáni králem Vladislavem II. – oba pasováni na rytíře. Bernard nesl ve štítě modrém kapra proto, že jako kapr ploval, Odolen nesl plavý (zlatý) štrych, čili pruh v bílém poli dolů přes celý štít, jenž napodobil řeku Adda, do níž neohroženě s Bernardem jako nejprvnější skočil.

Po válce vrátilo se vítězné vojsko do české země a naši přátelé pospíchali do svých zamilovaných dědin, s nimiž se na počátku tohoto vypravování setkáváme.

Za času toho i pozdějšího dostalo se místům v okolí Soběslavic rozličných jmen, z nichž některá uvádím: nedaleko chat obyvatelů Bernardových as tisíc kroků jihozápadně vine se hluboká, místy úzká roklina, jejíž obě srázné stráně byly hustým a pravěkým lesem, křovinami porostlé, v nichž hojnost všelijaké zvěře se zdržovala. Do takového místa úzkého dostal se jeden z lidu Soběslavových, když pronásledoval zvěř a nemohl odtud nikdy vyváznouti. I počal volati o pomoc, a když konečně jeho druhové přikvapili, nemohli s jistotou udati, kde nešťastník se nalézá, tedy volal: „jsem v důlníku“, načež po dlouhém usilování se podařilo nešťastníka vyprostiti z hustého křoví. Od toho času říkalo se onomu místu v Důlníku, později v Důlničkách.

Po roklinách běžících podél chat Soběslavových na jih, nacházelo se též velké množství křovin, v nichž zdržovali se hadi ve velkém množství a jiní zeměplazi, od čehož říkalo se tam v hádí, čili "Na hadí“.

Nahoře nad dědinou severně bylo hned za času Bernardova a snad Soběslavova sbité z kusů dřev jakési lešení, jehož zbytky byly pozorovány ještě v 17. století, z něhož byla pěkná vyhlídka po vůkolní krajině, zvláště k Turnovu, k Hradišti a na velebný Ještěr (Ještěd), odtud často lidé z dědiny pozorovali, nehrozí-li jim nebezpečí. Při tom velmi dobře se tam číhalo na dravou zvěř a odtud povstalo jméno na Čihadle.

Směrem severozápadním přes jednu roklinu byla rozsáhlá rovina klonící se tu a tam volně buď k západu, nebo jihu. Vše bylo hustým lesem nevysokým porostlé, na výšině skoro nejvyšší stál starověký dubec, jenž přečkal mnohá pokolení stromů lesních a který statně vzdoroval všem živelním pohromám přírody. Onu krajinu vždy nazývali „U dubce“, což se zachovalo na naše časy. Že skutečně ten velký dub stával to dosvědčí ta okolnost, že za Karla V. syna Leopoldova, když veliké vojsko bylo vypraveno do Sas, píše se v dějinách, že nedaleko Ještěra u vsi Soběslavic vylezli vojáci na vysoký dub a po vůkolí se rozhlíželi.

1434 V druhé polovici 14. století usadili se lidé na druhé straně rokliny a povstala víska po obou stranách. Směrem severním od dědiny as tisícpětset kroků říká se na jisté rovince až podnes „Zlatý důl“. Původ slova je následující. Po osudné bitvě v r. 1434,

kterou Sirotci a Táborité prohráli, kde ztratili svého zastánce Prokopa Holého, jenž zavražděn byl od Viléma Krstky a kdež padlo třináct tisíc Sirotků a Táboritů, prchla zbylá hrstka do severních Čech, odkud chtěli, kdyby jim nebezpečí hrozilo, uchýliti se do svobodného Saska. Na útěku dospěli až k dědince Soběslavicům. Nad touto dědinou rozbili své stany a chtěli tu od měsíce juli až do konce augusta setrvati. Jednak proto, aby se zotavili po přestálých svízelích bitevních, jednak aby se postarali o zimní pobyt a pak proto poněvadž mínili, že v této odlehlé končině budou bezpečni a nevyslídí je oko císařských. Postavili si stany na rozkošné rovině kolkolem obroubené lesním porostem. Tu také sloužili oběti Bohu po svém způsobu; přicházeli na ono místo lidé a to z Vlastibořic, ze Sedlišť, z chat Havlovicův a mnozí jiní, by přítomni byli obřadům od Sirotků konaných. Již tenkráte hledali vhodné jméno pro krajinu tu a posvátné místo, v čemž však se nemohli sjednotit. Konečně nazvali onu krajinu Stráňov, po jméně jednoho z vůdců svých, který dříve v držení měl tvrz Stráňov blíže Mladé Boleslavi. Po přestoupení k Husitům byl majetku zbaven, hrad jeho byl v pozdějších letech zpustošen a jen malé památky se po něm udržely. Přijato tedy jméno Stráňov, ale zároveň připojeno pro místo, kde obětní stan stál, jméno „Zlatý důl". To se stalo léta Páně 1434 v měsíci augustu. Ale tu přišla zpráva, že císařští pilně pátrají po Sirotcích a Táboritech; tu museli se i naši Stráňovští zvednouti a dále do severních Čech se uchýliti.

Zbývá tu ještě jedno místo, které již jménem k sobě poutá pozornost a to jest roklina „Škaredice". Jak povstalo? Předkové naši dávali některým místům taková jména, že s místem tím úzce v nějakém spojení bylo. V dávných časech byli jistě kmenové, kteří ustavičně z místa na místo přecházeli, asi tak jako nynější cikáni a byli horší, neboť zhusta celé dědiny vydrancovali. Tito kočovníci měli vždy jisté místo, kde delší dobu pobyli a místo sobě zvlášť oblíbili. Takové místo bylo i nad dědinou Soběslavicemi, kde se spojují dvě rokliny. Pod spojenými roklinami bylo jezírko, naplněné z části vodou, které až po dnes, ovšem pramálo spatřujeme a právě tam kde rokliny se od sebe dělí, tam bývalo sídlo takového kmene. Poněvadž byli pohané, mrtvoly své také na místě pochovávali. A ve zmíněném místě jednou polovice tlupy celé vzala za své nakažlivou nemocí a protož všichni na místě zakopáni byli. To se stalo koncem 17. století; i vyhýbají se pověrčiví lidé místu tomu a že v opovržení ho měli, nazvali to místo „Škaredice".

Jména obyvatelů vísky Soběslavic nejdříve byla: Bernardové, Pelatové (Pelantové). Islue (Jislové), Fanitové (Fantové), Cožové (Thořové) a později Hildebrantové (Helebrantové) poslední se znamenají teprve od krále Jiřího.

Ona rodová tvrzka, jež byla po mnoho let v držení Bernardovců, přešla asi v letech 1320 v držení Pelantovců, rodina příbuzná Bernardovců, a tento již vystavěti dal chýši novou, ale již skoro nynější stavení. *1320*

V 17. století byly severní Čechy uchváceny drancujícím vojskem, jež Leopold I. vyslal na saské území. I víska Soběslavice nebyla uchráněna a skoro celá lehla popelem.

Když obyvatelé její opět do ní se navrátili, zhrozili se, jak vše bylo zpustošeno. Dali se zase do stavění a chata Bernardova dostala se do držení Thořovi, který ke staveništi přistavěl hospodářské obydlí. Nyní hleděli si více polí a počali pěstovati obilí. Na počátku 18. století přišel statek Bernardův opět v držení Pelantů. Tento jej opět skoro celý opravil, zejména vystavěl stodolu tam, kde někdy před sedmisty lety pochována Bernardina a levoboček Bernard. Onen Pelant dokončil stavbu studně, která již století nedodělána byla a v pozdějších letech opět zaházena, což dosvědčují nejstarší pamětníci vísky Soběslavic. V pozdějších letech Pelant stavení prodal a nyní nalézá se na témž místě nová chalupa, která patří Václavu Jiránkovi.

1350 Statek č. 8 vystavěn r. 1350, opraven 24. května 1850, shořel bleskem dne 7. července 1910 v 7 hodin večer.

1914 Toť nejstarší dějiny Soběslavic – dopsáno dne 31. března 1914 ve Střížovicích u Nejedlů.

Opsáno od mistra kováře ze Třtí.

V podstatě bylo sestavení tohoto dějinného obrázku ponecháno v autentickém podání až na několik oprav dějinných dat a názvů místopisných (poznámka kronikáře V. Rutha).

Pěstování a zpracování lnu a konopí

1851 Josef Šulc 1851 statkář Újezd (narozen ve Vlastibořicích čp. 1).

1571 Len a konopí se pěstovaly v Újezdě od pradávna za účelem opatřování oděvu. V staré pozemkové knize shledáváme, že roku 1571 ujal Václav Janků usedlost čp. 1 od otce a mimo jiné zavázal se dávati mu výměnek každoročně dva záhony lnu a tolikéž konopí.

Až do druhé poloviny 19. století sil se u nás len obyčejně pozdní, t.j. v 9., 8. nebo 7. týdnu před Jakubem a říkalo se mu „devátník“, „osmák“ nebo „sedmák“. Aby se docílil len lepší jakosti, dováželo se semeno z Ruska: rigavské na vlhké půdy a pernavské, jež dávalo měkký len. Od šedesátých let minulého století počal se u nás síti len též raně, v dubnu. Po sklizni zbavil se len drhnutím hlávek a prostřel se na strniště nebo louku, aby se rosením vlákno odloučilo. Konopě se již tehdy močily obyčejně ve vodě. Název osady Močídky / dříve Močidla / jest patrně od toho, že tamtéž na obecním mokrém pozemku byly upraveny jámy, ve kterých se ve vodě močily konopě a snad i len.

Močený len se potom sušil a třel buď v domácnostech, nebo ve zvláštních sušárnách; na začátku předešlého století byly u nás dvě třelny obecní; jedna ve stráni nad lávkou u Močídek, druhá ve stráni pod starou cestou na Čelec / k Havlovicům/.

Sušárny ony byly zděné, spodní část klenutá, ve které se topilo, v hoření části, do které byl vchod ze stráně se len sušil, na trdlicích lámal a vůbec ku předení upravoval. Později se sušení a tření konalo v sušárnách na ovoce: vytřený len byl pak v domácnostech večer, a v zimě po celý den, spřádán téměř všemi členy rodiny a vší čeledí.

Při tom se lidé scházeli na tak zvané „přástky“, vypravovalo se, zpívalo, pěstovala se pospolitost dle tehdejšího způsobu. Večer se svítilo „smolinou“ na krbu. Předení konalo se ve starších dobách na vřeteně, později na kolovratě, který býval zároveň součástí výbavy nevěstiny, jako nyní šicí stroj. Předení nebylo prací nijak ponižující, vždyť čítáme, že dříve i ta neb ona královna předla! Napředené niti se motaly s cívky na motáky, při čemž se odpočítaly. Bylo-li namotáno 20 pásem po 10 nitích, říkalo se tomu „přadleno“, při 30 pásmech „trojánek“. Po sezoně tj. na jaře, dala se příze tkalci, který býval vždy aspoň jeden ve vsi, aby zhotovil plátno.

Na jemnou přízi se len vochloval na vochli, tj. zbavil se koudele a přadl se dovednějším přadníkem z kužele. Ostatní se přadl z „kracle“, jež podobaly se hřebenu s dlouhými drátěnými hřeby. Jimi se koudel vyčesávala a ku předení upravovala.

Předení se konalo též na výdělek. Kdo měl totiž lnu více, než sám spotřeboval, odprodával přízi podomním obchodníkům, kteří ji zase dodávali tkalcům v horských krajinách, odkudž také lidé bez zaměstnání, dokud nebylo strojních tkalcoven, přicházeli, koupili sobě nějakou část lnu, jejž sepředli a přízi prodali.

Čeleď dostávala zde část mzdy naturálně, buď záhon lnu neb určité množství plátna na košile, kalhoty, ženské na sukně, které si daly obyčejně obarvit /tištěnky/. Byly daleko trvanlivější než nynější moderní látky.

Tenčí plátno na košile dalo se vybílit buď na bělidlo, nebo se v domácnosti na trávníku prostíralo a čistou měkkou vodou kropilo, až zbělelo.

Na obleky, kabáty a kalhoty se plátno nebělilo. Bylo značně silnější, mohlo se nosit i v létě i v zimě, v létě chladilo, v zimě nepropouštělo teplo. Když při velkém mraze jel čeledín na robotu pro dříví, ptal se hospodář, vzal-li si Vencka dvě plandy, tj. plátěné kabáty a vzal-li si, byl bez obavy, že bude mu zima. Plandy bývaly s kovovými knoflíky.

Ve větších hospodářstvích, kde se silo více lnu, dbalo se toho, aby se opatřilo hojně zásob různého plátna a kanafasu do budoucna a na výbavy dcer, takže v některých rodinách měli plné truhlice. Zajímavo je, že učitel při kostele /kantor/, když chodil u nás se zpěváky po tříkrálové koledě, dostával hrst lnu vytřeného. Ze semene lněného dával se vytlačit olej, kterého se používalo k maštění místo tuku.

Vynalezením strojů na předení byli nejvíce postiženi ti, co předli ze zisku. Těm nezbývalo, než aby šli jako dělníci do přádelny.

1864

Jako důsledek zřizování většího množství přádelen nastala větší spotřeba lnu a zvětšila se poptávka po něm, takže se ho začalo v druhé polovici minulého století více síti, při čemž zlepšeno nářadí na zpracování a zdokonaleny sušírny tj. třelny, jež stavěny buď „společné“, nebo „obecní“. V Újezdě vystavěna společná třelna r. 1864. Podobná byla pořízena v Soběslavicích, Loukově a jinde. – Později někteří podnikaví občané začali kupovati surový stonkový len, postavili moderní třelny s větším počtem dělníků. Vytřený a roztříděný len dováželi do továren. Tam však nestačil zde vypěstěný len, takže bylo nutno dovážeti jej z Ruska, ovšem na škodu zdejších pěstitelů.

Tímto rozvojem ve lnářství nastalo živěji v obcích lnářských, zvláště stoupla zaměstnanost v zimě.

V letech šedesátých minulého století pořádávaly se také taneční zábavy, zvané „kužel“. Od tanečnic po částkách darovaný len upravil se v kužel, až 50 kg těžký a mnohdy pestře zdobený, který se vezl s hudbou až do sousedních obcí. Umístěn byl uprostřed tančírny. Okolo něho se tančilo mnohdy při značné veselosti. Obnosu, který se stržil za vydražený len s kužele, užito bylo na zaplacení hudby.

Rozvoj ve lnářství netrval však dlouho. Během doby ukázalo se, že prodej lnu v přádelnách je spojen s obtížemi /přetřiďování lnu v přádelnách/ a prodávající byl vydán na milost a nemilost kupujícího továrníka. Kromě toho bývalá vláda rakouská nečinila ničeho na ochranu pěstitelů lnu, ba spíše pracovala ku prospěchu továrníků, jimž dovolovala nákup lacinějšího lnu ruského.

Len je rostlina velmi citlivá na povětrnost. Nastane-li sucho v jarních měsících, len zakrní, jest malá sklizeň a to s nízkou hodnotou. Když pak jest podobných let více za sebou, jest pěstitel velmi poškozen – zvláště při nynějším vysokém výrobním nákladu – a tak se přestával len síti, ač ještě nedávno i v okresu Poděbrady v značném rozsahu jej sili. – Třelny jsou zrušeny, dělnictvo vyhledává jiné zaměstnání, dřívější pěstitelé lnu věnují se pěstování plodin jiných, u nichž není takového risika jako u lnu.

Následek tohoto úpadku lnářství nese celý stát, neboť spousta peněz za různé tkaniny přichází za hranice.

Krátké toto pojednání má sloužiti k tomu, aby pokolení nynější i budoucí nabylo aspoň částečné vědomosti o důležité hospodářské plodině, která zanikla ku škodě pěstitelů i spotřebitelů.

31

31. Historie obce dětskýma očima, z vyprávění pamětníků, umělci z naší farnosti

Sborník slohových prací „Dětskýma očima“ uspořádal František Křelina.

O robotě

♦ ♦ ♦

Tuto událost o robotě mi vypravovala babička, která pochází z Vlastibořic ze statku; za roboty jej nazývali Zákostelecký. Tamější lid patřil pod panství svijanské. Pánem toho panství byl Valdštejn. Na robotu chodili podle výměry polí. Kdo měl potah, chodil jeden nebo dva dni v týdnu s potahem. Kdo potah neměl musel jíti sám. Jednou dostali rozkaz, aby šli pracovat na stavbu rybníka Žabikoru. Sedláci se vzbouřili, že to nepatří do jejich práce. Vůdci vzbouřeného lidu byli Roubínek z Albrechtic a Pelant z Padeřavic. Vrchnost se však brzy dověděla o vzpouře sedláků a zajistila si pomoc vojska. Když vzbouřený lid přišel na panství, direktor je chlácholil. Co je tak mírnil, vidí sedlák Roubínek přijíždět po silnici husary. Poznal, že je zle, a spasil se útěkem. Druhý sedlák Pelant za to dostal větší robotu. Musil robotovat tři dni s potahem a tři dni sám. Za trest měl pak největší robotu v celém okolí.

Vlci v Dlouhém háji u Vlastibořic

♦ ♦ ♦

V lesnaté krajině rozkládají se obce Vlastibořice a Kamení. Mezi nimi je les zvaný Dlouhý háj. Asi uprostřed lesa je rokle Vlčí jáma. Nazývá se tak proto, že se na tom místě zdržovali vlci. Vypravuje se o ní také pověst.

Jednou byl ve Vlastibořicích ples. Hostí bylo málo, rozešli se ve dvě hodiny po půlnoci. Přes Dlouhý háj šel jen hudebník s basou. Únavou sešel s cesty až k rokli. Tu najednou zaslechl praskot větviček a uviděl opodál vlky. Co měl dělat! Začal tedy hrát. Vlci naslouchali a nechali ho. Když šli ráno lidé cestou, slyšeli zvuky, šli po hlase, až uviděli vlky. Ty zahnali a basistu vysvobodili.

Jak bylo u nás za světové války

♦ ♦ ♦

Za světové války se těžce žilo. Hospodáři byli většinou na vojně, k práci zůstaly jenom ženy, děti a starci. Obilí a dobytek rekvirovali pro stát. Stále chodili na rekvizice a stále se říkalo, že přijdou s vojáky – a také někdy přišli. Proto lidé obilí ukrývali, jak se dalo. Přebedňovali komory, ve stodole vykopávali díry a na ně narovnali slámu. Naši vypravují, že měli mouku v úle i v holubníku. Pamatovalo se také na výměnu. Když chtěl někdo něco koupit, musel přinést potraviny, nebo nic nekoupil. Po vesnicích chodili Němci a přinášeli za živobytí látky a jiné potřeby. Chodívali pěšky, neboť na nádraží by jim bývali všechno zabavili. Také jednoho dne přišli dva vojáci a sundali nám zvonek. Všichni prý plakali.

Nastala veliká radost, když nadešel 28. říjen.

Broušení skla

♦ ♦ ♦

U nás jsme měli také jeden brus. Brousila na něm maminka. Jednou nohou šlapala a rukou přidržovala sklo k brusu. Brousila různé korále všech barev a tvarů. Vydělala tak slušné peníze; když teď nebrousí, velmi se nám nedostávají. Ve Vlastibořicích brousili ve čtyřiceti domech, na Jivině ve třiceti a v Sedlíšťkách ve dvaceti. Ve druhé třídě máme za oknem sklo v různých barvách *(tzv. „korále“ různých tvarů)*; brousil je pan František Anděl. Jest to poslední brusič, který brousí ve Vlastibořicích. Na Jivině a v Sedlíšťkách už nebrousí nikdo. *Kromě broušení se v mnoha domácnostech navlékaly skleněné korále. Byla to práce málo placená a dělaly ji zejména děti.*

Nezaměstnanost

♦ ♦ ♦

V brusírnách umlkly stroje. Po domech přestaly drčeti šejby a brusy přestaly hučeti své bzí, bzí. Lidé nemají práci.

Nezaměstnanost přivedla do našich domovů bídu, hlad a nouzi. Nezaměstnaní dostávají podporu nebo stravovací lístky. Za jeden lístek dostanou zboží v ceně deseti korun. Nezaměstnaný má legitimaci a s ní se musí každý měsíc hlásit u obecního úřadu. Někteří nezaměstnaní dostávají podporu od odborových organizací v penězích. Tyto podpory by jim nestačily na živobytí, proto chodí k sedlákům na výdělek.

Pracují za stravu nebo za máslo, za mléko i za jiné potřeby. Jiní chodí do lesa na vysazování stromků, někteří chodí však po vsích od domu k domu a prosí almužnu.

Všichni si přejeme, aby se v továrnách roztočily stroje, po domech rozdrčely šejby a aby brusy hučely své bzí, bzí. Všude by bylo veseleji.

Zjevila se mu smrt (nářečím)

♦ ♦ ♦

Děreček Jíra z Klamorny sloužil za mlada tuhle ve mlejně, víme pacholčil. Takle jednou večír ho poslali na Příhon, aby hlídal zéli. No tak von teda šel. Jak tam příde, flákne sebou na mez a jak lejží tak lejží, to vite chasnik! Ale z ničeho vod Lastibořic k Trávníčku, de ňáká ženská v bílejch šatech. Pacholek byl kurážnej a de blíž, koho to sem čert přines. Vona de furt, až příde na rozcestí a tam se mu ztratila. Najednou byla docela fuč. A druhej den se rozneslo, že v Trávníčku umřela truhlářova žena. Milej děrek si pak vzpomněl, že to byla asi smrt a lidi tomu tak svatosvatě věřili.

Z vyprávění pamětníků

♦ ♦ ♦

Ústním podáním zachovává se mnoho příběhů, které blíže osvětlují život v obci. Jsou hlavně od Mařenky Mizerové (čp. 19), věkově starší, svobodné, jevící velký zájem o historii a vlastivědu obce i okolí. Některé záznamy jsou od dědy Mlejnka (čp. 16), babičky Šulcové (čp. 19) i od dědy Anděla (čp. 33) – obecního mladšího a jiných.

1851

Vypráví Mařenka Mizerová: v létech 1851 – 52 – 53 i dalších stěhovalo se obyvatelstvo německých krajin kolem Osečné, Kotle, Jablonečku, Kuřívod a tam dále na ruskou Volyň. Stěhovali se za podpory německé vlády z říše. Po vesnicích chodili agenti a vybízeli ku stěhování. Poněvadž v uvedených obcích a této krajině žijí Češi a Němci pohromadě, začaly se také stěhovat české rodiny. Ovšem české rodiny tam nikdo nepodporoval, naopak úřady rakouské, ač německé stěhování podporovaly a blahovolně k němu přihlížely, české stěhování ztěžovaly. Nejvíce se stěhovali v roce 1852, kdy od jara jezdilo po cestě k Českému Dubu osm až dest i více formanských vozů s vystěhovalci. Jednou jeli Češi, jindy zas Němci. V pondělí před sv. Havlem (16. října) vyjelo od Českého Dubu třináct formanských vozů po páru koní. Na polovině byly na jednom voze dvě rodiny. S nimi jel i otec mého dědečka Václav Mizera ze Všelibic. Svoji chalupu ve Všelibicích prodal a chtěl se také vystěhovat na Volyň. Protože manželka jeho čekala děcko, nechtěl mu její otec, sedlák Jágr z Duba dovolit, aby jel s nimi s rodinou a tak se rozhodl, že pojede sám, aby viděl, jak to tam vypadá. Rakouské úřady nechtěly mu dát pas, aby se mohl vrátit, a proto jel bez pasu. Jely rodiny z Rovně, Smržova, Vápna, Hlavice, Dubu, Dehtárova, Rašovky atd. Cestou prý je vedl agent, který prý měl plat z každé rodiny. Sídliště, které dostali na Volyňsku, bylo dvě hodiny od Domské Voli k městu. Byla to step částečně krytá i lesem a první sekali trávu na stepi, aby měli pro koně. Byly tam také nějaké bažiny, ale jinak rovina

a rovina. Našim lidem zvyklým na kopce a stráně byla krajina nezvyklou. Půda byla dobrá a úrodná, ale voda nikoliv. Mizera byl tam také navštívit ty, co se tam stěhovali na jaře. Musel však jíti kolik hodin cesty. Ti mu říkali, aby tu vodu nepili, dokud ji nesvaří a nevychladne, než si na ni zvyknou. Přistěhovalci musili vozy postavit tak dohromady, aby na ně nemohli vlci, kterých tam bylo mnoho.

1848 Mizera šel pak zpátky domů pěšky. Ze sousední vesnice Poláci jeli do města. Ráno vyjeli a na stepi ještě k večeru bylo vůz vidět. První noc přenocoval ve stepi. Druhý den přišel do lesa, kde řezali dřevaři prkna z klad ruční pilou. Už pozdě v noci přišel do hostince u silnice. Když usedl, přišel k němu vousáč hostinský, ještě mladý, a ptal se, co si přeje. Když promluvil česky, vzal ho hostinský za ruce a hned musel s ním do kuchyně, kde se jej na vše vyptal. Pak mu řekl, že je Čech a že musel jako student utéci v r. 1848 pro účast na revoluci. Radil mu, aby tam počkal, že tam jezdí jeden žid z Čech, tam že kupuje peří, že pojede s ním až do Vratislavi, odtud aby jel vlakem až do Zhořelce. Žid skutečně přijel a zcela ochotně, že ho vezme ssebou. Když se ho na vše vyptal, domluvili se, že žid je synem starého Arona, který k Mizerovům do Všelibic chodil a kterého Mizera kdysi vytáhl ze závějí za Všelibicemi, když s rancem na zádech si popletl cestu a spadl se závějí do vody. Tak se pak bezpečně dostal do Vratislavi, tam mu žid našel známého, který jel vlakem jako Mizera, jenž jel vlakem poprvé, a dal mu jej na starost. Byl to náhodou evangelický pastor. Ten, když vystoupil, našel mu cestujícího, který jel do Zhořelce. Byl to katolický kněz, který mu o sobě vypravoval, že není Němec, ale že je Vend (lužický Srb), a Mizera se s ním dobře smluvil. Ve Zhořelci vystoupil a šel na Rašovku pěšky, tam se u příbuzných vyspal a ráno šel do Všelibic. Bylo to na sv. Kateřinu (25. 11.). Doma se otočil a šel do Vlastibořic, kde se konala pouť, tenkrát ještě velmi slavná.

Ve Vlastibořicích byla na prodej chalupa čp. 19. Byla v dražbě už celý rok a nebyl na ni kupec. Václav Mizera ji koupil. Bývalý majitel, František Šulc, bednář, si nechal zahradu od č. 19 a na té si postavil čp. 32. Na chalupě váznul dluh Bernštajnské záložny 1.000 zlatých stříbra. Protože František Šulc nezaplatil interesse (úroky), přišla chalupa do dražby. Ten obnos si vypůjčil otec Františka Šulce, Jan Šulc, pro syna Václava, který se přiženil do živnosti na Volavci. Když je hodkovická záložna, filiálka Bernštajnské, vyplácela, vyplatila je v samých stříbrných dvacetnících. Bylo jich dvě čtvrtce. Matka Šulcova, stará bednářka, je nesla na Volavec v loktuši a odřela si celá záda.

1852 Rodina Mizerova se do Vlastibořic přistěhovala na sv. Jana evangelistu (27.12.1852). Nejmladší dceři Terezii bylo 6 týdnů a 2 dny (Terezie provdaná Hnízdilová). Václav Mizera až do své smrti vzpomínal na Volyň a na Čecha hostinského, který ho prosil, aby poceloval za něj tu rodnou zem, kterou on tolik miloval a na kterou tolik vzpomíná.

Dokud žil starý Aron, žid, měli u Mizerů vždycky alespoň jednou za rok zprávy o Volyni, neboť to měl od syna. Když přišel Mizera do kostela v Hlavici i v Dubě,

všude se ho na Volyň vyptávali. I kněží na obou místech se dotazovali, protože proti takovému vystěhovalectví kázali. Mizera říkal: „Zem je tam dobrá, ale voda ne, a to všechno ostatní si musí každý vydobýt vlastníma rukama." Budoucnost tam měla řemesla, protože v tomto ohledu tam byli pozadu.

V letech 1910 – 1911 chodil tady po hostincích agent a ten sliboval za děti mnoho peněz a jak se ty děti budou mít dobře. Ve Vlastibořicích chodila s Mařenkou Mizerovou do školy Anna Hadačová a její bratr. Matka její sloužila u Beranů ve mlýně a otec byl pobuda, kořala. Otec ty dvě děti za kořalku prodal tomu agentovi. Matka děti nechtěla dát a děti utekly do školy. Anda přišla a plakala a já jí pomohla plakat. Přišel pan řídící a ptal se, co se stalo. Anda všechno řekla a pan řídící poslal pro četníka a věc se vyšetřovala. Ve Žďáře, tam už měl agent dvě děti pryč, nasliboval matce hory doly a tátu koupil za kořalku. Děti dostali už až někde u Cařihradu. *1910*

V čísle popisném 21 ve Vlastibořicích byla sběrna loterní. Ve vsi se velmi mnoho sázelo do loterie. Pokud jsem slýchala, vyhrál jednou dědeček bednářův 20 zlatých. Držel na „sedmičku" po celý rok. Náš děda říkal, že tam kolikrát tolik dal. Ze Střížovic sedlák Mohelský dal statek synovci z Vitanovic a koupil si chalupu čp. 33 ve Vlastibořicích za to, že vyhrál v loterii 1.000 zlatých šajnů.

Václav Adam *(asi z čp. 11)* chalupu prosázel a koupila ji moje prababička Anna Honzejková z Potrosovic (Petrašovic). Z dětí a vnuků Václava Adama byli Němci. Vnuk už mluvil málo česky a jeho syn se tady učil opět česky, jako Němec.

V č. d. 16 Alžběta Čížková – Štěpánová – Hobrlantová Z jejich dětí, ať se jmenovali Čížkovi, Štěpánovi nebo Hobrlantovi byli Němci v Rychnově, v Hodkovicích, např. Čížek z Rychnova, flajšinetář. Obec na něj musela platit, protože byl každou chvíli v nemocnici. Pak mu musela dávat podporu. Ale když byly volby, volil jako „všecky lepší lidi" Němce /odrodilci nebývali nikdy valného charakteru/. Z toho rodu Čížků pocházela Else Čížková, dcera artisty, který se v cirku zabil a máma šla na ulici (prostituce) a 12 – 13 letou Elsu brala s sebou. Policie ji sebrala a přišla na obec. Konšelé rozhodli, že bude chodit po číslech. Byla u Beranů, ti ji pak přivedli k nám. Povídá Beran: „My jsme ji do sednice nepustili, ona byla ve chlívě." Náš děda tomu nechtěl rozumět: „Je to taky člověk", říkal. Maminka ji musela umýt, vyčesat, všechno na ni vyprat a ty hadry zavšivený spálila. Pak ji chtěli za službu Šámalovi i Bradáčovi, ale byla na faře. Po nějakém čase Elsa utekla s cirkusákem a do roku platila obec na Elsino dítě v porodnici.

Z čísla domu 8 pocházel Vít Bláha. Podle vyprávění Františka Šulce /dědečka bednářovic/ byl na svou dobu poměrně vzdělaný. Uměl česky i německy slovem i písmem. Byl však nešťastně zamilován do dcery Roubínkovy z Radimovic /dnes u Košků/. Tu mu nechtěl její otec dát, protože byly doma ještě sestra Marie s dcerou a nejmladší sestra Kateřina. Zastřelil se u sv. Barbory, aby viděl jedním okem na domov a druhým okem na domov svého děvčete, jak napsal v dopise ve kterém se loučil. Tento románek, jako jednu z prvních svých prací uveřejnil Bohdan Kaminský

v nedělní příloze „Národní politiky“. Pan učitel Farský měl to uloženo. Otec jeho nad smrtí syna zdrcen, a poněvadž manželka jeho byla nemocna, vzdal se rychtářství a zastupoval ho František Šulc /dědeček bednářů/. Petr Fanta říkal, že bednář sázel do lutrie a Bláha to musel zaplatit.

Statek č. 8 stával u samého hřbitova původně za Hartychovými a na svém nynějším místě byl postaven Josefem Jíslem z Vlastibořic, za panování Josefa Císlera, obendátora (vrchního) na panství Svijanském. „Stavěl Ťukal z Pěnčína“, jak bylo psáno na prkně ve štítě. Vdova po Josefu Jíslovi se provdala za Jana Bláhu z Bílého, který byl strýcem zemřelého:

Jan Bláha, manželka jeho vdova Jíslova, dcera Marie, provdaneá ve Střížovicích, dcera Anna, provdaná v Kamenici. Marie se provdala za otce své dcery teprve, když se tento vrátil po dvanáctileté službě z vojny, dostala do Střížovic věnem pole Na karbanovsku, které do Vlastibořic do čp. 8 přinesla věnem její matka rozená Janečková ze Střížovic. Dcera Marie Jíslové, provdané Pluhařové – Kateřina, provdala se do Soběslavic za Jísla u zvonku.

1880 V letech 1880 – 1890 se ve Vlastibořicích a okolí velmi pilo. Jen ve Vlastibořicích počítáno ob týden 200 litrů kořalky, až z toho měl hostinský Jan Šulc mnoho nepříjemností, ježto prodával současně maso, které leželo na sudech s kořalkou. Kořalku si vyráběl sám z esencí, které nakupoval. Masa prodalo se zde rovněž mnoho. Týdně zabíjelo se u Šulců několik vepřů i hovězí dobytek.

1595 **Dědeček bednářův, František Šulc, čp. 32 vypravuje:** My Šulcovi a ze Střížovic Hobelantovi jsme se jmenovali jinak, ale obendata *(asi vrchní)* na panství Svijanském změnil nám jména na Schultze a na Haberlanta. z toho pak časem byl Šulc a Hobelant (prý Lacina, či Lakota – Haber = oves tyrolsky a bavorácky, Habgier = lakota). Historicky známí usedlí na statku čp. 1 ve Střížovicích podle Josefa Škody z Janovic: Václav Chocholouš – Bartoň Hendrich – 1595 Václav Bartoňkův – 1616 Gabriel Fibigar (Fibogar) z Vlastibořic čp. 2 – 1636 Jiřík Gabrielův – 1637 Matěj Dalda po Jiříku Gabrielovi z gruntu odběhlém = třicetiletá válka – 1638 ujímá statek dokonce vypálený Matouš Haberlant – 1676 Václav Haberlant – 1716 Václav Hoberlant – 1740 Matěj Hoberlant – 1774 Matěj Hoberlant – 1792 Jakub Hoberlant 1844 Josef Hobelant – 1870 Josef Hobelant.

1896 **Vypráví Václav Fibrich z Nádavku** (Červenice): Můj otec narozený v r. 1896 chodil do školy ve Vlastibořicích. Jednou o polední přestávce si kluci z Kamení usmyslili, že budou sloužit mši v kostele, jako pan farář. Bylo hezky, kostel byl otevřený a tak kluci vešli do kostela, rozdělili si úkoly a začali. Jeden dělal faráře, druhý kostelníka, další dva ministranty. Tomu co začal zvonit „malým“ to zřejmě moc nešlo, není to snadné. Nezvyklé zvonění uslyšel pan farář, ihned běžel do kostela a zjistil co se tam děje. Následky byly pro všechny zúčastněné špatné. Mimo to, že dostali výprask od pana učitele, museli lézt po kolenou od školy až před kostel – asi jako pokání.

Vypráví Oldřich Anděl z čp. 52. Mnoho vzpomínek se zachovalo zejména na léta válečná, kdy naši předkové prožívali zvláštní atmosféru strachu a obav.

1866

Za války prusko-rakouské v r. 1866 bylo dědovi Václavu Andělovi, který byl z Jeníšovic, deset let. Podle jeho vyprávění musel se s ostatními kluky napít vody z obecní studny na návsi, aby se Prusové přesvědčili, že není otrávená. Lidé z obavy, aby jim Prusové nerekvírovali potraviny, uschovávali je před nimi, kde se dalo, i v lesních skrýších. Válka se naší obce přímo nedotkla. Ale nedaleko odtud, císařskou silnicí od Žďárku k Turnovu táhlo pruské vojsko a je známo, že na zámku v Sychrově přenocoval pruský kancléř Bismarck s generalitou, zatímco majitel zámku Rohan uprchnul. Babička Bernatová z čp. 34 vzpomíná „když táhli okolo Prajzi, dodělávali jsme zrovna práh u naší chalupy".

1877

Války v Bosně a Hercegovině se zúčastnil i můj již zmíněný děda Václav. V r. 1877 jako nováček narukoval k dragounskému pluku č. 13 prince Evžena Savojského do Vysokého Mýta, po výcviku přeložen do bosenského Sarajeva, kde sloužil až do propuštění v r. 1880. Z války v Bosně si přinesl vyznamenání, které rád nosil při slavnostních setkáních vysloužilců.

1938

Stejně i generace našich otců, kteří pamatují 1. světovou válku a mnozí byli nuceni se jí zúčastnit na frontách a z nich někteří opět společně s ostatními nastupovat v mobilizaci v měsíci květnu a září r. 1938 k ochraně republiky a nakonec i my, kteří jsme tehdy byli dětmi, jsme vnímali to zvláštní napětí, kdy všichni čekali, že bude válka. Již od jara se prováděla pravidelně cvičení hasičů, civilní protichemické ochrany (CPO). Velitelem CPO byl A. Kaše. I o půlnoci budil obyvatele zdejší obce místní zvon, jímž byl vyhlašován nácvik leteckého poplachu. Vyvrcholení nastalo v pátek 23. září 1938, kdy již odpoledne upozorňovalo rádio, že bude vyhlášena důležitá zpráva, aby obyvatelé zůstali u svých přijímačů. V té době měli rádio jen v čp. 15, 20, 48 a hlavně v čp. 26 (hospodě), kde se shromáždilo nejvíc obyvatel osady, včetně nás některých kluků, kteří jsme v té době chodili do měšťanské školy v Hodkovicích. V hospodě se vzrušeně debatovalo až do pozdních hodin, kdy byla vyhlášena všeobecná mobilizace. Po této výzvě rukovali ze vsi: František Resl čp. 35, Bohuslav Švára čp. 5, Josef Melichar čp. 10, Kamil Porš čp. 29, Josef Tomášek čp. 42 a Jaroslav Picek čp. 20. Mimo to sloužil v presenční službě Václav Adam čp. 15 a Oldřich Louda čp. 50, poručík dělostřelectva. Téměř všichni narukovali do Liberce ke 44 pluku. S ním pak zaujali obranné postavení ve vsi Mařenice a Mařeničky, severně od Jablonného v Podještědí, kde bylo velitelství litoměřické divize.

Po Mnichovu, kde se rozhodlo o nás bez nás, a po odstoupení pohraničí, byla ves svědkem příchodu mnoha rodin prchajících často jen s nejnutnějšími věcmi před Němci. Byli ubytováni v hospodě na sále i v jednotlivých rodinách. Domek čp. 45 dal jim k dispozici i p. farář Voborník, kde bydlelo na čas několik rodin z Hrádku n. N. Postupně se situace uklidňovala a všichni si oddechli, že není válka. V době obou mobilizací jsme museli asi týden chodit do měšťanské školy v Hodkovicích pěšky.

Oživení do vsi přineslo přestěhování jedné větve měšťanské školy z Hodkovic. Zatím co nám se cesta do školy zkrátila, nemuseli jsme denně šlapat cestu na sychrovské nádraží, mnohým se značně protáhla. Učitelé, kteří nás za ta léta učili, byli vesměs výborní.

1939 Ve třídě v prvním poschodí školy s okny na východ jsme zažili i 15. březen 1939. Hned ráno po zahájení vyučování vešel do třídy ředitel Josef Kvaček s krátkým proslovem, z něhož si pamatuji: „žádný strom neroste do nebe a uvidíte, že se ještě vy dočkáte lepších časů."

1945 Osud p. ředitele Kvačka, zaníceného Sokola a národovce, byl pohnutý. Po roce 1945 na základě udání byl dvakrát dočasně odvolán z funkce ředitele školy, ač se to zdá neuvěřitelné, za jeho jednání v době Protektorátu. Koncem padesátých let na udání otce žačky školy, že při vyučování hodnotil americkou vojenskou techniku lépe než sovětskou, byl odsouzen na dva roky vězení v Leopoldově a krátce po návratu domů v r. 1960 náhle zemřel.

1949 Škola, byť s obtížemi, přečkala válku, dočkala se i osvobození republiky a pokračovala ještě do roku 1949. Všem nám dala hodně a rádi na ni vzpomínáme. Na samém konci války přijel na náves jeden sovětský voják na koni, za chvíli koně obrátil a odjel. Později, již po osvobození, byl na zahradě čp. 6 polní lazaret – jakýsi veliký stan. Zdravotnický personál lékaři a ošetřovatelky byli ubytováni po jednotlivých staveních. Více, vlastně celou kolonu vojáků zažili v Sedlíšťkách, kam postupovalo sovětské vojsko od Trávníčku, ale nahoře hned obracelo k Nechálovu. Na křižovatce je vítala děvčata obce v krojích. Dole v Trávníčku zůstala polní pekárna, kde podle nařízení starosty obce se střídali muži a pomáhali při pečení chleba pro vojsko.

Oldřich Louda – něco málo z mých nejstarších vzpomínek na rodnou obec.

1917 Narodil jsem se na svatodušní neděli 27. 5. 1917 v čp. 48 a ještě týž den jsem byl pokřtěn. Na svůj první domov se nepamatuji, vzpomínám si až na domek čp. 31 stojící přímo proti kostelu, můj druhý domov. Jednou z mých prvních vzpomínek, asi z r. 1920 je na automobil, se kterým přijel o Dušičkách na hrob svých rodičů p. Laurin, spoluzakladatel fy Laurin-Klement, rodák ze sousední obce Kamení. Pamatuji, jaký obdiv získal místní rodák p. František Anděl z čp. 33, když se svolením majitele sedl do auta a objel náves. Byl totiž ve válce frontovým řidičem. Auto v té době bylo na vesnici něco neobvyklého a budilo velkou pozornost. Ve třicátých létech vlastnili v obci automobil pouze p. řídící Alois Kaše (zn. Citroen) a obchodní zástupce zemědělských strojů Jaroslav Picek (zn. Tatra), na motocyklu zn. Harley Dawidson jezdil Stanislav Melichar. Ani jízdních kol v té době ve vsi mnoho nebylo.

Dobře se též pamatuji, kdy jsem uviděl prvně letadlo, které přiletělo nad jivinský hřbitov při pohřbu shodit věnec na hrob havarovaného vojenského pilota pocházejícího z Radimovic. Sešlo se zde při této příležitosti mnoho lidí.

1923 V r. 1923 jsme se přestěhovali od kostela do vlastního nově vystavěného domku čp. 50 na návsi za sochou Jana Nepomuckého, proti čp. 7, kde v té době klempířil

p. Jaroslav Melichar, všeobecně zvaný Jarmel, známý šprýmař. Byl to velmi pracovitý a zručný řemeslník, ale občas si rád přihnul a potom v práci pauzíroval. Jezdil na motorce, s přívěsným vozíkem vlastní výroby. Dokázal ovládat motorku jednou rukou, zatím co druhou rukou držel na rameně několikametrové žlábky nebo okapové roury. Nutno si uvědomit, že k nastartování bylo nutno tehdy motorku rozběhnout a teprve potom naskočit.

1923

Nad námi na statku bydlel můj starší kamarád Adolf Bartoš, studující gymnázia, sestavil si krystalový radiopřijímač na sluchátko, pomáhal jsem mu s instalací dlouhé antény, vysoko mezi střechami domů. Bylo to krátce po roce 1923. Od té doby došlo k velkému technickému pokroku, zejména po 2. světové válce. Za příklad mohu uvést počítače. Jako druzí v armádě jsme zavedli na na mém bývalém pracovišti v r. 1960 samostatný reélový počítač ZUZE a v r. 1968 již sálový počítač MINSK 22. Zaujímal celé poschodí budovy. Dnes je schopen jeho funkci zastat malý stolní počítač a složité geodetické výpočty může provádět malá kapesní kalkulačka.

Ještě v době Protektorátu chodili od vesnice k vesnici žebráci (většinou mentálně postižení lidé) a při přenocováni v naší vsi spávali ve chlévě statku čp. 10. Někteří z nich : Honza, na kterého jsme pokřikovali přídomkem baron, a který nás proto honil; Baruška modlibovská, vždy v nápadném klobouku vyšlém z módy, který jí někdo daroval; Komínek, konzumující zředěný denaturovaný líh; Kačaba, který zmrznul v příkopě u jivinského hřbitova. Jejich život jistě nebyl snadný.

Umělci z naší farnosti

♦ ♦ ♦

1867

Kromě již zmíněného Petra Matouška, nar. 27. 6. 1867 v Horních Padařovicích, autora drobných historických statí, popisuje život v našem kraji Blažena Adamová – Černovická, narozená 19. 2. 1882 v Soběslavicích. Její knihy – Obrázky z naší vesnice, Z rodného kraje, Na vršku, by neměly chybět v obecní knihovně (objevil jsem je v turnovském muzeu).

Z řezbářské rodiny Bušků na Huse vyniká jako řezbář – umělec a organizátor závodu Dominik Bušek. Jeho mladší bratr Konstantin překvapuje svými obrazy a uměleckými řezbami. Z téže rodiny pochází i spisovatel Bohdan Kaminský a z příbuzenského svazku Karel Mašek. Rodinný hrob Bušků najdeme na hřbitově ve Vlastibořicích.

1874

Jako hudebníka nutno šířeji připomenout Otakara Bradáče narozeného 10. 11. 1874 v Paceřicích, který své mládí prožil ve vlastibořické škole, kde jeho otec vyučoval od r. 1877 až do r. 1905. Po absolvování varhanické školy působil jako učitel hudby ve Vukovaru ve Slavonii, později přes deset let v Plzni, konec života strávil v Rožnově u Českých Budějovic.

Bradáč byl výborný hudební učitel, temperamentní dirigent a plodný skladatel. Jeho hudební dílo je obsáhlé, žel většinou nepřístupné, protože nebylo otištěno.

Přehled skladeb k 50. narozeninám skladatelovým:

1893 1893 – Chorvatské tance a kola (zastupoval bratra ve Slavonii).

1894 1894 – Entreakty (pro ND), jednoaktovka Alexandra Carmasiniho; Slovanské melodie; Fantasie pro klavírní kvintet; Bolero pro housle a klavír; V rozjímání; sólové písně – Jenom sen, Padaly hvězdy, A to milování, U jezera a jiné.

1896 1896 – opera Obžínky, premiéra 1898 v Roudnici.

1897 1897 – mužský sbor s průvodem „Duma při mši svaté".

1898 1898 – opera Kostnice sedlecká – čtyřaktová zpěvohra, po návratu z vojny ji skládal ve Vlastibořicích.

1899 1899-1901 – Koncertní valčíky, symfonická báseň Hrad Bouzov, Probuzení jara v Poještědí, Z pojizerského ráje, Cikánský tanec.

1903 1903- Kantáta Na Golgotě.

1905 1905 – drobné skladbičky: Drahé matince, Milovanému tatíčkovi, Na klíně matčině, V bezstarostné chvíli, Ples maličkých atd.

1906 1906 – Fantasie – v ráji československých Luhačovic, smíšený sbor „My chceme být".

1908 1908 – Zhudebněné básně: Nech ruce zlíbat naposled; Dej vzhlédnout do svých očí hloub; Sbory na slova J. Vrchlického: Na hrobě roste tráva a v hrobě roste klid. Na text Dr. J. V. Šimáka: Ten znáš-li kraj pod Ještědem. Na slova Hálkova: Tak často mi to připadá. Další sbory: V rozkvětu růže; Krejčí; Zdrávas Maria. Písně: Píseň beze slov; sólové písně pro baryton: Což špatně jsem vás pochovala; Zastav slzy.

1910 1910 – velká symfonická báseň: Víra, Naděje a Láska.

1912 1912 – hřbitovní scéna: Můj sen o mrtvých.

1915 V roce 1915 se přestěhoval do Rožnova u Č. Budějovic.

1921 1921 – Píseň míru, hymna: Krásná naše domovino.

1922 1922 – Píseň beze slov – pro dechový orchestr, Pochodová píseň tatíčka Masaryka, pochod pro dechovou hudbu „Z luhů československých", píseň beze slov „Poslední píseň".

1924 Zemřel 11. ledna 1924 v Českých Budějovicích.

32

32. Peníze, životní úroveň

V předchozích kapitolách bylo rozvedeno, jak život našich předků ovlivňovala moc světská a moc duchovní. Závěrem nutno uvést ještě moc třetí, skrytou, neviditelnou, neúprosnou, nadřazenou oběma uvedeným mocem – **peníze.**

Co říká moudrost věků o penězích: „In terra summus rex est hoc tempore nummus" (Peníz je nejvyšším králem, ten celému světu teď vládne) – Každý, kdo má peníze, pluje s příznivým větrem – Peníze jsou pánem světa – Peníze zmohou všechno – Když ti peníze chybí, každý tě nerad vidí – Bez peněz v světě darmo se člověk plete – Bez peněz do hospody nelez, praví staré přísloví – Zdá se, že vše se dá koupit nebo získat za peníze. Za peníze bylo možno si předplatit i přebývání v nebi, dokonce i pro mrtvé předky. Jedině přijde-li nevyléčitelná choroba, moc peněz selhává, zdraví koupit nelze. Zdraví je dobro, o němž nevíme, dokud ho neztratíme.

Kdo peníze nemá je jeho společenské postavení špatné a společnost mu to dává znát. Podle množství peněz se dělili i poddaní již od 13. století do několika skupin. Na bohaté – rychtáře, majitele mlýnů a hospod, sedláky, kteří využívali pro práci na svém hospodářství námezdní síly. Nejpočetnější skupinou byli chalupníci, na nejnižším stupni stála venkovská chudina. Společenský rozdíl mezi sedlákem a chalupníkem byl stejně tak veliký jako mezi bohatým pánem vlastnícím mnoho poddaných a chudým zemanem nebo rytířem, který třeba neměl ani koně. Trápení s penězi, stesk nad dluhy, nesužovaly jen poddané. Jan z Vartemberka v r. 1523 nejvyšší purkrabí, se přiznává, že má dluhů tolik, že stěží „klín klínem vyráží". Zchudlí šlechtici klesali na úroveň měšťanů, či dokonce poddaných. Nejhorší ranou pro urozeného je ztráta majetku, neboť byť byl šlechtic nejurozenější, nic neznamená, je-li chudý. *1523*

Kdo peníze neměl, musil si je vypůjčit (našel-li věřitele), nebo žebrat. V každé společnosti byl dluh skutečností velmi tíživou. Kdysi mohl být dlužník pro nespla-

cení dluhů i prodán do otroctví. Kde všude si osadníci peníze půjčovali, se dovídáme v kapitole 27. Evidování zápůjček bylo velmi pečlivé. Půjčování peněz na vysoký úrok bylo považováno za něco nečistého a křesťanům bylo zakázáno. Zabývali se tím Židé, kteří byli zdatnými obchodníky a bankéři i vyhledávanými věřiteli mezi křesťany, kteří se ocitli ve finančních nesnázích. Nashromáždili tak velké majetky, a proto na ně bývaly pořádány pogromy.

Podle Ottova slovníku naučného „peníze jsou hospodářský statek, který slouží za obecné měnidlo a platidlo, obecnou míru a spolu uchovatele hodnot." Zprvu to byly nejrozličnější předměty (i plátno, od toho slovo platiti), postupně plíšky dvou drahých kovů – zlata a stříbra ražené jednostranně (brakteáty), později oboustranně. Přehled mincí užívaných v Čechách je uveden v kapitole 34.

1300 Při pročítání „Pamětí" se často setkáváme s údaji o penězích, ceny jsou uváděny v kopách grošů. Groš byla od r. 1300 mince o velkém obsahu stříbra, hodnota groše však postupně klesala, jak byla ryzost měny snižována. Zachované rčení – je jako za groš kudla znamená, že hodnota groše byla malá. To přinutilo Jiřího z Poděbrad, který spravoval zemi za krále Ladislava Pohrobka, provést reformu a dát razit nový pražský groš. Opět rčení – za krále Holce byla za groš ovce, svědčí o vysoké hodnotě groše. Název groš zůstal jako označení tříkrejcaru tolarové a potom i zlatníkové měny.

1750 Pražské groše obíhaly i v 17. století a kopa (60 ks) grošů zůstala jako početní jednotka až do konce 18. století. Nejběžnějším oběživem však byla drobná mince, tzv. peníze a haléře, jež tvořily zlomky groše. Groš se dělil na drobné mince, jejich hodnota i názvy se měnily s dobou (haléř, malý peníz, bílý peníz, krejcar ap.). Od r. 1750 se drobné mince razily z mědi, zlatky a jejich díly ze stříbra.

V Čechách byly v oběhu nejen groše a zlaté, ale i množství cizí mince. Obtíže vznikaly při platbách míšenským grošem. Ustálil se poměr 1 groš český = 2 grošům míšenským. Postupně vznikaly otázky kolem finančních záznamů, často se nevědělo, jde-li o groše české nebo míšenské.

1762 Od r. 1762 se objevují první papírové peníze – bankocetle.

1892 Od r. 1892 byly v Čechách v oběhu zlaté mince v hodnotě 100, 20 a 10 korun, stříbrné v hodnotě 5, 2 a 1 koruna, drobné mince 20, 10 haléřů z niklu, 4 haléř a 1 haléř bronzové. Kromě mincí byly v oběhu papírové státovky i bankovky směnitelné za zlato. Pětizlatková státovka platila 10 korun a od té doby se desetikoruně říká pětka. Rakouská měna platila u nás až do r. 1918, odluka měny byla provedena 26. února 1919.

1919 Prvními československými papírovými penězi byly rakousko-uherské koruny opatřené kolkem. Ještě v r. 1919 přišla do oběhu první čs. papírová platidla. První bankovky byly vydány po zřízení Národní banky československé v r. 1926.

1939 Devizový kurs Protektorátu 10K za 1 RM znamenal podhodnocení koruny o jednu třetinu. V období Protektorátu zabavili Němci 42 899 kg ryzího zlata. Po vyhlášení Protektorátu byly původní peníze postupně stahovány a nahrazeny novými.

Obnovené Československo bylo zaplaveno bezcennými platidly, k 30. 4. 1939 činilo oběživo 94 miliard korun. Měnová reforma byla provedena 1. 11. 1945, zavedena nová čs. koruna, obíhající peníze prohlášeny za neplatné a do hodnoty 500 Kčs byly směňovány za nové, nadbytečné peníze vázány na zvláštním účtu, tzv. vázané vklady a při další reformě bez náhrady zrušeny. Tato reforma se uskutečnila 30. 5. 1953 se současným zrušením lístků na potraviny a průmyslové zboží. Výměna peněz se uskutečnila v poměru 50:1 s tím, že 300 Kčs starých na osobu bylo vyměněno v poměru 5:1.

1993

Po rozdělení republiky v r. 1993 se peněžní jednotkou České republiky stala koruna česká (Kč). Bankovky a mince byly postupně stahovány a nahrazovány novými českými penězi. V červenci 1993 byla uvedena do provozu jablonecká mincovna (bižuterie), která od r. 1995 razí všechny nominály oběžných i pamětních mincí. V témže roce zde byly vyraženy i první zlaté mince České republiky.

Životní úroveň našich předků byla rozdílná, podle majetnosti předka. Nejnázornější představu o tom si uděláme porovnáním velikosti roboty, event. kontribuce, nebo výší sjednaných výměnků pro případ stáří (další text převzat z rodinné kroniky).

1147

A/ Výměnek Jana Helebranta z Oujezda č. 23 *(Grunt 21 jitra 1147 sáhů měl ročně roboty 59 dvouspřežních potažních dní s koňmi a deset a půl ručních dní; při vyvazení z roboty zaplatil 375 zlatých vejkupní částky, což odpovídá gruntu o velikosti tří osmin lánu.)*

1876

Listina o smlouvě trhové uzavřená 20. srpna 1876 mezi Janem Helebrantem z Oujezda u Svijan č. 23 co prodávajícím a Janem Helebrantem (synem) a Marií Kaprasovou (synovou nevěstou), co kupujícími. Jan Helebrant jsa dle gruntovní knihy Oujezdské list 414 knihovním vlastníkem ..... prohlašuje listinou touto, že jsme jmenované tyto nemovitosti se vším co hřebem přikuto nebo hlínou přimazáno, se vším příslušenstvím, v těchže mezích a hranicích a s týmiž právy jakož on nemovitosti ty držel a užíval aneb držeti a užívati oprávněn byl, Janu Helebrantovi a Marii Kaprasové za obapolně ujednanou trhovou cenu 3265 zl. r. č. prodal a do jejich úplného a neobmezeného vlastnictví a ovládnutí odevzdal. Kupující zaplatějí:

- dceři prodávajícího Marii provdané Černé v Újezdě č. 5 – 1200 zl,
- Kateřině provdané Jonové z Březiny – 1265 zl,
- prodávajícímu zbytek – 800 zl.

Prodávající vyhražuje sobě následovní doživotní každoroční výměnek a sice: svobodný a teplý byt společně s hospodáři ve světnici, právo postaviti sobě ve světnici hospodářově postel, stůl a dvě židlice, právo při hospodářově dříví sobě pokrmy a nápoje připravovati, ve sklepě místo pro brambory, mléko a zelí, právo požadovati od hospodáře vyčistění prádla, obsluhy v případě nemoci neb nemožnosti sobě samu posloužiti, právo obilí do mlýna sobě hospodářovým potahem nechat dovézt a mouku z mlýna přivézt, dále právo k výhradnému volnému používání světničky v síni vedle náspy, do kteréž hospodář kamna s troubou do komína povinnen a je

v dobrém pořádku udržeti vázán jest, dále právo k užívání prostřední komory na pavlači a chlívku pro prase; dále ročně devět korců žita, pět korců pšenice, jeden cent čistě vytřeného lnu, 16 beček brambor; 40 liber másla, v masopustě prase živé 60 lib. těžké, 6 lib. sýra na strouhání a sice 3 lib. k svijanské pouti a 3 lib. k posvícení, 6 kop slepičích vajec, čtvrtý díl ovoce ze všeho stromoví na zahradě tak jak se natrhá, právo sobě mimoto každoročně jeden strom třešňový a jeden švestkový k česání vybrat, jednu čtvrtci máku, jedno vědro naloženého krouženého zelí, 6 kuřat a sice 3 k posvícení a 3 k svijanské pouti, 1 husu vykrmenou obrostlou k posvícení Oujezdskému, každodenně 5 žejdlíků mléka, jak se nadojí, každou neděli a každý svátek ještě k tomu 1 žejdlík smetany, o posvícení a o svijanské pouti vždy 3 žejdlíky smetany sladké, 1 sáh polenového dříví 30" dlouhé a půl kopy otýpek.

1876 Kupující přejímají tento výměnek k výslovně na se k plnění od sv. Jakuba tj. 25. července 1876 k plnění rukou nerozdílnou, a jsou, pokud to dávky připouštějí povinni výměnek ten čtvrtletně napřed odváděti."

Životní úroveň rodiny Jana Helebranta byla zřejmě slušná, obě z dcer dostaly slušná věna, i na prodávajícího zbylo.

1030 **B/ Výměnek Václava Loudy ze Zásady č.** 3 *(chalupa o výměře 2 jitra 1030 sáhů, 27 zlatých 40 krejcarů vejkupní částky) Při prodeji chalupy v r. 1854 pro Václava Loudu zaknihován tento výměnek:*

1845 „Zůstane tam pro starý výměniči Václava a Alžbětu Loudovský manžele na této usedlosti ze smlouvy od 28. dubna 1845 vejměnek až do jejich obouch smrti dále zachovaný, který v následujícím pozůstává: Mimo svobodného spolu bytu v sednici s hospodářem, pohodlí na peci, pečení a vaření při hospodářovým dříví, v pádu potřeby vyprání prádla a posloužení, užívání jedné komory v síni, jednoho špejchárku a patřičného místa ve sklepě, ostatní každoročně tři korce žita, jeden korec ječmene, půl korce pšenice, deset tunek bramborů, jedno vědro naloženého zelí, jednu kopu vajec, čtrnáct liber másla, osm liber sejra, čtrnáct liber vytřeného lenu, od sv. Jiří až do sv. Havla každodenně jeden žejdlík kozlího *(!)* nesbíraného a dva žejdlíky vysbíraného mléka, pak čtvrtý díl z domácí zahrady a sklizeného ovoce.

Dále také zůstane tam pro jejich dítky, totiž Floriána, Jana, Petra a Marii Loudovou zajištěný byt v této chalupě až do jejich zaopatření zachovaný." *(8 dětí již žilo mimo rodinu.)*

Životní úroveň rodiny Václava Loudy zřejmě nebyla veliká, z vejminku muselo žít šest osob. Po smrti Václava Loudy se majetek rozdělil na jedenáct dílů a na každého dědice připadl 1 florén 46 a 2/11 krejcaru r. č. dědictví.

Z porovnání obou výměnků vidíme, jaké rozdíly v životní úrovni byly.

33

33. Obec v létech 1951 – 2000, historie obce a blízkého okolí v datech, krátké shrnutí historie obce

Obec v létech 1951 – 2000 (pokračováni kapitoly 24). Údaje doplnil O. Anděl. Údaje z některých let nebyly nalezeny.

Zápisy ze schůzí Místního národního výboru

♦ ♦ ♦

(v archivu v Liberci – Machníně.)

15. 1. 53 – telefon v čp. 26 (hostinci) převeden na MNV.

23. 4. 53 – upřesněn seznam „vesnických boháčů" – neplnili dodávky.

19. 11. 53 – projednána žádost řidiče autobusu Mil. Macouna o byt. Vyřešeno vypovězením bytu J. Tesařové v Kampeličce.

12. 2. 54 – obci přidělen zdravotním odborem Obvodního národního výboru MUDr. Porš.

27. 3. 54 – kino v obci promítlo za rok 10 filmů v čp. 26.

25. 5. 54 – novým předsedou MNV Václav Linhart.

18. 11. 54 – dán do provozu nově vybudovaný kravín, není však dokončen.

28. 2. 55 – projednán nácvik na spartakiádu. Členy Sokola se nepodařilo získat.

4. 8. 55 – požárnímu sboru osady doporučeno, aby zažádal o odhad a výkup nákladního auta Jos. Loudy čp. 46 pro požární družstvo.

24. 5. 56 – pracuje se na úpravě rybníka u školy, vždy v neděli dopoledne.

26. 7. 56 – vyhlášena pracovní povinnost občanů od 18 do 65 let na neděli od 7 do 12 hodin.

20. 12. 56 – předseda MNV poukazuje na nečinnost Sokola. V případě neobnovení činnosti bude mu odebráno tělocvičné nářadí. Bude svolán výbor Sokola.

20. 4. 57 – konstatováno, že kronikář A Kaše nevede kroniku v duchu doby. Novým kronikářem jmenován Jos. Kvaček.

29. 5. 57 – novým předsedou MNV Josef Škoda z Jiviny, tajemníkem Václav Linhart.

18. 7. 57 – projednána požární ochrana a žňové hlídky v obci.

23. 1. 58 – projednáno uklizení spadlé trigonometrické věže na kótě 414 po zvrácení větrem.

28. 5. 59 – je dokončena stavba salaše nad Vyhlasovými u lesa.

3. 12. 59 – projednán návrh na sloučení JZD Vlastibořice, Radimovice a Kamení.

1958 4. 2. 60 – projednán stav obecní kroniky – vede Mir. Třešňák v duchu doby od r. 1958.

7. 5. 60 – je dokončena stavba drůbežárny na Jivině,

12. 4. 63 – projednána stavba nového kravína.

9. 10. 64 – uloženo majiteli čp. 31 (od čp. 10) provést demolici čp. 31 do konce června 65.

26. 2. 65 – stanoveno místo pro stavbu autobusové čekárny, JZD se ukládá zbourání čp. 31.

12. 7. 65 – předání funkce tajemníka MNV, konstatován nepořádek při vedení V. Linhartem.

11. 2. 66 – kronika obce vedená A. Kašem nebyla odevzdána, chybí část vedená J. Kvačkem.

8. 7. 66 – novým předsedou JZD se stal Jiří Beksa.

14. 10. 66 – projednána rekonstrukce a rozšíření čp. 26 hostince na kulturní dům.

7. 11. 66 – projednán návrh ZŠ Kobyly – přechod žáků od páté třídy do ZŠ Kobyly.

10. 2. 67 – projednány opravy a rekonstrukce budovy čp. 26 „darované“ Janem Šulcem.

1966 30. 6. 67 – projednána demolice domu Jar. Jiránka z Jiviny po požáru v r. 1966.

20. 10. 67 – urgováno předání obecní kroniky, V. Linhart dosud tak neučinil.

24. 11. 67 – projednána dokumentace výstavby domů o šesti bytových jednotkách.

6. 2. 69 – projednáno dokončení veřejného osvětlení.

10. 4. 69 – projednán dopis žen ze Zásady a Albrechtic k úpravě cesty k docházce do školy.

18. 12. 69 – návrh předsedy JZD ke stavbě veřejného vodovodu v obci a připojení občanů.

12. 1. 70 – přístavba jeviště a soc. zařízeni v čp. 26, ONV přislíbilo částku 200 000 Kč.

9. 4. 70 – práce na bourání části budov čp. 26.

4. 6. 70 – projednán stav příprav na přístavbě čp. 26. Mir. Třešňák se zavazuje ke stavebnímu dozoru, pokračováno v bourání lednice, stájí a hospodářských budov.

10. 8. 70 – projednán stav prací na ústředním topení ve škole a výkopu u čp. 26.

15. 12. 71 – předsedou MNV Jar. Bretšnajdr z Jiviny, tajemníkem Vl. Horák.

23. 6. 72 – rozhodnuto vybudovat zvláštní vchod pro MNV v čp. 26.

11. 8. 72 – projednáno zavedení poplatů ze psů – 30 Kč, z dalšího 80 Kč.

11. 5. 73 – zadána projektová dokumentace na výstavbu vodovodu na Jivině.

20. 12. 73 – projednána výstavba požární nádrže ve Vlastibořicích a oplocení hřbitova.

22. 3. 74 – projednán zástavbový plán obce.

25. 6. 76 – projednána žádost JZD Pěnčín o demolici stodoly, porážky a chléva u čp. 26.

Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva od roku 1990

♦ ♦ ♦

– O. Anděl

1990

10. 12. 1990 se konala ustavující schůze nově zvoleného obecního zastupitelstva. Starostou zvolen Jan Mareš ze Sedlíštěk, zástupcem Hana Poršová. Provedena inventarizace majetku obce. Na dalších zasedáních projednán (o):

5. 3. 91 – stanovení daní.

8. 4. 91 – rozpočet obce – příjem 232 000 Kč, výdaje 233 000Kč.

10. 4. 91 – sčítání osob, bytů a domů, jednání s dědici čp. 26.

27. 4. 91 – odvodnění prostoru rybníka u školy, úklidové práce na hřbitově.

9. 7. 91 – s JZD Pěnčín o požární nádrži.

9. 9. 93 – sraz rodáků – účast 316 platících, přebytek 3 000 Kč, na darech pro opravu zvonice vybráno 10 000 Kč, na obnovu památek přislíbeno od okresu 200 000 Kč, z Fondu oprav na opravu střechy nad čp. 15 částka 100 000 Kč.

12. 4. 94 – schválena koupě kulturního domu čp. 26. Oprava zvonice před dokončením, špatný stav komunikací v obci, oprava márnice na hřbitově – vypsání výběrového řízení, kontrola stavu komínů v domech.

25. 8. 94 – likvidace odpadu, kontejnery na osady, silnice Vlastibořice – Radimovice.

25. 11. 94 – nové volby do obecního zastupitelstva – starosta Jan Mareš, místostarosta Jaroslav Linhart.

29. 11. 94 – zabezpečení kostela, byl dvakrát vykraden, Dohodnuto zhotovení mříží v oknech i dveřích.

22. 2. 95 – elektronické zabezpečení kostela, odkoupení Kampeličky (čp. 53) od Čs. spořitelny.

13. 11. 95 – převedení Kampeličky na obec.

5. 2. 96 – nedopatřením provedená těžba dřeva – obec vlastní 40 ha lesa.

22. 5. 96 – rozpočet a příprava nových voleb.

1988 3. 7. 96 – žádost o statický posudek vodní nádrže. Stavba realizována v r. 1988, oprava stála 800 000 Kč. Zpracována projektová dokumentace ke hrazení hřbitova, zadáno vypracování urbanistické studie obnovy obce, projednána asanace rybníka v Sedlíšťkách.

9. 7. 97 – zpracována dokumentace na telefonizaci všech osad obce.

28. 1. 98 – započato s pracemi s čistěním rybníka v Sedlíšťkách.

9. 4. 98 – zakoupení počítače pro obecní úřad.

10.7. 98 – oprava komunikace z Vlastibořic do Pěnčína, zveřejněn záměr o přestavbě školy na pečovatelský dům.

11. 1. 99 – obec podala žádost o dotaci na výstavbu domu pečovatelské služby. Zřízení obecního archivu v bývalé mrazírně.

16. 5. 99 – hasiči se zúčastnili soutěže ve Svijanském Újezdě – 3. místo a vyčistili vodní nádrž.

13. 12. 99 – dokončena kompletní dokumentace na dům pečovatelské služby.

2000 13. 2. 2000 – podána žádost o příspěvek v rámci akce „Obnova venkova“ na penetraci obecní cesty podél čp. 33 – 45.

15. 6. 00 – řím.-kat. diecezí Litoměřice nabídnut obci odprodej fary.

12. 7. 00 – kostel sv. Kateřiny chátrá a z jednání s církví ř. k. obecní zastupitelstvo souhlasí s vypracováním dokumentace na opravu z finančních prostředků obce, církev daruje obci faru. Při jednání s církví byly objekty fary vyklizeny.

Kronika obce Vlastibořic – od r. 1993

♦ ♦ ♦

píše kronikářka Mgr. Beksová ze Sedlíštěk, údaje z kroniky vypsal Oldřich Anděl.

1989 Po krátkém životopise a krátkém geografickém a historickém přehledu obce se vrací kronikářka k roku 1989. Po důvodech jež vedly k „sametové revoluci“ popisuje krátce stav před r. 1989, kdy hlavní slovo ve všem měla Marie Bulířová, předsedkyně vesnické organizace KSČ, která vlastně řídila veřejný život v obci – tehdy součástí střediskové obce Pěnčín. V té době se počala stavět požární nádrž pod čp. 10 ve Vlastibořicích, opravovala se kaplička na Jivině a dokončovala požární zbrojnice v Sedlíšťkách. Kulturních a společenských akcí se zúčastňovali obyvatelé spíše v Pěnčíně.

1990 **1990** – 23. 5. navštívil blízký sychrovský zámek nový prezident Václav Havel a pak odjel do Liberce. 8. a 9. června konaly se po 44 letech první svobodné volby do parlamentu za účasti 23 politických stran, za účasti 97% voličů. Koncem listopadu došlo k rozdělení obce Pěnčína, a Vlastibořice se staly opět samostatnou obcí. 18. prosince konána ustavující schůze obecního zastupitelstva na základě komunálních voleb v listopadu. Starostou obce jednomyslně zvolen Jan Mareš ze Sedlíštěk, zástup-

cem Hana Poršová, předsedou sociální komise Rudolf Porš, finanční komise Mir. Třešňák, revizní Václav Brož. Členy obecního zastupitelstva M. Beksa, Z. Jírů, Jar. Linhart, Jar. Mareš, Zd. Sluka a Marcela Marešová, která je zároveň administrativní pracovnicí. Funkce starosty – neuvolněná. Zima toho roku mírná, výrobky JZD dobré. Dne 16. 6. se konala v obci za Kampeličkou soutěž hasičů za účasti mnoha sborů z okolí, za velké účasti veřejnosti. 31. listopadu zapojen telefon do Sedlíštěk.

1991

1991- rok velkých společenských změn – nástup tržního hospodářství. Leden bez sněhu, jaro studené, léto i podzim suchý. Dnem 1. září zrušena v obci mateřská škola. Dokončena stavba požární nádrže, zasypán starý rybník u školy. V obci se projevují problémy s vodou. Dědici žádají v restituci čp. 26 – hospodu. Na hřbitově likvidovány opuštěné hroby. Na Jivině zaveden telefon. Ves navštívili rodáci – z Kanady Josef Opl z Korejtka a ze Zimbabwe Jiří Jíra ze Sedlíštěk. Jeho děti, ač se tam narodily, mluví plynně česky.

1992

1992 – Hodně místních lidí odchází z JZD. O druhých volbách do FS účast voličů 55%, nejvíce hlasů získala ODS. V zimě málo sněhu – časné práce na poli, léto i podzim suchý. Vánoce po dlouhé době bílé. Hasiči provedli výkop a přeložení vodovodního potrubí do nádrže. Byla zpevněna cesta k čp. 36 – k Beranovým ke Klůčkům. Obec zakoupila tři kontejnery na odpad. 18. května a 24. listopadu neúspěšná valná hromada JZD Pěnčín, majitelé půdy žádají restituce, někteří dávají své podíly k dispozici. V prosinci opravována střecha na škole. Před Vánocemi uzavřen obchod smíšeným zbožím. Nad Vlastibořicemi nad křížkem *(na Příhoně)* začínají stavět dům manželé Michálkovi z čp. 48.

1993

1993 – v lednu velké náledí, nejede i bus, sníh až do 18. 3., jaro hezké ale suché. Dne 5. a 6. 7. obrovská bouře, průtrže mračen, v lese polomy. Obecní úřad koupil od liberecké Jednoty dům čp. 15 ve Vlastibořicích a dal zhotovit novou střechu. Obchod si pronajali manželé Fialovi z Jiviny, otevřen 30. března. V červnu zakládá Milan Jelínek nadaci k záchraně zvonice ve Vlastibořicích. Začátkem srpna končí na obci M. Marešová, nastupuje Dagmar Poláková z Jiviny. 4. září sraz rodáků, hlavní organizátorkou Stáňa Marešová. Odstěhovali se Pinkavovi z čp. 25 (hajný).

1994

1994 – málo sněhu, ale mrazy, 12. května průtrž mračen, léto suché, teplé, bez deště. 24. 1. dokončena první etapa opravy zvonice. Opravena socha Jana Nepomuckého na návsi ve Vlastibořicích a kaplička v Sedlíšťkách u čp. 18. Obcí odkoupeno čp. 26 (hospoda u Šulců) z prostředků okresního úřadu Liberec, přistavěna k němu veranda. 16. 7. projíždí obcí Škoda Raylle. 18.-19. listopadu nové volby do obecního zastupitelstva. Zvoleno sedm členů ze 156 voličů. Starostou opět Jan Mareš, místostarosta Jaroslav Linhart, členové zastupitelstva Vondráková, Bretšnajdr, Jelínek. Projednáno zabezpečení kostela, byl dvakrát vykraden, dohodnuty mříže. V březnu přivítaly ženy na besedě ředitele zámku Sychrov Dr. Kadlece, na Velikonoce paní Zábranskou z Prahy, v květnu Ing. Loudu s přednáškou o historii obce. Každou první středu v měsíci se od 6. října se scházejí na besedě ženy důchodkyně.

1995 **1995** – schváleno elektronické zabezpečovací zařízení v kostele. V lednu schůze hasičů, starostou hasičů Jiří Sluka. V zimě mnoho sněhu, léto teplé, podzim pěkný. V lednu začal vycházet zpravodaj „Vlastibořicko". V osadách instalovány telefony na mince. Rekonstrukce čp. 15 (u Retrů), výstavba bytů v podkroví. Starostkou Sokola St. Horáková. V květnu posezení s důchodci. Ve 92 letech zemřel ve Slavíkově poslední jeho obyvatel p. Bartoš. Koncem roku zemřela i Růžena Kvačková. Byla duší kulturního dění v obci. Počet obyvatel v obci se celkem nemění, ale narůstá počet neobydlených domů.

1996 **1996** – zima se táhla až k jaru, mrazy i 20°C. Pro obecní úřad zakoupen počítač. Za omylem vykácený obecní les vysadili místní Sokolové -ky nové stromky, obcí zakoupena motorová pila. Místní „štamgasti" se scházejí pravidelně v čp. 15 u Fialů, v místnosti bývalé trafiky. Výčep otevřen i v sobotu dopoledne a v neděli odpoledne i večer. Od 6. 10. se scházejí na besedě každou první středu v měsíci ženy důchodkyně. Léto se nevydařilo, hodně pršelo. V září začaly práce na silnici Sedlíšťka – Vlastibořice – Radimovice, nový asfaltový povrch, v listopadu práce na opravě márnice. Oprava vodní nádrže stála 890 000 Kč. Na objednávku obce zhotovil ing. Štěpánek z Liberce urbanistickou studii obce.

1997 **1997** - sbírky na postižené povodněmi na Moravě vynesly 26 000 a obec přidala 10 000 Kč. Dokončena oprava márnice, proveden nátěr zvonice. Byl zbourán dolení kravín – „pomník komunismu". Počasí toho roku – zima průměrná, jaro střídavé, léto deštivé, na Moravě záplavy, podzim mírný.

1998 **1998** – 5. a 8. 3. kroupy, bouří vyvrácené stromy. Zima, i před Vánocemi bylo hodně sněhu, čistil se rybník v Sedlíštkách. Pro obecní úřad zakoupen počítač, studie přestavby školy na dům pečovatelské služby (DPS). Sraz rodáků 5. září, končí rekonstrukce silnice Vlastibořice – Střížovice, nový potah. Volby do obecního zastupitelstva, účast 81%., starostou opět Jan Mareš. Generální oprava kulturního domu čp. 26.

1999 **1999** – zřízen obecní archiv v bývalé mrazírně. Počasí proměnlivé, spousty sněhu v únoru, Velikonoce teplé – i duben a květen, sucho i v září, Vánoce na sněhu. Na polích v obci hospodaří akc. společnost Agro Rubín ve Svijanském Újezdě, většina polí oseta řepkou, samostatně nehospodaří v obci nikdo. Ze soukromých podnikatelů se daří dobře firmě bratří Beranů, postavili si novu halu. Kovářství provozuje úspěšně Mir. Tomášek. Fialovi provozují i nadále obchod smíšeným zbožím. Na počátku roku byla dokončena přestavba kulturního domu (čp. 26). Provedena též dobře a rychle oprava roubení u plotu hřbitova, rozsáhlá oprava kaple na Jivině. Zbourána „lednice" u čp. 26, za 300 000 Kč odkoupila obec 30. 9. budovu Kampeličky. Zadáno vypracování projektové dokumentace na DPS podle dopisu ministerstva pro místní rozvoj. V tomto roce došlo k výrazným daňovým příjmům fyz. osob 900 000 Kč. Sborem hasičů třikrát vypuštěna a napuštěna požární nádrž po vyčistění. Členové Sokola uskutečnili společně s hasiči zájezd do Rokytnice, Jablonného a Lemberka.

Bus zdarma od chataře v obci, autodopravce p. Pacáka z Liberce. Život v obci kazí některé sousedské spory – jde o pozemky, hranice, cesty, spory musí řešit zastupitelé obecního úřadu. Dne 22. prosince zemřel poslední obyvatel fary Karel Máj. Zima průměrná, v březnu záplavy na Jizeře v Turnově.

2000

2000 – rekonstrukce Kampeličky, oprava kaple na jivínském hřbitově – ukraden zvonek z věžičky i vrata, vloupání i do kostela ve vsi. Upravena cesta podél čp. 33 až 45 penetrací. Předvánoční setkání důchodců. Na obecním úřadě končí pí Poláková z Jiviny, pracovala velmi dobře. Statek čp. 10 ve Vlastibořicích navštívili několikrát zloději, odvezli rodinné starožitnosti i nábytek Z vystavěných činžáků naproti je na statek dobře vidět. Kronikářka si povzdechla: „Ach ta lidská lhostejnost a nevšímavost. Každý se stará jen o sebe!“

Historie obce a blízkého okolí v datech

♦ ♦ ♦

1526

Pro rychlejší a snadnější orientaci v Pamětích jsem sestavil následující chronologický přehled událostí v obci a blízkém okolí od raného středověku v 5. – 11. století, přes vrcholný středověk od 12. až do poloviny 14. století, následující pozdní středověk až do počátku 16. století a novověk až do konce druhého tisíciletí. Hranice středověku vzhledem k novověku se ustálila na r. 1526 – úmrtí posledního Jagellonce a nástupu Habsburků na český trůn. Toto užívané dělení však v našem případě příliš nesedí, středověký způsob hospodaření na půdě a členění venkovské společnosti přetrvávalo u nás až do poloviny 20. století.

V dalším je chronologický přehled dělen, jak jsme byli ze školy zvyklí, podle posloupnosti panovníků (letopočty psané tučně) a podle posloupnosti majitelů panství ke kterému Vlastibořice náležely (letopočty psané tučnou kurzivou). Kurzívou jsou psány též texty týkající se pouze Vlastibořic. Chronologický text doplňuje 22 příloh s uvedením čísel kapitol, ke kterým se vztahují.

RANÝ STŘEDOVĚK

5. – 6. století	slovanské osídlování. Po odchodu z původní pravlasti se Slované usazovali v české kotlině při větších řekách. Žili v patriarchálních rodinách a ty ve větších rodech, v neopevněných zemědělských osadách, v jednoprostorových polozemnicích, půda byla společným vlastnictvím.
7. – 8. stol.	růstem počtu obyvatelstva potřeba rozšiřování orné půdy, srůstání osad ve větší územní celky, přerůstání otevřených osad v opevněná hradiště, z rodových a kmenových náčelníků se vytváří pozdější aristokracie, konec rodové společnosti a společného užívání půdy, ze svobodného člena občiny se stává poddaný, později nevolník.
9. – 10. stol.	stabilizace kmenového systému, v Polabí (Hradecko) a v Pojizeří (Boleslavsko) kmen Charvátů, jejich knížata jsou známa pod jmé-

	nem Slavníkovců. Příslušníky kmene Charvátů byli i Vlastibořici. Doba vzniku křesťanské státnosti, likvidace slabších kmenů, r. 936 si Charváty podrobil přemyslovský vévoda Boleslav, r. 995 Slavníkovci vyvražděni.
11. stol.	celé území Čech a Moravy podřízeno Přemyslovcům, vznik středověkého českého národa, zavedena hradská soustava, všichni obyvatelé byli poddanými panovníka a ten jako majitel veškeré půdy z ní vybíral daň. Doloženo trojpolní hospodaření.

VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK

12. stol.	počátky šlechty (z rodin vyšších i nižších družiníků), v Poještědí nabyl panství nad rozsáhlou krajinou rod Markvarticů, mezi jejich panstvím se tvořily menší statky vladycké.
1197	založení cisterciáckého kláštera Hradiště, sílící vnitřní kolonizace, zakládání újezdů, zcelování rozptýlených majetků. Nižší polohy Poještědí byly osídleny nejspíše do 12. století, vyšší až po r. 1200.
1197	Přemysl Otakar I., český kníže a od r. 1198 král. Zlatá bula sicilská 1212 – dědičnost královské hodnosti. Zvyšována zemědělská výroba, zaváděna emfyteuze.
	Okolo r. 1200 založen románský kostelík v Nudvojovicích, v téže době asi též kostely ve Vlastibořicích a Letařovicích.
13. stol.	budování hradů. Nová rodová sídla dostávala jména podle hradů. Rozvětvení rodu Markvarticů: z Lemberka, Vartemberka, Valdštejna a Michalovic. Vnější (německá) kolonizace. Na sklonku století celé území českého státu je kolonizováno a intenzivně hospodářsky využíváno. Zakládání měst.
1230	Václav I. – král český. Územní zcelování šlechtických i církevních velkostatků (imunity). Nový umělecký sloh – gotika.
1253	Přemysl Otakar II. – král „železný a zlatý“, jeho říše sahala až k Jaderskému moři.. Po jeho smrti v r. 1278 na Moravském poli spravoval zemi až do r. 1283 Ota, markrabě braniborský, poručník Václava II. Vyvrcholení tzv. středověké kolonizace, zánik hradské správy.
1283	Václav II. – český a polský král, rozvoj měst, ražba tzv. pražských grošů.
1290	prvně se připomíná Český Dub (jako Světlá) při komendě sv. Jana, hrad Hrubý Rohozec.
14. stol.	dosídlování země, uspořádání vztahů mezi vrchností a poddanými podle emfyteutického (zákupního) práva i na rodových vsích, zakládání prvních tvrzí jako sídel nižší šlechty (zemanů, vladyků).
1305	Václav III. – král český, polský a uherský, poslední Přemyslovec na českém trůně, zavražděn v Olomouci r. 1306.
1306	Rudolf Habsburský, český a polský král, syn Albrechta Rakouského, manžela Elišky Rejčky, vdovy po Václavu II.

1307 Jindřich Korutanský, český a polský král, manžel starší dcery Václava II. Anny, opustil zemi po dobytí Prahy Janem Lucemburským, manželem mladší dcery Václava II.

1310 Jan Lucemburský, český král – syn římského krále Jindřicha VII. Lucemburského, manžel mladší dcery Václava II., Elišky Přemyslovny. Připojil k české koruně Horní Lužici a Chebsko.

1318 Heník, Albrecht, Jan, a Hynek z Valdštejna pohnáni před soud za vyloupení Příšovic a Všeně.

1323 loupení vsí na dosud neustálených hranicích panství Valdštejnů.

POZDNÍ STŘEDOVĚK

1346 Karel IV. – „Otec vlasti", český král a od r. 1355 římský císař, získal Dolní Lužici. Zhoršování postavení venkovského obyvatelstva.

1346 49 vystavěn hrad Kost (Hynek z Valdštejna). Hrad Frýdštejn v polovině století na panství Markvarticů.

1352 *doložen kostel ve Vlastibořicích. Byl to kostel farní, do jeho obvodu náležel tehdy filiální kostel Loukov.*

1353 hrad Hrubá Skála (Hynek z Valdštejna).

1357 *27. října Slavibor z Vlastibořic svolil ku směně farářů (první písemná zmínka o vsi). Ves se třemi okolními tvořila vladyctví (tvrz a ves Vlastibořice, Třtí, Jivina). Tvrz vznikla asi již před r. 1357.*

1378 Václav IV., český král a do r. 1400 římský král. Zostření sociálních, národnostních a náboženských rozporů, vznik husitství. Rozkol v církvi.

1379 *Anežka z Vlastibořic, vdova po Ježkovi z Vartemberka (1325 – 1366) prodala dědictví své, které jí připadlo ve Vlastibořicích, na Jivině a ve Třtí Hanuši Pancíři ze Smojna.*

1380 morová epidemie v Čechách, zánik mnoha vsí, lapkovské tlupy organizované předními šlechtitelskými rody (Valdštejny v Podkrkonoší), řešení sporů opovědí, počátek rozvratu trvajícího sto let. Hrad Trosky před r. 1390 – Čenek z Vartemberka.

1393 *Ctibor Hrádek z Vlastibořic, podací pán zdejšího kostela.*

1394 Tvrz Čtveřín.

1398 *Hanuš Pancíř z Vlastibořic, podací pán zdejšího kostela.*

Počátkem 15. století hrad Vranov (Skály) – Heník z Valdštejna.

1406 tvrz Zásadka, od druhé poloviny 15. století vedena jako hrad.

1407 *zemřel držitel statku Chval z Vlastibořic a Hanuš a Albert Pancířové ze Smojna, bratří, prokázali, že mají právo na jeho zboží.*

1409 *následoval Bedřich, urozený pán seděním ve Vlastibořicích, rodu neznámého, nikoli však pán Frýdštejnský. Jím asi vladyctví vlastibořické zaniklo.*

1417 *Václav Doubravan z Doubravan (tvrz u Nymburka), nástupce Bedřicha, držel Vlastibořice k Frýdštejnu a zemřel r. 1424 bezdětek, pročež král Zikmund zboží odumřelé, na korunu spadlé daroval té-*

hož roku 30. října Janu z Doubravice, snad z téhož rodu a Bohuši z Kováně (švagr Heníka z Valdštejna, držitel panství frýdštejnského a vranovského, zemřel r. 1460).

1419 až 1436 bezvládí, husitské války.

1420 vypálení kláštera Hradiště, zábor církevních statků.

1424 *držitelem Vlastibořic Václav z Doubravan (seděním na Frýdštejně). Téhož roku ještě tvrz stála, ale v následujících letech zpustla.*

1432 *Janek z Doubravan seděním na Frýdštejně, podací pán zdejšího kostela.*

1435 *posledně se vzpomíná plebán při kostele sv. Kateřiny (Vlastibořice stále ještě katolické), další církevní zápisy chybí.*

1436 Zikmund Lucemburský – nevlastní bratr Václava IV. Na českého krále korunován r. 1420, po dobu revoluce nevládl. Zároveň král uherský a římský, od r. 1433 císař římský.

1437 Albrecht Habsburský, zároveň král uherský a římský, (zeť císaře Zikmunda) zemřel r. 1439, správu země za nezletilého syna Ladislava vedl Jiří z Poděbrad.

1453 Ladislav Pohrobek, zároveň král uherský, o Čechy se příliš nezajímal. Postavení Jiřího z Poděbrad se po korunovaci Ladislava nezměnilo, zůstává i nadále správcem země s mocí vladařskou.

1458 Jiří z Poděbrad, král český – zvolen českým sněmem, slíbil zachovávat nadále všechny zemské svobody, včetně kompaktát.

1468 vpád Lužičanů do Čech přes Český Dub k Turnovu.

1470 obležena Kost, Trosky a Malá Skála vojsky uherského krále Matyáše. Od r. 1476 vládl Matyáš ve vedlejších zemích koruny české.

1471 Vladislav Jagelonský – syn polského krále, vládl pouze v Čechách, po smrti Matyáše i v Uhrách, kam přesídlil. Česká i uherská koruna zůstaly spojeny pod vládou jednoho panovníka až do r. 1918.

1478 usnesení o přísnějším omezení pohybu poddanského obyvatelstva.

1483 *když Vlastibořice připadly po vymření Loučenských z Kopidlna, spadly na krátkou dobu na krále Vladislava II. Jagellonského (1471 – 1516) a Felix (Šťastný) z Valdštejna si je ke svému panství skalskému vyprosil.*

Syn Šťastného Jindřich z Valdštejna (+1537) zdědil Skály (Vranov) a tím i Vlastibořice a půl Turnova.

1504 tvrz Loukov – Vartemberkové.

1513 1516 přestavba tvrze Hrubý Rohozec na zámek.

1516 Ludvík Jagellonský, zároveň král uherský, sídlil v Budíně, do vlády v Čechách příliš nezasahoval.

1520 tvrz Albrechtice.

1524 přestavba tvrze Hrubá Skála na zámek.

NOVOVĚK

1526 Ferdinand I. Habsburský – arcikníže rakouský, manžel Anny Jagellonské, sestry Ludvíka Jagellonského. Za krále zvolen českými stavy i stavy vedlejších zemí. Téhož roku získal i uherský trůn. Tím byl vytvořen základ mnohonárodnostní habsburské monarchie. Usiloval o centralizaci vlády a obnovu monopolu katolické církve. Od r. 1556 císař římský.

1538 *Po smrti Jindřicha z Valdštejna prodal jeho syn Karel panství skalské Janovi z Vartemberka na Zvířeticích. Týž ujal r. 1534 Rohozec zámek a dvůr poplužní, polovici města Turnova, takže panství Skály s Rohozcem v jedno bylo spojeno. V r. 1540 přikoupil zboží frýdštejské a již r. 1528 Klášter a Hradiště a k tomu Dub, takže učinil se Zvířeticemi a Loukovcem rozsáhlé panství.*

1543 *v držení všech panství následoval jediný syn Adam (1516-1564), který měl čtyři syny. Pro odboj proti císaři odsouzen ke ztrátě majetku, z něhož část časem odkoupil.*

1564 zámek Český Dub.

1564 Maxmilián II. – zároveň král uherský a císař římský. Do českých zemí příliš často nezavítal, naděje českých nekatolíků nesplnil.

1565 *dělení panství vartemberského, vznik panství svijanského. Panství Svijany získal nezletilý Jaroslav z Vartemberka. Vlastibořice zůstaly součástí tohoto panství až do rozpadu patrimoniálních úřadů.*

1576 Rudolf II. – zároveň král uherský a císař římský. Přenesl své sídlo z Vídně do Prahy. R. 1609 vydal Majestát zaručující náboženskou svobodu na základě české konfese. Katolíků v Čechách bylo v té době pouze asi 12 – 15%.

1578 postavena ve Svijanech renesanční tvrz, přestavěná 1833 na zámek. Zámek Klášter Hradiště kolem r. 1580 ze zrušeného kláštera.

1583 1587 zámek Liberec z panského domu.

1585 *1594 doloženo písemně ve Vlastibořicích pět statků a jedna chalupa.*

1606 zámek Mnichovo Hradiště na místě dřívější tvrze.

1608 *Jáchym Ondřej Šlik oženil se s vdovou po Jaroslavu z Vartemberka, popraven na Staroměstském náměstí.*

1611 Matyáš, zároveň král uherský a císař římský, bratr bezdětného Rudolfa, přenesl své sídlo natrvalo do Vídně; vzrůst vlivu katolíků.

1618 počátek války třicetileté, 90 % obyvatelstva nekatolíků.

1619 Ferdinand II., zároveň král uherský a císař římský – příbuzný ze štýrské habsburské větve rodu, katolík, přijat již v r. 1617 za Matyášova zástupce, z českého trůnu r. 1619 sesazen, protireformace.

1619 Fridrich Falcký „zimní král“ – kalvín, uprchl ze země po bitvě na Bílé hoře. V zemi vládli čeští stavové.

1620 Ferdinand II. vedl proti českým stavům a jejich králi válku, kterou završil vítězstvím v bitvě na Bílé hoře 8. 11. 1620. Potrestání 27

	předáků českého stavovského povstání (většinou samí Němci), majetkové konfiskace, příliv cizí šlechty, rekatolizace, dědičnost českého trůnu v habsburské monarchii.
1622	*získal svijanské panství Albrecht z Valdštejna a udělil je v léno svému příbuznému Maxmiliánu z Valdštejna.*
1624	Registra Urburny Panství Svijanského – seznam poddaných, velikost gruntů, platy a roboty; násilná rekatolizace, uzavírání nekatolických kostelů.
1626	*první zmínka o zbořené škole.*
1627	odchod emigrantů ze země.
1632	*první zmínka o zvonici při kostele sv. Kateřiny.*
1634	zavraždění Albrechta z Valdštejna, následovaly nejhorší útrapy v době třicetileté války; sasko-švédský vpád do severních Čech, mnoho živností zpustošeno.
1637	Ferdinand III., zároveň král uherský a císař římský – protireformační politika.
1640	Zámek Malý Rohozec.
1643	dobyli a vydrancovali Švédové Turnov a na to okolní obce, mezi nimi patrně i Vlastibořice, Sedlíšťka, Jivinu a Slavíkov, neboť tehdy se připomíná mnoho statků pustých a spálených.
1644	*připomíná se kantor na škole.*
1648	Vestfálský mír – konec třicetileté války, pokračuje násilná protireformace. V Čechách zůstalo pustých 20% poddanské půdy, úpadek nižší šlechty.
1652	Berní rolla – první český, ale i evropský seznam poplatníků.
1656	*Karel Ferdinand z Valdštejna – Svijany, Mnichovo Hradiště, Loučeň.*
1657	Leopold I., zároveň král uherský a císař římský – prosazení tzv. druhého nevolnictví, přetváření monarchie v absolutistický stát. Rakousko se stává evropskou velmocí, Čechy v podstatě již katolické.
1669	Albrechtice – zámek po r. 1669.
1680	robotní patent – maximum robotních povinností tři dny v týdnu.
1681	založeno biskupství v Litoměřicích.
1690	zámek Sychrov.
1702	*Karel Arnošt z Valdštejna – Svijany, Dobrovice.*
1705	Josef I., zároveň král uherský a císař římský – budování centralistického státu.
1711	Karel II. (VI.), zároveň král uherský a císař římský – vrcholná doba temna, další rekatolisace, pragmatická sankce, poslední mužský příslušník habsburské dynastie.
1713	rustikální katastr (berní rolla), visitace katastru na panství Svijany r. 1719.

1714	*František Josef z Valdštejna (synovec), vlastní panství Hrubá Skála, Mnichovo Hradiště, Bělá, Doksy, Zvířetice, Svijany.*
1722	*Jan Josef z Valdštejna (bratr).*
1729	Jan Nepomucký prohlášen za svatého.
1733	*František Josef Jiří z Valdštejna (synovec) – Duchcov, Litomyšl, Svijany, Hrubá Skála, zakladatel duchcovské větve rodu.*
1740	Marie Terezie, zároveň královna uherská a císařovna římská, dcera Karla VI. Manžel František I. Štěpán Lotrinský, spoluvládce Marie Terezie, římským císařem od r. 1745 do r. 1765. Ztráta Slezska a Kladska.
1740	1742 první válka slezská.
1741	1745 Karel II. (VII.) /Karel Albrecht/ syn bavorského kurfiršta Maxmiliána se prohlásil v Praze českým králem ve válce o habsburské dědictví. V r. 1742 zvolen římským císařem, zemřel r. 1745.
1744	1745 druhá válka slezská – do naší krajiny vtrhli Prusové a lid velmi soužili.
1756	1763 válka sedmiletá, Prusko se stává velmocí.
1757	tereziánský katastr (dominikál).
1760	*Emanuel Filibert z Valdštejna, Duchcov, Svijany, Hrubá Skála.*
1771	*očíslování domů ve vsi při sepisování Josefského katastru,* kritická neúroda v českých zemích, poslední velký hladomor, 1/10 obyvatelstva vymřela.
1773	*doloženo pěstování brammbor ve Vlastibořicích (čp. 8).*
1775	tažení nevolníků z východních Čech do Podještědí, snižování robot.
1779	*Karel Josef z Valdštejna (nezletilý syn).*
1780	Josef II., zároveň král uherský a císař římský – osvícenský absolutismus, uzavřena epocha rekatolisačního násilí.
1781	Toleranční patent, Patent o zrušení tělesné poddanosti neb člověčenství čili nevolnictví.
1783	*vystavěna nová dřevěná chalupa školy.*
1784	rozdělení menších dvorů (Albrechtice, Havlovice) mezi poddané (raabisace).
1789	*zřízena ve Vlastibořicích lokálie, (fara od války třicetileté filiální k Loukovu), vedeny matriky a farní pamětnice.*
1790	Leopold II., zároveň král uherský a císař římský, bratr Josefa II. Zrušení některých josefinských reforem.
1792	František II., zároveň král uherský a do r. 1806 císař římský, od r. 1804 císař rakouský. Policejní absolutismus, ústup trojstranné soustavy hospodaření, zaváděny pícniny a okopaniny.
1792	1815 napoleonské války.

1794	pozdvižení sedláků na Svijansku, povolení přeměnit robotu naturální na peněžitou náhradu, kontrakt mezi poddanými a vrchností.
1796	*vystavěna zděná fara.*
1802	zrušena doživotní vojenská služba.
1805	bitva tří císařů u Slavkova, povinná školní docházka.
1806	zánik Svaté říše římské národa německého, František se vzdal titulu římského císaře.
1811	státní bankrot, hodnota peněz klesla na jednu pětinu.
1813	silnice Poděbradsko – Turnovská (od Jičína k Pyrámu).
1814	*František Adam z Valdštejna (bratr).*
1815	silnice Liberecká (od Mnichova Hradiště k Hodkovicům).
1818	vzpoura poddaných na panství Svijanském, znovuzbudování lokálie.
1820	*odkoupil panství Svijany kníže Karel Alain Rohan a spojil se Sychrovem.*
1821	*svěcení budovy zdejší nové školy.*
1822	povolen výkup z roboty na svijanském panství.
1831	*v obecním vyúčtování výdaj na opravu arestu, rok na to výdaj na sloup (pranýř).*
1835	Ferdinand V. (I.) Dobrotivý, vládla státní rada, Metternich.
1836	*Berta z Rohanů (dcera) provdaná za svého strýce Viktora Louise Mériadela Rohana Gnémenée.*
1841	*Kamil Josef Idesbald Rohan – Rochefort synovec, kterého adoptoval jeho strýc Viktor.*
1843	stabilní katastr (1857), mapy v měřítku 1:2880, *rozšířen hřbitov.*
1848	František Josef I., zároveň císař rakouský a král uherský, synovec odstoupivšího císaře Ferdinanda I. Vysoká míra demokracie. Zrušení poddanství a jeho nejtíživějšího projevu roboty, konstituce, vojenská služba snížena na 8 let.
1850	samospráva obcí, vznik politického okresu Turnov, soudního a berního okresu Český Dub.
1851	narodil se Josef Škoda, autor místopisných pamětí Českodubska.
1858	dokončena železniční trať Pardubice – Liberec přes Sychrov, tunel 676 m.
1865	dokončena železniční trať Turnov – Kralupy.
1866	válka s Pruskem, *lokálie povýšena na faru.*
1867	státoprávní vyrovnání / rakousko – uherský dualismus/.
1872	dokončena železniční trať z Neratovic do Prahy.
1878	*stará budova školní zbourána a postavena škola nová.*
1879	*ustaven sbor dobrovolných hasičů.*
1880	*počátky ochotnického divadla v obci.*
1881	*zasazeny školní mládeží dvě lipky k soše sv. Jana Nepomuckého uprostřed vsi.*

1883 | zavedeno náboženství jako povinný předmět na školách.
1885 | *dnem 1. ledna rozšířena škola o třetí třídu.*
1892 | *převzal svijanské panství kníže Alain Rohan (synovec).*
1897 | *založena Kampelička, 3. července krupobití, poničena úroda.*
1903 | *založena v obci družstevní mlékárna.*
1904 | dokončena železniční trať Turnov – Jičín.
1912 | *mlýn v Sedlíšťkách a ve Třtí se stal družstevním.*
1913 | *založena tělocvičná organisace Sokol.*
1914 | *převzal svijanské panství JUDr. Alain Rohan.*
1914 | 1918 první světová válka.
1916 | Karel I., zároveň císař rakouský a král uherský – poslední rakouský císař.
1918 | Československá republika – Češi a Slováci 65,5%, Němci 23,4%, Maďaři 5,6%, ostatní 5,5 %. V českých zemích 6,29 milionu Čechů proti 3,51 milionu Němců.
1921 | *v létě ve vsi vedra až 35 stupňů, lesy napadeny mniškou.*
1922 | *postaven v Sedlíšťkách vodovod.*
1923 | *pořízena obecní kronika, kronikářem řídící učitel Alois Kaše.*
1924 | *spor s patronem kostela Rohanem.*
1925 | *ustaveno družstvo pro elektrizaci obce.*
1926 | *katastrofální mokro v obci.*
1927 | *zakoupeny nové zvony,*
1928 | *zřízena v budově obecního úřadu telefonní stanice.*
1929 | *ustaveno elektrárenské družstvo.*
1929 | *v obci zmrzlo 898 stromů.*
1933 | *sbírka potravin a rozdělování poukázek po 10 korunách nezaměstnaným.*
1935 | *schodek obecního rozpočtu cca 10 000 Kč.*
1936 | *registrováno 11 nezaměstnaných, v obci ordinuje zubní technik Adam z Turnova.*
1938 | *počet nezaměstnaných klesnul na 5.*
1938 | mnichovský diktát, vyklizení Sudet, převážná část Libereckého kraje odtržena a vytvořena tzv. Sudetská župa, do obce přemístěna měšťanská škola z Hodkovic, přístavba školy.
1939 | 1945 Protektorát Čechy a Morava, státní hranice za Chvalčovicemi a Vrchovinou, druhá světová válka 1939 – 1945.
1940 | *počet tříd v obecné škole snížen na dvě.*
1941 | *obci přidělen obecní tajemník.*
1942 | *došly pokyny pro odevzdání zvonů.*
1943 | *schodek rozpočtu cca 10 000Kč.*
1945 | *květnové události, počet tříd v obecné škole snížen na jednu.*
1946 | *zvolení nového vedení MNV.*
1947 | *autobusové spojení s Turnovem, okrskový sokolský slet.*

1948	*místní akční výbor NF, nové volby do MNV.*
1949	reorganizace státní správy, vytvořen Liberecký kraj, *zrušena střední škola.*
1950	*nové složení MNV.*
1951	*založeno zemědělské družstvo, při škole opět zřízena druhá třída.*
1952	*stěhování sedláků.*
1953 – 30. 5.	měnová reforma 5:1 až 50:1.
1954	*úprava rybníka, výstavba nové požární zbrojnice, výstavba kravína.*
1955	*nácvik na spartakiádu, členové Sokola se odmítli zúčastnit.*
1956	*pokračuje se na úpravě rybníka a školy.*
1957	*konstatuje se, že kronikář Kaše nevede kroniku v duch doby, předána M. Třešňákovi.*
1958	*trigonometrickou věž na kótě 414 zvrátil vítr, úprava rybníka.*
1959	*dokončena stavba salaše nad čp. 8 u lesa.*
1960	*okres Turnov zrušen, obec připojena k okresu Liberec.*
1963	*projednána stavba nového kravína.*
1964	*vybavení mateřské školy.*
1965	*určeno místo na stavbu autobusové čekárny.*
1966	*projednán přechod žáků od 5. třídy do ZŠ Kobyly.*
1967	*oprava střechy čp. 26 a dokumentace k přestavbě budovy na kulturní dům.*
1968	21. srpna vpád vojsk Varšavské smlouvy, normalizace.
1969	federativní uspořádání republiky, *dokončení veřejného osvětlení v obci.*
1970	*přístavba jeviště a sociálního zařízení v čp. 26, ústřední topení ve škole.*
1971	*volby do všech zastupitelských orgánů.*
1972	*stavba vodovodu v obci, rozhodnuto vybudovat zvláštní vchod na MNV.*
1973	*začlenění místního JZD do JZD Vítězný únor Pěnčín, oplocení hřbitova, výstavba nového divadelního sálu v čp. 26.*
1974	*zástavbový plán obce.*
1976	*škola opět jednotřídní.*
1978	*prudce se snižuje stav volně žijící zvěře.*
1980 – 1990	*sloučení obce se střediskovou obcí Pěnčín.*
1981	*téměř po 400 letech škola v obci zrušena.*
1988	*stavba požární nádrže.*
1989	sametová revoluce, nastartování změn které zcela změnily charakter obce.
1990	*volba nového obecního zastupitelstva, obec opět samostatná.*
1991	*rok velkých společenských změn, sčítání osob, bytů a domů, zavezení rybníka.*

1992	31.12. zánik Československa.
1993	1. 1. vznik České republiky, *zánik JZD Pěnčín. sraz rodáků.*
1994	*volby do obecního zastupitelstva, oprava zvonice, odkoupení čp. 26.*
1995	*elektronické zabezpečení kostela, byl dvakrát vykraden.*
1996	*oprava vodní nádrže, urbanistická studie obce, zakoupení počítače pro OÚ.*
1997	*zpracována studie na telefonikaci všech osad obce, zbourán dolení kravín.*
1998	*oprava silnice do Pěnčína, čistění rybníka v Sedlíšťkách.*
1999	*odkoupení Kampeličky, rekonstrukce budovy školy na dům pečovatelské služby.*
2000	*ř. k. diecéze v Litoměřicích nabídla obci zchátralou faru, jestliže obec opraví kostel z vlastních finančních prostředků.*

Krátké shrnutí historie obce

♦ ♦ ♦

O historii Vlastibořic se nám až do poloviny 14. století žádné písemné zprávy nedochovaly, můžeme si utvořit pouze povšechnou představu.

Vlastibořici, čeleď Vlastiborova, byli příslušníci kmene Charvátů a do zdejší krajiny přišli ještě v době rodového zřízení, které zaniklo někdy v 9. až 10. století. O kmeni Charvátů rovněž mnoho nevíme, první zprávy jsou až z 10. století, kdy tento kmen zanikl.

V založené vsi vzniklo postupně, po vymýcení pralesa, šest statků. Počátkem 13. století založen ve vsi kostel, ve 14. století vybudována tvrz, která po zániku vladyctví v 15. století zpustla a Vlastibořice se dostaly ke Skalám (Vranovu).

Důležitým letopočtem v historii vsi je rok 1565, kdy ves přešla k panství Svijany, ke kterému patřila až do r. 1850. *1565*

Na počátku války třicetileté je ve vsi doložen kostel, fara a zbořená chalupa školy na zádušním (čp. 9), obecní lázeň u rybníka, šest statků (čp. 1, 2, 3, 6, 8 a 10), mlýn (v Trávníčku čp. 39), chalupa malá za vsí (čp. 11) asi vyčleněná z čp. 3, chalupa (čp. 7) vystavěná na gruntě čp. 8 a chalupa (čp. 4) na obci nad rybníkem, celkem jedenáct obytných budov.

Třicetiletá válka ves značně poničila, jak se dočítáme v záznamech nebo můžeme usuzovat z cen gruntů před válkou a po válce:

čp. 1	150 kop	80 kop, (zničen cca z 50%),
čp. 2	218 kop	42 kop, majitel sběhnul,
čp. 3	90 kop	20 kop, (zničen cca z 80%),
čp. 6	260 kop	40 kop, grunt pustý,
čp. 8	200 kop	40 kop, grunt pustý a zbořený,
čp. 10	400 kop	60 kop, (zničen cca z 80%),
čp. 39	140 kop	85 kop, (zničen cca ze 40%).

Chalupy čp. 4, 7 a 11 byly patrně rovněž poničeny a obnoveny asi až počátkem 18. století. Po válce se ve vsi, kromě chalupy čp. 12 na samotě na Korejtku a čp. 5 nad studnicej, po více než půldruha století nic nevystavělo, než se osadníci z války vzpamatovali.

1771 Při očíslování domů v r. 1771 bylo ve vsi celkem 12 domů, které vznikly patrně v tomto pořadí: čp. 10, 1, 6, 8, 2, 3, 9, 11, 4, 7, 12 a 5. Hoření mlýn byl zaevidován v Trávníčku, do Vlastibořic byl začleněn pod čp. 39 až při měření josefinského katastru., kdy byly vymezeny obvody obcí.

1789 K další výstavbě došlo až koncem 18. století po r. 1789, kdy byla zřízena ve vsi lokálie a krátce na to vystavěno 7 domů. V 19. století bylo vystavěno 21 domů, ve 20. století 17 domů, z toho v čp. 55, 56 a 57 celkem 18 bytů.

VELIKOST ROBOT, PLATŮ A STATKŮ VE VSI V 17. A 18. STOLETÍ

Číslo popisné statku	čp. 1	čp. 2	čp. 3	čp. 6	čp. 8	čp.10
Rok doložení statku	1588	1594	1587	1591	1585	1317
1624 – ourok svatojiřský, kop, grošů	1,4	0,48	0,43	0,41	1,4	0,53
1624 – ourok havelský, kop, grošů	1,4	0,48	0,43	0,41	1,4	0,53
1624 – roboty dní / slepic (kapounů)	12/7	13/7	11/6	13/7	13/7	6/(6)
1794 – platí kontribuci zl., kr.	9, 2	6, 6	1,51	11, 4	11,31	29, 5
1794 – robota potažní dní	78	-	-	156	52	156
1794 – robota čelední dní	-	130	43 1/2	-	78	13
1794 – vejnos robotního platu zl., kr.	19,16	13,1	7,2	23,31	24,35	62,4
kolem r. 1770 při statku jiter, sáhů	29, ...	12,86	4,973	26,28	31,....	78,931

Některé zajímavosti z historie statků.

Čp. 1 na nejlepší půdě ve vsi, patrně z něho byl kdysi vyčleněn statek čp. 2 a statek čp. 3. Měl značnou výměru lesů, které majitel při prodeji statku převedl knihovně do Újezda a ze statku se stala chalupa. Ve 2. polovině 20. století se na chalupě přestalo hospodařit, budovy zpustly, hospodářské budovy byly zbourány, domovní stavení upraveno rekreačnímu obývání.

1654 Čp. 2 . Po třicetileté válce statek uváděn jako pustý, majitel sběhnul. Rod nového majitele se na statku udržel od r. 1654 až do dnešních dnů, téměř 350 let Roubíček Fanta – Mělichar Skřivánek. Jedna větev rodu Roubíčků přesídlila v r. 1728 do Sedlíštěk, kde značně rozrostla. Na statku se dnes již nehospodaří.

1719 Čp. 3. Na počátku třicetileté války bydlel ve statku rychtář. Po válce se majitelé rychle střídali, statek byl zadlužen, z nařízení vrchnosti musel počátkem 18. století majitel statek prodat. Ani dalším hospodářům se nedařilo, koncem 18. století byl rozdělen na tři části, ze statku se stává chalupa prostřední a v sousedství jsou vystavěny chalupy čp. 18 a 19. Finanční potíže neustávají, od čp. 3 jsou odprodávány další pozemky. Rod Jislů – Adamů zde žil od r. 1719, po vymření rodu chalupa prodána k rekreačnímu obývání. U chalupy stojí stará vykotlaná lípa.

1672 Čp. 6. Velký statek s méně úrodnými polnostmi nade vsí, koncem 16. století měl čtyři koně. V polovině 18. století je uváděn jako jedna čtvrtina statku. Rod Zakouřilů,

patrně z čp. 1 se objevuje na statku v r. 1672 a pokračuje v rodu Bartošů a Kozderků až dodnes, tedy více než 300 let. Na statku se již nehospodaří.

1773

Čp. 8. Statek s rolemi nad rybníkem a na stráních k Jivině měl koncem 17. století čtyři koně, původně stával těsně nad kostelem. Při statku byla krčma a kovárna. V roce 1773 je mezi výměnkem uváděn jeden záhon na bandory, což je asi první zmínka o pěstování brambor ve vsi. Statek dobře hospodařil, r. 1776 odešel z této živnosti hospodář za ustanoveného správce panského dvora. Poslední hospodář na statku se po druhé světové válce přestěhoval do pohraničí, budovy statku byly prodány a užívají se k rekreaci.

1317

Čp. 10. Největší statek, kdysi tvrz, zřejmě první stavba ve vsi s pozemky pod rybníkem. První zmínka o statku: roku 1317 prodala Anežka z Vlastibořic, vdova po Ješkovi z Vartemberka na Děčíně dědictví své, které připadlo jí ve Vlastibořicích na dvoru s dvojím popluží, tvrzi s platem dvou kop a polnostech k tomu příslušných.....Počátkem 18. století koupil statek rod Adamů, který zde hospodařil až do druhé poloviny 19. století. Statek byl rozdělen na dvě části, druhá část dala vznik čp. 25, čp. 26 a některým dalším číslům popisným v prostoru za kostelem a pod kostelem. Dalším majitelem zbylé části statku se stala rodina Melichrova, jejíž potomci užívají budovy statku k rekreačnímu obývání.

1766

Kostel pocházející z počátku 13. století byl ve 14. století farním chrámem, nepřízní věků zpustnul a nebyl osazen. To způsobilo, že význam obce poklesl, obec neměla po dlouhou dobu rychtáře. V r. 1766 byl podroben značnější opravě a léta 1825 nákladem knížete Rohana přestavěn. Kostel nemá věže, zvony visí na dřevěné zvonici o níž je zmínka již r. 1632. Kolem kostela je hřbitov a na něm zděná barokní kostnice z 18. století. V blízkosti kostela stála fara.

1789

Důležitým letopočtem v historii vsi je rok 1789 – zřízení lokálie při zdejším kostele. Až dosud po zániku fary byli osadníci křtěni, oddáváni i pohřbíváni na Loukově. V matrikách loukovské fary jsem nalezl v první knize narozených z r. 1656, kromě mnoha jiných příbuzných a předků, pod pořadovým číslem 1, Jiříka Loudu z Kamení. Od zmíněného roku 1789 převzala zřízená lokálie správu zdejší farnosti i vedení matrik.

1970

Poněvadž návštěva kostela byla povinná (druhé závazné církevní přikázání – v neděli a ve svátky slyšeti celou mši) přicházelo do vsi mnoho věřících, kteří návštěvu kostela spojovali s návštěvou obchodu, řeznictví, různých řemeslníků, hostince, což přispívalo rozvoji obce a ta začala rychle růst. Po r. 1970 zůstala fara opět bez faráře, do kostela již téměř nikdo nechodí. Naše země, kolébka světové reformace, je dnes po baltských republikách zemí s nejnižší religiozitou v Evropě.

1318

Výstavba tvrze ve vsi v první polovině 14. století svědčí o tom, že tehdejší osadníci musili bránit svůj majetek a životy i proti blízkým šlechtickým sousedům (Heník, Albrecht, Jan a Hynek z Valdštejna pohnáni r. 1318 před soud za vyloupení Příšovic a Všeně). Tvrz zpustla a zanikla po husitských válkách, kdy zaniklo i vladyctví.

1783 Zbořená chalupa školy je uváděna na počátku války třicetileté, škola existovala při faře jistě již před válkou, ve válce se školy nestaví. Nová dřevěná chalupa školy byla nově zbudována až v r. 1783, před tím se vyučovalo v budově obecní lázně, potom na neosazené faře. Další, již zděná budova vznikla v r. 1821 a na jejích základech již dochovaná budova školy z r. 1878.

1830 V r. 1830 bylo v kolatuře školy (Vlastibořice, Sedlíšťka, Jivina, Kamení, Zásada, Albrechtice, Červenice, Slavíkov, Rybník, Sychrov, Radimovice, Husa, Vitanovice, Soběslavice, Padařovice, Střížovice) 604 dětí ve věku od 6 do 16 let, z toho školou povinných dětí 6 9 letých 223. Učitelský pomocník – praeceptor zdejší školy vyučoval děti též v Soběslavicích a Radostíně. Ve školním roce 1877/78 bylo školou povinných dítek 269, ve školním roce 1924/25 klesnul po prvé počet dětí pod 100 (97 – válečná léta), potom neustále klesal, až r. 1981 byla škola po téměř čtyřistaletém trvání pro nedostatek žáků zrušena. To způsobuje, že mladé rodiny obec opouštějí, obec stárne a starším lidem kteří nejezdí autem se zde nežije dobře.

1771 Nedovedeme si již dnes představit, jak těžký byl život našich předků. Primitivní hospodářství vyžadovalo vynakládat na obdělávání polí mnoho práce, výnosy byly při tom neuvěřitelně nízké, hlad byl stálou hrozbou, zejména na jaře po spotřebování zásob a kdy pro dobytek byl nedostatek píce. Po neúrodě a častých válkách docházelo k hladomorům. Poslední velký hladomor byl v Čechách v r. 1771, jedna desetina obyvatelstva vymřela. Teprve pěstování brambor toto nebezpečí zažehnalo. Středověk to je svět hladovějících zemědělců tvrdě bojujících s přírodou, kteří museli živit zbylou společnost – příslušníky šlechty a církve.

1773 Venkovská společnost se již od samého vzniku vsi dělila podle majetku. Soupis poddaných panství Svijanského z r. 1773 dělí poddané na sedláky, chalupníky, návesníky (baráčníky), podruhy a vdovy a sirotky. Ve vsi žilo 45 mužů a 50 žen, z toho patřilo do kategorie sedláci 30, chalupníci 12, návesníci 11, podruzi 25, vdovy a sirotci 17 osob. Poslední kategorie, vdovy a sirotci byli lidé většinou staršího věku žijící mimo rodinu, o které se neměl kdo starat, a pokud nemohli pracovat, žebrali.

V první polovině 20. století byly ve vsi čtyři statky (čp. 2, 6, 8 a 10), sedm chalup větších (čp.1, 2, 3, 11, 12, 18 a 19) a několik chalup menších, někteří jejich majitelé provozovali i řemeslo. Baráčníci zpravidla zemědělskou půdu neměli, domácí zvířectvo – kozu, prase, králíky, slepice živili z pozemku který si pronajali od obce nebo od sedláků, kterým za to vypomáhali při sezonních pracích (senách, žních, otavách, podzimní sklizni). Trávu vyžínali v lese, na mezích a příkopech, vytrhávali plevel v obilí a okopaninách. Živili se řemeslem, ve vsi byli všichni potřební řemeslníci: kovář (čp. 42), kolář (20), sedlář (31), truhlář (5, 54) natěrač (50), malíř (53), zedník (11, 12, 22, 33, 51), klempíř (7), řezník (27), krejčí (43), švadlena (50), švec (13, 14), holič (48), zámečník a brusič skla (52), faktor (36, 37), hudebník (29, 43), povozník (32), hajný (35), kostelník (18), hrobník (17). Ves měla hostinec a řeznictví (26), obchod zbožím smíšeným (15, 31), obchod zbožím střižním (50), obchod ovocem

a zemědělskými produkty (46), brusírnu skla v bývalém mlýně (39), mlékárnu (44), Kampeličku (53), jako výměnek sloužil domek čp. 21 a 40. V obci bydlel farář (23), školní řídící (47, 49) a učitelé (9).

1951

Vznikem Jednotného zemědělského družstva (JZD) ve Vlastibořicích v r. 1951 končí způsob středověkého hospodaření na půdě a zcela se mění struktura venkovské společnosti. Mizí termín sedlák, chalupník, čeleď ap. a objevuje se nový termín – člen JZD, krátce jezéďák. V obci mizí rovněž téměř všechna řemesla a živnosti.

1989

Rozpad sloučeného ZD Pěnčín po r. 1989 těžce obec poznamenal. Snad všichni majitelé zemědělské půdy v obci tuto v r. 1993 pronajali nově vzniklé akciové společnosti Agro Rubín se sídlem ve Svijanském Újezdě, protože nechtěli nebo nemohli samostatně hospodařit. V obci postupně zanikla i živočišná výroba. Zatím co v r. 1991 z úhrnu ekonomicko aktivních obyvatel pracovalo v zemědělském družstvu 33% osob, v r. 1993 pracuje v zemědělství pouze nepatrná část obyvatel. Obec se postupně vylidňuje, z 59 obytných domů postavených ve Vlastibořicích do r. 2000 je obýváno trvale pouze 23 (43%), přechodně 31 (57%), trvale obydlených domů neustále ubývá. Podobný osud mají i ostatní osady obce – Sedlíšťka, Jivina a Slavíkov (část), v poslední osadě již trvale nežije nikdo.

34

34. Statistické údaje – některé staročeské míry a váhy, měna v Čechách, sčítání lidu, domů a bytů v r. 1991

Míry délkové

♦ ♦ ♦

palec (coul) – se rovnal pěti ječným zrnům – 2, 465 cm.

píď – 8 palců, vzdálenost mezi okrajem palce a prostředníkem měřená napříč dlaně při rozevřených prstech – asi 19, 92 cm.

stopa staročeská – asi 29, 570 cm.

1871 **loket** – základní stará česká míra užívaná od 12. století až do zavedení metrické soustavy r. 1871. Pražský (český) loket = 0, 591 40 m, vídeňský loket (od r. 1764) = 0, 777 558 m.

sáh – 3 lokte, vzdálenost mezi konci prostředních prstů obou rozpažených rukou (člověka střední postavy). Vídeňský sáh – 1, 896 484 m.

míle – pro měření zeměpisných vzdáleností. Hodnota rozmanitá, poslední česká míle měla údajně 12 600 loktů (asi 7, 452 km).

Míry polní

♦ ♦ ♦

lán – plocha role která se v době orby mohla obdělat jedním párem volského potahu. Lán je něco původně čistě selského, co bylo z dědin naměřeno a rozděleno. To co nebylo rozměřeno a zůstalo při dvorcích v celku nazývalo se **poplužím** a nemělo přesnou výměru. Výměra lánu kolísala mezi 50 – 100 korci. Jde jen o orná pole. Lán

s celým příslušenstvím byl větší. Nejmenším zlomkem lánu byla jedna osmina lánu. V 18. století se počítalo i na šestnáctiny lánu, lán měl 64 jiter.

jitro – tolik půdy, kolik se od rána do večera mohlo jedním párem zorati. Bylo přizpůsobeno tomu, aby na něm byl vyset korec obilí.

záhon – každý měl míti 7 brázd a druhý 8 brázd, aby v každé roli ve 2 záhonech bylo 15 brázd. Tak jako při počítání na kusy byla v oblibě kopa, proniklo počítání na kopy záhonů i do počítání výměry rolí. Lán (die Hufe) o 12 kopách záhonů měl plochu 18 ha 50a 89,8 m2.

Lesní plošnou mírou staročeskou byla **leč**. Zemská leč měla 6 tenat, nebo 720 loket na šíř i na délku. Její plošná výměra je 36 čtverečných tenat, neb 518.400 loket, tj. 18ha, 13a l2m2, takže 1 leč se srovnávala s lánem.

Sáhová plošná míra (od r. 1764)

♦ ♦ ♦

vídeňský sáh čtverečný (die Klafter) = 3,596652 m2; **míra** (die Metze) = 533 sáhů = 1918 m2; **korec** (der Strich) = 800 sáhů = 2877 m2; **jitro** (das Joch) = 1600 sáhů = 5 754, 642 m2. *1918*

Dělení: **1 jitro = 2 korce = 3 míry,** 1 hektar má přibližně 3,5 korce nebo 5,2 míry.

Míry sutého obilí (zrní):

♦ ♦ ♦

1 korec /strych/ – 4 věrtele – 93 litry; **1 věrtel** – 4 čtvrtce – 23,25 litru; **1 čtvrtce** 2 řepice 5,81 litru; **1 řepice** – 2 češky – 2,90625 litru; **1 češka** 2 přehršle 1, 453125 litru; 1 přehršle (dvě hrsti spolu složené) – 0,726563 litru.

Míry duté:

♦ ♦ ♦

1 žejdlík – 2 půlky – 4 kvarty – 0.48 litru; **číška** – 1,45 litru – 3 žejdlíky; **pinta** 1,94 litru 4 žejdlíky; **věrtel** – 23,25 litru – 12 pint; **vědro** – 46,5 litru – 96 žejdlíků; **korec** – 93,00 litru – 4 věrtele.

Závaží:

♦ ♦ ♦

1 centnéř – 6 kamenů – 120 liber – 61,650 kg; **1 kámen** – 20 liber – 10,275 kg; **1 libra** 32 lotů 513,750g; **1 lot** – 16,0547g.

Pro vážení drahých kovů se užívala jako váha 1 hřivna – 256,875g; dělila se na 16 lotů, takže **1 lot** váží opět 16,0547g a má 4 kvintíky, z toho 1 kvintík 4,0137g, a čtvrtina kvintíku byl **1 denár**.

Obilí ve slámě a sláma

♦ ♦ ♦

se počítala na **kopy** (60 kusů) a **mandele** (15 kusů) snopů a otepí.

Přehled měny v Čechách

♦ ♦ ♦

(příloha 20)

1. období denárové – nejstarší období od 10. do 13. století. První česká stříbrná mince, název z latinského denarius, se dělila na 10 měděných asů. O počátcích denárového období mnoho nevíme. Kromě přemyslovských knížat razili denárovou minci i Slavníkovci.

1300 **2. období grošové** – z lat. názvu denarius grossus (těžký denár). R. 1300 zarazil Václav II. pražské groše; z pražské hřivny stříbra (255 g) se razilo 64 grošů, na groš šlo 12 penízů. Groše zůstaly v užívání až do r. 1547, v dlouhé té době se ale několikrát pozměnily (1384, 1469) nejen ve stříži (celkové hmotnosti mince) a zrnu (hmotnosti drahého kovu v minci), ale i ve svých dílech. Počítaly se na kopy tj. po 60 kusech, neboť číslo 60 je v mincovnictví velmi praktické, je dělitelné čísly 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 12, 15, 20, 30 a 60. Za panování Karla IV. přicházejí v Čechách po prvé kopy míšenských (lehčích) grošů vedle kop grošů českých (starých). Rozdíl mezi nimi: 20 starých (těžších grošů se rovnalo 60 novým (lehčím) míšenským grošům. Název groš zůstal jako označení tříkrejcaru tolarové a potom zlatníkové měny až do r. 1857.

1252 Kromě uvedených stříbrných mincí byly v oběhu i mince zlaté: **florén** (zlatý), ražený od r. 1252 ve Florencii a **dukát** (z názvu ducatus na rubu mince), ražený v Benátkách.

1325 První zlaté mince v Českých zemích o hmotnosti přibližně 3,5 g byly raženy v Praze králem Janem za pomoci florentských odborníků od r. 1325. Napodobují florény italské Florencie. Karel IV. razil zlaté mince dukátové váhy již pod svým portrétem a se lvem. **Český dukát** se ale doma rozšířenou mincí nestal, zejména pro omezenou těžbu zlata (jen asi 100 kg ročně). Místo hlavní zlaté mince zaujal **uherský dukát** a také **rýnský zlatý.**

1547 Ražbu dukátů obnovil po téměř sto létech v Čechách Vladislav II., pokračoval král Ludvík a Ferdinand I. Na těchto dukátech je postava sv. Václava a český lev. Od r. 1547 se v Čechách razí již jen dukáty s portrétem panovníka.

1520 **3. období tolarové a zlatníkové** po r. 1520 až do r. 1918. Po zřízení Šlikovské mincovny v Jáchymově (Joachimsthal) v r.1520 se raženým stříbrným mincím dostává název tolar z toho dolar. Tolar platil 30 grošů bílých po 7 penězích velkých nebo 14 penězích malých. R. 1547 zrušil král Ferdinand I. grošový systém a český groš byl vytlačen zlatým rýnským a grošem míšenským (1 groš český = 2 groše míšenské).

1577 **4. tolarový mincovní systém** 1577 – 1750 . Tolar se dělil na půltolary, a čtvrttolary a v období:

1577 – 1619 na 30 bílých grošů = 60 malých grošů = 210 bílých peněz = 420 malých peněz, *1577*

1624 -1692 na 30 tříkrejcarů **(grošů)** a 90 krejcarů, *1624*

1692 – 1750 na 8x15 kr = 20x6 kr = 40x3 kr = 120 krejcarů. *1692*

Kromě tříkrejcaru zvaného groš a krejcaru byly raženy půlkrejcary a čtvrtkrejcary. Krejcary a jejich díly byly měděné, ostatní mince stříbrné.

5. zlatníkový mincovní systém (konvenční 1750 – 1857 a rakouský 1857 – 1892) *1750*

konvenční: 1 tolar = 2 zlatníky; zlatník měl 2x30 krejcarů = 3x20 kr = 6x10 kr = 12x5 kr =20x3 kr = 60 krejcarů. Měděné mince: krejcar, grešle = 3/4 krejcaru, půlkrejcar, čtvrtkrejcar, osmina krejcaru (haléř); vyšší hodnoty stříbrné.

rakouský: 1 tolar = 1a1/2 zlatníku;

zlatník = 4 čtvrtzlatníky = 5x20 kr = 10x10 kr = 20x5 kr = 25x4 kr = 100 kr.

Měděné mince : krejcar, půlkrejcar, čtvrtkrejcar, vyšší hodnoty stříbrné.

Od r. 1762 se objevují první papírové peníze – bankocetle. *1762*

6. korunová měna 1892 – Základem koruna dělící se na 100 haléřů, měla hodnotu půl zlatého rakouského. Mince v hodnotě 100, 20 a 10 korun byly raženy ve zlatě, 5, 2 a 1 K ve stříbře. Drobné mince – dvacetihaléř, desetihaléř, dvouhaléř, haléř. Byla to první a poslední zlatá měna ražená na našem území. *1892*

7. československá měna od 26.2.1919. Přehled bankovek a státovek: *1919*

1. – Kolkované bankovky rakousko-uherské měny do 20. 6. 1920. *1920*
2. – Státovky I. emise od r. 1919, některé platily až do r. 1994. *1919*
3. – Státovky II. emise od r. 1920 , některé platily až do r. 1939. *1920*
4. – Bankovky Národní banky československé, od r. 1926 až 1945. *1926*
5. – Bankovky a státovky tzv. Protektorátu 1939 – 1945. *1939*
6. – Korunové poukázky 1944 (vojenské jednotky a úřady na osvobozeném území). *1944*
7. – Československé bankovky a státovky 1945 – 1953. *1945*
8. – Československé bankovky a státovky od peněžní reformy 1953. *1953*
9. – České bankovky a státovky po rozdělení republiky v r. 1993 *1993*

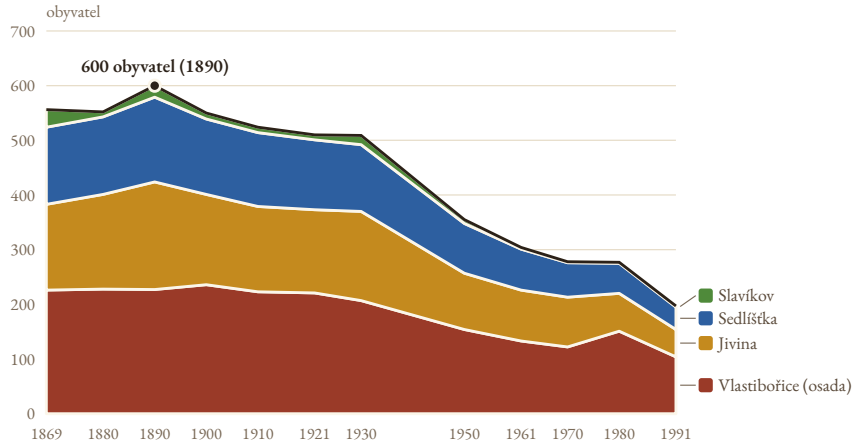
Počty obyvatel

♦ ♦ ♦

(horní řádek) ***a domů*** (dolní řádek)

	1850	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991
Jivina		157	173	197	165	156	152	163	103	93	91	69	50
		28	*31*	*33*	*33*	*37*	*36*	*36*	*38*	.	*31*	*22*	
Sedlíšťka		141	142	155	138	135	128	122	91	75	63	55	41
		24	*24*	*24*	*26*	*26*	*26*	*25*	*29*	.	*22*	*17*	
Slavíkov		32	9	21	11	10	9	17	7	3	2	2	2
		4	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	.	*1*	*1*	
Vlastibořice (osada)		226	228	227	236	223	221	207	154	133	122	151	104

	1850	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991
		35	*39*	*41*	*42*	*46*	*49*	*51*	*56*	.	*43*	*56*	
Vlastibořice (obec)	**513**	**556**	**552**	**600**	**550**	**524**	**510**	**509**	**355**	**304**	**278**	**277**	**197**
		91	*96*	*100*	*103*	*111*	*113*	*114*	*125*	*103*	*97*	*96*	

Vývoj počtu obyvatel podle osad 1869–1991 (údaje z tabulky výše; za rok 1850 je uveden jen součet obce)

Sčítání lidu, domů a bytů v r. 1991

Údaje jsou významné tím, že svými výsledky dokumentují a současně uzavírají více než čtyřicetileté období „budování socialismu“ a zachycují situaci na počátku nového období vytváření demokratické společnosti a tržní ekonomiky. Výměra obce 551,7 ha.

Sloupec 1 – Jivina, 2 Sedlíšťka, 3 – Slavíkov, 4 – Vlastibořice (osada), 5 – Vlastibořice (obec).

Obyvatelstvo trvale bydlící	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
celkem	50	41	2	104	197
ženy	26	20	1	56	103
ve věku 0 – 14 let	8	6	0	24	38
v poprodukčním věku	17	18	2	23	80
Obyvatelstvo ekonomicky činné celkem	25	20	0	55	100
vyjíždějící za prací	22	19	0	39	80
v zemědělství, lesnictví a vodním hospodářství	7	8	0	28	43
v průmyslu	11	6	0	17	34
Společně hospodařící domácnosti	24	20	1	48	93
Trvale obydlené byty celkem	23	18	1	42	84
v rodinných domcích	23	18	1	23	65
Trvale obydlené domy	20	15	1	28	64
Objekty individuální rekreace celkem	20	5	0	9	34
chalupy vyčleněné z bytového fondu	12	4	0	9	25
Rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu	4	6	1	15	26

Národnost a náboženské vyznání obyvatelstva

♦ ♦ ♦

Národnost česká 192, slovenská 4. Náboženství římskokatolické 62, čs. husitské 13, evangelické 4, bez vyznání 71, nezjištěno 44.

Ekonomická aktivita obyvatelstva

♦ ♦ ♦

Ekonomická aktivita úhrnem 100, z toho ženy 42.

Z úhrnu ekonomicky aktivních:

- vyjíždí mimo obec 80 = 80%
- dělníků 32, zaměstnanců 25, členů JZD 33
- ekonomicky aktivní v zemědělství a lesnictví 43 = 43%
- ekonomicky aktivních v průmyslu 34, ve stavebnictví 4, ve službách 17.

Základní údaje o domovním fondu 1970, 1980, 1991

♦ ♦ ♦

- trvale obydlené domy 1970 – 97, 1980 – 78, 1991 – 64
- průměrné stáří domů 71,3
- rodinné domky – 58 = 90,6%
- neobydlené domy celkem 27, nevyčleněné chalupy 26
- objekty indiv. rekreace celkem 34, rekreační chaty a domky 9, vyčleněné chalupy 25.

Základní údaje o bytovém fondu 1970, 1980, 1991

♦ ♦ ♦

- trvale obydlené byty 1970 – 107, 1900 – 99, 1991 – 84
- velikost bytu: 1 obytná místnost 10, 2 pokoje 25, 3 pokoje 33, 4 + pokojů 16
- byty postavené v období do r. 1919 – 35 = 41,7%, 1920 – 1970 = 32, 1971 – 1991 = 17
- neobydlené byty celkem 34, v nevyčleněných chalupách 26.

Ukazatele úrovně bydlení a vybavenosti bytů 1991

♦ ♦ ♦

- trvale obydlené byty vybavené: vodovodem – 82, vlastní koupelnou, sprchovacím koutem – 67, vlastním splachovacím záchodem – 62, ústředním etážovým topením 55
- počet obytných místností 8 m2 v bytech – 231
- obytná plocha bytů – 4260 m2
- počet hospodařících domácností v bytech – 91
- na 1 trvale obydlený byt připadá 2,31 osob, 50,7 m2 obytné plochy

trvale obydlených bytů s jednou bydlící osobou je 30 = 35,7%.

Přehled počtů obytných domů v r. 2000 od vzniku vsí

♦ ♦ ♦

Sloupec 1 – Jivina, 2 Sedlíšťka. 3 Slavíkov, 4 Vlastibořice(osada), 5 Vlastibořice obec

Počet domů (čp.)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
Postavených	40	30	2	59	**131**	
Zbořených	3	4	-	5	**12**	
Zbylých	37	26	2	54	**119**	
Obývaných trvale	15	13	-	21	**49**	41%
Obývaných přechodně	22	13	2	33	**70**	59%

II.

SEDLÍŠŤKA

35

35. Název a vznik vsi

Název Sedlíšťka odvozuje prof. A. PROFOUS (Místní jména v Čechách) z apelativu sedliště, tj. místo kde se kdo usadil. Názvy vsí s příponou -sko byly dávány sídlům po zpustnutí obnoveným, a je proto možné, že původní název byl jiný. Písemný tvar názvu osady zachovaný v archivních pramenech se vyskytuje v mnoha podobách, co do rodu i čísla, byl neustálený: Sedlisko, Sedlizsko, Sedlisstko, Sedlísko, Sedliško, Sedlíška, Sedlíštka, Sedlísstky, Sedlíšťky, Sedlíštky i Sedlištěk. Úřední německý název vsi SEDLISKO přejatý z názvu českého se neměnil.

Zajímavé je, že asi 5 km jihozápadně od Sedlíštěk se nachází osada s názvem SEDLISKO, což zřejmě působilo problémy, vznikla snaha oba názvy odlišit (na Sedlisko, do Sedlíštěk, o Sedlisku, o Sedlíšťkách).

Kdy Sedlíšťka vznikla, není známo. Podle postupu osídlování našeho kraje je možno se domnívat, že ves byla založena asi ve stejné době jako sousední Vlastibořice, protože podmínky k založení byly podobné. Volba místa jistě nebyla náhodná – studánka s nevysychajícím pramenem pitné vody vysoko ve stráni k Mohelce, v blízkosti prvních staveb na rovině.

1922

Po vykácení a vypálení pralesa bylo zde postupně zřízeno pět statků, později označených čp. 3 (dnes čp. 18), 4, 6, 9 a 11, z toho v čp. 3 bylo sídlo zemana. Statky byly situovány tak, aby měly blízko jak ke studánce, tak ke kalužině založené ve vsi pro napájení dobytka. Způsob zásobování vodou, až do výstavby vodovodu v r. 1922, se po staletí nezměnil. Ke studánce chodila celá ves po pěšince, s konvemi na hácích, pro vodu na vaření. U studánky byl kamenný žlab, kde ženy máchaly prádlo. Prádlo nosily v koších na zádech, v zimě ssebou braly hrnec horké vody. V období mrazů stávala se často z pěšinky klouzačka. Dnes si nedovedeme představit, jak se s pitnou

vodou šetřilo, a rok 1922 – vybudování vodovodu, je pro Sedlíšťka nejdůležitějším letopočtem v jejich historii.

Kdy zemanství zaniklo a kterak se ves dostala k hradu Vranovu (M. Skála) není známo, patrně dříve než větší vladyctví vlastibořické. Nejdéle uhájil svoji samostatnost statek albrechtický, základ pozdějšího velkostatku Sychrov.

1538

První písemná zmínka o vsi je až z r. 1538, kdy mezi jinými místy patřila k panství skalskému Jana z Vartemberka, po rozdělení tohoto panství v r. 1565 k nově vzniklému panství Svijany a od vzniku okresů a samosprávných obcí náležela k obci Vlastibořice. Od založení vsi až do r. 2000 bylo ve vsi vystavěno 30 popisných čísel, z toho 4 zanikla, ze zbylých 26 je dnes trvale obýváno jen 13, přechodně rovněž 13.

Velmi podrobné zprávy od konce 16. století až do druhé poloviny 19. století o jednotlivých domech najdeme v díle Josefa ŠKODY.

36

36. Ves Sedlíšťka v díle Josefa Škody (příl. 11), č. p. 1 – 18

ČÍSLO DOMU 1. VLASTNÍK – LUPKA

1725 Léta 1725 koupil **Matěj Lupka** chalupu návesní od otce za 18 kop.

1749 Léta 1749 koupil **Ondřej Lupka** chalupu od otce Matěje Lupky za 35 kop.

1794 Léta 1794 koupil **Matěj Lupka** tuto chalupu malou, která na gruntě a obci polovičně stojí, po zemřelém otci Ondřeji za 120 zlatých. Daní platí 1 zlatý, extra vydání 2 krejcary, úrok jiřský 7 krejcarů, havelský 13 krejcarů, ruční roboty celoročně 13 dní neb 2 zlaté 10 krejcarů v penězích.

1845 Léta 1845 koupil **Jan Lupka** tuto chalupu návesní za 612 zlatých.

1861 Léta 1861 koupil **Josef Lupka** za 576 zlatých.

ČÍSLO DOMU 2. VLASTNÍK PAVEL JISL

1768 Léta 1768 vystavěl **Jakub Jisl** chalupu na gruntě Pavla Jisla (čp. 3) a jest vyšacována na 24 kopy.

1793 Léta 1793 koupil **Matěj Fanta** ze Sebeslavic č. 18 tuto chalupu za 130 zlatých, vzav sobě Kateřinu, dceru Jakuba Jistla za manželku. Daní platí 1 zlatý, extra vydání 1 a 1/2 krejcaru, úrok jiřský 17 krejcarů, havelský 17 krejcarů, roboty celoroční 13 dnů.

1798 Léta 1798 ujal **Václav Jisl** chalupu tuto od Matěja Fanty, který na chalupě hospodařil jako pachtýř, za 147 zlatých.

1828 Léta 1828 ujal **Václav Jisl** chalupu tuto po otci svém za 130 zlatých.

1851 Léta 1851 ujal **Václav Jisl** za 440 zlatých.

ČÍSLO DOMU 3. VLASTNÍK: ZEMAN *(ZEMANSKÝ STATEK)*

1585 Léta 1585 koupil **Jan Zemanův** statek po smrti svého otce a doplácel 46 kop.

Léta 1624 koupil **Jakub Zeman** statek ten za 250 kop. Přídavek: klisny tažní 3, hřebeček 1, krávy dojné 2, volky dvouleté 2, jalovice 1, ovce 2, voly 2. *1624*

Léta 1636 koupil **Jiřík Jistl** tento statek za **125 kop**. Robota: úrok jiřský 1 kopa grošů, úrok havelský 1 kopa grošů, roboty 4 dny a 2 slepice. *1636*

Léta 1644 koupil **Václav Jistl** tento statek od otce svého. Otec výměnek: 1 a 1/2 korce žita ročně. Doplatil r. 1661. *1644*

Léta 1677 koupil **Jiřík Jistle** tento grunt od Václava otce svého za 105 kop. Přídavek: žita na zimu vysetého po 6 korcích. *1677*

Léta 1729 koupil **Pavel Jistl** tento statek od otce Jiříka za 130 kop. Dluh: Jiříkovi Niklovi pacholku službu 2 kopy 48 grošů. Kateřině Šulcové děvečce 1 kopu. Pozemky: „Na tobolci", „Na dlouhých honech", „Pod ořechem", „Na chrbku", celkem 24 korců. Luka pro vůz sena. *1729*

Léta 1772 koupil **Jiřík Jisl** tuto živnost od Pavla Jisla za 230 kop. Role: „Na dlouhých honech", šestiletá lada. Jest rolí 30 jiter 1405 sáhů, luk 1 jitro 358 sáhů, lesa 15 jiter, daní platí 15 zlatých 6 krejcarů, extra vydání 31 krejcarů, úroku jiřského 1 zlatý 28 krejcarů, havelského 2 zlaté 54 krejcary, tažné roboty párem koní 156 dnů ročně, ruční roboty 13 dnů ročně, faráři desátku 38 krejcarů. *1772*

Léta 1796 rozdělil Jiří Jisl svou 96 korců živnost, vydělenou polovinu ujal syn Václav (čp. 18) za 400 zlatých. *1796*

Léta 1804 ujal **Jan Jisl** půl tohoto statku od otce za 400 zlatých. *1804*

Léta 1849 ujal **Jan Jisl** tento půl statku s manželkou Marií rozenou Pelantovou ze Soběslavic za 1800 zlatých. *Rod asi vymřel, stavení zaniklo, pole asi připadla k čp. 18, které bylo postaveno po r. 1796.* *1849*

♦ ČÍSLO DOMU 4. VLASTNÍK VÁCLAV KOTLÁŘ

Léta 1592 koupil **Jiřík Třmínek** statek od tchána Václava Kotláře za 55 kop. *1592*

Léta 1596 koupil **Adam Třmínek** tento statek. *1596*

Léta 1617 koupil **Tomáš, syn Jakuba Beneše** z Jiviny za 150 kop. *1617*

Léta 1642 koupil **Jakub Vorklebský** statek od Tomáše Beneše za **10 kop** *(zničený ve válce).* Robota: úroku jiřského 1 kopu, havelského 1 kopu, roboty 4 dny a 2 slepice. *1642*

Léta 1650 koupil **Krištof Kovář** tento statek, vzav sobě vdovu po Jakubu Vorklebském za manželku. *1650*

Léta 1659 koupil **Václav Ludvík** tento statek od tchána za 35 kop. *1659*

Léta 1664 koupil **Pavel Škréta** tento grunt po Václavu Ludvíkovi, odběhlém, za 35 kop. *1664*

Léta 1667 koupil **Pavel Halač** grunt pustý po Pavlu Škrétovi za **26 kop.** *1667*

Léta 1671 koupil **Jan Bouřil** jinak **Macháč** grunt po Pavlu Halačovi za 30 kop *(viz Vlastibořice čp. 11).* *1671*

Léta 1714 koupil **Matěj Machánský** chalupu po otci Janu Bouřilovi za 85 kop. Pozemků 16 strychů jménem „U Vlastibořic", „Na kovářsku", „V borku". *1714*

1740 Léta 1740 ujal **Jiřík Machánský** tuto chalupu hrubou po otci svém za 95 kop.

1780 Léta 1780 ujal **Jan Machánský** chalupu po otci Jiříkovi za 90 kop. Pozemků je 13 jiter, daní platí 6 zlatých 23 krejcary, extra vydání 13 krejcarů, úroku jiřského 42 krejcarů, havelského 1 zlatý 21 krejcarů, ruční roboty 104 dny ročně, desátku faráři platí 24 krejcary.

1819 Léta 1819 koupil **Jan Machánský** za 2000 zlatých.

1849 Léta 1849 koupil **Josef a Dorota Ťukalovi** za 1400 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 5.

1701 Léta 1701 vystavěl **Jan Pelant** syn *(asi z čp. 6),* chalupu na obci. Od otce Václava Pelanta dostal kus pole u lesa.

1717 Léta 1717 ujal **Václav Pelant,** bratr, za 40 kop.

1728 Léta 1728 ujal **Jakub Roubíček** tuto chalupu za 64 kop.

1760 Léta 1760 ujal **Jiřík Roubíček** barák od otce Jakuba a 3 korce polí.

1770 Léta 1770 koupil **Jan Žák** za 100 kop.

1774 Léta 1774 koupil **Václav Beran** od Jana Žáka za 100 kop. Daní platí 58 krejcarů, extra vydání 2 krejcary, úroku jiřského 6 krejcarů, havelského 12 krejcarů, ruční roboty 13 dnů ročně, desátku faráři 2 krejcary.

1806 Léta 1806 koupil **František Beran** tuto chalupu malou za 300 zlatých.

1828 Léta 1828 koupil **Josef Jíra** za 600 zlatých. Roku 1853 koupil Josef Jíra pastvisko přes 3 jitra od Jana Černýho ze Sebeslavic čís. 16 za 559 zlatých.

1859 Léta 1859 koupili **Josef a Marie Marešovi** tuto chalupu.

♦ ČÍSLO DOMU 6. VLASTNÍK HAVEL VORKLEBSKÝ

1611 Léta 1611 ujal **Pavel Vorklebský** statek po otci Havlu Vorklebském.

1633 Léta 1633 ujal **Havel Vorklebský** statek po otci Pavlu Vorklebském za 160 kop v přítomnosti Jakuba Zemana, primasa ze Sedlíštěk a Jana Louthana, rychtáře z Vlastibořic. Přídavek: žita vysetého na zimu 14 korců, pšenice 1 korec, na jaro ječmena korec a věrtel, hráchu 3 věrtele, vikve 2 věrtele, ovsa 2 věrtele, klisna 1, hřebec tříletý 1, svině 1, slepic s kohoutem 6.

1653 Léta 1653 koupil **Krištof Kovář** statek tento za 150 kop po Havlu Vorklebským s gruntu sběhlým.

1656 Léta 1656 měl Krištof Kovář peněz gruntovních ještě pokládati 139 kop Havlovi Vorklebskýmu; poněvadž tento pro náboženství z gruntu sběhl, po něm vrchnosti náležeti budou.

1679 Léta 1679 koupil **Václav Pelant** statek od tchána Krištofa Kováře za 150 kop.

1714 Léta 1714 koupil **Václav Pelant** statek po smrti otce svého za 180 kop. Dluh čeledínu: služba za rok 1713 jest 1 kopa 27 grošů. Pozemků u gruntu jest 26 strychů jménem: „Na červenici“, „V kálku“.

1736 Léta 1736 koupil **Jakub Roubíček** statek po Václavu Pelantovi za 315 kop. Přídavek: kobyla vraná slepá 1, kobyla hnědá 1 a valach slepý na jedno oko.

Léta 1760 koupil **Václav Roubíček** od otce Jakuba za 450 kop. Žita na zimu vysetého 15 korců a pšenice 1 korec. Polí je přes 6 jiter, tříletá lada přes 6 jiter, lesa 12 jiter. Daní platí 5 zlatých 28 krejcarů, extra vydání má 11 krejcarů, ourok jiřský 35 krejcarů, havelský 1 zlatý 10 krejcarů, ruční roboty má 13 dní ročně, tažní roboty párem koní 52 dnů. *1760*

Léta 1798 koupil **František Roubíček** tento čtvrt statku za 300 zlatých *(zbytek statku rozdělen mezi bratry Václava čp. 16 a Josefa, čp. 17).* Léta 1805 koupil Jan Helebrant ze Sebeslavic lesní porostlinu 1 jitro 522 sáhů od Františka Roubíčka za 509 zlatých. Od tohoto statku, dokud byl v celosti, koupil léta 1772 Jan Zůna z Vorklebic kus role pro 1 korec a 2 věrtele špatné půdy jménem „Za borovím" od Václava Roubíčka za 10 zlatých. Léta 1772 koupil Václav Helebrant ze Sebeslavic od Václava Roubíčka, který skrze několik neúrodných mokrých let, skrze povodně a krupobití mnoho utrpěl, by císařsko-královské daně a vrchnostenské úroky mohl vybejvati, kus porostliny pro 3 korce a 2 věrtele jménem „Pod liščími děrami" vedle gruntu Petra Hudce z Trávníčku, se svobodným příjezdem za 321 zlatých. *1798*

Léta 1824 koupil **Václav Roubíček.** *1824*

Léta 1869 koupil **Florián Roubíček** za 1500 zlatých. *1869*

♦ ČÍSLO DOMU 7. VLASTNÍK JAN JISLE

Léta 1781 koupil **Karel Sunek** tuto chalupu malou od Jana Jisle za 120 zlatých. Daní platí 26 krejcarů, úroku jiřského 15 krejcarů, havelského 15 krejcarů, roboty ruční má 13 dní ročně. *1781*

Léta 1806 koupil **František Janeček** tuto chalupu od Karla Sunka za 280 zlatých. Léta 1833 koupil František Janeček kus lada od Václava Vajse ze Sebeslavic, asi 1292 sáhů. *1806*

Léta 1842 koupil **Václav Janeček** za 500 zlatých. *1842*

♦ ČÍSLO DOMU 8. VLASTNÍK VÁCLAV PELANT

Léta 1728 koupil **Jakub Roubíček** chalupu malou od Václava Pelanta za 6 kop. *1728*

Léta 1760 koupil **Jan Roubíček** chalupu od otce svého Jakuba za 60 kop. *1760*

Léta 1790 koupil **Jan Roubíček** mladší tuto chalupu za 140 zlatých. Pozemků jest 8 jiter, daní platí 2 zlaté 37 krejcarů, extra vydání 5 krejcarů, úrok jiřský 12 krejcarů. havelský 24 krejcary, roboty ruční ročně má 52 dnů. *1790*

Léta 1824 ujal **Jan Roubíček** za 700 zlatých. *1824*

Léta 1864 ujal **Václav Roubíček** za 735 zlatých. *1864*

♦ ČÍSLO DOMU 9. VLASTNÍK MIKULÁŠ MLYNÁŘ

Léta 1588 koupil **Bartoň Fetter** statek od Mikuláše Mlynáře za 110 kop. Přídavek: klisna 1, kráva 1, prase. *1588*

Léta 1609 ujal **Jiřík**, syn Bartoloměje Fettera, jinak **Jistle**, tento grunt po otci zůstalý za 70 kop. Přídavek: klisny 2, svině 1, prase 1. Léta 1622 držán soud rychty *1609*

Vlastibořické v Újezdě. Robota: úrok jiřský 1 kopa grošů, havelský 1 kopa grošů, roboty 12 dní ročně a 6 slepic.

1644 Léta 1644 ujal **Jan Jistl** grunt pustý a zbořený od otce Jiříka za **10 kop.**

1681 Léta 1681 ujal **Václav Jistl** statek od otce Jana Jistla za 60 kop. Přídavek: klisny 2, kráva 1, volek 1, slepic s kohoutem 6.

1728 Léta 1728 koupil **Adam Jisl** statek po zemřelém otci za 150 kop. Nápadníci: Václav, Pavel, Jiřík.

1746 Léta 1746 koupil **Jan Fidler** tento statek opuštěný, vzav sobě vdovu po Adamovi Jislovi za manželku, za 270 kop.

1762 Léta 1762 ujal **Jan Jisl** za 322 kop.

1764 Léta 1764 ujal **Jan Fidler** tento statek od Jana Jisla za 372 zlatých.

1783 Léta 1783 ujal **Jan Fidler** statek od Jana Fidlera, otce svého, za 300 zlatých. Rolí vorných 16 korců, lada 6 korců.

1786 Léta 1786, přiženiv se **Ferdinand Jírův** k vdově po Janu Fidlerovi, ujal tuto živnost za 324 zlatých. Pole: „Na mokřině", „U příhonu", 3 jitra – tříletá lada „Na písku", luka „Na hrobkách", lesa 8 jiter. Daní platí 7 zlatých 30 krejcarů, extra vydání 15 krejcarů, úrok jiřský 40 krejcarů, havelský 1 zlatý 30 krejcarů, ruční roboty 104 dny ročně, faráři desátku 17 krejcarů. Léta 1805 koupil Ferdinand Jíra kus tříletých lad jménem „Na novinách" od Václava Jísle z Vlastibořic.

1814 Léta 1814 koupil **Josef Jírův** tuto živnost od otce za 1000 zlatých. Léta 1827 koupil Josef Jírů louku „V hlubočině" od Václava Adama z Vlastibořic za 400 zlatých.

1858 Léta 1858 ujal **Václav Jírův** tuto živnost za 4896 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 10.

1762 Léta 1762 vystavěl **Václav Procházka** domek na obci.

1801 Léta 1801 koupil **Václav Procházka** od otce Václava domek za 52 zlaté. Léta 1801 koupil Václav Procházka 2 korce lada od Václava Roubíčka čís. 6 v Sedlíšťkách.

1824 Léta 1824 koupili **František a Kateřina Marešovi** tento barák za 160 zlatých.

1872 Léta 1872 koupila **Josefka Marešová** barák ten za 800 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 11. VLASTNÍK ADAM KRČMÁŘ

1596 Léta 1596 koupil **Havel Tržmínek** statek od Adama Krčmáře s tím kusem role vorné od rychty Vlastibořické dědičné koupené za 40 kop.

1601 Léta 1601 koupil **Havel Starý**, rychtáře z Oujezda syn, tento grunt od Havla Třmínka za 51 kop. Přídavky: jarmara služební ve světnici, provoz k spouštění piva, nádoby k šenku náležité, konvici cejnovou, hubatky a hrnce, štok a necky k válení chleba.

1602 Léta 1602 ve čtvrtek Božího Těla Adam Kalkus z Vorklebic stoje osobně při registrech na zámku Svijanském přiznání učinil, že jeho dceři Anně, manželce Adama Krčmáře na tom gruntě, spravedlnosti 21 kop náleží a že tuto spravedlnost Havlovi Starýmu, držiteli gruntu, prodal za hotových 9 kop.

Léta 1604 koupil Havel Starýho roli vornou pode vsí Sedlíšťky mezi dědinami *(pozemky)* Petra Koška z Padeřavic a loukou Gabriela Fibigara z Vlastibořic, od Jiříka Nezdary ze vsi Padeřavic za 12 kop hotových peněz. Léta 1612 koupil týž Havel Starýho kus dědiny vorné pode vsí Sedlíšťkami, při dědině Aleny Zemanky, od Petra Koška ze vsi Padeřavic za 12 kop. *1604*

Léta 1621 koupil **Bartoloměj Jistle** tuto krčmu od Havla Starýho za 150 kop hotově vyplacených. *1621*

Léta 1629 koupil **Jakub Sedmák** švec tuto krčmu za 110 kop. Přídavek: stoly 3, lavice 4, šenktyš 1, hubatek 12. Léta 1631 v posudek na zámku Svijanském drženým, Jan Janoušek ze vsi Plas, poddaný města Mladé Boleslavi přiznání učinil, že má na spravedlnosti na gruntě Jakuba Sedmáka v summě 60 kop a že jest na tu summu povinen do důchodu za ryby od Jana Bradáče z města Boleslavi 38 kop platiti. *1629*

Léta 1647 koupil **Martin Zajíček** tento grunt pustý za **18 kop.** *1647*

Psaní k tomuto zápisu patřící:

„Urozenému a statečnému rytíři panu Frydrychu z Hendersdorfu na Samšině a Hořením Lochově, hejtmanu Skalského a Svijanského panství:

Vaše Milost statečný a urozený rytíři, pane hejtmane!

Vaši Milosti nepomíjím v známost uvésti, že jsem teď jistýmu Martinu Zajíčkovi ty peníze, které mně z gruntu jeho náleží, jemu je daroval, vida na něm velikou nemožnost. Vaší Milost poníženě žádám, abyste je vymazati dáti ráčili, tak aby více na jeho gruntě nestály. S tím Vaší Milost v milostivou ochranu Boží poroučeje, dobře a šťastně se míti vinšuje.

Jan Beneš z Ptejrova

Léta 1654 koupil **Matěj Bubák** tento grunt pustý za 16 kop. *1654*

Léta 1659 koupil **Jan Halač** od Matěje Bubáka tento grunt pustý zanechaný. *1659*

Léta 1666 koupil **Pavel Pořádný** grunt ten od Jana Halače za **12 kop.** *1666*

Léta 1693 koupil tento grunt **Jiřík Pořádný** za 44 kop. *1693*

Léta 1701 koupil **Adam Šulc** tuto chalupu za 56 kop od Jiříka Pořádnýho a tento ujal chalupu na obci. *1701*

Léta 1701 ujal **Pavel Starý** tuto chalupu gruntovní za 80 kop. *1701*

Léta 1754 koupil **Václav Starý** od otce Pavla Starýho za 105 kop. *1754*

Léta 1777 koupil **Václav Starý** chalupu po otci svém za 120 kop. Pozemků jest 14 jiter, daní platí 3 zlaté 24 krejcary, extra vydání 7 krejcarů, úrok jiřský 36 krejcarů, havelský 58 krejcarů, roboty ruční 104 dny ročně, desátku faráři 13 krejcarů ročně. *1777*

Léta 1818 koupil **František Starý** chalupu tu za 250 zlatých císařské měny. *1818*

Léta 1845 koupil **Josef Starý** tuto chalupu gruntovní za 1.157 zlatých. *1845*

ČÍSLO DOMU 12.

Léta 1698 vystavěl **Jan Bouřil** chalupu návesní svým nákladem. *1698*

Léta 1720 koupil **Jan Hataš** tuto chalupu od Jana Bouřila za 55 kop. *1720*

1726 Léta 1726 koupil tu chalupu **Gotfried Hübner** za 65 kop.

1726 Léta 1726 koupil ji **Jiřík Sedláček** od Gotfrieda Hübnera za 62 kop.

1753 Léta 1753 koupil **Jan Janeček** chalupu od Jiřího Sedláčka za 50 kop. Daní platí 44 krejcarů, úroku jiřského 8 krejcarů, havelského 12 krejcarů, roboty ruční má 52 dnů ročně.

1802 Léta 1802 koupil tuto chalupu **Josef Lauryn** za 52 zlatých.

1838 Léta 1838 koupil chalupu tu **Jan Lauryn** od otce za 881 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 13. VLASTNÍK JIŘÍ MACHANSKÝ

1780 Léta 1780 koupil **Jan Machanský** chalupu po zemřelém otci svém Jiřím Machanským za 35 zlatých, daní platí 1 zlatý 19 krejcarů, ruční roboty celoročně má 13 dní.

1817 Léta 1817 koupil **Václav Machánský** chalupu gruntovní za 900 zlatých.

1857 Léta 1857 koupil tuto gruntovní chalupu **Jan Moc** za 1484 zlaté.

♦ ČÍSLO DOMU 14. *(NA HROBCE NA JIVINĚ)*

1783 Léta 1783 vystavěl **Jiřík Fidler** chalupu na gruntě otce svého Jana Fidlera a ujal pozemků 5 jiter za 62 zlatých. Daní platí 1 zlatý 53 krejcary, ruční roboty má celoročně 52 dní.

1801 Léta 1801 ujal **Václav Fidler** tuto gruntovní chalupu.

1839 Léta 1839 ujal tuto chalupu gruntovní syn jeho **Václav Fidler** *(byla převedena na Jivinu jako čp. 31, uvolněné čp. 14 bylo přiděleno dolenímu mlýnu v Trávníčku).*

♦ ČÍSLO DOMO 15.

1794 Léta 1794 vystavěl **František Bubák** domek na obci svým nákladem.

1825 Léta 1825 koupil **František Bubák** domek tento za 75 zlatých.

1850 Léta 1850 koupil **Josef Bubák** syn, domek tento za 160 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 16.

1789 Léta 1789 koupil **Václav Roubíček** třetinu živnosti od svého otce Václava Roubíčka z č. 6 za 300 zlatých. Pozemků je 21 jiter. Daní platí 5 zlatých 28 krejcarů, extra vydání činí 11 krejcarů, úrok jiřský 35 krejcarů, havelský 1 zlatý 10 krejcarů, roboty tažní párem koní 52 dny celoročně, ruční roboty 13 dní ročně, desátku faráři 13 krejcarů.

1833 Léta 1833 koupil **Václav Roubíček** tuto třetinu statku.

1851 Léta 1851 ujal **Josef Roubíček** po zemřelém Václavu Roubíčkovi za 1.100 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 17.

1792 Léta 1792 koupil **Josef Roubíček** třetinu živnosti od otce svého Václava Roubíčka čís. 6 za 270 zlatých. Daní platí 5 zlatých 28 krejcarů, extra vydání 11 krejcarů, úrok jiřský činí 35 krejcarů, havelský 1 zlatý 10 krejcarů, tažní roboty párem koní 52

dnů celoročně, ruční roboty celoročně 13 dnů, desátku faráři platí 13 krejcarů. Léta 1805 koupil Jan Helebrant ze Sebeslavic kus porostliny od Josefa Roubíčka, jménem „U palouku“, za 298 zlatých.

Léta 1828 koupil tuto třetinu statku **Florián Roubíček** za 600 zlatých. *1828*

Léta 1858 koupil **Josef Roubíček** tento statek za 700 zlatých. *1858*

♦ ČÍSLO DOMU 18.

Léta 1796 rozdělil **Jiří Jisl** svou 96 korců živnost čp. 3 a druhou polovici ujal **Václav Jisl** za 400 zlatých (čp. 18). Daní platí 7 zlatých 33 krejcarů, extra vydání 15 krejcarů, úroku jiřského platí 44 krejcarů, havelského 1 zlatý 27 krejcarů, roboty párem koní ročně 78 dní, pěší roboty 6 a 1/2 dne. *1796*

Léta 1842 koupil **Josef Jírů** tento statek za 1500 zlatých, vzav sobě za manželku Kateřinu, dceru po Václavu Kolomazníkovi z Havlovic č. 1. Nevěsta obdržela věnem 900 zlatých. *1842*

Léta 1852 ujal **Jan Bradáč** z Radimovic tento statek za 1.400 zlatých, vzav sobě pozůstalou vdovu Kateřinu po Josefu Jírovi za manželku. *1852*

Mlýn dolení v Trávníčku *(dostal čp. 14)* vlastník **Mikuláš, mlynář**

Léta 1616 dne 22. měsíce ledna ujal **Pavel mlynářů** mlýn v Trávníčku po otci Mikuláši za 300 kop. Závdavek 150 kop. *1616*

Léta 1628 koupil **Adam Niklův** /tj. Mikulášův/ mlýn od Pavla, bratra svého, ve vsi Trávníčku. Přídavek: pila, prkno řezací s potřebami. Koupil za 350 kop. Při zápisu Adam Niklův položil 250 kop. *1628*

Léta 1636 koupil **Jeronym Niklův** mlýn po otci Adamovi za 150 kop. *1636*

Léta 1680 koupil **Jan Hudec** tento mlýn neb grunt na stavení velice sešlý za 240 kop. Na závdavek 10 kop. Termíny roční po 5 kopách. Přídavek: žita na ozim setého 1 a 1/2 korce, brány bez 30 hřebíků, krávy 3, voli 2, ve mlejně jedno složení. Podíly: Václav a Jakub Niklův po 25 kopách, Havel Niklův v Hodkovicích, Mandaléna, manželka Václava Nezdary v Drahoticích. *1680*

Léta 1699 ujal **Jan Fridrich Linhart** tento mlýn, vzav sobě vdovu po Janu Hudcovi za manželku, za 300 kop. Závdavku dal 10 kop. Termíny po 6 kopách. Léta 1699 koupil Jan Linhart od Jana Hataše ze Sebeslavic kus role pod Vorklebicemi za 20 kop. *1699*

Léta 1719 koupil **Jan Hudec,** syn po nebožtíku Janu Hudcovi tento mlýn za 314 kop, an Jan Linhart skrze nedbalost a velké dluhy jest s tohoto mlýnu sehnán. Linhart nadělal 178 kop dluhů. Dluh židu Podolskému. Pozemků 7 korců. *1719*

Léta 1754 koupil **Petr Hudec** tento malý mlýn s jedním složením za 500 kop. *1754*

Léta 1777 koupil **Josef Hudec** mlýn po otci Petrovi za 600 kop. *1777*

Zde zápisy Josefa Škody končí.

37

37. Ves Sedlíšťka až do konce tisíciletí, č. p. 1-28

POZNÁMKA K ELEKTRONICKÉMU VYDÁNÍ: *Údaje o vlastnících a obyvatelích domů k roku 2000 jsou v elektronickém vydání vynechány z důvodu ochrany osobních údajů žijících osob. Úplný text je uložen na obecním úřadě.*

Údaje této kapitoly navazují na údaje kapitoly předchozí, vypsal jsem je z čelední knihy fary vlastibořické z r. 1858 a zaznamenávají kromě vlastníků domů i osoby, které v domě žily. Údaje psané kurzivou sestavila v r. 1999 sekretářka obecního úřadu ve Vlastibořicích, paní Poláková z pramenů, které měla k dispozici, část jsem doplnil podle údajů získaných od pamětníků, a nejsou úplné ani spolehlivé. Vysvětlivky k následujícímu textu viz kpt. 26.

ČÍSLO DOMU 1

1842 Josef Lupka 1842 chlp., m. **Kateřina** Pelantova z Újezda č. 40, syn Josef 1863.

1842 Václav Laurin 1842 domkař a krejčí z Albrechtic, m. **Anna** Adamova z Lastibořic č. 15, d. Františka 1874, + Václav 1877, Anna 1879, Josefa Beránková 1883, Marta Beránková 1891.

*1880 Květoslav Beránek 1880 kolář se postupně oženil s oběma sestrama Laurinovýma **Josefou i Martou**, poslední zahynula po koly vozu.*

*1897 Josef Brož z čp. 18, m. **Anastázie** 1897 roz. Fantová, dc. Blažena 1925 Tomsová, Libuše 1927 Mizerová.*

*1916 JUDr. Miloslav Mizera 1916 – 1967 s **Libuší** Brožovou 1927 z čp. 18, d. Pavel 1950 a Jitka 1956.*

ČÍSLO DOMU 2 – *ZBOURÁNO*

Václav Jisl 1829 chlp., I. m. **Anna** Najmanova z Loukoviček, d. + Josefa 1859, + Josefa 1862, II. m. **Marie** Roubíčkova Sedlíšťka č. 8, d. + Josef 1866, Anna 1868, Josefa 1876. *1829*

Léta 1849 – 1855 knihovně připsán domek manželům Bradáčovým z čp. 18 a využíván k ubytování deputátníků. Zjištění obyvatelé: *1849*

Josef Jisl podruh 1839, m. **Františka** Šulcova ze Sebeslavic č. 14, d. Čeněk, Marie 1868, Kateřina 1870, Božena 1874, Anna 1878. *1839*

František Vela 1848 chlp. z Červenice č. 8, m. **Anna** Kolomaznikova ze Zásady č. 13, d. Marie 1876, František 1878, + Václav 1880, Josefa 1883, Josef 1885, Anna 1888. *1848*

František Porš 1869 z Trávníčku č. 18, m. **Paulina** Pelantova 1867 z Padeřavic č. 18, d. Marie 1892, Anna 1897. *1869*

Václav Fanta 1878 z Vitanovic č. 12, m. **Barbora** Laurinova 1874 ze Sedlíštěk č. 17, d. Božena 1903. *1878*

Léta 1886 vlastní Josef Brož 1863 z čp. 18, léta 1905 Josef Brož 1888, léta 1949 Arnošt Tomsa (zeť). *Další obyvatelé: Ladislav Novák a Marie, Bárta Josef, Mareš Václav a Anastázie v létech 1922 – 1929, odtud se přestěhovali do čp. 5.* *1886*

Příkazem z r. 1973 stavení dáno do užívání JZD, později domek zbourán. Stál mezi kapličkou a kalem. *1973*

ČÍSLO DOMU 3 - *ZBOURÁNO* VIZ KPT. 36, ZEMANSKÝ STATEK.

ČÍSLO DOMU 3′, *NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 1.*

Nově vystavěný domek bez polí dostal popisné číslo po zbouraných budovách statku čp. 3 a později evidenční číslo 1.

Jan Soukup 1819 podruh, **Marie** 1825. *1819*

Marie Fantova 1859 z Vitanovic č. 7, dcera Anna 1880. *1859*

Václav Pelant 1869, m. **Marie** Rozkovcova 1876. *1869*

Josef Pelant 1913 – 1996, m. ***Hedvika****, roz. Kořínková, syn Josef.* *1913*

Josef Pelant 1943 a ***Věra*** *1947 roz. Černá, d. Věra 1973, Martina 1976. V létech 1967 – 1974 bydleli v objektu také Kořínková Barbora a František.* *1943*

ČÍSLO DOMU 4

Josef Ťukal 1825 chlp., m. **Dorota** Machanská 1824 odtud, d. Josefa 1852, + Marie 1855, Josef 1858, Anna 1860, Dorota 1862, Anna 1863, Vácslav 1864, + Antonie 1868. *1825*

František Bernart 1826, m. **Anna** Milerova 1828 z Rakous č. 8, d. Anna 1850, Františka 1854, Marie 1858, Antonie 1861, Helena 1864, Rozina 1866. *1826*

Jan Maruška 1845 chlp. z Libiče č. 4, m. **Františka** 1854 odtud, d. Václav 1878. *1845*

Václav 1878, m. ***Antonie,*** dc. Zdeňka 1911. *1878*

1906 *Ladislav Tomáš 1906 – 1987, m.* ***Zdeňka*** *odtud, dc. Hana 1931.*

1924 *Miloslav Krska 1924, m.* ***Hana*** *učitelka odtud, trvale hlášeni syn Lubomír 1957.*

♦ ČÍSLO DOMU 5

1830 Josef Mareš 1830 domkař, m. **Marie** Zakouřilova 1830 z Lastibořic č. 15, d. Josef 1853, Marie, Anna 1863, Václav 1867, + Barbora 1872, + Anna 1875.

1836 Jiří Pelant 1836 nájemník Padařovice, m. **Anna** Marešová 1846 z čp. 10, d. Paulina 1867, Václav 1869, + Marie 1871, Anna 1873, Josefa 1876, Josef 1879, Marie 1882.

1867 Václav Mareš 1867 cestář, m. **Marie** Laurinova 1868 ze Stráňova, d. Vojtěch 1890, Anna 1893, Jan 1895, Marie 1897, Josefa 1899, Václav 1902, Kateřina, Eva, Josef, Antonín 1915.

1902 Václav 1902 – 1982, m. **Anastázie** 1902 – 1979 roz. Frydrychová, d. Václav, Jan.

1973 Ing. Václav Mareš s manželkou **Miroslavou** od r. 1973, domek renovovali a upravili k rekreaci. V r. 1995 darovali dům dceři Janě Joudalové. V letech 1999 – 2000 další přestavba a úpravy pro rekreační pobyt několika rodin.

♦ ČÍSLO DOMU 6 *(U STATECKÝCH)*

1836 Václav Roubíček, m. **Terezie** Hudcová z Bílé. Na lomenici švabachem psaný zápis: „Tento dům vystavěn jest s pomocí Boží z nákladu Václava Roubíčka N6 1836.“

1849 Florián Roubíček 1849 hospodář, I. m. **Kateřina** Brožova z Vorklebic č. 5, d. + Marie 1872, Anna 1874, + Marie 1878. II. m. **Marie** Pluhařova 1862 z Kamení, d. Josef 1884, Marie 1889.

1884 Josef Roubíček 1884 – *1969*, m. **Božena** Jislova 1886 – *1975 z Trávníčku, d. Josef 1909, Václav 1910.*

1909 *Josef Roubíček 1909-2000, m.* ***Jaroslava*** *1915 – 1981 roz. Brožová z Nechálova, d. Ing. Josef Roubíček 1942 Turnov, Ing. Jaroslav Roubíček 1948 Mnichovo Hradiště.*

♦ ČÍSLO DOMU 7

1816 Václav Janeček 1816 chlp., m. **Dorota** Tomášova 1815 z Albrechtic č.2, d. + Josef 1842, Anna 1843, Jan 1845, + Josef 1848, Václav 1850, Marie 1853, + František 1855. II. m. **Kateřina** Vaňátkova 1831 z Jiviny, dc. Kateřina 1869.

1867 František Šelemberk 1867 ze Sebeslavic č. 45 (kovárna), m**. Kateřina** Janečkova 1869 odtud, d. Marie 1893 provd. Hlavatá ze Zásady, Bohumil 1895.

1901 *Glos Josef a* ***Marie****, dc. Marie 1901.*

1898 *Stanislav Lauryn 1898 – 1977, m.* ***Marie*** *1901 – 1990 roz. Glosová, syn* Václav 1927 *a dcera Stanislava 1933.*

1931 *Vladislav Horák 1931, m.* ***Stanislava*** *Laurynová 1933 odtud, d. Stanislava 1956, Jiří 1963.*

ČÍSLO DOMU 8

Václav Roubíček 1837 chlp., m. **Barbora** Ťukalova z Pěnčína č. 15, d. Anna 1862, Vácslav 1863, + Josef 1864, mrtvé děcko 1865, Vincenc 1866, Josef 1869, Marie 1872. II. muž Florián Jisl, dcera Anna 1880. *1837*

Josef Roubíček 1869 obuvník odtud, m. **Marie** Melicharova 1883 z Padařovic, d. Václav 1901, Vojtěch 1903, Marie 1904, Anežka *provdaná Bártová. Oba rodiče se oběsili, později i jejich dcera Anežka.* *1869*

Antonín Bárta 1910 – 1975, m. ***Anežka*** *+ 1967, syn Jaroslav 1936, dcera Eva 1943 – 1960.* *1910*

Po smrti manželky se Antonín Bárta oženil s ***Ester*** *1935 Bukanovou -Bröstlovou.* *1935*

Jaroslav Bárta 1936 prodal v r. 1984 polovinu domu Ester Bártové. Děti Ester Bártové: Štefan Bukovan 1956, Irena Bukovanová 1958, Milan Bröstl 1964. *1936*

ČÍSLO DOMU 9

Vácslav Jíra 1841 rolník, m. **Anna** Janků 1848 ze Střížovic, d. Josef 1874, Mariana 1876, Vácslav 1878. Knihovní záznam z r.1861. II. manžel František Vajs 1860 ze Sebeslavic č. 36, d. + Marie 1884, Kateřina 1886, Marie 1888, František 1890 učitel. *1841*

Václav Jíra 1878, m. **Julie** Janků ze Soběslavic, d. Marie 1913, Anna, Růžena, Václav 1917, František 1920 – 1952. *1878*

Jan Hobelant 1910 – 1992 ze Střížovic, m. **Marie** 1913 odtud, dc. Marie, syn Jan 1936. *V r. 1977 prodali dům dceři Marii a Ing. Jaroslavu Reslovým. Dům není trvale obýván, syn Jan bydlí v novém stavení postaveném na místě zbouraných hospodářských budov, které dostalo popisné číslo 15 po zbouraném obecním baráku.* *1910*

Ing Jaroslav Resl 1934, m. ***Marie*** *odtud.* *1934*

ČÍSLO DOMU 10

Václav Mareš 1863, m. **Anna** Bernardova 1864 ze Sebeslavic č. 43, d + Josef 1889, František 1892 *muzikant,* Marie 1894. *1863*

František Mareš 1892 – 1969, m. ***Anna*** *1894 – 1976 roz. Fantová ze Soběslavic, d. Zdeňka Valešová 1922, Věra Reslová 1924 a Jaroslav 1926.* *1892*

Jaroslav 1926 – 1968, m. ***Marie*** *1929 roz. Jarešová z Chvalčovic, syn Jaroslav 1958.* *1926*

V r. 1975 od Anny Marešové snacha Marie Marešová 1/2, vnuk Jaroslav Mareš 1958 – 1/2. *1975*

Jaroslav Mareš 1958, m. ***Marcela*** *1966, d. Jakub 1986, Jan 1989.* *1958*

ČÍSLO DOMU 11

Václav Starý 1830, m. **Marie** 1842, d. Václav 1865, Marie 1867, Josef. *1830*

Florián Čubrda 1837 chlp., m. **Anna** Bulířová z Kohoutovic 1837, d. Josef 1861, Marie 1869. *1837*

1861 Josef Čubrda 1861 odtud, m. **Anna** Roubíčková z čp. 6, syn Jaroslav 1900. II. manžel František Jíra z Dehtár + 1939, syn Václav 1914.

1914 *Jíra Václav 1914, m.* ***Vlasta*** *1921 – 1995 roz. Melicharová ze Soběslavic, d. +Jaroslav 1942, Vlasta 1944, Jiří 1948 emigroval do Jižní Afriky - Zimbabwe.*

♦ ČÍSLO DOMU 12, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 2

1838 Jan Laurýn 1838, m. **Alžběta** Roubíčkova 1842 z č. 6, d. + Marie 1862, Anna 1864, Josef 1866, Marie 1868, Josefa 1873, Václav 1877, + Alžběta 1880.

1867 *František Porš, m.* ***Pavlína*** *1867, d. Marie 1892 – 1968 provd. Nováková, Anna 1897 provd. za Jana Mareše z č. 5 (viz čp. 27).*

1969 *V r. 1969 Ladislav a* ***Marie*** *Lhotovi z Jablonce koupili dům od Václava Mareše z čp. 5.*

2000 V r. 2000 vlastnictví nezměněno.

♦ ČÍSLO DOMU 13 /NA PŘÍHONĚ/

1806 Jan Moc 1806 chlp., m. **Anna**, d. Jan 1840, Anna 1845, Františka 1854, Josef 1858.

1818 Jan Zakouřil 1818 chlp., m. **Anna** Pavlištova 1828 z Kaškovic, d. Jan 1849, Marie 1852, Anna 1859, + Františka 1862.

1849 Jan Zakouřil 1849 chlp.**,** m. **Anna** Beranova ze Starého Dubu, d. Marie 1875, Karel 1878, + Anna 1881, Františka 1886.

1901 *Laurin Josef pekař a* ***Anna*** *1901 – 1979 znovu provdaná Kozlová. V r. 1976 prodala synovi Bohuslavu Laurinovi 1935 a* ***Martě****, žijícím v Liberci.*

2000 V r. 2000 vlastnictví nezměněno.

Číslo domu 14 *- přešlo na Jivinu jako čp. 31. Uvolněné čp. 14 bylo přiděleno mlýnu v Trávníčku. Po změně kat. hranice přešlo do Hradčan (JZD Bílá).*

1777 Léta 1777 koupil Josef Hudec mlýn po otci Petrovi za 600 kop.

1837 Josef Hudec odtud, zemřel r. 1837, **Alžběta** 1802 roz. Brož Vorklebice č. 5, II. manžel František Beran 1816, d. Antonín 1844 *(viz Jivina čp. 10),* Kateřina 1847.

1837 František Hudec 1837 mlynář, m. **Anna** Jírova 1836 z Vesce č. 7, d. Anna 1864, Kateřina 1868, Marie 1869, František 1874.

1862 Léta 1862 knihovní zápis Václav Hudec.

Další knihovní zápisy:

1902 Léta 1902 František Hudec,

1904 Léta 1904 Václav Beran,

1914 Léta 1914 Družstevní mlýn,

1954 Léta 1954 Čs. stát, Liberecké mlýny,

1963 Léta 1963 Mlýny a těstárny Pardubice.

♦ ČÍSLO DOMU 15 – OBECNÍ BARÁK ZBOURÁN

1820 Josef Bubák 1820 domkař, m. **Kateřina** 1821, d. Josef 1849, + Václav 1851.

Josef Bubák 1849 obuvník, m. **Petrolina** Koškova z Dehtár č. 14, d. + Josefa 1874, Anna 1876, Václav 1878, +Josef 1880, Karel 1881, Marie 1884, Josef 1886. *1849*

Václav Kopal z Vodalnovic č. 11, **Anna** Pelantova z Padeřavic č. 18, syn Josef 1869. *1869*

V domku o jedné světnici s doškovou střechou na návsi před čp. 5 žil švec Laurin s dcerou Fantovou a hubatou vnučkou Boženou Fantovou. *V r. 1925 byl domek zbourán a čp. 15 přiděleno novostavbě proti čp. 9 (Hobelantovi).* *1925*

♦ ČÍSLO DOMU 15′, VIZ ČP. 9

V r. 1979 vystavěli Jan 1910 – 1992 a ***Marie*** *1913 – 1995 Hobelantovi na dvoře čp. 9 novou bytovou jednotku na místě zbouraných hospodářských budov. Syn Jan 1936, dcera Marie (viz čp. 9).* *1979*

Jan Hobelant 1936, m. ***Milena*** *1941 roz. Bernardtová, dc. Jana 1962, Milema 1964* *1936*

Od r. 1993 Zdeněk Jírů 1962, m. ***Jana*** *1962, syn Michal 1981.* *1993*

♦ ČÍSLO DOMU 16 *(VYDĚLENO Z ČP. 6)*, VYHOŘELO 1886 SPOLU S ČP. 17

Josef Roubíček 1838 chlp., m. **Marie** Roubíčková 1837 z čp. 6, d. Marie 1857, Josef 1868. *1838*

Josef Roubíček 1868 chlp., m. **Marie** Bartošova 1868 z Vlastibořic č. 6, d. + Anna 1893, Marie 1895, Anna 1898. II. m. **Kateřina** Koškova 1869 z Bohoumlče, d. + Josefa 1903, Josef 1906. *1868*

Josef Roubíček 1906 – 1981, m. ***Marie*** *1912 – 1972 roz. Fantová ze Střížovic, syn Zdeněk 1946.* *1906*

Marie Šámalová 1913 – 1997 roz. Roubíčková. *1913*

Břetislav Šámal 1941, m. ***Marie*** *1942, syn Zdeněk 1966.* *1941*

Zdeněk Šámal 1966, m. ***Helena*** *1974, syn Zdeněk 1994.* *1966*

Franc Vlastimil 1961, Francová Věra 1967, Francová Vladimíra 1986. *1961*

♦ ČÍSLO DOMU 17 *(VYDĚLENO Z ČP. 6)* HOSTINEC, VYHOŘELO 1886 SPOLU S ČP. 16

Josef Roubíček 1828, m. **Barbora** Sedláčkova 1836 ze Sovenic č. 4, d. Josef 1856, + Vincenc 1858, Marie 1859, Čeněk 1862, + František 1864 + Karel 1872. *1828*

Florián Laurýn 1846 obuvník z č. 12, m. **Paulina** Jakubíček 1844 z Rejdic č. 33, d. Barbora 1874, + Marie 1877, + Julie 1879, + Julie 1881, + Anna 1883. *1846*

Josef *Adam z Klůček, m. .....roz. Roubíčková, syn František 1886 chromý na jednu nohu.* *1886*

František Adam 1886, m. ***Anna*** *z Vyskře, d. Marie 1908, Jan 1914.* *1886*

Jan Adam 1914 – 1990 řezník, m. ***Anna*** *1925 – 1996 roz. Jiránková z Jiviny, d. Jan 1945 1986 (skočil pod vlak), Ivanka 1946.* *1914*

♦ ČÍSLO DOMU 18 *(VYDĚLENO Z ČP. 3)*

1819 Jan Bradáč 1819, II. manžel **Kateřiny** Jírovy 1828, d. Anna 1850, + Marie 1853, + Kateřina 1857, + Josefa 1859, + Jan 1868, Kateřina 1865, Josefa 1867.

1863 Josef Brož 1863 z Libiče č. 4, m. **Josefa** 1867 odtud, d. + Josefa 1887, Josef 1888, + Ladislav 1890, Jan 1892, + Marie 1894, Jaroslav 1895, + Václav 1898, Marie 1901, Václav 1902 redaktor Rodného kraje.

1888 Josef Brož 1888, m. **Anastázie** 1897, d. Blažena 1925 – 1980, Libuše 1927 *(viz čp. 1).*

1920 *Arnošt Tomsa 1920 – 1997 ze Soběslavic, m.* ***Blažena*** *1925 odtud. V r. 1952 vystěhováni, vrátili se v r. 1975. V létech 1966 – 1978 bydlel Beksa Jiří a* ***Marie****, d. Ladislav, Miroslav, Jiří.*

♦ ČÍSLO DOMU 19, *NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 3 – KLŮČKY*

1813 Jan Starý 1813 domkař, m. **Anna** 1823 roz. Havel, d. Anna 1848, Josef 1852, Josefa 1855 (lapsa).

1852 Josef Starý 1852 domkař, m. **Josefa** Čížkova z Pěnčína č. 46, d. Marie 1879, Františka 1882, Anna 1884, Josef 1887, Josefa 1889, + Josef 1891, + Žofie 1894, + Jaroslav 1896. Domek připsán r. 1879.

1885 Václav Fanta tesař 1885, m. **Albína** 1898 roz. Šámalová, d. Jaroslav, Václav.

1952 V r. 1952 získal dům postupní smlouvou Josef Fanta (Předlánce) a v r. 1978 prodal manželům Čermákovým.

♦ ČÍSLO DOMU 20 – NA PŘÍHONĚ

1831 František Mach 1831 chlp., **m. Františka** Laurýnová 1842 ze Sedlíštěk č. 22, d. Anna 1862, Josef 1864, František 1869, Marie 1871, Václav 1873, + Františka 1877, + Františka 1880, Kateřina 1882, + Vincenc 1885. Domek připsán v r. 1861.

1864 Josef Mach 1864 odtud, m. **Anna** Havelkova 1870 z Lažan č. 52, d. Marie 1891, Josef 1893, +Jan 1894, + František 1895, Jaroslav 1897, Václav 1899, Anna 1901, Julie 1903, Emilie 1905, + Františka 1907, Kateřina, František, Růžena *(celkem 13 dětí).*

1899 *Václav Mach 1899 – 1976, m.* ***Marie*** *1902 – 1994 roz. Tepliková, d. Miloslav 1930 a Vlasta 1932. Domek připsán v r. 1929.*

1976 *V roce 1976 prodala Marie Machová dceři Vlastě a Slavomíru 1925 -1995 Altmanovým.*

♦ ČÍSLO DOMU 21 – KLŮČKY

1817 Václav Kopal 1817, m. **Anna** Machanská 1818, d. Josef 1844, Anna 1846.

1844 Josef Kopal 1844 chlp., **m. Josefa** Peldova z Pěnčína č. 20, d. + Josef 1876, + Josef 1870, Emilie 1874, + Františka 1880, + Marie 1882, Josefa 1883, + Terezie 1885, + Anna 1887, + František 1892.

Josef Holas 1869 obuvník z Drahotic č.26, m. **Emilie** Kopalova 1874 odtud, d. Josef 1894, Marie 1897. *1869*

Josef Mareš 1878 z Jiviny, m. **Josefa** Kopalova 1883 odtud, syn Josef 1902, dcera.....Domek připsán v r. 1902. *1878*

Marešová Marie (roz. Jislová) 1894 – 1978, bratr Vojtěch Jisl. V r. 1981 prodali Vojtěch Jisl Křižany, Libuše Lanková Červenice a Růžena Hlavatá Liberec dům manželům Němečkovým z Prahy. *1894*

♦ ČÍSLO DOMU 22

Rudolf Honzejk 1846 chlp. z Rozstání č. 38, m. **Kateřina** Peldova 1856 z Pěnčína č. 20, syn Josef 1882. Chalupa připsána r.1879. II. muž Josef Šichta 1856 ze Sovenic č. 38, d. Josefa 1884, František 1886, Václav 1887, Vít 1889, Petr 1891, Marie 1892, Anna 1894, Anežka 1897, Pavel 1898. *1846*

Pavel Šichta 1898 – 1968 rolník, m. **Anežka** 1897 – 1971 roz. Šemberková ze St. Dubu, d. Jarmila 1924 provd. Nyčová, Miloslav *1926.* Chalupa připsána r. 1923. *1898*

Adensam Petr 1946, m. ***Jarmila*** *1947 roz. Nyčová, d. Blanka Gawliková 1970, Petr 1978. Jarmila Adensamová zdědila polovinu domu a v r. 1980 jí druhou polovinu daroval její strýc Miloslav Šichta.* *1946*

V r. 2000 vlastnictví nezměněno. *2000*

♦ ČÍSLO DOMU 23 *(CHALOUPECKÝ),* NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 4

Jan Roubíček 1842 chlp. z č. 6, m. **Anna** Adamova 1846 z Lastibořic č. 26 porodní babička, d. Josef 1878, Václav 1872, Anna 1874, Marie 1876, Kateřina 1884, + Josefa 1888. Chalupa připsána r. 1869. *1842*

Václav Roubíček 1872 chlp. odtud, m. **Barbora** Šrýtrova 1871 z Modlitbova č. 13, d. Josef 1905 obchodník v Jeníšovicích, Václav 1907 JUDr., Bohumír 1908 malíř pokojů v Turnově, Jaroslav 1917 *obchodní příručí u fy. Malik v Turnově. V r. 1971 prodáno manželům Zitě a Luboši Havelkovým z Prahy k rekreaci. V r. 1973 vyjmuto z bytového fondu.* *1872*

♦ ČÍSLO DOMU 24 – *ZBOURÁNO*

Václav Roubíček 1841 chlp. z č. 16, m. **Rozálie** Floriánkova 1840 vdova Rulec Albrechtice, d. + Václav 1869, Anna 1871, + Kateřina 1879. Zaknihováno r. 1869. *1841*

Léta 1887 Augustin Strnad a **Anna.** *1887*

Václav Kočvara 1822 z Bílého č. 20, m. **Terezie** Tvrzníkova 1838 z Bílého č. 19. Knihovní zápis z r. 1888. II. muž Jan Červa 1837 z Kobyl č. 36, III. muž Jan Kolomazník 1833 z Lesnova č. 22. *1822*

Léta 1908 František Kočvara. *1908*

Léta 1910 Florián Beránek a **Růžena** *(viz čp. 1).* *1910*

Léta 1923 František Hanzl a **Terezie**. *1923*

Léta 1926 Václav Mach a **Ludmila.** *1926*

1928 Léta 1928 Vincenc Lhoták a **Berta.**

1935 Léta 1935 uděleno příklepem obci Vlastibořice.

1955 1955 Václav Dědek a **Marie.**

1960 1960 Marie Fantová 1874.

*Domek koupili Dědek Václav a **Marie,** domek byl zbourán.*

♦ ČÍSLO DOMU 25

1839 Václav Roubíček 1839 z č. 6, m. **Marie** Červova 1848 z Vorklebic č. 8**,** d. Marie 1869, + Josef 1883.

1861 Josef Fanta 1861 z Paceřic č. 21, m. **Marie** Roubíčkova 1869 odtud, d. Marie 1890, Josef 1892, Anna 1894, Jaroslav 1910.

1892 Josef Fanta 1892, m. **Marie** 1908 – 1991 Adamová z čp. 17, d. Jiřina, Marie 1931. *V r. 1959 bylo stavení přestavěno na jednopatrové.*

1973 Od r. 1973 Václav Dědek z Hradčan, m. **Marie** odtud, *dc. Marie Sklenářová, dříve Zoubková, její synové Ondřej a Jan.*

♦ ČÍSLO DOMU 26

1861 Josef Fanta 1861 kočí ze Soběslavic č. 22, m. **Anna** Laurinova 1864 ze Soběslavic č. 49, syn Alois 1902.

1929 V letech 1929 – 1945 zde bydleli: Anna Brožová 1893 roz. Marešová z čp. 5 vdova po Vojtěchu Brožovi, který padnul ve válce, syn Vladimír 1915 *(viz Jivina čp. 13);*

1895 Josef Bejda dělník 1895, m. **Josefa** 1899 roz. Marešová z čp. 5, bezdětní;

Václav Pejchal a manželka Eva roz. Marešová.

1960 *1960 – 1967 bydlel v domku a adaptoval jej Josef Mikuláš.*

1967 *V r. 1967 zemřel v domku Jaromír Třešňák, zdědila m. **Antonie** Třešňáková, d. Jiří 1958, Petr 1960, Miluše 1961.*

1909 *František Prokopec 1909 – 1973, manželka **Marie** 1912 – 1979 roz. Chromistková 1912 1979 prodala dům v r. 1977.*

♦ ČÍSLO DOMU 27

1895 Jan Mareš 1895 řezník z č. 5, m. **Anna** 1897 postavili v r. 1938 dům u silnice. Poněvadž jediný syn Jaroslav 1923 zemřel v r. 1939, zdědil dům v r. 1960 synovec Jan Mareš z čp. 5.

1931 Jan Mareš 1931 z čp. 5 a manželka **Stanislava** 1932, roz. Melicharová z Vlastibořic čp. 2, *dc. Stanislava 1954, Alena Bukvičková 1957.*

1950 *Beksa Miroslav 1950 z Vlastibořic čp. 58, m. **Stanislava** odtud, d. Martin 1977, Kateřina 1979.*

♦ ČÍSLO DOMU 28

1939 Vystavěno v r. 1939 Jaroslavem Čubrdou 1900 – 1984 z čp. 11 po záboru Sudet (žili v Českém Dubě); m. **Anna** Fantová 1908 – 1980 ze Soběslavic, d. Jaroslav 1931 zem. inž. Na Nechálově, Jiří 1931, lesní inž., m. Alena v Sedlíšťkách.

38

38. Soupis poddaných panství Svijanského z r. 1773 – Wesz Sedliszko

Soupis dělí poddané na tři skupiny: a/ sedláky, chalupníky a návesníky (baráčníky), b/ podruhy, c/ vdovy a sirotky. Poddaní vypočítávají se jmenovitě podle rodin. Wes Sedliszko je zařazena do rychty Sebeslavské.

a/

Pavel Gyszl 74, žena Dorota 71 /zemřela/, syn Jiří Gyszl 25 má zápis, žena Anna 18 (*čp.3).*

Václav Roubíček 41, žena Anna 40, děti: Anna 14, Kateřina 11, Lidmila 9, Václav 6, Barbora u prsou 1, zemřel 1 *(čp.6).*

Jiří Machánský 56, žena Anna 43, děti: Kateřina 28, Jiří 20, Mandalena 16, Jan 9, Marie 3 *(čp.4).*

Václav Starý 69, žena Mandalena 53, děti: Václav 29, Kateřina 23 let *(čp. 11).*

Petr Hudec 45 mlynář /zemřel/, žena Anna 43, děti: Dorota 17, Josef 15, Kateřina 13, Petr 11, Marie 3 *(mlýn v Trávníčku).*

Jan Roubíček 32, žena Anna 33, děti: Matěj 10, Anna 8 let, Jan 6, Kateřina u prsu 1 rok *(čp.8).*

Jan Janeček 37, žena Kateřina 37, děti: Marie 8 let, Josef 2 roky *(čp. 12).*

Ondřej Lupka 45, žena Anna 40, děti: Kateřina 23 u P. faráře Všenskýho, Jan 9, Václav 8, Anna u prsou 1 rok *(čp. 1).*

Jan Gyszl 39, žena Kateřina 34, děti: Anna 11, Kateřina 8 let, Marie 5 a Dorota 1 rok *(čp. 7).*

Karel Jírů 22, žena Alžběta 23 /škrtnuto/ zemřela, Kateřina 20 let, děti: Anna po Janu Liškovi 3, Kateřina u prsu 1 *(čp. 9).*

Jakub Gyszl 35, žena Anna 25, syn Jan 2 roky *(čp. 2).*

b/

Josef Chudek 50 Recroutt, žena Lidmila 50.

Jiří Roubíček 47, žena Lidmila 47 /oba/ künftig in Radostin zu schreiben *(příště zapsat v Radostíně)*, děti: Kateřina 23, Marie 21, Jan 18, František 15, Anna 12, Václav 3.

Václav Žičzek */Čížek/* 43, děti: Anna 20, Jan 15, Kateřina 12, Václav 5.

Jakub Hudec 49, žena Dorota 45, dcera Anna miserable *(nedužívá)*.

Jan Gyszl 42, žena Marie 32 /oba/ künftig in Jivina *(příště na Jivině)*, děti: Jan 11, Anna 8, Kateřina 5, Alžběta 2, Dorota 1 rok.

Václav Procházka 37, žena Mandalena 31, děti: Alžběta 10, Kateřina 6, Terezie 5, Lidmila 2, Václav u prsou.

Jan Fidler 48 vejměník, žena Anna 55, děti: Marie 24.

Jan Machánský 52, žena Kateřina 46, děti: Jan 22, Václav 18 let.

c/

Po Václavu Pitrovi vdova Dorota 57 let, děti: Kateřina 24 let u Hataše v Oujezdě.

Po Janu Čížkovi vdova Kateřina 59 let /zemřela/, děti: Josef 42 let, Adam a Eva blíženci 30 let.

Po Janu Hudcovi vdova Anna 59 let, Anna dcera její ouhonec 14, Karel na vojně 58, Jiří 20 u Jana Jankovýho Střížovice.

Po Pavlu Starým děti: Mandelina 58, Eva 52 obě betteln (*žebrají*).

Po Adamu Jyszlovi děti: Anna 35 v Blatech za telačku.

Po Janu Bouřilovi, neb Machánským děti: Kateřina 69 let slepá, Mandelina 64 bettelt *(žebrá)*.

Po Václavu Pořádným děti: Václav 72, Matěj 64, Jiří 54 let /všichni tři/ entflohen *(uprchlí)*.

Po Matěji Machánským děti : Kateřina 44 pro sebe.

Po Václavu Pelantovi děti : Pavel 51, Jiří 37, Adam 36 let /všichni tři/ Rekroutten, Kateřina 33 husar *(? asi na vojně)*.

Po Jiřím Lupkovi děti: Kateřina 64 let unwissendt *(nezvěstná)*, Jiří 61 let na vojně.

Po Janu Machánským vdova Kateřina 53 let, děti: Jan 31 Recroutt, Dorota 23 let /všichni tři škrtnuti/ künftig in Loukovec zu schreiben *(příšte zapsat na Loukovci)*, Anna 21 überträg *(?převést)*.

Po Jiřím Sedláčkovi vdova Marie 60, děti: Jiří 39 zemřel, Kateřina 35 v Podolí u Tobiáše.

V Sedlíšťkách bylo 71 obyvatel a to 28 mužského a 43 ženského pohlaví. Nepřítomní: jinde na Svijansku 14 mužů + 32 žen, na vojně 4 m + 2 ž, rekrutů 10, nezvěstné 2 ženy, žebrá 6 žen, uprchlí 6 mužů, mrtví 8 m + 10 ž, celkem 94.

39

39. Některé zajímavosti z historie vsi – inventář, výměra osady, finanční hospodářství, sepsání dobytka, pomístní názvy, hasičský sbor, stručné dějiny osady podle Václava Roubíčka

V r. 1851 byl sepsán majetek osady Sedlíška s názvem **inventář**.

1. Pastviště čís. top. 100, 480 čtv. sáhů
2. Les pro 6 jiter 1334 čtv. sáhů, č. t. 92 180 fl. -- kr. *(pol. 1+2+3)* *1334*
3. Loučka pro 1214 čtv. sáhů *1214*

4. Potřebnosti a náčiní: hák k hašení ohně	1	fl.	30	kr.
5. – dvě voznice pro vodu	4	fl.	--	kr.
6. – dva žebříky	2	fl.	30	kr.
7. – šest košíků	2	fl.	24	kr.
Summa	190	fl.	24	kr.
8. Dlužnost: obec povinná jest	6	fl	32	kr.
Summa	183	fl.	52	kr.

Výměra obce

Roku 1856 a v následujících létech měla osada Sedlísko podle výtahu z návrhu vyměřovacího a vyceňovacího katastru zákonitě nedílného gruntu 1366 čtver. sáhů pole čís. parc. 315, které při odhádání vřazeno bylo do druhé třídy s čistým výnosem 5 zlatých 41 krejcarů. Luk na parc. čís. 37 a 457 měla 494 sáhy, rovněž ve druhé třídě s čistým výnosem 2 zlaté 31 krejcarů. Zahrada na čís. parc. 372 taktéž ve druhé třídě *1856*

měla 28 čtver. sáhů s čistým výnosem 13 krejcarů. Pastvina na parc. čís. 347 a 366 měla 588 čtver. sáhů s čistým výnosem 18 krejcarů. Lesů vysokých na parc. č. 303/ a ve druhé třídě a 303/b ve třetí třídě dohádáním vřazených, jménem „Píska“ 5 jiter 347 čtver. sáhů, s čistým výnosem 17 zlatých 43 krejcarů. Dále vlastnila 6 čtver. sáhů stavební prostory /kaple/ a zbytek byly cesty do polí, i do okolních obcí s vlastními parc. čísly a bez výnosu, mezi nimi i náves /Místní plac/ v celkové výměře 3 jitra 1467 čtver. sáhů. V celku bylo vlastnictvím osady 10 jiter 1106 čtverečních sáhů výměry s čistým výnosem 26 zlatých 26 krejcarů.

Finanční hospodářství.

♦ ♦ ♦

1832 V roce 1832 činila pořádnost: Příjmy 6 fl. 30 kr., vydání 10 fl. 19 kr., rest 3 fl. 41 kr. V roce 1851: př. 12 fl. 9 a 1/2 kr., vyd. 9 fl. 25 a 3/4 kr., zůst. 2 fl. 43 a 3/4 kr.

1875 V roce 1875 osada Sedlíška měla 55 zl. 35 kr. příjmů a 49 zl. a 27 kr. vydání. Přebytek činil 6 zl. 8 kr. Příjmy byly zejména z nájmu z osadních luk a okopanin, pak různých drobných úroků a ze státních půjček. Vydání byla hlavně s osadními cestami, požární a církevní vydání /na mše/.

1850 **Sepsání dobytka** pro rok 1850

Č. d.	Jméno chovatele	Valaši	Klisny	Voli	Krávy
1.	Ján Lupka	--	--	--	1
2.	Wáclaw Jísl	--	--	--	1
3.	Ján Jísl	1	--	--	3
4.	Josef Ťukal	--	--	--	3
6.	Wáclaw Roubíček	--	--	1	3
7.	Wáclaw Janeček	--	--	--	1
8.	Ján Hobrlant	--	--	--	2
9.	Josef Jíra	--	3	--	4
10.	František Mareš	--	--	--	1
11.	Josef Starý	--	--	1	2
13.	Wáclaw Machanský	--	--	--	1
14.	Wáclaw Fidler	--	--	--	1
16.	Wáclaw Roubíček	--	--	1	2
17.	Florián Roubíček	--	--	1	2
18.	Ján Bradáč	--	2	--	3
Summa		1	5	4	30

Pomístní názvy

♦ ♦ ♦

Letopočet značí, kdy byl název prvně zjištěn, zkratka č. – u kterého čísla popisného.

1772 Boroví, Za borovím 1772, č. 16.

1714 Borek, V borku 1714, č. 4.

1714 Červenice, Na červenici 1714, č. 6.

1729 Dlouhý hon, Na dlouhých honech 1729, č. 3.

1786 Hlubočice, V hlubočici 1786, č. 9.

Hrobka, Na hrobkách 1786, č. 9 *1786*
Chrbek, Na chrbku 1729, č. 3. *1729*
Kálek, V kálku 1714, č. 6. *1714*
Kovářsko, Na kovářsku 1714, č. 4. *1714*
Liščí díry, Pod liščíma děrama 1772, č. 16. *1772*
Mokřina, Na mokřině 1786, č. 9. *1786*
Novina, Na novinách 1786, č. 9. *1786*
Ořech, Pod ořechem 1729, č. 3. *1729*
Palouk, U palouku 1805, č. 16. *1805*
Písek, Na písku 1786, č. 9. *1786*
Příhon, U příhonu 1786, č. 9. *1786*
Tobolka, Na tobolci 1729, č. 3. *1729*

Hasičský sbor

♦ ♦ ♦

R. 1897 usnesli se občané osady Sedlíštěk, zejména zemřelý Josef Brož, František Vajs, Florián Roubíček, Josef Čubrda aj., aby byl zřízen pro osadu Sedlíšťky samostatný sbor dobrovolných hasičů a téhož roku v měsíci květnu byly stanovy schváleny. Dne 31. května 1897 byl sbor ustanoven a přihlášen k župě Poještědské se 20 členy. Za předsedu zvolen byl Josef Brož, velitelem František Vajs, náměstkem Antonín Beran, jednatelem Josef Čubrda a pokladníkem Florián Roubíček. Župní hasičská jednota Poještědská konala svůj sjezd poprvé v Sedlíšťkách dne 4. června 1906. *1897*

Stručné dějiny osady podle Václava Roubíčka

♦ ♦ ♦

O rodných Sedlíštkách a svém životě napsal v létech 1991 – 1996 pěkné pojednání pan učitel Roubíček. Kopie jeho práce je uložena na obecním úřadě ve Vlastibořicích. Ve své práci se zabývá zejména svým rozsáhlým příbuzenstvem, jak po meči, tak po přeslici. Roubíčků ve vsi bylo mnoho, pro rozlišení dostávali různé přídomky, jako např. Statecký z čp. 6, Chaloupecký z čp. 23. Dalším často se vyskytujícím bylo jméno Mareš, z nich bydlící v čp. 5 byli známí pod jménem „Cestákovi“. *1991*

Něco z dílka Václava Roubíčka:

„R. 1814 postavil svým nákladem sedlák Václav Jisl z č. 18 kapličku, v níž je stará socha sv. Petra. Táž socha, jakož i v návsi ve výklenku čp. 4 nalézající se socha sv. Pavla byly darovány osadě Sedlíštky ze staré kaple zámku Sychrov. Každodenně se v poledne zvonilo, od první světové války je kaplička bez zvonku. *1814*

Dnes je úřední název osady Sedlíšťka, ale za mých mladých let jsme vždycky všichni psali Sedlíštky. Ta změna názvu se stala asi roku 1965, kdy byla celá obec „přifařena“ do Pěnčína, okres Turnov zrušen a od té doby je naším okresním městem Liberec. V roce 1989 se obec osamostatnila. *1965*

Sedlíštky měly nejvíce 28 popisných čísel – 23 čísla pohromadě uprostřed, s návsí osázenou třešněmi, kde jsme si my všichni hráli. Dnes jsou z nich tři čísla – 2, 15 a 24 zbourána, dvě čísla /13 a 20/ jsou na Příhoně při silnici k Jivině, dvě čísla /19 a 21/ na Klůčkách – malá osada patřící do Soběslavic, a č. 14 – družstevní mlýn dole u potoka pod vesnicí.

U čp. 18 je asi 40 m dlouhý a 15 m široký nehluboký rybník, říkali jsme mu kal, ve kterém jsme se jako děti v létě koupávaly a plavily na voru a v zimě se na něm klouzaly a bruslily. Dnes ten rybník zarůstá rákosím.

Z návse až na silnici vedla obyčejná vozová cesta, zvaná „dráha“, i silnice měla kamenitý povrch. To si kravičky užily při cestě na pole.

1922 Jako důležitý letopočet pro osadu neopomněl uvést zřízení vodovodu v srpnu r. 1922 a rozsvícení elektřiny 19. března r. 1930.

V Pamětích V. Roubíčka najdeme mnoho dalších zajímavých údajů i o mnohých obyvatelích okolních obcí.

40

40. Soupis všech domů a jejich posledních vlastníků (obyvatel), abecední seznam obyvatel a vlastníků rekreačních objektů koncem r. 2000, č. p. 1 – 28

POZNÁMKA K ELEKTRONICKÉMU VYDÁNÍ: *Soupis domů s posledními vlastníky (obyvateli) a abecední seznam obyvatel ke konci roku 2000 jsou vynechány z důvodu ochrany osobních údajů.*

III.

JIVINA

41

41. Název a vznik vsi

Jméno Jivina vzniklo z hromadného podstatného jména jivina, tj. jívová porostlina asi na mýtě bývalého jívového lesa, po němž vzala ves svoje jméno. Ve starší češtině se písmeno **j** psalo jako **g,** písmeno **v** jako **w** a proto písemný tvar názvu obce byl **Giwina**, tak přešel i do němčiny a v průběhu staletí se neměnil.

Kdy osada vznikla, není známo, první zjištěná písemná zmínka je z r. 1379, kdy byla součástí vladyctví vlastibořického. Jistě byla založena již dříve, poněvadž náš kraj byl osídlen již koncem 13. století. *1379*

Po zániku vladyctví přešla ves k hradu Frýdštejnu, odtud k hradu Vranovu (Malá Skála) a v r. 1565 k panství Svijany. V r. 1773 je uváděna spolu s Vlastibořicemi a Sedlíšťkami jako součást rychty Sebeslavské, od vzniku samosprávných obcí je součástí obce Vlastibořic. Po církevní stránce patřila vždy do farní obce vlastibořické, s výjimkou let po Bílé hoře až do r. 1789, kdy nebyla fara ve Vlastibořicích osazena a duchovní správu vedla fara na Loukově. Hranice obce farní byly též hranicemi obce školní. *1565*

V založené vsi vznikly postupně patrně čtyři statky, dnes čp. 5, 6, 7 a 9, v posledním čísle bylo sídlo zemana. Poněvadž v osadě nikde voda na povrch nevyvěrá, zřizovali u statků nehluboké studny. Od založení vsi až do r. 2000 bylo zde vystavěno 40 čísel popisných, z toho 3 zanikla, ze zbylých 37 je dnes trvale obýváno 15 (40%), přechodně 22 (60%). *2000*

Nejstarší zprávy o osadě zaznamenal Josef ŠKODA, rolník z Janovic u Malčic, rodák z nedalekých Radvanic.

42

42. Ves Jivina v díle Josefa Škody (příl. 10), č. p. 1 – 20

ČÍSLO DOMU 1

1738 Léta 1738 koupil Jan Zakouřil od matky tuto chalupu za 50 kop.

1743 Léta 1743 koupil Jan Bárta tuto chalupu po Janu Zakouřilovi za 73 kop.

1765 Léta 1765 koupil Jan Odcházel chalupu od Jana Bárty za 119 kop.

1787 Léta 1787 koupil Václav Odcházel chalupu od otce Jana za 175 kop. Pole jménem „U příhonu“, „Na sádku“. Daní 1 zlatý 29 krejcarů, extra vydání 3 krejcary, úroku jiřského 3 krejcary, havelského 7 krejcarů, ruční roboty 52 dnů ročně.

1823 Léta 1823 koupil Jan Odcházel tuto gruntovní chalupu za 250 zlatých.

1829 Léta 1829 ujal Václav Odcházel, otec.

1831 Léta 1831 koupil František Odcházel za 350 zlatých císařské měny.

1863 Léta 1863 koupil Václav Šifta, vzav sobě Karolinu, dceru Odcházelovu za ženu.

ČÍSLO DOMU 2, VLASTNÍK JAKUB MAREŠ

1767 Léta 1767 koupil Jan Mareš od otce Jakuba vystavený barák za 25 kop.

1789 Léta 1789 koupil Josef Mareš tento návesní domek od otce Jana za 34 zlatých.

1840 Léta 1840 koupil Václav Mareš za 120 zlatých.

1873 Léta 1873 koupil Josef Mareš za 300 zlatých.

ČÍSLO DOMU 3, VLASTNÍK VÁCLAV ROUBÍNEK

1772 Léta 1772 koupil Jiřík Roubínek chalupu malou po otci Václavu za 46 zlatých.

1815 Léta 1815 koupil Josef Hašek tuto chalupu malou za 400 zlatých.

1845 Léta 1845 koupil Josef Hašek za 230 zlatých.

1863 Léta 1863 koupil Josef Hašek za 600 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 4

Léta 1708 koupil Pavel Zajíček od bratra Jiříka Zajíčka kus role „Na vohradě“ ležící, pro korec výsevku, za 15 kop. *1708*

Léta 1758 koupil Jan Šulc chalupu „Pod ruřskou“ od Pavla Zajíčka za 40 kop. *1758*

Léta 1775 koupil Jan Mráz tento domek na gruntě od tchána svého za 75 zlatých. Daní platí 16 krejcarů, úrok jiřský 3 krejcary, havelský 3 krejcary, ruční roboty 26 dní ročně. *1775*

Léta 1820 koupil František Krsek tuto chalupu od Jana Mráze za 400 zlatých. *1820*

Léta 1846 koupil Václav Krsek chalupu tu po otci za 280 zlatých. *1846*

♦ ČÍSLO DOMU 5, VLASTNÍK MATĚJ HLOUŠEK (ČTVRT SEDLÁK)

Léta 1615 koupil Pavel Musylův z Vlastibořic statek od Matěje Hlouška za 110 kop. Přídavek: klisny 2, ovce 4, svině 3, vozu pod železem půl, vozu válního půl. *1615*

Léta 1632 koupil Jan Benešův statek od Pavla Musyla za 110 kop. Robota: úrok jiřský 52 groše, úrok havelský 52 groše, roboty 4 dny a 1 slepici. *1632*

Léta 1642 koupil Jiřík Primas tento statek za **10 kop** od Jana Beneše *(zničený válkou).* *1642*

Léta 1681 koupil Jiřík, syn Jiříka Primasa, statek od otce za 30 kop. Přídavek : klisny 2, husa 1, slepic 6, vyseto na zimu ovsa 1 korec a žita 5 korců. *1681*

Léta 1718 koupil Jiřík Primásek tento grunt od otce za 160 kop. Pozemků 21 korců jménem: „Na hlubočici“, „Na červenici“, „Na kopanině“. *1718*

Léta 1754 koupil Jan Primásek za 180 kop. *1754*

Léta 1789 koupil Jiřík Primásek statek od otce za 230 zlatých. Pole: „Na hati“, tříletá lada „Na kopaninách“, celkem 26 jiter, daní 7 zlatých 14 krejcarů. extra vydání 15 krejcarů, úrok jirský 42 krejcary, havelský 1 zlatý 24 krejcary, roboty ruční 104 dny ročně, loukovskému faráři desátek 26 krejcarů. *1789*

Léta 1818 koupil Josef Šifta tento čtvrt statku od Jiříka Primáska za 1 545 zlatých. *1818*

Léta 1863 koupili Jan a Anna Šiftovi. *1863*

♦ ČÍSLO DOMU 6, VLASTNÍK JIŘÍK ZAJÍČEK (ČTVRT SEDLÁK)

Léta 1607 koupil Jakub Beneš grunt po nebožtíku Jiříku Zajíčkovi. Výměnek: záhon pro cibuli. *1607*

Léta 1621 koupil Václav Beneš syn, jinak Zajíček, statek od otce Jakuba Beneše za dluhy, totiž 32 kop. Robota: úrok jiřský 2 kopy 39 grošů, úrok havelský rovněž 2 kopy 39 grošů, roboty 4 dny a 1 slepici. *1621*

Léta 1637 koupil Tomáš Zajíček statek od bratra svého Václava za 56 kop. *1637*

Léta 1647 koupil Jakub Zajíček tento statek, aby dluhy zaplatil, totiž 56 kop. *1647*

Léta 1685 koupil Jan Zajíček statek od otce Jakuba za 70 kop. *1685*

Léta 1725 koupil Jan Zajíček, syn, statek po otci Janu od máteře za 111 kop. Podíl: Václav na panství Dubském. *1725*

1727 Léta 1727 koupil Pavel Flanderka tento statek po nebožtíku Janu Zajíčkovi za 119 kop. Pozemků 14 strychů.

1746 Léta 1746 koupil Matěj Šichta tuto živnost gruntovní za 110 kop.

1771 Léta 1771 koupil Jan Šichta statek od otce Matěje za 110 kop. Pozemků má 20 jiter, daní platí 6 zlatých 55 krejcarů, extra vydání má 14 krejcarů, úrok jirský činí 34 krejcary, úrok havelský 1 zlatý 4 krejcary, roboty ruční celoročně má 130 dní, faráři platí 26 krejcarů desátku.

1814 Léta 1814 koupil František Šifta tento čtvrt statku od otce Jana za 800 zlatých.

1853 Léta 1853 koupil František Šifta tuto živnost za 1.392 zlatých.

1866 Léta 1866 koupil Josef Melichar od tchána Františka Šifty za 5.400 zlatých. Následoval patrně syn Florián, jehož vdova Anna převzala živnost v r. 1890 se synem Petrem.

♦ ČÍSLO DOMU 7, VLASTNÍK PAVEL MUSYL (ČTVRT SEDLÁK)

1594 Léta 1594 na den Božího narození umřel Pavel Musyl na statku svém léta 1594 zaplaceném. Děti zůstaly: Anna, Ludmila, Jiřík, Maryána, a Mandaléna máti.

1599 Léta 1599 ujal Vondřej Vlk tento statek, přiženiv se k vdově Mandaléně po Pavlovi Musylovi, za 110 kop. Přídavek: klisny 2, kráva 1, husa 1, slepic s kohoutem 8, brány 2, šavle domovní *(zbraně se v tehdejších domech často nacházely).* Obilí na zimu žita i pšenice seté po 5 korcích.

1647 Léta 1647 koupil Tomáš Zajíček tento grunt pustý a zbořený po Ondřeji Vlkovi za **20 kop.** Závdavku žádného, toliko na roky dal po 1 kopě. Stal se ten zápis na Skalách. Roboty: úrok jiřský 38 grošů, havelský 38 grošů, roboty koná 4 dny a slepice 1.

1648 Léta 1648 ujal Jakub Zajíček, jeden nápadník, tento grunt.

1683 Léta 1683 ujal Václav Jístl tento statek od tchána Jakuba Zajíčka za 30 kop. Závdavku dal 2 kopy, žita setého má po 6 korcích.

1725 Léta 1725 koupil Jiřík Jístl tuto živnost od otce Václava za 110 kop. Přídavek: půl vozu okovanýho, půl bez železi, brána s hřebíky jedna**,** pozemků 15 strychů pode jménem „Na písku“, „Na poustkách“.

1743 Léta 1743 koupil Václav Černý statek od Jiříka Jísle za 140 kop.

1772 Léta 1772 koupil Jan Jisl statek od Václava Černýho za 216 kop. Pozemků má tento čtvrt statku 21 jiter. Pole: lada tříletá „Nad rybníkem“, a šestiletá „Za humny“. Daní platí 5 zlatých 55 krejcarů, extra vydání 12 krejcarů, úrok jiřský 36 krejcarů, úrok havelský 1 zlatý 12 krejcarů. Dluhy jsou: za královské obilí 40 zlatých 38 krejcarů – za měřici královského žita z roku 1771 – 4 zlaté 40 krejcarů.

1803 Léta 1803 ujal Jiřík Jisl selskou živnost od otce Jana Jisla za 450 zlatých.

1805 Léta 1805 stal se pachtýřem tohoto statku po zemřelém Jiřím Jislovi Václav Roubínek, vzav sobě vdovu za manželku. Platil neplnoleté dceři ročně 15 zlatých. Odhadnuto pole korec po 10 zlatých, lada korec po 1 a 1/2 zlatým, lesní porostliny

po 4 zlatých, stavení 200 zlatých, stodola 100 zlatých, špejchárek 60 zlatých, klisna 30 zlatých.

Léta 1834 koupil Václav Roubínek půl této živnosti od Anny, dcery po zemřelém Jiříku Jíslovi, provdané Kvapilové z Vrchoviny za 1240 zlatých. *1834*

Léta 1842 ujala Kateřina Šiftova, rozená Roubínková za 1.200 zlatých. *1842*

♦ ČÍSLO DOMU 8, VLASTNÍK ADAM JISL

Léta 1759 koupil Jiří Jisl chalupu návesní po otci Adamu Jislovi za 12 kop. *1759*

Léta 1766 koupil Jakub Starý domek na obci od Jiříka Jisla za 23 zlatých. *1766*

Léta 1796 koupil Václav Starý chalupu na obci od otce Jakuba za 50 zlatých. Ruční roboty má 13 dní celoročně neb má 2 zlaté platiti. *1796*

Léta 1831 koupil Jan Starý barák na obci od otce Václava Starýho za 200 zlatých. *1831*

Léta 1861 koupil Jan Starý. *1861*

Léta 1867 koupil František Retr domek s přikoupeným polem za 938 zlatých. *1867*

♦ ČÍSLO DOMU 9, BÝVALÁ RYCHTA VLASTIBOŘICKÁ, PANSTVÍ SVIJANSKÉ

Do r. 1588 byl majitelem statku Matouš Sedlák *(celý sedlák).* *1588*

Léta 1588 v makuláři starým purkrechtním na celý arch založeným se vyhledalo, že Matěj Sedlák ujal po Matouši Sedlákovi tchánu svém statek, od konšelův rychty Vlastiborské prošacovaný na 200 kop. Z těch peněz vyzdviženo 3 kopy 52 groše k ruce Jeho Milosti pana Jaroslava z Vartemberka, zkrze Zikmunda písaře z příčiny té, že jest Jiřík po své vůli chodil. Dětem po Matouši Sedlákovi náleží 19 kop 47 grošů a sice: Mandaleně, Ludmile, Kateřině, Aleně, Zuzaně, Matoušovi. Výměnek: Dorotě – máteři ročně po dobré roli, dadouc ona semeno své síti žita 1 korec, ovsa 1 korec, jařice vértel, a 9 záhonů měkoty připravovati, jabloň velkou, dále Matouši hřebečka dvouletého a krávu, Aleně a Zuzaně po krávě a jalovici s vejpravou svarební. *1588*

Léta 1620 koupil Jan Roubinek ze vsi Jiviny statek od Anny Sedlačky, tchýně své, za 400 kop. Přídavek: klisny tažný 4, krávu dojnou 1, jalovici 1, voly roční 2, svině 2. Závdavku na 2 termíny 200 kop, výměnek Anna Sedlačka ročně 1 korec žita, vértel ječmene a 2 čtvrtce hráchu. Robota: úrok jirský 2 kopy 20 grošů, úrok havelský 2 kopy 20 grošů, roboty 4 dny a 2 slepice (rychta od většiny robot osvobozena). *1620*

Léta 1636 koupil Jan Roubinek statek po svém otci za **150 kop**. Přídavek: pšenice seté po 3 korcích, žita po 2 a 1/2 korcích, hráchu 3 vértele, ječmene 3 vértele, ovsa 3 korce. Léta 1658 a 1659 položil Jan Roubínek o soudě po 6 kopách. Propuštěny do deposice kancelářské, z nichž povinen bude odpovídati Jan Jiří Vylynk, písař důchodní svijanský. Tyto dvoje gruntovní peníze, nehlásíc se žádný k nim, jsou z nařízení pana regenta na vrchnost převedeny a mezi jiné peníze do likvidace peněžité vepsány. *1636*

Léta 1683 ujímá Adam Roubinek od otce svého Jana Roubinka tento grunt za 200 kop. Závdavku dal 12 kop. Každoročně splácí po 6 kopách. Výměnek: otec může *1683*

síti 1 a 1/2 korce žita do úhoru a 2 věrtele pšenice. Sutého obilí ročně 1 a 1/2 korce žita a 2 věrtele pšenice, hrušku „Moravku“, jabloň „míšenskou“ a slívy „sedmihradské“ čtyry. Léta 1686 prodal Adam Roubínek s povolením vrchnostenské kanceláře kus pole pro dobrej korec, jménem „Na zahradě“, Janu Šulcovi, mlynáři ve Třtí, ležící u jeho role, za 8 kop.

1705 Léta 1705 koupil Jiřík Zajíček tento grunt, poněvadž Adam Roubínek mnoho dluhů nadělal a ten statek na mizinu přivedl, za 200 kop. Závdavku dal 50 kop. Termíny byly po 8 kopách ročně. Přídavek: klisny 2, pšenice vyseté na ozim po 1 a 1/2 korci, žita po 16 korcích. Dluhy jsou: rychtáři kontribuce 32 kop, do důchodu vrchnosti 7 kop, k záduši vlastibořickému 8 kop. Jiříku Zajíčkovi 23 kop, Janu Holajovi 2 kopy, krčmáři na Vrchovině 2 kopy, vdově Zakouřilce 2 kopy, Jiříkovi Primáskovi 7 kop, mydláři do Duba 12 kop, panu Lamatovi 3 kopy, Danieli Odcházelovi 4 kopy, Danielu Večerníkovi 5 kop, Matěji Dlabolovi 7 kop, Mikuláši Nesvadbovi 2 kopy, Jiříku Vávrovi 6 kop, Adamovi Cejnarovi 30 kop, Danieli Jírovi 8 kop, Mikuláši Jírovi 2 kopy, Jiříkovi Melicharovi 3 kopy, Václavu Fibrichovi 7 kop, Janu Janečkovi 8 kop, Danieli Knoblochovi 3 kopy. Nápadníkům: Dorotě Vychrtové 6 kop, Kateřině do Paceřic 6 kop, Anně do Radimovic 6 kop, Jiříkovi Roubínkovi 8 kop, Kateřině do Střížovic 8 kop, Maryáně do Zásady 8 kop, Alžbětě do Petrašovic 8 kop, Adamu Roubínkovi 15 kop. Všech dluhů 300 kop. Pozemků je 42 korců jménem „Na chlomku“, „U kříže“, „U Skuhrova“.

1758 Léta 1758 koupil Jan Zajíček tuto živnost po otci Jiřím za 266 kop. Vyseto: na ozim pšenice 1 korec, žita 9 korců, jméno pole „Hromousko“.

1776 Léta 1776 koupil Václav Zajíček tento statek od otce Jana Zajíčka za 320 kop. Na podzim vyseto pšenice 2 korce a žita 15 korců. Rolí má 26 jiter 475 sáhů, tříletá lada 15 jiter 1018 sáhů, šestiletá lada 3 jitra 1574 sáhů, zahrady 2 jitra 298 sáhů, luka 4 jitra 322 sáhů, pastvin 1 jitro 390 sáhů, lesa 38 jiter 91 sáhů. Celkem 94 jitra 1104 sáhy. Daní platí 21 zlatý 10 krejcarů, extra vydání 44 krejcary, úrok jiřský 1 zlatý 50 krejcarů, havelský 3 zlaté 41 krejcarů, roboty tažní s 1 párem koní 3 dny, čili 156 dnů celoročně, ruční roboty 13 dní ročně, faráři loukovskému desátku 38 krejcarů.

1842 Léta 1842 koupil Petr Zajíček tento statek od otce Jana za 3.200 zlatých. Od statku odprodal les „Ve skuhrovách“ a les „U zohrouska“, zřídil a rozmnožil luka. V roce 1872 vyhořelo obytné dřevěné stavení a chlévy a vystavěno nové zděné.

1902 V roce 1902, dne 15. dubna koupil tento statek Jiří Mráz od Petra Zajíčka za 52.000 korun, tax zaplaceno bylo 2.650,35 korun. Výměnek pro Petra Zajíčka a manželku jeho Alžbětu: **2** litry mléka denně, 1/2 litru smetany každý svátek a neděli, každý týden 1/2 kg másla, ročně fůru sena, polovinu ovoce ze zahrady, záhon pole pro zeleninu a v neděli a ve svátek bezplatný dovoz kočárem do kostela. Povinnosti tyto minuly smrtí Petra Zajíčka dne 15. března 1905 a smrtí jeho manželky dne 18. dubna 1907.

ČÍSLO DOMU 10

Léta 1720 koupil Jan Machanský od bratra chaloupku za 67 kop. *1720*

Léta 1784 koupil Jan Machanský za 100 kop. *1784*

Léta 1787 koupil Jan Beran tuto chalupu od tchýně vdovy Machanské za 140 kop. Pozemků bylo 9 a 1/2 jitra, daní platil 2 zlaté 28 krejcarů, extra vydání 5 krejcarů, úroku jiřského 14 krejcarů, havelského 26 krejcarů, roboty ruční 104 dny ročně. *1787*

Léta 1800 koupil Josef Beran tuto chalupu za 300 zlatých. Léta 1833 koupil Josef Beran pozemků 1 jitro 1000 sáhů od Jana Zajíčka čís. 9 v Jivině, jménem „Na Sourově", za 180 zlatých. *1800*

Léta 1849 koupil Jan Beran chalupu tu od otce Josefa za 1000 zlatých. *1849*

Léta 1862 koupil František Beran chalupu tu za 2.949 zlatých. *1862*

ČÍSLO DOMU 11

Léta 1783 ujal Václav Mareš chalupu po Janu Fidlerovi na 16 let. *1783*

Léta 1818 ujal Václav Pařík tuto chalupu, vzav sobě Marii rozenou Fidlerovou za manželku. *1818*

Léta 1836 ujal Josef Pařík tuto chalupu od otce Václava za 310 zlatých. *1836*

Léta 1872 ujal Jan Pařík za 870 zlatých. *1872*

ČÍSLO DOMU 12

Léta 1777 vystavěl Jiřík Říha barák na obci Jivinské. *1777*

Léta 1794 koupil Jan Roubínek domek na obci od Jiříka Roubínka. *1794*

Léta 1820 koupil Václav Roubínek za 150 zlatých. *1820*

Léta 1852 koupil František Roubínek. *1852*

ČÍSLO DOMU 13, VLASTNÍK JIŘÍ PRIMÁSEK

Léta 1799 ujal Jan Primásek barák na obci od Jiřího Primáska, otce svého. *1799*

Léta 1826 ujal Václav Primásek barák tento za 62 zlatých. *1826*

ČÍSLO DOMU 14

Léta 1780 ujal Václav Primásek roli „Za humny" pro 5 strychů od otce Jana Primáska pro vystavění chalupy za 40 zlatých. Roboty ruční 26 dnů ročně. *1780*

Léta 1826 ujal Jan Primásek za 348 zlatých. *1826*

ČÍSLO DOMU 15, VLASTNÍK JIŘÍ MAREŠ

Léta 1794 koupil Václav Bučina tento domek na obci od Jiřího Mareše za 30 zlatých. *1794*

Léta 1804 koupil Prokop Šéfr za 150 zlatých. *1804*

Léta 1805 koupil Jan Pasecký za 212 zlatých. *1805*

Léta 1845 koupil František Pasecký. *1845*

Léta 1846 koupil František Zajíček za 240 zlatých. *1846*

♦ ČÍSLO DOMU 16, VLASTNÍK JAN ZAJÍČEK

1787 Léta 1787 koupil Jiří Zajíček chalupu malou po otci Janu Zajíčkovi za 180 zlatých. Daní platí 1 zlatý 28 krejcarů, extra vydání 3 krejcary, úrok jiřský 15 krejcarů, havelský 30 krejcarů, roboty ruční celoročně 26 dnů.

1831 Léta 1831 ujal Václav Zajíček tuto gruntovní chalupu za 350 zlatých císařské měny.

1854 Léta 1854 ujal Josef Zajíček za 1140 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 17, VLASTNÍK JAN PRIMÁSEK.

1789 Léta 1789 ujal František Primásek tuto chalupu malou od otce Jana Primáska za 30 zlatých. Daní zaplatil 59 krejcarů, extra vydání 2 krejcary, ruční roboty celoročně 26 dnů.

1794 Léta 1794 ujal František Primásek tuto chalupu za 150 zlatých.

1833 Léta 1833 ujal Jan Primásek za 243 zlatých.

1843 Léta 1843 ujal Václav Melichar z Bohdánkova za 1.315 zlatých.

1863 Léta 1863 ujal Václav Melichar tuto chalupu od otce Václava za 2.000 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 18, VLASTNÍK JOSEF ŠULC

1794 Léta 1794 koupil Václav Lauryn tento domek na obci od Josefa Šulce za 50 zlatých, daní platí 10 krejcarů, ruční roboty celoročně má 13 dnů.

1818 Léta 1818 koupil Josef Lauryn za 150 zlatých.

1851 Léta 1851 koupil František Lauryn za 180 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 19

1794 Léta 1794 koupil Jan Odcházel místo pro barák na obci.

1841 Léta 1841 koupila Marie Bernatová tento barák.

1842 Léta 1842 koupil Václav Bernat barák ten od matky Marie Bernatové. Léta 1866 koupil Václav Bernat pozemek od knížete Rohana, zastoupeným Vilémem Janíkem, radou a Janem Čechem, radou, od dvora Sychrovského, 2 jitra 267 sáhů za 780 zlatých.

♦ ČÍSLO DOMU 20

1796 Léta 1796 vystavěl Jan Primásek sobě chalupu na obci svým nákladem. Roboty ruční má 13 dní ročně, neb 2 zlaté platiti a 1 den roboty na žních.

1817 Léta 1817 koupil Dominik Sluka za 700 zlatých.

1817 Léta 1817 koupila Apoléna, manželka Antonína Tuchmana z Hodkovic tento domek od Dominika Sluky za 700 zlatých hotových.

1818 Léta 1818 koupil Jan Šlambora domek od Apolény Tuchmanovy za 500 zlatých.

1826 Léta 1826 koupil František Roubínek za 450 zlatých.

1853 Léta 1853 koupil Josef Roubínek za 200 zlatých císařské měny.

Zde zápisy Josefa Škody končí.

43

43. Ves Jivina až do konce tisíciletí, č. p 1 – 39

POZNÁMKA K ELEKTRONICKÉMU VYDÁNÍ: *Údaje o vlastnících a obyvatelích domů k roku 2000 jsou v elektronickém vydání vynechány z důvodu ochrany osobních údajů žijících osob. Úplný text je uložen na obecním úřadě.*

Následující údaje, navazující na údaje kapitoly předchozí, jsem převzal z části z Čelední knihy fary vlastibořické, z části též z Pamětí Josefa Kvačka str. 319 až 323 a zaznamenávají kromě vlastníků domů i osoby které v domě žily. Údaje psané kurzivou sestavila v r. 1999 paní Poláková, sekretářka obecního úřadu ve Vlastibořicích, podle informací které měla k dispozici a podle informací od pamětníků. Tyto údaje jsou neúplné a ne vždy věrohodné a je nutno je doplnit. Vysvětlivky k následujícímu textu viz kpt. 26.

ČÍSLO 1

Roku 1885 ujímá chalupu syn Václav Šifta narozen r.1861, manželka **Marie** Zajíčková narozená 1862 z č. 16, děti Emilie 1886, Božena 1892, Josef 1898. *1885*

Josef Šifta 1898 – 1953, m. **Marie** 1897 – 1985 roz. Řepková z Paceřic, dc. Marie 1923. *1898*

Od r. 1975 Miroslav Třešňák 1921 – 1986 z Jenišovic, m. ***Marie*** *odtud, d. Miroslav 1943 nyní v čp. 24, Jiří 1952.* *1975*

Od r. 1985 Jiří 1952, m. ***Marie*** *1956 ze Zásady, d. Lenka a Radka.* *1985*

ČÍSLO 2

Léta 1892 převzal domek Václav Mareš, od něhož jej koupil v r. 1901 Josef Hudec. R. 1908 koupil domek Josef Fanta, od něhož jej převzala v r. 1935 dcera Růžena *1892*

(1910 – 1992). V r. 1938 se sem přiženil Josef Rösler (1907 – 1978) z Vrátna u Mladé Boleslavi, manželka ***Růžena*** *odtud, děti Jaroslav 1939 a Jiří 1949.*

1939 *Jaroslav 1939, m.* ***Dagmar*** *1943 roz. Dostrašilová z Rychnova n. M., d. Jaroslava 1966, Jitka 1971, Dagmar 1974. V r. 1976 se rodina odstěhovala do Kokonína u Jablonce n. N.*

1979 *V létech 1979 – 1985 bydleli v domku manželé Novotnovi, od r. 1983 bydlí v domě i druhý ženatý syn Jiří.*

♦ ČÍSLO 3

1887 Před první světovou válkou převzal tuto chalupu od otce Josefa syn Karel Hašek *(1887 – 1967), m.* ***Josefa*** *1888 roz. Oplová, dc. Marie 1913 – 1984 svobodná, bratr Josef, lesní inženýr.*

1960 *Evžen Hanzl 1960, m.* ***Jana*** *1964, d. Michaela 1983, Adéla 1988, Jakub 1991.*

♦ ČÍSLO 4

1876 Roku 1876 převzal od svého otce Václava tuto chalupu Petr Krsek, od něhož ji v r. 1888 koupil Jan Košek 1858, m. **Anna** roz. Lanková 1855 z Citeř. Měli 9 dcer, z nichž doma zůstala Marie 1895 provdaná za Václava Bretšnajdra *188? – 1940, syn Jaroslav 1934.*

1934 *Jaroslav 1934, m.* ***Marie*** *1935 roz. Jiřičková z Kvítkovic, vyženil syna Miloslava Johna kterého adoptoval, vlastní synové Jaroslav 1959 a Jiří 1966.*

1958 *Syn Miloslav se oženil s* ***Ivanou*** *1958 roz. Pažoutovou z Frýdlantu a odstěhovali se do Hejnic.*

1961 *Syn Jaroslav se oženil s* ***Evou*** *1961 roz. Hanzlovou z Nemyčevsi a odstěhovali se do Nemyčevsi u Jičína.*

1970 *Syn Jiří s* ***Romanou*** *1970 roz. Bursovou z Paceřic se přestěhovali do Vlastibořic čp. 57 v r. 1991.*

♦ ČÍSLO 5, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 15

1895 Roku 1895 převzal statek František Šifta 1871, m. **Anna** Bartošová z Vlastibořic č. 6, d. Anastázie 1896, Stanislav 1898, Václav 1900; II. m. **Kristina** Pavlů 1874 z Chlístova, d. Anna 1906. Majitel prodal statek parcelářům, kteří většinu polí rozprodali, zbytek a dům koupil v r. 1908 Josef Jiránek 1866 (v r. 1921 jej zabil motykou soused Karel Hašek z č. 3).

1896 *Hospodářství převzal syn Jaroslav Jiránek 1896 – 1977, m.* ***Anna*** *1901 – 1974 roz. Bajerová z Paceřic, d. Jaroslava 1922 provd. Laurinová, Vanerová, Černovská nyní Čtveřín, Anna 1925 – 1996 provdaná za Jana Adama v Sedlíštkách a MUDr. Vlastimil Jiránek 1934, nyní vlastník rekreačního objektu ev. č. 13, žije v Praze.*

1966 *V r. 1966 stavení vyhořelo a Jiránkovi se přestěhovali do čp. 8. Spáleniště zakoupili manželé Milan a* ***Hana*** *Pokorných z Neratovic, vystavěli vedle něho rekreační domek evidenční číslo 15. V r. 1992 byl k pobytu přihlášen syn Pokorný Milan 1969 s man-*

*želkou **Martou** 1968 roz. Podzimkovou z Turnova a jejich syn Jan 1990. V roce 1995 se přestěhovali do nového domku, který si postavili v Příšovicích.*

ČÍSLO 6

V roce 1890 převzala živnost Anna Melicharová roz. Šrytrová a její syn Petr. V r. 1919 koupili živnost František 1891 – 1980 Porš a **Emilie** roz. Šrytrová ze Sobákova. Po nich hospodařil syn Rudolf Porš 1924 *(viz čp. 17),* bratr Richard 1914-1977 v Kaškovicích. *1890*

ČÍSLO 7

Po smrti Kateřiny Šiftové převzal statek Jan Šifta 1815 a po něm jeho syn z III. manželství František 1870 s manželkou **Annou** 1873 roz. Bartošovou z Chvalčovic, d. Josef 1892, František 1895 a Václav 1897. *1815*

V r. 1918 převzal syn Josef, který v r. 1925 přenechal statek svému bratru Františkovi. *1918*

František 1895, m. **Marie** 1898 – 1968 roz. Lanková z Rašovky, dc. Růžena 1926. *1895*
Provdala se za Františka Schvarze, syn František 1949 v Modlibohově. V krátké době se rozvedla a v r. 1965 se provdala za Josefa Brože 1921 – 1973 (zemřel na mrtvici v lese), d. Vlastimil 1964 a Josef 1966.

ČÍSLO 8, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 13

Novým majitelem domku se stal Bohumír Helebrant 1881 z čp. 13, padnul v r. 1914 v Srbsku, m. **Marie** Kvapilová 1882 z čp. 24, d. Marie 1907 provd. Lanková, Bohumír 1910. V r. 1939 se Bohumír Helebrant oběsil, jeho snoubenka spáchala sebevraždu a jeho matka se ze žalu utopila v kale. Usedlost zdědila sestra M. Lanková a prodala ji synovi Jaroslavu žijícím v Horním Dvořišti. *1881*

V domku bydleli Polodna František 1879, m. **Anna** 1882 roz. Bartošová z Vlastibořic, oba v r. 1966 odstěhováni do domova důchodců v Českém Dubě. Syn Josef vyslanec v Peru. *1879*

*V r. 1966 přihlášeni Jiránek Jaroslav a **Anna** z vyhořelého domu čp. 5.* *1966*

*Od r. 1987 majitelem MUDr. Jiránek Vlastimil 1934 z čp. 5, m. **Zdeňka** 1931 roz. Kvačková z Vlastibořic, JUDr. Nemeth Věslav 1956 a JUDr. **Jana** Nemethová 1957, roz. Jiránková, všichni žijí v Praze, domek využíván k rekreaci.* *1987*

ČÍSLO 9

V roce 1921 přejímá statek Václav Mráz s **Marií** 1901, d. Marie 1922, Božena 1923 a Jan 1924. Po smrti manžela v r. 1927 hospodaří vdova, předává synovi v r. 1946. *1921*

*Jan Mráz 1924, m. **Jarmila** 1924 roz. Mullerová z Letařovic, v r. 1963 adoptovali dceru Janu 1963 z Jilemnice. Dcera se vdala za Jaroslava Kvapila 1956 z Klůček, syn Lukáš 1981, v r. 1982 se odstěhovali do Mladé Boleslavi.* *1924*

♦ ČÍSLO 10, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 6

1872 Léta 1872 ujímá chalupu Antonín Beran 1844 z dolního mlýna v Trávníčku, m. **Kateřina** roz. Koškova z Letařovic, d. + František 1868, Emilie 1870 provdaná za Václava Laurina strojníka, společníka fy Laurin Klement v Mladé Boleslavi, d. Václav 1872, + Josef 1874.

1895 Léta 1895 ujímá Václav Beran 1872, m. **Božena** Bernardtova 1877 z Jiviny č.17, d. Žofie 1896, Božena 1898.

1890 Jaroslav Kobrle 1890 – *1978,* m. **Žofie** odtud, *syn Jaroslav 1922.*

1922 *Jaroslav 1922, m.* ***Božena*** *1923 roz. Mrázová z č. 9, d. Marcela 1951, Jaroslav 1954, žili v Liberci.*

1890 *Jaroslav Kobrle 1890 odkázal statek vnukovi Jaroslavu 1954 v Radimovicích č. 32.*

1954 *Jaroslav Kobrle 1954 prodal statek Zdenku Kodešovi.*

♦ ČÍSLO 11, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 7

1841 Jan Pařík chlp. 1841, m. **Kateřina** Bažantova z Radimovic 1852, d. Josef 1875, Bohumila 1877, Bohuslav 1879, František 1881, Františka 1883, Božena 1886, Martin 1888.

1898 V r. 1898 převzala vdova Kateřina Paříková. V r.1915 přejímá chalupu Božena 1886 – 1964, dvakráte provdaná a dvakráte rozvedená, dříve Bassyová, posledně Sluková.

1873 *Bassy Josef 1873 – 1971 Zásada, syn Ervín 1931.*

♦ ČÍSLO 12, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 1

1829 Kateřina Roubínková 1829, nemanž. dc. Josefa 1858, I. manžel František Roubínek, II. manžel Čeněk Kočvar 1836, II. manželka **Františka** Hanušova 1832 z Vesce, d. Anna 1860, + Josef 1863, + Čeněk 1865.

1860 Léta 1860 přejímá Františka Kočvarová, po ní ujímá barák r. 1876 Jan Šifta z č. 1.

1925 R. 1925 Josef Jiránek 1886 – 1965, m. **Anna** 1886 – 1964, Vlasta, Jaroslav 1925. *Po odchodu do domova důchodců v Českém Dubě v r. 1965 prodal Josef Jiránek domek Vladimíru a* ***Anně*** *Müllerovým z č. 34 a ti jej v r. 1970 prodali manželům Stárkovým z Prahy.*

♦ ČÍSLO 13

1793 Václav Primásek 1793, m. **Kateřina** 1795.

1816 Jiří Primásek 1816, m. **Karolina** 1821, d. František 1851, Antonín (oběsil se v arestě v Českém Dubě), Marie 1856, Matouš 1861 v č. 27, Josef 1867.

1844 Karel Helebrant 1844 domkař ze Soběslavic, m. **Kateřina** Tomášová 1845 ze Soběslavic, d. + Josef 1867, Marie 1868, Anna 1879, Josefa 1872, Emilie 1874, Božena 1877, Kateřina 1879, Bohumír 1881 v Jivině č. 8, Josef 1883 doma, Františka 1885, Anežka 1887, Kristina 1891.

Josef Helebrant 1883, m. **Anna** Šlitrová 1887-1966 ze Sobákova, d. Josef 1901, Marie 1910, Václav 1912, *Ladislav, Božena 1922, Oldřich.* *1883*

Vladimír Brož 1915 ze Sedlíštěk, m. ***Božena*** *odtud, d. Vladimír 1946 v Klatovech, Václav 1949 Jivina čp. 20, Jiří 1954.* *1915*

Jiří Brož 1954, m. ***Dana*** *1960, d. Pavel 1980, Petr 1981, Jana 1989.* *1954*

♦ ČÍSLO 14, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 10

František Hartych chlp.1824, m. **Anna** Primásková 1828 odtud, d. Marie 1847, Josef 1849, František 1852, Jan 1854, Kateřina 1856, Anna 1866. *1824*

František Hartich 1852, m. **Anna** Reslová z Račan 1859, d. Josef 1875, + František, + Anna 1878, + František 1880, Vincenc 1884. II. manželka **Marie** Kynská z Lažan 1857, + dcera Františka 1892. *1852*

Vincenc Hartych 1884, m. **Ludmila** 1895 – 1979 roz. Košková ze Čtveřína, syn Josef učitel. Vincenc Hartych zůstal nezvěstný v 1.světové válce a byl prohlášen za mrtvého. *1884*

V r. 1920 se přiženil do chalupy Josef Eichler 1889 – 1979 z Hoškovic, m. **Ludmila** 1895, dc. Libuše 1927 provdaná za Václava Červu v Sedlejovicích. *1920*

♦ ČÍSLO 15, STAVENÍ ZBOŘENO

Karel Zajíček 1846, m. **Anna** Hanzlova z Vitanovic, d. Emilie 1874, Albína 1875, Václav 1878, Marie 1881. Knihovní zápis v r. 1875. *1846*

R.1916 přejímá domek František Zajíček a po jeho smrti převzala manželka, která pak domek prodala Václavu Zajíčkovi z Klamorny. V r. 1931 koupil domek Josef Heller, ten za krátko domek zboural a pozemek zdědili v r. 1935 manželé Karel a Anna Škodovi z č.p. 20. *1916*

♦ ČÍSLO 16, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 8 – SKUHROV

Josef Zajíček chlp. 1830, m. **Josefa** Rechcíglova 1827 ze Slavíkova, d. Anna 1856, Josefa 1859, Marie 1862, Emilie 1872. II. žena **Kateřina** Retrová z Kamení, d. Josef 1873, František 1875, Emilie 1878, Kateřina 1884. *1830*

František Zajíček 1875 v r. 1902 zemřel a chalupu převzala sestra Jiřišťová, která brzy prodala chalupu Antonínu Maruškovi. *1875*

Maruška Antonín 1896 – 1981, m. ***Božena*** *1902 – 1982 roz. Stejskalová zemřela v domově důchodců v Českém Dubě.* *1896*

♦ ČÍSLO 17

Václav Melichar 1834, m. **Terezie** 1834 Bukvičková, dc. Anna 1859. *1834*

Josef Rýgl chlp. 1851, m. **Anna** odtud, d. Josef 1874, Adolf 1882. *1851*

Léta 1875 ujímá chalupu Josef Rýgl, v r. 1905 převzal Adolf Rýgl, který prodal tuto chalupu r. 1925 manželům Šulcovým z Vrchoviny. *1875*

Václav Šulc 1895, m. **Marie** 1887, d. Václav 1919, Jiří 1925. *1895*

V r. 1965 Jiří a Václav Šulc prodali dědictví po matce manželům Poršovým z čp. 6. *1965*

1924 *Rudolf Porš 1924, m.* ***Jaroslava*** *1926 roz. Machová z Hradčan, d. Rudolf 1952 žije ve Vlastibořicích č. 56, Jan 1953 žije v Pěnčíně, Blanka 1962 ovdovělá Sedláčková (manžel zemřel po úraze motorovou pilou), znovu provdaná za Milana Menzla 1962. Děti: Adriana Sedláčková 1981, Marek Menzl 1989.*

♦ ČÍSLO 18, ZBOURÁNO (U OBECNÍ PUMPY)

1829 František Laurin chlp. 1829, m. **Dorota** Adamičková 1829 ze Skalan, d. Václav 1852, Josef 1854, František 1856. Knihovní zápis z r. 1851.

1882 Léta 1882 kupuje František 1856 a **Antonie** Laurinovi.

1892 V r. 1892 ujímá Josef Hudec 1855 obuvník z Vlastibořic č. 5, m. **Barbora** Mohelská 1864 z Kněžiček, II. manželka **Marie** Rybářová 1864 z Kněžiček, syn Josef 1900.

1903 V r. 1903 kupuje Vendelín Primásek 1877 – 1952, m. **Kristýna** 1876, *stavení zbořeno.*

♦ ČÍSLO 19, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 2

1820 Václav Bernard 1820 domkař, m. **Kateřina** Šiftová 1827 z č. 5, d. Václav 1845, Josef 1849, František 1858.

1849 Josef 1849, m. **Anna** Zajíčková ze Zásady, d. + Anna 1875, Božena 1877, Josef 1886.

1930 Kolem r. 1930 předává Josef Bernat své vnučce Žofii a Jaroslavu Kobrlovým v čp. 10.

♦ ČÍSLO 20

1832 Josef Roubínek 1832 domkař, m. **Marie** Janečková 1827 z Vrchoviny, d. Jan 1854, Anna 1857, Františka 1859, Haštal 1861, Marie 1864, Josefina 1867.

1868 František Košek 1868 z č. 23, m. **Josefina** 1867 odtud, dc. Marie 1895, *Anna 1903 – 1976.*

1902 *Karel Škoda 1902 -1982, m.* ***Anna*** *1903 – 1976 odtud, bezdětní. Karel Škoda v r. 1978 prodal dům Václavu Brožovi 1949 z č. 13.*

♦ ČÍSLO 21

1814 Václav Hudec 1814 z doleního mlýna postavil barák na obci, m. **Marie** Hašková 1819 z č. 3, dc. Kateřina 1845, němá.

1879 Léta 1879 majitelkou domku Kateřina Hudcová.

1816 Jiří Primásek 1816 z č. 13 podruh (nájemník), m. **Karolina** Varšická 1821 z Ditrichsteinu, d. František 1851, Marie 1856, Prokop 1858.

1840 Antonín Jiřina 1840 z Jílového, m. **Kateřina** 1845 odtud, d. +František 1866, Antonín a Karel 1872, +František 1874, Anna 1882, + Josef, + Václav 1887. Zakoupeno v r. 1881 od Kateřiny Hudcové.

1908 R. 1908 je vlastníkem baráku Karel Novák, který padnul ve světové válce, načež koupili barák v r. 1925:

Václav Lorenc 1900 – 1966 z Hodkovic s manželkou **Annou** 1904 roz. Thořovou z Vlastibořic, dc. Jindřiška 1924. *V roce 1977 prodala Jindra Lorencová domek Markétě Velenské 1927 z Mladé Boleslavi a ta jej prodala manželům Pabištovým.* *1900*

ČÍSLO 22, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 3

Léta 1816 postavil domek Jan Šifta, od něho r. 1842 převzal jej František Šifta 1818, m. **Marie** Červová 1813 z Vrchoviny, d. Anna 1842, Josef 1845. *1816*

Josef Šifta 1845, m. **Kateřina** Janečková 1845 z Vrchoviny, d. Marie 1871, Josef 1873, Adolf 1875, + Anna 1878, II. manžel František Bartoš 1856 z Chvalčovic, d. Anna 1882 provd. Polodnová, Kateřina 1885. *1845*

V r. 1880 ujímá domek Kateřina Bartošová 1845, od níž jej v r. 1919 převzala její dcera Marie 1871 provdaná za Františka Adama a od ní v r. 1951 její dcera Eva, provdaná Šámalová 1895. *Ta v r. 1963 požádala o zbourání domku, zůstala z něho pouze obytná místnost a síň sloužící dnes jako kolna, vedle postavený rekreační domek dostal evidenční číslo 3.* *1880*

ČÍSLO 23

Léta 1830 postavil domek na obci Jiří Košek, od něhož jej ujímá léta 1843 syn *1830*

Jan Košek 1818, m. **Anna** Holinová ze Žďáru 1818, d. Anna 1841, Josef 1843, František 1847. Od r. 1872 jest majitelem *1818*

Jan Janeček 1844, m. **Anna** Hašková z č. 3, d. Anna 1875, +Božena 1877, Františka 1870, Josef 1877, František 1881, Václav a Marie 1884, Josef 1888, Emilie 1893, Josefa 1896. *1844*

V r. 1907 koupila jej osada Jivina a v r. 1951 si jej propachtoval Roman Drobník 1903 – 1971 ze Sněhova, m. **Anežka,** syn Jaromír 1938. *1907*

Jaromír Drobník 1938, m. ***Hana*** *1942 z Vysokého n.J.* *1938*

ČÍSLO 24

Léta 1856 postavil barák na obci František Kvapil 1811 chlp. z Vrchoviny, m. **Kateřina** Zajíčková 1818 z č. 6, d. František 1837, Anna 1840, Františka 1843, + Petr 1853. *1856*

František Kvapil 1837, m. **Anna** Melicharová 1847 z č. 17, d. Josef 1880 velkoobchod s potravinami Turnov, Marie 1882, + František 1884, Anna 1885, Petr 1888, Václav 1891. *1837*

V r. 1906 přejímá Anna Kvapilová 1885 a od ní v r. 1915 Petr Kvapil 1888 a Marie, po nich jejich dcera Anna 1917. *1906*

V r. 1966 zakoupili manželé Třešňákovi od Marie Lankové ze Tří, ustanovené opatrovnice nesvéprávné Anny Kvapilové 1917 tento dům ve velmi špatném stavu. Započata přestavba k trvalému bydlení a v r. 1968 dokončeno. Děti, Pavel 1967, Luboš 1974. *1966*

♦ ČÍSLO 25

1863 Léta 1863 postavil domek Václav Laurin 1882 z č. 18, m. **Josefa** Zajíčková 1885, nemocné dítě Berta.

1866 Josef Preisler 1866 z Červenice, m. **Anna** Jiránková 1861 z č. 4, d. Karel 1887, Josef 1891, + František 1894, Václav 1896.

1887 Karel Preisler 1887 – 1977 cestář, m. **Marie** 1893 – 1977 *roz. Hujerová. Děti Václav ve Čtveříně a Ludmila Bernardová 1923 v Jablonci prodali v r. 1979 dům Jiřímu 1947 a Dagmar Bernardovým v Jablonci n. N.*

2000 V r. 2000 vlastnictví nezměněno, dům není trvale obýván.

♦ ČÍSLO 26, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 11

1864 Roku 1864 vystavěl chalupu u Červenice Jan Starý 1834 z č. 8, m. **Františka** 1836, d. Josef 1862, František 1864, Anna 1871, Josefa 1874.

1864 Václav Nejedlo 1864 z Radostína, m. **Josefa** 1874 odtud, d. + Zdenka 1899, Václav 1900, Anna 1901, František 1904, Zdeněk 1905, Emilie. Po smrti Václava Nejedly v r. 1938 hospodaří manželka Josefa se svýma dvěma svobodnými syny Václavem 1900 – 1985, a Zdeňkem 1905 – 1965. Stavení vyhořelo.

♦ ČÍSLO 27

1864 Léta 1864 postavil barák na obci Jiří Primásek 1816 */viz č. 13 a 21/.*

1851 František Primásek 1851 odtud, podruh, m. **Kateřina** Hnízdilová z Červenice, d. Vendelín 1877, Lidorna? 1879, + Marie 1882 + Josef 1885.

1886 Léta 1886 převzal Matouš Primásek 1861 z č. 13, m. **Kateřina** Blažková z Volšiny 1860, d. František 1883, Anna 1886, Božena 1895, Václav 1897.

1897 Václav Primásek 1897 – 1971 obchodník, m. **Anastázie** 1896 – 1972 roz. Šiftová z č. 5, d. Věra 1949 provdaná Vavřichová, Miluše v Radimovicích č. 7.

♦ ČÍSLO 28, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 4

1867 Léta 1867 postavil domek na obci Václav Roubínek.

1853 Václav Roubínek 1853 podruh, m. **Františka** Zakouřilová ze Třtí 1853, d. + Kateřina 1878, Františka 1880, Antonie 1881, + Václav 1883, + Josef 1885. Roku 1895 koupil

1841 Josef Adam 1841 z Vlastibořic č. 13, m. **Anna** Váňová 1839 z Volšiny, ta převzala domek v r. 1900. Sem přiženil se Zdeněk Hanzl, vzav si její dceru **Marii** za manželku. Dal se s ní však rozvést a majitelkou se stala Marie Adamová.

♦ ČÍSLO 29

1870 Léta 1870 postavil domek na obci Josef Starý 1842 z č. 17, m. **Anna** Šulcová 1845 z Albrechtic, d. František 1866, Josef 1868, Vincenc 1870, Karel 1872, Adolf 1874, Vilém 1877, Václav pohrobek 1879.

1920 R. 1920 koupil domek František Hanzl, který zemřel v r. 1945 a majitelkou se stala jeho manželka **Barbora** Hanzlová 1884 roz. Roubíčková, *syn Stanislav.*

Stanislav Hanzl, m. Miluše 1924 roz. Vinšová, d. Stanislav 1948, Miluše, provd. Třešňáková.. *1924*

♦ ČÍSLO 30, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 14

Léta 1871 postavil domek na obci Josef Košek 1843 z č. 23, m. **Františka** Kvapilová 1843 z č. 24, d. Josefa 1866, František 1868, Anna 1871, Marie 1873, Petr 1875, + Jan 1879, Františka 1885. R. 1891 po smrti manžela ujala vdova Františka Košková. Po 1. světové válce převzala domek její dcera Františka 1885, provdaná Pluhařová a od ní její sestra Marie Bělíková, která v r. 1933 prodala tento domek Vilému Lankovi ze Zásady. *1871*

Vilém Lank 1905 – 1988, m. Anna 1905 – 1982, syn Josef sebevražda.. *1905*

♦ ČÍSLO 31, DŘÍV SEDLÍŠŤKA Č. 14

Až do r. 1880 patřilo toto číslo k osadě Sedlíšťka. Bylo postaveno r. 1798 na poli od živnosti Josefa Jiránka ze Sedlíštěk. Pak ujali chalupu tři téhož jména: *1880*

Václav Fidlar 1819, m. **Anna** Adamíčková ze Skalan 1819, d. Anna 1843, Františka 1853, Václav 1857. *1819*

Václav Fidlar 1857, m. **Františka** Buriánková 1860 z Příšovic, d. Anna 1882, Josef 1887. *1857*

Josef Fiedler 1887 – 1949, m. **Josefa** 1886 roz. Tomášová, bezdětní. Chalupu koupil *1887*

Balazs Gejza 1925 ze Slovenska, m. Elena 1915 dc. Jaruška 1945, Miluše a Mirek. *1925*

♦ ČÍSLO 32 – DVOJDŮM

Roku 1884 postavil na pozemku od č. 9 Josef Jiránek 1826 z Račan barák. Manželka **Marie** 1830 Morcová z č. 4, d. Václav 1853, Marie 1863, Anna 1864, Josef 1866, Jan 1870, Josefa 1873. *1884*

Josef Jiránek 1866, m. **Anna** Beranová 1866 z Červenice, d. Václav 1890,+ Marie 1892, Anna 1894, Jaroslav 1896, Růžena 1901. Domek zdědil syn Josef ?, který jej asi v r. 1930 prodal Květoslavu Hajlekovi. *1866*

Květoslav Hajlek, železničář zahynul při výkonu služby, m. **Marie**, d. Jarmila 1924, Miroslav 1931, který domek prodal Pavlu Polákovi ze Zásady. *1924*

♦ ČÍSLO DOMU 33, ZBOURÁNO

Roku 1887 postavil barák na obci Jan Hudec, vysloužilý vojín, obecně zvaný „Honza Štácu“. Po jeho smrti v r. 1916 byl domek zbourán. Jan Hudec měl též čestnou funkci, za starého Rakouska střílel z obecních hmoždířů o Božím Těle, nebo o pohřbech vojenských vysloužilců. Po každé vystřelené ráně po vojensku zasalutoval ve vzorném „pozoru“, velmi jsa obdivován „kompanií“ k vystřelování ran přihlížejících chlapců. Obecní hmoždíře byly za války zrekvírovány pro válečné účely. Konal též funkci hrobníka. Jednou opilý, při zdobení vykopaného hrobu chvojím, do hrobu spadl a nepodařilo se mu z něho vylézt. V hrobě usnul a teprve hudba přichá- *1887*

zejícího pohřebního průvodu jej probudila a překvapenými účastníky pohřbu byl z hrobu vysvobozen.

♦ ČÍSLO 33´- DVOJDŮM

1984 *Číslo popisné 33 bylo znovu přiděleno v roce 1984 nově vzniklé samostatné bytové jednotce vytvořené formou nástavby na čp. 32. Vznikl tudíž dvojdomek s čp. 32 a 33 na stejné stavební parcele – oba domky se stavebně prolínají. Trvale bydlí Pavel Polák 1954, m.* ***Dagmar*** *1959, dc. Denisa 1980.*

♦ ČÍSLO 34

1902 Roku 1902 postavil Josef Beran z Červenice na pozemku od č. 10 hostinec. R. 1912 koupil hostinec Josef Rýgl z Jiviny. Majitel byl zasypán při práci v lomě v r. 1921 a hostinec převzala vdova Marie Rýglová, která jej v r. 1925 prodala manželům Josefu a **Emilii** Kotkovým z Rašovky. Po smrti manželky v r. 1941 prodal Josef Kotek hostinec Františku a **Miluši** Müllerovým.

1949 *Müller Josef 1949, m.* ***Jaroslava*** *1950, dc. Miroslava 1975.*

2000 V r. 2000 vlastnictví nezměněno.

♦ ČÍSLO 35

1903 Roku 1903 postavil na pozemku od čís. 12 Petr Zajíček z čp. 9 domek na odpočinek.

1908 V r. 1908 domek dědila po strýci Josefa Adamová z Vlastibořic č. 13 za 1200 zlatých. R. 1912 se sem přiženil Václav Mužák 1884 zedník z Rybníka č. 2, m. Josefa 1878.

♦ ČÍSLO 36, NYNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO 5

1904 Roku 1904 postavil domek na obci Václav Zajíček 1878 z č. 15, m. **Anna** Beranová 1877 ze Sychrova, d. + Božena 1903, Anna 1904, Václav 1906. Od něho domek převzal zeť František Fiker, kteří spolu s manželkou zažádali o změnu svého příjmení na Danešovi.

♦ ČÍSLO 37

1906 Roku 1906 na pozemku od čís. 12 darovaného mu otcem postavil chalupu Josef Šifta 1877, m. **Anna.**

1948 V roce 1948 převzal tuto chalupu syn Josef Šifta 1905 – 1990, *m.* ***Marie*** *1919 roz. Retrová, dc. Anna 1944 Holubová v Ohrazenicích.*

♦ ČÍSLO 38

1934 Roku 1934 postavil domek na obci František Jiřík, obchodník s mlékem. O domek však přišel v dražbě a koupil jej Josef Šéfr *1906 – 1981* železniční zaměstnanec z Kněžiček u Českého Dubu, *m.* ***Františka*** *1908 se po smrti manžela odstěhovala.*

♦ ČÍSLO 39

*V roce 1974 vykoupil MNV Vlastibořice od JZD Vítězný únor Pěnčín pozemek se stavbou drůbežárny a prodal jej manželům Ladislavu Richterovi 1917 – 1985 a **Miloslavě** Richterové 1925 – 1995 roz. Machové z Příhona jako stavební parcelu. Nově vystavěnému domku bylo přiděleno v r. 1980 po kolaudaci číslo popisné 39.* 1974

Domek zdědili syn Ladislav a dcera Ivanka v Liberci, dům není trvale obýván.

V roce 2000 vlastnictví nezměněno. 2000

Evidenční číslo 9 v Kotli, rekreační chata, býv. drůbežárna

V r. 1973 prodalo JZD Vítězný únor Pěnčín objekt bývalé drůbežárny na výstavbu rekreační chaty manželům Ing. Zdeňku a Stanislavě Bernátovým z Turnova. Stavba rekreačního domku, garáže a kolny zkolaudována v r. 1999. 1973

Evidenční číslo 12 v Kotli, *rekr. chata na pozemku od čp. 1*
*Majitel JUDr. Jan a **Emilie** Neradovi z Prahy.*

Evidenční číslo 16 v Kotli, rekr. chata *na pozemku od čp. 1*
*Majitel Novotný Josef a **Hana** z Liberce.*

Evidenční číslo 17 v Kotli, býv. drůbežárna, rekr. chata
*Majitel Josef Filip a **Eva** z Liberce.*

Evidenční číslo 18 v Kotli, býv. drůbežárna, rekr. chata
*Majitel Ing. Jaroslav Klícha a **Bedřiška** z Liberce.*

44

44. Soupis poddaných panství Svijanského z r. 1773 – Wesz Gywina

Soupis dělí poddané na 3 skupiny: a/ sedláky, chalupníky a návesníky (baráčníky), b/ podruhy, c/ vdovy a sirotky. Jivina patřila v té době do rychty Sebeslavské. Soupis nám umožňuje učinit si představu o sociálních poměrech na vsi ve druhé polovině 18. století.

a/ sedláci:

Jan Prymásek 40 (let) sedlák, žena Kateřina 43, děti: Anna 19, Václav 14, Jan 11, Josef 8, František 6, Jiří 3 roky *(čp. 5).*

Václav Černý 52 sedlák /zemřel/, žena Anna 52 /zemřela/, děti: Kateřina 25, Anna dcera její ouhonec 3 roky, Václav 22 let v Příšovicích u Bičíka, Jan 14, Alžběta 12, Lidmila 9 let *(čp. 7).*

Matěj Ssicht 77 sedlák, žena Kateřina 53, děti: Matěj 27 /zemřel/, Kateřina 25 vdaná, Dorota 22, Jan 19, Marie 17 v Trávníčku ve mlejně, Lidmila 14 let *(čp. 6).*

Jan Zaječek 62, sedlák, žena Lidmila 53, děti: Václav 24, Kateřina 22, Alžběta 19, Jan 16, Dorota 11, Jiří 10 *(čp. 9).*

Jan Bárta 57 /zemřel/, žena Dorota 62, děti: Václav po Zakouřilovi 35 let Recroutt, Anna 30 /škrtnuta/ vdaná, Dorota 20, Lidmila 16 let /škrtnuta/ *(čp. 1). Chalupu koupil Jan Odcházel, viz 6 řádků dále.*

Václav Roubínek /zemřel/ 74, Kateřina /zemřela/ 73, děti: Jan 48 Recroutt, Václav 31 Recroutt, Jiří 23 /škrtnut/, Josef 18, František 15 chromý, Dorota 12 *(čp. 3).*

Jakub Mareš 69 /zemřel/, dcera Anna 29 v Radostíně u Janečka *(čp .2).*

Jan Ssultz 60 let, žena Mandalena 59, děti: Jiří 36 Recroutt, Dorota 25 u Jisla v Sedlíšťkách, Marie 21 let *(čp. 4).*

Jan Odcházel 38, žena Kateřina 34 roky, děti: Jan 7, Václav 4 roky *(čp. 1).*

b/ podruzi:

Jiří Gyszl 47, žena Anna 43 roky, děti: Marie 8 let.

Pavel Zajíček 46, žena Alžběta 42, děti: Marie 8 let.

Jiří Prymásek 35, žena Dorota 39 let, děti Jan 15, Anna 13, Kateřina 7 let.

Jan Mareš 37, Kateřina 44 let, děti: Josef 14, Anna 9, Kateřina 5, Dorota u prsou 1 rok.

Václav Odcházel 37, žena Anna 33, děti: Anna 8, Václav 5, Jan 1 rok /všichni/ künftig in Kamení zu schreiben *(příště zapsat v Kamení).*

Bartoloměj Mareš 33 miserable *(neduživý),* žena Marie 31 let, děti: Kateřina 9 let, otec zemřel.

Jakub Starej 33 let, žena Anna 31 let /zemřela/, děti: Anna 5 let, Kateřina 2 roky.

Jiří Mareš 35 let, žena Maria 39 let, děti: Maria 1 rok.

c/ vdovy a sirotci:

Po Adamu Jyszlovi děti: Adam 58, Václav 56 /oba Recroutten/.

Po Matěji Bouřilovi syn Jiří 68 na vojně.

Po Matěji Jyszlovi děti: Jan 38 unwissend *(nezvěstný).*

Po Václavu Gyszlovi z Anny syn Jiří 48 na vojně.

Po Pavlu Bouřilovi děti: Jan 73 na vojně, Václav 70 na vojně, z Marie syn Václav 32 na vojně, Pavel 54 na vojně.

Po Václavu Roubínkovi dcera Anna 49.

Po Kateřině Zajíčkové syn Jakub 52 Recroutt.

Po Václavu Zakouřilovi dcera Alžběta 59 unwissend *(nezvěstná).*

Po Jiřím Jyszlovi /zemřel/ vdova Dorota 72 let.

Obyvatel na Jivině celkem 73, z nich 30 mužů a 43 ženy. Nepřítomni: jinde na Svijansku 5+5, na vojně 6+0, recroutti 7, nezvěstní 1+1, mrtví *(od posledního soupisu)* 10+5, celkem 40.

45

45. Některé zajímavosti z historie vsi – inventář, finanční hospodářství, sepsání dobytka, pomístní názvy, hasičský sbor

R.1851 byl sepsán majetek osady s názvem **inventář**.

1222 1. Pole jménem Močidlo 1222 sáhů čtv. č.t. 323
2. Zahrada na obci 564 sáhů čtv. č.t. 232
3. Pastviště na vsi 720 sáhů čtv. č.t. 213 387 fl -- kr *(pol. 1+2+3+4+5)*
1012 4. Pastviště podle cesty 7j 1012s.č. č.t. 244
1156 5. Šestiletá lada z býv. lesa 3j 1156 s.č. č.t. 242

6. Potřebnosti a náčiní: dva veliké háky	2	fl	30	kr
7. Dva velké žebříky	1	fl	20	kr
8. Jedna voznice na vodu	1	fl	12	kr
9. Dvanáct košíků	4	fl	--	kr
Summa	396	fl	2	kr

Finanční hospodářství

♦ ♦ ♦

1824 Vyúčtování hospodaření osady neslo název „obecní pořádnost“. První zachovaný záznam je z r. 1824, kdy příjmy činily 5 fl 30 kr, vydání 5 fl 31 a 1/2 kr, rest 1 a 1/2 kr. Příjmy jsou většinou z polí, luk a obecních gruntů, vydání na kontribuci a extra vydání, správu cest a studně, obecnímu za službu, na mši sv. ap.

1832 V r. 1832 činila pořádnost: příjem 14 fl -- kr, vydání 10 fl. 55 kr, zbývá 3 fl 5 kr. V r. 1851 byl příjem 21 fl 57 kr, vydání 13 fl 59 a 3/4 kr, zůstatek 7 fl 57 a 3/4 kr. Rozpočet na rok 1875 činil v příjmech 66 zlatých 6 a 1/2 kr, vydání 50 zlatých 16 a 1/2 kr, takže hospodářství osady končilo přebytkem 15 zlatých a 1/2 kr.

Sepsání dobytka pro rok 1850 *1850*

Č. d.	Jméno chovatele	Valaši	Klisny	Voli	Krávy
1	Franc Kvapil	--	--	--	2
3	Josef Hašek	--	--	--	1
5	Josef Šifta	--	1	--	3
6	Franc Šifta	1	--	--	3
7	Ján Šifta	--	1	--	3
9	Petr Zajíček	--	3	--	6
10	Ján Beran	1	--	--	2
11	Josef Pařík	--	--	--	1
14	Mužáková vdova	--	--	--	1
17	Wáclaw Melichar	--	--	--	1
22	Franc Šifta	--	--	--	1
Summa		2	5	-	24

Pomístní názvy

♦ ♦ ♦

(letopočet – nejstarší zjištěný záznam v díle J. Škody, číslo domu, ke kterému název náležel, význam názvu)

Hať, V hati – cesta močálovitou loukou zpevněná hatí.

Hlubočice, Na hlubočici – 1718, č. 5, zalesněná stráň spadající příkře do údolí Mohelky. *1718*

Horka – samota u Fiedlerů, malá hora.

Hrobka Beranova a u Fiedlerů – čedičové vyvřeliny, později lomy.

Hromovsko – skupina chalup, kde často burácí hrom.

Hrubá*/Velká/* a Malá skála – pískovcové skály v Hlubočici.

Humno, Za humny – 1772, č. 7, původně místo, kde se mlátilo obilí. *1772*

Chlomek, Na chlomku – 1705, č. 9 – od chlum. *1705*

Kamínka – kamenitá cesta z Jiviny do Třtí.

Kotel – území pojmenované podle tvaru terénu.

Kříž, U kříže – 1705, č. 9 – podle postaveného kříže. *1705*

Pelantice – cesta Hlubočicí z Jiviny do Slavíkova, od OJ Pelant.

Písek, Na písku – 1725, č. 7 – pískovitý terén. *1725*

Poustka, Na poustkách – 1725, č. 7, od pustý. *1725*

Příhon, U příhona – 1787, č. 1 – místo kudy se honil dobytek na pastvu. *1787*

Ruřska, Pod ruřskou – 1758, č. 4, význam nejasný. *1758*

Rybník, Nad rybníkem – 1772, č.7 – od rybník. *1772*

Sádek, V sádku – 1787, č. 1, od sad. *1787*

Skála, Na skále – chalupa čp. 1 postavená na skále.

Skuhrov, U Skuhrova – 1705, č. 9, samota a les u Mohelky, od skuhrati, skučeti. *1705*

Sourov, Na Sourově – 1833, č. 9, význam nejasný. *1833*

Spáleniště – objekt vzniklý spálením.

Vlčí jáma – les, kde bývala jáma na lapání divokých zvířat.

1686 Zahrada, Na zahradě – 1686, č. 10 – od zahrada.
1842 Zohrousko, U Zohrouska – 1842, č. 9, snad zkomolenina ze Žehrovsko.

Hasičský sbor

♦ ♦ ♦

1899 Po vzoru Sedlíštěk přikročila i osada Jivina k ustavení vlastního sboru dobrovolných hasičů, jehož ustavující valná hromada konána byla dne 8. ledna 1899 za účasti zástupců šesti okolních sborů. V počátečních organizačních pracích se zřizováním sboru spojených, význačně sboru vypomáhali František Šámal starosta katastrální obce, Josef Beran velitel sboru a Jaroslav Smutný učitel, všichni z Vlastibořic. Svěcení stříkačky dne 1. července 1900 zúčastnilo se 69 členů okolních hasičských sborů a 23 členů vlastního sboru. Na slavnosti bylo přes nepříznivé počasí as 500 lidí. Sjezdu československého hasičstva zúčastnili se: Václav Beran velitel, František Šifta, povelník, a Josef Jiránek, jednatel. Na památku úmrtí básníka Svatopluka Čecha zakoupil hasičský sbor lípu velkolistou, kterou zasadili žáci školy vlastibořické. Župní hasičská jednota v Českém Dubě uspořádala na Jivině svůj 18. župní sjezd dne 12. června 1910. Zúčastnilo se jej 316 členů v krojích z 21 hasičských sborů a za pěkného počasí sešlo se mnoho návštěvníků, zejména děvčat v národních krojích. Průběhem let byli starosty sboru Jiří Mráz, Jaroslav Jiránek a Jan Mráz, veliteli Beran Václav, Helebrant Josef, Porš František a jednateli Josef Jiránek, Josef Fidler, Josef Šifta a Rudolf Porš.

46

46. Soupis všech domů a jejich posledních vlastníků (obyvatel), abecední seznam obyvatel a vlastníků rekreačních objektů koncem r. 2000

POZNÁMKA K ELEKTRONICKÉMU VYDÁNÍ: *Soupis domů s posledními vlastníky (obyvateli) a abecední seznam obyvatel ke konci roku 2000 jsou vynechány z důvodu ochrany osobních údajů.*

47

47. Název a vznik vsi, čelední kniha farní obce Lastibořic – Slavíkov, ves Slavíkov až do konce tisíciletí, soupis domů a jejich vlastníků, některé zajímavosti z historie vsi

Název je odvozen ze jména po osobě čísla jedn., původně přisvojovací přídavné jméno na – óv (Slavíkóv dvůr = dnes Slavíkův), při zakončení tvrdém: Slavík – Slavíkov. Za starších časů se osada – skupinka čtyř chalup blíže potoka Mohelky, dělícího osadu na dvě části, jmenovala Slavětice. Na pravém břehu stával mlýn a hájenka patřící do Třtí, na levém břehu dvě chalupy na katastru vlastibořickém. První záznam o vsi je z r. 1547. Podle prof. Šimáka Slavíkov obojí patřil ve 14. století ke statku albrechtickému, jehož majitelé byli Tistové z Libštejna. Kostelem patřil k Vlastibořicům (příl. 12). Dnes jsou obě chalupy obývány pouze přechodně.

1654 Podle berní rolle z r. 1654 na panství Svijanském hraběte Maxmiliána z Valdštejna ves Slavětice celá pustá, v nížto jest míst sedlských jedno, místa chalupnická tři. Revisitace z r. 1677: Slavětice prve pustá, jedno místo selský, odtud těmto nově vystavěných dvou chalupníků vrchnost pod 1 a 1/2 strych rolí k vyplanění dala, totiž Jan Morc 1 a ″ strych, osiva na zimu 1/2 strychu, roly má 3 classic, porostlý 1 strych. V osadě osedlý r. 1675 a má vlastní krávu. Jan Vávra – 1 a 1/2 strychu, 1/2 na jaro, 1 strych porostlý..... R. 1675 nově osedlý, má 1 krávu nájemnou. Chalupnický třetí – dosavadní místo. Ostatní role od tohoto gruntu předešlá vrchnost vyplaniti dala a je k svému dvoru připojila.

1628 Mlýn (selský místo) sám stál již r. 1628. Josef Škoda činí o něm záznam:

Léta 1690 koupil Adam Ruta vedle prošacování práva konšelského a dvou mlynářů mlejn po nebožtíku Adamu Rutovi, otci svém tak jak on jej v užívání měl a podle povolení nebožtíka Vincencia de Lamotte z Frintropu léta 1679, dne 1. ledna, totiž, že se jemu povoluje místo toliko pro vystavění mlejna, jak mnoho sobě stavení obsáhnouti může, však s tou vejminkou, že předně děti v tom mlejně zrozené k statku Albrechtickému v poddanství patřiti budou a mají. Za druhé, že každoročně z mlejna toho ouroku neb platu běžného platit bude vrchnosti statku Albrechtického ročně 12 zlatých. I prosíce Adama Růta a rodina, aby vrchnost jemu z milosti kousek role k užívání popřáti ráčila, vyslyševše žádost jeho jemu kousek pod lesem proti Jana Vávry chalupě vykázala a mezníky obsázeti dala, kteréž on a potomci jeho z milosti užívati mají. Mlýn prošacován na 175 zlatých, hotově 40 zlatých. *1690*

Čelední kniha farní obce Lastibořic – Slavíkov

♦ ♦ ♦

♦ ČÍSLO 1.

Kovář Václav 1806 chlp., II. žena **Terezie** Rutova z Loukoviček 1803, děti: Františka 1843, František 1850. *1806*

Kovář František 1850 chlp. Sedlíšťky, m. **Anna** Nejedlo z Vrchoviny č. 6, dc. Marie 1876; II. žena **Anna** 1893, d. Václav 1893, + Františka 1894. *1850*

Kovář Jan 1803 podruh, m. **Kateřina** Tvrznik 1809 z Kocourova, d. Marie 1839, Anna 1851. *1803*

Čeněk Soukup z Dehtar, m. **Marie** Najmanova z Hradčan, d. Josef 1893, Václav 1898. *1893*

Josef Soukup 1893 ruský legionář, zaměstnanec ČSD, m. **Marie** 1899. Domek zdědil vnuk. *1893*

♦ ČÍSLO 2.

Josef Košek 1826, m. Marie Docházelova 1830 z Dehtár č. 4, d. Anna 1854, Josefa 1857 (lapsa), Kristina 1859, + František 1859, + Karel 1866; II. manželka **Marie** Pelantova 1845 ze Soběslavic (vdova Jíra), d. Adolf 1875, Josef 1878, Rudolf 1880. *1826*

Václav Šámal 1847 chlp., m. **Anna** Koškova odtud 1854, d. Marie 1875, Anna 1878, Růžena 1880, Kristina 1883, Václav 1888, Josef 1890. *1847*

Košek Adolf 1875, m. **Marie** Mizerova 1872 z Kohoutovic, d. Stanislav 1900, Marie 1901, Josef 1905. *1875*

Bartoš Ferdinand 1903, m. **Anna** 1912. *1903*

Skřivánek František 1889 dělník. *1889*

Ves Slavíkov až do konce tisíciletí, soupis domů a jejich vlastníků (část vsi)

Čp. 1 – Jisl Jaroslav, bydlí v Liberci.

Čp. 2 – Vorlíček Petr, bydlí v Jablonci.

Některé zajímavosti z historie vsi

♦ ♦ ♦

1850 V celé osadě **Slawikow** bylo v r. 1850 celkem 5 školou povinných dětí 6 – 9 letých a 3 chlapci 10 – 12 letí, jímž byla poskytnuta úleva ve školní docházce. V každé chalupě chovali z dobytka pouze po jedné krávě, ve mlýně krávy dvě. Stížnost na opravu cesty mezi Jivinou a Slavíkovem byla obecním zastupitelstvem v r. 1853 zamítnuta, cesta shledána v dobrém stavu. Stížnost dvakrát podaná, aby byla lávka přes Mohelku u Slavíkova opatřena zábradlím byla příznivě vyřízena, až když se Terezie Zajíčková v těchto místech utopila.

1920 V létech 1920 – 22 byla ve Slavíkově rozparcelována louka výměry 5 ha 88 a 42 m2. Ředitelství velkostatku Sychrov tuto louku již delší řadu let pronajímalo různým pachtýřům.

1995 V r. 1995 zemřel ve Slavíkově ve věku 92 let poslední jeho stálý obyvatel p. Ferdinand Bartoš, osada se tím zcela vylidnila. Nečeká podobný osud i ostatní osady naší obce?

V. Slovníček některých zastaralých a cizích slov a sousloví

aboliční smlouva – ruší smlouvu předchozí →*s. 53*
allodiální statek – zděděný feudální statek bez bez lenního závazku
bankocetle – z něm. Bankzettel, papírový peníz →*s. 101, 258, 285*
beneficium – pozemkový nebo jiný naturální majetek přidělený jako zdroj důchodu k výkonu nějaké úřední, vojenské nebo duchovenské funkce
berně – daň, dávka, poplatek vůbec →*s. 7, 10, 35, 43, 47, 70, 110, 161, 214, 272, 342*
cedulka – proužek papíru s potvrzením (např. o vykonané zpovědi) →*s. 128, 147*
dědina – orné pole (zděděné po dědovi) →*s. 136, 242, 282, 297*
děkan (decanus) – správce obvodu na které je rozdělěna diecéze →*s. 7, 188*
diecéze – území spravované biskupem →*s. 102, 148, 277*
dominikální pozemek – (panský), náležející vrchnosti →*s. 43, 273*
draha – cesta pro dobytek, kudy se honíval ze vsi na pastvu, obecní pozemek
důchod – co pravidelně dochází, kancelář na panství →*s. 39, 44, 45, 69, 102, 172, 203, 297, 322*
ekvivalent poplatkový – dávka jako náhrada převodních poplatků
emfyteuse – dědičný pacht plného užívání pozemku →*s. 268*
extra vydání – zvláštní daň (na rekruty, remonty, ubytování vojska ap.) →*s. 47, 58, 104, 205, 292, 318, 338*
fasse – přiznání příjmu nebo jmění ke zdanění
fideikomis – svěřenectví, nedílný, nezcizitelný a nezastavitelný kmenový rodový statek feudální; dědicem fideikomisu se mohl stát jediný přímý potomek, zpravidla prvorozený syn
filiální kostel – (pobočný), závisí na některém kostele farním – spojení dvou beneficií →*s. 27, 38, 79, 100, 110, 269*
flajškrajcer – zkomolenina z němčiny, asi daň z masného krámu →*s. 59*
fol. – z lat. folio, půlarchový formát, strana
frajmark – směna zboží (místo koupě)
fukar – mlýnek na čistění obilí od plev →*s. 138*
fundus instructus – pozemek s příslušenstvím (budovy, živý i mrtvý inventář)
grunt – selský statek, z něm. Grund základ, půda (gruntovní kniha, peníze, chalupa, statek) →*s. 18, 23, 26, 34, 41, 47, 59, 77, 104, 124, 141, 202, 221, 252, 259, 272, 292, 311, 319, 338, 342*
haltýř – nádrž zadržující vodu, sádka na ryby →*s. 67, 116, 126, 181*
hlavní suma – dlužná jistina bez úroků →*s. 51, 205*
hotově položiti – hotově zaplatiti →*s. 297, 343*
humno – původně nekryté místo, kde voli vyšlapávali zrno z klasů, pak místo ve stodole kde se mlátilo obilí i místo za stodolou →*s. 61, 109, 232, 320, 339*
chalupa gruntovní – zapsaná v gruntovní knize
chlap – člověk neurozený, poddaný →*s. 233*
inkolát – šlechtické právo státního občanství →*s. 35*
inkorporace – přivtělení, připojení
intres /interes/ – úrok, nároky →*s. 204*
item – rovněž, též, také (z lat.) →*s. 34, 77, 204*
jizba – veliká světnice vytápěná z pece →*s. 23, 136*
Johanité – Maltézský suverenní rytířský duchovní řád
kadlub – nádoba vydlabaná z jednoho kusu dřeva
kancelář – úřední místnost, vrchnostenský úřad

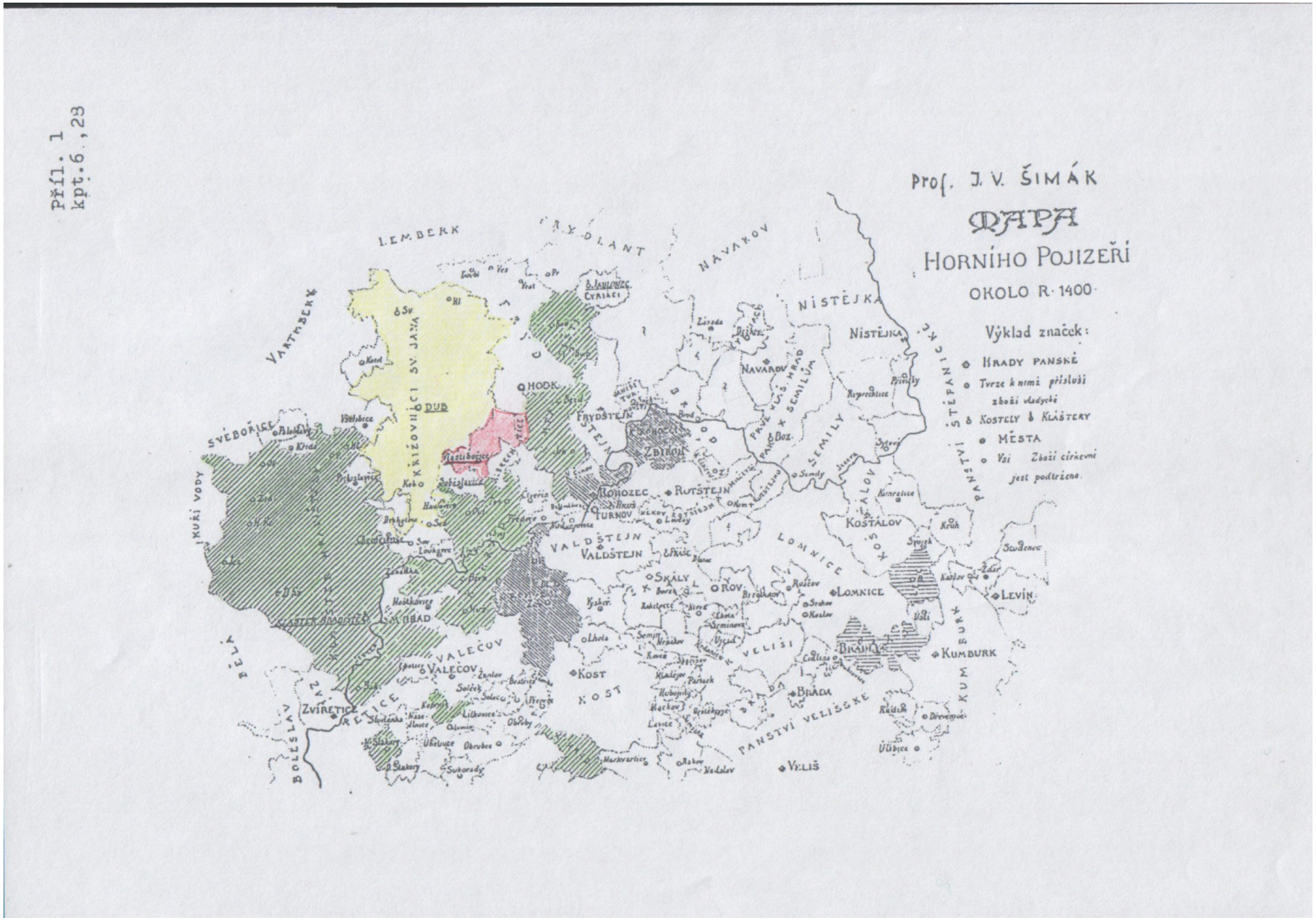
kanonická visitace – pravidelná kontrola vikáře ve farní obci
kanonické právo – vedle poměrů církevních se dotýká i věcí civilně právních
kanonický – zákony církevními ustanovený
kapitál – bohatství, jistina →*s. 56, 99, 205*
kasa – schránka, pokladna (kontribuční, obecní, sirotčí, zádušní, chudá ap.) →*s. 107, 205*
katecheze – náboženská výuka začátečníků (dětí) →*s. 100*
keťasování – od slova keťas, z německého Kettenhänder (řetězový obchodník prodává zboží s nezaslouženým ziskem) →*s. 159*
klát – špalkový úl
kleč – jedna z obou zahnutých rukojetí pluhu
kolatura – farní obvod →*s. 82, 161, 280*
koníček – zemědělský nástroj →*s. 112*
konsistoř – poradní sbor biskupa při správě diecéze →*s. 102*
kontribuce – daň z výnosu půdy, užitku z domu a živnosti, uvalovaná vrchností na poddanské grunty →*s. 30, 35, 43, 46, 70, 104, 140, 202, 220, 259, 278, 322, 338*
kontribučenská sýpka – sýpka se zásobou obilí pro případ neúrody
kopulace – spojení, církevní uzavření sňatku →*s. 103*
krpec – starobylý druh obuvi
kruchta, kůr, chór z něm. Gruft – místo v kostele pro varhany a hudebníky →*s. 81*
kšaft – závěť, poslední vůle, testament; pořízení pro případ úmrtí →*s. 31*
kut – nádoba pro vodu →*s. 204*
kvaterny – desky trhové
kvitovati – potvrzovati příjem, zejména peněz →*s. 53*
lado – neobdělávaný kus země, asi z něm. Land – země →*s. 58, 117, 132, 212, 293, 319, 338*
lán z něm. Lehen – stará plošná míra, polnost v podobě širokého pruhu za statkem, kterou obdělává a na níž se uživí jedna rodina →*s. 28, 34, 140, 237, 259, 282*
lapsus – poklesek, pád (nemanželské dítě), pochybení →*s. 180, 306, 343*
láskovati – bezplatně pracovati pro obec →*s. 115*
laudemium – vasalská kapitálová dávka feudálovi při přechodu na nové právo zákupní →*s. 56, 211*
léno – (z něm. Lehen), rovněž feudum, odtud pojem feudalismus, půda propůjčená králem nebo vrchností leníkovi za závazek věrnosti a vojenské služby →*s. 25, 33, 272*
lokálie – místní správa duchovní, menší fara se skrovným obročím →*s. 27, 63, 79, 99, 110, 188, 273*
losování – určení délky vojenské služby při odvodu branců →*s. 226*
man – vazal (pův. poddaný) – držitel propůjčené nemovitosti povinný svému lenímu pánovi zprvu hlavně službou vojenskou, později i vypomáhat v jeho hospodářství
markytán – obchodník jdoucí s vojskem prodávající potraviny a nápoje. Za války podléhá vojenským zákonům
mauruma – zkomolenina z němčiny, asi kamenná zeď →*s. 204*
medle = mnedle (podle mne, prosím)
Military Ordinarie – vojenská řádná daň
mladší – nejnižší činitel v obci
nákolesnik – plazové rádlo s prohnutým hřídelem (viz pluh) →*s. 112*
nápad – dědictví →*s. 58*
nápadník – dědic, nástupce, osoba mající právní nárok. →*s. 204, 296, 320*
obecní – sloužící obci, správce obecního majetku
obročí = prebenda – pravidelný peněžitý nebo naturální příjem plynoucí z duchovenské nebo úřední funkce →*s. 77*
obrok – smluvená dávka v plodinách, píce pro koně (řezanka smíchaná s ovsem) →*s. 206*
odběhlý – opustivší živnost →*s. 252, 293*
odúmrť – statek po smrti majitelově spadlý na vrchnost (na krále)
oltářník – kněz ustanovený k oltáři
opověď – písemné vyjádření vypovězení nepřátelství při řešení sporů →*s. 269*
ordinarium militare – poddanská daň na vojenské výdaje
osedlý – hospodář držící půdu pod svrchovaností pána; účetní jednotka pro stanovení kontribuce ve 14. století →*s. 26, 77, 213, 342*
ourok – neproměnlivá dávka poddaných →*s. 35, 45, 59, 202, 234, 278, 295, 343*
ouhonec – nemanželské dítě →*s. 310, 336*
patrimonium – zděděné panství, dědictví po otci
patronát – od patron (z lat. patronus – otec), souhrn práv a povinností která přísluší nějaké osobě vzhledem ke kostelu →*s. 63, 76, 127, 160*
plebán – duchovní správce osady, stč. farář →*s. 78, 270*

poddanství – vztah právní ale i osobní závislosti nesvobodných obyvatel země na privile-govaných vrstvách →*s. 19, 30, 41, 67, 123, 148, 274, 343*
podruh – osoba bez nemovitého majetku, nejčastěji pracující u sedláka nebo ve dvoře →*s. 47, 77, 140, 189, 280, 301, 309, 330, 336, 343*
poplatkový ekvivalent – rovnocenný
popluží – množství pozemků přidělených jednomu pluhu se spřežením →*s. 21, 279, 282*
poselství – služba, posluhování →*s. 211*
postrk – posílání obci nepohodlných lidí do obce domovské
právo obecní – soud, zákon, řád, úřad
právo podací – právo dosazovat kněze
právo rychtářské – odznak rychtářské moci
prebenda – viz obročí
primas – vrchní starosta →*s. 57, 120, 204, 294*
pro (pr) – z latiny, uvádí množství, velikost
prsk – ohniště, otvor pece →*s. 62, 204*
předivo – rostliny pro předení tkanin →*s. 60*
přídavek – živý i mrtvý inventář předaný novému majiteli gruntu →*s. 57, 146, 204, 293, 319*
půhon – obeslání (pohnání) žalovaného soudem
punktace – označení bodů jazykových rozporů →*s. 156*
purkrecht – dědičný pacht, zákupní právo →*s. 61, 321*
raabizace – hospodářská reforma spočívající v parcelaci vrchnostenských dvorů →*s. 43, 55*
ráta – lhůta, splátka, poměrná část →*s. 55*
rataj – oráč, jeden z čeledi, podruh, deputátník někdy i šafář →*s. 19, 85, 156*
ratejna – světnice ve dvoře pro čeleď
recroutt – odvedený voják, z něm. Rekrut, původně dorost, výhonek →*s. 141, 310, 336*
registra purkrechtní – knihy úřední, do nichž se zapisovaly úplně nebo zkráceně listiny od úřadu vydávané, nebo k němu docházející
rekvisice – zabavení
reluice – vykoupení se z jistých povinností, prací nebo naturálních dávek peněžitou sumou →*s. 46*
repartice – poměrný rozpis daní poddaným →*s. 213*
rest – zbytek, něm. Rest →*s. 53, 104, 205, 312, 338*
revizitace – kontrola, prozkoumání
rež – žito (režný)
robota – jedna z forem pozemkové renty feudální, renta v úkonech →*s. 35, 40, 45, 58, 69, 71, 115, 123, 140, 203, 229, 245, 247, 259, 272, 292, 318*
rok – lhůta, ustanovený čas, den, doba
role – souvisí s orati, jako rádlo, pole orné
rychtář ze stn. rihtari – soudce, později starosta, představitel vrchnostenské moci v obci →*s. 52, 59, 69, 79, 100, 104, 203, 278*
rustikální pozemek – dědičná půda poddaných, kteří z ní platili daň a konali robotu →*s. 54, 272*
sakristie – místnost při kostele →*s. 79, 100*
sedlák – od sedlo, původně zemědělské hospodářství i s domem →*s. 7, 41, 47, 71, 124, 131, 135, 140, 179, 181, 203, 229, 247, 281, 313, 319, 336*
sekryt – pečeť →*s. 81*
slouha – obecní pastýř
složení – strojní zařízení mlýna
služebnost – služba, povinnost, podřízenost (přístup k pozemku)
sopouch – dýmník, roura z pece do komína
spravedlnost – právo k něčemu, dědictví
srovnalost – shoda, urovnání →*s. 53, 207*
svršky – přídavek, přebytek, živý i mrtvý inventář →*s. 58*
statek – zemědělské hospodářství i s domem pro rodinu a čeleď
střída – od střídati se, choditi po střídě (dům od domu, pův. stádo ovcí)
šacunk – odhad, cenění →*s. 43, 59, 212*
šajn – druh mince z německého Schein (poukázka) →*s. 192, 251*
šelma ze střhn. Schelme – mrtvola padlého. Stalo se nejhorší nadávkou, jako mrcha = zdechlina
štola – úzký pás označený na obou stranách křížem, který nosí kněz někdy okolo krku a ramen, církevní poplatek →*s. 47, 77*
termín – lhůta splátky →*s. 55, 58, 202, 299, 321*
Top: sine – asi bez čísla (pozemek)
trať – pruh polností patřících k jednomu statku →*s. 116, 274*
troky – necky, koryto, mlýnský žlab, jímž voda teče na mlýnské kolo
tuna – dřevěná nádoba na obilí
úhor, lado, úlehle – neobdělávaný pozemek porostlý travou →*s. 42, 132, 322*
urbář – soupis poddanského pozemkového majetku, povinných platů a dávek podle poddanských usedlostí →*s. 7, 48, 63*

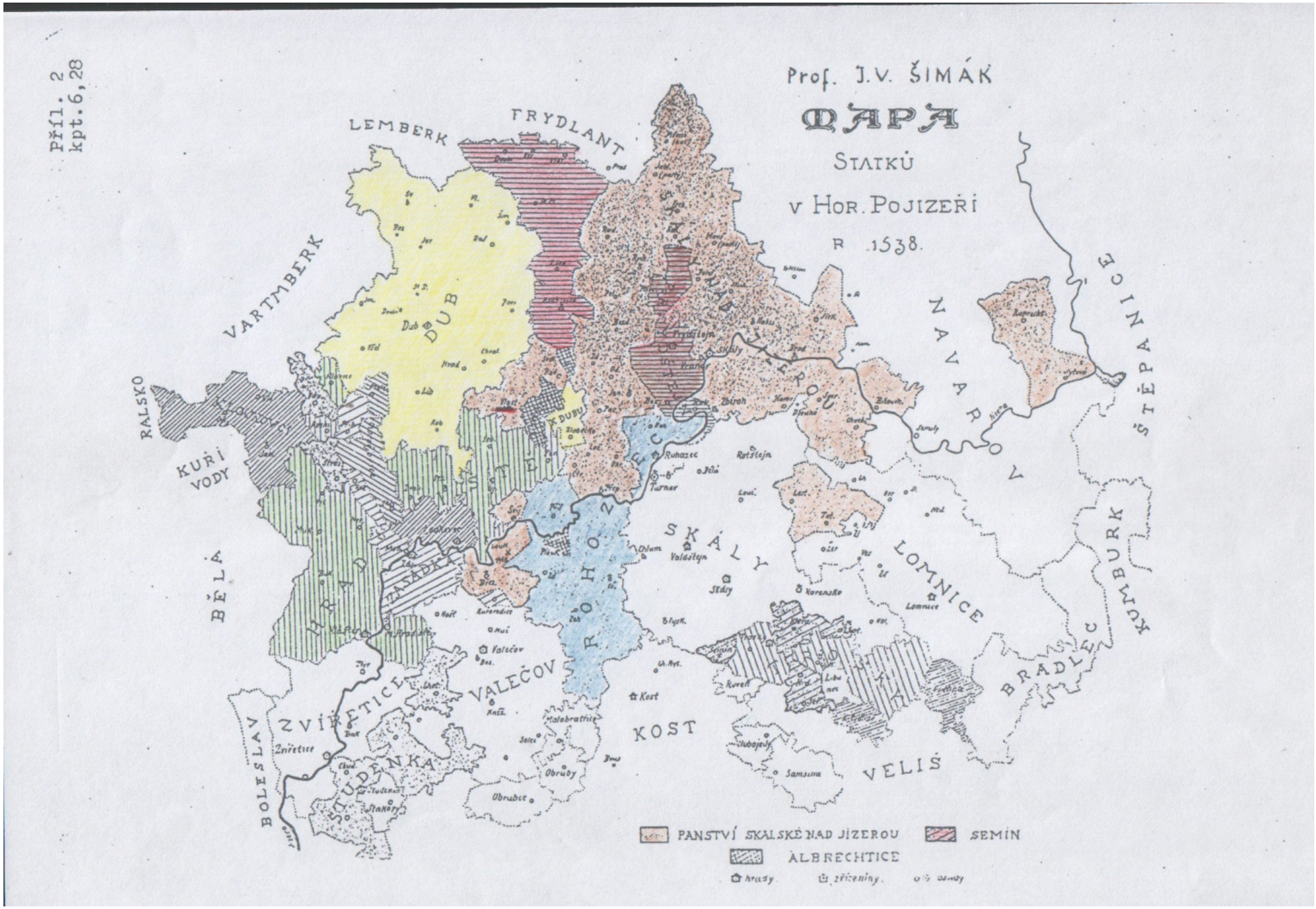
úrok – lhůtový plat z nájmu, daň placená poddanými vrchnosti → *s. 29, 43, 45, 58, 74, 99, 107, 127, 162, 167, 250, 258, 292, 312, 318*
vantroky z něm. Wand-trag – koryto na mlýnské kolo
varta z něm. Warte – hlídka, stráž
vaření – kašovitý pokrm z mouky, krupice, prosa, pohanky ap.
vazal /též man/ – držitel léna nebo beneficia ve vztahu k lennímu pánu nebo uděliteli beneficia
vejhost- propuštění z poddanství
vejprava svarební – svatební výbava → *s. 321*
vejrunky – splátky kupní ceny při přejímání podanských usedlostí. Byly to dědické podíly, vrchnostenské dluhy, dluhy zádušní, které se splácely ročními splátkami → *s. 208*
vějička – hospodářské nářadí na čistění obilí → *s. 112*
vihaufšlak – zkomolenina z němčiny, asi daň z porážky dobytka
vladyka – osobně svobodný vlastník pozemků a poddaných → *s. 18, 21, 26, 77, 136, 268*
vosnák – hospodářské nářadí na opracování dřeva → *s. 206*
vrchnost – šlechtický majitel panství. Vrchností jsou úřady, jímž je někdo podřízen → *s. 16, 29, 40, 45, 58, 69, 82, 103, 121, 123, 141, 152, 205, 220, 247, 268, 294, 321, 342*
vybejvání – od výbava, podíl ze statku → *s. 50, 205, 295*
vykladení – vyložení peněz → *s. 61*
vyvazení – výkup z roboty → *s. 55, 259*
zádruha – patriarchální velkorodina, v Čechách mizí v 10. století
záduší – vše co náleželo ke kostelu, tedy i pozemky, odkazy, nadace aj. darované církvi (faře) „pro klid duší zemřelých“ → *s. 49, 58, 77, 100, 188, 204, 277*
záhon – pruh pole ze 4 – 8 brázd, oddělený od sousedních záhonů → *s. 35, 57, 204, 244, 279, 283, 319*
zběhlý – uprchlý
zboží – majetek, jmění, statek, země
zeman – označuje nižšího šlechtice, majitele pozemků (země) → *s. 19, 21, 41, 142, 257, 268, 290, 317*

Přílohy

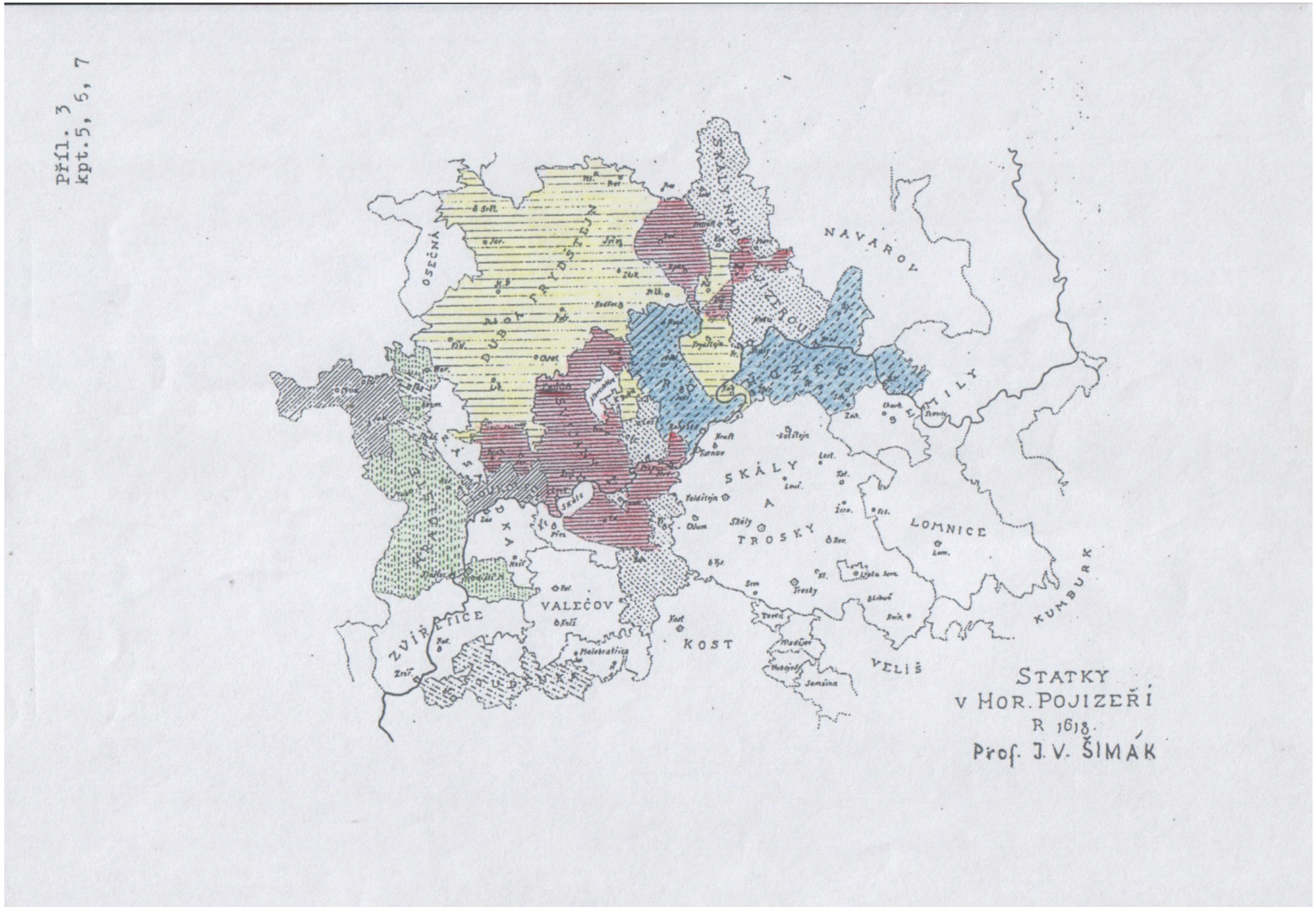
1. Mapa horního Pojizeří r. 1400 *1400*
2. Mapa statků v horním Pojizeří r. 1538 *1538*
3. Statky v horním Pojizeří r. 1618 *1618*
4. Historická mapa Čech – archidiakonát boleslavský ve 14. století
5. Kostely a kláštery, tvrze a hrady v horním a středním Pojizeří ve 14. století, zámky, vodstvo
6. Cesty v našem kraji v 18. století
7. Cesty v našem kraji ve 20. století
8., 8/1-8/8, 8/9-8/12 Katastrální území obce po r. 1843 a po r. 1891 *1843*
9. Osada Lastiborzitz
10. Osada Giwina
11. Osada Sedlisko
12. Část osady Slawikow
13. Katastrální území obce 1:10 000 z r. 1976 *1976*
14. Výřez z mapy 1:75 000 z r. 1877 (německé názvosloví) *1877*
15. Výřez z mapy 1:75 000 z r. 1928 (české názvosloví) *1928*
16. Výřez z mapy 1:25 000 z r. 1990 – Vlastibořice a okolí *1990*
17. Protektorátní hranice z r. 1939 *1939*
18. Ukázka písma psaného z r. 1809 *1809*
19. Ukázka písma tištěného
20. Ukázka starších mincí
21. Panství knížete Rohana r. 1848 *1848*

Příloha 1. Mapa horního Pojizeří r. 1400

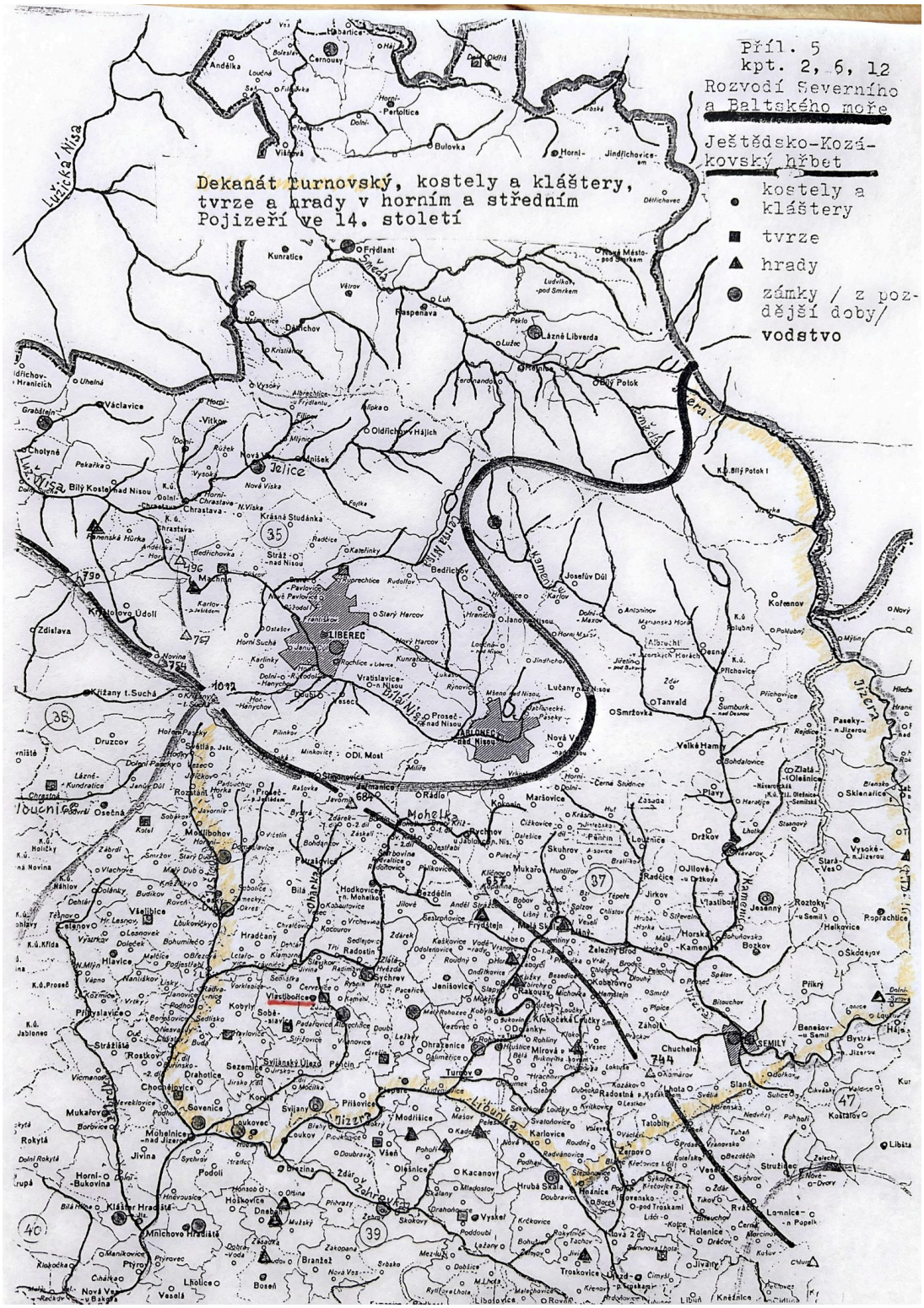
Příloha 2. Mapa statků v horním Pojizeří r. 1538

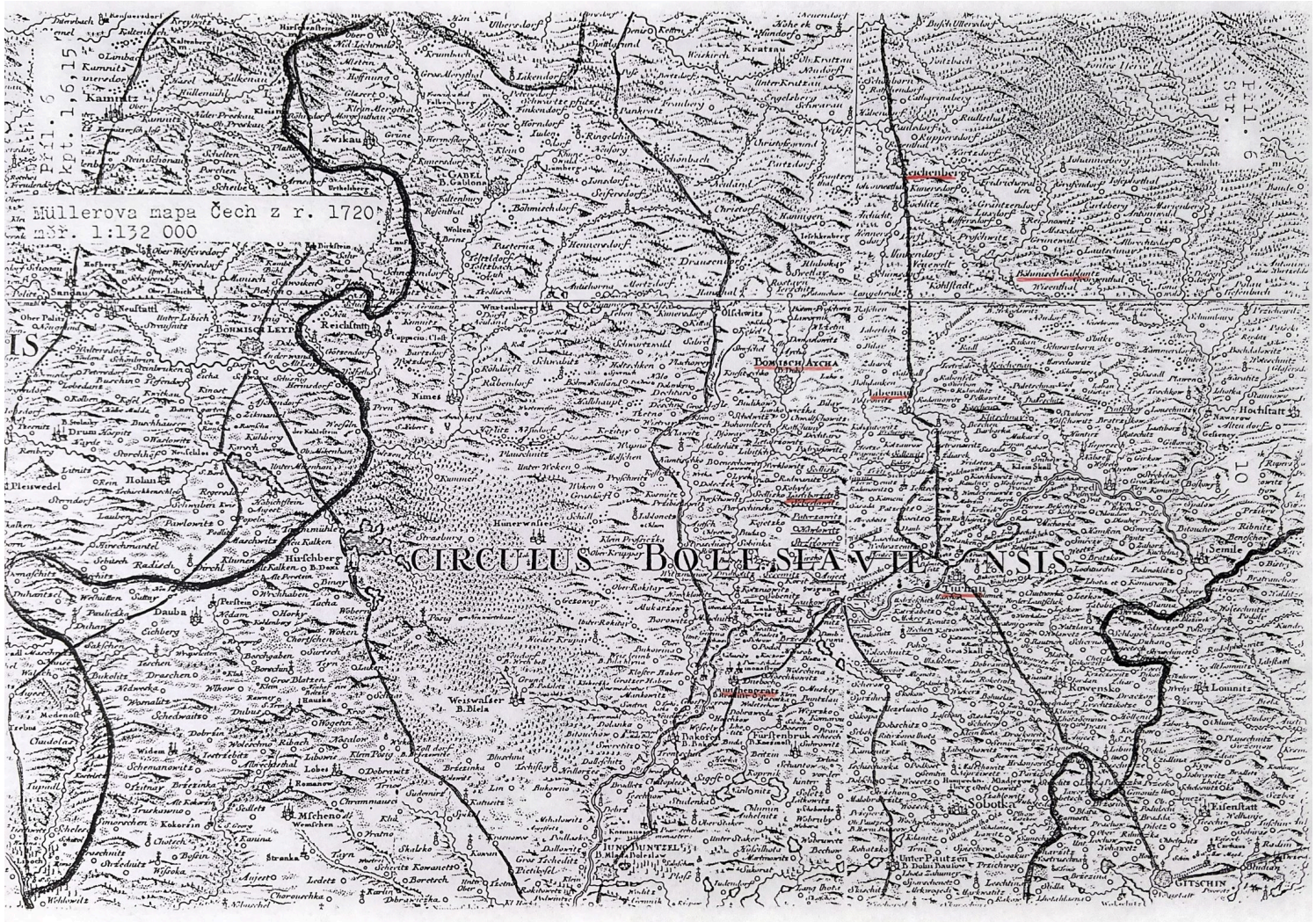
Příloha 3. Statky v horním Pojizeří r. 1618

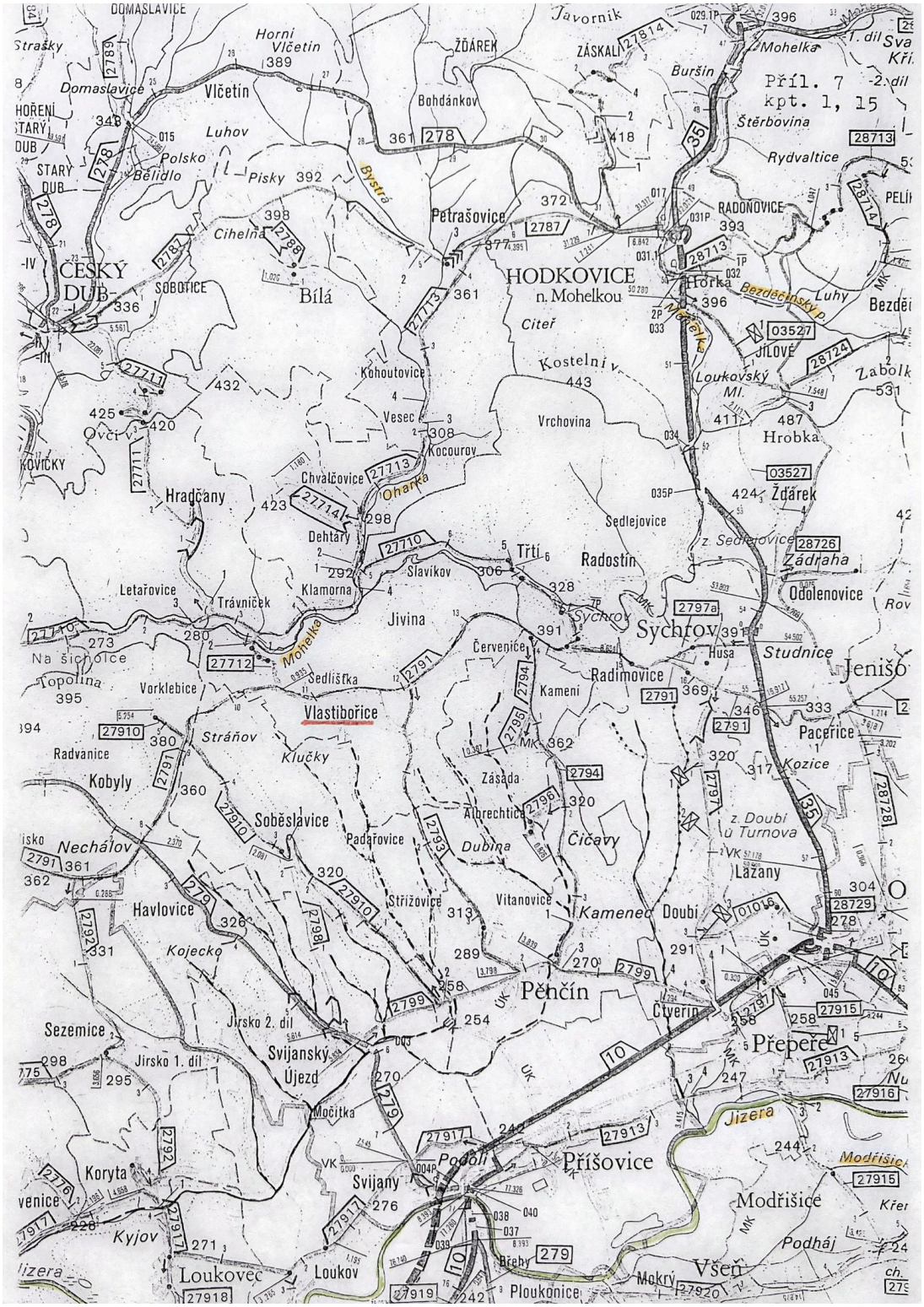
Příloha 4. Historická mapa Čech – archidiakonát boleslavský ve 14. století

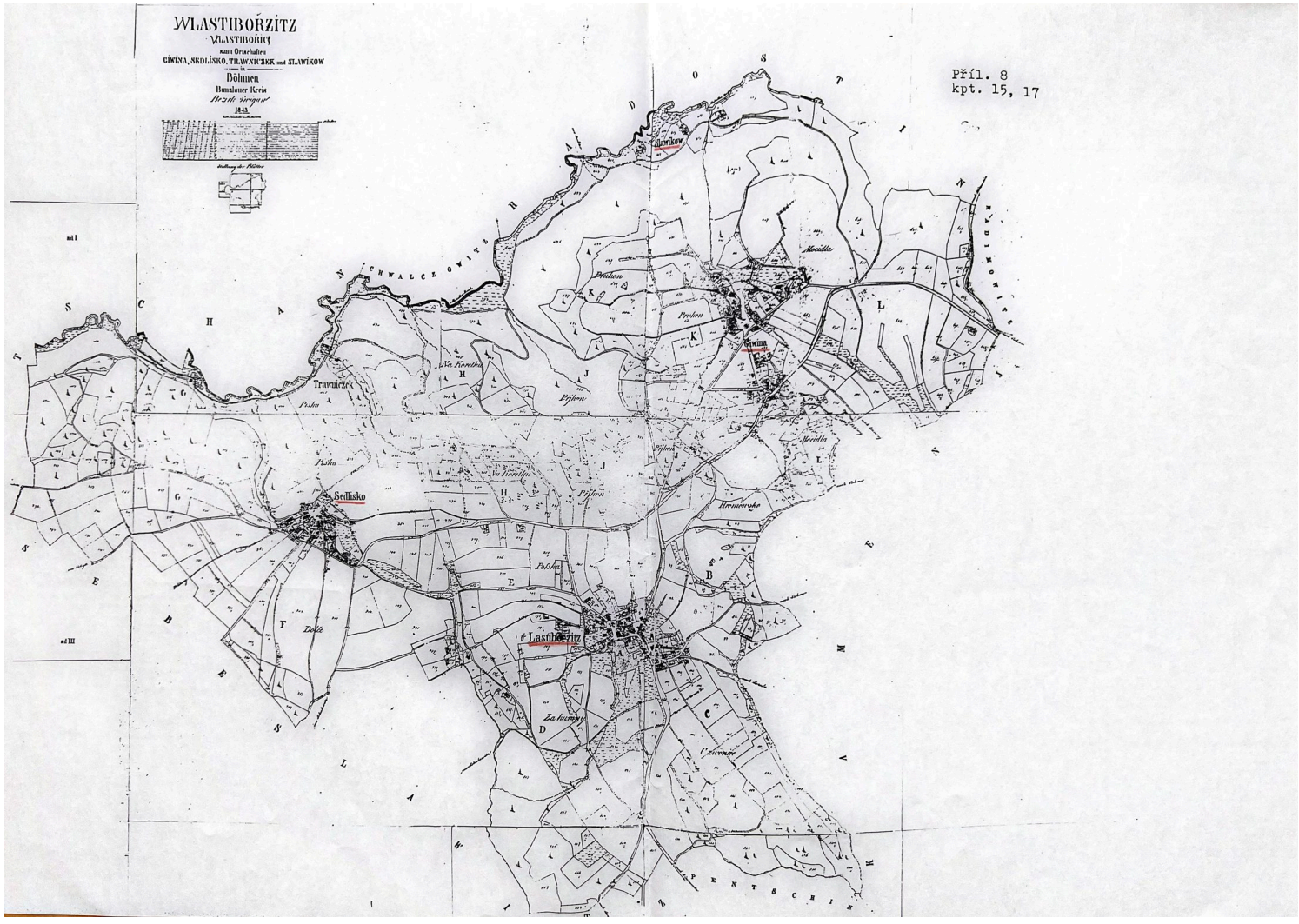
Příloha 5. Kostely a kláštery, tvrze a hrady v horním a středním Pojizeří ve 14. století, zámky, vodstvo

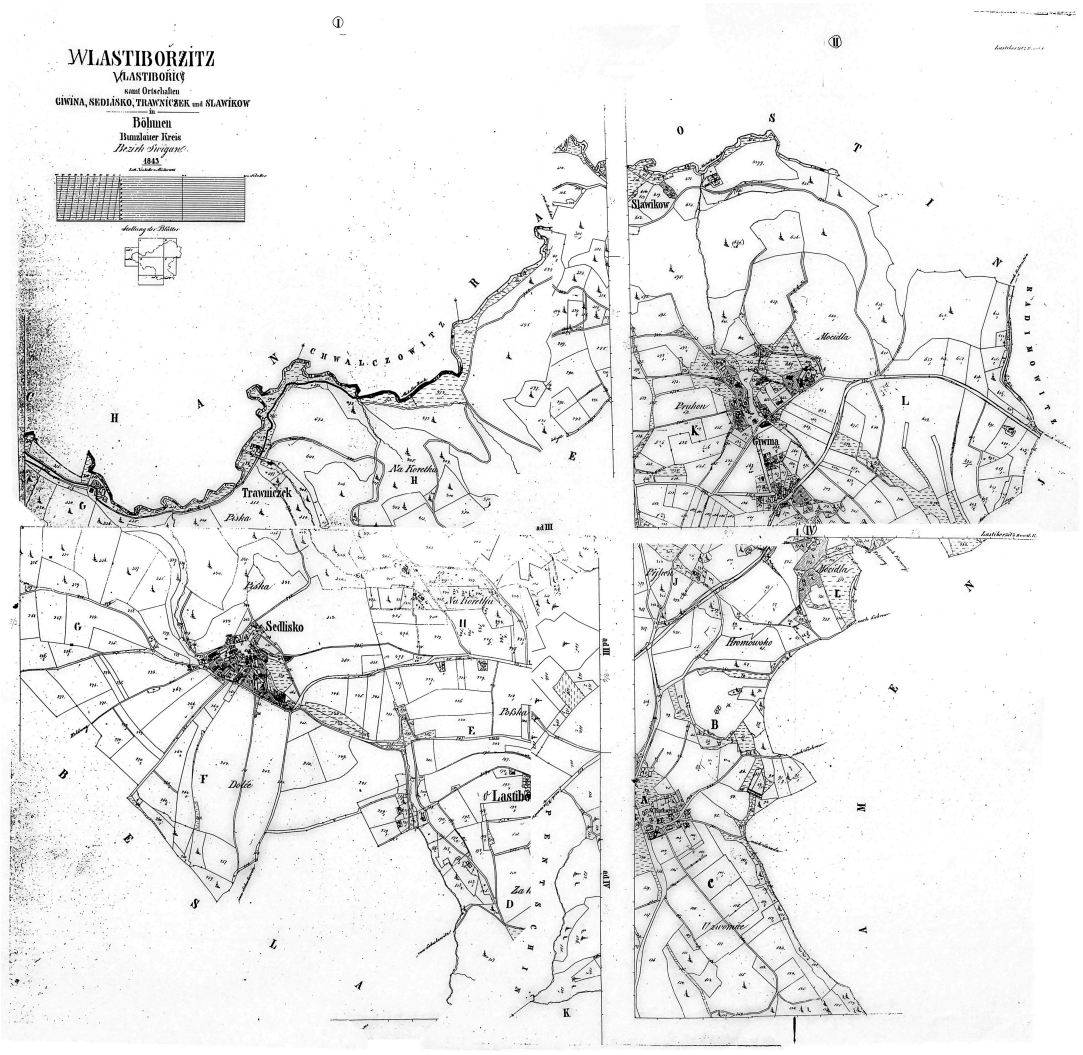
Příloha 6. Cesty v našem kraji v 18. století

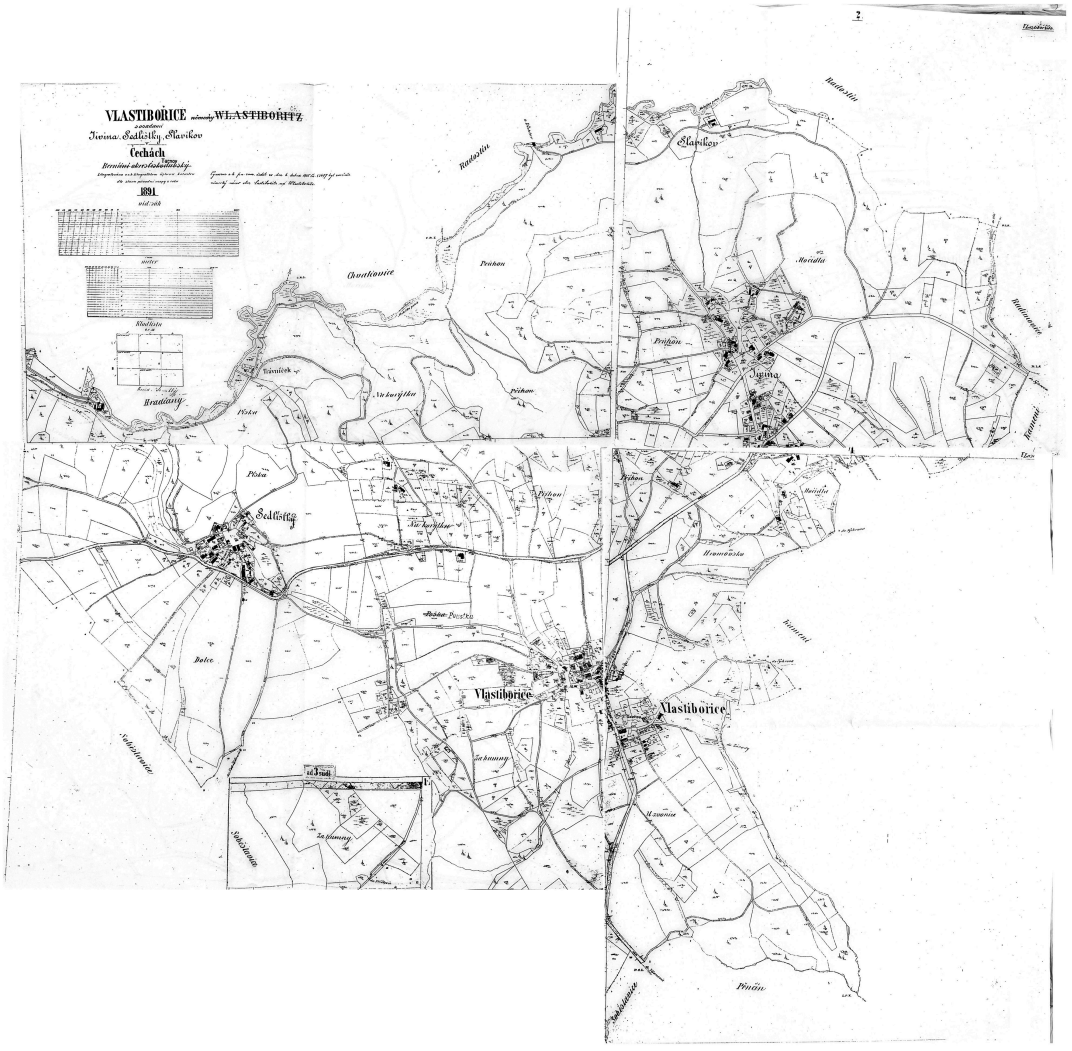
Příloha 7. Cesty v našem kraji ve 20. století

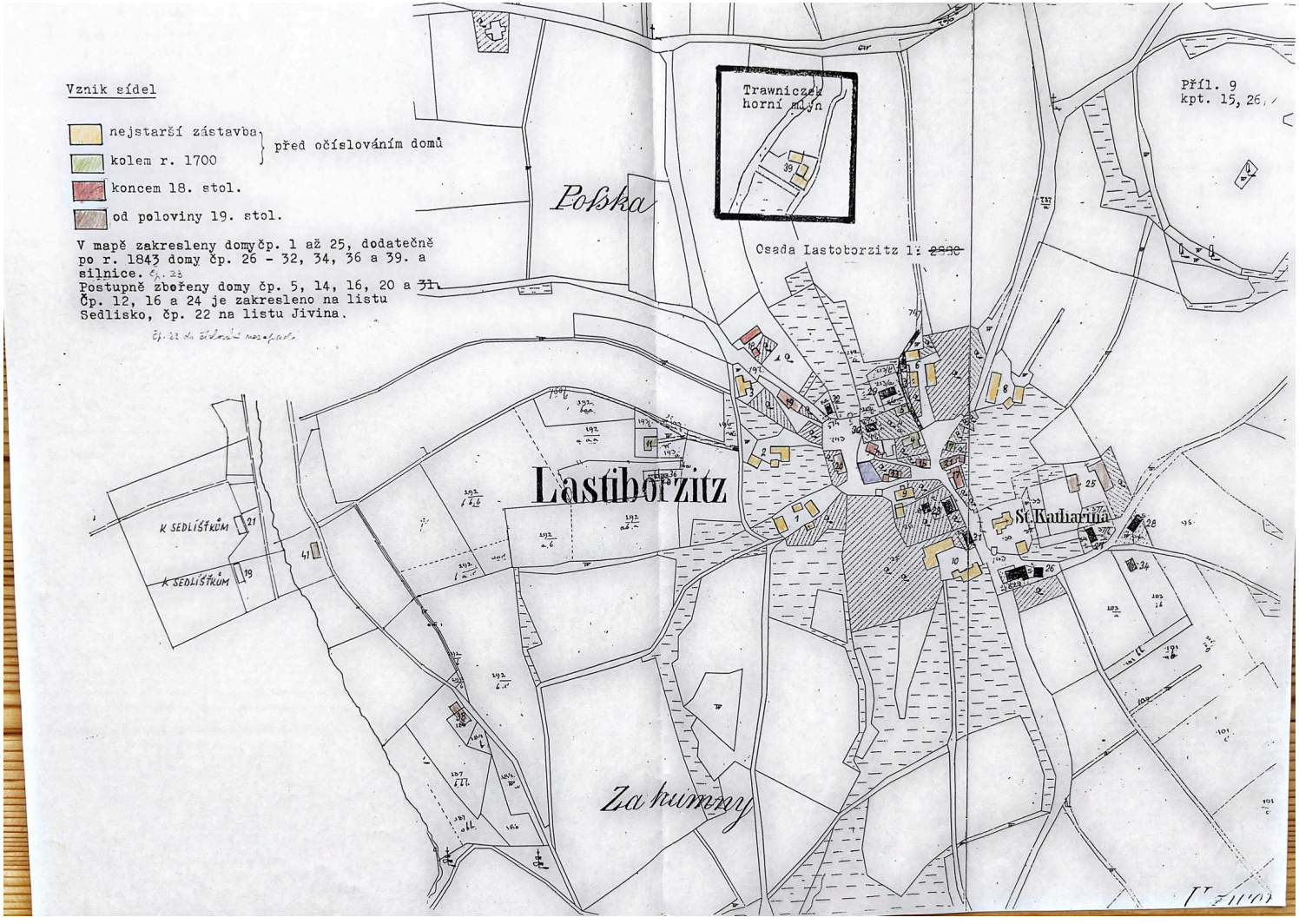
Příloha 8. Katastrální území obce po r. 1843 a po r. 1891 – *přehledná mapa*

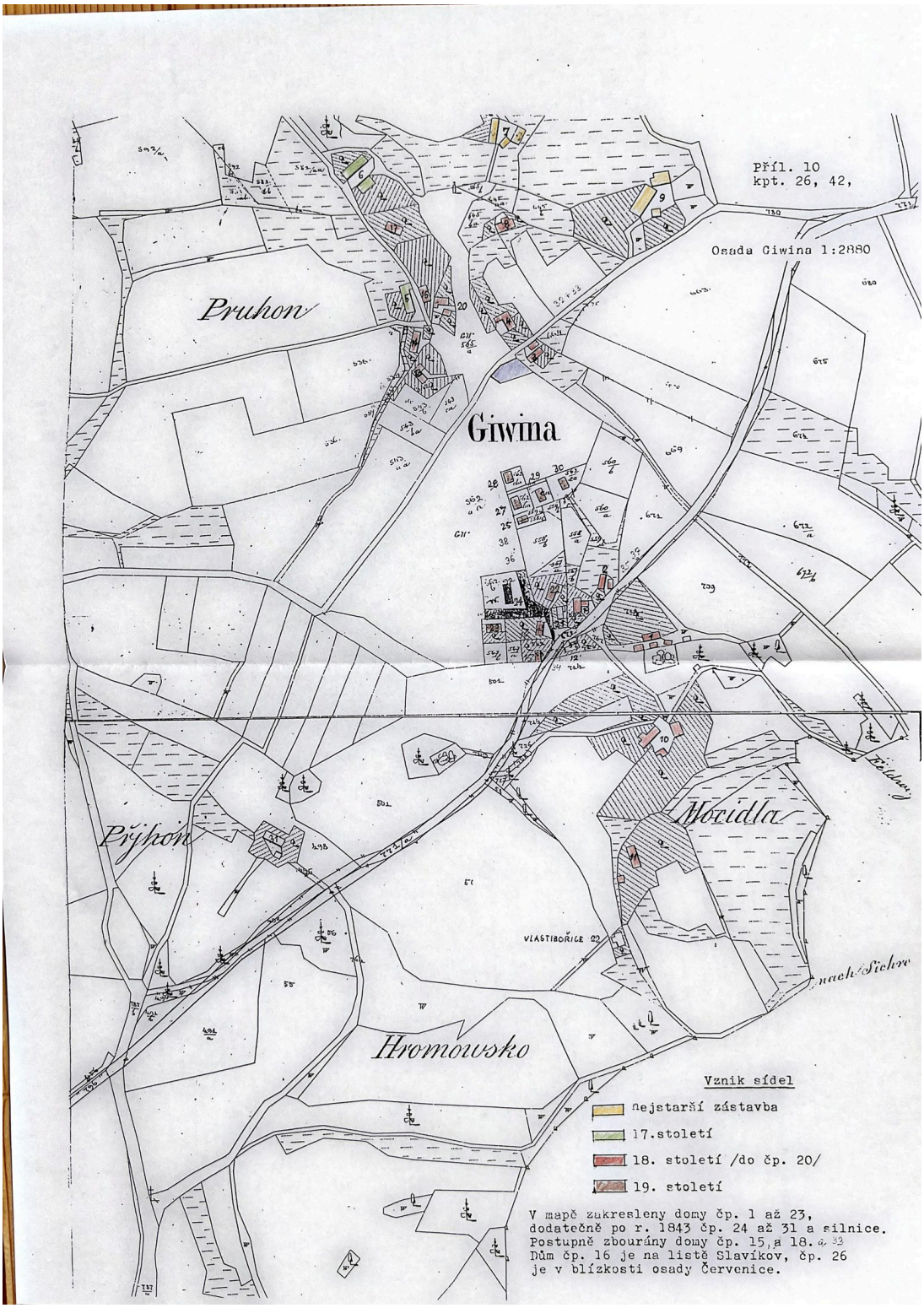
Příloha 8/1–8/8. Katastrální území obce po r. 1843 a po r. 1891 – *stav r. 1843, osm listů složených v jednu mapu*

Příloha 8/9–8/12. Katastrální území obce po r. 1843 a po r. 1891 – *stav r. 1891, čtyři listy složené v jednu mapu*

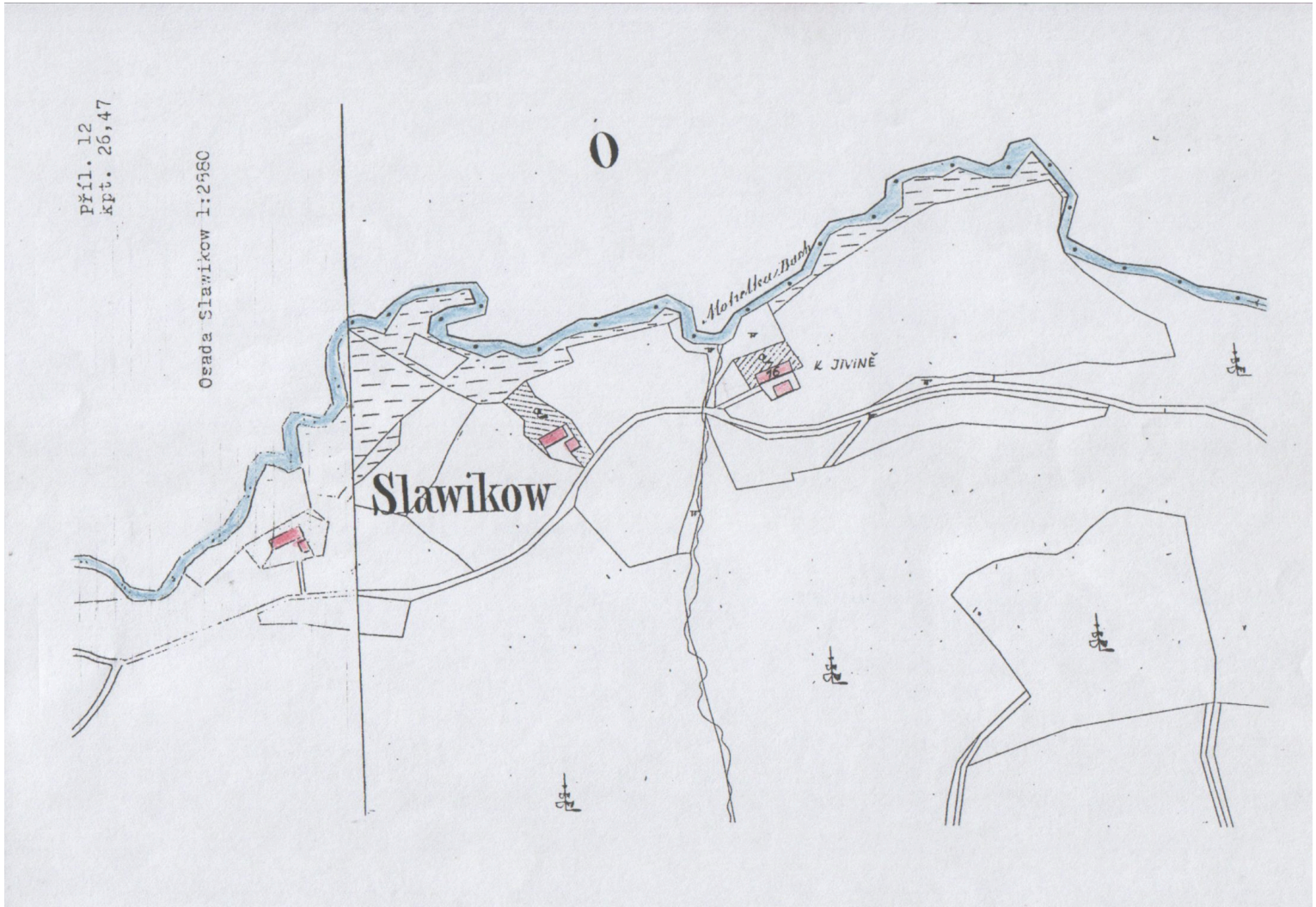
Příloha 9. Osada Lastiborzitz

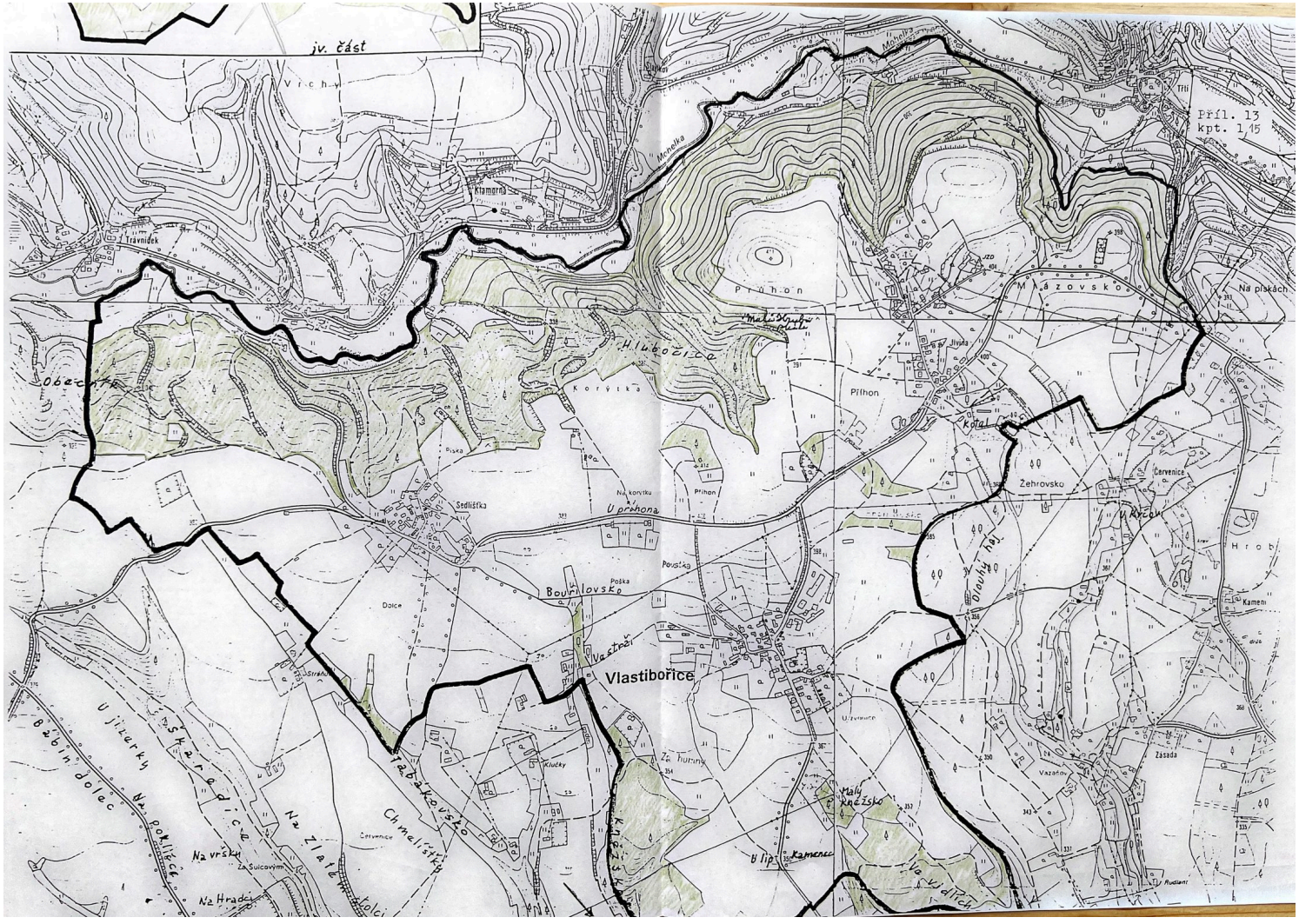
Příloha 10. Osada Giwina

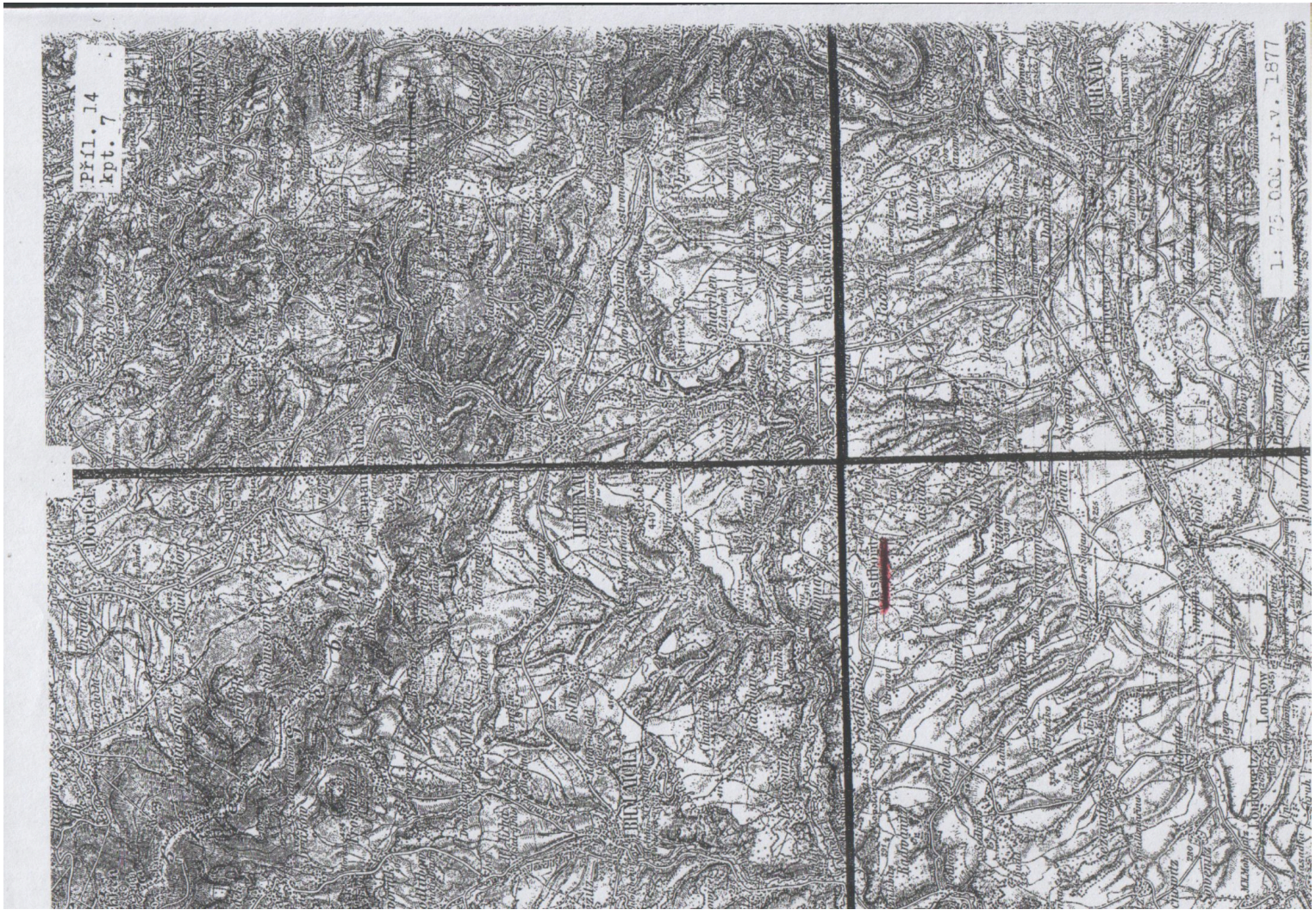
Příloha 11. Osada Sedlisko

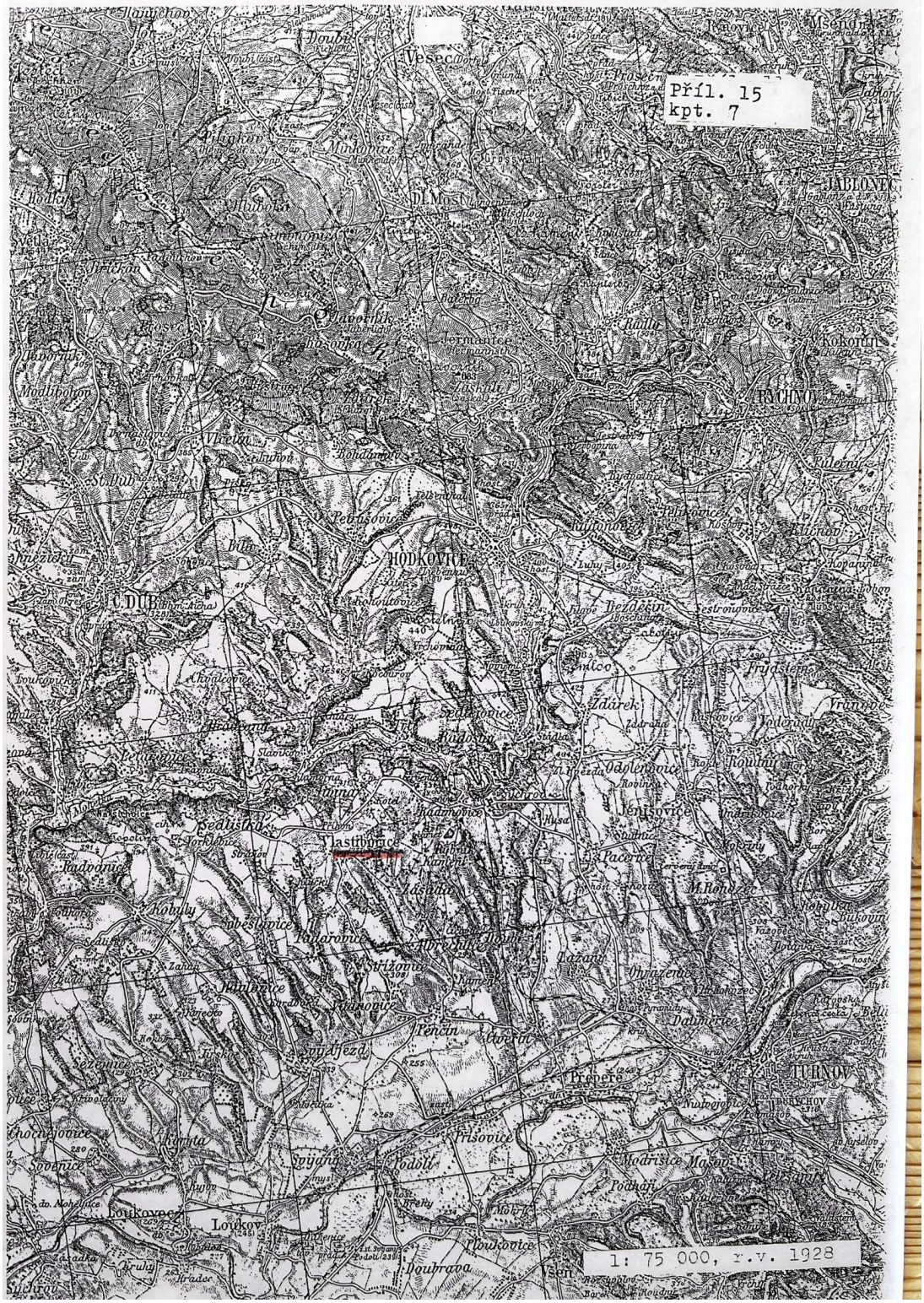
Příloha 12. Část osady Slawikow

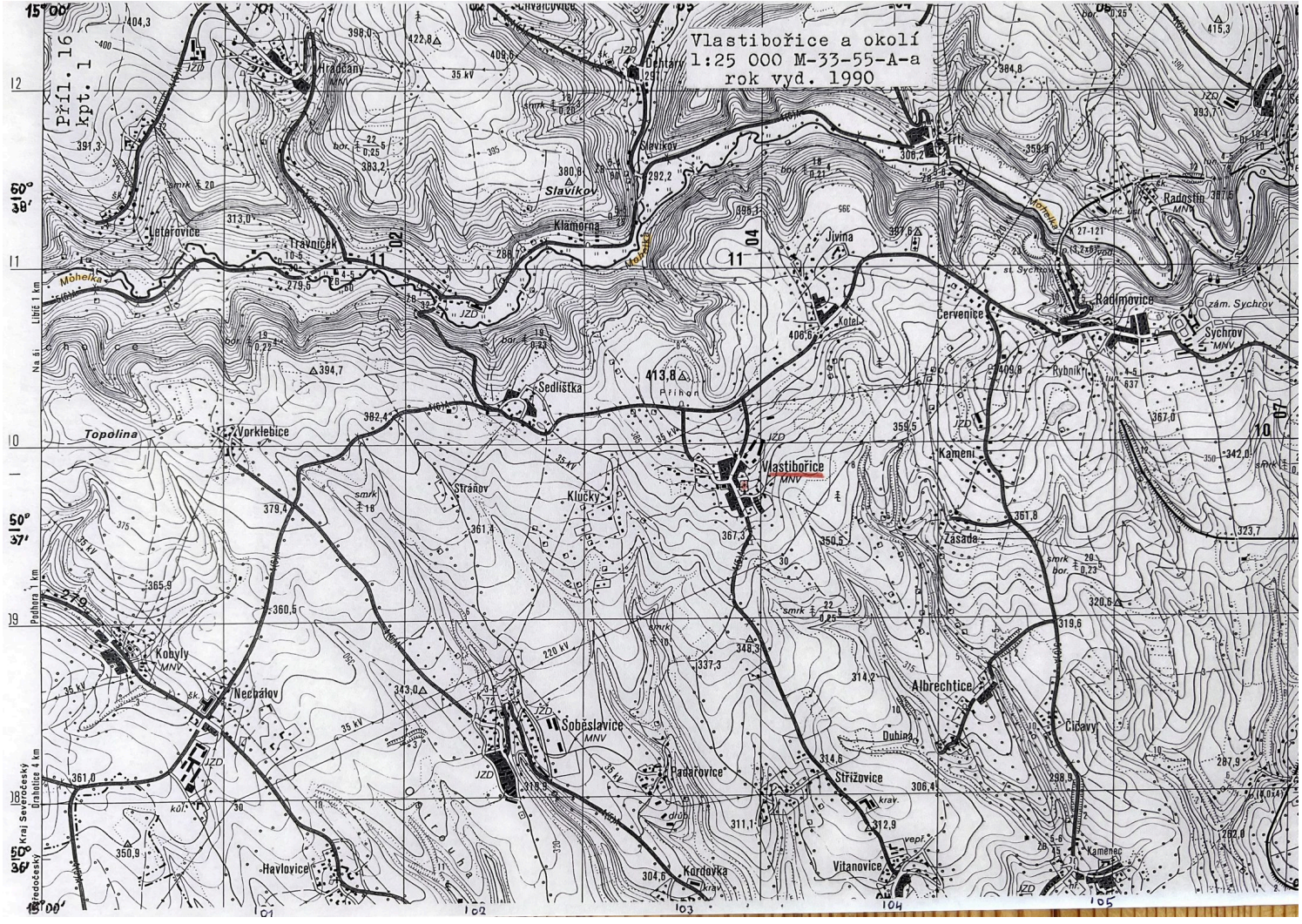
Příloha 13. Katastrální území obce 1:10 000 z r. 1976

Příloha 14. Výřez z mapy 1:75 000 z r. 1877 (německé názvosloví)

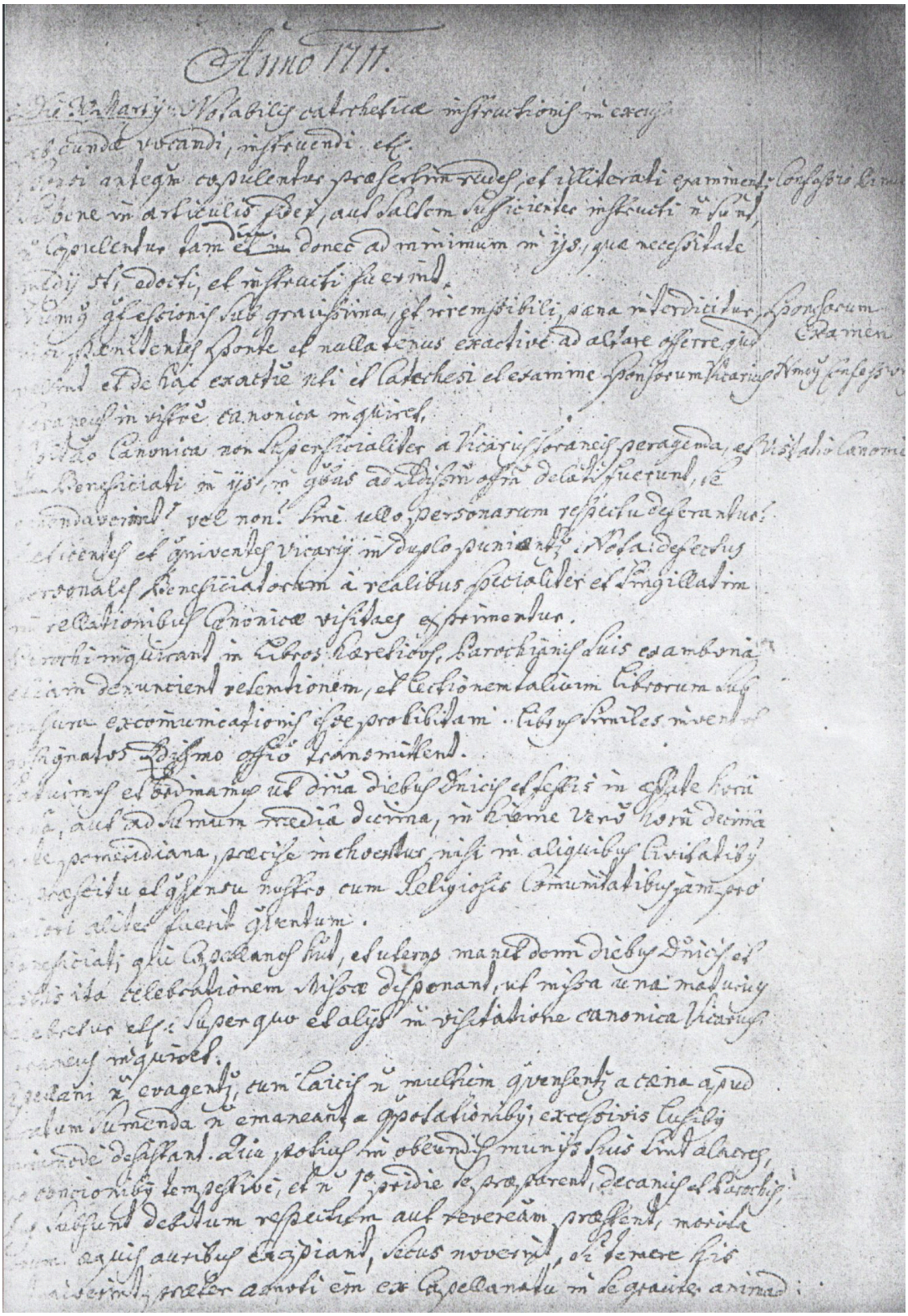
Příloha 15. Výřez z mapy 1:75 000 z r. 1928 (české názvosloví)

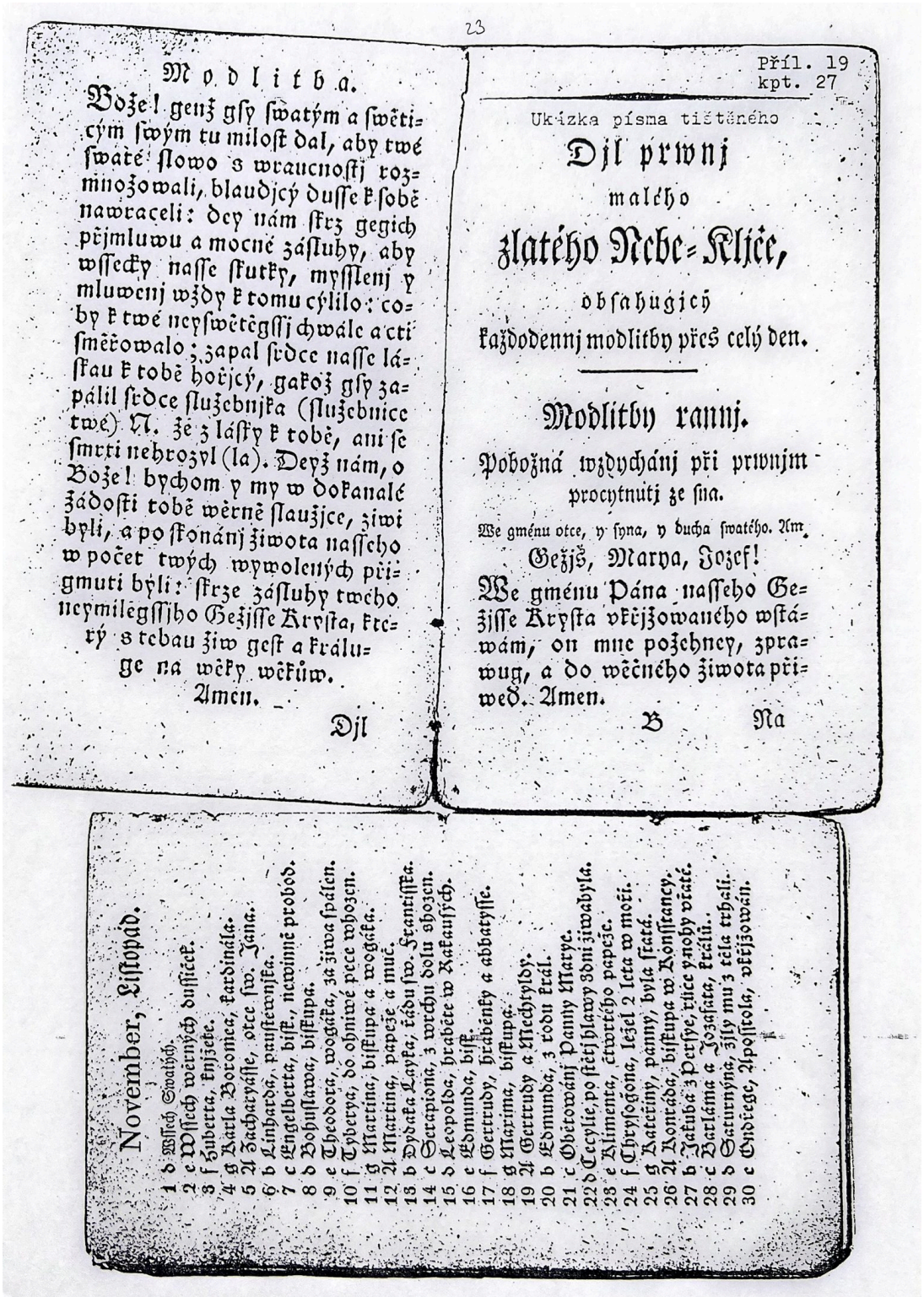
Příloha 16. Výřez z mapy 1:25 000 z r. 1990 – Vlastibořice a okolí

Příloha 17. Protektorátní hranice z r. 1939

Příloha 18. Ukázka písma psaného z r. 1809

Modlitba.

Bože! genž gsy swatým a swěticým swým tu milost dal, aby twé swaté slowo s wraucnostj rozmnožowali, blaudjcý dusse k sobě nawraceli: dey nám skrz gegich přjmluwu a mocné zásluhy, aby wssecky nasse skutky, myssleny y mluwenj wždy k tomu cýlilo: coby k twé neyswětěgssj chwále a cti směřowalo; zapal srdce nasse láskau k tobě hořjcý, gakož gsy zapálil srdce služebnjka (služebnice twé) N. že z lásky k tobě, ani se smrti nebrozyl (la). Deyž nám, o Bože! bychom y my w dokanalé žádosti tobě wěrně slaužjce, ziwi byli, a po skonánj žiwota nasseho w počet twých wywolených přigmuti byli: skrze zásluhy twého neymilegssiho Gežisse Krysta, ktery s tebau žiw gest a králuge na wěky wěkůw.

Amen.

Djl

Příl. 19
kpt. 27

Ukázka písma tištěného

Djl prwnj

malého

zlatého Nebe-Klíče,

obsahugicý

každodennj modlitby přes celý den.

Modlitby rannj.

Pobožná wzdychánj při prwnjm procytnutj ze sna.

We gménu otce, y syna, y ducha swatého. Am.

Gežjš, Marya, Jozef!

We gménu Pána nasseho Gežisse Krysta ukřižowaného wstáwám, on mne požehney, zprawug, a do wěčného žiwota přiwed. Amen.

B Na

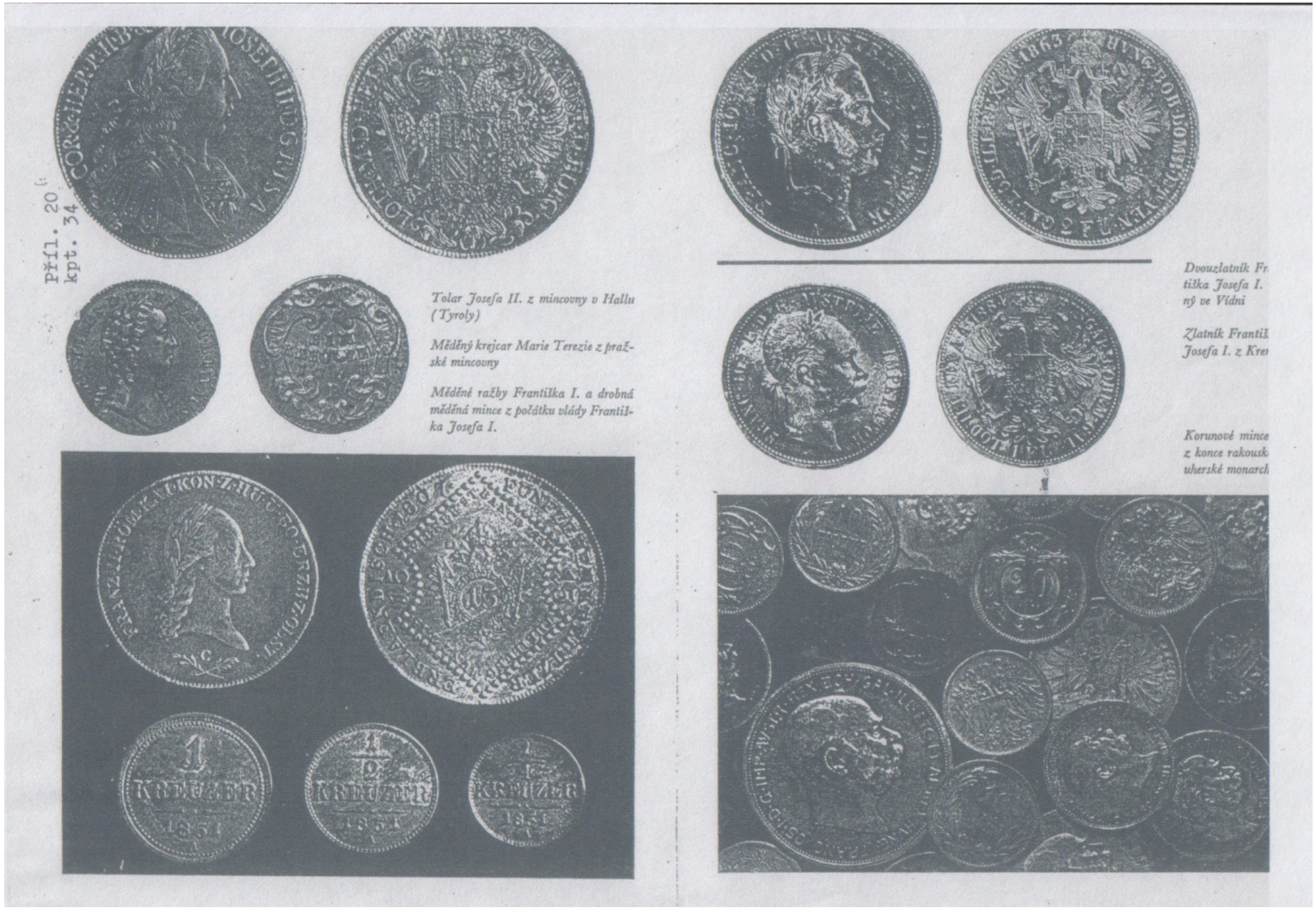
November, Listopád.

1 d Wssech Swatých.
2 e Wssech wernych dussicek.
3 f Hubert, knjzete.
4 g Karla Boromea, kardinála.
5 A Zacharyáše, otce sw. Jana.
6 b Linharda, paustewnjka.
7 c Engelberta, biskupa, newinně probod.
8 d Bohuslawa, biskupa.
9 e Theodora, wogáka, za živa spálen.
10 f Tyberya, do obnowé pece wložen.
11 g Martina, biskupa a wogáka.
12 A Martina, papeže a muč.
13 b Dydaka Layka, řádu sw. Frantiska.
14 c Serapiona, z wrchu dolu sbozen.
15 d Leopolde, hraběte w Rakauskych.
16 e Edmunda, biskupa.
17 f Gertrudy, hraběnky a abbatysse.
18 g Marina, biskupa.
19 A Gertrudy a Mechtyldy.
20 b Edmunda, z rodu král.
21 c Obětowání Panny Marye.
22 d Cecylie, po sté j hlawy 8dni živa byla.
23 e Klimenta, čtwrtého papeže.
24 f Chrysogona, ležel 2 léta w moři.
25 g Katerinky, panny, byla svaté.
26 A Konráda, biskupa w Konstancy.
27 b Jakuba z Persye, více z mnoby svaté.
28 c Barlama a Jozafata, králů.
29 d Saturnyna, jiný mu z těla trhali.
30 e Ondřege, Apostola, ukřižowán.

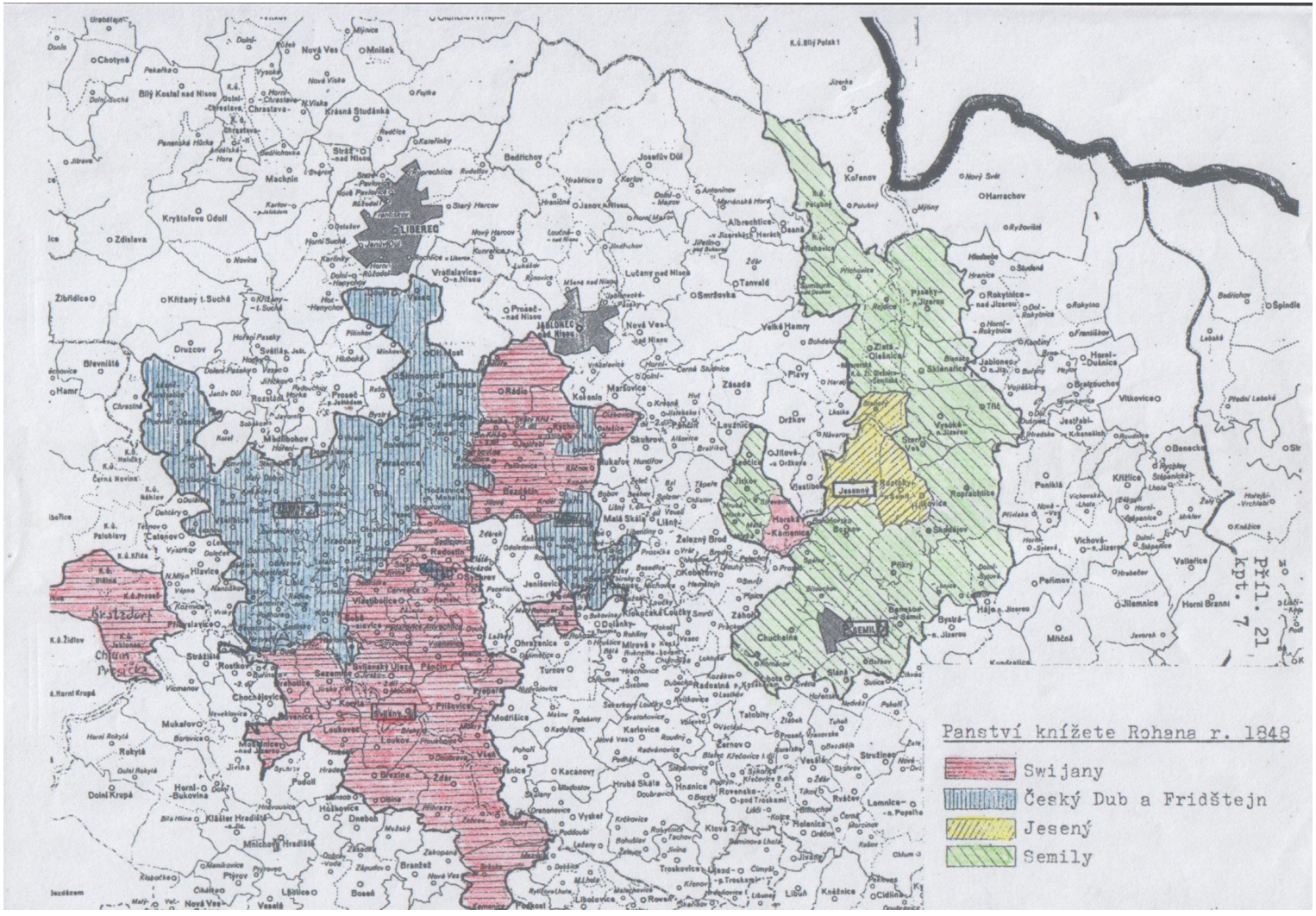
Příloha 19. Ukázka písma tištěného

Příloha 20. Ukázka starších mincí – *Mince první republiky*

Příloha 20. Ukázka starších mincí – *Tolary a krejcary*

Příloha 21. Panství knížete Rohana r. 1848